

శ్రీయై నమః.
శ్రీవిభవసమహాగురవే నమః.

శ్రీ వైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రే,
భగవద్భ్రగుమహాషికా పోక్తాను, సంహితాను,

ప్రక్తిర్వాఽ-ధికారః.

(శ్రియాపాదః పృథమాది సప్తతిగాశ పటలాంతః.)

శ్రీవైఖానస విద్యానిలయే సంస్కృతః.

పె. అ. శ్రీశైలనాథులు అండు సన్న ఇత్యేతైః
ప్రకటితః.

బాల్కమ్.

రు. ౫—౦—౦

శీతికా ముఖపత్రం చ శ్రీమహాంతు ముద్రాక్షరశాలాయాం ముద్రితమ్.

రాగం శ్రీ వధే.

హిందూరత్నకర, గోపాలకృష్ణ ముద్రణాయస్థానము
ముద్రపుర్యం ముద్రాపితో గ్రంథభాగం.
రాగం శ్రీ వధే.

రాగం శ్రీ వధే.

గ్రంథముద్రాపకుల విన్నపము.

మాపూర్వులు చిరకాలమునుండియు శ్రీవైష్ణవ సంప్రదాయ గ్రంథముల ననేకములను ముద్రింపించి భాగవత మహాశయులకు స్వరూపోచితమగు సేనను చేయుచు ఖ్యాతిగడించిన యంశమును నేడు క్రొత్తగాఁ జెప్ప నవసరము లేదు. శ్రీవైష్ణవ సిద్ధాంతమునకు బునాదియగు శ్రీవైఖానస పంచరాత్ర భగవచ్చాస్త్రముల రెంటిలో చాలవరకు పంచరాత్రమునే జనసామాన్యమంతయు విశేషిగిచి యనుష్ఠానమందు తెచ్చికొనుచు వైఖానసముయొక్క ప్రాశస్త్యము నెరుగజాలకున్నారు. దీనికి ముఖ్యకారణ మాగ్రంథములకు ప్రచారము లేమియేయని నేను నిశ్చయించికొంటిని. వైఖానస భగవచ్చాస్త్రగ్రంథములు విశేషముగ వైఖానస మహాశయులకడనే లభ్యములగుచున్నవి. ఈ గ్రంథములను వారలితరులఁ జూడనీయరు. ఈగ్రంథములను వ్యయప్రయాసములతో సంగ్రహించి సంస్కరించి ప్రచురించెడి యుదారులును అరుదైయున్నారు. చెంగల్పట్టజిల్లా యీగావారిపాలెయం గ్రామములో కీ. శే. ఉ. వే. శ్రీమాన్ బాలకలానిధి డి. శేషాచార్యుల వారీమహత్కార్యమునకు బూనుకొని సేవచేసినట్లు శ్రీవైఖానస గ్రంథమాలా ప్రచురములవలన తెలియుచున్నది.

ప్రస్తుత మీప్రకీర్ణాధికార శ్రీకోశముయొక్క పుత్రిక నొకదానిని కీ. శే. మాతండ్రిగారగు శ్రీశైలనాథులుగారు ఆనగొండి సంఘానమునుండి వ్రాసింపించి తెప్పించి చిరకాలముక్రిందట మాకార్యాలయమున ముద్రింపఁ గుతుకములోనుండి యాకార్యము వారివలన నెరవేరకమున్నే పరమపదించిరి. తదనంతరము ప్రస్తావవశమున నొకప్పుడీగ్రంథమును మాగురువద్యులగు శ్రీమద్వైయాకరణ పంచానస

శ్రీ. డి. వే. శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల భట్టర్ పార్థసారథి కృష్ణమాచార్యులు అయ్యవారలుంగారికి నివేదింప వారు దీనిని సంస్కరించి యొసగుట కినుగ్రహించి మహాపాపకార మొనర్చినందులకు శ్రీవారి కృతజ్ఞుడను.

దీని మాతృకయొక్క వివరము.

ఈగ్రంథము ఆనగొంది సంస్థానాస్థాన విప్లవస్వరూపులగు అర్చకం రాఘవాచార్యులవారి గ్రంథాంతర తాత్పర్య చూపుకా కోశమునుండి, పి. అ. శ్రీకైలనాథులుగారికై మణివాళిఅయ్యంగారుల వలన సామ్యసంవత్సర ఆశ్వియుజ శుకలనాక్షి క్రయానాదము పరిపూర్ణముగా వ్రాయబడి సమర్పింపబడినట్లు తెలుపబడినది. మూర్తకా కోశము ౪౪౪ పత్రములలో వ్రాయబడినట్లునైనది. గ్రంథముగదు ౬౦౦౦ శ్లోకములు చెప్పబడినట్లు గ్రంథోపసంహరమున తెలియించుచున్నదిగాని యంతటి సంఖ్య యాయెడ సగుపించు. అట్టిదికిగడ X X X చిహ్నములు వేయబడిన వోలెల కలిగి ధనములవలన నీసంఖ్య తగ్గియుండునని తోచెడిని.

ఈగ్రంథము వైష్ణవ ధర్మావలంకారులు నిర్మితమునైనది పరమ ప్రమాణమై యున్ననుటకు నిదియగు లేదు.

కావున భాగవత శిరోమణిలెల్లగును నాగుభ్యసమున గాంమించి యీగ్రంథమును జదివి శ్రీవైష్ణవధర్మ రహస్యములను పరిపూర్ణముగ దెలిసికొని యానందితురని సమ్మతమైనదిను.

శ్రీవైష్ణవ సత్సాహితీయ

ఇట్లు

గ్రంథాలయము.

అమవిధములు.

నెం. రి. రామలింగముదలి వీధి, పి. అ. శ్రీకైలనాథులు, టి. సి. నుస్సు. మిరిట్ బిల్డింగ్స్ పోస్టు, మదరాసు. బుక్ సెల్లర్స్ అందు పుష్కరము.

FOREWORD

Prakīrṇādhikāra, now issued in this volume, is a section of a larger work by Bhrigu, one of the pupils of Vikhanas. The first propounder of Agama, Kalpasutra and Dharmasutras of the Vaikhānasa School was Vikhanas who is identical with Brahma. Vikhanas had nine pupils among whom Kāśyapa, Atri, Bhrigu and Marichi were most prominent and contributed literature for Vaikhānasa School. These are extensive works greater portions of which are still available on palm leaf. The section dealing with the worship of Vishnu propounded by Marichi has alone appeared in print while some portions of the Kalpasutras of Vikhanas were issued by Prof. Caland and others in Europe. The work of Atri, the section of samūrtārchanā alone is in the press and may be available to all in a few months. The works of Bhrigu and Kāśyapa are not taken up for publication.

The Indian Theological culture devised two paths of attaining bliss or salvation—worship of God in some form and meditation on formless divinity. The latter path was considered by sages as most difficult and beyond the reach of ordinary men. Yoga-darsana is entirely devoted to the investigation of mental practices of this path. Worship of God in some form received greater attention at the hands of the sages, who according to different schools propounded systems of Saiva, Vaishnava and Śākta chiefly. Their literary attempts in expounding the doctrine and rites in such worship are embodied in what are called *āgamas*. Agamas treating of the worship of Vishnu are mainly upheld by two schools, namely Pancharatra and Vaikhānasa, both possessing extensive literature. Vaikhānasa School appears to be more ancient though references are found in it of the other school.

In many of the Vishnu temples in South India Vaikhānasa system is in vogue from time immemorial. This system is

entirely based on the Vedas and the Vedic conception of various deities. The contents of Vaikhānasa treatises exhibit the stage of *formal* worship as conceived in the pre-buddhist days when the worship of Sakti took its origin from the yoga conceptions of the Buddhist meditations. The construction of temples in a variety of form, the shape and the composition of idols, their installation, daily worship, processions, rites in all the above stages, and expiatory rites in commission of faults are the general contents of every āgama. A chapter on the practices of *yoga* sometimes supplement the above, as in Marīcī. Construction of temples and idols is of general interest and based upon the great works of Viśvakarma, Maya etc. The form and shape of idols relate to iconography. The ritualistic sections throw much light on the Vedic sacrifices now fast disappearing. Works of Vaikhānasa sages are indeed invaluable for every scholar who professes to write on ancient Indian culture. Many of the works that have recently appeared in architecture and iconography show lack of correct material for many important issues by ignoring the works of Vaikhānasa sages. Among the four sages there is perfect agreement in general conceptions, where one passes over lightly certain rites the other dilates upon them. Atri wrote four *tantras* in 88000 slokas, while Marīcī gave the same matter in eight *samhitās* in 184000 slokas. Kāśyapa divided his work in three *kāṇḍas* extending over 64000 verses. Bṛigu the author of this work wrote in 13 sections or *adhikāras* in 88000 slokas, the present section forming the tenth in it. This *adhikāra* is called prakīrṇa (miscellaneous) as it enters into details in certain rites passed over in the sections of mātṛa, kriyā and archā of the same writer. Of the 13 books of Bṛigu's contribution, only five are available in manuscripts, viz.; Vāsādhikāra, Kriyādhikāra, Yagnādhikāra, Khilādhikāra and Prakīrṇa. The last consists of three main sections Kriyā, Jñāna and Yoga. The whole book (Prakīrṇa) extends over 24000 granthas and the first section now issued is said to contain 6000 granthas. In actual counting it comes to 5800 nearly and it may be supposed that the shortage is due

to lacunae here and there. Atri has covered the whole field of *formal-worship* in 80 chapters in his *saṃvṛtārchanā* while Marichi giving greater details devoted 10000 granthas in his *vimānārchanā-kalpa*. Bhrigu's *prakīrṇādhikāra* really supplements both these works. For in the section on installation, forms of Lakshmi as *Vīra-lakshmi*, *Pāka-lakshmi*, *Godā*, *Dvāra-lakshmi* have not received attention in the works of Atri or Marichi. In the section on processions *tilapadmavidhi*, *damanakotsava*, *jayanti*, *kṛttikādīpa*, *grahañārādhana* extensively treated of by Bṛigu are not found in Atri's *Samvṛtatantra*. Bhrigu is rich in chapters on *śāstramāhātmya*, (history of the āgama), *phalaśruti*, *apachāra* (faults) and the conceptions of sins. Bhrigu devotes a section on the behaviour of the temple-servants common to all the works and of the devotees especially. Frailties of a mingled society of men and women even in the holy presence are pointed out to relief towards the end of this work. In this chapter as elsewhere certain slokas are common between *Manusmṛiti* and this work. It is asserted by the advanced scholars in the *Vaikhānasa* School that *Manusmṛiti* was written by Bhrigu as *Dharmasutras* of their school. Even in the code of Manu the colophon reads the name of Bhrigu as its propounder. Research in Indian literature and culture is never complete or even precise without sufficient study in the extensive school of the *Vaikhānasas*.

The credit of preparing the press copy of this valuable work belongs to the members of *Akulamannādu Vaikhānasa Nilaya* and to the publishers, *Srisailanatha and sons*, whose untiring devotion to the resuscitation of the forgotten or neglected school deserves approbation and encouragement from every impartial scholar and patriot.

366, MINT STREET,
Madras, 1—6—1929. }

M. RAMAKRISHNA KAVI.

ప్రకీర్ణాఽధికార పఠితాఽధ్యాయానాం సూత్రీ,

సంఖ్యా	అధ్యాయసూచితావివరము:	శ్లోకసంఖ్యా.	పుట
1	భూపరీక్షాది కర్షణాస్తమ్	౪౭	1
2	శంకుస్థాపనాది వాస్తుపూజాస్తమ్	౨౯	6
3	విమానవిధి:	3౨౪	9
4	ఆద్యేష్టకా స్థాపనాదివిచార:	౨౬	18
5	ప్రాసాదలక్షణాది కథనమ్	౮౧౪	15
6	మూరేష్టకాదివిధి:	౪౯	28
7	పరివారాలయలక్షణాది కథనమ్	౬౮౪	28
8	పీఠమాన దారు సంగ్రహణాది కథనమ్	౧౨3	35
9	రజ్జుబద్ధమధూచ్ఛిష్ట విచార:	౫౫౪	46
10	అంకురార్పణమ్	౭౭	52
11	భగవత్ప్రతిష్ఠావిధి, అధివాస త్రయాస్తమ్	౮౭	59
12	,, స్థాపనాస్తమ్	౧3౬౪	69
13	దళావతారకల్పః, నారసింహకల్పాస్తమ్	౭౨౪	81
14	,, వామనకల్పః	౪౯	88
15	,, రామత్రయకల్పః	౭౨	98
16	,, కర్ణికల్పాస్తమ్	౧౧౯	100
17	ఆదిమూర్తికల్పః	౮౫౪	112
18	భగవదర్చనమ్	౨౮౨౪	120
19	అర్చనాంగద్రవ్యవిచార:	౧౦౬	147
20	,,	౭౮౪	157
21	విశేషార్చన విధి:	౧33	164

సంఖ్య	అధ్యాయసూచితావిషయాః	శ్లోకసంఖ్య.	పుట
22	న్న పనవిధిః	౧౮౩౪	171
23	ఉత్పవచక్రవిధిః	౧౯	191
24	ఉత్పవవిధిః	౧౮౦	200
25	"	3౦౬	217
26	ప్రాయశ్చిత్తవిధిః, బేరనిర్మాణాంతమ్	౧౬౮	246
27	" ఉత్పహాంతమ్	౪3౬	262
28	" అస్పృశ్యస్పృశ్యనాదౌ	౧౯౬౪	302
29	ప్రాయశ్చిత్తవిధిః, శాంతిపంచకాదీః	౨౧౪	322
30	" తన్త్రసంకర నిష్క్రమితిః	౧౬౧	343
31	" సంప్రసాదాంత్రయమ్	౧౨౬౪	358
32	ప్రకీర్ణకమ్, జేష్ఠాభిషేకాదిః	౧౧౨	370
33	అర్చావతారమహాత్వకథనమ్	౪౧౪	386
34	స్వయంవ్యక్తాది కథనమ్	౧౦౧	391
35	కియాయాగఫలశ్రుతికథనమ్	౬౦3	400
36	అవచారవిశేషకథనమ్	౬౧౭౪	456
37	తీర్థుగధర్మప్రపంచః	౨౧౮౪	519

ఆహత్యశ్లోకానామ్. ౧౬౨౧౪.

ప్రతిష్ఠా ౭ ధికార స్థ విషయా నాం నూచీ.

విషయ:	పుట	విషయ:	పుట
ముహూర్తవిధార:	2	ద్వారమానమ్	33
భూపరీక్షా	4	స్థానకస్య పీఠమానమ్	35
కరణం	"	దేవ్యోర్మానమ్	"
ప్రాచీనాధానమ్	"	ధ్రువార్మాపీఠమానమ్	"
వాస్తుపదదేవతాపూజనమ్	7	గర్భాగార పదాని	౬6
శల్కపరీక్షా	8	తత్రస్థానకాదిస్థానమ్	"
విమానభేదాః	9	దారుసంగ్రహణమ్	"
గ్రామశరీరాదికల్పనమ్	10	దారుసంస్కారః	59
ఆయాదినిచారః	11	శూలలక్షణమ్	40
విష్ణుస్థాపనదేశః	"	శూలస్థాపనమ్	46
శంకరాదిస్థాపనదేశః	12	రజ్జుబంధవిధిః	"
ఇష్టకాలక్షణాదిః	13	మృత్యుసంస్కారః	"
గర్భన్యాసవిధిః-	"	మృణ్మయద్వైవిధ్యమ్	48
శీలాలక్షణాది	14	యోగాదీనాం స్థానాని	"
అంగులభేదః	16	ఆయాదినిచారవిస్తరః	49
నికతలాదికల్పనమ్	"	ధ్రువకాతుక యోగస్థాయాప్యమ్	50
తిత్రోత్రమాదిభేదః	17	తాలనియమః	"
గర్భగేహకల్పనే మతాంతరమ్	"	మధూబ్జప్రవిధిః	51
మూలేషు కాలక్షణమ్	24	అంశుదార్పణమ్	52
విమానదేవాః	25	సద్యోఽంశు గావ్యజునిచారః	53
మండపలక్షణమ్	"	ఆచార్యలక్షణమ్	59
ప్రాకారః	23	ప్రాచుశ్చిత్తహోమాదిః	61
గ్రాధమావరణమ్	"	ఆచార్యాదీనాం నియమాః	"
పరివారాలయలక్షణమ్	28	యజ్ఞపాత్రసంభరణమ్	"
చేరద్రవ్యమ్	29	యాగశాలా	61
శైలిజగ్రతిమాలక్షణమ్	"	ఆశీమాలక్షణమ్	65
శిలాలక్షణమ్	30	కాకుకపీఠే రత్నన్యాసః	67
వర్ణక్రమేణ శిలాశ్రమః	"	అధివాసః	"
ప్రతిమాలక్షణమ్	"	అగ్నిమనవమ్	68
నిమిత్తాని	31	కుంభపూజా	69
శిలాసంస్కారః	32	కుంభావాహనప్రయోగః	"
శిలాదోషాః	33	కలశస్థాపనమ్	70

విషయ:	పుట:	విషయ:	పుట:
ప్రతిసరబన:	71	పూజాకాలే నేమిరుచునర్హా:	135
వంచకయవమ్	"	ధ్యానప్రకార:	"
శయనాధివాస:	"	వాస్తవ్యతిన్యాస:	"
సర్వదేవాఽర్చనమ్	72	అవాహనప్రకార:	136
రత్ననామధివాస:	73	అలంకారాసనమ్	"
పూత్రప్రశంసాప్రయోగ:	"	మాత్రాదానమ్	137
పగోనుద్రవ్యమ్	75	పుష్పంజలి:	138
రత్నన్యాస:	"	దేవ్యోరర్చనాక్రమ:	"
దక్షిణాదానక్రమ:	76	ఉత్సవాద్యర్చనమ్	139
కారుకాదిస్థానసమ్	"	భోజ్యాసనమ్	"
లింఘే, ఆవాహనప్రకార:	77	అగ్నికార్యమ్	110
ప్రతిష్ఠానే యజమానకృత్యమ్	78	యాతాసనమ్	"
పూజామా అవిచ్ఛిన్నత్వ సుపాదనమ్	"	వీధీభ్రమణమ్, దేవస్వ	"
అర్చకప్రశంసంసమ్	79	బలిదానప్రకార:	141
ప్రతిష్ఠార్చనయో: ఫలమ్	80	తీర్థస్థికార:	143
నవమూర్త్యాదికల్పనమ్	81	పూజాకాల:	"
మత్స్యకల్ప:	82	ఉత్సవాదిపూజావిశేష:	146
మార్కకల్ప:	"	బలిపూత్రలక్షణమ్	148
వరాహకల్ప:	83	అన్నబలిసంస్కార:	"
నారసింహకల్ప:	86	పాచిష్పాకవిధి:	150
నామకల్ప:	89	నవవిధపాచి:	"
రామకల్ప:	93	పాచి నివేద్యభాగ:	152
కృష్ణకల్ప:	100	పంచనాలయవిశేష:	"
కర్మకల్ప:	110	ప్రతిధ్యాదీనాం లక్షణం	153
అవిరూపాదివిచార:	111	పాత్రపరచ్ఛవాదిలక్షణం	154
అదిమూర్తికల్ప:	112	రక్షాదీపవిధి:	157
లక్ష్మీకల్ప:	117	శిబికాక్షణం	159
విష్ణుర్చనే కా'కం ప్రమాణమ్	121	విశేషార్చననిమిత్తం	164
అర్చకాదిలక్షణమ్	"	విశేషార్చనప్రయోగ:	"
అర్చకస్థాలయప్రవేశాది	124	దానకళహస్తోత్సవప్రకార	165
అర్చనోపకరణ:	129	కృత్తికావీధి:	172
మంత్రానివసమ్	130	గృహదారాధన:	175
సంబంధమార్గమ్	133	స్నానపర్యాయాగ:	177
పుష్పన్యాస:	"	ఉత్సరచక్రం	185
మార్కండేయదీక్షామర్చనమ్	184	ఉత్సవత్రైవిధ్యం	201

విషయః
ఉత్పన్నానైవభృథవిచారః
ఉత్పన్నేషా త్తమాదిభేదః
ధ్వజాగోహణికాలః
ధ్వజపటలక్షణం
ధ్వజపటలక్షణం
ధ్వజపటప్రతిష్ఠాప్రయోగః
భేరితాడనం
బలిహరణప్రకారః
ఉత్పన్నవహోమణి
ధ్వజాగోహణప్రకారః
ఉత్పన్నదేవానైవభృథయజ్ఞే
ఉత్పన్నకాలేనియమాః
ఉత్పన్నారంభః
ఆచార్యవరణం
పంచాంగభూషణం
ఋశ్విజాం నియమాః
మృద్ధానాం
యాగకాలాది కల్పనం
నవమంభూతోపహం
చాత్రోపకంసనం
ఉత్పన్నే బేదిచారః
కాతుకబసనం
నిక్కహోమవిధిః
ఉత్పన్నానైవభృథవ్యవస్థా
ఉత్పన్నప్రకారా
తత్కాలే భక్తానాం నిర్వర్తనం
నివేదితద్రవ్యవిభాగః
ఉత్పన్నప్రకారే నియమాః
ఉత్పన్నవశేషః
తీర్థస్నానప్రకారః
ధ్వజాగోహణం
ఉత్పన్నఫలం
పుష్పయాగప్రకారః
ద్యాదకారాధనం
ప్రాయశ్చిత్తకర్మాః

పుటే	విషయః	పుటే
202	కాస్త్రస్య స్వతః ప్రామాణ్యం	246
203	దునిమి త్తదశానే ప్రాయశ్చిత్తం	247
„	భూపరిక్షాయాం	„
„	కర్మణే	248
205	దిక్పరిచ్ఛేదహీనే	„
205	ప్రాసాదనిర్మాణే	249
203	ప్రతిష్ఠాపనే	251
209	అంగహోమ	252
211	అంశుస్మృతబింబానాం	„
213	అంగహోమ, అవస్థాంతరే	253
211	కర్మణాదిపువస్సంస్కారః	„
216	చేరస్థాపనదోషే ప్రాయశ్చిత్తమ్	255
217	అగ్నిదాహే	257
„	అభాధప్రతినిధిద్రవ్యమ్	258
„	శూంగహోమప్రాయశ్చిత్తమ్	„
219	అనుక్తద్రవ్యనిర్మితేషు చేరేషు ప్రాయ	260
„	శ్చిత్తమ్	„
211	కాతుకదోషప్రాయశ్చిత్తమ్	„
„	అవనతాదోషః	261
226	ఆచార్యవరణే ప్రాయశ్చిత్తమ్	262
„	అంకురాగ్నే	„
227	ప్రతిష్ఠాప్రయోగే	263
228	మృత్తికల్పచహీనే	269
„	నిత్యార్చనాయామ్	271
230	స్మరణే	280
233	ఉత్పన్నే	283
„	ధ్వజపంజరే	289
234	ధ్వజస్థాపనమ్	290
„	ధ్వజహోమేనర్చనప్రకారః	291
240	యాగాదేర్వింబహోమే ప్రాయశ్చిత్తమ్	299
241	అస్తకృతే గ్రామే	300
„	అస్తకృతస్మరణాదా	303
242	భయరక్షానైవభృథి	310
245	కానిహోమప్రకారః	312
246	పురస్కారాని	314

విషయ:	పుట	విషయ:	పుట
కాలాలయసంస్థానమ్	314	దివ్యస్థలమ్	392
బాలాలయస్థానసప్రకారః	"	నైద్యస్థలమ్	394
భుగ్గివవేరనివృత్తిః	322	పౌరాణికస్థలమ్	395
శీర్షచేరపరిత్యాగవిధిః	326	మానుషికస్థలమ్	396
అంగపాం గాదివ్యవస్థా	"	దేవాలయనిర్మాణస్థలం	400
కాశుకజీర్ణోద్ధారప్రసంగః	327	ప్రతిమానిర్మాణే	401
స్థానకాశీనాంవ్యత్యయస్థాపనేదోషః	329	ప్రతిస్తూయాః	"
కానివంశకవిధిః	330	పూజనే	402
అన్యుతత్రైవిధ్యమ్	"	కైంకర్యకరణే	403
కానినిమిషప్రపంచః	331	స్నానీయాదిద్రవ్యదానే	405
అన్యుతకానిప్రయోగః	335	పరిచ్ఛదాదిదానే	407
ప్రహుతకానిప్రకారః	341	ఇతరవిభవానాం దానే	"
మహాకానిప్రకారః	"	దీపదానే	408
కానివిధిః	342	మాదిరాదిదానే	410
ధర్మకానివిధానమ్	"	తటాకనిర్మాణే	"
తంక్రీపంశరసివృత్తిః	343	ఆరామప్రవర్తనే	412
వైషవకాస్త్రదైవిగ్యమ్	"	ప్రకారభేదేన, భూదానే	413
వైభావసమహిమా	344	గోదానే	417
సంహృత్కణత్రైవిధ్యమ్	358	గోపలిదానే	418
సంహృత్కణకాలః	"	నువర్ణదానే	419
జలంసంహృత్కణప్రకారః	361	అన్నదానే	420
అఘంసంహృత్కణప్రకారః	362	ఆర్పణే వివిద్య	427
మహాసంహృత్కణప్రకారః	365	కుశసమహిమా	429
శ్లోకాభిషేకోత్సవః	370	ఉత్సవే వివిద్య ఫలం	435
మార్కానసవిధిః	371	స్మరణే వివిద్య ఫలం	437
పరిత్యాగోపవిధిః	373	శిష్టోద్ధారణే	439
శూక్రపరిభాసా	382	పౌర్యుక్తవిద్యర్తనే ఫలం	441
కుండలారాధనమ్	384	ఆలయనిర్మాణే శత్రోక్ష్యా దోషః	442
మరణ్యరూపమ్	386	ఆచార్యాదీనాంస్థాపనార్థింక శత్రోషః	443
పూజాస్వరూపమ్	387	దేవలకల్పనం	444
విభవస్వరూపమ్	388	భూమ్యుపహారదోషః	"
అస్తర్యామిస్వరూపమ్	"	పాపానీనా మారణే దోషః	446
ఆర్యావతారః	"	ఆర్పణే ఉపచారహానా	448
స్థలపంచకవిధిః	390	స్మరణే భవిత్యాదోషః	453
య్యయ్యుక్తమ్	"	శిష్టోద్ధారావసరమూర్జితభావదోషః	454

విషయః	పుట	విషయః	పుట
ద్వ్యైర్నిశ్చయచారాః	456	దేవగృహే రోదనాద్యం	494
ద్వ్యైర్నిశ్చయరకాః	457	స్త్రీషు సాక్షాత్ భాషణాది	500
నరకయాతనాకథనం	,,	అస్థిలకథనాది	505
దేవాభిగమనం	469	కంబలావరణం	506
విష్ణుపారమ్యం	,,	పరనిర్దేశాది	507
యన్తైః పాదుకాభిర్యోగమనం	476	గౌరవోపచారాది	508
అన్యదేవార్చనం	478	అనివేదిత భక్షణం	,,
దేవోత్సవాదీనామసేవనం	480	ఫలాదీనామనర్పణం	509
ఏకమాస్త్ర ప్రణామః	481	పృష్టికృత్యాసనాది	510
అత్మశ్రద్ధాక్షణం	482	గురౌమానం	,,
ఉచ్ఛ్రిష్టవేదనాది	,,	అత్మస్తుతిః	511
పాదస్పృశారణం	487	దేవతానిందనం	512
పర్యంకబంధనం	,,	క్షమామస్త్రీః	514
దేవగృహే భోజనాది	488	యోగధర్మాః	516
మధాసంభాషణాది	490	విషయానుక్రమణికా	525

అనుస్మృతిః.

శ్రీమద్భగవద్గోత్రహర్దిశశినం శ్రీపత్రపుర్వాం స్థితమ్
శ్రీకృష్ణార్చ్య తనూభవం విఖనసో మూర్తిం కౌమా నూనుషమ్
సర్వేషామపి బోధయ స్తమఖిలజ్ఞాఫేయధర్మం సదా
వందేనుస్మితపాకయజ్ఞమనిశజ్జోదణ్డరామాఽహ్వయమ్.

శ్రీవైఖానస విద్యానిలయమ్.

శ్రీయైనమః.

శ్రీరామచంద్రాయనమః.

శ్రీమద్విఖనసమహాగురవేనమః.

శ్రీమద్భ్యోభ్యగుమరీచ్యత్రికశ్యపేభ్యోనమః.

శ్రీవైఖానసభగవచ్ఛ్రీ
భగవద్భ్యగుమహర్షి ప్రణీతః.

ప్రకీర్ణాఽధికారః.

అథ ప్రథమోఽధ్యాయః.

శ్రౌతస్మార్తాదికంకర్మ నిఖలంయేనసూత్రితమ్ ।

తస్మైసమస్తవేదార్థ విదేవిఖనసేనమః ।

శ్రుతిస్మృతినదీపూర్ణం శాస్త్రకల్పోలసంకులమ్ ।

విష్ణుభక్త్యుదకంశుద్ధం వందేవై ఖానస్సావమ్ ॥

— ఋషిప్రశోత్తరమ్. —

ఋషయఃఉచుః:—

బ్రహ్మపుత్రమువిశ్రేష్ఠ సమస్తేదేహీనాంవర

త్వమేవసర్వవేత్తాఽసి త్వమేవవదతాంవరః.

తతోజ్ఞాతుంహివిష్ణోరైవ భూపరీక్షాదిమక్రమమ్

ఇచ్ఛామస్తవత్ప్రసాదేన దీనాశ్శిష్యజనాఃప్రభో.

విస్తారజ్ఞోహిసర్వేషాం విస్తరాద్వక్తృమర్హసి

కేనమాగ్నేశైర్మం త్రైకం దేవంపూజయన్నరః

శ్రీ వైఖానసభగవచ్చస్త్రే భాగవతే

కాణలోకాణసమవాప్నోతి తత్త్వమేతద్వదస్వనః

భృగురువాచః—

ప్రణమ్య దేవదేవేనాం చక్రపాణింభగధ్వజమ్. ౪

విస్తారేణప్రవక్ష్యామి శ్రుణ్వధ్వంసునమాహిలాః

— ముహూర్త విచారః. —

సర్వారంభేప్రశస్తంస్యా దాదిత్యేచోత్తరస్థితే. ౫

అప్రశస్తమితిఖ్యాత మయనేదక్షిణేతథా

పుష్యమాసాదిషణ్మాసా దేవానాస్తుదివాన్మృతాః ౬

యస్మిన్మాసేకృతంసర్వం వివృద్ధ్యర్థమిన్మృతమ్

రాత్రిరాషాడమాసాది రయ్యుక్తస్సర్వకర్మసు ౭

ప్రథమాచద్వితీయాచ తృతీయాపంచమితథా

షష్ఠీచసప్తమీచాఽపి దశమ్యేకాదశీతథా. ౮

త్రయోదశీచతిథయః పౌర్ణమాసీశుభాస్మృతాః

ప్రాణపత్యాశ్వయుకౌస్యు తివ్యపౌష్ణత్రిరుత్తరాః. ౯

మైత్రాదిత్యమఘాస్వాతి మాస్తాశ్చశ్రవణంశుభాః

రాశయశ్చరవర్జ్యాస్సుయ రభీతచ్ఛోభనస్థిరమ్. ౧౦

గురుభాగ్గవసౌమ్యేంసు వారాశ్శ్రేష్ఠతమాన్మృతాః

ఏషామంశశ్చద్రేకాక్షణ హోహరాదర్శనమివ్యతే. ౧౧

ఏషామేవోదయంశస్తం తత్రసోమోదయంవినా

కూరేచదుష్టనక్షత్రై వ్యాధిపీడాంకరోతిహి. ౧౨

సూర్యసౌరిశ్చసౌమ్యశ్చ త్రిషడాయస్థితాశ్శుభాః

తద్దైవలగ్న గాఃకుర్య రావ్యధిశోకభయానితు. ౧౩

అప్రమథాగ్రహాన్సర్వే కర్తుఃకుర్వన్విదుస్థితిమ్
ఏకాదశగతాన్సర్వే జ్ఞేమారోగ్యకరాస్మృతాః ౧౪

భయకృద్భాగవఃప్రోక్తో ద్విసప్తదశమస్థితః
ద్విసప్తపంచనవమ స్థితోజీవన్ముఖోభనః. ౧౫

రాష్ట్రస్యయజమానస్య మహత్యైఖ్యంకరోతిహి
సూర్యవారేశుభావిష్ణు హస్తపాష్టత్తిరుత్తరాః. ౧౬

మందవారేశుభాప్రోక్తా బ్రాహ్మస్వాత్యైచతత్తథా
వర్జయేద్భుధవారేణ హస్తమాశ్వయుజంతథా. ౧౭

గురువారేణవర్జ్యాతు తథాసామ్యాత్తరాక్షభా
శ్రవణంచైవపుష్కంచ శుక్రవారేణవర్జయేత్. ౧౮

ఉత్తరాషాఢానక్షత్రం సోమవారేశుశోభనమ్
ద్వితీయాబుధయుక్తాచ షష్ఠీజీవనమాయుతా. ౧౯

సోమఏకాదశీయుక్తః కరోతిప్రాణసంశయమ్
పౌష్ణస్తుసప్తమీయుక్తో దహత్యగ్నిరివప్రజాః ౨౦

కాణస్తూణాంధనక్షత్ర గురువిషీర్షివర్జయేత్
భూమికంపేదిశాండాహే దుర్ది నేచండమారుతే. ౨౧

అశనిధ్వనియోగేచ నిద్దితందివసంస్మృతం
అయనేవిషువేచైవ సంత్యాజంగ్రహాణీతథా. ౨౨

షడశీతిముఖేవాపి కృతంవాస్తువినశ్యతి
ఏవంపరీక్ష్యకర్తవ్య మిచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేయిఆత్మనః. ౨౩

కర్షణాదిప్రతిష్ఠాస్తం కర్మకుర్యాద్విచక్షుః
అథభూమింపరీక్ష్యైవ పూర్వంకర్షణమారభేత్ ౨౪

శ్రీ వైఖానసభగవచ్చస్త్రే, భార్గవే

—॥ భూపరీక్షా. ॥—

శ్వేతాతుబ్రాహ్మణీభూమి దక్తాతుక్షత్రియాలథా
వీతాతువైశ్యాకృష్ణాతు శూద్రాభూమిరుదాహృతా. ౨౪

మోక్షదాబ్రాహ్మణీప్రోక్తా క్షత్రియావిజయప్రదా
వైశ్యాతుధనదా భూమి శూద్రాపుత్రసమృద్ధిదా. ౨౫

ప్రతిలోమానిభిర్జుష్టాం వల్గీకాఢ్యంచవర్జయేత్
హస్తమాత్రంఖనిత్వాతు పూరయేత్తత్తుపాంసునా. ౨౬

అధికేపుష్కలాభూమి ర్హ్యనేవర్జ్యాసమేసమా
గ్నుప్తంతిరాత్రేఽంకురతి గ్రాహ్యభూమిస్తునాఽన్యథా. ౨౭

పద్మంకుంభస్థతోయేన పూరితేతత్కృతావతే
ముఖ్యప్రదక్షిణావర్త ముదకంశాస్తబుద్బుదః. ౨౮

సవ్యావర్తంతథానేష్ట ముదకంబహుబుద్బుదః
ఉత్తానపద్మకంగ్రాహ్యం నత్వధోముఖపద్మకమ్. ౨౯

ఏవంపరీక్ష్యగృష్ణీయా త్వణ్యాహమపివాచయేత్
ఏవంపరీక్ష్యబహుధా కుర్యాత్కర్షణముత్తమమ్. ౩౦

—॥ కర్షణమ్. ॥—

శ్వేతోవాకఽతావాథ నాంగహీనావృషేతథా
అథవానాఽన్యవర్ణావా అరోగోబలశాలినా. ౩౧

క్షీరవృక్షయుగంబద్ధా శమీవృక్షయుతంతథా
అసంఖదిరంవాఽథ హలంకృత్వాసనేహకం. ౩౨

యస్త్రయితావ్యయుగేనాఽథ గోవాలకృతరజ్జునా
తస్యపశ్చిమదేశేతు ప్రపాంకృత్వానిధానతః. ౩౩

ధాన్యవీతానికృత్యైవ త్రివేదిసహితంక్రమాత్
పూర్వం దేవేశమధ్యర్చ్య చక్రంపశ్చాత్సమర్చయేత్. ౩౪

- విష్వక్సేనంచగరుడం నమభ్యర్చ్యనివేదయేత్
వాస్తుయజ్ఞంచమత్వాతు పుణ్యాహమపివాచయేత్. 31
- తోయధారాంపురస్కృత్య ప్రాదక్షిణ్యవశేనతు
ఆచార్యోఽహతవస్త్రేణ చోత్తరీయాంగులీయకై. 32
- అలంకృత్యవిధానేన శ్వేతమాల్యానులేపనైః
సమాదాయవృషంతత్ర “త్వంవృషభ” ఇతిబ్రువన్. 32
- వృషభందక్షిణేయోజ్య “సౌరభేయ” ఇతిబ్రువన్
తతస్సంయోజయేత్పశ్చాద్భువనైవర్త్యబలాన్వితౌ 33
- “యుగంయుగశ్రుంగ” మితి యోజయేచ్ఛహలంపునః
“ఋషింగృహ్లా” మితిమస్త్రేణ ఋషింసమ్యక్ ప్రగృహ్యచ 34
- “విష్ణుర్మాంరక్ష” త్వితిచ స్వాత్మరక్షాంసమాచరేత్
“యేఽస్మిన్ దేశేవస్త” ఇత్యా శ్రితాంశ్చవిసర్జయేత్ 35
- “హలకృష్ణే” తిమస్త్రేణ దారయేత్తామిలాంశుభామ్
కర్షయేద్వెన్లవైర్మనైః ప్రాగుదక్షిణణాంమహీమ్. 36
- తతఃకర్షకమాహూయ సర్వత్రైవతుకర్షయేత్
ఆచార్యంపూజయిత్వాతు తథైవసహితావృషా. 37
- ప్రథమంకర్షణంకృత్వా ద్వితీయంకర్షణంచరేత్
బీజంసర్వంసమాదాయ ప్రోక్షణైః ప్రోక్షణంచరేత్ 38
- “ఇమేబీజాఃప్రసాదో” హేతి సప్తగ్రామ్యాణ్యతఃపరమ్
వాపయిత్వాతుబీజాని “దేవిత్యయి” సముచ్చరన్ 39
- “దుహతాందివ” మితిశ్చక్తాన్ తోయంతత్రసమర్పయేత్
రక్షాంసమ్యగ్వీధాయాత్ర చాచార్యమభిపూజయేత్. 40

“సస్యాఇ”మేతిమన్తేణ సస్యంపక్వప్రణమ్యచ
విష్వక్సేనాదిభిర్మంత్రై శ్చాస్త్రంచాపినమర్చయేత్.

౪౬

“శుద్ధాఇ”మేతిమన్తేణ గోభ్యసుమ్యజ్ఞీవేదయేత్.

౪౭

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్షాయాం సంహితాయాం
ప్రక్షిల్లాధికారే ప్రథమాఽధ్యాయః.

అథ ద్వి తీ యోఽధ్యాయః.

—|| శంకుస్థాపనమ్. ||—

అతఃపరంప్రవత్యౌమి శంకుస్థాపనము త్తమమ్
మేషంతథై వప్యవభంగతే సూర్యేదినేతథా.

౧

కృత్వాసమతలాంభూమిం గోమయేనతులేపయేత్
తద్భూమిభ్రామయేత్సూత్రద్వయంతేనై వమానతః.

౨

—|| ప్రాచీసాధనమ్. ||—

పూర్వాష్ట్రేచాఽపరాష్ట్రేచ శంకుఛాయాంతులాంభయేత్
తతస్సూత్రత్రయంవాఽథపాత్రియేచ్ఛంకుమధ్యమే.

౩

భ్రామయేదధికేఽర్హస్థ న్యూనేతావద్వివర్ధయేత్
ప్రాచీంతత్సూత్రమానేన మధ్యమేనై వకల్పయేత్.

౪

ఉదక్కుత్రంభవేత్తత్ర కృత్వాతుచతురశ్రకమ్
పంచగవ్యేనసంప్రోక్ష్య పుణ్యాహమపివాచయేత్.

౫

వాస్తుపద దేవతాపూజనమ్.

- ఏకాశీపదా కృత్వావాస్తు దేవాప్రపూజయేత్
ఈశానాదిసమభ్యర్చ్య ద్వాత్రిశత్పదభాగినః. ౭
- ఈశానంచైవపర్జన్యం జయంతంచమహేంద్రకమ్
ఆదిత్యంసశ్యకంభృశమస్త రిక్షంచపూర్వగాఢ. ౮
- అగ్నిఃపూషాచవిలేథ గ్రహక్షతయమాస్తథా
గంధర్వోభృంగరాజన్షి దక్షిణేపదదేవతాః. ౯
- పశ్చిమేనిర్ముతిశ్చైవ దావారికస్తథైవచ
సుగ్రీవఃపుష్పదస్తశ్చ వరుణశ్చసురస్తథా. ౧౦
- శోషణశ్చైవరాగశ్చతే చాపైకధితాస్సురాః
ఉత్తరేజవరోనాగ ముఖ్యాభిల్లాటవవచ. ౧౧
- సోమోఽగ్గలోఽదితిశ్చైవ సూరిదేవస్తథైవచ
బ్రహ్మనవపదంభుక్తై వాస్తుమధ్యేవిశేషతః. ౧౨
- అర్యమాదండ భృచ్చైవపాశభృద్ధనదస్తథా
బ్రహ్మణశ్చచతుర్దిక్షు స్థితాష్టత్పదభాగినః. ౧౩
- అపశ్చైవపాపవత్సశ్చ సవితాసావిత్రవవచ
ఇంద్రశ్చైవతథేంద్రాక్షోరుద్రోరుద్రాజవవచ. ౧౪
- ఏతేద్విపదభోక్తారో విదిక్షుష్టైస్థితాస్సురాః
చరకేదేవతారిశ్చ పూతనాపాపరాక్షసీ. ౧౫
- ఈశానాదిఘోషేఘ బాహ్యాఘోషదవర్జితాః
ఏవంవిన్యస్యదేవాంస్తు వాస్తుదేవప్రకల్పయేత్. ౧౬

శ్రీ వైఖానసభగవద్గోస్త్రీ, భాగవత

—|| వాస్తుపురుష లక్షణమ్ - పూజా. ||—

వాస్తునశ్చిరక్షణానేపాదా నైర్ముత్యకేచరేత్
హస్తాసౌత్వతేజ్ఞయావగ్నౌ బాహురువాహృతః. ౧౬

అపిశంరభిప్రోక్తం హృదయంచాపవత్సకే
నాభిశ్చిహ్నాణిసంఖ్యాతా కుక్షస్పచితృసంజ్ఞకే. ౧౭

ఇంద్రఇంద్రాజకే గుర్యూమూరుమూలేవిధానతః
పార్శ్వంతుదక్షిణం ప్రోక్తంవామమేవంప్రకల్పయేత్. ౧౮

శేతేవాస్తుభువం ప్రాప్యవాస్తుదేవస్తస్వధోముఖః
పుణ్యాహంవాదయిత్వాతు ప్రోక్షణైఃప్రోక్షణంచరేత్. ౧౯

పుష్పైర్గంధైస్తథాధూపైర్దీపైశ్చపిప్రపూజయేత్
సమస్కారైశ్చరంయుక్తైః ప్రణవాద్యైస్సన్వినామభిః. ౨౦

—|| శల్యవరీక్షా. ||—

పూజనాస్తేన్పుశేతక్రూరాయమంగంతన్నిరీక్షయేత్
వాస్తుదేహేఽపితత్రైవశల్యం బ్రూయాద్యథార్థతః. ౨౧

అస్తిశల్యంశిరస్సర్వే తద్ధస్తద్వయమానతః
కంఠస్సగ్గేగళేవైవ హస్తమాత్రేనమాదిశేత్. ౨౨

ఉపస్పర్శాత్త్రిభిర్దాస్తైశ్శృంగిఖలాశల్యమాచిశేత్
హస్తమాత్రేకరస్పర్శాత్ ఖట్యాపాదంసమాదిశేత్. ౨౩

బహుసంస్పర్శనాత్కర్తురంగారన్మత్రిహస్తతః
గుల్ఫేసర్వాదిభిర్దుష్టం వితస్తిద్వయమానతః. ౨౪

హస్తేకంటకమిత్యుక్తం పద్మితస్త్రినమానతః
కన్ఠిసాంగుష్ఠమూర్ధస్పర్శాద్ధౌరతిత్రసమాచరేత్. ౨౫

వ్యయాధికౌచతుర్థాస్తే జానుషుర్భాత్తతఃపరమ్
శల్యంనిశోధ్యభూమితాం తలంకృత్వాసమానతః. ౧౬

పంచగవ్యేనసంప్రోక్ష్య వాస్తుదేవాప్రపూజయేత్

→ వాస్తుదేవతాదలిః. ←

ద్రోణంద్రోణార్థకంవా౭పిశండులాప్తాచయేత్తతః. ౧౭

దధిగుడాద్యనంయుక్తం సర్వేహంచబలిందదేత్
బ్రహ్మదీనాంరమోస్తంవా సావహస్తంవాబలిర్భవేత్. ౧౮

కృత్వాతు బలిదానంచ పుణ్యాహమపివాచయేత్. ౧౯

ఇతిశ్రీవైఖానసే భగవచ్ఛ్రీ భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రక్షిప్తా౭ధికారే ద్వితీయా౭ధ్యాయః.

5848

అథ తృతీయా౭ధ్యాయః

→ విమానభేదాః. ←

అథవిన్యాసరూపాణి ప్రవక్ష్యేత్యథాక్రమమ్
శ్రీవత్సంప్రథమంప్రోక్తం సద్వ్యావర్తంద్వితీయకమ్. ౧

తృతీయంస్వ స్తికంవింద్యా చ్చతుర్థంభద్రకంస్మృతమ్
దండకంపంచమంత్యాహు శ్వేదికంషష్ఠముచ్యతే. ౨

ఊర్ధ్వకంసప్తమంవింద్యా దప్తమంసదృశంతథా
నవమంస్యాద్రుపపిం దశమంతుక్ష్ణీకమ్ 3

ఏతేషామాకృతింపక్ష్యే యథావదనుపూర్వశః

అన్యత్రదండకాత్సర్వం బహిర్వీధీనమన్వితమ్.

౪

తస్యచాస్తగఃతైశ్చిన్నైశ్చ శ్శ్రీవత్సాద్యంవిధీయతే

ఏకప్రాచీనవీధిక మువీచీనాఽన్యవీధికమ్.

౫

శ్రీవత్సమితివిజ్ఞేయం సర్వవిద్యాసమమతమ్

మధ్యకోణంచతుర్ద్వారం ప్రాగీశాదిప్రదక్షిణమ్.

౬

తన్నిగఃతోజవీధికం నద్వైవర్తమిస్సృతమ్

స్వస్తికంతోవీధ్యస్తం భద్రంమధ్యప్రతోభికమ్.

౭

ఏకప్రాచీనకందండం చతురశ్రంతువేదికమ్

పృతంకుంభకముద్దిప్తం పద్మకంస్యాద్ద్వివేదికమ్.

౮

బ్రహ్మకోశాఽష్టకద్వార వీధీరథపదాకృతిః

ప్రాగుదక్ష్పివణంచైవ ప్రక్షిప్తకముదాహృతమ్.

౯

ద్విద్వారంవాచతుర్ద్వారం మనసాయుక్తితోభవేత్

అయుక్తద్వారచేవస్య భజనంనాభిధీయతే

౧౦

దండకస్తేనమానేన యోనిగ్రహణముచ్యతే

శరీరమంగప్రత్యంగం జ్ఞాత్వాయోనిప్రకల్పయేత్.

౧౧

గ్రామంశరీరమంగంస్సన్య ద్వేవద్విజపరిగ్రహమ్

ప్రత్యంగమంగంసంపృతం విమానభవనాదికమ్.

౧౨

దండేనపూర్వయోర్ద్వారం హస్తేనాఽన్యత్రధీయతే

దండేవిస్తారమాయామ మేకైకంగుణయేత్త్రిభిః.

౧౩

ఏకైకంషష్టిభిహిత్యా శిష్టంయోనిసమాదిశేత్

హస్తేనస్వయంసర్గే త్రిగుణంవసుభివాహరేత్.

౧౪

శేషంయోనివిజానీయా ధ్వజధూమాదికంక్రమాత్
సర్వత్రకల్పయేద్యోనిం తయోర్వర్ణఫలీనవా.

౧౫

యోనేర్మహఃపితృశ్రేష్ఠా దివిసప్తత్రిగహితా
ప్రవీణంచతురశ్రంస్యా ఛేషాణామాయతంవిదుః.

౧౬

అష్టపట్నతురంశాస్సు యతరేషాంయథాక్రమమ్
ఏవమాయామయోగస్తు ప్రత్యంగస్తై వ్యవకల్పయేత్.

౧౭

అంగేద్విగుణమాయామం పాదన్యూనమథాధికమ్
అర్థంనవాహయేన్న్యూన మధికంతువిధీయతే.

౧౮

ఆత్మావాస్తుశరీరస్య విస్తారాదధికంవిదుః
పాదాయామశిఖావాపి ద్విగుణంవావిశేషతః.

౧౯

సమంవాసర్వతఃకుర్యా చ్చరీరందండకాదృతే
వర్ధయేదధికాయామం దండఘోషశకీనవా.

౨౦

దండేఅష్టగుణంకుర్యా దాయామంయుక్తితోఽథవా
అంగమాగమవిస్తారో దండభేదోఽపియాజ్యతే.

౨౧

అన్యత్రదండనేఢింద్యా చ్చరేషుతువిశేషతః
పాతంవిస్తారసూత్రేషు విదుర్నూత్రద్యయేఽపివా.

౨౨

కంతసూత్రద్యయేవాపి ప్రత్యంగేనైవకారయేత్
విధిభేదంతుకర్తవ్యం బ్రహ్మభాగేపిశేషతః.

౨౩

ఏవంక్రమేణాస్తజ్ఞై శ్చరీరంసంప్రకల్పయేత్.

౨౪

— విష్ణుస్థాపనమ్. —

సహస్రభూసురాదూర్ధ్వే బ్రహ్మంశేనాయుదేశశకే
సంచమూర్తివిధానేన స్థాపయిత్వావజనార్ధనమ్.

౨౫

నైఖానసైమహాభాగై రైవ్విదికార్చనతత్పరైః
వేదాస్తవేదిభిష్టై ర్గిరర్చయే త్పురుషోత్తమమ్.

౨౯

—॥ శంకరాది స్థాపనమ్. ॥—

ఈశానఈశ్వరంచైవ సోమేశానాఽవధాపివా
పశ్చిమేశేశవస్థాన మైశాన్యాంశంకరాలయమ్.

౩౦

అనుకల్పంవికల్పంచ కల్పంచైవత్రిధాభవేత్.
భూపరీక్షాదియత్కర్మ అనుకల్పమితిస్మృతమ్.

౩౧

దేవాదీనాంమునీనాంచ కల్పయేత్తువికల్పకమ్
గభేఽమృదాలయేయత్ర ప్రతిష్ఠాయాంతుకల్పకమ్.

౩౨

ఏవంనేశంవినిశ్చిత్త్య మూలస్థానంచనిర్దిశేత్
నిర్మితేఽత్రవిమానస్యచోత్సేధాన్ధంసమన్తువా.

3౩

జలాస్తంవాశిలాస్తం వాఖానయేదుచితంసుధీః
విస్తారాయామసీమాంతా ద్బాహేహ్యైఖాతాద్వద్భూయచ.

3౪

ఏకహస్తంద్విహస్తంవా త్రిహస్తంవాఽధికంక్రమాత్
వాలుకై ర్విశ్వతఃపూర్వ దృఢీకరణమాదిశేత్.

3౫

బాలాలయంతుశక్తానామశక్తానాంవినాభవేత్
ధృవార్చాయాఃప్రతిష్ఠాచే ద్బాలాగారంనకల్పయేత్.

3౬

ఇతిశ్రీవైఖానసే భగవచ్చస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
పృథ్వీఽధికాశ తృతీయాఽధ్యాయః.

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః.

—|| ఆద్యేష్ట కా ఫాపనమ్. ||—

- అథాతస్సప్రవక్ష్యామి వాస్తుసప్రథమేష్ట కామ్
సాధయితాపూర్వరాతౌ చతస్రప్రథమేష్ట కాః ౧
- శిలాయాంమృయేవాఽథ కుర్యాల్లక్షణసంయుతాః
శైలాదోషవినిర్ముక్తా సుసహకావీఅధమృగ్మయాః. ౨
- విస్తారేణేష్ట కాఃప్రోక్తా వట్పంచచతురంగులాః
ఉత్తమాదిక్రియాజేవ విస్తారద్విగుణాయతాః. ౩
- విస్తారార్థంఘనంప్రోక్త మిష్ట కానాంప్రమాణతః
ఆలయాఽభిముఖేచైవ ప్రపాంకృతావచక్షుః. ౪
- తస్మాధ్యేవేదికాంకృత్వా హస్తమాత్రప్రమాణతః
విస్తారంతత్సమంచైవ ముత్సేధంతుతదర్థకమ్. ౫
- సభ్యాగ్నింవిధివత్కృత్వా పిథినాఘోరమాచరేత్
భూమియజ్ఞంచకృత్వాతు కలశైస్సప్తభిఃక్రమాత్. ౬
- సంస్నాప్యనవవస్త్రేణ చాచ్ఛాద్యశయనోపరి
కాతుకంబధ్ధుత్పాతు శయనేశాయయేత్తతః. ౭
- హుతావతుపౌరుషంసూక్తం విష్ణుసూక్తమతఃపరమ్
చతుర్వేదాదిమంత్రాంశ్చ శ్రీభూసూక్తేయశేత్కృమాత్ ౮
- ఇష్ట కావాశిలావాఽథ తన్నామాద్యక్షరంస్మరేత్
స్మృతైర్గోమైశ్చవాదైశ్చ శ్చరాత్రిశేషంసయేత్కృమాత్ ౯
- ప్రభాతేపూజయేత్పుర్వ మాచార్యంశిల్పిభిస్సహ

అచార్యోమంత్రయోగ్యస్త ఇల్పిభిఃకర్మయోగ్యకైః ౧౦

ద్వారస్యదక్షిణేపాశేఽన్యోస్థానమన్యప్రశస్యతే
సుముహూర్తేన్యనేద్విద్వా నిష్టకాంశ్చతురఃక్రమాత్. ౧౧

విన్యాసేతుచతుర్దిక్షు చతుర్వేదాదిమస్తతః
తేషాంమధ్యేతదాగర్తే పూరయేదుదకేనతు. ౧౨

తతైవనవరత్నాని విన్యసేదనుపూజ్యశః

—|| గర్భాన్యాసవిధిః. ||—

అథవక్ష్యేమిశేషేణ గర్భాన్యాసవిధిక్రమమ్. ౧౩

ప్రాసాదోగర్భాసంయుక్తః కురుతేసర్వసంపదమ్
తస్మాదాదావ్రకర్తవ్యః గర్భాన్యాసస్సమృద్ధిదః. ౧౪

త్రయఃప్రాసాదమూలేన్యా త్పుర్వంతుప్రథమేష్టకే
ఉపానోపరిమధ్యంస్యా త్ప్రేతేరుపరిచాస్తతః. ౧౫

భూగతంశూద్రజాతినా ముపానేనృపవైశ్యయోః
ప్రతేరపరివిప్రాణా మానులోమ్యేనకారయేత్. ౧౬

సర్వేషాంభూగతంకార్యం సర్వసిద్ధికరంశుభమ్
విష్ట్రీవావకయోర్మధ్యే ప్రాద్భావోరేషుప్రకల్పయేత్. ౧౭

ద్వారస్యదక్షిణేకుర్యా త్పశ్చిమేపితధైవహి
కవాటార్గలయోగేవాన్యస్తవ్యంగర్భాభాజనమ్. ౧౮

—|| ఫేలా ||—

తథాతామ్రమయీఫేలా స్ఫుటికావాప్రశస్యతే
పాదవిష్కంభవిస్తారాం ఫేలాంతత్త్వపదాంచితాం. ౧౯

ఖండస్ఫుటితవజ్రాన్యాసా

ఘనంవింశతిభాగై కం తదర్థాధాంశమేవమా. ౨౦

విస్తారస్యచతుర్భాగం కోవ్యభిత్త్యుచ్చయంభవేత్
ఉత్తమంతుసమోత్సేధం త్రిపాదంమధ్యమంస్మృతం. ౨౧

అథమూచార్థముత్సేధం త్రివిధంతత్ప్రచక్షతే
త్రిభాగై కవిధానంస్యా ద్విభాగంభాగికంభవేత్. ౨౨

అస్తరేచాఽంగులాయామం తదర్థంభిన్నభిత్తికమ్
సంయోగార్థవిహీనంస్యా ద్విధానేఽభ్యస్తరేతథా. ౨౩

ప్రక్షాల్యపంచగవ్యేన విశుద్ధంగభాభాజనమ్
ఆలయాత్ప్రముఖేచైవ మంటపేనమలంకృతే. ౨౪

గోమయేనోపలిప్తైవ పుణ్యాహంవాచయేత్తతః
రక్తబీజానిధాతూంశ్చ సన్న్యసేన్నస్త్రవిత్తమః. ౨౫

వైష్ణవంవిష్ణునూక్తంచ పౌరుషంనూక్తముచ్చరత్
విష్ణుర్యోచిమిత్కుక్తావ్వితు గభాంతత్రనిధాపయేత్. ౨౬

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే భృగుప్రాంతాయాం సంహితాయాం
ప్రక్షిల్లాఽధికారే చతుర్థోఽధ్యాయః.

అథ పంచమోఽధ్యాయః.

ప్రాసాదలక్షణమ్.

అథవక్ష్యేవిశేషేణ ప్రాసాదానాంతులక్షణమ్
ప్రాసాదంకురుతేయేన ప్రాసాదఇతికీర్తితమ్.

ఆద్వాదశతలాదేవం కుర్యాద్విస్తారమానశమ్
విస్తారద్విగుణోత్సేధ ముత్తమంతుప్రచక్షతే. ౧౨

విస్తారంస్తథాకృత్వా ద్వాదశాంశస్తమధ్యమమ్
ఏకాదశాంశమధమం విస్తారేస్తథాకృతే. ౧౩

ఆద్వాదశతలాదేవముత్సేధంతువిధీయతే
ప్రాజ్ఞుభోదజ్ఞుశ్చైస్సూన్యైః పదంకుర్యాత్తుషోడశమ్. ౧౪

గభఃకేహస్సమాఖ్యాతో మధ్యమంతుచతుష్పదమ్
బాహ్యతోద్వాదశపదం భిత్త్యర్థముపకల్పయేత్. ౧౫

షడ్భిష్షడ్భిస్తథాసూన్యైః పదానాంపంచవింశతిః
సవగభఃగృహంమధ్యేభిత్త్యర్థం శేషముచ్యతే. ౧౬

* * *

త్రివిధంతుసమాఖ్యాతం? ప్రాసాదాకృతయస్తథా
నాగరంద్రావిడంచేతి వేసరంచత్రిధాభవేత్. ౧౭

స్థూప్యస్తంచతుశ్రంస్యా న్నాగరంసముదాహృతమ్
కంఠప్రభృతిచాష్టాశ్రం ప్రాసాదంద్రావిడంభవేత్, ౧౮

కంఠప్రభృతివృత్తయ ద్వేసరంతత్ప్రచక్షతే
బేరఃపూర్వంస్థితోయత్ర తత్రబేరవశాద్భవేత్. ౧౯

యావచ్ఛేరంత్రిభాగై కం విస్తారంపీతమేవహి
పీతస్యత్రిగుణంగభఃం గర్భార్థంభిత్తిరుచ్యతే. ౨౦

గభఃకేహత్రిభాగై కం భిత్తివాతత్రకారయేత్
అగ్రతోమండలంకుర్యాత్ప్రాసాదసమవిస్తృతమ్. ౨౧

ప్రాసాదస్యసమాయామం దశాంశంముఖమండపమ్
ప్రాసాదస్యాగ్రతోద్వారం ప్రకుర్మాల్లక్షణాన్విశమ్ ౨౨

—॥ అంగులభేదః. ॥—

త్రివిధంతుసమాఖ్యాత మంగులంస్యాత్ప్రమాణతః
మానాంగులంతుప్రథమం మాత్రాంగులమతఃపరమ్. ౧

తృతీయంతుసమాఖ్యాతం దేహలబ్ధప్రమాణతః
రథరేణ్వణురస్తాభిరీక్షాయూ కాయవాస్తథా. ౩

క్రమశోఽష్టగుణైర్విధి మానాంగులమిత్స్మృతమ్
మధ్యమాంగులిమధ్యంతు వర్యమాత్రాంగులింస్మృతమ్. ౪

ప్రతిమాయావిభాగేన తాలగణ్యేన? భాషనమ్
అంగులంతుసమాఖ్యాతం దేహలబ్ధప్రమాణతః. ౫

ప్రాసాదమంశపానాంచ మానాంగులవిధానతః
యాగోపకరణానాన్తు మాత్రాంగులవిధానతః. ౬

దేహలబ్ధప్రమాణేన ప్రతిమాంకారయేత్తథా
అంగులైఃకిష్కూరిత్యుక్తం చతుర్వింశతిభిస్తథా. ౭

పంచవింశతిభిశ్చైవ ప్రాజాపత్యముదాహృతమ్
షడ్వింశతిశ్చధనుర్ముష్టి సప్తవింశద్ధనుగ్రహః. ౮

హస్తానాంలక్షణంప్రోక్తం మానాంగులవిధానతః

—॥ ఏకతలాదికల్పనమ్. ॥—

త్రిహస్తాదిసమూరభ్య సవహస్తాస్తమేవచ. ౯

అయుగైరథవాస్తైస్తు కుర్యాదేకతలంబుధః
ద్వితలంతుతతఃకుర్యాత్సత్రయోదశహస్తకైః.

పంచాధిశ్చైవహస్తైః ప్రాసాదస్సాస్మిప్రభోమికః
తలంప్రత్యధికంకుర్యాత్ షడ్ధస్తస్తువిశేషః.

ప్రతేరుపరిసీమాస్తం దావరసోఽప్నేధఉచ్యతే
ఉత్తమందావరవిస్తార ముత్సేధార్థముదాహృతమ్ ౨౩

ఉత్సేధార్థ దశాంశేన హీనంమధ్యమముచ్యతే
వింశత్యాపరిహీనంస్యా ద్విస్తారమధమంభవేత్. ౨౪

కాయంచావ్యసుకాయంచ కుర్యాదుత్సేధమానతః
భాగమేకమధిపానముత్సే ధోవసుధాభవేత్. ౨౫

పాదాయామోద్విభాగస్స్యా ద్భాగఃప్రస్తారఉచ్యతే
భాగఃకంఠఞ్చిప్రొక్తం ద్విభాగంశిఖరంభవేత్. ౨౬

భాగస్థూపిరితిఖ్యాత మేవముత్సేధఉచ్యతే
కామమేవమాఖ్యాత మనుకాయమధోచ్యతే. ౨౭

కుర్యాత్ప్రసాదవిస్తారం చతుర్ద్వింశతిభాగికమ్
ఏకభాగస్తవిస్తారం భాగమేకంతలంతథా. ౨౮

దశాంగులంస్యాద్ద్విత్వితలే త్రితలేద్వాదశాంగులమ్
యుగాంగులవిష్పద్ధ్యాతు కర్తవ్యంస్యాత్తలంప్రతి. ౨౯

పాదమస్యతువిష్కంభ మష్టభాగంవిహీనకమ్
స్తంభాగ్రేణైవకర్తవ్య మనుకాయప్రమాణతః ౩౦

ఉపాసస్యతువిష్కంభ మగ్రేపాదద్వయంభవేత్
అధిపానంత్రిధాకృత్వా భాగోనై జగతీభవేత్. ౩౧

కుశుదంతుద్వితీయేన భాగేనైవతుకారయేత్
కృత్వాశేషంచతుభాగ మేకాంతై నపట్టికామ్. ౩౨

కుశ్చాత్పాదేనకంఠను శేషంవాజినముచ్యతే
పాదబద్ధమితిఖ్యాతం సర్వకార్యమపూజితమ్. ౩౩

ప్రతిక్రమంవాక ర్తవ్య మధిష్ఠానప్రమాణతః
జగతీంతద్వదేవాథ కుముదంవృత్తముచ్యతే. 3౪

భాగేనపూర్వవత్కృత్వా చతుర్థంశేషమాచరేత్
పట్టికేనై వక ర్తవ్య మేకమ న్తరికంతథా. 3౫

ద్వాభ్యాంప్రతిముఖంకుర్యా త్ప్రతిక్రమమిదంభవేత్
అధిష్ఠానమితిఖ్యాతం పాదమానంప్రవక్ష్యతే. 3౬

చతురశ్రమథాష్టాశ్రం వృత్తంనై వత్రిధాభవేత్
కుంభయు క్తంతథాకే చిత్కేచిత్కుంభవిహీనకమ్ 3౭

కేచిదై వకుంభమగ్నీభ్యాం యు క్తంపాదంస్మర నిహి
విస్తారేణసమంవాప ద్విగుణంవాపిమూలతః. 3౮

చతురశ్రమథోహిత్యా వృత్తమష్టాశ్రమేవవా
క ర్తవ్యంతుయథాయు క్త మథవాషోడశాశ్రకమ్. 3౯

పాదానామాకృతిఃప్రోక్తా కుంభలక్షణముచ్యతే
పాదాధికమథాధ్యర్థం పాదోనంద్విగుణంతువా. ౪౦

ద్విగుణంతుసముత్సేధం పాదవిష్కంభమానతః
శ్రీకరంచస్త్రీకా న్తంచ సాముఖ్యంప్రియదర్శనమ్. ౪౧

యథాక్రమేణనామాని క ర్తవ్యానిపిశేషగః
శ్రీకరంచస్త్రీకా న్తపాదానాం కలాశ్రాణాంతదై వచ. ౪౨

చస్త్రీకా న్తమథాష్టాశ్రం సోమఖండమిత్స్మృతమ్
అతిభారేషు స్తంభేషు ప్రియదర్శనముచ్యతే. ౪౩

కృత్యానవాంశకంకుంభం భాగమేకంహృదుచ్యతే
కుంభంచతుర్భిరంశై మ్మ కంతభాగముదాహృతమ్. ౪౪

ఆస్యమేకాంశమిత్యక్తం శేషంకుర్యాద్విదండకమ్
ఏకేనపద్యకేనైవ వృత్తమేకేనవాతథా.

౪౫

విస్తృతౌ స్తంభవిస్తారా ద్విగుణాశంభముచ్యతే
అధ్యర్థమూస్యవిస్తారం హరోధామూలపాదవత్?.

౪౬

విస్తారమేవము క్తంస్యా న్మండై లక్షణముచ్యతే
మండై స్త్రిపాదముత్సేధం విస్తారంతుచతుగుణమ్.

౪౭

త్రిభాగై కంభవేత్పద్మం శేత్రమేకంతథై వచ
భాగావాభలకారామూ శేత్రావాపాదరూపవత్.

౪౮

పాదాద్భుకత్మమానేన స్కన్ధంకుర్యాద్విధానతః
స్తంభాగ్రమువిస్తారం వీరకాంతంత్రిపాదతః.

౪౯

తదూర్ధ్వేపాదతాంకుర్యాద్విస్తారంపాదవిస్తృతమ్
సమంత్రిపాదమర్థంవా జోధోత్సేధఉచ్యతే.

౫౦

త్రిదండమధమాయామం చతుర్దండ స్తమధ్యమమ్
ఉత్తమంపంచదండంస్యా ద్బోధోత్సేధఉచ్యతే.

౫౧

జగత్స్య నేకుముదా నే పట్టికా నేఽథవాపునః
జలనిర్వాణమూగణంచ నాళనిగమనక్రియాత్.

౫౨

హంసపాదంత్రిపాదంవా విత స్త్రిర్వావిశేషతః
ప్రతేభావ్యావినిష్కాన్త్యా నాశీంశై లమయూంతథా.

౫౩

శ్లోఘసదృశాకారాం సింహకృతిముఖోత్తరామ్.
భూతసింహాచమామూర్ధ్వ సారవారాధికారయేత్.

౫౪

ద్విదండంశ్చత్రిదండంవా గణకేహేతువేత్తనః
బేరోదయసమన్వితా ద్విగుణాధ్యర్థమేకేనా

౫౫

ప్రణాలమూలవిస్తారం త్రిభాగై కాగ్రవిస్తరమ్
వ్యాసత్రిభాగంభాగోనం బహులంతుత్రిభాగభాక్. ౫౬

వారిసంచారగంభీరతారం ఝర్ఝరలక్షణమ్
అనిమ్నాన్నతమాభితే న్నదాత్యశ్రంకమాన్నతమ్. ౫౭

సర్వవాద్యసమాయుక్తం తదామంగలవాచకైః
వాన్తుహూమంతతఃకృత్వా ఆచార్యంపూజయేత్తతః. ౫౮

శిల్పినంపూజయేత్పశ్చాత్సుముహూర్తేసులగ్నకే
ఆచార్యస్సుప్రసన్నాత్మ వారుణంసూక్తముచ్చరేత్. ౫౯

తక్షకస్థాపయేన్నాళీం సుస్నిగ్ధాంసుదృఢాంక్రమాత్
బేరప్రాసాదగభాస్య యావత్తాలస్యచావధి. ౬౦

ధారాంతుకేవలంకుర్యాద్భిత్తేతాలస్యధీమతః
శ్రేష్ఠమధ్యకనిస్థాని బేరస్యస్థాపనంత్రిధా. ౬౧

ధారాదలసమాప్తాతు స్థాపనంచోత్తమంభవేత్
ద్వారబద్ధస్యపూర్వేతు స్థాపనంమధ్యమంభవేత్. ౬౨

మూర్ధోపలస్యపూర్వేతు స్థాపనంస్వాత్మనీయసమ్
యఃకరోత్యన్యథాచాస్మా దభిచారాయచైవహి. ౬౩

ఏవంనాలంచసంస్థాప్య ప్రస్తరంచోత్తరాదికమ్
విష్కంభంపాదవిస్తార ముత్పేధంత్రివిధంభవేత్. ౬౪

ఉత్తమంతుసమోత్పేధం త్రిపాదంమధ్యమంభవేత్
అధమంచార్ధముత్పేధ ముత్తమంస్వాద్విధానతః. ౬౫

స్తంభాగైకత్రిభాగైకం తస్యోర్ధ్వపట్టికాభవేత్
తత్సమంనిగజామంప్రోక్తం పట్టికాలక్షణంత్విదమ్. ౬౬

ద్విభాగేనతదూర్ధ్వే కర్తవ్యంపద్మపట్టికమ్
ద్విదండంతుకపోతంస్యాదుపానసమనిగళమమ్. ౬౭

శేషంప్రస్తారమానస్తు కర్తవ్యంపంచభాగికమ్
ఏకేనపట్టికాంకుర్యాత్కంతమేకేనకారయేత్. ౬౮

ద్వాభ్యాంతదూర్ధ్వే కర్తవ్యమేకాంశేనతుపట్టికమ్
ఏవంప్రస్తారమభ్యాతంతోరణంవత్సరేఽథునా. ౬౯

పాశ్చాత్యాయోగ్యవృత్తశ్చ౭పి కర్తవ్యంతోరణంతథా
ప్రతేదుత్తరసీమాస్తే తోరణస్యాశ్రయోధవేత్. ౭౦

విస్తారంతుతదర్ధంస్యాద్విస్తారంపంచభాగికమ్
మకరాంశోత్రియంశేన శేషంపాదమిత్స్యతమ్. ౭౧

పాదాస్తరాగ్రమథవా విస్తారంతోరణస్యతు
పూర్వోక్తమేవకర్తవ్యం మకరాంశప్రమాణతః. ౭౨

ప్రమాణంతోరణస్యోక్తం నాసికాయాస్తులక్షణమ్
వత్సరేతుప్రమాణేన యథాశాస్త్రవినిశ్చితమ్. ౭౩

గోభణగోహార్ధవిస్తారం మహానాసీతికీర్త్యతే
నిగళమంతుతదర్ధంస్యాత్రిపాదంసమమేవవా. ౭౪

శిఖరేషుచతుర్దిక్షు శుర్యాదేకాంతునాసికామ్
విస్తారంతుతదర్ధంస్యాత్కపోతేవ్యవ్తనాసికా. ౭౫

కోటస్యలక్షణంబ్రోక్తం కూటశాలంవిధీయతే
కృత్వాప్రాసాదమద్భాగమేకభాగంవిధీయతే. ౭౬

భాగసకూటశాలం స్వాద్భాగార్థంపంచమంభవేత్
చతుర్థాంభవేత్కోటం శాలోహ్యద్గోపురాకృతః. ౭౭

శాలావిస్తారమానేన పాశ్వమోనానానికాభవేత్
ఏకనానికయాముక్తం పంజరంనముదాహృతమ్.

౭౮

తతఃకంఠార్థమానేన శిఖరంవర్ధయే తతః
కంఠాద్ద్విదంశమిత్యుక్తం శిఖరస్యతునిగళమమ్.

౭౯

నిగళమాద్యర్థినాదాబ్ధిహేయే వర్ధనంతుతదర్ధకమ్
స్థూపింశంభసమాముక్తం కుర్యాద్దంశంవిధానతః.

౮౦

విస్తారంతప్రమాణేన శిఖరంతప్రవోచ్యతే
తదూర్ధ్వేకంశమిత్యుక్తం ఫలకాచతదూర్ధ్వతః.

౮౧

క్రమేణకృతాం కుర్యాద్వాసదస్తస్తునూత్మతః

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్చస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాధికారే పంచమాధ్యాయః.

అథ సప్తోఽధ్యాయః.

— మూర్ధేష్టకావిధిః. —

అథవక్ష్యేవిశేషేణ క్రమంమూర్ధేష్టకావిధేః
ప్రముఖేయాగశాలాంచ కృత్యాచైవవిచక్షణః.

౧

మూర్ధ్యేవేదింప్రకల్ప్యైవ స్థూపీలప్రమాణతః
సభ్యంప్రకల్ప్యచప్రాచ్యా మాఘాంవిధివద్యజేత్.

౨

వేదిమూర్ధ్యస్యవేదిద్విద్వాన్ సుస్త్రిగ్దానిర్వృణాదృథాః
వైష్ణవంచజపితై వ్రవచతస్రశేష్టకాఃక్రమాత్.

౩

కించిదగ్రంభవేన్నిమ్నం మూలేవై కించిదున్నతమ్
అథోభాగేభవేత్పృష్ఠ మూర్ధ్వభాగేముఖంభవేత్.

౪

శాలిపిష్టమయేనాఽథ లేఖయేదక్షరాణితు
యకారంపూర్వతోలేఖ్య రకారందక్షిణేన్యసేత్.

౫

లకారంపశ్చిమేలేఖ్యవకారం చోత్తరేలిఖేత్
లోహజాందారుజాంవాద స్థూపింతత్రస్యసేద్బుధః.

౬

పాదాయామసమందీఘం విస్తారంపాదసమ్మితమ్
అగ్రమంశులవిస్తార మానుపూర్వాత్కృత్యంతథా.

౭

చతురశ్రంభవేన్మూలం త్రిభాగై కంసమంశ్రధా
పృత్తంతర్మూర్ధ్వతఃకుర్యాచ్ఛ్రీలీపాదమథోన్యసేత్.

౮

విస్తారత్రిగుణాయామం విస్తారసమవిస్తరం
తద్ద్వయేనసమామోజ్య నమంశూలంస్థితంయథా.

౯

పంచగవై యస్సమభ్యుత్య పుణ్యాహమపివాచయేత్
వాస్తుహూమంచమలై వైవ పర్యగ్నికరణంచరేత్.

౧౦

మూర్ధేష్టకావిధానేన హూమంకృత్వావిచక్షణః
పునఃప్రభాతేధర్మాత్మా యజమానయుతోగురుః.

౧౧

శిలాదీకసప్రగృహ్యైవ విమానేరోపయేత్తథా
పాణిభ్యాంసంప్రగృహ్యైవ ప్రాజ్ఞుభోదజ్ఞుభోఽపివా

౧౨

జేతుర్వేదాదిమంత్రైశ్చ శిలాఇంద్రాదిఘన్యసేత్
ధృవేనూక్తంబహిత్వాతు మధ్యేపూపిన్యసేత్తథా.

౧౩

కాలేశ్చివమాహూయ పూజయిత్వావిశేషతః
శిలాద్యుపరివిన్యేత్ దృఢకరణమాచరేత్.

౧౪

పాదబంధే గళే చైవ విమానే పరితః క్రమాత్

→ వి మా న దే వా : ←

ప్రాచ్యాం విష్ణుం ప్రకుర్వీత యస్య గర్భగృహే స్థితిః. ౧౫

దక్షిణే సత్యమూర్తేస్తు పశ్చి మే చా చ్యుతస్య చ
ఉత్తరే చాఽవిదుధస్య స్థితిమేవం ప్రకల్పయేత్. ౧౬

గలే పురుషమూర్తిస్తు దక్షిణే నారసింహకః
పశ్చిమే తు వరాహశ్చ హమగ్రీవస్తథోత్తరే. ౧౭

సుఖాసనసమాయుక్తం సర్వాలంకారసంయుతమ్
వ్యాలోద్ధ్వితోణకం చైవ వీశం వాధ మృగేశ్వరమ్. ౧౮

వక్రతుండం చ దుర్గాం చాప్యగ్రమండపభిత్తిషు
స్థితమేవం సుసంస్థాప్య యథాలాభం సమర్చయేత్. ౧౯

ద్వారేశు ద్వారపాలానాం స్థితిమేవం ప్రకల్పయేత్
ప్రాసాదలక్షణంప్రోక్తం మండపానామధోచ్యతే. ౨౦

స్తంభైష్టేషశభిర్యుక్తం మండపం శ్రీప్రతిష్ఠితమ్
ద్వారశస్తంభసంయుక్తం బీజసనమితి స్మృతమ్. ౨౧

ద్వాత్రింశద్గాత్రసంయుక్తం జయభద్రేతి కీర్త్యతే
షట్త్రింశద్గాత్రసంయుక్తం సద్ద్యోవర్తం సుశోభనమ్. ౨౨

చతుర్భిష్టప్తిభిస్తస్మిన్చై ర్యుక్తంశ్రీభద్రకం స్మృతమ్
స్తంభానాం తు శతైర్యుక్తం విశాలమితి సంజ్ఞితమ్. ౨౩

ప్రాసాదవత్సమూఖ్యాతం ప్రస్తారం తత్ప్రమాణతః
వాజినోపరి కర్తవ్యం ధారకస్తు కలాస్తథా. ౨౪

స్తంభవిష్కంభముత్సేధం చతుర్భాగేన విస్తృతమ్
తులావిస్తారమానేన జయన్తీ స్యాత్సమోన్నతా. ౨౫

తతో దండాభ్యావల్య మనుమాన్గం తదూర్ధ్వతః
ఇష్టకాభిస్తదూర్ధ్వం తు ఛాదయేద్దళకాన్వితమ్. ౨౬

పాదాధికమధాధ్యర్థం ద్విగుణం పాదహీనకమ్
చతుర్విధమధాఽయాయం కర్తవ్యం మండపస్య తు. ౨౭

ఆయామే తు యధాయుక్తం స్తంభానాం విధిరుచ్యతే
ద్విహస్తం వా త్రిహస్తం వా చతుష్టాస్తమధాఽపి వా. ౨౮

స్తంభాస్తరం ప్రకర్తవ్యం యధాయుక్తి విశేషతః
ఏవంక్రమోత్సమాఖ్యాతం ప్రాకారమధుకోచ్యతే. ౨౯

పాకారం పరితః కుర్యాత్ప్రసాదస్య ప్రమాణతః
ప్రాకారస్యతువిస్తారం తస్యదండమిహాచ్యతే. ౩౦

అస్తర్మండలమిత్యాహు రధ్యర్థం దండమానతః
అస్తర్భారమితిప్రోక్తం మధ్యభారం ద్విదండతః. ౩౧

చతుర్దండప్రమాణేన యుక్తా మర్యాదభిత్రికా
మహామర్యాదభిత్రిస్స్యాత్సప్తదండప్రమాణతః. ౩౨

అధ్యర్థద్విగుణం వాపి త్రిగుణం వా చతుర్గుణమ్
ముఖాయామమితి ప్రోక్తం ప్రాకారాణాం విశేషతః. ౩౩

క్షేతోతాస్తంగముత్సేధం భిత్తిరస్తప్రమాణతః
కూటశాలాయుతం వాపి కుర్యాత్ప్రకారసంయుతమ్. ౩౪

మూలభం తు తలోత్సేధం హస్తమేవం విధీయతే
యథాలాభోన్నతం హాఽపి ప్రథమావరణం స్మృతమ్. ౩౫

షడంగులం క్రమాత్కుర్యాన్నున్యసప్రాకారకం విదుః

జలనిర్యాణమార్గం స్యాత్పదాంతే తటకేఽపి వా.

౩౬

ప్రథమావరణద్వారం ప్రముఖేకల్పయేత్తథా

ద్వితీయావరణద్వారో వ్యస్తశ్చేన్నాస్తిదూషణమ్.

౩౭

విమానోత్సేధతుల్యం వా పాదోసం చార్థమేవ వా

పృథగ్గోచరసంయుక్తముచ్చితం తు సమం తు వా.

౩౮

పంచప్రాకారమిత్యేవం త్రిప్రాకారమథాఽపి వా

త్రిప్రాకారేషడంగుల్యం త్రిధాధస్తలసిమ్నఃగమ్.

౩౯

ప్రాకారేషు చ్ఛ్రియం వింద్యాత్కపోతాంతం తదుత్తమమ్

మధ్యమం చోత్కరాంతేన కలశాంతం తథాధమమ్.

౪౦

ఏవం ప్రాకారసంగేన తూత్సేధం త్రివిధం క్రమాత్

ఉత్సేధాత్పంచభాగైకం చతురంశకమేవ వా.

౪౧

షడ్భాగైకేన వా కుర్యాత్త్రివిధం భిత్తివిస్తరమ్

అథ వా ప్రాసాదభిత్తిస్తు తత్సమం భిత్తిమేవ చ.

౪౨

గర్భేఽష్టాంశోచ్చ్రియం శ్రేష్ఠం సప్తభాగే ద్విమధ్యమమ్

పంచభాగైకమధ్యమం బలిహితం తథాధవేత్.

౪౩

గర్భపంచత్రిభాగైకం

సవాంశే షట్పతుర్భాగం మధ్యమాధమముత్తమమ్.

౪౪

త్రిధా పైశాచికం వీథా ధస్తమాత్రం క్రమాద్భవేత్

ద్విహస్తాంతం త్రిహస్తాంతం చతుర్హస్తాంతముచ్చితే.

౪౫

అథమం మధ్యమం శ్రేష్ఠం త్రిధా పైశాచికమ్

సప్తవింశతిభాగైశ్చ సమమేవం సమున్నతమ్.

౪౬

దవ్యంశం చ పాదుకా జ్ఞేయం చతురంశం జనిం విదుః
త్రయంశం తు కుంభమిత్యామల శ్చతుర్థంకంరమేవ చ. ౪౭

షడ్భాగం కరణేత్యామల ర్దవ్యంశం వళకమేవ చ
చతురంశే కపోతాశ్చ అంశే చై వాగ్రపట్టికా. ౪౮

అధ్యర్థం పద్మపుష్పస్తు ఏకాంధం పద్మపుష్పమ్
ఏవం సమ్యగ్విదిత్వా తు భాగే భాగే వినిర్దిశేత్. ౪౯

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రక్షిప్తాఽధికారే షష్ఠోఽధ్యాయః.

అథ సప్తమోఽధ్యాయః.

— పరివారాలయలక్షణమ్. —

అథాఽతః పరివారాణామాలయస్య చ లక్షణమ్
విమానాత్పాదహీనం వా తదర్థం వా సమాచరేత్. ౧

వర్ణయుక్తం తతశ్శ్రేష్ఠం కనీయో వర్ణహీనకమ్
సోమేశానద్వయోర్మధ్యే విష్వక్సేనం ప్రకల్పయేత్. ౨

ద్వారస్య దక్షిణే చేంద్ర మాగ్నేయ్యాం పంచాలయమ్
తస్య పశ్చిమదేశే తు పానీయస్థానమేవ చ. ౩

తామ్యే శయనముద్దిష్టం తత్సూర్యే యాగమండపమ్
విశాన్యే పుష్పనేత్రస్తు దక్షిణే వస్త్రసంచయమ్. ౪

తానసోమయోర్మధ్యే స్థానం తథా
ఇంద్రాగ్నేయోర్మధ్యే చైవ భాన్యస్థానం ప్రశస్యతే. ౫

సోపానమధ్యే శ్రీభూతమర్చయేద్భూహిరాననమ్
పురస్తాద్గరుడం తస్య దేవాభిముఖమర్చయేత్.

౬

విమానసాలాకాదికాల్పాలాక భాస్కరేణ సమాయుతమ్
చక్రం ధ్వజం చ శంఖం చ భూతం నై భూతనాయకమ్.

౭

ప్రథమావరణే దేవాంస్తత్తద్దేశే సమర్చయేత్
ఉత్సవం బలిమారభ్య అసపాయవిశేషతః.

౮

అమితస్యాఽపి తంతత్ర ప్రదక్షిణమథాఽచరేత్
దేవస్య కంఠసీమాంతం జాహ్వాంతం స్తనసమ్మితమ్.

౯

నాభ్యంతం వా విశేషేణ పరివారోదయం క్రమాత్
ధాత్రాదిభూతపర్యంతం పరివారాన్విశేషతః.

౧౦

వర్ణవాహనకేతాన్వద్యైర్నామనక్షత్రపూర్వకమ్
మయా క్రియాధికారే తు వ్యక్తముక్తస్తు లక్షణమ్.

౧౧

→ బేరలక్షణమ్—(శైలాదిభేదః) ←

లభ వక్ష్యే విశేషేణ బేరలక్షణము త్తమమ్
శైలజం రత్నజం చైవ ధాతుజం దారవం తథా.

౧౨

మృణ్మయం స్యాత్తథైవేతి పంచధాబేరముచ్యతే
చతుర్విధం తు శైలం స్యాత్సప్తధా రత్నజం తథా.

౧౩

అష్టధా ధాతుజం ప్రోక్తం దారుజం షోడశోచ్యతే
మృణ్మయం ద్వివిధం ప్రోక్తం క్రమాల్లక్షణముచ్యతే.

౧౪

→ శైలజలక్షణమ్. ←

శ్వేతం రక్తం తథా పీఠం కృష్ణం చైవ చతుష్టయమ్
శైలజం భేదనూఘ్నతం తస్య లక్షణముచ్యతే.

౧౫

- గోక్షీరసన్నిభా వై వ శంఖకుండేందుసన్నిభా
శిలా శ్వేతా సమాఖ్యాతా సా తు వశ్యప్రదాయికా. ౧౬
- జపాకుసుమసంకాశా శిలా శోణితసన్నిభా
బంధూకపుష్పప్రతిమా జాతిహింగుళికోపమా. ౧౭
- శిలా రక్తా సమాఖ్యాతా జయదా లక్షణాఽన్వితా
వీతా సువర్ణసదృశా రజనీచూర్ణసన్నిభా. ౧౮
- శిలా లక్షణసంయుక్తా ధనధాన్యసుఖప్రదా
మాషముద్గలః సంకాశా తథా జంబూఫలోపమా. ౧౯
- భృంగః ముత్పలసంకాశా ప్రజావృద్ధికరా స్మృతా
శిలా కృష్ణా తు గర్వేషాం సర్వసిద్ధిప్రదాయికా. ౨౦
- విప్రక్షత్రియవైశ్యానాం శూద్రాణాం చ యథావిధి
శ్వేతా రక్తా తథా వీతా కృష్ణా వై వ యథాక్రమమ్. ౨౧
- ద్వీజానాం చ త్రివర్ణానాం శిలా రక్తా జయప్రదా
శ్వేతా మోక్షప్రదా ప్రోక్తా బ్రాహ్మణానాం విశేషతః ౨౨
- ఏతైస్తుధ్రువబేరస్తు కారయేద్యద్విభక్తితః
* * *
మూణిక్యం చ ప్రవాలం చ వైడూర్యం స్ఫటికం తథా. ౨౩
- మరతకం పుష్కరాగం చ నీలం చైతేషురత్నజాః
మూణిక్యం శ్రీకరం ప్రోక్తం ప్రవాలం వశ్యకారకమ్, ౨౪
- అకర్షణం తు వైడూత్యం స్ఫటికం పుత్రవృద్ధిదమ్
విద్యేషణం మరతకం స్తోభనం పుష్కరాగకమ్. ౨౫
- నీలం తురమజైః కార్యం రత్నజానాం ఫలం భవేత్
ఏతేషాం కాతుకం కుర్యా దన్యేషాం చ విధీయతే. ౨౬

హైమం రావ్యం తథాతామ్రం కాన్యం చై వారకూటకమ్
ఆయసం సీసకం చై వ త్రపుకం చేతి ధాతుజమ్. ౨2

హైమంతు శ్రీప్రదం ప్రోక్తం రావ్యం రాజ్యప్రదాయకమ్
తామ్రం పుత్రసమృద్ధ్యర్థం కాన్యం విద్యేషకారకమ్. ౨౩

ప్రోచ్చారణే చారకూట మాయసం క్షయకారణమ్
సీసం సీరోగకరణం త్రపురాయుర్వినాశనమ్. ౨౪

ఏవం తు లోహజం ప్రోక్తం తతో దారుజముచ్యతే
* * *
దేవదారు శ్శమీవృక్షం విప్పలం నస్తనం తథా. 30

అసనం ఖదిరం చై వ ఏకులం శంఖ వాణనమ్
మయూరపద్మడుండుక కన్తికారం తథైవ చ. 31

నింబూకాంబనికాచై వ ప్లక్షమాదుంబరం తథా
ఏతై రన్యర్జ్యాస్తుః చత్వారో ద్విజాతిక్రమయోగతః. 32

* * *
మృత్తాయం ద్వివిధం ప్రోక్తం పశ్వాపకవ్యం తథైవ చ
పక్ష్యం నాశకరం చై వ మపకవ్యం సర్వసిద్ధిదమ్. 33

— నిమిత్తదర్శనమ్ - (శుభనిమిత్తాని) —

యస్మిన్ దేశే శిలా౭స్తీతి గచ్ఛేన్నిశ్చితమాసః
ప్రయాణకాలే శకునా శ్శుభాశ్శుభఫలప్రదాః. 34

శుభవాక్యోదకుంభ౭స్థి గజరాజద్విజోత్తమాః
చర్మచూంసదధిక్షీర దుందుభిధ్వనయశ్శుభాః. 35

(అశుభనిమిత్తాని)

అశోభనాంస్తథా వక్ష్యే శపమానా యథాయతి
విక్లిష్టకేళా విపైక్య ఘృతై లా క్షదర్శనమ్. 36

రిక్తకుంభనిరోధోక్తి తై లభాజనదర్శనమ్
ప్రయాణకాలే నష్టాస్తు వివరీతఫలప్రదాః.

32

* * *
శుభే ప్రయాణం కర్తవ్యం స్థిత్యా శోభనలక్షణమ్
శిలాం ప్రాప్య శుభే స్థానే వాస్తుహోమం సమాచరేత్.

33

వైష్ణవం పాదపం సూక్తం శ్రీధూమాక్తం తథైవ చ
పరిషేకం తతః కృత్వా కలశాక్ పంచ సుర్యనేత్.

34

మృద్గంధాక్షతజప్యాంశ్చ సర్వాష్టధ్యుదకంతథా
సంస్థాప్యాభ్యర్చ్య పాద్యాద్యై స్తత్తద్దేవాం తస్మిన్పుయేత్.

35

అభిషించ్ఛద్ధిలాం సూత్రే ముహూర్తే కరణాన్వితే
అతోదేవామంత్రేణ శిలాం ఛిత్వా విచక్షణః.

36

అథోభాగం ముఖం తత్ర శిర ఙ్ఘ్రిం ప్రకల్పయేత్
పూర్వతశ్చైతరే వాఽథ శిరోభాగం ప్రకల్పయేత్.

37

ముఖం పృష్ఠం తథాపదం పార్శ్వం చైవ శిరస్తథా
లాంఛముత్వా విధానేన తతస్తక్షణ మాచరేత్.

38

* * *
బాలా చ యవతీ వృద్ధా జ్ఞాతవ్యా లక్షణాన్వితా
స్తౌద్ధా మృద్వీ నతా చైవ బాలాక్షీరస్వరాతథా.

39

సున్వరా కాన్తిసంయుక్తా యవతీ సా శిలా స్మృతా
జ్ఞానితా ఝర్షరా దాక్షా వృద్ధా యా నిస్స్వరా శిలా.

40

బాలాక్షయప్రదా ప్రోక్తా యవతీ సుసమృద్ధిదా
శ్రావ్యనాశకరీ వృద్ధా గ్రాహ్య జ్ఞాత్వా శిలాస్తథా.

41

మూర్ధనస్తక్షణంకృత్వా శిలాదోషాంస్తు లక్షయేత్
శిలాం ప్రతివ్యక్షిరేణ సద్విమా సీసగైరికైః.

42

ఏకరాత్రోపి తశిలాం సంప్రత్యాశ్యాం భసాతతః

శిలాదోషం పరీక్ష్యైవ కర్తవ్యం విధిచోదితమ్.

౪౮

రేఖాబిందుః కలంకశ్చ శిలాదోషాః ప్రక్షేర్తితాః

మండలం తు భవేత్తత్ర యత్ర గర్భం వినిర్దిశేత్.

౪౯

సితే తు మండలే సర్వో రక్తే తు కృకలాసకమ్

వీతే తు మండలే గోధా మంజుష్ఠే దర్దురో భవేత్.

౫౦

కపిలే మూషికా ప్రోక్తా ౭ సితవర్ణే తు వృశ్చికః

శ్వేతరక్తవిమిశ్రే తు వృశ్చికశ్వేతరక్తకే.

౫౧

రక్తమిశ్రే తు మండుకా

మండలో భవేత్

సిందూరవర్ణే ఖద్యోతః కపోతే గృహగౌళికా.

౫౨

గుడవర్ణే తు పాషాణం నిస్సర్వశోభే జలం భవేత్

వర్జయేద్గర్భసంయుక్తాం విమలైరందింతాం తథా.

౫౩

విమలం హేమకాంస్యాఖ్యం లోహాఖ్యం చ త్రిధా స్మృతమ్

పరీక్ష్యైవం ప్రకర్తవ్యమేవ మేవ ప్రమాణతః.

౫౪

*

*

*

ప్రాసాదగర్భమానం వా హస్తమాశమథా ౭ పి వా

ప్రత్యేకం త్రిత్రిశేదం స్యాద్వావిరమానం ప్రవక్ష్యతే.

౫౫

దావీరాదధ్యర్థకం చైవ దావీరాత్సాదాధికం తథా

మధ్యమం చ కనీయస్యాద్వావిరమేవం విధీయతే.

౫౬

అథ మూత్తమయోర్మధ్యే త్వష్టథా కారయేద్బుధః

కనీయస్త్రీణి విజ్ఞేయం త్రీణి మధ్యమకం తథా.

౫౭

త్రీణి చోత్తమకం వింద్యాదుత్సేధం నవథా భవేత్

స్తూభాదధ్యర్థకం తుంగముత్తమం తు విశేషతః.

౫౮

ఉత్తమాధమయోర్మధ్యే ద్వారమానేన యోజయేత్
గర్భగేహసమం మధ్యం త్రిపాదం చాఽధమం భవేత్.

౫౯

పాదాఽధికం తు విజ్ఞేయం శ్రేష్ఠమేవం విధీయతే

(ఉత్తమాధమయోర్మధ్యే ద్వారమానేన యోజయేత్)

* * *

హస్తమానం తథా వక్ష్యే నవహస్తం తథోత్తమమ్.

౬౦

షడంగులై స్సుహాఽగ్రాస్తు సార్ధద్విహస్తకాఽపః
ఏవముత్సేధమానస్తు స్థావరస్య ప్రశస్యతే.

౬౧

జంగమానాం భవేన్నామ మూలబేరవళాత్తథా
బింబోదయం చతుర్వింశద్భాగానష్టాంశకం తథా.

౬౨

బింబోదయం చతుర్వింశద్భాగానష్టాంశకం తథా
వేదాంశం తు భవేదుచ్చు జంగచుస్య శ్రేష్ఠీతమ్.

౬౩

మానాంగులేన సప్తాది ద్విద్యవ్యంగులవిధానతః
పంచాశత్సవనాంగుల్యా విధిస్సర్వో విధీయతే.

౬౪

మూలబేరాఽంగులాన్మానమార్ఖైశ్చ కాదశాఽంగులమ్
ద్విద్యవ్యంగులవివృద్ధ్యాతు సషష్ఠిత్ర్యంగులం? భవేత్.

౬౫

ప్రత్యేకం తు త్రిశేదం స్యాదుత్తమాధమమధ్యతః
ఉత్కృష్టం నవతుంగం స్యాన్మధ్యమం నవతుంగకమ్.

౬౬

సేకృష్టం తు తథా శ్రోత్రం సప్తవింశతితుంగకమ్
ఏతైరుత్తమమానం స్యాన్మధ్యమం చ తక్షావహి.

౬౭

కర్మారోఽశ్నవన్నానాచ్చ యోజ్యం స్యాదవ్యథా నతు
అభయైస్తు భవేద్యత్ర బలిబేరం విధీయతే.

౬౮

మాత్రాఽంగులేన యన్మానం గృహీర్చాణాం తు నాన్యథా. ౬౮౪

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే భృగుప్రోక్షాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్తనాధికారే సప్తమోఽధ్యాయః.

అధ్యాయమోఽధ్యాయః.

—|| పీఠ మా న మ్ ||—

- అథ పీఠోదయం పశ్చాత్తానకస్య విశేషతః
భువంగస్య సమం వాథ అధ్యర్థం త్రిగుణం తు వా. ౧
- పరితః పాదయోరస్య నీత్వా వై భాగమంగులమ్
ధృవార్చాయా మశేషేణ పశ్చాత్తానసహితం శుభమ్. ౨
- వత్సామి దేవ్యోర్మానం తత్కంతాంతం నాసికాంతకమ్
హన్వంతం బాహునీమాంతం నాభ్యంతం వాఽథ కారయేత్. ౩
- చతుర్ధైకాంశకం వాపి తృతీయైకాంశకం తు వా
ధృవార్చాయాం విశేషేణ పీఠమేవం ప్రకల్పయేత్. ౪
- చతురశ్రం సువృత్తం వా దశైష్ట్యశతభిర్యతమ్
స్థానకం చాఽసనం వాఽపి యానకం వా సమాచరేత్. ౫
- గర్భాగారత్రిభాగై కం చతురశ్రం త్రిమేఖలమ్
తస్యోర్ధ్వే పేదవిస్తారం చతురంగులమేవ హి. ౬
- ఉత్సేధం తస్య చార్ధస్తు పరితశ్చతురంగులమ్
విస్తారోత్సేధమానస్తు మధ్యే నిమ్నం పడంగులమ్. ౭

ఉదీచ్ఛాస్తు ప్రతీచ్ఛాస్తు వారిమార్గస్తు కారయేత్
ప్రాజ్ఞుభోదజ్ఞుఖం నూత్రం దశ సప్త సమర్పయేత్.

౮

మధ్యే కలాపదం బ్రాహ్మం పరితో దైవికం తథా
వేదాధికాఽశీతిపదం మానుషం చ తద్ధేవ చ.

౯

పదం స్యాత్ పంచవతికం పప్తిః పైశాచికం భవేత్
అర్చాస్థానం తు బ్రహ్మాంశం త్రిధా కృత్య చ దైవికమ్.

౧౦

తక్షైవ పశ్చిమే భాగే మధ్యే వా స్థానకాయ చ
ఆసనం వాఽపి చ తథా దేవమానుషమధ్యమే.

౧౧

శయానం మానుషే వీతే స్థాపయిత్వా విశేషతః
ధృవార్చనే విశేషేణ నాగరూత్పాఞ్ సమర్ప్య చ.

౧౨

కోవ్యమేకోనపంచాశద్భవతి బ్రాహ్మమందిరమ్
దైవికం చాఽష్టభాగస్తు మానుషం చార్త్విజం పదమ్.

౧౩

శేషం పైశాచమేవం స్యాచ్ఛాన్తిపాప్తికదైవికమ్
బ్రహ్మస్థానే విశేషేణ స్థాపయేద్భోగవీరకా.

౧౪

భోగమేవ ధృవార్చాయాం దేవమానుషమధ్యమే
వీరకం స్థాపయేద్విద్వాక్ పైశాచే క్రమశస్సుధీః.

౧౫

గ్రామమధ్యే ధృవార్చాయాం స్థాపయేద్భోగమేవ తు
యోగవీతే ధృవార్చా చేత్తద్ద్రామస్య వివద్యవేత్.

౧౬

అన్యేషాం తు ధృవార్చాయాం భోగం వా యోగమేవ వా
అలయాద్దక్షిణే వాఽపి పూర్వే వాఽపి ప్రపాం తథా.

౧౭

వేదిం తన్మధ్యమే కుర్యాద్భింబాధ్యర్థప్రమాణతః
సభ్యాగ్నికుంఠం తత్ప్రొచ్ఛాన్తిం స్నానవేదిం తథోత్తరే.

౧౮

భూమియజ్ఞం చ కృత్వా తు పర్యగ్ని ప్రోక్షణం చరేత్
కలశై స్సప్తభిస్సాన్నిప్య వేద్యామూరోపయేత్తథా.

౧౯

ఆచ్ఛాద్య నవవస్త్రేణ కాతుకం బద్ధయేత్తథా.
ప్రాక్షీరశ్శాయయేత్తత్ర శ్రీభూమ్యోరుధయోరపి.

౨౦

మహాకాయకృతే బేరే ప్రోక్షయేత్సంచగవ్యకైః
అన్యత్సర్వక్రియాం కృత్వా పశాత్రశంసనమాచరేత్.

౨౧

ఆదిమూర్త్యాది సర్వాస్తమావాహనమథాచరేత్
ఆవాహనక్రమేణైవ నిరుప్యాఽజ్ఞాఽహుతీర్యతేత్.

౨౨

వైష్ణవం పౌరుషం సూక్తం విష్ణుసూక్తం తిథైవ చ
శ్రీభూసూక్తం తతో హుత్వా బ్రాహ్మం రాద్రం తిథ్యైవ చ

౨౩

సృష్టేర్గేయైశ్చ వాద్యైశ్చ రాత్రిశేషం వినీయ చ
సాన్వత్వా ప్రభాతే త్వాచార్యో దేవముత్థాప్య చాదరాత్.

౨౪

గర్భాగారం ప్రవిత్యైవ స్థాపితే విహితేఽపి వా
న్యస్య పీఠస్తు తస్మధ్యే రత్నాదీన్విన్యసేత్తదా.

౨౫

ధ్రువసూక్తేన సంస్థాప్య అతో దేవాదిముచ్చరణ
తత్తస్మంత్రేణ దేవ్యాదీన్ స్థాపయేద్విహితే పదే.

౨౬

విధినా చాఽష్టబద్ధస్తు సంయోజ్యైవ తు ఘోరయేత్
అస్తాహూమం తతో హుత్వా ఽద్యాదాచార్యదక్షిణామ్.

౨౭

శిల్పినం చ సమాహూయ శర్కరాం లేపయేత్క్రమాత్
శిలాప్రతిష్ఠా వైవం స్యాద్దారుసంగ్రహణం తతః.

౨౮

— దారుసంగ్రహణమ్ —

చన్దనం ఖదిరం తాలమసనం రక్తచన్దనమ్
రాజానం చిరిబిలగించ అశోకం సిమితం తథా.

౨౯

ఖాదిరం ధన్వినం చైవ శిరీషం పగ్మకం తథా
ఇత్యేవమాదయో వృక్షా గృహ్యంతే బేరకర్మణి. ౩౦

* * *
చండాలస్థానపాశ్చ్యే తు దుష్టప్రాణినిషేవితే
మాతృస్థానసముద్భూతే? శ్రుశానే దేవమందిరే. ౩౧

కూపవాపీతటాకాంతే మునివాసే సహజలయే
యోగస్థానపదే ధర్మశాలాయాం మార్గమధ్యమే. ౩౨

ప్రేతభూతాలయే చోరసత్త్వానాం చ నిషేవితే
ప్రస్థానశలభస్థానే కల్పాన్ధినిలయే లిపి చ? ౩౩

సౌప్తాభూతిసముద్భూతదేశే? రాశికదేశకే
ఏవం స్థానే సముద్భూతం న గృహ్యంతి దుర్మమం తతః. ౩౪

పాదానపాదనం తర్ధి మశనేర్యాతిపీడనమ్
అసాక్షికం సర్వలయం బహువర్మకసంయుతమ్. ౩౫

సుదనం తరుణం యౌతం బహువర్మసమూహలమ్
అస్థిరం బహుచక్రం చ సుశాఖం చైకశాఖనమ్. ౩౬

కర్మాన్తరగృహీతం చ కర్మాన్తరప్రయోజనమ్
ఏవమీదృగ్విధం వృక్షం వర్జయేద్భరణిణి. ౩౭

* * *
ఆమూలాగ్రం సమం వృత్తమృజుం చైవ ప్రదక్షిణమ్
విస్తారాయామసంపన్నం శుభాయైవ సమాయుతమ్. ౩౮

సమధ్యవయసోపేతం కాలపుష్పఫలప్రదమ్
క్షౌద్రగ్విధం మహావృక్షం శూలాంశం పరిగృహ్యతే. ౩౯

ఏవం లక్షణసంపన్నం దుర్మమం గత్వా ప్రసన్నధీః
తన్నూతే గోమయేనాం లిపి లేపయేద్భుతురశ్రకమ్. ౪౦

దివ్యలక్షణసంయుక్తం దుగ్రీమం కృత్యా ప్రదక్షిణమ్
'వనరాజేభ్య' ఇత్యుక్త్యాపాయసం చ బలిం దదేత్ : ౪౧

పరశుం చ సమాదాయ నేచయేత్పంచగవ్యకై :
మూలమంత్రం జపిత్యా తు ధ్యాయేద్విష్ణుం పరాత్పరమ్. ౪౨

పరశుంచ సమాదాయ భేదయేత్తు విచక్షణః
పయః పరిస్రవే తస్మా శుభ వేదం విధీయతే ౪౩

శోణితప్రసవే తత్ర నిర్దిశేదశుభం పునః
పూర్వం తు పతనం శస్త్రమాగ్నేయ్యాం తు భయాఽహమ్. ౪౪

యామ్యాయాం మరణం నింద్యానైర్నర్ముక్యాం వ్యాధిమాదిశేత్
పశ్చిమే తు జనానాం తు యుష్పిపాసానివర్ధనం. ౪౫

వాయవ్యే చ భవేల్లాభ ఉత్తరే ధనధాన్యకం
ఐశాన్యాం శాంతికం తత్ర సర్వవృద్ధికరం నృణామ్. ౪౬

తద్వృక్షపతనే కాతే శోశస్సర్వో మృదుర్భవేత్
సింహవ్యాఘ్రగజాదీనాం సర్వసంపత్కరం భవేత్. ౪౭

వృక్షాగ్రం భేదయిత్వా తు త్వచం సమ్యగ్వ్యవోహ్య చ
ప్రత్యుల్యవారిణా శ్వేతచంద్ర సేనాఽనులేపయేత్. ౪౮

శ్వేతవస్త్రేణ సంవేష్ట్య జయమంగ-ఘోషజైః
రథే వా శకటే వాఽథ స్కంధే వా క్షిప్య వేశయేత్. ౪౯

గ్రామం ప్రదక్షిణంకృత్యా స్వస్తిసూక్తం సముచ్చరణ
శిష్టచ్ఛాయే సమే దేశే తాంబూలగోపరి శాయయేత్. ౫౦

హేమరూప్యకృతం శూలం సర్వసంపత్సమృద్ధిదమ్
లోహైరనైర్మృకైర్వ్య మభిచారస్య కారణమ్. ౫౧

విష్ణుశూలం తు కేశానాం శ్రేష్ఠం వట్టికమీవ చ
ధ్యేయం మేఘాదయశోబ్ధిన్విం సమం భాగస్య యత్రయమ్. ౫౨

ఉరుకేశాస్తపర్యస్తం తస్యాధం చ తకం ముఖమ్
సరంధ్రయవకం చోద్ధేన్విమానశూలం శిరోధరమ్. ౫౩

హిక్కాయాం షడ్యవం పంచాంగులం నాభ్యస్తకం మతమ్
త్రయోదశాంగులయవం తతో మేఘీర్తునాభ్యధః. ౫౪

యోనేర్నాభేర్తుర్యాదశ్రం బ్రాహ్మమస్తే మతం తతః
హిక్కాస్తం వైష్ణవం భాగం తతో వృత్తం శివాఽంశకమ్. ౫౫

ఉష్ణీపం మాత్మకం శూలం స్థానాదీనాం సనాతనమ్
స్థానాఽసనశయానానాం చతురశ్రాష్టవదుర్లభమ్. ౫౬

యథాక్రమేణ యుంజీయాదేవం వా పూర్వముక్తవత్
సర్వేషాం దేవతానాం చ సామాన్యం చ తురశ్రకమ్. ౫౭

చతుర్మాత్రార్థవిస్తారం శూలమూఃవిశాలకమ్
అగ్రతారం చతుర్మాత్రమష్టాఽంశోనమధాఽపి వా. ౫౮

ద్వాత్రింశదంగులాయామం వత్సోదండస్య చోచ్యతే
తర్మ? విస్తృతయోర్బాహ్యే మాకృసూత్రసమోద్ధయోః. ౫౯

వత్సోదండాయతం న్వీన ముఖేన ద్విగుణం మతమ్
ఉక్త్వా సమం తు బాహ్వగ్రే తత్సప్తాఽంశవిహీనకమ్. ౬౦

తారం సప్తాంగులం తేషాం యేన సాగ్ధం త్రిమాత్రకమ్
షోడశాఽష్ట చతుర్మాత్రాయామతారసమన్వితమ్. ౬౧

కటిదండం భవేత్తస్య పార్శ్వవిమధ్యమనిమ్నకమ్
కృత్తైవ నిమ్నకం వత్సోదండమధ్యే ప్రరల్పయేత్. ౬౨

శేషయోర్వంశదండే తు నాభ్యస్తం నిమ్నకుభ్యకమ్
దక్షిణే మూలమధ్యే తు అగ్రం కుర్మాద్వయమోరపి.

౬౩

వక్షోదండస్యమూలాఽగ్రే శిఖా మాదస్రదాయశమ్
కాలాంగులకలాతారం కలాగ్ధ విపులం మతమ్.

౬౪

ఏవం చతుర్భుజం కృత్వా ద్విభుజే ద్విశిఖం తథా
చతస్రశిఖికా స్తస్మా త్తస్మా మేవాఽష్టబాహుకే.

౬౫

యావంతో బాహవ స్తస్మిం స్తావత్కృత్య శిఖా మతాః
అధ్యర్థాంగులవిస్తారం శిఖాఽయామం తదేవ హి.

౬౬

కటిదండం శిఖాఽయామగ తాశే ద్విత్త్ర్యంగులే క్రమాత్
విస ? ద్విమాత్రమేవ స్నాద్ద్విశిఖం కటిదండకమ్.

౬౭

శ్లోశిఖాగాదధస్తేన శేషయేద్వంశదండకమ్
ఊరుదండాలయం సప్త వింశదంగులముచ్యతే.

౬౮

జానుభాగం తతో జంఘా పూర్వార్థద్వందసమాయతా
పాగభాగా భవే దూర్జంఘయో ర్జానుమానకమ్.

౬౯

అరోఽప్య మానయేజ్జానుదండస్యాఽనంభవాదపి
పాదదండే సమారోఽప్య మానయే త్తలతుంగకమ్.

౭౦

ఊరుదండవిశాలం స్యాన్మూలే భాగం తదశ్రశే
కలాంగులం తదేకం స్యాజ్జంఘామూలవిశాలకమ్

౭౧

కలావిశాలం జంఘాగ్రం కలాయామం దశాంగులమ్
త్రిమాత్రకలమూలస్య తారమగ్రేఽధికాఽంగులమ్.

౭౨

సప్తవింశతి వాగ్లోపం దండదీర్ఘం తతః కలా
కోర్పరస్యాత్పికోఽష్టశ్య దీర్ఘం దశకలాంగులమ్

౭౩

ప్రకోష్ఠబాహ్వూరారోప్య కోర్పరం జానువద్భవేత్
త్ర్యంగులం ద్వ్యంగులం బాహుదండమూలాఽగ్రవిస్తరమ్. 2౪

ప్రకోష్ఠం దండమూలస్య విశాలం చ ద్విమాత్రకమ్
అధ్యధాంగులమగ్రస్య విశాలం లక్షణాఽన్వితమ్. 2౫

వక్షోదండశిఖామధ్యే బాహుమూలగతే శిఖే
బాహుమూలగతాభ్యాం తు వక్షోదండశిఖాగతామ్. 2౬

శేషయేదగ్రభాగేభ్యః కోర్పరే శేషయేత్తతః
ప్రకోష్ఠమూలగాభ్యాం వై శిఖాయాం తద్విధానతః. 2౭

కటిదండోరుదండాభ్యాం తచ్ఛేషం బాహుదండవత్
జానుకోర్పరముద్దిష్టం తస్య తు ద్విశిఖే మతమ్. 2౮

శేషయేన్నులకానాస్తు ప్రకోష్ఠే తు భవేద్బుధాః
ప్రసారితానాం పాదానాం జానుసంధౌ తు గృహ్యతామ్. 2౯

తక్షైవ విస్మజానాం చ బుధానాం కోర్పరం మతమ్
స్థానాదీనాం క్రమాచ్ఛాలసంఘాతం వక్ష్యతేఽపి చ. ౩౦

వంశదండం తథా వక్ష్యే దండం చ కటిదండకమ్
జానుదండద్వయం చైవ పాదదండద్వయం తథా. ౩౧

బాహుదండశ్చ చత్వారశ్చ త్వారశ్చ ప్రకోష్ఠకాః
తథా చరణదండౌ చ్ఛ్వాదండాస్తస్త దశ స్మృతాః. ౩౨

కటిదండార్థమారభ్య యావదాసీన రశి
తారస్యైత్పిష్టఫలకా తారఋశా చ బద్ధయేత్. ౩౩

కటిదండాదధస్తాచ్చ వక్షోదండధరస్తథా
యోజయేదుష్ణమాసీలం? పృష్ఠతో వృత్తమేవ వా. ౩౪

వంశదండం తథా తేన క్షేత్రయేద్విశిఖేన తు
 శిఖాగ్రసుషీరే కీలం లోహం వా స్కామథాపి వా.
 దాధ్యాధ్యం యోజయేచ్ఛాలం ఫితం వై శూలకర్మణి
 అన్యతీలం తు సుషీరం కర్తవ్యం ను కథం చ న.
 ఏవం స్థానస్య సప్రోక్తమాసనస్య ప్రవక్ష్యతే

౮౫

౮౬

మేధామూలాదధో మూలం నాహమప్రామ్యం గులం భవేత్.

౮౭

భాగమాసనమాసస్య భాగం శ్వభిప్రవేశనమ్
 మేధానూత్రసమే సమ్యక్ శేషయేత్కటిదండకమ్.

౮౮

కటిదండశిఖాహయారు దండమూలశిఖాని చ
 ఆసనే శయనే చైవ జానుస్థిః ప్రశస్యతే.

౮౯

ఏకోననిశతిశూలదండానాం తు సమాకృతిః
 నేవ్యతే కోర్పరే సంధిశయనే దండహస్తకే.

౯౦

తస్మాదథ దశ ప్రోక్తా శూలసంఖ్యా చతుర్భుజే
 పంచాస్యే ద్విభుజే దండ దండా హస్తే చతుర్దశ.

౯౧

దక్షిణే ఐత్తోదండస్యాయతమేకాదశాంగులమ్

శిఖా పూర్వపదుద్విష్టా బాహుమూలశిఖాస్వితా.

౯౨

తయోరుపరి చాభోగం ఛాయయేచ్ఛాస్త్రవిత్తమః
 కటిదండద్వయాదన్యత్ స్థానస్యోక్తవదాచరేత్.

౯౩

ఉక్తం హి శయనే యానే వక్ష్యతేథ త్రివిక్రమమ్

ఉద్దండస్థారుదండస్య శిఖా భాగాయతే స్మృతే.

౯౪

తావత్యః కటిదండస్య శిఖాయాస్సమ్యగన్వయే

తదాయతం తు కార్యార్థం తలదండం తు తద్వివృతమ్.

౯౪

స్థితాంఘ్రిస్థితిమాణ ప్రోక్తశ్శేషం చేదం శయానవత్

ఏవమప్తభుజోపేతం చతుర్భుజసమన్వితే.

౯౬

శూలసంఖ్యాఽనురూపేణ యోజయేత్తు విచక్షణః

శూలం చక్రతనా వక్రమవక్రే వక్రతాం నయేత్.

౯౮

స్త్రీణాం శూలవిభాగస్తు లక్ష్మ్యద్వీనాం ప్రవక్ష్యతే

నానామానవిభాగం చ శూలదండాయతం మతమ్.

౯౮

భాగతారం భవేద్వంశం దండం తచ్చతురశ్రకమ్

యదుక్తం బాహుపర్యంతం తారం తస్మాద్విపర్యయోః.

౯౯

బాహుమూలవిశాలార్థం త్యక్త్వా యావత్తదస్తరమ్

తావత్తు పరమం వక్షోదండస్యాయామముచ్యతే.

౧౦౦

కచ్చాంశోనం కరాకారం కటిదండాయతం మతమ్

డారుతారం తు తుర్యాంశా దూరుదండవిశాలకమ్.

౧౦౧

జంఘాదండం త్రిభాగైకం తావచ్ఛే? దప్తాంశదండకమ్

మూలమేవ మతం చైషామగ్రమప్తాఽంశహీనకమ్.

౧౦౨

పార్శ్వదండం న యోక్తవ్యం స్త్రీణాం శూలే కథం చ న

పురుషాణాం ప్రయోక్తవ్య మధ్యర్థాఽంగులివిస్తరమ్.

౧౦౩

సశ్వేషామపి తాలానాం శూలమేవం విదుర్బుధాః

భువంగస్య సమం ప్రోక్తం స్థానకే వీతకోన్నతమ్.

౧౦౪

భువంగోపరి తాలం స్యాద్ధ్రువవీతస్య వోన్నతిః

ధ్రువబేరస్య పాదస్య ప్రతిదిక్చతురంగులమ్.

౧౦౫

విస్తారమూర్ధ వివేద్యాస్తు పద్మపత్రదలై ర్యతమ్
మండలం చతురశ్రం వా పీఠం కుర్యాత్తద్వ్యకమ్. ౧౦౬

దైవికం తు త్రిధా కృత్వా ద్విభాగం పురతస్త్వజేత్
అపరే స్థానకం స్థాప్య మధ్యభాగేఽథ వా పునః ౧౦౭

దేవమానుషయార్మధ్యే వాఽఽసనం సంప్రకల్పయేత్
కిం చిద్దైవికసంయుక్తే మానుషే శయనం స్మృతమ్. ౧౦౮

ఏవం సమ్యగిద్వితై వివ మాసనే చ ప్రవక్ష్యతే
ధృవబేరం తథా కృత్వా చోర్ధ్వం సింహాసనోచ్ఛ్రియమ్. ౧౦౯

తద్వ్యవస్థితం ప్రోక్త ముపధానేన సంయుతమ్
పాదాశ్రయేణ పీఠేన ప్రద్యాకారా? చ సంయుతమ్. ౧౧౦

యథాసౌందర్యకం కృత్వా శేషం యక్త్యా సమాచరేత్
బేరాయామం చతుర్భాగం శయనోచ్ఛ్రియముచ్యతే. ౧౧౧

తత్తురీయాంశకోత్సేధం శిరోభాగే విశేషతః
పాదయోరుభయోశ్చైచ సమం తత్రైవ మూహ్య చ. ౧౧౨

శేషభాగం త్రిరావేష్ట్య పంచవర్ణసమాయుతమ్
అధఃపుచ్ఛం శిరశ్చోర్ధ్వం సర్వదేహే తు వేష్టితే. ౧౧౩

తదుత్సంగగతం దేవం శయానం సంప్రచక్షతే
ఫణానాం పంచకం కుర్యాద్విషవేగసమన్వితమ్. ౧౧౪

ఏవమేవ ప్రకుర్వీశ స్థానాఽసనశయాసకాన్
పీఠం కృత్వా ప్రయత్నేన స్థాపనారంభమాచరేత్. ౧౧౫

అంకురానర్పయిత్వైవ యాగశాలాం ప్రకల్పయేత్
శిలాస్థాపనమార్గేణ సర్వం కృత్వా ప్రయత్నతః. ౧౧౬

అథాఽచార్యః ప్రభాతే తు స్నాత్వా నిత్యం సమాప్య చ
యజమానసమాయుక్తో గర్భగేహం ప్రపిత్య చ. ౧౧౭

స్థానాఽసనశాయానానాం పదముక్తం విచార్య చ
వీతం తద్వకం కుర్యాద్యుక్తేనైవ విధానతః. ౧౧౮

ప్రతిష్ఠోక్తక్రమేణైవ రత్నన్యాసం సమాచరేత్
అచార్యస్థాపకాదీనామృత్విజాం దక్షిణాం దదేత్. ౧౧౯

శూలే సార్థం సమాదాయ గాయత్రీం వైష్ణవం జపన్
స్థాపయేద్దేవదేవస్య శూలం దేవ్యస్తతః క్రమాత్. ౧౨౦

అథారదండయోః పశ్చాచ్ఛిష్టదండాన్నియోజయేత్
పుణ్యాహం వాచయిత్వా తు సభ్యమగ్నిం విస్ఫుజ్య చ. ౧౨౧

తతశ్శిల్పినమాహూయ శాస్త్రీయం ప్రియదర్శనమ్ ?
వస్త్రైరాభరణైశ్చాఽపి పూజయిత్వాఽన్వవేక్ష్య చ. ౧౨౨

రజ్జుబంధాదికం కర్మ జేరోక్తం తత్ర కారయేత్
అత్రాఽనుక్తం తతః కుర్యాచ్ఛిల్పశాస్త్రోక్తమార్గతః. ౧౨౩

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రక్షిప్తాఽధికారే ఽష్టహోఽధ్యాయః.

అథ నవమోఽధ్యాయః.

— రజ్జు బంధ నమే —

అథాత స్సంప్రవక్ష్యామః రజ్జుబంధవిధిం క్రమాత్
యథోక్తం చ మృద స్ఫుర్నా స్సమాప్నోత్య విధానతః.

సంపివ్య శోభయితై వై యథోక్తం సర్వ పాపభయమ్
చూర్ణాని చ యథోక్తాని కషాయాణి విధానతః.

౨

యోజయిత్వా యథాభాగం గవై ర్విరపి ఇహైవచ
నిర్వాసేన కపిధస్య యుక్తం నాదేయవాగిణా.

౩

వేషయిత్వా మృదా సమ్యక్సంపివ్య చ విధానతః
సాధయిత్వా ౭థ వా వామం సార్థంవాసి నిధాయ చ.

౪

నాభికిరస్య సారేణ త్రివృతాం రజ్జుమాహారేత్
సరజ్జం బద్ధయే చూలం యథాతత్సద్భవం తథా.

౫

బద్ధయిత్వా ౭ష్టబద్ధం చ శూలమాలిప్య సర్వశః
మృదం చ తాం సమాదాయ శూల మాలెపయేత్తథా.

౬

శూలోపరి ప్రమాణం యచ్ఛతుర్భాగం విభజ్య చ
తత్త్రిభాగం మృదా కుర్యా ద్రజ్జుబద్ధసమాయుతమ్.

౭

ఘటశర్కరయా వస్త్రహాక్తికై ర్వర్ణకై ర్యుతమ్
పూరయే దన్యభాగం చ తత్ప్రమాణవిధానతః.

౮

శర్కరాం చ సమాలిప్య పటం సంయోజ్య పూర్వవత్
హాక్తికాకృతి మాలిప్య భూషణాని ప్రకల్ప్యచ.

౯

యథోక్తేన విధానేన వర్ణాసపి సుయోజయేత్
మృణ్మయం ధృవబేరం చేత్కారయే దేవఘేవ తత్.

౧౦

అర్ధచిత్రం న కర్వీత ధృవబేరం తు మృణ్మయమ్
శూలాగ్ధం తు ద్వయం కుర్యా త్తామ్రీనాలసమాయుతమ్.

౧౧

ఖాదిరం తామ్రీనంఢం వా భిత్తిస్థం సుద్భవం చరేత్
ఛిద్రం కృత్వా తదాధారే శూలం యంత్రేణ యోజయేత్.

౧౨

దృఢం తద్యోజయితై వైవ బేరపృష్ఠస్య మధ్యమే
తత్పృష్ఠే సంధమధ్యే చ తదాధారేణ యోజయేత్. ౧౩

శూలే ఛిద్రం సక ర్తవ్యం కుర్యాచ్చేత్స వినశ్యతి
తామ్రేణ ధ్రువబేరం చేన్మధూచ్చిప్తవిధానతః. ౧౪

మృణ్మయం ద్వివిధం పోక్త మపకవ్యం పకవ్యమిత్యపి
పూర్వోక్తం మృణ్మయం య త్త దపకవ్య మభిధీయతే. ౧౫

మృదా కృతావోఽగ్నినాదగ్ధం య త్తత్పూర్వమితీతమ్
అపకవ్యం మృణ్మయం విష్ణోః కారయేత్తు విధానతః. ౧౬

యది పకవ్యం తు కుర్యాచ్చే తద్విదానాశకరం భవేత్

—॥ యో గా ది స్థా నా ని ॥—

స్థానం చతుర్విధం వింద్యా ద్యోగం భోగం తద్దైవ చ. ౧౭

సృష్టి స్సంహార ఇత్యేషాం స్థానభేదః ప్రవక్ష్యతే
సర్వతో భద్రకం నద్వ్యావర్తకం శ్రీప్రతిష్ఠితమ్. ౧౮

స్వస్తికం పర్వతాకారం వృత్తభేదం తద్దైవ చ
ప్రలీనక మథోద్యోగం పద్మంచైవ చతుర్ముఖమ్. ౧౯

బ్రహ్మాదీశానపర్యంతం క్రమేణైవ నివేశయేత్
యోగకాంతం భవేద్యోగం స్థానకస్య విధీయతే. ౨౦

చతురశ్రం వృత్తగేహం ప్రాసాదం స్థానకస్య తు
ఆసనానాం చతుర్భేదం పూర్వోక్తేన క్రమేణ తు. ౨౧

ప్రలీనం సర్వతోభద్రం విమానం వా చతుర్ముఖమ్
విష్ణుభందవిమానం చ శ్రీప్రతిష్ఠితకం తథా. ౨౨

పర్వతాకృతికంచైవ నద్వ్యావర్తం తద్దైవ చ
మహాపద్మవిమానం చ ప్రలీనక విమానకమ్. ౨౩

అష్టాంగం సర్వతోభద్రం చిత్రశిల్పం తద్దైవ చ
మహావద్మం చ వృత్తం చ చతుర్ముఖవిమానకమ్. ౨౪

ఏవం విమానకం చైవ ఆసరస్య విధీయతే
స్వస్తికం వృత్తభద్రం చ వృత్తగర్భ మవేదికమ్. ౨౫

ప్రేక్ష్య గృహాల్పభూరాజఘండం చ శ్రీప్రతిష్ఠితమ్
మర్త్యం చ శనై ర్యోగం మార్తాండం చ చతుష్పుటమ్. ౨౬

గణికావిశాలం సుశుద్ధం స్వస్తికం ధ్వజమానకమ్
ఏవమాఖ్యాతం తంత్రాణి వర్తమాద్యామితాని చ. ౨౭

శయానకేన యోగ్యాని కథితాని మనీషిభిః

—॥ ఆ యా ది వి చా ర్థః ॥—

ఆయవ్యయాది ఋతౌంశ్చ యోనిః పశ్చాద్విధీయతే. ౨౮

బేరోదయం త్రిగుణితం శిష్టమాయం నగే హృతే
చతుర్భిర్గుణితం సప్త సారవారాదికం దినమ్. ౨౯

బేరోచ్చ మష్టగుణితం సప్తవింశదిభిర్హృతమ్
శిష్ట మశ్వాదిభిః వింద్యా త్రచ్ఛేషం స్యాచ్ఛుక్తుర్గుణమ్. ౩౦

రంధ్రో హృతే నవాంశం తచ్ఛేషం భాంశయుగై ర్హృతమ్
బేరోదయం త్రిగుణితం యోనిస్సాన్య దష్టభిర్హృతమ్. ౩౧

ఆయాధిక్యే శుభం ప్రోక్త మృణవృద్ధి ర్వ్యయాధికే
వారేషు సారిమూర్యా రై ర్వి నా ౭న్యే శుభదాస్మృతాః. ౩౨

తస్మిన్ భుక్తిశక్తీ చ ధనం రాజ్యం క్లిబాది చ
నిర్హృత్య చాధనం ప్రేష్యం తన్నామసదృశం ఫలమ్. ౩౩

నామకర్తృనృపక్షాద్యా నామక్షానుగుణం భవేత్

యదాకారం ధృవాకారం తదాకారం చ కౌతుకమ్. 38

ఆసనే స్థానకంవాఽపి శయానే స్థాన మాసచమ్
చేవే స్థితే న దేవ్యా చ ఆసీనే స్థానకాసకే. 39

విపరీతం న కుర్యీత సర్వశాస్త్రవిశారదాః

—|| తా ల ని య మః ||—

శ్రేష్ఠం ప్రాదుర్భవం తాలం కేవలం కేశవస్య తు. 31

తద్దేవీనాం సరస్వత్యా మధ్యమం దశతాలకమ్
చంద్రేంద్రానిలకీనాశవదనానిలశూలినః. 32

ఋషయో వసవో రుద్రా మార్కండేయో ఽమితో భృగుః
ఆర్యాశ్చైవ గుహలో హీనదశతాలమితా మతాః. 33

మరుతోఽపి చ యక్షేశదేవవధ్వ శ్శుభా గ్రహః
తథా ఽన్యేతు త్రిధా సాధ్యా నవతాలమితా మతాః. 34

దైత్యయక్షేశః రంధాశ్చ సిద్ధగర్భర్షచారణః
కుహర్కరాహవ శ్రేష్ఠనవతాలేన సమ్మతాః. 35

నవతాలై ర్మునీంశ్చైవ గణాంశ్చైవ తు మానవే. త్
ఉగ్రా శ్చరణాశ్చన్యే నవతాలమితోదయాః. 36

మర్త్యా శ్చప్తాయతాః ప్రోక్తాః పృథానాం సప్తకాలకమ్
షడ్వయాః కుబ్జకాః ప్రోక్తా వామనాః పంచతాలకాః. 37

భూగతానాం చతుస్తాలం కిన్నరాస్తు త్రితాలకాః
కూక్మాండా ద్వితీయాశ్చైవ కబంధా స్త్రీకతాలకాః. 38

శ్రేష్ఠమధ్యకనిష్ఠాని త్రితాలానాస్తు తత్రైవ
ప్రవక్ష్యామి మధూద్భిష్టక్రియాం ప్రతివిధానతః. 39

యజమానగృహీవాఽపి ఆలయే వా మనోరమే
అలంకృత్య వితానాద్యైః కుండ మాపాసనం క్రియాత్. ౪౫

ఆఘారం విధివత్కృత్వా వైష్ణవం చ యజేత్తథా
విష్ణుసూక్తం చ హుత్వా తు బ్రాహ్మం రాద్రం త్సైవ చ. ౪౬

వీశశైషికచక్రాంశ్చ విఘ్నేశం చ సుహూయతే
తస్యాగ్నే ర్దక్షిణే కుర్యా ద్వీహిభి స్సండిలం తథా. ౪౭

చతురశ్రం తతో వృత్తం సమాస్తీర్య యథా శుభమ్
చక్రశైషికవీశాంశ్చ క్రమేణైవ సుపూజయేత్. ౪౮

శోధిం తు మధూచ్ఛిష్ట మాదాయ ప్రణవేన తు
'ఇషేతోవృక్షే' త్వేతి మంత్రేణ ప్రధానాంగం ప్రకల్పయేత్. ౪౯

అక్షరాణి చ నన్న్యస్య చైవం ధ్యాత్వా ౭భిమృశ్య చ
వైష్ణవం చ తతో హుత్వా దేవా నన్యాన్ విసృజ్య చ ౫౦

దేవ్యాదీన్ పార్షదాం స్తత్ర తత్తన్మంత్రేణ హూయతామ్
తత్సిద్ధం శిల్పిహస్తే తు నిధాయైవ హరిం స్మరత్. ౫౧

యథా నగేంద్రియం గ్రాహ్యం యోనిష్యేవ సమర్పయేత్
తథా తస్తు గృహీతై వైవ ఫాపసీయం తు గర్భకమ్. ౫౨

మానోన్మానప్రమాణేన మతిమాన్ శిల్పినా చరేత్
శనైరాలిప్య సంశోష్య మృద్భిశ్చ బహిరాయసైః. ౫౩

పట్టై రాబధ్య విధినా పునరాలిప్య శోషయేత్
యజమానానుకూలక్షే పూర్వవద్ధోమ మాచరేత్. ౫౪

తథా తుల్యం చ సంఘాప్య జలతుల్యక్రమేణ వై
యుక్తాం సిద్ధిం చ సంప్రాప్య తం చ గర్భం ప్రతాపయేత్. ౫౫

శనై ర్మృద్యేదనం కృత్వా విధినా బేరమాహరేత్. ౫౫౪

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్చస్త్రే భృగుప్రోక్షాయాం సంపాతాయాం
ప్రకీర్ణాఽధికారే నవమాఽధ్యాయః.

అథ దశమోఽధ్యాయః.

—॥ అంకురార్పణమ్ ॥—

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి భూపతిహృదికర్మణామ్
దేవదేవస్య విష్ణోస్తు నిధినా చా ఒంకురార్పణమ్. ౧

నవమే సప్తమేవాఽపి పంచమే వా త్ర్యహే ఽథ వా
అలయాఽభిముఖే వాపి విశాన్యే చోత్తరేఽపి వా. ౨

రుద్రహస్తం ద్విజాతీనాం సృపాణాం నవహస్తకమ్
వైశ్యానాం మునిహస్తం శూద్రాణాం పంచహస్తకమ్. ౩

షోడశస్తంభసంయుక్తం చతుర్ద్వారసమాయుతమ్
మంజవం వా ఽథ కూటం వా ప్రపాం వా విధినా చరేత్. ౪

గోమయ్యైశేవగం కృత్వా 'శామ్య' నివృత్తి చ? మంత్రతః
శ్వేతతరతులచూర్ణం వా సుధాచూర్ణ మథాపి వా. ౫

సూక్ష్మచూర్ణం చ కృత్వా తు వాలుకై ర్నిశ్చితం తిథా
ప్రాగ్రగం చోత్తరాఽగ్రం చ 'సోమంరా'జేతి మస్త్రతః. ౬

యగ్మం చ సాగ్నిత్యా తు దర్శనీయం చ సుద్ధరమ్
చక్రవాటాద్యలంకృత్య పాలికాఒంకురకోభితైః. ౭

- చతురశ్రం సువృత్తం చ త్రికోణం ధనురాకృతి
దండాకారం చ పద్మాభం వన్వశ్రం సమవృత్తకమ్. ౧౯
- జయాదీనాం క్రమాత్పీఠం పాలికాబాహ్యత శ్చిశేత్
దిక్పాలానాస్తు శక్త శ్చే స్మండలాని తు కారయేత్. ౨౦
- భూమ్యాం వా పూజయే త్తద్వత్కుశకూర్చేషు సత్వరః
చతురశ్రం త్రికోణం చ సువృత్తం వజ్రమేవ చ. ౨౧
- అర్ధచంద్రం చ షట్కోణం వృత్తిం నూపురమేవ చ
దిగీశమండలాకార మన్యేషాం చతురశ్రకమ్. ౨౨
- అశ్వద్ధపల్లవం దూర్వాం కుశం చాబద్ధ్య మభ్యమే
పాలికాదీన్ క్రమేణైవ మృదా వా పూరయే చ్చుచిః. ౨౩
- గాయత్రీమంత్ర ముచ్చార్య ప్రణవేనా ఽదాయమంత్రవిత్
మేదిసీమంత్ర ముచ్చార్య చై శాన్యాదిషు పాలికాః. ౨౪
- సన్న్యస్తైవ తతః కంభాన్ ద్వారవామే చ సన్న్యసేత్
'రాకామహం' సముచ్చార్య ద్వారదక్షిణః పునః. ౨౫
- ఽసీవా'లీతి మంత్రేణ ఆచార్య స్సన్న్యసేత్క్రమాత్
జాతిక్రమేణ చై శాస్త్రం పాలికానాం పదేపదే. ౨౬
- బ్రహ్మణో దక్షిణే పార్శ్వ ఆచార్య శ్చోత్తరాముఖః
బ్రాహ్మమాసన మాస్థాయ దేవదేవ మనుస్మరన్. ౨౭
- శ్రహస్మాత్కాన్యో హృదయాత్పూర్వం ప్రణిధ్యాం నన్ని నేకదే త్
స్థండిలోపరి కూర్చేషు పాత్రా దావాహయే త్క్రమాత్. ౨౮
- చతుర్ముఖం చతుర్బాహుం నర్వాఽభరణభూషిం
అభయం దక్షిణం హస్తం వామమురుప్రతిష్ఠితమ్. ౨౯

- కుండికా మక్షమాలాంచ వహస్తం దక్షవామయోః
పద్మాసనస్థం హేమాభం శ్యామవస్త్రం చ పద్మజమ్. 30
- మూర్తిమంత్రై స్సమావాహ్య బ్రహ్మణం ప్రాజ్ఞుఖం యజేత్
ప్రాద్వా రే ప్రాజ్ఞుఖంచై వ దక్షిణద్వారకే తథా. 31
- ప్రత్యద్వారవిమానేఽపి చోత్తరద్వారకే తథా
అబ్జజం ప్రాజ్ఞుఖంచాన్యత్ యథావిధి చ సంస్మరేత్. 32
- భవనం ప్రాజ్ఞుఖాదీనాం ప్రాజ్ఞుఖశ్చ ప్రజాపతిః
పంక్తిమధ్యే సమభ్యర్చ్యే ద్భూమిహృత్త్రం సముచ్చరత్ 33
- హేమాంగం పీతవస్త్రం చ ద్విభుజం పద్మధారిణమ్
స్థితం కరండికామాళిం శేషం తత్పశ్చిమాముఖమ్. 34
- అనస్తం సర్వనాగానా మధిపం వారుణీపతిమ్
ఘనసప్తకసంయుక్తం సితాభం ప్రాంజలిం స్మరేత్. 35
- ప్రవాలాభం గజముఖ మాసీనం చోత్తరాముఖమ్
కదలీచూతపనసపాశాఽంకుశధరం ప్రభుమ్. 36
- ఏకదంష్ట్రం చతుర్బాహుం వక్రతుండం స్మరేద్భుభః
పీతాంబరం తం శ్యామాభం ఖడ్గభేటకధారిణమ్. 37
- ద్విభుజం కరండికామాళిం పంక్తిశం ప్రాజ్ఞుఖం స్మరేత్
సితం శ్యామాంబరం సాన్యుం ద్విభుజం దండధారిణమ్. 38
- కరండమకుటసంయుక్తం సుస్థితం దక్షిణముఖమ్
(అభా)భారక్తవస్త్రాంతాం ద్విహస్తాంబుజధారిణీమ్. 39
- సర్వభూమాభూషితాంగాం జయా మైస్త్రిపదేఽర్చయేత్
సీలాభాం పీతవస్త్రాం తాం ద్వికరాంబుజధారిణీమ్. 40

భూషాభూషితసర్వాంగం విజయా మనశే ఒర్చయేత్
కుముదాభాం హరిద్వస్త్రాం ద్వికరాం పంకజాంకితామ్. ౪౧

నానాభూషాభూషితాంగం విందాం యామ్యుపదే ఒర్చయేత్
ధాతకీప్రత్ర సంకాశాం నీలనీలాంబరావృతామ్. ౪౨

ద్వికరా మంబుజధరాం నందాం నైర్ముతిపదే ఒర్చయేత్
ధాతాభాం వీతవస్త్రాం తాం ద్విహస్తాంబుజధారిణీమ్. ౪౩

పుష్పాభరణసంయుక్తాం పుష్టికాం వారుణే ఒర్చయేత్
స్వర్ణాభాం రక్తవస్త్రాం తాం ద్విహస్తాంబుజధారిణీమ్. ౪౪

కుముద్వతీం భూషితాంగం వాయవ్యే చార్చయేత్క్రమాత్
రక్తాభా మభ్రాంసంకాశవసనాం భూషణైర్వృతామ్ ౪౫

ద్వికరా మంబుజధరాం సామ్యే చోత్పలకాం యజ్ఞేత్
హటకాభాం హరిద్వస్త్రాం పద్మసంయుతబాహుకామ్. ౪౬

సర్వాలంకారసంయుక్తాం విశోకా మర్చయేత్ప్రతః
రక్తాభాం హటకాభాం చ హరిణీం నీలవర్ణకామ్. ౪౭

ధాతకీప్రత్రసంతాశాం కుముదోత్పలసన్నిభామ్
అశోకాభాం క్రమాదేతా ద్విభుజాః పద్మధారిణీః. ౪౮

విపరీతాంబరధరా స్సుఖాసీనా నైదాసనాః
జయాద్యా స్సర్వభూషాంగం ధ్యాయేదత్రేతి కేచన. ౪౯

మేదినిం చైవ రాకాం చ సినివాలీం స్మరేద్భుధః
మేదినిం వీతవస్త్రాంతాం శ్యామాంగం ద్విభుజాం స్థితామ్. ౫౦

హస్తయోః పాలికాం ధృత్వా సుకేశీం తద్విగాననామ్
పూర్ణచంద్రియాం దేవీం పూర్ణచంద్రినిభానరామ్. ౫౧

హేమాంగీం రక్తవస్త్రాం తాం రాకాం కుంభధరాం స్థితామ్
శేషం తద్వచ్చిసీవాలీం సితాఽంగీం శ్యామలాంబరామ్. ౫౭

శరావం దధతీం మన్యే మేదిసీసవృశాం తథా
ధ్యాత్వా తత్తత్పదే సమ్యగాసీనాం వాధ చాఽర్చయేత్. ౫౮

బీజే సోమం తథా ధ్యాత్వా హస్తాభ్యాం బీజధారిణమ్
స్థానకం వా ఽధ చాఽసీనం చోత్తరే దక్షిణాముఖమ్. ౫౯

ఏవం ధ్యాత్వా తతోదేవ మాసవాదిభిరర్చయేత్
హవి సృమ్యజ్మివేదై వ్యవ బలిం వా దాపయే ద్భుధః ౬౦

జయాదీనాం క్రమాద్వర్ణః ప్రాదక్షిణ్యక్రమేణతు

విత స్త్రీః పాలికోత్సేధం తదర్థం విపులం ముఖమ్. ౬౧

అథోవిపులవాహేన మధ్యనాహం దశాఽంగులమ్
కుంభోదయం తు తత్తుల్యం రసమాత్రం ముఖాయతమ్. ౬౨

కుంభోష్ఠమివ వక్తవ్యం కుంభకుక్షిగ్దశాఽంగులమ్
ఆశ్రమద్వారసంయుక్తం శేషం తత్పాలికాసమమ్. ౬౩

తారోత్సేధం శరావం ప్యా స్మృఖం తత్పాలికాసమమ్
ఆలయస్యోత్తరే వాఽపి ఐశాన్యే వా విశేషతః. ౬౪

గోమయేనోఽలిప్తై వ మేదిసిం తు సమర్చయేత్
చక్రం శాస్తం సమభ్యర్చ్య హరే త్త్యజ్జతగే మృగమ్. ౬౫

కాంస్యపాత్రే సుసన్న్యసృ శిష్యసృ శిరసి న్యసేత్
గ్రామం ప్రదక్షిణం కృత్వా ఆలయం వా ప్రదక్షిణమ్. ౬౬

పాలికాదీన్ ప్రపూర్త్యైవ గాయత్రీమంత్ర ముచ్చరన్
ఐశాన్యాదిషు కోణేషు స్థాపయే త్తాశ్చ పాలికాః. ౬౭

ద్వారవాసు తు కంఠం స్యాచ్ఛరావం ద్వారదక్షిణే
సవవస్త్రై స్సమావేష్ట్య పాలికాదీన్ సమర్చయేత్. ౬౩

కంకుముద్గయవాశ్చాఽపి నిష్పావా స్సర్వపాస్త్రధా
చణకా స్తిలతిల్వాశ్చ పాత్రే ధాన్యాని చాహరేత్. ౬౪

హవిఃపాత్రం తు సంగృహ్య వాయవ్యే సోమ మర్చయేత్
పుణ్యాహం వాచ్య తత్కాలే తూర్యఘోషా మాచరేత్. ౬౫

ఇమే బీ' జేతి మంత్రేణ తద్బిజాన్యభిమర్చయేత్
విష్ణుసూక్తం సముచ్చార్య యజమానముతో గురుః. ౬౬

సోమం రా' జేతి మంత్రేణ వాపయేదంకురాం స్తతః
వారుణం మంత్రముచ్చార్య జలసేకం తు కారయేత్. ౬౭

శూద్రస్తు యజమానశ్చే స్తువవస్త్రై ద్ధరుం పునః
సంపూజ్య దక్షిణాం దత్త్వా తతస్తేనైవ వాచయేత్. ౬౮

ప్రణవేనా ర్కపత్రైర్వా తథా చైరండవత్రికైః
ఆచ్ఛాదయే ద్యావదన్తం త్రికాలాభ్యర్చనం ముతమ్. ౬౯

అత్ర దేవాన్ విశృజ్యైవ గుప్తే దేశే నిధానయేత్
వస్త్రై ర్నై సమాచ్చాన్య పాలికాదీన్ సమర్చయేత్. ౭౦

అమావాస్యవ్యవహితే కుర్యా త్సద్యోఽంకురార్పణమ్
సంక్రమవ్యవధానేఽపి నద్య ఏవేతి కే చ న. ౭౧

శుద్ధ్యోఽంకురశ్చే ద్రాత్రో వా ఓవా వాఽపి చ సంస్మరేత్
తథా సగ్వక్రియాం కృత్వా పుష్కైర్వా తుంభుజైః శుభా. ౭౨

వాపయేత్కర్మణ స్తస్యపద్య ఏవ తు సంస్మరేత్
పాత్రాఽలూభే శరావే వా యథాలాభం చ కారయేత్. ౭౩

అర్చయేత్తండులాక్ శుద్ధాక్ సద్యఃకాలాఽంకురార్పణే
గృహ్ణీయాత్పాలికా ఏవ నవ పంచైకకల్పనే. 2౪

బ్రహ్మణోఽభిముఖే నైకం శేషాన్తు పౌణోఽశి
తత్తద్విగీశ మభ్యర్చ్య తత్తన్మంత్రేణాచాఽర్చయేత్. 2౫

ఏష ఏవ విశేషస్సాన్య దన్యత్సర్వం ఖలోక్తవత్
లక్షణం చ తద్దైవోక్తం తత్త్రైవ చ గుణాఽగుణాః. 2౬

అజస్రదీపదానం తు సర్వత్ర విధినా చరేత్
కర్మాస్తే జలమధ్యే తు నిక్షిపే ద్విజయాఽంకురాన్. 2౭

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాఽధికారే దశమోఽధ్యాయః

అధైకాదశోఽధ్యాయః.

॥ ధ గ వ త్ప్రతిష్ఠాపిధః ॥

అథాఽతి స్సంప్రవక్ష్యామి ప్రతిష్ఠావిధి ముత్తమమ్
సుప్రశస్తే ముహూర్తే నై ప్రతిష్ఠాం కారయేద్బుధః. ౧

॥ ఆచార్య లక్షణమ్ ॥

నైఖానసేన సూత్రేణ నిషేకాదిక్రియాఽపూర్తాక్
విప్రాక్ వేదిద శ్శ్రేష్ఠాక్ ధార్మికాక్ శ్శాస్త్రత్పిగాక్. ౨

సామ్యాక్ జితేంద్రియాక్ శుద్ధాక్ విష్ణోరారాధనే పరాక్
ఊహాపాహవిధానేన ధ్వస్తసంశయచూనసాక్. 3

పత్న్యపత్యయుతాన్ శాన్తాన్ సానశీలాన్ సురూపిణః,
ఆహూయ పూజ్య తత్త్రైకం సర్వకారోవ్యవదేశకమ్. ౪

ఆచార్యం వరయితై వైవ తేనోక్తం సర్వ మాచరేత్
భూమిః పరీక్షితా యేన గురుణ విధిపూర్వకమ్. ౫

కష్టణాదిప్రతిష్ఠానం కర్మ తేనైవ కారయేత్
ఊర్ధ్వోప్యాచార్యకర్మాశితత్ర తేనైవ కారయేత్. ౬

తదభావే తు తత్పుత్రం పౌత్రం నప్తారమేవ వా
తస్యైవ భౌతరం శిష్యం ప్రశిష్యం గురుమేవ వా. ౭

సబ్రహ్మచారిణం వాపి పూర్వాభావే తిథోత్తరమ్
తదనుజ్ఞాత మితర మాచార్యత్వే నియోజయేత్. ౮

అన్యథా చ నృచక్షదోషో రాజా రాష్ట్రం చ నన్యతీ
క్షీయన్తే వర్ణధర్మాశ్చ జాయతే వర్ణసంకరః. ౯

అగ్నిహోత్రా న సేవన్తి సావిధ్యాయో న ప్రవర్తతే
విపరీతాని చాన్యాని భవిష్యన్త్యధరోత్తరమ్. ౧౦

తస్మాచ్ఛాస్త్రోక్తవిధినా సర్వకర్మాణి కారయేత్
శ్వేతిగంధానులేపైశ్చ శ్వేతపుష్పాఽంగులీయకైః. ౧౧

ఆచార్యాదీన్ సమభ్యర్చ్య నమస్కృత్య స్వదైవవత్
'కర్తేదం మే కరు'ష్యేతి యాచే దాచార్య మాదంతే. ౧౨

శిష్య స్సమర్పయే త్సిర్విం భరమాచార్యపాదయోః

ఆచార్య సుప్రసన్నాత్మా శిష్యాఽనుగ్రహతత్పరః. ౧౩

తేజోవేది సుసంకల్ప్య కుర్యాచ్చైవ వాఽంకురార్పణమ్
అంకురార్పణకాదూర్ధ్వ మారంభదివసాదధః. ౧౪

కూళ్ళాండహూమ మబ్బాఁగ్నా కారయే ద్దురురత్వరః
శుద్ధదస్తనఖశైచైవ శ్వేతవస్త్రోత్తరీయకః.

౧౫

త్రిషవణస్నాననిరతో హవిష్యాశీ శతేంద్రియః
ఏవం క్రమేణ వై విద్వాన్ ఋత్విగ్ని స్సాగ్ధమాచరేత్

౧౬

అరణీం సుక్రవౌ చైవ జహూముపభృతం తథా
మంగలాని చ దర్శిం చ తోరణాని యధాక్రమమ్.

౧౭

* * *

స్యగ్రోధప్లతా వశ్వధం పితృవృక్షయుతం తథా
తోరణార్థం సమాహృత్య లక్షణేన సమన్వితమ్.

౧౮

* * *

అథా ఒప్తమంగలం వక్ష్యే ద్వితాలాయతమేవ చ
ప్రాదేశవిస్తృతం కుర్యాత్ పడంగుల మధాఽపి వా.

౧౯

ఘనం స్యా చ్చతురంగుల్య? మథ వా ద్వియంగులం భవేత్
తస్య మధ్యే లిఖే ద్విద్వాన్ తత్తద్రూపం పృథక్ పృథక్.

౨౦

శ్రీవత్సం పూర్ణకుంభం చ భేరీ మాదర్శనం తథా
మత్స్యయుగ్మంకుశౌ శంఖ మావర్తం చాప్తమంగలమ్.

౨౧

* * *

ఆవర్తలక్షణం వక్ష్యే పంచవింశత్పదం తథా
ఈశాదినైర్ముతాస్తన్త పదం త్రిస్త్రిక్రమేణ చ.

౨౨

పూర్వమధ్యమసాశ్చత్యదాన్యేవ తు యోజయేత్
వాయవ్యే త్వగ్నికోణస్త ముదజ్జుధ్యమదక్షిణే.

౨౩

అస్తరాలపదాంశ్చ ఒష్ఠౌ వినైవ తు విచక్షణః
ఏతైశ్చ సప్తదశభి రావర్త మభిధీయతే.

౨౪

శంఖచక్రగదాచాపా అసిః పంచాయుధాన్యసి
సుచి స్సుచివన్య దండం తు ప్రాదేశిత్రయ మాయతమ్. ౨౫

మూలం ప్రాదేశమాత్రం స్యా దగ్రనాహం తద్ధిక్తిమ్
అగ్రే బిల్వఫలాకారం ప్రాదేశప్రతిమండలమ్. ౨౬

ద్వ్యంగులం స్యా త్రదాన్యన్తు గర్తం మాపద్వయాఽపథ
సుచివమేవం ప్రకుర్వీత ద్విప్రాదేశ మథాఽపివా. ౨౭

జహూదండసమాయామం చతుర్వీంశతికాంగులమ్
నాహం తదర్థ మిత్యక్తం పద్మన్య ముక్తాఽపిమ్. ౨౮

షడంగులం తు తస్యాగ్రం నాహం తస్య విచక్షణః
యుగాంగులాగ్రవిస్తార మష్టాఽంగుల మథాయతమ్. ౨౯

శేషం తు త్ర్యశ్ర మిత్యక్తం విస్తృతోన్నత సంగులమ్
మధ్యగర్తానుపూర్వేణ జహ్వశై చైవ క్రమం విహః. ౩౦

పశ్చాదుపభృతం కుర్యా త్ప్రాదేశిత్రయ మాయతమ్
ప్రాదేశం నాహమిత్యక్తం మూలాదగ్రం తద్ధిక్తిమ్. ౩౧

అనుపూర్వాన్య క్కైశం దండం గర్తాన్త మితి బద్ధతమ్
ఊర్ధ్వే ప్రాదేశమాయామం చతురశ్రం షడంగులమ్. ౩౨

తదూర్ధ్వే ఽర్ధాంగులాఽయామం కర మేవం ప్రచక్షణే
శేషం తు త్ర్యశ్రకం కుర్యా త్తత్ర తేనైవ కాండయత్. ౩౩

అన్నతాస్యాంగులార్ధం స్యాద్భిత్యచ్ఛమితి కథ్యతే
ఓష్ఠ మేకాంగులం జ్ఞాత్వా తస్మధ్యే నిష్ఠమాచరేత్. ౩౪

పూర్ణచంద్రాకృతిం కృత్వా ప్రాదేశం తస్య నాహకమ్
నిష్ఠం చతుర్థవాగాఢ మగ్రాన్తన్తు క్రమాద్భుభః. ౩౫

అథ దధ్యాన్యస్తథాఽయామం చతుర్వింశతికాఽంగులమ్
షడంగులం తదగ్రం స్యా త్సుచ్ఛం పంచాఽంగులం భవేత్. 3౬

శేషం త్రయోదశాఽంగుల్యా దండ మిశ్శుచ్యతే క్రమాత్

మూలఘాలం భవేన్నారీ అగ్రఘాలం నఘంసకమ్. 32

మూలాదగ్రం క్రమాదన్వృత్తం పునఃప మితీకధ్యతే
దర్శై భి ర్తాలాం చ కృత్యైవ తస్యాం పర్వణి పర్వణి. 3౮

దాన్వ దాన్వ దర్శా వివిక్షిప్య ద్వితాలం లంబయేత్క్రమాత్

ద్వితాలాయామసంయుక్తం ఖాదిరం దంశమేవ చ. 3౯

దశాఽంగులపరీగాహం నమవృత్తం తద్దైవ హి
శాఖాఽంగులసమాయుక్తం మూలాదగ్రం తు బద్ధయేత్. ౪౦

తత్తామ్రాయసపట్టైర్వా బద్ధయిత్వా విచక్షణః

తన్మాత్రే సుషిరం కృత్వా గోలకం తస్మిన్మాణకమ్. ౪౧

ఏవస్తు మ్థదండస్యా త్కుర్యాత్ త్రిచ్ఛాస్త్రీపారగః
శమీహత మథాఽశ్వధ మరణ్యధం ప్రగృహ్య చ. ౪౨

షడంగులం తు విస్తారం గోలకం తు ఘనం భవేత్
దైర్ఘ్యే తస్య ద్వితాలం స్యా త్ఫలకాం కారయేద్బుధః. ౪3

తద్దేవోపరి పట్టిం చ కృత్వా తత్ర విచక్షణః
మాంజైర్భవ త్రివృతాం రజ్జుం మంధనార్థాయ కారయేత్. ౪౪

దశాఽన్యసంభి క్షాప్తై ర్విస్త్ర మాయశ ముచ్యతే
త్రిచతుఃపంచతాలం వా విస్త్రైః పస్త్రముచ్యతే. ౪౫

గవ్యం ఘృతం చాహారేత కాపిలం తు గవాదిషు
ఆజం చ మాహిషం త్యాజ్యం పక్షాతీతం చ వజ్రగోత్. ౪౬

పాదా ప్రత్యాశ్య చాఽచమ్య పూర్వోదజ్జుఖి ఏవ వా
బ్రాహ్మ మాసస మాస్థాయ నైష్ఠవం మస్త్ర ముచ్చరత్. ౪౭

పరిస్తరణకూర్చాన్ సమిథాద్ఘ్ని ప్రగృహ్య చ.
కూర్చం ప్రదక్షిణాఽవర్తం గృక్ష్ణాయా ద్విధిసి త్తమః. ౪౮
ప్రముఖే దక్షిణే వాఽపి యాగశాలాం ప్రకల్పయేత్

—|| యా గ శా లా ||—

ఘోడశస్త్రం భసంయుక్తం మండపం కూటమేవ వా. ౪౯

ప్రపాం వా తత్ర కుర్వీత మధ్యే కూటం చ కారయేత్
నిమ్నోన్నతం విభజ్యైవ జలస్థలసమీపకమ్. ౫౦

పూర్వోక్తేన విధానేన అల్పకృత్య యథాక్రమమ్
మధ్యే వేదిం ప్రకల్ప్యైవ చింతాధ్యర్థప్రసూగతః. ౫౧

తద్భూషాః పూర్వభాగే తు సభ్యకండం ప్రకల్పయేత్
సభ్యస్య పూర్వభాగే తు కండ మాహవసీయకమ్. ౫౨

ఉత్తరే వా పునః కుర్యా దౌపాసనవిధానతః
సభ్యస్య దక్షిణే కండం పాండరీకం ప్రకల్పయేత్. ౫౩

పూర్వోక్తేన దక్షిణే కండ మన్వాహర్యం ప్రకల్పయేత్
నైర్ముతే దేవతాస్థానం కల్పయేత్త్ ద్విచక్షుః. ౫౪

వేద్యాస్తు పశ్చిమే భాగే గార్హపత్యం ప్రకల్పయేత్
వాయవ్యే సంచయస్థానం కల్పయేత్త్ ద్విధానతః. ౫౫

వేద్యాస్తథోత్తరే భాగే త్వావసభ్యం ప్రకల్పయేత్
విశాన్యే సామనశ్వభిః కల్పయే త్తద్విధానతః.

౫౬

సభ్యస్య పాండరీకస్య మేఖలాత్రయముచ్యతే
అన్యేషాం చైవ కుండానాం మేఖలాద్వయమేవ హి.

౫౭

ఏకైకవేద్యా విస్తార మున్నతం చతురంగులమ్
సభ్యస్య మభ్యమం పంచ పద్మస్యాథ మ్మడంగులమ్.

౫౮

బౌపాసననోర్ధ్వవేద్యాస్యా దున్నతం తు ద్వియంగులమ్
దక్షిణోత్తరయోశ్చైవ సంస్థానం బ్రహ్మసోమయోః.

౫౯

ద్వాదశాంగులసంయుక్తం చతురశ్రం సువృత్తకమ్
శల్యలోష్ఠతుమాంగారత్మణిస్సాదిహీనయా.

౬౦

మృదా వా వాలుకై స్తత్ర పృథక్కుండం ప్రకల్పయేత్
యాగస్థానస్య పూర్వే తు ప్రసాం కృత్వా విచక్షణః.

౬౧

నయనోస్మీలనాఽర్థాయ యాగశాలాం ప్రకల్పయేత్

→|| న య నో స్మీ ల న మ్ ||←

ఉక్తక్రియావసానే తు బేర మాదాయచాఽత్పరః.

౬౨

శిల్పినా శాస్త్రమార్గేణ కారయేదక్షిమోచనమ్
దేవస్య ప్రముఖే కుర్యా ధాన్యరాశిం విశేషతః.

౬౩

హేమశృంగాం రౌప్యఖురాం సవత్సాం కాన్యదోహనామ్
సవత్సాం గాం సమాదాయ దేవస్య ప్రముఖే న్యసేత్.

౬౪

ఘృతం మధు దధి క్షీరంగృహీత్వా కాన్యభాజనే
రుక్మం తత్రైవ నిక్షిప్య దీపయుక్తం తు వన్యసేత్.

౬౫

హేమశతైస్త సూచీభ్యాం రజతైర్వాపి చాహరేత్
హూలికాం తాటనీం చైవ శిలాం లోహమయస్య సై. ౬౬

బింబస్య చోత్తరే పాశ్వే వాస్తు హూమం యజీత్రతః
పర్యగ్ని చైవ కృత్వా తు ప్రోక్షయే స్పంచగవ్యకైః ౬౭

ఉత్తరాభిముఖో దేహశుద్ధిం కృత్వా గురుస్తతః
హూలికాం తాటనీం చైవ గృహీత్వా మత్స్రపూర్వకమ్. ౬౮

విష్ణుస్తానం రక్షత్విత్తుక్తా వ విష్ణురూక్షం చ సంగ్రహే
పటస్య చాస్తద్దేవస్య మూర్ధాదీక్ష సంస్పృశే త్క్రిమాత్. ౬౯

విష్ణుగాయత్రీ ముచ్చాన్య తత్ర క్షాప్త సమాచరేత్
దేవీభ్యాం చ క్రమేణైవ తత్తన్మస్త్రం జపేత్తదా. ౭౦

పశ్చాత్తు పాత్రే సూచీభ్యాం గృహీత్వా చాక్షిమాచరమే
హృండలాని సంస్కూర్యా ద్ధదేవ ముచుస్మరక. ౭౧

పక్షు వర్మ చ రక్తంచ శ్వేణం క్షిప్య చైతై జపయే
వీతైస్తు మంజలం ధ్యాత్వా దృఢీకృత్వా లిప్యరః ప్రకరయే. ౭౨

హిత్వా లర్కరాహుసారాణా మాదయన్తు ద్విలోచనే
నయనోస్మిలనం కుర్యాత్సర్వసంశత్యమృద్ధయే. ౭౩

అథనక్షత్రకే కుర్యాత్సర్వనాశం స సంశయః
పురుషమాక్షం జపితైర్వివ దక్షిణే నయనే న్యసేత్. ౭౪

తత్తైవ వాచసేత్రే తు నైష్ఠనం మత్ర ముచ్చరక
తత్పూర్తాభ్యాం విశేషేణ శ్రీహూమ్నాశ్చ సమాచరేత్. ౭౫

దేవస్యాంగం స్పృశేత్ హుత్వా మాలిమాలాపిపూర్వకమ్
తథా దేవోశ్చ హుత్వా తు దధ్యన్యస్యాహుతినా పృథక్. ౭౬

విమానం సూతనం చేత్తు స్థూప్యాదీనాం హవతం చరేత్
పక్షదాం మూర్తిమంతేణ కారయే నృన్త్రాని త్తమః 22

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ సిద్ధిష్టాంకారం చ హవాయతామ్
గోదానసూక్త ముచ్చార్య గవాదీనభిమృశ్య చ. 23

పటం పశ్చాద్విస్మజ్జైవ్య గవాదీన్ సంప్రదర్శయేత్
గవాదీద్రవ్య మాదాయ దద్యాచ్చ గురసే తతః. 24

కౌతుకాదీ నిర్వశేషేణ సూగ్వోక్తేన క్రమేణ వై
బేరపీరే చ సాపాద్య రత్నాదీని వినిక్షిపేత్. 25

రత్నం ధాతూంశ్చ బీజాని సువర్ణం చా ఒత్ర నిక్షిపేత్
ఏవం సంస్థాప్య మతిమాన్ సంతాప్తైవ గృహం యథా. 26
ధృవబేరోక్తవత్కృత్వా నయనోస్మిలనం చరేత్

పశ్చా జ్జలాంధివాసాదీన్ కుర్యాత్తన్మంత్రపారగః 27

పంచగవ్యం ప్రగృహ్యైవ ప్రోక్షయిత్వా విచక్షుః
వసాః పవిత్రమిక్కుక్వా తత్ర కార్యం సమాచరేత్. 28

పశ్చాత్ శీఠం సమాదాయ ప్రోక్షయిత్వా సమాహితః
శనన్దో దేవీ రితిప్రోచ్య తేన కర్మ సమాచరేత్. 29

అర్థదర్శి ప్రగృహ్యైవ దేవస్యాఒగ్రే నిధాయ చ
ప్రదీప మర్పయేద్విద్యాన్ జలే తత్రాంధివాసయేత్. 30

ఏవంచా ఒత్రాంధివాసైవ చాన్యబేరేషు వై పునః
పంచగవ్యాంధివాసంచ తథా శీరాంధివాసనమ్. 31

ఏతద్ద్యయం వినా తత్ర కుర్యాత్ప్రాయాంధివాసనమ్

గ్రామే సర్వత్ర తద్రాత్ర ప్రభూతం నిశీపే దృలిమ్.

౧౭

ఇతి శ్రీ వైభానసే భగవచ్ఛస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాఽధికారే ఏకాదశోఽధ్యాయః.

అథ ద్వాదశోఽధ్యాయః.

—ॐ భ గ వ త్ప్ర తి స్థా వి ధిః —

అథ ప్రదోషే ధర్మాత్మా జలన్ధం దేవ మున్ధరేత్
సానద్రవ్యాణి చాహృత్య దేవ సుసాన్ద్య మంత్రపిత.

౧

క్షౌమపట్టాఽదినా ఛాద్య మణిహేమాదికైః పునః
వివిధైః పుష్పమాలా దై రలంకృత్య మనోహరమ్.

౨

యాన మారోఽప్య దేవేశం స్వస్తిసూక్తం సముచ్చర
తోయధారాం పురస్కృత్య నీత్వా గ్రామం ప్రదిక్షిణమ్.

౩

శ్వభృన్య పశ్చిమే భాగే స్థాపయిత్వా విశేషతః
ఉత్తరే యాగశాలాయాం వాస్తుహేమామం సమాచరేత్.

౪

మథితాన్ ఽగ్నిం ప్రగృహ్ణీయా ద్వాస్తుహేమామాగ్నిమేవ వా
సంస్కృత్య విధిగాఽదాయ ప్రణయే ద్ధాన్విత్యకే.

౫

శ్రీస్సంస్కృతో తాకికోఽగ్ని ర్మథితాఽగ్నిసమా భవేత్
అఘారం విధివత్కృత్వా వైష్ణవాన్తం సమాచరేత్.

౬

తతో ఽన్వాహార్యకుండే చ పశ్చాదాహవనీయకే
ఆవసభ్యే తత స్సభ్యే తతః పద్మాఽనలే క్రమాత్.

౭

౮

సూత్రోక్తేన విధానేన సర్వత్రాఽఘోర మాచరేత్

ద్వాత్రింశత్ప్రసంగసంపూర్ణం ఘటమాదాయచా ల్ లి క్తా రః .

౮

ఇషే త్వోచ్చేత్వాది జపక తంతునా పరివేష్ట్య చ
'శుచి వో హవ్య' ఇత్యుక్త్వా కుంభప్రక్షాళనం చరేత్ .

౯

నదీతోయం సమాదాయ సముత్పాయ చ పూరయేత్
వస్త్రయుగ్మేన చా ల్ లి క్తా రః అలంకుర్యా త్ప్రియశ్చితః .

౧౦

ఏలాతకోలకర్పూరై ర్గంధోశీరాక్షతైః క్రమాత్
అన్యై ర్గంధయైః పుష్పై ర్వాసయిత్వా విధానతః

౧౧

సువర్ణరత్నధాతుంశ్చ న్యసిత్వా మంత్రవిత్తమః
గోవాలకుశదరై ర్భృశ్చ కృతం కూర్చం తు నిక్షిపేత్ .

౧౨

అథ వా నిక్షిపే త్కూర్చం కృతం దరై ర్భస్త్ర కేవలైః
అస్థి రత్నం సిరా స్తస్త్రి రాంసో మృతాన్ని ప్రకీర్తితా .

౧౩

శోణితం రక్తమృద్భిస్త్ర జలం మేద స్తథైవ చ
శుక్రస్త్రి కూర్చమిత్యుక్తం వస్త్రం స్యా చ్చర్మ వేష్టితమ్ .

౧౪

సప్త ధాతవ ఇత్యేతే కుంభేషు కరకేషు చ
ఏతేష్వేకం వినాకుర్యా న్నాస్తి తత్రా ల్ లి క్తా రః సన్నిధిః .

౧౫

నేవన్య దక్షిణే పార్శ్వే కుంభం తత్ర నివేశ్య చ
అలంకృత స్తథాచార్యో వస్త్రాభరణకుండలైః .

౧౬

స్రగ్గంధై ర్వేష్టితో నృత్వా ముఖసోమస్థిపబధనమ్
కుంభన్య దక్షిణే భాగే ప్రాజ్ఞుభోదజ్ఞుభోఽపి వా .

౧౭

స్వస్తికాఽసన మాస్థాయ ఋజుకాయ స్సమాహితః
లలాటాదిషు స్థానేషు కేశవాదీన్ ప్రణమ్య చ .

౧౮

అకారాద్యక్షరం సర్వం స్యవితాన్ సర్వసభిషు
పశ్చాత్కుంభం సుపంస్పృశ్య క్రమాత్సాక్షాదికం జపేత్
ఆత్మనూక్తం తతో జప్త్వా పౌరుషం నూక్తమేవ చ
నూక్త మేకాక్షరం జప్త్వా విష్ణునూక్త మతః పరమ్.

శ్రీభూనూక్తం తతో జప్త్వా 'సహస్రశీర్షం' సముచ్చిన్
వైష్ణవం తు తతో జప్త్వా ధ్యానో త్సమ్యక్ సిమూహితః.

ప్రాణాయామం తతః కుర్యాత్ శేచపూర్వకకుంభకైః
ఏతత్ఫలం క్రమాద్వక్ష్యే త్రివిధం తత్ప్రధగివిధమ్.

తత్రైవ శేచకం పూర్వం సర్వసాంస్య దాహకమ్
పశ్చాత్తు పూరకం కుర్యా దమృతాఽప్యాయకం తతః.

తృతీయం కుంభకం కుర్యా దమృతత్వం చ స స్మృత్యై
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన శేచకాదీని కారయేత్.

కుంభగం తు జలం స్మృత్వా వారుగం మండలం బుధః
అర్థచంద్రాకృతిం స్మృత్వా తస్య బీజాక్షరం న్యసేత్.

తమోంకారేణ సంవేప్త్య బద్ధయుక్తం? తు నిశ్చలమ్
ఆదిత్యమండలాఽన్తః జేవం తత్రైవ చాఽహ్వాయేత్.

ఆదిబీజం సువర్ణాభం ప్రణవైః పరికీర్తయేత్
పశ్చాద్దేవం సమభ్యర్చ్య కుర్యా ద్ధ్యాన్త మర్చనమ్.

ఎంబం కుంభం చ సంగృహ్య స్నానశ్చభ్రం నివేశయేత్
శ్విభ్రస్య పూర్వభాగే తు దండవక్త్రం చ కారయేత్.

శలకైః స్నానయేత్సమ్యక్ కృతుర్దశభిరేవతః
దేవం సర్వైః సంసాక్ష్య దీపాన్తం చ సమస్మయేత్.

నైర్ముతే విష్ణురే న్యస్య నమేద్దేవాం త్సమాహితః
ఏవం దేవ్యా సమాదాయ స్నాపయే దత్వరం బుధః.
పాద్య మాచమనం దత్వా దేవదేవం ప్రణమ్య చ

పాత్రం తు తండులై : పూర్ణం గృహీత్వా త్ర విశేషతః

సావర్ణం రాజతం వాపి కాతుకం తత్ర నిక్షిపేత్
అథ వా తంతు మాహ్మ్యో న్యసిత్వా తండులోపరి.

తాంబూలసహితే పాత్రే? దేవస్యాగ్రే నిధాయ చ
పుణ్యాహం వాద్య తత్కాలే స్వస్తిసూక్తం సముచ్చరన్

దేవస్య దక్షిణే వాస్తే దేవ్యోర్వై వామహస్తయో
'స్వస్తిదా' వీతి మంత్రేణ కాతుకిం బంధయేత్

34

వేదమంత్రజ్ఞ ఆచార్యో రక్షామంత్రం సముచ్చరన్

వడ్డోం శాన్యమధం వా వేదికోపరి చాస్తరేత్

౫

తదగ్ధం తండులాంత్తైచ తదగ్ధం తు త్థిలానసి

తదగ్ధం యవమాదాయ తదగ్ధం తిల్వశాఖ చ.

36

అంశజం ముంశజం చైవ రోమజం వామజం తథా

చర్మం చాస్తరేత్తంచ శయనం వేదికోపరి.

32

అలాభే తు తథై తేషాం పంచవస్త్రాణి వాస్తరేత్

మూర్ధోపధానం కస్తవ్యమూర్ధ్వైనిస్తం సమర్చయేత్.

3౮

దేవం దేవ్యా సమాదాయ యద్దిగ్ద్వారం తథా శిరః

శాయయేచ్ఛయనే విద్వాక్ 'యదైవస్థవ'మితి బుధివక్.

3౯

దేవ్యోత్పాదసి తథా కుర్యా తత్తత్సక్తం జపేత్క్రమాత్
ఉత్తరాచ్చాననం కుర్యాద్గలాంతం తత్ర నిశ్చిపేత్ ? ౪౦

శయ్యావేద్యాస్తుపరితస్సర్వాః దేవాంతస్సమర్చయేత్

ఈశానాదిక్రమాద్దేవాః బల్యంతం తు సమర్చయేత్. ౪౧

శంకం బలిరతుం చ వాగ్దేవీం బలిశక్రకా
అగ్నిం పవిత్రం శైలూషం ప్రాచ్యాం ప్రత్యిజ్ఞుభాః క్రమాత్.

భామం గుహం చ దుగ్ధం చ యమం మద్దం చ నైర్ముతిమ్
రోహిణీం సప్తమాత్యూశ్చ దక్షిణే చోత్తరాముఖాః. ౪౩

పశ్చిమే నైర్ముతాద్యాదీసర్పయే తదనుక్రమాత్
వైష్ణవీం పురుషం చైవ బుధం జ్యేష్ఠాం తృతీయాం చ. ౪౪

పుష్కరక్షకవాయూ చ ప్రాజ్ఞుభాంశ్చ సమర్చయేత్
వాయవ్యాదీశపర్యంతం దక్షిణాభిముఖాః క్రమాత్. ౪౫

శుక్రం చైవ భృగుం శాంతం తథా సప్త ఋషీనపి
భాగీరథీం కుజేరం చ చంద్రం భూతాని చాఽర్చయేత్. ౪౬

ద్వారే ద్వారే చ ధాత్యాదీన్ ద్వారదేవాంశ్చమర్చయేత్
విమానం పరితోభ్యర్చ్య న్యక్షాదీసర్పయేత్క్రమాత్. ౪౭

శేషస్యాఽగ్రే ప్రసన్నాత్మా పూజయేదనపాయినః
భూతద్వయం తథా తాక్ష్యం తథా చైవాఽమితం బాధః. ౪౮

చక్రశంఖాఽరవిందాని దేవస్యాఽగ్రేఽర్చయేద్బుధః.
వేదానశ్యాపయేద్దిక్షుః ఋచాం ప్రాచీరితి శుశ్రిః. ౪౯

సంభారవేద్యామాస్తీర్య ధాన్యం వస్త్రోపరి క్రమాత్
హేమాదిపాత్రే రత్నానీం తృప్త్యైవై వాఽధిదై వతమ్. ౫౦

విష్ణుమధ్యర్చ్య విధినా కారము తావఽధివాసనమ్
విష్ణుసూక్తం సముచ్చార్య వస్త్రేణాఽచ్చాదయేద్బుధః. ౫౧

పశ్చాద్ధోతారమాహూయ యథోక్తగుణసంయుతమ్
పాదా ప్రత్యాశ్య చాఽచమ్య కూర్చయుక్తం సమాహితమ్. ౫౨

అలంకర్యాచ్చ పుష్పదైత్యః పంచాంగోచితభూషణైః
సభ్యస్య పూర్వభాగే తు పశ్చిమాఽభిముఖఃస్థితః. ౫౩

సభ్యాధ్వర్యం సమీక్ష్యైవ హేమాతా ప్రణవముచ్చరేత్
'హేమాతరేహి' పదే ఉక్తే తతో హేమాతా సముచ్చరేత్ ౫౪

'అధ్వర్యో దేవ' తేతుక్వా పాదా ప్రత్యాశ్య చాఽచమేత్
పూర్వవత్తత చ స్థితావ 'ఓం నమః ప్రవక్త్రే' బుభక్ ౫౫

హోతా చ నామ శర్మాంతం సంక్షోజ్యైవ సముచ్చరేత్
'భూతే భవిష్య'తేతుక్వా బూయాద్ధిం' కారపూర్వకమ్. ౫౬

'భూర్భువస్సువ' రిత్యేవ ప్రాజ్ఞుభిశ్చ ప్రదక్షిణమ్
ఆదధ్యాత్సమిధోఽధ్వర్యః ప్రత్యోంకారం తతోఽనతే. ౫౭

'హేమాత్రాఽగ్నే మహా' మిత్యుక్తే ప్రభోః ప్రవర ఇవ్యతే
రాజ్ఞో వా రాజసత్వానై వా తథాఽమార్యస్య వా భవేత్. ౫౮

గ్రామశ్చైద్యజమానస్త వసిష్ఠప్రవరం వదేత్
అథ వా కారయేద్విద్యాకా కాశ్యప్రవరం వదక్. ౫౯

వై శ్యాదన్యత్ర జాతీయో యజమానో భవేద్యది
తస్య తు ప్రవరం హిత్యా కాశ్యప్రవరం వదేత్. ౬౦

శ్రీసూక్తం వైష్ణవం చైవ జహలుయాద్ధార్వాపత్యకే
అవసర్థ్యే విశేషేణ వైష్ణవం రుద్రసూక్తకమ్. 2౨

మహీసూక్తం చ జహలుయాత్సూక్త మేకాక్షరాదికమ్
పాండరీకే తు జహలుయాత్పారమాత్మికసంయుతమ్. 23

రక్తాబ్జం బిల్వపత్రం చ శ్వేతాబ్జానామసంభవే
ఘృతేనాఽప్లుత్య జహలుయాద్విష్ణు యత్రియా బుధః. 2౪

సమిదాద్యం చరుల్లాజా సన్నపాశ్చ యచాస్తథా
తిలం తిల్వం తథా ముద్గా మాషాస్సక్తుర్గుడం తథా. 2౫

మధ్యభూపా దధి క్షీరం హోమద్రవ్యమితీరితమ్
ఏతైస్సప్తదశక్రవైశ్చైస్సప్తవం జహలుయాద్బుధః. 2౬

జహ్వో చైవోపజహ్వో చ విష్ణుసూక్తం సుహూయతామ్
సభ్యే చ పాండరీకే చ స్విష్టాకారం వినా చరేత్. 27

అగ్నిహోహవసీయాదిష్వస్త హేమామం సమాచరేత్
ఋగాదీంశ్చచతుర్దిక్షు వేదానధ్యాయేత్కృమాత్. 2౮

ఏవమధ్యయనం ప్రోక్తమృచాం పాచింతి శుశ్రీః
సృతైర్గోమైశ్చ వాద్యైశ్చ రాత్రీశేషం నయేత్కృమాత్. 2౯

తతః ప్రభాతే ధర్మాత్మా స్నాత్వా స్నానవిధానతః
బ్రహ్మయజ్ఞం చ కృత్వా తు జపేత్సూక్తాని ద్వాదశ. ౩౦

పాదౌ ప్రత్యుశ్య చాచక్ష్య దేవానుద్ధాప్య మంత్రవత్
పూర్వవస్త్రం విస్మజ్యైవ పునరన్యన్విభూష్య చ. ౩౧

బ్రహ్మఘోషే విశేషేణ వీతం సమ్యక్ ప్రకల్పయేత్
అదూర్ధ్వ కల్పయేద్విద్వాన్ సవభాగం విధజ్య చ. ౩౨

పూర్వోక్తేన కృషీనైవ రత్నన్యాసం సమాచరేత్
సుధయా పరిపూర్ణైవ తౌమేనాఽచ్చాదయేద్బుధః.

౮౩

యజమానస్తు తత్కాలే ఆచార్యాదీక్షా ప్రణమ్య చ
సపాదనవనిష్కం చ గురవే దక్షిణాం దదేత్.

౮౪

ప్రత్యేకం స్థాపకాదీనాం పంచనిష్కం దదేత్తదా
సభ్యాధ్వరోష్ఠ్యోష్ఠ్యేషేషేణ హేమాతుశ్చాఽపి తథైవ చ.

౮౫

పాండరీకస్య చాఽధ్వరోష్ఠ్యః ప్రత్యేకం పంచనిష్కకమ్
అన్యేషామహవసీయాదివ్యధ్వర్యుణాం చతుర్థకవేత్.

౮౬

పక్షాధ్ధామసు చాధ్వరోష్ఠ్యరన్యేషాం చ పృథక్ పృథక్
నిష్కం పాదాభికం దద్యాత్సంపూర్ణమితి పఠ్యతే.

౮౭

ఆచార్యస్య నియోగేన దక్షిణాదానమూరితమ్
యజమానస్సవితం తేజా న కుర్యాదితి శాసనమ్

౮౮

హస్త్యల్పదిక్షిణో యజ్ఞో యజమానం విశేషతః
అదక్షిణం తు యజనం నిష్ఫలం తిష్ఠతి శాసనమ్.

౮౯

ముహూర్తే సమనురాస్తే వాఽన్యఘోషసమన్వితమ్
తోయధారాసమాయుక్తం స్వస్తిసూక్తం సముచ్చరక.

౯౦

ఆచార్యః కుంభమూదాయ వ్రజేత్పూర్వం తతః క్రమాత్
నయేయస్థాపకాః పశ్చాద్దేవం దేవ్యాదిసంయుతమ్.

౯౧

అదక్షిణం శనై గత్వా దేవాగారం ప్రవిశ్య చ
వీతస్య దక్షిణే భాగే ధాన్యవీతే ప్రకల్పితే

౯౨

ఆచార్యస్సన్న్యసేత్కుంభం దేవం చాదాయ చాఽత్వరః
కౌతుకం బ్రహ్మస్థానే తు స్థాపయిత్వా విచక్షణః.

౯౩

- భూరసి భూ'రిత్యుక్త్వా వీరే దేవం నుయోజయేత్
తస్య దక్షిణపాశేన్వ తు శ్రీదేవీం స్థాపయేద్బుధః ౯౪
- తద్ధేవ వామపాశేన్వ తు భూమిం కుర్యాత్ప్రతిష్ఠితామ్
దేవస్య వామభాగే తు స్థాపయేద్బింబమాత్మవమ్. ౯౫
- స్నాపనం బలిదేయం చ దక్షిణే స్థాపయేద్బుధః
విష్ణుసూక్తం చ జప్తైవ పురుషసూక్తయతం తథా ౯౬
- ధ్రువసూక్తం వైష్ణవం చ దేవీభ్యాం చ పృథక్ పృథక్
శ్రీభూసూక్తం పృథక్ జప్త్వా పశ్చాన్నాసం సమాచరేత్ ౯౭
- సమభూవభూ'రిత్యుక్త్వా చాక్షురాణి విశేషతః
పాదయోరస్తరే విద్వాన్ యకారం విన్యసేత్తతః. ౯౮
- బింబస్య హృదయే సమ్యజ్న్యసేద్బీజాక్షరం పరమ్
రుక్మాభం పరమం బీజం సర్వకారకారమ్ ౯౯
- తరుణార్కసహస్రాభం బ్రహ్మేశాభ్యాం నమస్కృతమ్
పద్మాసనస్థం దేవేశం శ్రీవత్సాలంకృతోరసమ్. ౧౦౦
- శంఖచక్రధరం సౌమ్యం సర్వాభరణభూషితమ్
ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ ప్రణవః పరివర్తతే. ౧౦౧
- శ్రీ'కారం శ్రియ ఇత్యుక్త్వా 'ల'కారం భవ ఇత్యపి
కూర్చనాదాయ తత్తోయం కంధస్థం శక్తిసంయుతమ్. ౧౦౨
- 'ఇదం విష్ణు' స్పృశుచ్ఛార్య సమాదాయ సమాహితః
'ఆయాతు భగవానుక్త్వా ధృవభేరస్య మూర్ధని. ౧౦౩
- విష్ణుం చ పురుషం సత్యమచ్యుతం చానిరుద్ధకమ్
అచలే దేవదేవేశో వ్యావ్య తిష్ఠ'తీతి శు'తిః. ౧౦౪

- అర్చకస్సుప్రసన్నాత్మా హరిశేవ హి కేవలమ్
అథ వా విలిఖేద్విద్వాన్ నామ్నా వా పూజక స్య చ. ౧౧౬
- తథాఽర్చకస్య చాఽవాసకూలయస్య సమీపతః
శిలాభిస్సుశృణం కృత్వా వాసాయాఽస్య ప్రశస్యతే. ౧౧౭
- అక్లేశేన యథా జీవేదర్చకస్సుసమాహితః
యావచ్చస్త్రీదినానాథం తథా కుర్యాత్ప్రియత్నతః. ౧౧౮
- అర్చకే క్లేశయుక్తే తు క్లిశ్యతే భగవాన్ హరిః
అర్చకే తు నుసంతుష్టే తదా తుష్టో జనార్దనః. ౧౧౯
- రూపద్వయం హరేః ప్రోక్తం బింబమర్చక ఏవ చ
బింబే త్వావాహనాదర్వాక్సదా సన్నిహితోఽర్చకే. ౧౨౦
- పునన్వీచిస్త్య ధర్మాత్మా యజమానో ముదాఽన్వితః
శక్తిలోభమకృతై వైవ కరోతి విభవాన్తరమ్. ౧౨౧
- పంచపర్వసు సుక్రాంతా పుణ్యాపేష్వితరేషు చ
విశేషపూజనాథం చ హవిరథం చ యన్నతః. ౧౨౨
- స్తువనాథం చోత్సనాథం ప్రాయశ్చిత్తార్థమేవ చ
నటనర్తకదాసీనాంగాయకానాం చ శక్తితః. ౧౨౩
- విద్యాగ్ధినాం చ భక్తానామవ్యస్య విభవస్య చ
వృత్తిం తు పరికల్ప్యైవ భూరూపాం పురతో హరేః. ౧౨౪
- దదాత్యాచార్యహస్తే తు మన్త్రోపకపురంపురమ్
-
- అన్యేషాం విభవానాం చ తిథేర్వాఽన్యపదాగ్ధినామ్. ౧౨౫
- తత్తన్నామైవ భూమ్యాదిం దాపయేద్దేశోత్తమః
ఆచార్యస్యాపి తన్నామ్నా కల్పయేద్వృత్తిముత్తమామ్. ౧౨౬

శ్రీయే జా'తేతి మంత్రేణ శ్రీయమావాహయేద్బుధః
మేది'సేతి చ మస్త్రేణ హరిణీం సమ్యగాహ్వాయేత్. ౧౦౫

కాతుకే చాత్సవే చైవ స్నాపనే బలిదేర కే
ప్రణిధిముద్ధృత్య తత్కాలే దీపాద్దీపమివ క్రమాత్. ౧౦౬

ధ్రువబేరాత్సయావాహ్య కూర్చేనాఽవాహయేత్క్రియాత్
సవధా మార్గమాలోక్య యథేష్టం కర్తురిచ్చయా. ౧౦౭

అవిచ్ఛిన్నాఽఽఽనం నిత్యం విధివై వ ప్రకల్పనే త్
అశక్తశ్చేత్తథాకర్తుం ప్రతిష్ఠాం వై వ కారయేత్. ౧౦౮

ఆధ్యస్సర్వసమస్త్యాగ్ చిక్కిర్విష్ణుమస్తిరమ్
స్వార్థం కృత్వా త్రిధై కాంశం కుటుంబాగ్నే విధాయ చ. ౧౦౯

అంశాభ్యామవశిష్టాభ్యాం విమానార్చనమారభేత్
ఆపద్యపి చ కష్టాయాం న ద్మృహ్యేదాత్మనేఽనుభః. ౧౧౦

అవిచ్ఛిన్నా యథా పూజా విధినా సంప్రవర్తతే
తథా ప్రకల్పయేద్విద్యాక భూమిభోగేన వై స్థితిమ్. ౧౧౧

అర్చకస్యాఽర్చనాఽగ్ధం చ కుటుంబాగ్ధం చ యత్నతః
అత్యస్తపుష్కలాం భూమిం బహుసస్యచితాం తథా. ౧౧౨

కరగ్రహాదీరహితామర్చకాయ సమర్పయేత్
తతశ్చ తామ్రపట్టాదా లేఖ్య సీమావినిశ్చయమ్. ౧౧౩

దేవనామైవ తాం భూమిం దద్యాదర్చకజీవికామ్
ఇదమగ్రే ప్రకుర్వీత తదధీనా స్థితిర్హరేః. ౧౧౪

పితా హరిస్తు భగవానర్చకః పుత్ర ఉచ్యతే
పుత్రస్య న లిఖేన్నామ సన్నధానే పితుః క్రమాత్. ౧౧౫

- ఏవం యః కురుతే భక్త్యా ఐహికాముష్మికం ఫలమ్
పశుభృత్యాదిభోగాంశ్చ వాహనాదీన్ విశేషతః. ౧౨౪
- సువర్ణరత్నధాన్యాదీనత్యంతం సమవాప్నుయాత్
తస్య కాయకృణం పాపం తతేక్షణాదేవ నశ్యతి. ౧౨౫
- యం యా కామయతే స్వాం శం తమాప్నోత్యసంశయమ్
పూర్వజాతిగతాస్తస్య పితరః పితృరన్వయే. ౧౨౬
- మాతృపతే చ యే జాతాస్తస్య మాతామహాదయః
సర్వేపి త్రిదివం యాన్తి మోదన్తే త్రిదివే చరమ్. ౧౨౭
- తతోయాప్యన్తి వై కుంతం నిస్సమాభ్యధికం మహాః
యస్సమ్యక్పాలయేదేతదధికం యశ్చ పథయేత్. ౧౨౮
- ఆద్యేష్టకాది నిర్మాణఫలమేవ ప్రపద్యతే
సర్వాశుభవినాశం చ లభ్యా చప్తమవాప్య చ. ౧౨౯
- అస్తే విమానమారహ్య నిష్ఠోర్యాటే సరం పదమ్
కిం బహుక్తేన విధినా న దైవం కేశివాస్మింమ్. ౧౩౦
- తం విష్ణుం పూజయేన్నశ్యం సర్వపాదససాధనమ్
సర్వముక్తిప్రదం నిత్యం సర్వకామఫలప్రదమ్. ౧౩౧
- గ్రామాగ్రహారయోస్సమ్యగర్చనం తత్ర వాసిరామ్
సర్వసిద్ధిప్రదం నిత్యం శుభ్రపౌత్రప్రవర్ధనమ్. ౧౩౨
- ప్రామాన్యమగ్నిహేమాత్రం స్యాదనగ్నీనాం తపోధనాః
సోఽగ్నీరామప్యవిజ్ఞాతప్రాయశ్చిత్రాయ కల్పతే. ౧౩౩
- తస్మాత్కుర్యాదవిద్భిన్నదుర్బరం సర్వయత్నతః. ౧౩౪

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చస్త్రే భృగుప్రోక్షాయాం సంహితాయాం
బ్రహ్మసాధికార చాష్టమోఽధ్యాయః.

ఏవం యః కురుతే భక్త్యా ఐహికాముష్మికం ఫలమ్
పశుభృత్యాదిభోగాంశ్చ వాహనాదీన్ విశేషతః. ౧౨౬

సువర్ణరత్నధాన్యాదీనత్యంతం సమవాప్నోయాత్
తస్య కాయకృణం పాపం తతేక్షణాదేవ నశ్యతి. ౧౨౭

యం యః కామయతే స్వాంతం తిమాప్నోత్యసంశయమ్
పూర్వజాతిగతాస్తస్య పితరః పితృరన్వయే. ౧౨౮

మాతృపితౄ చ యే జాతాస్తస్య మాతామహాదయః
సర్వేపి త్రిదివం యాన్తి మోదన్తే త్రిదివే చరన్. ౧౨౯

తతోయాప్యన్తి వై కుంతం నిస్సమాభ్యధికం మహాః
యస్సమ్యక్పాలయేదేతదధికం యశ్చ పథయేత్. ౧౩౦

ఆద్యేష్టకాది నిర్మాణఫలమేవ ప్రపద్యతే
సర్వాశుభవినాశం చ లభ్యా చప్యమవాప్య చ. ౧౩౧

అస్తే విమానమారహ్య నిష్ఠోర్యాటే సరం పదమ్
కిం బహుక్తేన విధినా న దైవం కేశివాస్మిమ్. ౧౩౨

తం విష్ణుం పూజయేన్నశ్యం సర్వపాదససాధనమ్
సర్వముక్తిప్రదం నిత్యం సర్వకామఫలప్రదమ్. ౧౩౩

గ్రామాగ్రహారయోగస్సమ్యగర్చనం తత్ర వాసిరామ్
సర్వసిద్ధిప్రదం నిత్యం శుభ్రపౌత్రప్రవృద్ధనమ్. ౧౩౪

గ్రామాన్యమన్నివేలాత్రం స్యాదనగ్నీనాం తపోధనాః
సోఽగ్నీరామప్యవిజ్ఞాతప్రాయశ్చిత్రాయ కల్పతే. ౧౩౫

తస్మాత్కుర్యాదవిద్భిన్నదుర్బరం సర్వయత్నతః. ౧౩౬

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చస్త్రే భృగుప్రోక్షాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాధికారే చ్ఛాదశోఽధ్యాయః.

గ్రామాదిషు చ సర్వత్ర మధ్యమే పశ్చిమేఽపి వా
వాస్తీష్కప్తవిమానే తు ఉంభాకారవిమానకే.

ద్వితాలేనోత్తమం కుర్యాన్మానమేతదుదాహృతిమ్
అవతారస్య సర్వస్య కౌతుకం స్యాచ్చశుర్భుజమ్.

విశేషమత్ర వత్సారి ప్రధానేఽబ్జాఽచలే క్రమాత్
హక్రాత్రప్రశంసనం కృత్వా దేవతావాహనం చరేత్.

‘మత్స్యం చ జలజం చేతి భద్రం క్రీడాత్మకం’ తథా
ఏవమావిభిరావాహ్య చాన్యత్సూచ్యవదాచరేత్.

‘యస్సప్తయం సృష్టమిత్యుక్తాన్ శతమష్టోత్తరం యజేత్
యథోక్తేనైవ మార్గేణ సంఘాప్య విధినాఽర్చయేత్.

— కూర్మః —

దేవాఽసురాధం మధి —మృతే కృశాయుగే హరిః
కచ్చపస్సమభూద్ధర్తుం మంధరం తం మహేఽచలమ్.

గ్రామాదా వాస్తుమధ్యే చ ఽర్చితాఽగ్రే విశేషతః
సన్ధ్యవర్త విమానే వా ఫేళాకారవిమానకే

ఏకతాలేన మానేన కూర్మరూపం విధీయతే
కూర్మరూపం ధృవం కర్యాత్ కౌతుకం తు చశుర్భుజమ్.

ప్రతిపాం పూర్వవత్కుర్యాన్సాష్టపశ్యే విశేషతః
హక్రాతిమత్ర ప్రశంసన్తి మూర్తిమస్త్రమథోచ్యతే.

‘అకూపారం కూర్మరూపం విష్ణుః చ వసుధాధరమ్’
‘అకూపారం జలం కూర్మం కచ్చనం’ త్వితీ కే చ న.

సమావాహ్య తు తై గేవ నిరుహ్యజ్యహతీర్యజేత్
 'రాయామీశ'స్సముచ్చార్య శతమష్టా౭ధికం యజేత్.

౧౯

ఉ క్తవత్సాపయేద్విద్యా విధిరా సమ్యగర్చయేత్
 మత్స్యకూర్మా ద్విధా పోక్తా కిం చిద్భేదం ప్రచక్షతే.

౨౦

ద్విభుజౌ కేచిచ్ఛన్తి కేచిష్టభుజౌ బుభాః

— వ రా హః —

గేవమానుషతిర్యంచ స్థావరా జంగమా స్తథా
 పురా సృష్టా యథా సర్వే చత్వారో భువి జంతవః
 జ రాయుజాండజోద్భిజ్జస్వదజాశ్చేతి జాతితిః.

౨౧

౨౨

ఏవం ప్రవర్తమానే తు హింజ్యాక్షో మహాబలః
 రసాతలమగాద్భ్రత్వా చరాచరధరాం మహీమ్.

౨౩

మహావరాహవపుషా తాం తివోద్ధృతవాన్ హరిః
 వరాహ స్త్రినిధిః హ్యస్తో దేవస్యా౭విష్కృతో పునః

౨౪

క్రమోదాదివరాహశ్చ వరాహః క్షలయూత్మికః
 యజ్ఞవారాహ ఇత్యేవం త్రివిధస్సంప్రీతితః.

౨౫

విమానే పర్వతా౭కారే ప్రప్రీడిష్ఠితి తథా
 దశతాలేన మానేన దేవం సూకరమాచరేత్.

౨౬

చతుర్బాహుసమాయుక్తం శంఖచక్రధరం పరమ్
 వామపాదం సమాకుంచ్య మహీముద్ధృత్య సాదరమ్

౨౭

దక్షిణం చంశితం కుర్యాన్మనీమూరౌ సమాచరేత్
 మహీం చ శ్యామవర్ణాం తు కుర్యాచ్చైవ విధానతః.

౨౮

ఏవమాదివరాహన్తు కారయేల్లక్షణాఽన్వితమ్

అవాన్తరమనుప్రాప్య యదా తు ప్రలయం హరిః. ౨౯

తత్తోయముషసంహర్తుం వరాహం రూపమాస్థితః
తతః ప్రలయవారాహం పురాభూతుః చ కారయేత్. ౩౦

శంఖచక్రధరం సౌమ్యం వీతాంబరధరం హరిమ్
దక్షిణం చాఽభయం హస్తం వామం కట్యవలంబితమ్, ౩౧

మహీం తు దక్షిణే కుర్యాత్సశ్యామసిభాం తథా
సుఖాఽననక్రమేణైవ చాసీనాం వా స్వలంకృతామ్. ౩౨

ఏవం ప్రలయవారాహం కారయేత్తు విచక్షణః

హిరణ్యాక్షః పురా రక్షో బలవాక్ బలినాం వరః. ౩౩

వరేణ గర్వాద్ధుర్బుద్ధిర్నజ్జవిద్యేషకోఽవృధత్
అవాతరత్తదా విష్ణునకరసూకరమూర్తిమాక్ ౩౪

హత్వా సదైత్యం సబలం పశ్చాద్యజ్ఞాన్మృత్యవర్తయత్
తస్మాద్యజ్ఞవరాహం తు తం చ కుర్యాద్విధానతః. ౩౫

శ్వేతం యజ్ఞవరాహం తు శ్రీభూమిభ్యాం సహైవ వా
సుఖాననే సమాసీనం కుర్యాల్లక్షణసంయుతమ్. ౩౬

త్రయాణాం చ వరాహాణాం స్థాపనే భేద ఉచ్యతే.
పూర్వోక్తేన క్రమేణైవ సర్వం కృత్వా విశేషతః ౩౭

సభ్యాగ్నికుండే రాతో తు హత్రశంసనమాచరేత్
వరాహం వరదం విష్ణుమురీప్సంధారణం తథా. ౩౮

- వజ్రదంష్ట్రమితి పోచ్య దేవమాదివరాహకమ్
 'మహీం తాం పృథులముర్వీమితి దేవీం మహీం క్రమాత్. 3౯
- ఆవాహయేద్యధాన్యాయనున్వత్సరమ్ సమాచరేత్
 'వారాహం ప్రలయచారం భూతేశం విష్ణుశేవ చ ౪౦
- జగత్ప్రియాత్మకం' చోక్త్యా వరాహం ప్రలయాత్మకమ్
 'వరాహం దేవరూపం చ యజ్ఞేశం యజ్ఞవర్ధకమ్ ౪౧
- విష్ణుం' చేతి తథా దేవం యజ్ఞవారాహమాహ్వయేత్
 ఆవాహనాదిసర్వత్ర పూర్వవత్కారయేద్బుధః ౪౨
- 'త్రైమైకా'మితి మంత్రేణ యజేదస్తోత్రం శతమ్
 హరేరుక్తవిధానేన సర్వం పూర్వవదాచరేత్. ౪౩

—|| నా రి సిం హాః ||—

- హిరణ్యకశిపుర్నామైతే త్యానాం ప్రజలోఽభవత్
 వశేణ గర్వాద్దైత్యేంద్రో హిరణ్యకశిపుస్తదా ౪౪
- దేవైర్మృగైర్మనుష్యైర్యజీవిభిర్వాప్యజీవిభిః
 దివా వా యది వా రాత్రౌ వధో మే న భవేదితి. ౪౫
- లోకానుద్వేజయమాస తిదా తం దైత్యసత్తమమ్
 హస్తుకామః కృతోద్యోగశ్చింతయిత్వా హరిః ప్రభుః ౪౬
- తత్పాలితపురాద్బాహ్యే మహాపర్వతమస్తకే
 రక్షసా నీడితైర్దేవైః ప్రార్థితః కరుణానిధిః ౪౭
- నరసింహపగుర్భూత్వా దివా రాత్రిం వ్యపోహ్య చ
 సంధ్యాకాలేఽవధీతస్త భువంగే న సఖాయుధః. ౪౮
- బాహ్యమాభ్యస్తరం హిత్యా జీనాజీవైర్మృఖైశ్చైశ్చైశ్చ
 ఏవం దైత్యవధం కృత్వా పర్వతేఽస్తరభూత్ హరిః. ౪౯

తతస్తమర్చయేద్ధత్వా విజయాంశం వివృతయే
పర్వతాకృతికే వాపి శ్రీప్రతిష్ఠితకేఽపివా. ౫౦

దశతాలేన మానేన నరసింహం ప్రకల్పయేత్

గిరిజం స్థూణజం చైవ సుదర్శనవృసింహకమ్ ౫౧

తథా లక్ష్మీనృసింహం చ పాతాళనరసింహకమ్
తథా పుచ్ఛనృసింహం చ నృసింహం చక్షుర్ధం విదుః. ౫౨

సింహాసనే సమాసీనం సర్వాభరణభూషితమ్
నారసింహం చతుర్భుజం శంఖచక్రధరం పరమ్ ౫౩

పాదాద్వా చ సమాకుంచ్య నృసింహాసనే స్థితమ్
ప్రసార్య హస్తాద్వా జానోస్తమూర్ధాన్యే నిధాయ చ. ౫౪

వస్త్రేణ చోరూ బద్ధ్వేవమాసీనం గిరిజం తథా
శ్రియం కనకవర్ణాభం మేదిసీం శ్యామన్నభామ్ ౫౫

బ్రహ్మేశౌ వస్తమానౌ తు దక్షిణోత్తరయోః క్రిమాత్
వాహనం సామవేదం చ ప్రముఖే సంప్రకల్పయేత్ ౫౬

సామ శ్యామనిభం కుర్యాత్సర్వాభరణభూషితమ్
భూమిశో నామగర్భరోష్వైషికస్థానమాశ్రితిః. ౫౭

కారయేదుక్తవర్ణస్తం సర్వాభరణభూషితమ్

స్థూణజం సంప్రవక్ష్యామి స్థూణాదావిర్భూతా హరిః. ౫౮

కామపాదం సమాకుంచ్య దక్షిణం సంప్రసార్య చ
చతుర్భుజధరం దేవం శంఖచక్రే చ కారయేత్ ౫౯

హస్తం తు దక్షిణం పూర్వం కుర్యాద్దానకరం తథా
వామహస్తం ప్రబద్ధైవ ఊరౌ చ తు సువిన్యసేత్ ౬౦

సహకర్థరసంయుక్తం తీక్షణదంష్ట్రం భయానకమ్
శంఖశంకేందుభవశం సర్వాభరణభూషితమ్ ౬౧

సుదర్శసర్పసింహస్య లక్షణం సంప్రవక్ష్యతే
సూర్యోటిప్రతీకాశం చక్రం విమలముజ్జ్వలమ్ ౬౨

బృహద్భానుపురంధ్రం చక్రమధేక్షకల్పయేత్
చక్రమధ్యేసమాసీనం నృసింహమద్రుభమ్. ౬౩

అత్యస్తభీషణాకారం భకానానుభయద్రవమ్
చక్రా యథా చతుర్భాహం దేవదేవం ప్రకల్పయేత్. ౬౪

వక్ష్యే లక్ష్మీనృసింహస్య లక్షణం మునిన త్తమాః
వామపాదం సమాకుంజ్య దక్షిణం సంప్రసార్య చ. ౬౫

వామోరౌ త్రియమాసీరాం ప్రాజాపతీశ్చ తాస్తకామ్
వామహస్తేన దేవ్యాశ్చ కుర్వస్తముపగూహానమ్ ౬౬

దక్షిణం త్వభయం కుర్యాత్పరాభ్యాం శంకచక్రకే

పాతాళసారిసింహఖ్యమాసీనం పూర్ణైవ త్తథా. ౬౭

ఫణే స్తు సంకల్పచక్రే ఛన్నచూర్ధానమేవ చ
దక్షిణాదక్షిణం హస్తం వరదం కటికం తథా ౬౮

వక్ష్యే పుచ్ఛనృసింహస్త్తు పుచ్ఛయుక్తం తు కారయేత్
అభయం దక్షిణం హస్తం వామమూరప్రతిష్ఠితమ్. ౬౯

దక్షిణం పాదమాకుంచ్య సర్వాభరణభూషితమ్

నారసింహమిదం కృత్వా స్థాపనారంభమాచరేత్.

తత్ర చాహవనీయాఽగ్ని హతాత్రశంసనమాచరేత్
నారసింహం తపోనాథం మహావిష్ణుం మహాబలమ్.

భక్తవత్సల' మిత్యుక్త్వా సరసింహం సనూహ్వా యేత్
'తపోనిధి' సముచ్చార్య శతమష్టాఽధికం యజేత్.

స్తుతనం చోత్సవం చైవ హరేరివ విధానతః.

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవద్గస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
శ్రుక్తిర్ణాఽధికాశే త్రయోదశోఽధ్యాయః.

అథ చతుర్దశోఽధ్యాయః.

== దశావతారకల్పః (వామనః) ==

అథాహతస్సంప్రవక్ష్యామి వామనస్య క్రమం యథా
వైరోచనసుతోహ్యుగో బలీ చ బలినాం వరః.

తద్బలస్యాహవరాధం కాశ్యపాజ్ఞాయతే హరిః
హరిర్వామనరూపోఽభూచ్ఛ్రీ దండీ చ వేదవిత్.

వటబీజేన సదృశః కేవలం సూత్రదండభృత్
వర్తమానే మహాయజ్ఞే బలేర్వైరోచనేః పురా.

తద్యజ్ఞశాలాం సంప్రాప్య వటురూపో మహాహరిః
త్వం దేహి త్రిపదీం మహ్నం గామిశ్శూచే స్వమాయమా.

బలిశ్చ త్రిపదం తస్మై పాదాత్తోయసమన్వితమ్
హస్తే జతే పతత్యాశు భద్రం రూపమవాప్య చ. ౫

దేవస్త్రైవిక్రమం రూపం సర్వం లోకం తదాఽగ్రహీత్
త్రివిక్రమప్రతిషాయాం విశేషస్సంప్రచక్ష్యతే. ౬

వసంతకవిమానే వా భద్రకే హస్తిబద్రకే
ద్విష్ణుశాలే మహాకూటే స్థానం సర్వసిద్ధినమ్. ౭

దశతాలేన మానేన దేవదేవ ప్రకల్పయేత్
సర్వం పాదం స్థితం కుర్యాద్దక్షిణం చోద్ధితం భవేత్. ౮

చతుర్భుజం ప్రకుర్వీత సంయుతం వా ఽష్టభిర్భుజైః
దక్షిణే శార్ఙ్గమాలాబ్ధ భూమ్నాః చైవ ప్రసార్య చ. ౯

శరం చ దక్షిణే హస్తే ఖడ్గం చైవ తథా భవేత్
గదా వామకరే ప్రోక్తా తథా భేటకమేవ చ. ౧౦

చక్రశంఖే తథా కుర్యాద్దూర్ధ్వబాహూన్విచక్షుః
ఏవమేవ ప్రకుర్వీత వసుహస్తం ప్రకల్పయత్. ౧౧

సస్యశ్యామనిభం కుర్యాద్ధర్మవేగసమన్వితమ్
సర్వాభరణసంయుక్తం కిరీటాదివిభూషితమ్. ౧౨

ఇంద్రం సస్యనిభం కుర్యాద్వామపార్శ్వే చ సుస్థితమ్
దక్షిణే ధర్మరాజం చ పుష్పమాలాధరం పునః. ౧౩

దక్షిణే భిత్తిపార్శ్వే తు బ్రహ్మణం చ ప్రకల్పయేత్
హస్తాభ్యాం కుంభశూకైః చైవ పాదప్రత్యక్షం చ శీతమ్. ౧౪

తస్యపాదాంబుజే చైవ జాతాం గంగాం చ సుస్థరీమ్
ప్రాంబలీకృత్య హస్తాభ్యాం నాభేయార్ధమ్ శరీరగౌ. ౧౫

పార్శ్వయోరుధయోశ్చ౭సి చంద్రాదిత్యౌ చ పూర్వవత్
జాంబవన్తం తథా భేరిం తాడయన్తం నరాకృతిమ్. ౧౬

ఇంద్రం శ్యామనిభం కుర్యాద్యమమంజవసన్నిభమ్
ఆదిత్యం చా౭స్త్రివర్ణం చ చంద్రం శ్వేతం తథా చరేత్. ౧౭

పీతవర్ణం బలిం కుర్యాన్నీలాభం జాంబవన్తకమ్
బ్రహ్మణం పీతవర్ణం చ శ్యామవర్ణాం చ జాహ్నువీమ్. ౧౮

ఏవం వర్ణక్రమేణైవ చిత్రాభాసం చ కారయేత్
పూజకౌ తు ప్రకుర్వీత తథా శుక్రబృహస్పతీ. ౧౯

శంఖం దక్షిణతః కుర్యాచ్చక్రం వామే సమర్పయేత్
అమూర్తం వా సమూర్తం వా కల్పయిత్వా యథాక్రమమ్. ౨౦

శుక్రం శుక్లనిభం కుర్యాత్ప్రీతవర్ణం బృహస్పతిమ్
మహీం దక్షిణతః పార్శ్వే స్థితామేవం ప్రకల్పయేత్. ౨౧

ఉదఙ్మూళం చ కుర్వీత పద్మహస్తాం చ దక్షిణే
వామే ప్రసారితాం చైవ సర్వరక్షువిభూషితామ్. ౨౨

తస్యాః పూర్వే తథా కుర్యాత్ప్రేక్షాదం చోత్తరాముఖమ్
జటాముకుటసంయుక్తం సర్వాభరణభూషితమ్. ౨౩

శ్లోకయే౭ంజలిసం యుక్తం శుకవ్రతభాంబరమ్
తస్యచోత్తరపార్శ్వే తు బ్రహ్మసూత్రస్య దక్షిణే. ౨౪

అసురేంద్రం తథా౭సీనం వినతం విశ్చిమాముఖమ్
బ్రహ్మాండలిసమాయుక్తం కిరీటాదివిభూషితమ్. ౨౫

ఏవం వై రోచనిం కుర్యాత్పుష్పాంబరధరంపరమ్
సముచిం చ సమాసీనం పాదపీఠాఽవలంబినమ్. ౨౬

వామపార్శ్వే సమాసీనం ఘోరవభిత్తిసమాశ్రయమ్
కల్పయిత్వా యథామార్గాం శుక్రం చైవ సమాగతమ్. ౨౭

వామపాదం సమాసీనం దక్షిణం కుంచితం తథా
అభయం దక్షిణం హస్తం వామం కట్టవలంబితమ్. ౨౮

సర్వాభరణసంయుక్తం పశ్చిమాముఖమేవ చ
తస్య వోత్తరపార్శ్వే తు పక్షిరాజం ప్రకల్పయేత్. ౨౯

దక్షిణాముఖసంయుక్తం శుక్రే ముష్టిప్రహారిణమ్
ఏవం గర్భగృహే ప్రోక్తం విధినా కారయేద్బుధః. ౩౦

మండపే నిమ్నతస్థానే అనస్తం వోత్తరాముఖమ్
హృదయేఽంబలినంయుక్తం స్థితమేవం ప్రకల్పయేత్. ౩౧

ఛతైస్తు పంచభిర్యుక్తం సర్వాభరణభూషితమ్
ఉత్తరే భిత్తిపార్శ్వే తు వాసుకిం చ ప్రకల్పయేత్. ౩౨

అనస్తవత్తథా కుర్యాద్ధర్షవేగసమన్వితమ్
ఏవమేవ విధానేన కల్పయిత్వా యథాక్రమమ్. ౩౩

శ్యామవర్ణాం తథా దేహిం ప్రహ్లాదం పీతమేవ చ
కనకాభం బలిం చైవ నముచిం చ తస్మాదేవ చ. ౩౪

శుక్రం తు పూర్వవత్కుర్యాత్పిండవర్ణం ఖగాధిపమ్
అనస్తం పీతవర్ణం చ వాసుకిం శ్యామమేవ చ. ౩౫

ఏవం స్థానక్రమేణైవ కూటయుక్తేన కారయేత్
అథ వా భిత్తిపార్శ్వే తు చిత్రాఽభాసేఽధమాఽధమమ్. ౩౬

త్రివిక్రమం ప్రవత్సౌమి యథా కుర్యాజ్జగత్ప్రయే
ఏకం జానుసమం కుర్యాద్దివీతీయం నాభితస్సుమమ్. 32

తృతీయం తు లలాటాత్తం త్రిపథం స్యాత్త్రివిక్రమమ్
మహీం దేవీ తథా చైవ ప్రహ్లాదం తు బలిం తథా. 33

సముచిం చ తథా శుక్రం గరుడం చ తథా చరేత్
అనన్తం వ సుకిం చైవ మష్టాఽంగస్థాపనా చరేత్. 34

విష్ణుం త్రివిక్రమం చేతి త్రిలోకేశమతః పరమ్
విశ్వేశ్వరం త్రిమూర్తిం చ సర్వాధార' మతీరయేత్. 35

వీతవర్ణం గురుం చైవ తైష్యం చైవ బృహస్పతిమ్
సముచిం కనకాథం చ వీతవాససమిత్యసి 36

శ్యామలాంగమితి పోక్తం' మూర్తిమంత్రం యథాక్రమమ్
'వారిణీం చ తథా పౌష్ణీం డౌణీంచైవ తథా మహీమ్.' 37

'ప్రహ్లాదం వీర్యవీర్తం చ విష్ణుభక్తం మహాబలమ్'
'అసురేంద్రం బలిం చేతి వదాస్యం వీర'షేవ చ. 38

శుక్రస్య పూర్వశేనోక్తం గరుడస్య విధానతః
'కాశ్యపం గరుడం చైవ వై నతేయం భగధామ్. 39

'సహస్రశీర్షం శేషం చ నాగరాజమశీర్య చ
అనన్తం' చ సముచ్చార్య శేషస్యావాహనం చరేత్. 40

'వాసుకిం నాగరాజం చ కాద్రవేయం మనోరమమ్
ఏవం మూర్తిక్రమశ్చైవ మష్టాఽంగస్థాపనే చరేత్. 41

ప్రతిష్ఠోక్తక్రమేజైవ సర్వం పూర్వవదాచరేత్
త్రివిక్రమప్రతిష్ఠాయామన్వాహార్యే విశేషతః. 42

తథా హకాత్రం ప్రశంసైవ మూర్త్యావాహనమాచరేత్
జప్తాకారం చ కృత్యైవ పూర్వవత్సర్వమాచరేత్.

౪౮

‘యో వా త్రిమూర్తి’రిత్యేవం శశమష్టాఽధికం యజేత్
కర్షణాప్రతిష్ఠాంతం పూర్వవత్సమ్యాచరేత్.

౪౯

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాఽధికారే చతుర్దశోఽధ్యాయః.

అథ పంచదశోఽధ్యాయః.

—o—o—o—

—|| దశాఽవతార కల్పః (రామః) భార్గవః ||—

అతః పరశురామస్య స్థాపనం వక్ష్యేఽధునా

బహుభిర్బలవన్భిస్తు రాజభిర్ధరణీ హతా.

౧

తద్వినాయ కృతోద్యోగో జరుదస్మినుతో వారిః

భూత్వాఽవతీర్ణో లోకేస్మిన్ భారనిర్హరణాయ వై.

౨

పరశుం చ గృహీతోర్వాప్యం నృపాన్ సర్వాన్ ప్రగృహ్య చ

జఘాన కిలభూమోఽపి రామో భీమపరాక్రమః.

౩

స్థాపయేచ్ఛత్రునాశాయ రామం పరశుధారిణమ్

శ్రీప్రతిష్ఠితకే చైవ అగ్రనాకార ఏవ చ

౪

మధ్యమం దశతాలేన రామం ద్విభుజమాచరేత్

పరశుం దక్షిణే హస్తే ధృత్వా చైవ విచక్షణమ్.

౫

వామముద్దేశహస్తం చ జటాముకుటశోభితమ్

రక్తవర్ణయుతం చైవ శ్వేతాంబరధరం తథా.

౬

సర్వాభరణసంయుక్తం స్థానకం తత్ర కారయేత్
తద్రూపం కాతుకం తుర్యానభ వా తం చతుర్భుజమ్.

2

అన్వాహార్యే ప్రధానాగ్నౌ హోత్రశః సనమాచరేత్
రామం ఋషిసుతం విష్ణుం పరశుపాణిమతీరయేత్.

౩

ఇత్యేవముక్తా వ చావాహ్య నిరుప్యాజ్యాహుతీర్యజేత్
'విష్ణుర్వరిష్ఠ' ఇత్యుక్తా వ శశిమస్తాఽధికం యజేత్.

౪

ఉత్సవస్థుపనాదీని విష్ణువత్సర్వమాచరేత్

→ దా శ ర థిః ←

రావణో బహుభిః క్రూరై రాక్షసైశ్చ మహాబలైః.

౧౦

త్రీణి లోకాన్ పీడియామాస వరదానేన గర్వితః
దేవాస్సాపీడితాస్సర్వే మునయశ్చాఽఖిలాస్తథా.

౧౧

తై వైవై ర్మృచిభిస్సరై వ స్సంస్తుతో హరివ్యయః
తద్వధాయ కృతోద్యోగో మానుషం రూపమాస్థితః,

౧౨

అవతీర్ణస్సుతో భూత్వా రాజ్ఞో దశరథస్య చ
రామస్తు రాక్షసాన్ హత్వా సర్వాన్ లోకానపాలయత్

౧౩

పుష్కర్ణీ విజయాధీ చ వీరాధీ చ విశేషతః
కూటాగారేఽగనాకారే ఫేళాకారం చతుష్పటమ్.

౧౪

స్వస్తికం వా విమానస్తు కృత్వా చైవ విచక్షణః
శాశ్వతం తు ప్రతిష్ఠాప్య యథావత్సంప్రపూజయేత్.

౧౫

అథాతస్సంప్రవక్ష్యామి రామలక్ష్మణలక్షణమ్
సీతాయా వాయుపుత్రస్య భరతస్యాఽనుజస్య చ.

౧౬

మానోన్మాదప్రమాణాని వక్ష్యే సంక్షేపతః క్రమాత్
ఉత్తమం దశతాలేన మధ్యమేన యథాక్రమమ్. ౧౭

ఉత్తమం రాఘవేంద్రస్య మధ్యమం లక్ష్మణస్య చ
అస్తేనైవ తు మానేన సీతాయాస్తూచ్చాయో భవేత్. ౧౮

నవతాలేన మానేన వాయుపుత్రం ప్రకల్పయేత్
అధమం దశతాలేన భరతిస్యానుజస్య చ. ౧౯

ఏవం యుక్తియుతేనైవ క్రియతే శాస్త్రనిత్యమైః
గర్భద్వారవిమానాభ్యాం బేరమానమిహోచ్యతే. ౨౦

ఉత్సవప్రతిమాయాస్తు సర్వేషామాలయేషు వై
తద్దేవభేదం మూర్తీనాం తత్ప్రమాణేన యోజయేత్. ౨౧

ఇవ్యతే గర్భమానస్తు పువ్యమానః? విభజ్య చ
ఉత్తమం పంచభాగం తు చతుర్భాగం తు మధ్యమమ్ ౨౨

త్రిభాగమధమం ప్రోక్తం యథావచ్ఛాస్త్రనిత్యమాః
గర్భమానం ప్రవక్ష్యన్తి ద్వారమానం తు వక్ష్యతే. ౨౩

సప్తభాగే చతుర్భాగముత్తమం తు విధీయతే
త్ర్యంశం తు మధ్యమం ప్రోక్తమథాంశమధమం భవేత్. ౨౪

ద్వారమానమిహం ప్రోక్తం క్రియాయాస్తు విశేషతః
రామస్యానుజ లలాటాస్తం నాసాస్తం లక్ష్మణోచ్చాయమ్. ౨౫

ఆస్యాస్తమథ వా కుర్యాద్వాయుపుత్రస్య లక్ష్మణమ్
భరతిస్యానుజస్యానుజ తథా గలసమం భవేత్. ౨౬

ఉష్ణీషాత్పాదపర్యస్తం చతుర్వింశచ్ఛతాంగులమ్
షష్ఠివిగోలకం విద్యాదేకశ్ర్యంశత్రిభాగికమ్ ? ౨౭

- తాలాని దశభాగై కము త్తమం దశతాలకమ్
చతుర్భాగాఽష్టభాగం స్యాచ్చతుస్తలం తిధైవ చ ౨౮
- దశతాలస్య త్ర్యంశేన ఉత్తమం మధ్యమాధమమ్
మధ్యమాదధమం హీనం ముఖే వాగ్ధాంగులక్షయమ్ ౨౯
- ఉష్ణీషమంగులం నేత్రం శిరస్త్ర్యంగులమిష్కతే
లలాటే హనుపర్యస్తం త్రియోదశాగ్ధాంగులం భవేత్ ౩౦
- గలం చతుర్యవాః పోక్తా గ్రీవా సార్థత్రియంగులా
హిక్మా హృదయానాభ్యస్తం మేఢమూలం ముఖత్రయమ్ ౩౧
- ముఖాయామం చతుర్మాత్రం లింగం పంచాంగులాయతమ్
నాభిరద్ధాంగులా జ్ఞేయ నిర్మూర్ధవరితాలకా ౩౨
- శ్రోణీ భాగాద్ధమేవం స్యాశ్శ్కటిః పంచాంగులం భవేత్
మేఢమూలాదిజాన్వస్తం సప్తవింశతికాంగులమ్. ౩౩
- జానుభాగమితి పోక్తం జంఘాయా సుసమాయతౌ
చరణం చతురంగుల్యం మనోదేశవిధానతః ౩౪
- బ్రహ్మాంగులముఖాయామం త్రియోదశాంగులమేవ చ
కనిష్ఠాంగులమాయామమేకాదశాంగులం భవేత్ ౩౫
- అత్తైముష్ణీషపర్యస్తం భాగాద్ధాంగులముచ్చాయమ్
హిక్మాసూత్రాస్తమేవం స్యాశ్శ్కంధమూలస్వయం భవేత్. ౩౬
- శ్కంధం భుజసమోష్ఠేనం భుక్షోర్ధ్వం గోలకం భవేత్
భుజద్విముఖయాయామం కూర్పరం చ కలాయతమ్. ౩౭
- ప్రకోష్ఠం వింశదంగుల్యం హస్తాయామమితి స్మృతమ్
నాస్యైవి నాభివామేభ్యో రక్షాంతం సూత్రదక్షిణమ్. ౩౮

భరతం శ్యామవర్ణస్తు శత్రుఃస్నుస్తు సువర్ణకమ్
లక్ష్మణస్యాఽథ వామే తు స్థితౌ బాణధనుర్ధరా. ౫౦

హనూమస్తం పింగలాభం వార్తావిజ్ఞాపనే పరమ్
ఏవం సాయుధవర్ణస్తు వక్ష్యతేఽత్ర నిరాయుధమ్. ౫౧

ప్రసారి దక్షిణం పాదమితరచై వైచువ కుందితమ్
దక్షిణే నాఽభయం హస్తం వామం కటికముచ్యతే. ౫౨

స్థాపనాఽక్రియాస్పర్శాః పూర్వవత్కారయేత్తతః
దక్షిణాగ్నా ప్రధానే తు హతాత్రాశంసనమాచరేత్. ౫౩

‘రామం దాశరథిం విష్ణుం కాకుత్స్థమితి చాహ్వాయేత్
‘సీతామయోనిజాం లక్ష్మీం వై దేహీ’మితి చాహ్వాదేత్. ౫౪

‘రామానుజం చ సౌమిత్రిం లక్ష్మణం లక్ష్మీవర్ధనమ్’
‘భరతం రామప్రియం చేతి కైకేయీసుతమేవ చ. ౫౫

సద్వృత్తమితి చావాహ్య భరతస్య విశేషతః
‘శత్రుఃస్నుం సుమనస్కం చ లక్ష్మణాఽనుజమేవ చ. ౫౬

దశరథోద్భవమిత్యేవ శత్రుఃస్నుం చ సమాహ్వాయేత్
‘కపిరాజం హనూమస్తం శబ్దరాశిం మహామతిమ్, ౫౭

జుష్టాకారాదిసర్వం చ పూర్వవత్కారయేద్బుధః
‘రాయామీ’ శేతి మంత్రేణ శతమష్టాఽధికం యజేత్ ౫౮

‘శ్రియే జాతిశ్చ సీతాయా హూమే మంత్ర ఉదీరితః
‘తస్మా యశోగ్ర’ మంత్రేణ భరతస్య చ హూయతే. ౫౯

ఆదినూత్రిమిదం పోక్తమచ్యతూనత్రం చ కారయేత్
ఈషత్కుంచితమాత్రస్తు మాత్రార్థం సమకుంచితమ్. ౩౪

ద్వికలాకుంచితం జ్ఞేయం త్రివిధం కుంచితం భవేత్
పాష్ట్యోరస్తరసంయుక్తం పంచాగులసమన్వితమ్. ౪౦

పాదాంగుష్ఠాస్తరం చైవ త్రయోదశాంగులమీరితమ్
ఉష్ణీమాత్పార్శ్వైశ్చాస్తం వామహస్తోచ్చాయం భవేత్. ౪౧

నీవ్రం కంఠయవానాస్తు ద్విముఖం విస్తరం భవేత్
దక్షిణే లంబహస్తస్తు ఊరుమూలా సమం భవేత్. ౪౨

నీవ్రం పంచాంగులం చైవ త్రయోదశాంగులమీరితమ్
హస్తం తు ద్వియంగుల చేతి కటిబాహూ షడంగులమ్. ౪౩

త్రీయుజా కుంచితం ఫిత్వా త్రిభంగాగ్ర విరాజితమ్
దక్షిణే కటిదేశే తు వామమక్షాన్వితం భవేత్. ౪౪

దక్షిణం ముఖమాశ్రిత్య త్రిభంగాంగ మఫోచ్చతే
శృంగారగుణసంయుక్తం కిరీటం వా విశేషతః. ౪౫

వజ్రం పుల్లింగవాయుక్తం మకరకుండలసాయతమ్
కిరీటముకుటా జ్ఞేయా హారకేయూరసంయుతమ్, ౪౬

ఉష్ణీపం కేశవృష్ణా నే త్రయోదశాంగులమాయతమ్
గ్రీవాయాం మధ్యమం భాగం కకుద్భాగాత్క్రమాన్నతి. ౪౭

జానకీ సమభంగేన వామహస్తేన పుష్పధృత్
దక్షిణం సంప్రసారైశ్చ రుక్మవర్ణాస్తు కారయేత్. ౪౮

శ్యామవస్త్రధరాం చైవ దివ్యస్త్రీమండనోపమామ్
లక్ష్మణం సమభంగేన తప్తకాంచనసన్నిభమ్. ౪౯

శనోన్ నిభత్తా'ముచ్చార్య లక్షణస్య హునేత్సుధీః
'భూమానన్తోగ్ర' ఇత్సుక్వా శతు'ఘ్నస్య సమాచరేత్. ౬౦

మరుతః పరమా'త్మేతి మారుతన్యేవ మారుతేః
సర్వత్ర జహుయాన్మంత్రం శతమష్టాధికం బుధః. ౬౧

అర్చనం చోత్సవం చైవ స్తుపనం చ హరేరివ

→ హ లీ ←

దై త్యానాం తు వధాధాయ యదుశ్రేష్ఠం మహాబలమ్. ౬౨

బలభద్రం విదుస్సోఽపి వసుదేవస్య సంబభౌ
భూభారమోచనార్థాయ విష్ణుశ్చబలభద్రకః. ౬౩

హత్వా నరకకంసాదీన్ సర్వాన్ లోకానపాలయత్
ఏవం స్థాపయితుం రామమిచ్ఛేత్కారయితుం చ యః. ౬౪

సోమఘండవిమానే వా హస్తిపృష్ఠేఽథ వా ౭ బుధః
తృతీయం రామమాస్థాప్య ద్విభుజం శ్వేతవర్ణకమ్. ౬౫

దశతాలేన మానేన కృత్వా రూపం సమాహితః
దక్షిణేతరహస్తాభ్యాం ముసలం ఖడ్గమేవ చ. ౬౬

శ్రోణీనూత్రసమేనైవ ముష్టిం సముసలం దృఢమ్
బాహుసూత్రసమం కుర్యాద్ధలం వామే తథైవ చ. ౬౭

తస్య దక్షిణపార్శ్వే తు లక్ష్మీవదోహిణీం చరేత్
ఏవం తూనాయుధం కుర్యాద్వజ్రేఽహం తు నిరాయుధమ్. ౬౮

హమపాదం సమాకుంచ్య దక్షిణం సంప్రసార్య చ
అభయం దక్షిణం హస్తం వామమూరౌ చ విన్యసేత్ ౬౯

అగ్నివాహవసీయే తు హళాత్రిం తత్ర ప్రశంసయేత్
రామం యదువరం విష్ణుం హలాయుధమితి క్రమాత్. 26

ఇందిరాం రేవతీం చైవ లక్ష్మీం రామప్రియామితి
ఏవమావాహనం కృత్వా జుష్టాకారాది పూర్వవత్. 27

ఝ్రుమేకామితి మంత్రేణ శతమష్టాధికం యజేత్
అర్చనం చోత్సవం చైవ స్తుపనం చ హరేరివ. 28

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్షాయాం సంహితాయాం
:ప్రక్షిప్తాఽధికారే పంచదశోఽధ్యాయః.

అథ పోడశోఽధ్యాయః.

→ దశోఽవతారకల్పః (కృష్ణః) ←

అథాతస్సంప్రవక్ష్యామి కృష్ణస్య స్థాపనం ఋషాః
కృష్ణస్యాలయముద్దిష్టం కంభాకారవిమానకే. 1

కూటే వా గోపురే వాఽపి పర్వతాకృతికేఽపి వా
కృష్ణస్య బాలహాసస్య వయసా తాలమానకమ్. 2

ఏకవర్షం సమారభ్య యావత్పంచాబ్దమాదౌత్
తాలత్రీయక్రమేణైవ యథాయోగం ప్రకల్పయేత్. 3

దేదవర్షం సమారభ్యషట్తాలత్రయమేవ వా
సప్తవర్షం సమారభ్య సప్తతాలత్రయం తథా. 4

దశవర్షం సమారభ్య అష్టతాలత్రయం తథా
త్రయోదశసమారభ్య నవతాలత్రీయం తథా. 5

ఏవం వయఃక్రమేణైవ తాలమానం తథోచ్యతే

తిష్ఠన్తమేకవీరస్థం రుక్మిణ్యా సత్యభామయా.

కృష్ణం చ బాలవపుషం శ్యామలం వీరవాససమ్
రుక్మిణీం కనకాభాం తాం సత్యభామాం చ శ్యామలామ్. 2

వాసుదేవం గుడాకేశం సర్వాభరణభూషితమ్
క్రీడాయష్టిధరం దేవం త్రిభంగధ్యానసాయుతమ్. ౩

స్వస్తికం దక్షిణం పాదం వామపాదం తు కుంచితమ్
తిష్ఠన్తమంగులిస్థానే చాఽంగుష్ఠస్థితిమాచరేత్. ౪

కించిత్కుంచితజన్వన్తవామపాదస్థితిర్భవేత్
వక్త్రం చైవ తథా గాత్రం కటిభాగం తథైవ చ. ౧౦

త్రిషు మాగ్లేషు భంగితాత్త్రిభంగిత్వం విధీయతే
వక్త్రం దక్షిణతో భాగే మధ్యభాగం తు వామతః. ౧౧

కటిర్దక్షిణతో భాగే భంగత్రయముదాహృతమ్
దక్షిణం కటికం హస్తం క్రీడాయష్టినమన్వితమ్. ౧౨

దక్షిణే యష్టిహస్తస్తు నాభిసూత్రాదధోన్నతమ్
భూతవేదగుణాంగుల్యా విధినా సహితాలతః ? ౧౩

వామం దేవోర్భుజాసక్తం వామహస్తమధోముఖమ్
హిక్కాసూత్రాదధో వామం కూర్పరం ప్యాద్దళాంగులమ్. ౧౪

షట్పస్తాష్టాఽంగులాధ్యోన్నతం వా కారయేత్క్రిమాత్
వామహస్తతలాగ్రస్తు నాభిసూత్రస్తు యోజయేత్. ౧౫

వేణు చ తరవేగం తు హస్తాభ్యాం వీక్షయేత్క్రమాత్
ఊర్ధ్వకాయసమం వేణు క్రీడాయప్తిం తు తత్సమమ్.

౧౬

తీగతం శ్యామలాంగం చ ద్విభుజం రక్తవాసవమ్
చతుర్భుజం వా కుర్వీత శంఖచక్రధరం పరమ్.

౧౭

సుస్థితం వామపాదేన దక్షిణైస్తవ బద్ధయేత్
సర్వాభరణసంయుక్తం సుందరం సౌమ్యలోచనమ్.

౧౮

దేవీభ్యాం సహితం కుర్యా ద్రహితం పాత్రకే చ న
దేవస్య వామే గరుడం పాంజలీకృత్య సుస్థితమ్.

౧౯

పక్ష్యద్యయయుతం కుర్యాత్తాలపత్రస్య మూలవత్

నవనీలేనటం కుర్యాత్తథా కాళీయమర్దనమ్.

౨౦

పార్థసారథిరూపం తు దేవ్యోశ్చ రహితం క్రమాత్

పీతం చ ప్రతిమోత్సేధం పంచభాగం త్రిభాగికం.

౨౧

నపాంశాత్సప్తభాగం చ త్రిభాగద్వయముచ్యతే
తాకికప్రతిమోత్సేధం మాసాఽంగులమితి క్రమాత్.

౨౨

ప్రథమం తు నపాంగుల్యం ద్విద్వ్యంగులవివర్ధనమ్
నవసంఖ్యమితి పోక్తం మానమేవం విధీయతే.

౨౩

పీతేన తు త్రిశేదం స్యాదుత్తమాధమమధ్యమమ్
మాసంప్రమాణమున్మానం లరిబమానోపమానకమ్.

౨౪

పంచతాలమితి పోక్తం లంబమానం విధీయతే
సాత్త్వికం రాజసం చైవ తామసం తు వివర్జయేత్.

౨౫

దక్షిణం మానముద్భృత్య నాభిసూత్రప్రమాణకమ్
కటియోనిసమం వాఽభ దక్షిణం పాదమేవ హి. ౨౬

దండహస్తస్తు మానేన మూర్ధ్ని కేశాఽక్షమేవ వా
అభయం దక్షిణం హస్తం భూమాత్రం కూర్పరాదయః. ౨౭

దక్షిణేన ముఖం చైవ కించిత్ప్రహసితాననమ్
కేశకంబలమిత్త్యుక్తం సూత్రం వామాశ్రయం భవేత్. ౨౮

ఉష్ణీషస్థదే మధ్యే నాసాగ్రే పుటవామకే
నాభిమధ్యగతే వాపి ముష్కమాలోరుదక్షిణే. ౨౯

పాదే దక్షిణపాణ్యస్తే అగ్రాన్మృకుటవామకే.
లంబయేన్మధ్యసూత్రం చేదన్యత్సూత్రం న కారయేత్ ౩౦

ఉష్ణీషమంగులార్థం చ ముఖమష్టాఽంగులం భవేత్
గలమథాఽంగులం తస్య గ్రీవాస్తం డ్వ్యంగులం భవేత్. ౩౧

హిక్కాస్తం హృదయాస్తం చ నాభ్యస్తం మేధామూలకమ్
అష్టాదశాఽంగులం చైవ మూర్ధ్వకాయం విధీయతే. ౩౨

త్రయోదశాఽంగులం చైవ మూరుదీర్ఘం విధీయతే
జానుస్సాన్విద్వ్యంగులం చైవ జంఘా చోరుశ్చ తత్సమా. ౩౩

చరణం ద్వ్యంగులం చైవ మానమేవ న సంశయః
హిక్కాసూత్రాంతతో బాహుర్దశాంగులమితి స్మృతమ్. ౩౪

ప్రకోష్ఠమష్టాంగులాయామం సప్తాంగులతలాయతమ్
ముఖం ముఖవిశాలం స్యాత్కర్ణవిస్తారమంగులమ్. ౩౫

గ్రీవావిస్తారమేవం స్యాచ్ఛతురంగులచతుర్యవమ్
అభయం బాహుమానం చ చతుర్ద్వింశతిరంగులమ్. ౩౬

కక్షయోరస్తరం చైవ చతుర్దశాఽంగులవిస్తరమ్
ఊర్ధ్వశాఽంగులం చైవ శ్రోణిరేకాదశాఽంగులమ్. ౩౬

కటివిస్తరమేవం స్యాత్ప్రయోదశాఽంగులమిష్యతే
ఊర్ధ్వమూలసువిస్తరమష్టాఽంగులమితి క్రమాత్ ౩౭

పడంగులం జానుతారం జంఘాతారం చ సప్తకమ్
త్ర్యంగులాగ్ధం చ విజ్ఞేయం నాభికావిస్తరం భవేత్. ౩౮
పాదవిస్తరమేవోక్తం సర్వలక్షణసంయుతమ్

కలాపకుసుమశ్యామం శంఖచక్రగదామ్బుజమ్. ౪౦

అనేకరత్నం సుఛన్నం కౌస్తుభోద్భాసి పక్షసమ్
తారహారావళింమ్యం గరుడోపరి సంస్థితమ్. ౪౧

దేవీభ్యాం సహితం కుర్యాత్కృష్ణం బృహదావనే రతమ్

ఆలోల కుంతలోద్భాసి ముఖచంద్రో విరాజితమ్. ౪౨

అతిరక్తాధరోష్ఠం చ రక్తపాణిద్వయాఽంబితమ్
వామపాదం సమాశంచ్య చోత్తానీకృత్య దక్షిణమ్. ౪౩

దక్షిణం చాభయం హస్తం నవనీతయుతం తథా
వామం ప్రసార్య చోత్తానం సర్వాభరణభూషితమ్. ౪౪

సాంబరం తు ప్రకుర్వీత విగతాఽంబరమేవ వా
ఏవం తు విధినా కుర్యాన్నవనీతనటం బుధః. ౪౫

ఏవమేవ ప్రకుర్వీత కాళీయాఽహిఞ్శోపరి
నృత్యస్తం పరమాత్మానముత్తానాకుంచితాంఘ్రికమ్. ౪౬

దక్షిణే తు క రే కుర్యాన్నవశీతస్య ఖండకమ్
అహిపుచ్చుం క రే వాఽపి కుర్యాత్కాలీయమద్దనమ్.

౪౭

నీలోత్పలదలశ్యామం వీతాంబరసుశోభితమ్
చతుర్భుజం శంఖచక్రమూర్ధ్వపాణిన్వయే ధృతమ్.

౪౮

అధఃపాణిద్వయే వేణుం వాచయంతం ముదాన్వితమ్
సర్వాలంకారసంయుక్తం గరుడోపరి సంస్థితమ్.

౪౯

దేవీభ్యాం సహితం దేవం మునిభిః పరివేష్టితమ్
కృష్ణమేవం ప్రకుర్వీత సన్తానార్థే విశేషతః.

౫౦

కలావకుసుమ శ్యామంపూర్ణచంద్రివిభాననమ్
బద్ధి బద్ధ కృతోత్తంగం సర్వాలంకారసంయుతమ్.

౫౧

యువతీవేషలావణ్యం శ్రీవత్సాంకితవక్షసమ్
స్మేరాఽరుణాఽధరన్యస్తవేణుం త్రైలోక్యమాచనమ్.

౫౨

అక్షమాలాం చ విద్యాం ఛ కుర్యాద్దూర్ధ్వకరద్వయే
వేణుం కరద్వయే కుర్యాచ్చతుర్భుజయతం హరిమ్.

౫౩

తపనీయలగుత్కాన్త్యా భ్రాజత్కమలహస్తయా
నిరీక్ష్యమాచరణం వామపార్శ్వస్థయా శ్రియా.

౫౪

హేమసింహసనే రమ్యే రాజ్ఞీభిస్తు నిషేవితమ్
చంద్రిమంశలనంకాశశ్వేతఛత్రేణ శోభితమ్.

౫౫

నారదాదైత్యగృహిగణైశ్చానార్థిభిరుపాసితమ్
ఇంద్రాదిదేవతాబ్జుండైః ప్రగతం పరమేశ్వరమ్.

౫౬

ఏవం కృష్ణం ప్రకుర్వీత జగన్మోహనవిగ్రహమ్

గోపీభిరావృతం గోభిః పరమానందవిగ్రహమ్.

౫౭

వ్యత్యస్త్య దక్షిణం పాదం వామే న్యస్త్య చ సుస్థితమ్
చతుర్భుజం శంఖచక్రధరమూర్ధ్వ కరద్యయే.

౫౮

ధృత్వా వేదమయం వేణుమన్యహస్తద్యయేన చ
అంగులీభిర్ముదా వేణుసుషిరాణి చ పూరయన్.

౫౯

దివ్యగాంధర్వగీతార్తం త్రిభంగేన చ సుస్థితమ్
ఏవం కృష్ణం ప్రకుర్వీత వేణునాదనటం బుధః

౬౦

సర్వభూషణసంయుక్తం బ్రహ్మసూత్రసమన్వితమ్
రక్తాంబరధరం చైవ శ్యామలం కమలేక్షణమ్.

౬౧

రుక్మిణీసత్యభామాభ్యాం పార్శ్వయోరుపశోభితమ్
రుక్మిణీం రుక్మవర్ణాభాం సత్యాం శ్యామనిభాం తథా.

౬౨

వసుదేవం దేవకీం చ పురతో దక్షిణే తథా
యశోదాం నందగోపం చ దేవేశం వీక్ష్య సుస్థితమ్.

౬౩

ప్రద్యుమ్నం చ తథా సాంబం వామే కుర్యాత్సలక్షణమ్
దామం సుమనసం చైవ కుర్యాదన్యాం చ గోపికాన్యైః.

౬౪

కర్ణాగ్రాస్తస్త కృష్ణస్య సుమన్తం వామమూశ్రితమ్
కక్షబాహుసమం వాపి కారయేద్యుక్తితః క్రమాత్.

౬౫

నవతాలేన మానేన కుర్యాత్తా సమలంకృతాన్
దేవకీం వసుదేవం చ కృష్ణవర్ణా ప్రకల్పయేత్.

౬౬

యశోదాం గౌరవర్ణాంచ కర్పరం నందమాచరేత్
ప్రద్యుమ్నం శ్యామవర్ణం చ సాంబం కాలాంజనప్రభమ్. ౬౭

దామం రక్తనిభం చైవ గౌరం సుమనసం తథా
సుమస్తం శ్వేతవర్ణం చ కల్పయేద్విధినా బుధః ౬౮

ఏవం కృష్ణం ప్రకుర్వీత లీలామానుషవిగ్రహమ్
చతుర్మాస్త్రిక్షమశ్చైచ హం వాసాఽధికరణోక్తవత్. ౬౯

ధృత్వా పుష్పమయీం యప్తిం దక్షిణేర తు పాణినా
స్యస్యాస్యం చైవ భూమిస్థరాజదండస్య మూర్ధని. ౭౦

రాజార్హాభరణై ర్యుక్తం రుక్మిణ్యా సహితం ప్రభుమ్
ఏవం కృష్ణం ప్రకుర్వీత రాజగోపాలవిగ్రహమ్. ౭౧

వీతాంబరధరం దేవం జ్ఞానముద్రాలసత్కరమ్
వేణుమన్యకరే ధృత్వా సుఖాసీనం శుచిస్మితమ్. ౭౨

ఉపాస్యమానం మునిభిర్దేవీభ్యాం రహితం హరిమ్
కృష్ణమేవం ప్రకుర్వీత జ్ఞానగోపాలవిగ్రహమ్. ౭౩

స్వర్ణప్రభముదారాంగమప్తబాహుం దగత్ప్రభుమ్
ఇత్యుచాస్తాఽంకుశాన్వేణుం శంఖారిమమసాయ కాకా. ౭౪

బిభ్రస్తం రమయా శ్లిష్టదివ్యమంగలవిగ్రహమ్
సర్వాభరణసంయుక్తం యోగినామమృతప్రదమ్. ౭౫

ఏవం సమ్మోహనం కుర్మాత్కృష్ణం గోపాలవిగ్రహమ్

- గవాం గోపకుమారాణాం గోపీనాం రక్షణాయ వై 22
- నగం గోవర్ధనం నామ దధార భగవాన్ హరిః.
వామేనోద్ధృతహస్తేన బిభ్రీస్తం నగముత్తమమ్. 23
- కటిస్యస్తాస్య హస్తం చ పద్మహస్తమథాపి వా
శంఖచక్రధరం దేవంకుర్యాచైచ చతుర్భుజమ్. 24
- ఏవం కృష్ణం ప్రకుర్వీత గోవర్ధనధరం హరిమ్.

-
- పురా మహతి సంగ్రామే పార్థం రక్షితవాన్ హరిః 25
- పార్థం రథస్థితం కుర్యాచ్చరతూణీరసంయుతమ్
సమీక్షమాణం దేవేశం స్యంశనన్తం స్వపార్శ్వగమ్. 26
- శ్యామవర్ణం మహాబాహుం కృష్ణమద్భుద్ధకంతశమ్
బిభ్రీస్తం దక్షిణే పాశం శంఖం వామకరే తథా. 27
- అర్జునస్య ముఖం వీక్ష్య స్మయమానం మహారథమ్
ఏవం కృష్ణం ప్రకుర్వీత పార్థసాధివిగ్రహమ్ 28

-
- బామబానుసమాకుంచ్య దీర్ఘమన్యం ప్రసార్య చ
తస్మై వాఽవిధ్య సన్నయస్య భూమ్యాం వామకరం పురః. 29
- అకంచితాన్యపాదేన చాసనస్థితశోభినా
అన్యహస్తేన సంధార్య నవనీతం నవం నవమ్. 30
- ముహురాలోకయన్తం తద్దర్శనీయం విశేషతః
ఏవం కృష్ణం ప్రకుర్వీత బాలగోపాలవిగ్రహమ్ 31

పురా సంవర్తనమయే సంహృతేషు జగన్ముచ
వటప్రతే వినిద్రాణో బధూవ భగవాన్ హరి:

౮౬

వటప్రతే శయానం తు బాలయాదం పరాత్పరమ్
ఆకృప్య దక్షిణం పాదం వామహస్తేన లీలయా

౮౭

పాదాంగుష్ఠం ముఖే న్యస్య ధాన్యస్తం హసితాననమ్
దక్షిణేన తు హస్తేన వహస్తం దక్షిణోరుకమ్

౮౮

ప్రసాదితేతరపదం దివ్యాఽలంకారశోభితమ్
వటప్రత్యం ప్రకుర్వీత విశాలం చాఽథ రాగ్రకమ్

౮౯

వటప్రత్యశయానం తు కృష్ణమేవం ప్రకల్పయేత్.

—

శంఖచక్రగదాపద్మపాశాఽంకుశిలసత్కరమ్.

౯౦

కరాభ్యాం వేణుమాదాయ ధమస్తం సర్వమోహనమ్
సూర్యాయతశతాభాసం వీతాంబరసుశోభితమ్.

౯౧

నానాలంకారభృభగం సూర్యమండలసంస్థితమ్
ఏవంప్రకల్పయేత్కృష్ణం మహాస్తం స్వమోహనమ్.

౯౨

—

కృష్ణరూపమసంఖ్యాతంస్వేచ్ఛారూపం తు కారయేత్
కాలీయమర్దనాజా తు నాగకన్యాదికల్పనమ్.

౯౩

కల్పనం భోగభేదస్య చైవమాదీన్ ప్రకల్పయేత్
యుక్త్యా బుద్ధ్యా చ భక్త్యా చ యథా స్యాన్మనః ప్రియమ్

౯౪

ఏవం రూపం చ కృత్వా తు తద్రూపం కాతుకం చరేత్
ధనా కౌశలం బుద్ధి చతుస్త్విత్యుత్తమమ్.

౯౫

అభయం వరదం పూర్వం శంఖచక్రధరం పరమ్
ఏవం చతుర్భుజం కృత్వా స్థాపనారంభమాచరేత్ ౯౬

పూర్వోక్తయాగశాలాయాం పంచాంగ్నీక పరికల్ప్య చ
పొండరీకే ప్రధానాంగ్నై హిత్రశంసనమాచరేత్ ౯౭

కృష్ణం నారాయణం పుణ్యం త్రిదశాంధిపమత్వసి
రుక్మిణీం సుందరీం దేవీం రమామితి చ రుక్మిణీమ్. ౯౮

సత్యరూపాం నతీం చైవ సన్నతీం చ త్తమామితి
ఇత్యేవముక్త్యా చాపాహ్య గరుడం పూర్వవత్తథా ౯౯

అపాహనక్రమేణైవ నిరుప్యాఽఞ్చాహుతిర్యజేత్
సత్యసత్కథా ఇత్యుక్త్యా శతమష్టాంధికం యజేత్. ౧౦౦

శ్రీభూమ్యారివ కుర్యాచ్చ రుక్మిణీసత్యభామయోః
పూర్వోక్తేన విధానేన స్థాపనాదీని కారయేత్. ౧౦౧

→ క ర్కీ ←

యుగాస్తసమయే విష్ణుః కర్కీ నామ భవిష్యతి
ఖడ్గఖేటకహస్తస్త్రుష్టేచ్ఛాదీన హనిష్యతి. ౧౦౨

కూటే వా గోవురే వాపి పర్వతాంకృతికేపి వా
కల్మీరూపం ప్రతిష్ఠాప్య విమానే తు సమర్పయేత్. ౧౦౩

మధ్యమం దశతాలేన భిన్నాంజనచయప్రభమ్
అశ్వాననం ముఖం కుర్యాదన్యచైవ నరాకృతి. ౧౦౪

చతుర్భుజం చ హస్తీషు క్రమాచైచ్చహాయుధాన్యసి.
చక్రం శంఖం చ ఖడ్గం చ దధానం ఖేటకం తథా. ౧౦౫

అథ వా కల్పయేద్దేవమశ్వరూఢం ద్విబాహుకమ్
శుద్ధస్ఫటికసంకాశం ఖడ్గఖేటకధారిణమ్. ౧౦౬

అత్రైవ కాతుకం కుర్యాద్విష్ణురూపం చతుర్భుజమ్
పూర్వోక్తయాగళాలాయాం పంచాగ్నీక పరికల్ప్య చ. ౧౦౭

పాండిరీకే ప్రధానాఽగ్నౌ హస్తాశంసనమాచరేత్
'కర్మిణం కామరూపం చ విష్ణుం సంహారకారణమ్'. ౧౦౮

ఏవమావాహ్య విధినా నిరుపాఖ్యాహుతీర్యశేత్
'ధూర్వా వహంతా'మిత్యుక్త్వా శతమష్టాఽధికం యజేత్. ౧౦౯

ఉత్పవస్త్తుపనాదీని విష్ణోఽప సమాచరేత్
విష్ణోర్దళావతారాణామేవం ప్రోక్తం తు లక్షణమ్. ౧౧౦

అనాదిర్భగవాన్ కాలో నాఽస్య చాఽస్త్రోఽపి దృశ్యతే
చ్రకవత్స్పరివర్తనే సృష్టిస్థిత్యస్తసంయమాః. ౧౧౧

అవతారాశ్చ కీర్త్యంతే భూయాంసః పరమాస్మిన్ః
ధర్మసంరక్షణార్థాయ దుష్టసంశిక్షణాయ చ. ౧౧౨

సద్య ఆవిర్భవేద్విష్ణుర్యత్ర శక్తానుకంపయా
ఆవిర్భావం తు తం వింద్యాత్ప్రాయశ్చావమథేతరత్. ౧౧౩

ఆవిర్భావాస్తు మత్స్యాద్యాః పంచ పంచేతరాస్మృతాః
గజేంద్రానామౌదాస్యావిర్భావాః ప్రచక్షతే. ౧౧౪

అస్త్రాణి తథా విష్ణోర్దక్షిణోత్తరపార్శ్వయోః
కల్పయేద్ద్రామకృష్ణౌ తు ముఖమండప ఏవ వా. ౧౧౫

అథాస్తర్మండపే వాఽపి తథాఽవరణమండపే
సంస్థాప్య కాతుకం బేరం ద్వయమేవేతి కే చ న. ౧౧౬

నారసింహం వరాహం చ వామనం చ త్రివిక్రమమ్
ఘృవబేరం వినా కృత్వా కాతుకం లక్షణాన్వితమ్

౧౧౭

స్థాపయిత్వా తథా విష్ణోః పూజయేదగ్రమండపే
మత్స్యకూర్మవరాహాణాం వామనస్య విశేషతః.

౧౧౮

కాతుకం విష్ణురూపం తు కుర్యాచై చైవ చతుర్భుజమ్
ఘృవరూపం న కుర్వీత యథేష్టమితరత్ర తు.

౧౧౯

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్షాయాం సంహితాయాం
ప్రక్షిప్తాఽధికారో జ్ఞానోఽధ్యాయః.

~*~*~*~

అథ సప్తదశోఽధ్యాయః.

~*~*~*~

→ ఆది మూర్తి కల్పః ←

అథ పక్ష్యే విశేషేణ కేశవాదివినిర్ణయమ్
కేశవం తు ప్రకుర్వీత సామ్యరూపం చతుర్భుజమ్.

౧

శంఖచక్రగదాపద్మధరం నవ్యణ్ణాభవే చ
సర్వాలంకారసంయుక్తం ముక్తాహారవిభూషిమ్.

౨

స్థితమేవం ప్రకుర్వీత దేవీభ్యాం సహితం వ్రభుమ్
నారాయణం ప్రకుర్వీత ఘనశ్యామం చతుర్భుజమ్.

౩

శంఖపద్మధరం దేవం బిభ్రంతం చ గదాపసిమ్
భూషితం మణిభూషాభిః పీతవాససమయ్యుతమ్.

౪

ప్రకుర్యాచ్చ విశేషేణ బ్రహ్మీ నారాయణం శుభమ్
ఉత్తమం దశతాభేన మానోన్మాన్మహావహుతే.

౫

సింహాసనే సమాసీనం దక్షిణాఽంఘ్రిం ప్రసార్య చ
అసనే నిహితం వామం లక్షణం పూర్వవత్తథా.

౬

లక్ష్మీం సప్త్యస్య వామోరా ముఖే హర్ష సమన్వితామ్
ప్రసారితకరాం దేవీం పంచతాలప్రమాణతః.

౭

ప్రాంఙ్మూలకృతహస్తాం తాం సర్వాభరణభూషితామ్
వామేన తాం పరిష్కప్త్య దక్షిణేనాఽభయప్రదమ్.

౮

అన్యభ్యాం చ కరాభ్యాం చ శంఖచక్రధరం పరమ్
తార్క్ష్యస్కంధాసనస్థం వా అన్యత్సర్వం చ పూర్వవత్.

౯

తార్క్ష్యం నవార్థతాలేన అర్ధేషదృశ్యమితి ? ముఖమ్
దక్షిణోరా స్థితాం లక్ష్మీం కేచిదిచ్చంతి సూరయః

౧౦

నాగభోగే సమాసీనమేవం కుర్యాత్తు వా హరిమ్
సప్తభిః పంచభిరాపి షణ్ణై ర్వీస్తరితై ర్యుతమ్.

౧౧

శేషం సమ్యక్ప్రకర్షిత సముత్తంగశరీరిణమ్
మాధవం చోత్పలనిధం చక్రచాపగదాఽసిభిః.

౧౨

చతుర్భుజధరం కుర్యాద్భిత్తమాల్వాంబరం హరిమ్
గోవిందం పాండురాధం చ చతుర్భుజధరం హరిమ్.

౧౩

గదాశంఖారిపద్మాని బిభ్రీస్తం కారయేద్భుధః
విష్ణుం నీలోత్పలాభస్తు శంఖార్జుగదాభృతమ్.

౧౪

సర్వాభరణసంయుక్తం వీరవాససమచ్యుతమ్
రక్తోత్పలాభం కర్షిత దేవం తు మధుసూదనమ్.

౧౫

శంఖార్జుగదాపాణిం చతుర్భుజమనామయమ్
త్రివిక్రమం నీలవర్ణం శంఖార్జుగదాభృతమ్.

౧౬

చతుర్భుజధరం దేవం సర్వాభరణభూషితమ్
వామనం మేఘవర్ణం తు చతుర్బాహుం మహాబలమ్. ౧౭

గదాశంఖారిపద్మాని బిభ్రీస్తం ఛలరూపిణమ్
అథ వా కారయేత్కుంభం దధ్యన్తుం చ కరద్వయే. ౧౮

దధివామనమాహుస్తం శ్వేతాభం ద్విభుజం హరిమ్
అథ వా పటురూపం తు ధృత్వా దంశకమండలూ. ౧౯

స్వర్ణచ్ఛవి బాలరూపం ద్విభుజం కారయేద్ధరిమ్
సితాఽసితాభం కుర్వీత శ్రీధరం తు చతుర్భుజమ్. ౨౦

కామోదకీశంఖచక్రపద్మధారిణిమీశ్వరమ్
హృషీకేశం ప్రకుర్వీత శ్యామాభం చ చతుర్భుజమ్. ౨౧

గదాశంఖారిపద్మాని బిభ్రీస్తం హరిమవ్యయమ్
సితమేచకవర్ణస్తు పద్మనాభం ప్రకల్పయేత్. ౨౨

కామోదకీచక్రపద్మశంఖపాణిం రమాధవమ్
దామోదరం ప్రకుర్వీత సితగౌరాభమీశ్వరమ్. ౨౩

పద్మశంఖగదాచక్రధరం దేవం చతుర్భుజమ్
సంకర్షణం తు కుర్వీత శ్వేతవర్ణం చతుర్భుజమ్. ౨౪

శంఖార్యబ్జగదాపాణిం సర్వాధారం సనాతనమ్
వాసుదేవం ప్రకుర్వీత తరుణాదిత్యసన్నిభమ్. ౨౫

శంఖచక్రగదాపద్మధరం సర్వధరం విభుమ్
చంద్రాభం నవకుందాభమథ వా కారయేద్ధరిమ్. ౨౬

ప్రద్యుమ్నం తు సువర్ణాభం కుర్యాద్దేవం చతుర్భుజమ్
చక్రశంఖగదాపద్మధరం దేవం మహాబలమ్. ౨౭

అనిరుద్ధం హిరణ్యధం సర్వాలంకారసంయుతమ్
శంఖచక్రగదాపద్మధరం దేవేశ్వరేశ్వరమ్.

౨౮

సితా౭సితాధం కుర్వీత దేవేశం పురుషోత్తమమ్
శంఖచక్రగదాపద్మధరం దేవం చతుర్భుజమ్.

౨౯

అథోక్షజం ప్రకుర్వీత శంఖాధం చ చతుర్భుజమ్
చక్రశంఖగదాపద్మధరం భూషణభూషితమ్.

౩౦

నారసింహం తు మేఘాధం సర్వాలంకారసంయుతమ్
శంఖపద్మగదాచక్రధరం భక్తాధయప్రదమ్.

౩౧

సితమీచకవర్ణం తు కుర్వీత విభుమచ్యుతమ్
గదాబ్జచక్రశంఖాంకం చతుర్భుజవిరాజితమ్.

౩౨

జనార్దనముదారాంగం నీలవర్ణం సమాచరేత్
చక్రశంఖగదాపద్మధరం దేవం సవాతనమ్.

౩౩

అథ వా కటివిన్యస్తైస్తపామహస్తం ప్రకల్పయేత్
ఉపేష్ట్రం ఘనకృష్ణాధం సర్వాధరణభూషితమ్.

౩౪

శంఖచక్రగదాపద్మధరం దేవం జగత్ప్రభుమ్
హరిం పాంశురకృష్ణాధం సర్వాలంకారశోభితమ్.

౩౫

శంఖపద్మగదాచక్రధరం కుర్యాన్ననోహరమ్
కృష్ణం తు నీరదశ్యామం పుండరీకనిభేక్షణమ్.

౩౬

శంఖచక్రగదాపద్మధరం కుర్యాద్విచక్షణః
సర్వేషాం తు విమానాని విష్ణోరుక్తవదాచరేత్.

౩౭

సభ్యకుండే ప్రధానాగ్ని హోత్రం తత్ర ప్రశంస్య చ
‘కేశవం క్షేత్రసంహారం విష్ణుం చైవ పరాత్మరమ్’.

౩౮

- నారాయణం నరం విష్ణుం నరకాస్తక' మిత్యపి
'మాధవం పుండరీకాక్షం విష్ణుం సర్వాత్మకం' త్వతి, 37
- గోవిందం పరమానందం విష్ణుం చైవ సనాతనమ్'
'విష్ణుం వ్యాపినమీశానం సర్వలోకాధిపం తథా. ౪౪
- మధుసూదనముద్యోగం మహాంతం విష్ణు'మిత్యపి
'త్రివిక్రమం త్రిలోకేశం లోకాధారం సనాతనమ్' ౪౧
- హమనం వరదం చైవ కాశ్యపిం చాదితిప్రియమ్'
'శ్రీధరం పురుషం చేతి విష్ణుం శ్రీవత్సకృతమ్'. ౪౨
- హృషీకేశం జగన్నాథం విష్ణుం విశ్వమయం' తథా
'పద్మరాజం సురేశం చ విష్ణుం చైవ జగత్పతిమ్'. ౪౩
- దామోదరం సదాధారం విష్ణుం ప్రణవరూపిణమ్'
'సంకర్షణం యదువరం విష్ణుం హలధర'స్తథా. ౪౪
- వాసుదేవం పుణ్యమూర్తిం భద్రేశం పుణ్యరూపిణమ్'
'ప్రద్యుమ్నం జగదీశానం విష్ణుం పుణ్యాత్మకం' తథా. ౪౫
- అనిరుద్ధం మహాంతం చ వైరాగ్యం సర్వతేజసమ్'
'పురుషోత్తమమానందం విష్ణుం పంచాత్మకం' తథా. ౪౬
- అథోక్షజమనాదిం చ విష్ణుం వ్యాపక'మిత్యపి
'నారసింహం తపోనాథం మహావిష్ణుం మహాబలమ్' ౪౭
- అచ్యుతం చాపరిమితమైశ్వర్యం శ్రీపతిం' తథా
'జనార్దనమనాద్యంతం విష్ణుం తేజోమయం' తథా. ౪౮
- ఉప్పేద్రిమిస్తోవరజం విష్ణుం కైకుంఠ'మిత్యపి
'హరిం సావహరం చేతి విష్ణుం ముగ్ధవిగ్రహమ్. ౪౯

కృష్ణం నారాయణం పుణ్యం త్రిదశాధిపమితిః
ఆవాప్య తు క్రమేణైవ నిరుప్యాహ్యహుతీర్యజేత్. ౨౦

విష్ణోర్ను కా'దిష్ణడ్భి'రతో దేవా'దిస్తథా
కేశనాదిద్వాదశానాం మంత్రైర్ద్వాదశభిర్హునేత్. ౨౧

నారసింహస్య కృష్ణస్య మంత్రః పూర్వముదీరితః
ఇత రేషాం దశానాం తు దశమంత్రాః ప్రకీర్తితాః. ౨౨

విష్ణుస్సర్వేషామిత్యాది 'యం యజ్ఞైరస్తమిరితాః
తం తం దేవం సముద్దిశ్య తత్త స్మస్త్రేణ చాత్వరః. ౨౩

శతమస్తాఽధికం హుత్వా శేషం పూర్వవదాచరేత్

ఏవం సర్వత్ర కుర్వీత దేవీభ్యాం సహితం విభుమ్. ౨౪

తద్రూపం కాతుకం కుర్యాత్సర్వలక్షణలక్షితమ్
కర్షణాదిక్రియాస్సర్వా విష్ణోరివ సమాచరేత్. ౨౫

— ల క్షీ క ల్పః —

అథ వజ్రే విశేషేణ లక్ష్మీస్థాపనముత్తమమ్
అష్టభా పౌచ్యతే లక్ష్మీః ప్రథమా త్వనపాయినీ. ౨౬

విష్ణోర్వక్షుప్థలేకార్యా సర్వాలంకారసంయుతా
దిక్షస్తనసోర్ధ్వభాగే వహ్నయశ్చే' దిశ్యమండలే. ౨౭

పద్మమధ్యే సమాసీనాం పద్మవ్యయకరాచితామ్
పరదాభయహస్తాం చ మద్వస్మిత ముఖాంబుజామ్. ౨౮

ఏవం యాపాం ప్రకుర్వీత యోగలక్ష్మీస్తు సా మతా
యోగలక్ష్మీం ప్రతిష్ఠాప్య శ్రీకామస్సమృగర్పయేత్. ౨౯

దేవేశేన సమం కుర్యాదన్యస్థాస్సపనము త్రమమ్
కాలాంతరే ప్రకృత్యాచేద్యేమయాప్యాదినా పునః ౬౦

కృత్వా శ్రీవత్సయాపం తు ధారయేద్విష్ణుమవ్యయమ్
తత్తద్భింబానుయాపం చ కుర్యాచ్ఛ్రీవత్సలక్షణమ్ ౬౧

భోగలక్ష్మ్యస్సమాఖ్యాతా శ్రీభూసీలాః కృమాదిమాః
ధృవాదిషు తు బేరేషు శ్రీభూమ్యా దేవపాశన్వగే. ౬౨

వైకుంఠమార్గసంచారా నీలా నిత్యసమాశ్రితా
శ్రీభూమ్యాస్థాస్సపనం పూర్వం దేవేశేన సహాదితమ్. ౬౩

దేవీభ్యాం రహితే దేవే కుర్యాత్కాలాంతరే పునః
పృథక్ప్రతిష్ఠాం శ్రీభూమ్యాః కుర్యాదాంగిరసోత్తవత్ ౬౪

* * *

వీరలక్ష్మీరితి ప్రోక్తా పృథగాలయసంగతా
అలయాద్దక్షిణే పార్శ్వే కుర్యాత్తు పృథగాలయమ్. ౬౫

దశతాలేన మానేన కుర్యాద్దేవీం సలక్షణామ్
పశ్చిమీయకరాం చైవ వరదాభయధారిణీమ్. ౬౬

కిరీటముకటోపేతాం సర్వాలంకారశోభితామ్
పద్మాసనే సమాసీనాం హేమాభాం సర్వమంగలామ్. ౬౭

గోదామన్యాం ప్రకుర్వీత లక్ష్మీం తు విజయాభిధామ్
నవతాలేన మానేన కుర్యాదన్యాలయాశ్రితామ్. ౬౮

దక్షిణేన తు హస్తేన కల్పారం దధత్రిం తథా
ప్రసారితేతరకరాం బద్ధభమ్బుల్లశోభినీమ్. ౬౯

సర్వాలంకారసంయుక్తాం తిష్ఠన్తిమేవ కారయేత్
గోదా భూమ్యంశజా ప్రోక్తా తస్మిన్తేజాచరేత్క్రియాః. 20

పాకలక్ష్మీ సృమాఖ్యాతా పచనాలయసంగతా
లప్తతాలేన మానేన కుర్యాత్తాం పచనాలయే. 21

పద్మస్వయాంచితకరాం వరదాభయధారిణీమ్
అసీనాం వాఽథ తిష్ఠన్తిం కుర్యాద్భూషణభూషితామ్. 22

ద్వితీయ మండపద్వారే ద్వారలక్ష్మీం సమాచరేత్
వతంగపట్టికామధ్యే సర్వాలంకారశోభితామ్. 23

పద్మస్వయాంచితకరాం వరదాభయధారిణీమ్
పద్మాసనే సమాసీనాం కిరీటాదివిభూషితామ్. 24

గజౌ తు పాశ్వయోః కుర్యాద్ధేమకుంభకరా పురః
సింహస్తా తౌ మహాలక్ష్మీం కుర్యాత్కుంభజలైస్తథా. 25

శ్రీభూమ్యార్విరవిజయలక్ష్మ్యై రేవ విధీయతే
ధృవబేరానురూపేణ బేరాస్తరసమర్చనమ్. 26

తద్రూపం కాతుకం కుర్యాదుత్సవాది యథేచ్ఛయా
అన్యాసాం స్తైవ కుర్వీత ధ్రువార్చామేవ కారయేత్. 27

పాండరీకే ప్రధానాఽగ్నే హిత్రం తత్ర ప్రశంస్య చ
శ్రీభూమ్యార్చుర్తిమంత్రైశ్చ క్రమేణావాహనాదికమ్. 28

ఁగోదాం కృష్ణప్రియాం లక్ష్మీం దుష్మణీయతి చాహ్వయేత్.

ఆవాహనక్రిమిజైవ తస్మంత్రైర్బ్రహ్మయోగ్యభూత్. ౭౯

ప్రతిష్ఠోక్తక్రమేజైవ సర్వం పూర్వవదాచరేత్.

నవషట్పంచమూర్తీనాం విమానస్యాలయస్య చ. ౮౦

ద్విమూర్తిస్థాపనం తద్వ త్రిమూర్తిస్థాపనం తథా

అన్యేషాం పరివారాణాం స్థాపనం విధివచ్చరేత్. ౮౧

యద్యత్సమర్ప్యతే వస్తు దేవేశస్య తు మర్దిరే

త త్తత్సర్వం విధానేన ప్రతిష్ఠాప్య సమర్పయేత్. ౮౨

అసంస్కృతం తు న గ్రహ్యం న తద్దేవప్రియం భవేత్

భూషణాని చ వ సాంసి పాత్రాణ్యన్యస్పరిచ్ఛదమ్. ౮౩

బేరాఽలంకారయోగ్యాని ధామాఽలంకరణాని చ

యథాహం సంస్కృతాశ్చైవ గృహ్ణీయాత్సఫలం భవేత్. ౮౪

తత్తద్వివాధిదైవత్యం దేవతామూర్తిమంత్రకమ్

జాహ్మయాత్సర్వమన్యచ్చ ప్రతిష్ఠోక్తవదాచరేత్. ౮౫

ద్రవ్యాఽధిదేవతాకల్పస్సమ్యగ్నో మయా ఖలే.

౮౫౪

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవద్గీతే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

పృక్షిణ్ణాఽధికారే నవదశోఽధ్యాయః.

అథాఽష్టాదశోఽధ్యాయః.

— భ గ వ ద గ్మ న మ్ —

౧౪ వ యోగ విశేషేణ విష్ణురర్చనము తమమ్

ప్రపః పాస్తమన్ధేత్యాది శుశ్రిభిర్విహితం తథా ౧
యచ్ఛక్తం గురుణా సూత్రే సమాసేన మహర్షిణా
తేనైవ వివృతం శాస్త్రే సార్థకోటి ప్రమాణతః. ౨
అస్మాభిస్తు సుసంక్షిప్తం చాతుర్లక్షప్రమాణతః
తదర్చనక్రమం వక్ష్యే శుశ్రిభిర్వమ్యుషిస త్రమాః. 3

వైఖానసేన సూత్రేణ నిషేకాది క్రియాన్వితః
ఋక్సిగుక్తగుణోపేతస్సపుష్టాంగస్సమాహితః. ౪

గృహస్థో బ్రహ్మచారీ వా భక్తైశ్చ వాఽర్చనమాచరేత్
ద్రవ్యైరనేకైస్సంపాద్యం తథానవోపచారకైః. ౫

అశక్యం విధివగ్గర్తుం బ్రహ్మదైవ్యరపి పూజనమ్
మనుష్యైః కిముపక్తవ్యం దరిద్రైరదృఢాత్మభిః. ౬

యథాశక్తి తతః కుర్యాత్తస్మాద్భవలభిరర్చకైః
బహుభిః పరిచారైశ్చ తథైవాన్యప్రదార్థిభిః. ౭

నిర్విర్త్యం పూజనం విష్ణోశ్చృద్ధాభక్తిసమన్వితైః
తస్మాద్భవవిధా గ్రాహ్యే అర్చకాః పరిచారకాః. ౮

ఉత్తమే తూత్రమం ప్రోక్తమర్చకానాస్తు వింశతిః
అశీతిః పరిచారాణాముత్తమే మధ్యమం తతః. ౯

పరిచారాణాం చతుష్షష్టిర్నర్చకాష్టోదశ స్మృతాః
ఉత్తమే త్వధమం ప్రోక్తమర్చకా ద్వాదశ స్మృతాః. ౧౦

పంచాశత్పరిచారాశ్చ మధ్యమే చోత్తమం పునః
చత్వారింశత్పరిచరాః పూజకాశ్చష్ట కీర్తితాః. ౧౧
మధ్యమే మధ్యమం ప్రోక్తమచణకాష్టదుదీరితాః

పంచవింశత్పరిచరా మధ్యమే త్వధమం పునః ౧౨

చత్వారః పూజకాస్తత్ర పరిచారాస్తు షోడశ
త్రయోఽర్చకాః పరిచరా నవ స్మరధర్మాత్తమే ౧౩

పూజకా ద్వా పరిచరాశ్చ త్వారోఽధమమధ్యమే.
ఏకోఽర్చకః పరిచరా ద్వా ప్రోక్తావధర్మాధమే. ౧౪

ఆచార్యస్సాన్యదుపద్రష్టా దేవస్సాన్నిధ్యకారకః
అర్చనాద్యఖిలం కార్యం తస్మియోగేన కారయేత్. ౧౫

స హి కార్యస్య నిర్ణేతా గోప్తా ధర్మస్య దేశికః
అర్చనో దేవదేవస్య కుర్యాన్మంత్రాసనాఽఽఽఽ ౧౬

ఉపచారాననంతాంశ్చ విధినా శాస్త్రచోదితాః
అర్చకస్య సహాయస్తు కింకరః పరిచారకః. ౧౭

బహుకార్యకరాశ్చైచ్చతే గ్రాహ్యం పరిచారకాః
సమ్మాజకనకరశ్చైచ్చ తథా స్యాదుఃపకః. ౧౮

దీప్తోద్దీపయితాః చైవ పాత్రశోధనకారకః.
పానీయ వాహకశ్చైచ్చ పుష్పాపచయకారకః ౧౯

ధూపదీపాదికర్తా చ గంధపేషణతత్పరః
తత్తత్పరిచ్ఛదాహర్తా తథైవ బలివాహకః. ౨౦

ఏవమాదీని కార్యాణి కుర్వన్తి పరిచారకాః
పాచకః పరిచారస్సాన్యత్పచనాలయసంగతః. ౨౧

హవిష్పాకవిధానజ్ఞశ్చైచ్చాఽఽఽఽపరాయణః
ఏతాన్వైఖానసానేవ వృణోత్పర్వార్క పదార్థినః. ౨౨

అలాభే తత్ర సర్వేషా మూచార్యం చార్చకాస్సనః

వై భానసానేవ వృణెన్న క్షుద్రాదన్యసూత్రిణః.

౨౩

అవై భానస విప్రస్తు పూజయేదాలయే హః
స వై దేవలకో నామ సర్వ కర్మ బహిష్కృతః.

౨౪

పరిచారాంస్తు వృణుయాదలాభే తస్యసూత్రిణః
దీక్షితానేవసద్వృత్తానాగమోక్తవిధానతః

౨౫

యజమానస్సదాధ్యాత్మరతో మోక్షార్థచింతకః
ధనీ సర్వసమస్త్యాగీ భక్తియుక్తః ప్రసన్నధీః

౨౬

శాస్త్రాక్రేన విధానేన విష్ణులాంఛనలాంఛితః
దేవస్య నిత్యపూజార్థముత్సవార్థం విశేషతః.

౨౭

తథాన్యవిధవార్థం చ దాపయేద్ధనసంచయమ్
అచార్యాజ్ఞాప్రతిక్షాస్సాన్యత్పూజకే హితచింతకః

౨౮

పరిచారే ప్రసన్నశ్చ కింకరేషు దయావరః
తీర్థప్రసాదనేవీ చ నిర్మలత్వేషు కృతాదరః.

౨౯

ఇతి లక్షణసంపన్నాః ప్రభవంత్యాలయార్చనే

అథార్చకః ప్రసన్నాత్మా పంచకాలపరాయణః.

౩౦

బ్రాహ్మే ముహూర్తే హోథాయ నారాయణమనుస్మరేత్
కృత్వా సూత్రోక్తవిధినా శౌచాదీని యథావిధి

౩౧

స్నాత్వా స్నానవిధానేన ధృత్వా ధౌతాంబరే పునః
ఊర్ధ్వపుండ్రాణి సంధార్య విధినా కేశవాదిభిః.

౩౨

ధృత్వా పవిత్రపద్మాక్షతులసేమణిమాలికాః

ధృత్వాభయవనిత్రే చ తథా సన్ధ్యాముపాస్య చ

౩౩

ఉష్ణీషేణ చ పంచాంగభూషణే సువిభూషితః.

- సమాప్య నిత్యకర్మాణి మహామంత్రాదికం జపక. 28
- అరుణం తు జపితై వైవ నారాయణమతః పరమ్
ప్రణమ్య యంత్రికాం వైవ కరాభ్యాం పరిగృహ్య చ. 31
- బాహ్వోశ్చిరసి వా న్యస్య భక్త్యా పరమయా యతః
సంగతః పరిచారై శ్చ యజమానేన సాదరమ్. 32
- సర్వవాద్య సమాయుక్త స్ఫుర్వమంగలశోభితః
క్రమమాణశ్శనై ర్విద్వాన్ దేవాగారం ప్రతి ప్రశేత్.
ప్రత్యక్షోరీతి పోచ్య చాలయం పరితః క్రమాత్
యుగ్మప్రదక్షిణం కుర్యాద్దేవదేవమనుస్మరక. 33

- యుగ్మప్రదక్షిణం కుర్యాదయుగ్మం త్వాభిచారికమ్
అయుగ్మం తు పరీత్యాఽపి తథాశ్చ-యుగ్మం ప్రణమ్య చ. 34
- పీఠేతోద్యంతమాదిత్యం జపేద్ద్వాదశసూక్తకమ్
ఛాయాలంఘనదోషస్తు న తత్ర స్వాత్ప్రదక్షిణే. 35
- దేవాగారం ప్రవిశ్యైవ తత్రస్మస్త్రమనుస్మరక
ద్వారదేవాన్ ప్రణమ్యాఽథ 'నిరస్తం రక్ష' మస్త్రతః. 36
- గృహీత్వా యన్త్రికాం వైవ 'హిరణ్యపాణి' ముచ్చరక
కపాటే తు సుసంయోజ్య 'చివం' వీతి సముచ్చరక. 37
- కవాటోఽష్టాటనం కృత్వా ప్రవిశేదస్త్రం బుధః
'అతో దేవా' ఇతి పోచ్య దేవం వీత్య ప్రణమ్య చ. 38
- పరిచారకమాహూయ దీపానుద్దీపయేత్క్రమాత్
ప్రణమం మంత్రముచ్చార్య తత్ర కార్యం సమాచరేత్.
త్రిస్ఫుప్రహార్య పాణిభ్యాం 'శామ్యన్విప్'త్యాది చోచ్చరక. 39

ఆదర్శం గాశ్చ కన్యాశ్చ హస్త్యశావదీః శుభోదయాన్. ౪౫

బ్రాహ్మణాన్వేదవిద షో నర్తకాంతైః పవ గాయకాన్
దేవస్య పురతస్సాస్య ముఖమండప ఏవ వా. ౪౬

ప్రచ్ఛన్నపటముద్వాసస్య కృత్వా నీరాజనం తథా
సర్వవాద్యసమాయుక్తం దర్శయేద్ధరియే ముదా. ౪౭

ధారోష్ణం చైవ గోక్షీరం నవనీతం సశర్కరమ్.
దేవేశాయ నివేద్యాఽథ కుర్యాగ్యవనికాం పునః. ౪౮

భూః ప్రపద్యే' సముచ్చార్య దేవేశం ప్రణమేన్ముహుః
ఽరం రం'హేతి మంత్రేణ శయనస్థం శ్రియః పతిమ్. ౪౯

భూరసి భూరితి ప్రోచ్య జీవస్థానే నివేశయేత్
తస్మిన్ కాలే తు యే ధక్త్యా నేవ నై పురుషోత్తమమ్. ౫౦

తేషాం పుణ్యఫలం వత్తుం న శక్యం త్రిదశై రపి
తతశ్చివ్యం సమాజూయ విసయాన్వితమాదరాత్. ౫౧

సమూర్జనాదికర్మాణి గురుస్తస్మై సమాదిశేత్
అవ భూతేమితి ప్రోచ్య గర్భగేహాది స్వతః. ౫౨

మార్జన్యా మార్జయే చ్చివ్యః ప్రాదిక్షిణ్యక్రమేణ పై
పాంసాద్విదీః పరిహృత్యాపి ప్రాకారాంతం చ స్వతః. ౫౩

ఆశా'స్వితి సముచ్చార్య గోమయేనోపలేపయేత్
పంచగవ్యై స్తు సంప్రోక్ష్య రంగవల్లిస్సమాచరేత్. ౫౪

ఆ మా హవిస్య'మంత్రేణ యథోక్తేన విధానతః
సర్వాణ్యపి చ పాత్యాని శోధయేత్సుమనోరమే. ౫౫

తోయసరిగ్రహణార్థం తు నియు కః పూజకేన తు

ఘటమాదాయ శివ్యస్తు దుమాతాం దివముచ్చరణ్. ౫౬

నదీతటాకకూపానాం పూర్వాఽలాభే పరం వ్రజేత్
ఉపస్థాయ జలం స్మృత్వా జాహ్నవీం లోకపావసీమ్. ౫౭

అజ్యమభిగృహ్లామీతి చాప్సవిశ్రేణ వాససా
గృహీతోత్పాతమాధావం గాయత్రీముచ్చరణ్ పునః. ౫౮

అలంకృత్య ఘటం సమ్యక్ క్షౌమేనాచ్ఛాద్య తన్ముఖమ్
గజే శిరసి వా క్షిప్త్యా నరవవాద్యసమాయతమ్. ౫౯

పునరాలయమావిశ్య కృత్వా చైవ ప్రదక్షిణమ్
సోమం రాజానముచ్చార్య గర్భాగేహే తు దక్షిణే. ౬౦

విన్యసేచ్ఛ తతః కుంభం త్రిపాదోపరి శోభితే
ఏలోశీరాఽచాహృత్య గర్భద్రవ్యం యథావిధి. ౬౧

దద్యాదర్చకహస్తే తు గృహీత్వా తత్తు పూజకః
పూర్ణకుంభే తు నిక్షిప్య తోయం తదధివాసయేత్. ౬౨

అలాభే కుశదూరైర్వా తుశసేదలమిశ్రితైః

అభిమృత్య తతః కుంభ మిదమాపశ్చివా ఇతి. ౬౩

సూక్ష్మాక్తవిధినా కృత్వా పుణ్యాహం విధివత్తదా
శుచీ వో హవ్య మంత్రేణ సంభారాణ్ పోక్షయేత్క్రమాత్.

కోధయితా తు నిర్మూల్యం నశ్యేస్తు జగతామితి
అహమేవేదముక్త్యా తు వీరపుష్పం చ శోధయేత్. ౬౪

పూతస్తస్య సమహృత్య వేదిమద్భిస్సుశోధయేత్
భూజన్య పాదఘృష్ణస్త విష్ణుగాయత్రియా తథా. ౬౫

పంచభిర్ముత్తమంత్రైశ్చ దత్వా దేవం ప్రణమ్య చ
దేవనిర్మల్యశేషేణ విష్వక్సేనం విభూష్య చ. ౬౭

అన్యన్నిర్మల్యమాదాయ శుచిస్థానేఽపున వా క్షిపేత్
పూజనార్థాంశ్చ సంభారాన్ యథాశక్తి సుసంభరేత్. ౬౮

తతస్సమాహితో భూత్వా సంభారార్చనమారభేత్
తత్రత్థానేషు పాత్రాణి యథార్హం స్థాపయేద్దుభయే. ౬౯

స్నానార్థమగ్నికోణే స్యాదధ్వార్థం వైర్ముతేఽపి చ
పాదార్థం వాయునేశే స్యాదాచక్షుర్థమథేశకే. ౭౦

శుద్ధస్థమేకం మధ్యే తు పంచపాత్రమిదం క్రమాత్
త్రిపాదోపరి నిక్షిప్తే విశాలే తామ్రభాజనే. ౭౧

అగ్నిశ్శుచీతి మస్త్రేణ స్థాపయేచ్చ హరిం స్మృత్
కుర్యాచ్చ పాత్రసంస్కారం శోషణాది యథావిధి. ౭౨

ఉద్ధరిణ్యాం గృహీత్వా తు ప్రణవేన జలం తదా
నిక్షిప్య తుళసీం తస్యాం పుష్పం వా ధారణం చరేత్. ౭౩

వారికుంభముఖే బ్రహ్మ తదధో రుద్ర ఈరితః
వరుణస్త జలే ధ్యేయ స్తథై వావాహనం చరేత్. ౭౪

త్రిపాదే చంద్రమావాహ్య చాదిత్యం చోర్ధ్వభాజనే
వస్తివసోమయజ్ఞాంగానిదుం చస్త్రాం క్రమేణ వై. ౭౫

ఆగ్నేయాదిక్రమేజైవ పంచపాత్రేషు చాహ్వాయేత్
కర్మారోహీరకం చైవ గంధానేలాలవంగకమ్. ౭౬

స్నానద్రవ్యమిదం ప్రోక్తం స్నానపాత్రే తు నిక్షిపేత్
విష్ణుపల్లం పద్మదలం దూర్వాం శ్యామాకమేవ చ. ౭౭

ప్రాద్యద్రవ్యాణి సంపాద్య పాద్యపాత్రే తు నిక్షిపేత్
కళాక్షతతిలవీరీహియవమామాంస్తదైవ చ.

20

ప్రియంగూంశైశ్చ సద్ధాధాన్ధ్యైశ్చాత్రే తు నిక్షిపేత్
ఏలోశీరలవంగాదీంస్తక్షోలానీతి చ క్రమాత్,

21

క్షిపేదాచామపాత్రే తు శుద్ధతోయే తతః క్రమాత్
పుష్పాణి గంధాన్వ్యసేద్యథాలాభమథాపి వా.

22

అలాభే తత్తదుచ్ఛార్య తుశసీం వా వినిక్షిపేత్
ఘారాన్వీతి చ మంత్రేః పాత్రాణ్యద్భిః ప్రపూరయేత్.

23

ఇదమావశ్యివాః పోష్య సురభిముద్రాః ప్రదర్శ్య చ
పాత్రాభిమంత్రణం కుర్యాద్దశదిగ్బంధనం చరేత్.

24

విష్ణుగాయత్రీముచ్ఛార్య తత్రకార్యం నమాచరేత్.
ఘంటాయాం చైవ బ్రహ్మణం నాదే వేదాసమర్చయేత్.

25

తజ్జహ్వయాం షడాశ్యస్తు నూతే నాగాంతసమర్చయేత్
ఉధేవ వీశం చ శంఖారీ పార్శ్వయోస్తస్య చార్చనేత్.

26

నాశే చైవ మహాదేవమితి ఘంటాఽధిదేవతాః

త్రిపాదస్యోత్తరే ఫాప్య విమలన్తు పతద్గ్రహే.

27

వరుణం శంఖశుక్లా తు మూలే తు పృథివీం తథా
ధారాయాం సన్వీతిగాంశ్చ శంఖే చంద్రాం సమర్చయేత్,

28

ఉద్ధరిణ్యాం చ పానీయపాత్రే సోమమథాచ్ఛయేత్
అననే ధర్మమావాహ్య స్తోతే త్యజ్జూరకేవ చ.

29

అంబకే సూర్యమోహహ్య చోస్తరీ శో నిశాకరమ్
భూషణే షణ్ముఖం చైవ యజ్ఞసూత్రే నిశాకరమ్.

30

పుష్పే పుల్లం తథా గంధే ముఖవాసే చ మేదిసీమ్
అక్షతే కాశ్యపం ధూపే బృహస్పతిమథాహ్వయేత్. ౮౯

దీపే శ్రియం ఘృతే సామ తై లీ పితౄణాం తృమర్చయేత్
ఉపధానే తథా ఛత్రే సాదుకే శేషమర్చయేత్. ౯౦

యస్త్రి కాయాం చ మూర్తాండం సిద్ధాం శే సోమమర్చయేత్
కుశా ౭ గ్రే జాహ్నువీం చైవ తిలేషు పితృదేవతాః. ౯౧

తంతులే రవిమూవాహ్య దద్ని చావాహయేద్యజుః
క్షీరే ౭ ధర్వణియావాహ్య మధుపర్కే ఋచం తథా. ౯౨

మాత్రాయాం శంషిమూవాహ్య హవిఃపాత్రే దివాకరమ్
హవిష్సు పద్మగర్భం చ పానపాత్రే నిశాకరమ్. ౯౩

ఉపహం రాదిపాత్రేషు దివాకరమథార్చయేత్
జ్యేష్ఠామూవాహ్య మార్జన్యాం సర్తకే శర్వమర్చయేత్. ౯౪

గాయత్రీ సామవేదం చ సంసీశం వాచకే ౭ ర్చయేత్
పాంచజన్యం చ శంఖే తు గణికాస్పృశ్య స్త్రియః. ౯౫

గరుడం పరిచారేషు సమావాహ్య తతః క్రమాత్
అనుక్తేషు తు ద్రక్ష్యేషు విష్ణుయావాహ్య కారయేత్. ౯౬

త త్రద్ద్రీవ్యా ౭ ధికం స్మృత్వా త త్రద్ద్రీవ్యసమూపతః
త త్రద్ద్రీవ్యధర త్వేన చతుర్భిర్విగ్రహైర్వశేత్. ౯౭

త త్రత్కర్మసు కాలే వై యథార్హముపయోజయేత్
తత్కాలే వ్యథ వా ౭ వాహ్యతస్మిన్ కర్మణి యోజయేత్. ౯౮

తతో ౭ ర్చకః ప్రసన్నాత్తా ధ్యాత్వాత్తానాం జనార్దనమ్
దేవస్య దక్షిణే భాగే కూక్మపీరే సమాహరిః. ౯౯

నిం బార్హం సంస్థితో వాఽపి సమానీనోఽథ వా పునః
ధ్యాత్వా ధ్యానవిధానేన జప్తాచార్యపరంపరామ్. ౧౦౦

యోగశాస్త్రోక్తమంగేణ ప్రాణాయామాదికం చరేత్
భూతకుద్ధిం విధాయాదౌ నాశ్మసానన్యాంత్సయాచరేత్. ౧౦౧

అకారాదిక్షకారాస్తమక్షరాణి యథావిధి
పర్వత్ర నధిషు న్యస్య బ్రహ్మన్యాసం సమాచరేత్. ౧౦౨

బ్రహ్మ బ్రహ్మ స్తరాశ్చేతి హృదయం చాభిమర్శయేత్
'ద్యౌర్ద్యౌర'సీతి చోచ్చార్య మూర్ధానం చాభిమర్శయేత్. ౧౦౩

శిఖే ఉద్వర్జయామీతి స్పృశేచ్ఛైవ శిఖాం తథా
'దేవానామాయుధైరుక్త్వా కవచం బద్ధయేత్తతః ౧౦౪

'నారాయణాయ విద్మహే' ఇతి దశదీగ్భస్థనం చరేత్
'సుదర్శనమ'భీత్యుక్త్వా ఓషీణే తు సుదర్శనమ్ ౧౦౫

'రవిహిమితి వామే చ శంఖం చ బిభృయాత్కరే
'చూర్ఘోసి చ స్రోఽసీ'త్యుక్త్వా నేత్రయోర్దక్షవామయోః ౧౦౬

సూర్యాచంద్రమసోశ్చైవ మండలే సన్నయసేద్బుధః
'అహురణ్యం విధిం యజ్ఞం బ్రహ్మణం దేవేస్త్ర'మిత్యపి ౧౦౭

అంగుష్ఠాదికనిష్ఠాస్తం కరన్యాసం సమాచరేత్
'అస్తరస్మిన్నమ' ఇతి బ్రహ్మణం చ హృది న్యసేత్ ౧౦౮

ప్రాణానాయమ్య సంకల్ప్య తిథివారాదికీర్తయేత్

తతో మంత్రాసనం విద్వాక్ సంకల్ప్య చ యథావిధి ౧౦౯

'ప్రతదిష్టాస్తస్సవతి'ఇతి ఇతి తథాఽస్తాస్ససమిత్యపి
పుష్పదభాకకుశేప్వేకం వీతాస్తే చాఽననం దదేత్ ౧౧౦

విశ్వాధికానామిత్యక్వా స్వాగతం తు సమాచరేత్
మనోఽభిమంతామస్త్రేణ దేవేశమనుమాన్య చ ౧౧౧

‘బ్రీణి పదేతి మంత్రేణ దద్యాత్పాద్యం పదద్వయే
ఆనూవాజస్య’ మంత్రేణ స్పృశ్యమఘ్నః ప్రదాయ చ ౧౧౨

దేవస్య దక్షిణే హస్తే స్పృశ్యం స్పృశ్యాఘ్నముచ్యతే
శన్నోదేవీరితి ప్రోచ్య దద్యాదాచమనీయకమ్ ౧౧౩

‘దేవస్య’ త్వేతి మంత్రేణ చార్ఘ్యం దర్శయేత్తతః
అన్నాద్యాయ సముచ్చార్య దంతభావసమాచరేత్. ౧౧౪

హిరణ్మయం వా రావ్యం వా దంతకావ్యం వడంగులమ్
జేదుబరం వా సంపాద్య యథాలాభం సమాచరేత్ ౧౧౫

ఇదం బ్రహ్మేతి మంత్రేణ జహ్వశోధసమాచరేత్
యన్మే గచ్ఛే’ సముచ్చార్య గంధూషం తౌశనం తథా ౧౧౬

శన్నోదేవీరితి ప్రోచ్య దద్యాదాచమనం తతః
విచక్రమే’ సముచ్చార్య ముఖవాసం ప్రదాపయేత్ ౧౧౭

పూర్వవస్త్రం విస్తజ్యైవ పరిధాప్త్యాఽన్యవాససా
గ్రీవాయాః పృష్ఠతః కుర్యాదవకుంఠసమాదరాత్. ౧౧౮

కేశాన్వికీర్య మంత్రజ్ఞో వామభాగే చ సుస్థితః
ఉపాసహవితి ప్రోచ్య పురస్తాత్పాదుకే న్యసేత్ ౧౧౯

భూః ప్రపద్యే’ సముచ్చార్య ప్రణమ్య జగతాం పతిమ్
పరం బ్రహ్మేతి మంత్రేణ సమాదాయ తు కాతుకమ్. ౧౨౦

స్వస్తిసూక్తం తతో జప్త్వా ప్రతద్విష్ణుః తి బ్రువన్
న్నానవీతే సుసంస్థాప్య పాద్యమాచమనం దదేత్. ౧౨౧

- అహో దేవాదిమంత్రేన్ము తైలయాలిప్య మూర్ధని
తక్షణ విష్ణుగాయత్ర్యా సర్వాఽంగాణ్యనులేపయేత్ ౧౨౨
- సరిలిఖతమితి మస్త్రేణ సర్వాంగమపి శోధయేత్
అష్టేన ఖండశీకేన శర్కరాభిర్మధోచితమ్ ౧౨౩
- అలకాశోధనం కుర్యాచ్ఛ్రీపత్రామలకాబునా
శాలిపిష్టేన గంధాద్యైరంగశోధనమాచరేత్ ౧౨౪
- విశదం శోధయిత్వా తు సంస్కృత్యోష్టేన వారిణా
'వారీశ్చతస్ర' ఇత్యుక్త్వా శుద్ధోదైరభిషేచయేత్. ౧౨౫
- 'నమో వరుణ' ఇత్యుక్త్వా గోక్షీరైరభిషేచయేత్
'భూరానిలయ'మంత్రేణ స్నాపయేద్దన్ధవారిణా ౧౨౬
- 'అగ్నిమిశోసముచ్ఛార్య మధునా స్నానమాచరేత్
'సినీవా'లీతి మస్త్రేణ హరిదోదకసేచనమ్ ౧౨౭
- తత్తద్ద్రావ్యాస్తరే చైవ భవేచ్ఛుద్ధోదకాప్లవః
పునర్గంధోదకేనైవ గంధద్వారాముదీర్య చ ౧౨౮
- స్నాపయేద్దేవదేవేశం తూర్యఘోషపుగస్సరమ్
చతుర్వేదాదిమంత్రేశ్చ శుద్ధోదై స్నాపయేత్పనః. ౧౨౯
- 'మిత్రస్సుపర్ణ' ఇత్యుక్త్వా విమృశ్య ప్లోతవాసనా
పూర్వవస్త్రం విసృజ్యైవ పరీధాప్య తథేతరత్ ౧౩౦
- పాద్యమాచమనం దద్యాత్పూర్వోక్తేన విధానతః
ప్రణమ్య దేవదేవేశం దత్వా పుష్పాంజలిం తతః. ౧౩౧
- 'భూరాసి భూరిత్యుచ్ఛార్య జీవస్థానే నివేశయేత్
'త్రిదేవ'మంత్రముచ్ఛార్య దృశ్యాఘృణ్యన్తు సమర్పయేత్ ౧౩౨

తతః పోత్య ధువస్థానం గాయత్రీమస్త్రముచ్చరన్
సంయుక్తమేతదుచ్చార్య ధువకాతుకయోస్తతః.

౧౩౩

సంబంధార్థం న్యసేత్కూర్చం కాతుకాగ్రం విభానతః
గాయత్ర్యా ధువవీరస్తు పోత్య శుద్ధేన వానిణా.

౧౩౪

విష్ణవే నమ' ఇత్యుక్త్వా దేవదేవమనుస్మరన్
ధువస్య పాదయోర్మధ్యే పుష్పన్యాసం సమాచరేత్.

౧౩౫

ప్రాగాది చ న్యసేత్తత్ర పాదక్షిగ్యక్రమేణ వై
చతుర్థ్యస్తేన పుష్పాణి పురుషం సత్యమచ్యుతమ్.

౧౩౬

ఆనిరుద్ధమితి పోచ్య మహాదిక్షు చతుర్థు చ
ఆగ్నేయాది తథా న్యసేద్విదిక్షు చ క్రమేణ వై.

౧౩౭

కపిలం చైవ యజ్ఞం చ నారాయణం పుణ్యమేవ చ
ప్రథమావరణం చై తద్ద్వితీయావరణే తతః

౧౩౮

పూర్వోక్తేన క్రమేణైవ వారాహం నారసింహకమ్
వామనం త్రిపిక్రమం చైవ సుభద్రం చ తతః పరమ్.

౧౩౯

ఈశితాత్మానమిత్యుక్త్వా సర్వోద్వహమతిః పరమ్
సర్వవిద్యేశ్వరం చేతి సమభ్యర్చ్యేద్భుహిర్ముఖాన్.

౧౪౦

తృతీయావరణే తల్లిద్దిగీశాంశ్చ నమర్చయేత్
శ్రీభూమ్యాహ్మూర్తిమూర్త్యైశ్చ దేవ్యోరపి సమాచరేత్.

౧౪౧

ఏవం ధువస్య వీరే తు పుష్పన్యాస ఉదాహృతః

లభ కాతుకవీరే తు పూర్వోక్తేన క్రమేణ వై.

౧౪౨

ప్రాచ్యాం సుభద్రమూవాహ్య హయాత్మకమతః పరమ్
రామదేవం పుణ్యదేవం సర్వం చైవ సుఖావహమ్.

౧౪౩

సంవహం సువహం చేతి ప్రథమావరణే లగ్నయేత్
ద్వితీయావరణే తద్వన్మిత్ర ముత్రిం శివం తతః.

౧౪౪

విశ్వం సనాతనం వైవ సనన్దనమతః పరమ్
సనత్కుమారం సనకమర్చయేచ్చ బహిర్ముఖాః.

౧౪౫

తృతీయావరణే తద్వల్లోకపాలాంత్రమర్చయేత్
ప్రణవాది సమోఽస్తం ప్యాదర్చనం న్యాస ఉచ్యతే.

౧౪౬

ఏకాదశభిరష్టాభిరుపచారై స్తథార్చయేత్
తత్ర దేవ్యోశ్చ విధినా ధృవదేవ్యోవాచరేత్.

౧౪౭

మార్కండేయం భృగుం వైవ దేవదక్షిణవామయోః
బ్రహ్మణం శంకరం తద్వద్భి త్రిపార్శ్వే సమర్చయేత్.

౧౪౮

దేవేశాభిముఖానేతాన్యధావిధి సమర్చయేత్
ద్వారార్చనం సమారభ్య శిష్యః కుర్వాద్గురూదితః.

౧౪౯

ద్వారే ద్వారే ద్వారదేవాః ద్వారపాలాంత్రమర్చయేత్
విమానపాలాః లోకేశాం స్తథా చై వాఽనపాయినః.

౧౫౦

పరివారాం స్తథాన్యాంశ్చ విష్ణుభూతాస్తమేవ చ
తత్తన్నామ్నా సమభ్యర్చ్య భూరానిలయ' మస్త్రతః.

౧౫౧

ద్వారప్రత్యూశనం కృత్వా దక్షిణే మధ్యవామయోః
ధన్వం జ్ఞానమథైశ్వర్య మావాహ్య సుసమర్చయేత్.

౧౫౨

సర్వత్ర ద్వారవామే తు రక్ష్యాం శాస్త్రమర్చయేత్
తతో యవనికాం కుర్వాద్వాసరే త్సమాదినిర్మితామ్,

౧౫౩

స్త్రియశ్శూద్రాస్తు పతితాః పాపండా వేదనిస్తకాః
దేవతాస్తర భక్తాశ్చ పాపరోగాదిపీడితాః. ౧౫౪

అభిశస్తాశ్చ యే పాపాశ్శాస్త్రేషు తు వినిందితాః
పూజాకాలే తు నాహ్లాన్తి నేవతుం హరిమవ్యయమ్. ౧౫౫

ధ్యానమావిశ్య తిత్కాలే పూజకస్సుసమాహితః
ఆస్మియా క్తం జపితై వ్వివ సాక్షాన్నారాయణో భవేత్. ౧౫౬

విష్ణుం వ్యాపినమాత్మాన మఖండానందచిన్మయమ్,
రుక్మాభం రక్తనేత్రాన్యపాణిపాదం సుఖోద్వహమ్. ౧౫౭

కిరీటహారకేయూరకుండలాంగదభూషితమ్
శంఖచక్రధరం దేవం వరదాభయదిహ్నితమ్. ౧౫౮

శ్రీవత్సాంకం మహాబాహుం కాస్తుభోద్భాసితోరసమ్
శుకపింఛాంబరధరం ప్రలంబబ్రహ్మసూత్రిణమ్. ౧౫౯

దివ్యాయుధపరీవారం దివ్యభూషావిభూషితమ్
దేవీభ్యాం పరివారై శ్చ సేవ్యమానం జగత్పతిమ్. ౧౬౦

ధ్యాయేత్పున్నిహితం చింతే నారాయణమహమయమ్
యథాభేరం తథా ధాత్వా న్యాసకర్మ తతశ్చరేత్. ౧౬౧

సువర్భవర్భూ'రిత్యుక్త్వా మూర్ధ్ని నాశౌ చ పాదయోః
బింబస్య వ్యాహృతీర్నున్యసేద్వాన్యహృతీన్యాస ఉచ్యతే. ౧౬౨

పాదయోరస్తరే పీఠే యకారం చ తతో న్యసేత్
అకారం హృదియే న్యస్య చాదిబీజం తతః పునః. ౧౬౩

అవేష్ట్య ప్రణవేనై తాన్ ప్రణామం పునరాచరేత్
పుష్పగన్ధాక్షతై ర్యుక్తం శుద్ధోదైరభిపూరితం ౧౬౪

ప్రణిధిం చోర్ధ్వముద్ధృత్య దీపాద్దిపమివక్రమాత్
ఇదం విష్ణురితి' ప్రోచ్య చాయాతు భగవా'నితి. ౧౬౫

ప్రణవాత్మకమవ్యక్తం దివ్యమంగళవిగ్రహమ్
ధ్రువాత్ప్రణిధిలోయే తు కూర్చేనావాహయేద్ధరిమ్ ౧౬౬

తదావ్యక్తం తోయమాదాయ కాతుకస్య తు మూర్ధ ని
ప్రణవేన సమాస్రావ్య కూర్చేనావాహయేద్ధరుః ౧౬౭

మూర్తిమంత్రాంస్సముచ్చార్య తత్ర కార్యం సమాచరేత్
దేవ్యా చైవ తిథాఽవాహ్య సమ్యగభ్యర్చయేద్బుధః ౧౬౮

తిథ్యైవావాహయేద్విద్యా విధినా చోత్సవాదిషు
కాతుకాద్భలిభేరస్య కేచిదావాహనం విదుః. ౧౬౯

అలంకారాసనం పశ్చత్సంకల్ప్య చ యథావిధి
ఆసనం మంత్రవద్దద్యాద్దేవేశమనుమానయేత్. ౧౭౦

పాద్యమాచమనం చాఽపి దద్యాత్పూర్వోక్తమంత్రతః
'తేజోవత్స్వివ'వమంత్రేణ వస్త్రం ధౌమాచార్యయేత్ ౧౭౧

'భూతో భూతేషు' మంత్రేణ భూషణైశ్చ విభూష్య చ
'సోమస్య తనూర'సీతు్యక్వా ధారయేదుత్తరీయకమ్. ౧౭౨

అష్టాక్షరేణ మంత్రేణ చోర్ధ్వపుండ్రం చ ధారయేత్
'అగ్నిం దూతమి'తి ప్రోచ్య యజ్ఞసూత్రం సమర్పయేత్ ౧౭౩

తద్విష్ణోఽతి మంత్రేణ పుష్పదైః పూజయేత్తతః
మూర్తిమంత్రాంతస్సముచ్చార్య కేశవాదిభిరేవ వా. ౧౭౪

అష్టోత్తరశతైస్తద్వదష్టోత్తరసహస్రైః :

అనన్తేనామభిః పూజ్యోఽనన్తనామా భవా హరిః.

౧౭౫

‘తద్విప్రాసౌమి పౌచ్య చన్దనేనానులేపయేత్

‘పరోమాత్ర’దే శ్శుచ్యార్చ్య ధూపమాఘ్నాద్యైః తతః :

౧౭౬

‘విష్ణోః కర్మాణి’ మంత్రేణ దీపం తస్మై ప్రదర్శయేత్

‘త్రిదేవ’ ఇతి మంత్రేణ దద్యాదఘ్నం చ పూర్వవత్

౧౭౭

ఉపచారేషు సర్వేషు ప్రియమగుత్యం హరేస్సర్వత్రమ్

తస్మాన్నివేదయేద్ధీమా మధుసోపమం శుభమ్.

౧౭౮

ఆచమనన్తు తస్యాస్తే పూర్వమస్త్రేణ కామ్యేత్

ద్యోతంశులమూదాయ తదగ్రం పాదమేవ వా.

౧౭౯

తండులాధతిలై గ్యుక్తం ముఖవాసఫలావివృతమ్

గృహీత్వా కాంస్యచాత్రే తు దేవస్యాగ్రే నిభాయ చ

౧౮౦

దశ్శయోద్దేవదేవస్య ‘సోమం రాజానముచ్చరన్

దేవార్పితైస్త నిర్మాలైః పూజయిత్వాఽర్చకం తతః.

౧౮౧

‘ఘృతాత్పరీతి మంత్రేణ గళయిత్వా కరం హరేః

అర్చకాయ ప్రదేయం స్యాన్మాత్రాదానమితి స్మృతమ్

౧౮౨

బహుశో దక్షిణాం దద్యాద్దానసాధుగ్యసిద్ధయే.

‘దేవస్య’శ్చేతి మంత్రేణ పరిగృహ్య తదర్చకః

౧౮౩

ఉపయంజ్యత్కుటుంబాథే స హి దాయహరో హరేః

దేవద్రవ్యోపభోగే తు యశ్శాస్త్రైర్హోమ ఈతః.

౧౮౪

వైఖానసానాం తద్దోషో నాస్తి దేవప్రసాదతః

ప్రేక్ష్య దేవదేవేశం మంత్రైర్వేదాపిసంభవైః :

౧౮౫

ఉత్సవాదేశ్వ పూర్వోక్తం సర్వమర్చనమాచరేత్
తతోభోజ్యాననం చైవ సంకల్ప్య చ యథావిధి. ౧౯౭

ఘృతం మధు గుడం చైవ పయో దధి సమన్వితమ్
ప్రఫమాత్రం తు సంగ్రాహ్యం మధుపకమిహాచ్యతే. ౧౯౮

‘యన్మధున’ ఇతి మంత్రేణ మధుపకం నివేదయేత్
పశ్చాదాచమనం దత్వా శిష్యం కార్యే నియోజయేత్. ౧౯౯

‘అథా౭వసీద’మంత్రేణ శోధయిత్వా స్థలం తతః.
మండలం చతురశ్రం చ కారయేత్పరిచారకః. ౨౦౦

హవిః పాత్రాణి సంశోధ్య రవిమఖ్యర్చ్య తేషు నై
అభిఘార్య ఘృతేనైవ హవిస్తత్ర తు నిక్షిపేత్ ౨౦౧

‘అమృతోపస్తరణమసీత్యత్ర కార్యం సమాచరేత్.
ఉపదంశాదికం తత్ర గుడం దధి ఫలాని చ ౨౦౨

నిక్షిప్య విష్ణుగాయత్ర్యా పృథక్పాత్రేష్వనంకరమ్
‘యత్రే సుసీమ’ మస్త్రీణ గోఘృతేనా౭భిఘార్య చ ౨౦౩

దేవస్యా౭గ్రే తు నిక్షిప్య త్రిపాదేషు యథావిధి
హవిరర్పణకాలే తు న నేవ్యో హరిరుచ్యతే. ౨౦౪

తస్మాదైవిభాసనా౭ హిత్యా బ్రాహ్మణా అన్యసూత్రిణః
న విశేయుస్తథా౭న్యే చ తత్కాలే విష్ణుమందిరమ్. ౨౦౫

కవాటం బద్ధయేత్పశ్చత్ ఘంటానాదం చ కారయేత్
తూర్యఘోషాదికం కుర్యాన్మృదువాద్యప్రియో హరిః. ౨౦౬

తతో౭ర్చికః ప్రసన్నాత్మా దేవదేవమనుస్మరణ
హవిః పాత్రేషు తుళసీం నిక్షిప్యా౭ష్టాక్షరేణ తు. ౨౦౭

స్తోత్రైశ్చ వివిధైస్తుత్వా పాదే పుష్పాంబలిం క్షిపేత్
దశశయేద్వివిధాకారాః దీపాన్మంత్రేణ తత్ర శు. ౧౮౬

కుంభదీపం సమాదాయ దేవాగ్రే శు వినిక్షిపేత్
వారాహం నారసింహం తత్రాష్టనం చ త్రివిక్రమమ్. ౧౮౭

దశేష్యభ్యర్చ్య విధినా దీపే లక్ష్మీం సమర్చయేత్
వర్తికాయాం క్రియం వై వ ధూమేభ్యర్చ్య భవం తథా ౧౮౮

ప్రోక్ష్యేనచారైర్భ్యర్చ్య పుష్పగంధాదిభిః క్రమాత్
శుభా శ్యేతీరితి ప్రోచ్య కరాభ్యాం పరిగృహ్య చ, ౧౮౯

ప్రదక్షిణం త్రివారం తు దర్శయన్ భ్రామయేద్ధరిమ్
సర్వవాద్యసమాయుక్తం తం దీపం పరిగృహ్య చ ౧౯౦

శిష్యే వా గణికా వాపి దేవాగ్రం పఠేత్ చ
విసృజేచ్ఛైవ తం దీపం పృష్ఠే యూథాధిపస్య చ ౧౯౧

తద్దీపదర్శనాన్నానామాయుశ్శ్రీపుత్రసంపదః
సంభవన్తి స సద్దేహా విష్ణోగ్ని రాజనం హి తత్. ౧౯౨

చిత్రైశ్చివాలవ్యజనైస్తత్కాలే వీజయేద్ధరుః
దర్పణం చామరం ఛత్రం వ్యజనం చతురంగకమ్. ౧౯౩

నృత్యం గీతం చ వాద్యం చ వైష్ణవం మంత్రముచ్చరన్
దేవస్య దర్శయిత్వా తు స్తోత్రం వేదైః క్రమాచ్చరేత్ ౧౯౪

తథా నానావిధైస్తోత్రైశ్చావయేదచ్యుతం హరిమ్
అనుక్తం వై వ యత్సర్వమూహయిత్వా సమాచరేత్. ౧౯౫

శ్రీభూమ్యాహృదయే న్యస్య తత్తద్బీజాక్షరం పృథక్
తత్సూక్తాభ్యాం షోడశోపచారైర్భ్యర్చయేత్కమాత్. ౧౯౬

పుష్కరభ్యర్చ్య సంహృత్య ప్రణవైః పరిషిచ్య చ
అభిమృత్యన్నసూక్తేన సురభిముద్గాం ప్రదర్శ్య చ ॥ ౨౦౮

తదస్య ప్రియమిత్యక్త్యా పావిరుష్ణం నివేదయేత్
సుభూస్వయంభూత్మిక్త్యా అపూఃం చ నివేదయేత్. ॥ ౨౦౯

వృధుకాదీని చాన్యాని విశ్వభేషజమస్త్రతిః
అపక్వాని చ వస్తూని సర్వమష్టాక్ష కేణ తు. ॥ ౨౧౦

ఇదం విష్ణుస్సముచ్చార్య పానీయం స్వాదు శీతలమ్
నివేదయత్వా గంధూషం పాద్యమాచమనం దిదేత్, ॥ ౨౧౧

ఘృతాత్పరీతి మంత్రేణ ముఖవాసం ప్రదాపయేత్
విష్ణుగాయత్రీముచ్చార్య దద్యాత్పుష్పాంజలిం తతః. ॥ ౨౧౨

నిత్యాగ్నికుండే ఘల్ల్యం వా పరిషిచ్య చ పావకమ్
చరుణాక్షేన జహుయాత్కూర్తిమంత్రైః క్రమాద్భుభః ॥ ౨౧౩

దేవ్యాదిభ్యస్తథా హుత్వా వైష్ణవం చ యజేత్క్రమాత్
పుష్పన్యాసాక్తదేవేభ్యః పాషణ్డానాం తథా చ. ॥ ౨౧౪

త్రికాలేషూత్తమం ప్రోక్షమధమం ప్రాతరేవ హి
ప్రాతర్మధ్యాహ్నాయోచ్చైవ మధ్యమం హిమామలక్షణమ్ ॥ ౨౧౫

రక్షేదగ్నిమవిచ్ఛిన్నమశ్నో యశ్చ రక్షితుమ్
సమిధ్యాత్మిని వాఽరోవ్య ప్రణీయాహరవార్యజేత్. ॥ ౨౧౬

తతో యత్రాసనం విద్వాక్ సంకల్ప్వ్య విధినా బుధః
ప్రోక్ష్యాఽలంకృత్య చాదాయ రథం వా చతురస్తరమ్ ॥ ౨౧౭

బలిజేరం సమారోవ్య సర్వాలంకారసంయుతమ్
'రథస్తరం' సమచ్చార్య తత్ర కార్యం సమాచరేత్. ॥ ౨౧౮

- యోగేశం పరంబ్రహ్మణం పరమాత్మానమిత్యపి
భక్తవత్సలమిత్యుక్త్వా మూర్తిమంతైస్తథా హరిమ్ ౨౧౯
- నారాచరణ్ణా నుదృఢం బద్ధయేద్రహసి క్రమాత్
విష్ణుస్తావమితి మంత్రేణ పాదా స్పృష్ట్యా గమేన్ముహుః ౨౨౦
- సోమం రాజానముచ్చార్య ఛత్రం మూర్ధని ధారయేత్
మరుతః పరమాశ్రేతి శార్ఙ్గయో శ్చమరే దదేత్ ౨౨౧
- నాయుపరీతి మంత్రేణ వ్యజనై ర్విజయేద్ధరమ్
తిథాన్వైస్సుమహాహౌశ్చ యుక్తో నివ్యపరిచ్ఛదైః ౨౨౨
- ఘంటారవేణ సంయుక్తం శంఖభేరినినాదితైః
భేరీమృదంగపణవనిసాన్సైః కాహలైరపి. ౨౨౩
- మర్దలైర్దివ్యపాదైశ్చ లయశ్రుతిసమన్వితైః
ఉపతిష్ఠేజ్జగదోన్మయిం నారాయణమనామయమ్ ౨౨౪
- శిష్యమాహూయ తత్కాలే సోష్ఠీవం సోత్తరీయకమ్.
ఊర్ధ్వే పుష్పం చ సన్నయస్య ప్రోక్షయిత్వా చ మస్తతః ౨౨౫
- తసోష్ఠీఘోపరిస్థాన్య బలిపాత్రం విచక్షణః
ఆలంకృత్య చ మాల్యాద్యైః పూజయేత్తాక్షన్యవత్సరేత్ ౨౨౬
- వాహయిత్వా బలిం తేన బలిపాత్రేణ చైవ హి
సర్వద్యావేషు సర్వత్ర పుష్పన్యాసోక్తమాగతః. ౨౨౭
- పూర్వాంతముత్తరాంతం చ నిక్షిపేత్తు బలిం క్రమాత్
తోయం పుష్పం బలిం తోయం చత్వారస్తత్ర విగ్రహః ౨౨౮
- తతో దేవం సమానీయ క్రమమాణాశ్చనైశ్చనైః
వాహకా వాహయేయస్తం రథం సర్వాంగసుందరమ్. ౨౨౯

క్రమేణ నమ్రకాయస్తు క్షీపేచ్ఛిష్యో బలిం క్రమాత్
 బలిం దత్వాఽగ్రతో గచ్ఛేద్దేవేన సహ వా పృథక్ ॥ ౨౩౦
 తతో దేవం క్రమాన్నీత్వా ప్రాదక్షిణ్యక్రమేణ వై
 తత్కాలే తు బలిదేయ స్తత్క్రిమస్తుప్రవక్ష్యతే. ॥ ౨౩౧

మణికం చ తతస్సన్ధ్యాం ప్రథమద్వారపాలకా
 తాపసం సిద్ధిదం చైవ ద్వితీయ ద్వారపాలకా. ॥ ౨౩౨
 స్యజ్జేన్ద్రావస్తరాలే చ యథావిధి సమర్పయేత్
 ప్రథమావరణద్వారే కిష్కిన్ధం తీర్థమేవ చ ॥ ౨౩౩
 ద్వితీయావరణద్వారే గణేశం శేషమర్పయేత్
 తృతీయావరణద్వారే శంఖపద్మవిధీ తథా. ॥ ౨౩౪
 తుహిణం చ బలిందం చ చతుర్థావరణే తథా
 పంచమావరణే చైవ ఖడ్గం శాబకం సమర్పయేత్. ॥ ౨౩౫
 షష్ఠే చావరణే శంఖచక్రచూడా సమర్పయేత్
 చండం తథా ప్రచండం చ సప్తమావరణే ఽర్పయేత్. ॥ ౨౩౬
 సోపానమధ్యే శ్రీభూతం గరుడం చ సమర్పయేత్
 హవీరక్షకమగ్నిం చ ఆగ్నేయ్యాం సమ్యగర్పయేత్. ॥ ౨౩౭
 విమానదక్షిణే పాశ్వే వివస్వంతం యమం తథా
 నైర్ఋత్యాం వాద్యఽరతుం చ నిర్ఋతిం చ సమర్పయేత్. ॥ ౨౩౮
 పశ్చిమే విశ్రమభ్యర్చ్య త్తథా వరుణమేవ చ
 వాయుస్యమర్పయేచ్చైవ పుష్పేశమరుతో తథా. ॥ ౨౩౯
 ఉత్తరస్యాం తు క్షత్తారం కుబేరం చ సమర్పయేత్
 ఈశానం భాస్కరం చైవ తిథై శాన్త్యే సమర్పయేత్. ॥ ౨౪౦

భూతపీఠే సమభ్యర్చ్య చక్రం చైవ ధ్వజం తథా
శంఖం యూధాధిపం చైవ అక్షహస్తం తథార్చయేత్. ౨౪౦

వీరస్య దక్షిణే భాగే 'యే భూతా' ఇతి మస్త్రుతః
భూతయక్షపిశాచేభ్యో బలిశేషం తు నిర్వపేత్. ౨౪౧

పాదా ప్రత్యుశ్య చాచమ్య తత్ర కార్యం సమాచరేత్
చృత్తగేయాదియుక్తం తు దివ్యస్తోత్రైస్సమన్వితమ్. ౨౪౩

ప్రదక్షిణత్రయం కృత్వా భౌమముత్వా జగద్గురుమ్
సోపాసమధ్యే సంస్థాప్య రజ్జబద్ధం విసృజ్య చ. ౨౪౪

జయశబ్దైస్తథామన్త్రైర్దద్యాన్నిరాజనం తతః
తతో దేవం సమాదాయ స్వస్థానే తు నివేశయేత్. ౨౪౫

విష్ణుసూక్తం సముచ్చార్య ప్రణామం ముహూర్తాచరేత్
దిద్యాత్పామ్పంజలిం చైవ ద్వాదశాఽష్టపదక్షరైః. ౨౪౬

పౌరుషం సూక్తముచ్చార్య ప్రణవం చ సముచ్చరేత్
ముఖవాసం సమర్చ్యైవ శక్తితో దక్షిణాం దదేత్. ౨౪౭

తతః పతన్ద్రహస్తీర్థమూదాయైవ తు పూజకః
త్రిః విజేన్నియతో భూత్వా తుశనీమపి భక్షయేత్. ౨౪౮

ప్రత్యూషశ్చ ప్రభాతిశ్చ మధ్యాహ్నశ్చాపరాహ్ణికః
సాయంకాలో నిశీథశ్చ పూజాకాలస్తు వత్సస్మృతాః. ౨౪౯

ప్రాతఃకాలేర్చరం కుర్యాజ్జపహోమాభివృద్ధయే
రాజరాష్ట్రాభివృద్ధ్యర్థం మధ్యాహ్నార్చనమివ తే. ౨౫౦

సాయంకాలేఽర్చనం చైవ సర్వసస్యాఽభివృద్ధయే
ఉపఃకాలాఽర్చనం పోక్తం ప్రజాపశువివృద్ధయే. ౨౫౧

అపరాహ్లాఽర్చనం చైవ దైత్యనాశనహేతవే
అర్ధరాత్రాఽర్చనం పోక్తం చతుష్పాదభివృద్ధయే. ౨౫౨

ఏవం షట్కాలపూజాయాం ఫలముక్తం విశేషతః
షట్కాలం వా త్రికాలం వా ద్వికాలం కాలమేవ వా ౨౫౩

పూజనం దేవదేవస్య తైస్సహికాముష్మికప్రదమ్

షట్కాలపూజనే కుర్యాదాదావాహనంబుధః ౨౫౪

తేధాన్త్యవేలార్చనాయాం కుర్యాదుద్వాసనం యతః
ఉపసన్ధ్యాసు దేవేశమాసనాద్యప్తవిగ్రహేః. ౨౫౫

సమభ్యర్చ్య హవిర్దద్యాద్వినా హోమామం బలిం తథా
పుష్పన్యాసం చ హోమామం చ పరివారార్చనం బలిమ్. ౨౫౬

నిత్యయాతోత్సవం చైవేత్యుపసన్ధ్యాసు వర్జయేత్
త్రికాలమర్చనేఽన్యత్ర స్తుపనం ప్రాతరేవ హి. ౨౫౭

ప్రోక్షణం చాన్యకాలే తు మస్త్రేణేత్యాహ పూజనమ్
శిష్యాకామప్యభావే తు వర్షాద్యుపహతౌ తథా. ౨౫౮

తథా వాద్యాద్యభావే వా బలికాలే సమాగతే
తదా దేవాంతృయావాహ్ని ద్వారాగ్రే నిక్షిప్త్యలిమ్. ౨౫౯

‘సూర్యస్తావ్’ మస్త్రముచ్చాగ్య కవాటం బన్ధయేత్తతః

మధ్యాహ్నే చైవ సాయాహ్నే కాలే కాలే తథా ఽచరేత్.

తద్దైవోద్భూతయేత్కాతే సర్వం పూర్వవదర్శనమ్
పుష్పం దావీరాచ్ఛితం శోభ్య పునర్దావరే సమర్చయేత్. ౨౬౧

ధృివపీతే తు పుష్పాని న శోభ్యాని పునః పునః
తాని పుష్పాని సుధృత్య తదూర్ధ్వే న్యాసమాచరేత్, ౨౬౨

సాయార్చనే తు తాని స్యునికర్మాల్లాని న చాన్యతః
కౌతుకాద్యస్పృశం పుష్పమాదామ నిగ్ధాః బుధః ౨౬౩

పీరే పాశ్చ్యే నిభామూర్ధ్వైరర్చయేత్తు పవైర్నవైః

అన్యవేలార్చనాస్తే తు సంకల్ప్య శయనాసరమ్. ౨౬౪

విముచ్య వస్త్రమాల్యాదీన్ సూక్ష్మవస్త్రం సమర్చ్య చ
అభ్యర్చ్య పుష్పగంధాదై వ్యధేవదేవ శ్రియః పతిమ్. ౨౬౫

సర్వావధివిమిశ్రం చ కషాయం తోయషేవ చ
నివేద్య దేవదేవస్య ముఖవాసం ప్రదాపయేత్. ౨౬౬

యదై వ్యప్తవమితి ప్రోచ్య మృదువాదై వ్యర్మనోరమైః
దివ్యోపధానసహితే దివ్యాలంకారశోభితే ౨౬౭

పరిష్కృతే వితానాదై వ్యధివ్యధూపై స్సుధూపితే
మహాహంస్తరణోపేతే శయనే శాయయేద్ధరిమ్. ౨౬౮

శ్రీభూమ్యా చ సమాదాయ తస్మన్త్రాభ్యాం కృమాద్దురుః
శాయయేద్దేవపాశ్చ్యే తు 'ద్రువస్త' ఇతి చోచ్చరేత్. ౨౬౯

అచ్ఛిన్నస్సప్తతశ్చాపి సుపగ్గగరుడధ్వజ
చక్రపాణే మహాబాహూ యధేవ్యం వస ఓం నమః. ౨౭౦

ఇతి మూత్రం సముచ్చార్య భక్త్యా పరమయా యుతః
ప్రాతరావాహితాం శక్తిం ద్రువబేరేవనోపయేత్. ౨౭౧

ప్రదక్షిణం ప్రణామం చ కృత్వా మంత్రేణ దేశికః
మృత్వా పురుషనూక్తేన విష్ణుగాయత్రియా తథా. ౨౭౨

వ్యాపకత్రయమనైశ్చ తథా విష్ణోర్న కా'దిభిః
అథో దేవా'దిభిర్మూర్తైర్మూర్తైర్నైశ్చ వైష్ణవైః ౨౭౩

ఏకాక్షరాదినూక్తైశ్చ ద్వాదశాఽష్టషడక్షరైః
ముహూః పుష్పాజలిం దత్వా తామయేద్దోషసంచయమ్ ౨౭౪

అథ వక్ష్యే విశేషేణ పూజనం చాత్మవాదిషు
బ్రహ్మస్థానం కాతుకస్య పూర్వమేవ సమీరితమ్. ౨౭౫

సాశక్వయోః కాతుకస్యాఽథ స్థాపయేత్సాన్నిపనాత్సవా
ఉత్తిరే కాతుకస్యైవ బలిజేరస్య సంస్థితః. ౨౭౬

గర్భాలయస్య సంకోచే త్వధ వా ముఖమండపే
అస్తరాతేఽథ వా స్థాప్య పూజయేత్సాన్నిపనాత్సవా. ౨౭౭

సాన్నిపనాత్సవయోః కుర్యాత్పూర్వోక్తార్చనముత్తమమ్
ఆసనాద్యుపచారాంశ్చ కల్పయేత్ షోడశాఽథ వా ౨౭౮

త్రయోదశోపచారైశ్చ శాస్త్రం సమ్యక్సమర్చయేత్
సవోపచారైరభ్యర్చ్యేదనపాయగణాం స్తథా. ౨౭౯

ద్వారదేవాక్ ద్వారపాలాక్ లోకపాలాంస్తథైవ చ
అష్టోపచారైరభ్యర్చ్యేత్సూర్తిమంత్రైస్సమాచరేత్. ౨౮౦

ఇతరాక్ పరివారాంశ్చ యజేత్ షోడశవిగ్రహైః
తథైవ పాకలక్ష్మ్యైశ్చ ద్వారలక్ష్మ్యైశ్చ కారయేత్. ౨౮౧

శ్రీవత్సలక్ష్మ్యైశ్చ తథా దేవేన సహ చాచరేత్

అవతారప్రతిష్ఠాయాం ధృవర్చాం వాఽథ కారయేత్. ౨౮౨

త్రివిక్రమప్రతిష్ఠాయాం ధ్రువార్చాచుర్చయేత్తతః ౨౮౨౪

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవద్భాష్యే భృగువ్రాహ్మణ్యే సహితాయాం
ప్రక్షీర్ణాఽధికారే ఽష్టాదశోఽధ్యాయః.

అధైకోనవింశోఽధ్యాయః.

— భ గ వ ద ర్చ న మ్ —

అతః ఊర్ధ్వం ధృవార్చాయామర్చనం సంప్రవక్ష్యతే
మూర్ధాది పీఠాత్సన్న్యస్తపుష్పసీన్యపి శోధయేత్. ౧

యోగవీరార్చనం స్యాచ్ఛ్రేత్త్రికాలం స్నానమాచరేత్
ప్రాతర్మన్యాహ్నాయోర్వాఽథ యోగపీఠే ధ్రువాఽర్చనమ్. ౨

భోగమేవ ధృవార్చాయాం ప్రాతర్మన్యాహ్నాయోరపి
త్రికాలం వాఽథ సంస్నాప్య ధృవార్చాయాం విశేషతః ౩

వస్త్రాదీన్యపి సంశోధ్య పుష్పన్యాసం చ పూర్వవత్
శివాదీనర్చయిత్వా తు పాదపీఠే సమస్తతః ౪

తథాసనాద్యైస్సరైర్విశ్చ త్రిసంధ్యం చార్చయేద్భుధః
అర్చయామే తు పూర్వాస్తమర్చయిత్వా చ పూర్వవత్. ౫

హవిర్నివేదయేచ్ఛవాఽనుక్తమన్యచ్చ పూర్వవత్
అవాహనవిసర్గౌ తు న కుర్యాదితి శాసనమ్. ౬

- అథ వక్ష్యేఽర్చనాస్తే తు విధానం ప్రతి కర్మణామ్
సావర్ణ్యముత్తమం పాత్రం రాజతం మధ్యమం భవేత్. ౭
- అథమం తామ్రపాత్రం తు త్రివిధం పాత్ర ముచ్యతే
త్రితాలముత్తమం పోక్తం ద్వితాలం మధ్యమం భవేత్. ౮
- అథమం త్వేకతాలం స్యాత్త్రివిధం పాత్రవిస్తరమ్
విస్తారేణ సమాఖ్యాతం తయోర్మధ్యమమధ్యమమ్. ౯
- తస్య మధ్యే త్రిభాగైకం కర్ణికాఽంగులముచ్చయమ్
పరితోఽష్టదలు కుర్యాత్కర్ణికోచ్చయమానతః. ౧౦
- ద్వ్యంగులం మూలనాహం స్యాత్తదగ్రం ల్పద్ధనాహకమ్
కించిత్పలాంబుకాకారమగ్రం కుర్యాద్ద్విచతుః. ౧౧
- ద్విప్రథతందులైః పక్షమన్నం తత్రైవ నిక్షిపేత్
అభిఘార్య ఘృతేక్షవ అష్టాఽంగులసమున్నతిమ్. ౧౨
- దశాంగులం వా ఉత్పేధ దాద్దశాఽంగులమేవ వా
తత్పాత్రం చ సమాదాయ కాతుకాగ్రే విధాయ చ. ౧౩
- కౌతుకాచ్చక్తిమాదాయ చార్పయేదప్తవిగ్రహైః
పరబ్రహ్మణ మిత్యక్త్వా పరమాత్మానిమిత్వపి. ౧౪
- భక్తవత్సలం యోగేశం చతుర్మా ర్తిభిరర్చయేత్
ప్రాతః పుష్పబలిం కుర్యాన్మహ్యాహ్నాన్నబలిం తథా. ౧౫
- సాయే తస్మిన్మబలిం కుర్యాత్పూర్వమేవ ప్రవోదతమ్
లింకులైః కుశుభైశ్చాఽపి యథాలాభమథాపి వా. ౧౬
- శుశ్రీం చాఙ్గ్యబలిం కుర్యాత్పుష్పం తు చతురంగులమ్
శిష్యమాహూయ తత్కాలే సోక్ష్మీపం సోత్తరీయకమ్. ౧౭

సావర్ణ్యం రాజతం తామ్రం శ్రేష్ఠమధ్యమగౌణతః
రత్నజప్రతిమాం కుర్యాన్మానోన్మానం న విద్యతే.

౨౯

ఉష్ణీషం గోలకం జ్ఞేయం శిరోమాసం బ్రహ్మత్రకమ్
కేశాన్తార్ఘ్వా నమం భాగం సంగమాత్పుటసూత్రకమ్.

౩౦

పుటసూత్రాద్ధనుపర్యస్తమేకమేకస్తు భాగశః

గలమధాంగులం వింద్యాన్మాత్రార్థం గ్రీవముచ్యతే.

౩౧

హిక్మాహృదయపర్యస్తం ముఖం మాత్రాధికం భవేత్
హృదయం నాభి త్థైవోక్తం తదధస్తాత్తు తత్సమమ్.

౩౨

ఊరూ చ ద్విముఖాయామం గోలకోత్సేధమివ్యతే
చరణం జానుమాసం చ కాలాయ పురతో పరమ్?

౩౩

హిక్మాసూత్రాదధస్తాత్తు బాహుద్విముఖనేత్రకమ్
ప్రకోష్ఠం ముఖబద్ధం చ ముఖమధాధికం భవేత్.

౩౪

మణిబద్ధాంగులస్మాఽగ్రే ముఖాయామం ప్రశస్యతే
చతుర్భుజం చ కృత్వా తు మానమేవముదాహృతమ్.

౩౫

.....వకుర్యాత్పద్మాకారం శు గోలకమ్

అథ వక్ష్యే విశేషేణ హవిష్పాకం విధానతః.

౩౬

పక్వా విత్తానుసారేణ హవీంష్యపి చ కల్పయేత్

అల్పే మహతి వా తుల్యం ఫలమాధృదస్రయోః.

౩౭

నివేదయిత్వా దేవేశం కల్యాణం కారయేద్భుధః

అపదత్వా? ఘృతం యత్తు కల్యాణమశుభాయ వై.

౩౮

అలాభే చైవ సర్వేషాం ప్రీహీణాం తండులం స్తథా

శిష్యం గరుడ వత్స్మత్పాత్రముద్ధృత్య తత్రా వై
ఉదుశ్యమితి మంత్రేణ శిష్యస్తద్భిరసి శ్యశేత్.

౧౮

ప్రదక్షిణం తతః కుర్యాత్కుర్యాచ్ఛబ్దరవై ర్యుతమ్
వితానఛత్రసంయుక్తం పింఛచామరసంయుతమ్.

౧౯

ధూపదీపసమాయుక్తం శనైః కుర్యాత్ప్రదక్షిణమ్
ప్రదక్షిణత్రయం కృత్వా ప్రవిశేదాలయం బుధః.

౨౦

భూతిపితాస్తరే తిష్ఠేద్దృష్టియాత్తు తదర్చకః
కాతుకాగ్రే తు సన్న్యస్య ఓంకారేణ నివేశయేత్.

౨౧

బల్యగ్రం ఖండయిత్వా తు సేవేశాయ నివేదయేత్
తచ్ఛేషం సోదకం చైవ భూతిపరే తు నిక్షిపేత్.

౨౨

ఉత్సవం కర్తుకామశ్చేత్రిసంధిష్యేవముత్తమమ్
సాయం ప్రాతర్మధ్యమం స్యాత్సాయం చైవాధమం భవేత్

బలిం చ బలిబేరం వా కారయేదితి కే చ స

బల్యర్థం క్షప్తదేవస్య చోద్ధృష్టమానముదాహృతమ్.

౨౪

మహాబేరస్య హస్తేన చై కవిశతికాఽంగులమ్

సప్తదళాంగులం విద్యాద్వాదళాఽంగులమేవ వా.

౨౫

శ్రేష్ఠమధ్యకనిష్ఠాని త్రివిధం మానమాచరేత్

లర్చాబేరత్రిభాగై కము త్రిమప్రతిమాభవేత్.

౨౬

తస్మానస్య దళాంశేన త్వేకోనం మధ్యమం భవేత్

మధ్యమస్య దళాంశేన త్వేకోనమధమం భవేత్.

౨౭

మహతో మూలబేరస్య ముఖాయామం ప్రశస్యతే

బల్యర్థం వ్రతిమాం కుర్యాత్సర్వేషాం స్థాపనం భవేత్.

౨౮

శతద్వయం పంచవింశద్వీహిభిః పూరితం తా యత్
శుక్తిమాత్రమితి ఖ్యాతం మానం తేనైవ కారయేత్. ౪౦

తద్ద్వయం తిలమిత్యుక్తం ప్రకుంచం స్యాత్తిలద్వయమ్
ప్రస్ఫుతిస్తద్ద్వయం పోక్తం కుశుబం ప్రస్ఫుతిద్వయమ్. ౪౧

అంజలిస్తద్ద్వయం పోక్తం ప్రథం స్యాదంజలిద్వయమ్
పాత్రం ప్రథద్వయం పోక్తమాధకం తద్ద్వయం భవేత్. ౪౨

చతురాధకసంయుక్తం ద్రోణమిత్యభిధీయతే
ద్రోణద్వయం భవేత్థారి భారంఖారీద్వయం భవేత్. ౪౩

ద్రోణతంశులపంచుక్తముత్తమం హవిరుచ్యతే
శిధ్ధం మధ్యమం ప్రోక్తంతదగ్ధమధమం భవేత్. ౪౪

ఉత్తమోత్తమమిత్యుక్తమప్తదోక్షైస్తు తంశులైః
అధికం య్యేవేత్తస్మాతోక్తం సర్వ మహాహవిః. ౪౫

తదగ్ధైస్తంశులైస్సిధ్ధం మధ్యమం హవిరుచ్యతే
పద్దోక్షైస్తంశులైస్సిధ్ధం హవిరుత్తమమధ్యమమ్. ౪౬

ద్రోణహీనం భవేత్తస్మాదుత్తమాధమముచ్యతే
మధ్యమోత్తమమిత్యుక్తం చతుద్దోక్షైస్తు తంశులైః ౪౭

దోక్షాత్రయం భవేద్వైత్ర కృతం మధ్యమమధ్యమమ్
మధ్యమాధమమిత్యుక్తం దోక్షాన్వయకృతం హవిః. ౪౮

దోక్షేన తంశులేనైవ సేద్యైమధమోత్తమమ్
తస్య మధ్యమమిత్యుక్తమాధకద్వయసమ్మిలిప్తమ్. ౪౯

అథకేర తు సంయుక్తమధఃపాదమముచ్యతే
తంశులానాథకార్థం తు దేవీనాం తు ప్రకల్పయేత్. ౫౦

- చరుప్రథద్వయం పోక్తం హవిరాధకముచ్యతే
ప్రథం కుడుబసంయుక్తం పిశాచానాం బలిర్భవేత్. ౫౧
- గంధవర్ణరసైర్జుష్టాః ప్రగ్రాహ్యస్తంశులాస్తథా
ప్రత్యుల్య తంశులాన్ సమ్యక్ నిష్పీల్య చ పునః పునః. ౫౨
- చతుః ప్రత్యుశనం కృత్వా ప్రజాస్థాలీతి మస్త్రుతిః
ఊర్జస్వతీతి మస్త్రేణ పాత్రే ప్రక్షిప్య తంశులాన్. ౫౩
- ఘల్జ్వామారోపయేత్పిశ్చాఽఽప్యిష్టవే జుష్టమిశ్యసి
వాచస్పతీతి మస్త్రేణ హవిస్సిన్మస్తు పాచయేత్. ౫౪
- ధూమగర్భరసం సిన్విన్నమతిపకవం చ శీతలమ్
కేశకీటాపవిధస్తు త్యజేత్పర్యుషితం తథా. ౫౫
- ముద్గం చైవ మసోముద్గం కూటస్థం రాజమాషకమ్
కడలీ వనసం చైవ కూశ్మాండం బృహతీ తథా. ౫౬
- కందమూలఫలాన్యన్యే సారాఢ్యా ఉపదంశకాః
గుఢం దధి సమాయక్తమాజ్యయుక్తం..... ౫౭
- హవిః కృత్వా చతుర్భాగమూర్ధ్వభాగే నివేదయేత్
అధస్తాదేకభాగేన హిమమాద్ధం బలయే తథా. ౫౮
- యదంశం పాత్రసంశిష్టం పూజయైవ చ నిర్మితమ్
సావణ్ణే రాజతే పాత్రే కాంస్యే తామ్రే నివేదయేత్ ౫౯
- అగ్నికార్యావశిష్టం చ బలిశిష్టం చ యధవిః
తత్సర్వం పూజకాయైవ పోక్తమేవం మనీషిభిః. ౬౦
- ద్వితీయావరణే పోక్తమాగ్నేయాం పచనాలయమ్
అర్చకస్య గృహే వాఽపి పాచయిత్వా నివేదయేత్. ౬౧

ప్రణిధిం చాద్యస్థాలీం చ ప్రోక్షణీపాత్రమేవ చ
అర్ఘ్యప్రదానపాత్రం చ కుడుబేన ప్రపూరితమ్, ౬౨

హవిఃపాత్రప్రమాణస్తు బలిపాత్రప్రమాణతః
పానీయదానపాత్రం చ కాంస్యం శుక్తిజమేవ వా. ౬౩

హిరణ్మయం వా రాజ్యం వా యథాశోభమలంకృతమ్
తాంబూలదానే ప్యేనం స్యాత్సౌచ్యం కాంస్యమేవ హి. ౬౪

దపణం చ ప్రదాతవ్యం ధ్రువానసగుమం భవేత్
ఆవాహనార్థప్రణిధిం ప్రథమాత్ర ఏప్రూరితమ్ ౬౫

కలుషం కృమితై వాలయుక్తం సూత్రః ప్లితమ్
గర్భవర్ణరసైర్జ్వలమశుచిస్థానమాశ్రితమ్. ౬౬

పంకాశ్మదూషితం చైవ సాముద్రం పల్వలోదకమ్
అగ్రాహ్యముదకం గ్రాహ్యమేభిద్దో మైర్విపర్జితమ్. ౬౭

ఉత్తమం త్రిగుణై రద్భిసాన్నినం చాథమముచ్యతే
అభిషేకో నదీభ్యస్తు మధ్యమే మధ్యమం భవేత్. ౬౮

ఉశీరచందనోపేతం యజ్జలం పాద్యముచ్యతే
ఏలాలవంగతక్కిలజాతిఫలసమన్వితమ్. ౬౯

ఆప ఆచమనీయార్థముశీరామయచందనైః
ఆపః క్షీరశుశాగ్రాది యవసిద్ధార్థతండులైః. ౭౦

తిలవ్రీహిసమాయుక్తై రర్ఘ్యమష్టాంగముచ్యతే
చందనం చాగురుశ్చైవ కుంకుమం గర్భ ఉచ్యతే, ౭౧

ఏకం ద్వయం త్రయం వాపి కర్పూరేణ చతుష్టయమ్
ఉశీరచందనోపేతం ఘృతయుక్తం ఘృతాఘృతమ్ ౭౨

కించిత్కర్పూరసంయుక్తం ధూపమిత్యచ్యతే బుధైః
గోఘృతేన కృతం యత్తు దీపముత్తమముచ్యతే. 23

చతురంగులమాయామం రాజసం దీపమేవ హి
దీపం తత్త్రింగులాయామం మధ్యమం దీపముచ్యతే 24

అథమం తు భవేద్దీపమంగులద్వయసమ్మితమ్
కాపిలేన ఘృతేనాఽపి కృత్వా కర్పూరవర్తికమ్. 25

దీపం విష్ణుప్రియం ప్రోక్తం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్
తామసం తు భవేద్దీపం మాహిషేణ తు సర్పిషా. 26

వృక్షబీజోద్భవస్నేహదీపం ప్రైశాచముచ్యతే
తామసం వాపి ప్రైశాచమయోగ్యం దీపముచ్యతే. 27

క్షౌమం కార్పాసజం వస్త్రం పక్షిభేదాంగసంభవమ్
దశహస్తాయతం చైవ విస్తారం తు ద్విహస్తకమ్. 28

మహోహరం తు సుశ్లేష్ణం విశేషం వస్త్రముచ్యతే.
బేరాయామూర్ధమానేన వస్త్రవిస్తార ముచ్యతే. 29

విస్తారాష్టగుణాయామం సదశం తు సలక్షణమ్
మయూరిపింఛైః కుర్యాత్తు చతుస్తాలం తు విస్తృతమ్. 30

అధోముఖం తు కర్తవ్యమత షోడ్శముఖం తథా
పంచాఽరత్నిప్రమాణేన దంషస్సాన్విదధమం తథా. 31

అధికం ద్వాదశాంగుల్యం మధ్యమేచోత్తమేపి వా
ఏవం పింఛం సమాఖ్యాతం ఛత్రలక్షణముచ్యతే. 32

పక్షులం ఛత్రవిస్తారముత్తమం సముదాహృతమ్
మధ్యమం పంచకాలంస్యాచ్ఛుశుస్తాలమభాధమమ్. 33

మాక్తికం తు భవేచ్ఛత్రం వస్త్రేణాఽపి హితం తథా
వస్త్రేణ వా తథా కుర్యాత్పాలపత్రమథాఽపి వా. ౮౪

ఛత్రం త్వఘోముఖం ప్రోక్తం డండం పింఛస్య దండవత్
సువర్ణరన్నసంయుక్తం కుర్యాదాభరణాదికమ్. ౮౫

ముకుటం కుండలం చైవ హారం కేయూరకం తథా
కటకం కటిసూత్రం చ పుష్పం వై హారమాపురే. ౮౬

కుర్యాదుదరబన్ధం చ రత్నహారం చ మేఖలామ్
హారం చ కర్ణపుష్పం చ ప్రతిమాయా యధార్హకమ్. ౮౭

చామరై శ్చామరం కుర్యాత్పింఛైర్వాఽపి మయూరజైః
దండం హస్తప్రమాణం స్యాద్బాలదండప్రమాణకమ్. ౮౮

హేమరన్నమయం దండం తారతామ్రమయం తథా
అథ వా దారుడండం స్యాన్మయూరసింఘం చ యోజయేత్ ౮౯

ఏవం తు చామరం ప్రోక్తం ప్రచ్ఛన్నపటముచ్యతే
తైమకార్పాససంయుక్తం ద్వారమానస్త కారయేత్. ౯౦

అథ వక్ష్యే విశేషేణ సహస్రధారావిధిక్రిమమ్
సావర్ణం రాజతం వాపి తామ్రం వాపి స్వశక్తితః. ౯౧

ఉత్తమం షోడశాంగుల్యం మధ్యమం ద్వాదశాంగులమ్
అష్టాంగులం తడధమం యథాశక్తి చ కారయేత్. ౯౨

ఏతైరంగులిభిస్సువ్యక్ భృగూకృత్య చ చంద్రవత్
భాగం భిత్త్యున్నం ప్రోక్తం గోలకం వా విశేషతః. ౯౩

సీమావృత్తం తు విస్తారమష్టాంగులమితి స్మృతమ్
కర్ణికాయామవిసారం గోలకం తు యవోన్నతమ్. ౯౪

- మధ్యే రత్నం సువర్ణం వా యథాశక్తి సమర్పయేత్
కర్ణికామభితః కుర్యాద్దళాన్మృష్ట సుసంగతమ్. ౯౫
- పరితష్టోడశదళం ద్వాత్రింశత్కర్ణికం బహిః
చతుష్షష్ఠీసమాయుక్తం దళం బాహ్యే ప్రకల్పయేత్. ౯౬
- దలే యవద్వయఘనం శేఖామపి చ కారయేత్
సహస్రీసుషిరైర్భుక్తం సమానోక్తం చ కారయేత్. ౯౭
- షోడశద్వాదశాష్టాభిరంగుల్యాయామవిస్తృతమ్
మాలం తద్ధస్తవిస్తారం శంఖాస్తరసమీకృతమ్. ౯౮
- పద్మాకృతిం చ కృత్వా తు తౌ చ నాలసమాయుతౌ
శేషం యుక్త్యా ప్రక్షరీత జలనిగ్దమనం బుధః, ౯౯
- సర్వసాంగర్యసంయుక్తం తిథాకారం చ కారయేత్
ప్రత్యక్ష్య పంచగవ్యేన శోధనీయేన శోధయేత్. ౧౦౦
- దేవాలయస్య పు తో గోమయేనోపలిప్య చ
థాన్యరాశిం సమాస్తీర్య వస్త్రం చోపరి విన్యసేత్. ౧౦౧
- ఉత్తరే వాస్తుహోమాదుం చ పర్యగ్నిం చైవ పూర్వవత్
ఆచార్యం పూజయేత్తత్రి నవవస్త్రాంగులీయైః, ౧౦౨
- తంత్రేందుమండలం ధ్యాత్వా పద్మే పద్మనిధిం తథా
శంఖే శంఖనిధిం తద్వదావాహ్నైవ సమర్పయేత్. ౧౦౩
- పుణ్యాహం వాచయిత్వా తు దక్షిణాం చ దదేత్పునః
బింబశుద్ధిం చ కృత్వా తు మంత్రేణైవ వాఙ్భిషిచ్య చ. ౧౦౪
- దేవదేవం సమభ్యర్చ్య హవిస్తృత నివేదయేత్.
ఏవం వై కృతపాత్యాణి దేవార్థం చ ప్రదాపయేత్. ౧౦౫

తస్య కాయకృతం పాపం తత్ క్షణాదేవ నశ్యతి
సర్వదోషోపశమనం విష్ణుభ క్తి వివర్ధనమ్.

౧౦౬

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే భృగుప్రోక్షాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణా ౭ ధికారే ఏకోనః శో ౭ ధ్యాయః.

అథ వింశో ౭ ధ్యాయః.

→|| ర త్నా దీ ప వి ధిః ||←

అతః పరం ప్రవత్స్యామి రత్నాదీపవిధిక్రమమ్
సావర్ణం రాజతం వాపి తామ్రం వాపి స్వశక్తితః.

౧

ద్వాత్రింశదంగులం శ్రేష్ఠం మధ్యమం పాదహీనతః
అథమం వింశదంగుల్యం సమవృత్తం తు కారయేత్.

౨

అష్టదిక్షు చ మధ్యే చ చతుర్దిక్షు చ వా తథా
కేవలం కర్ణికాం వాథ కర్ణికాయాస్తు విస్తృతమ్.

౩

తదర్థమున్నతం వింద్యాద్దండాయామం షడంగులమ్
ద్వ్యంగులం తు పరీణాహం తదూర్ధ్వే భాగవిస్తృతమ్.

౪

తదర్థం విస్తృతోత్సేధం దీపపాత్రం ప్రకల్ప్య చ
అష్టాక్షే శాలిపిష్టం వా గోమయం వా సమాహరేత్.

౫

తత్తత్థానే తు విన్యస్య పాత్రే సంయోజయేత్తతః
అథకం వా తదర్థం వా సింహార్థం చ చరుంపచేత్.

౬

హరిద్రచూర్ణసంయుక్తం పాత్రే ప్రక్షిప్య మంత్రవిత్
అక్షేన స్రావ్య సంమృజ్య ముష్టిమూత్రం దృఢీకృతమ్.

౭

దశసిండాం స్తదర్థం వా సాక్షతం చ సమాహరేత్
జలేన కుంభమాపూర్య సర్వగ్రంథసమాయతమ్. ౮

కుశకూర్చాన్వినితీప్య పల్లవై రపి భూషయేత్
అష్టమంగలసంయుక్తం పాద్యాచససంయుతమ్. ౯

పుష్పగంధసమాయుక్తం ధూపదీపార్ఘ్యసంయుతమ్
పృథక్పాతే సమాహృత్య దేవదేవం చ పూషయేత్. ౧౦

శంఖధ్వనిసమాయుక్తం వంశధ్వనిసమాయుతమ్
భేరిమృదంగనుషిరవాద్యఘోషసమాయుతమ్. ౧౧

స్తోత్రధ్వనిసమాయుక్తం స్వప్తినూక్తసమన్వితమ్
దానీభిశ్చైథ వా భక్తైస్సన్విహస్తోపరి ధారయేత్. ౧౨

ప్రదక్షిణం శనైర్గత్వా దేవాలయముచావ్రజేత్
ఆచార్యం పూజయిత్వా తు దేవదేవం ప్రణమ్యచ. ౧౩

రక్షాదీపం సమాదాయ 'శ్రియే జాత' ఇతి బుద్ధివక్
బింబమూర్ధ్ని తు సంయోజ్య త్రిః ప్రదక్షిణమాచరేత్. ౧౪

దిక్పిండం తు విసృజ్యైవ ప్రోక్షయిత్వా చ మస్త్రవిత్
ప్రదక్షిణం ప్రణమం చ కారయేదష్టమంగలైః, ౧౫

పాద్యమూచమనం దత్వాగ్రంథపుష్పాదిభిర్యజేత్
ముఖవాసం చ దత్వా తు స్తుతిమన్త్రైశ్చ వైష్ణవైః. ౧౬

సమాలభ్యైవ హస్తాభ్యాం పుష్పదూర్వాంకురాక్షతైః
పాదే పుష్పాంజలింకుర్యాత్కుర్యాద్దేవస్య మస్త్రశః. ౧౭

ఆలయాత్తు బహిర్గత్వా వీతపాశ్శ్చైవ నిత్యేపిత్
కాతుకే బలిదేవే న్నావసే పృథక్సేవేపి చ, ౧౮

ప్రాదుర్భావే చ సర్వేషామూవిర్భావే తద్దైవ చ
ఏవమేవ తు కృత్వా తు భ్రామయిత్వా విచక్షణః, ౧౯

చక్రవీళామితాదీనామింద్రాదీనాం తద్దైవ చ
దర్శనం భ్రామణం చైవమాచరేచ్ఛాస్త్రవిత్తమః. ౨౦

మోహోదజ్ఞానతః కుర్యాత్సర్వహానిర్భవిష్యతి
సాయాహ్నే చ త్రిభాషాస్తే చోత్సవాస్తే చ నిత్యశః. ౨౧

ఏవమేవ విధానేన కారయేదుత్తమం విదుః
సర్వశాన్తికరం చాపి సర్వసంపత్సమ్మద్ధిదమ్. ౨౨

దారిద్ర్యాదివిహారేన సర్వాః కామానవాప్నుయాత్

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి శిబికానాం తు లక్షణమ్. ౨౩

మాత్రాంగులేన వాకుర్యాచ్ఛిబికాదీన్దానతః
అవృతం తదర్థవిస్తారము త్తమం తు విధీయతే. ౨౪

తత్పడంగులహీరస్తు మధ్యమం తు ప్రకీర్తితమ్
విస్తారాధ్యర్థపాదేన ఆయామద్విగుణం భవేత్. ౨౫

ఉత్తమాధమమధ్యాహం శిబికావిస్తరో భవేత్
త్రిభాగైకస్య భాగం స్యాచ్చతుర్భాగైకభాగికమ్. ౨౬

పంచభాగైకభాగం స్యాద్విస్తారస్య ఘనం భవేత్
తచ్చతుర్భాగమేవ , స్యాదేకైకం వసురం భవేత్. ౨౭

శేషభాగం తు పడొక్తం తలాయుక్తి విశేషతః
శిబికావిస్తృతం చైవ భాగైకం భాగమేవ చ. ౨౮

తచ్చతుర్భాగమేవోక్తం భిత్త్యున్నేధం విధీయతే
ద్వితలం త్రితలం చైవ గుళికాఫలకాభవేత్. ౨౯

- గులికాపాదతలోత్సేధం మధోర్ధ్వస్థలవత్సమమ్
చతుర్భాగైకమేవస్తు సవభాగైకమేవ వా. 30
- అంగులం చాంగులాంధం చ ఊర్ధ్వపట్ట్యా చ సంయుతమ్
-
- అతః పరం ప్రవక్ష్యామి రథాదీనాం విధిక్రమమ్. 31
- పంచషట్పవతాలం వా చాష్టతాలమధాఽపి వా
విస్తారాయమమేవం స్యాదుత్సేధం ద్వీగుణం భవేత్. 32
- మండపద్వారయుక్తం వా కూటాకారమధాఽపి వా
అధరాధరమాయామం రథాయామత్రయం భవేత్. 33
- ఛత్రస్థాయామవిస్తారామత్సేనాధ్యప్రమాణతః
ఏవం తు పరికలై వ్యవ శిబికాయామముచ్యతే. 34
- రథాయామసమం వాఽపి పాదకీనమధాఽకమ్
విస్తారం తత్త్రిభాగైకమాయామం చోచ్చాయం భవేత్. 35
- విస్తారార్ధసముత్సేధం విస్తారార్థాధికాయతమ్
శయనం సంప్రకలై వ్యవ పూర్వోక్తేనైవ దాగుణా. 36
- సర్వాలంకారసంయుక్తం సర్వసౌందర్యసంయుతమ్
శిల్పశాస్త్రోక్తమార్గేణ శిల్పిభిః కారయేద్బుధః. 37
- పంచగవ్యైస్సుసంకోధ్య వాస్తుహోమశ్చ హూయతామ్
పర్యగ్ని చైవ కృత్వా తు కలశైస్సాన్నిపయేత్తతః, 38
- మండపే వా ప్రపాయాం వా స్థండిలే వాత్ర విన్యసేత్
నవై ర్వస్త్రైస్సమూషేష్ట్య పుణ్యాహమపి వాచయేత్. 39
- జౌహననాన్నికుండం చ కారముత్వా విధానతః
ఆఘారం పూర్వవత్కృత్వా కుంభపూజాం సమాచరేత్. 40

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ తత్తద్దేవాంశ్చ మూర్తిభిః
వ్యాహృత్యస్తం చ హుత్వా తు అంతఃపూజామశ్చ హూయతే.

యానాదిషు చ తస్మధ్యే తత్తద్దేవాంస్తథా చ
ఆవాహ్యైవ సమభ్యర్చ్య దేవదేవం ప్రణమ్య చ. ౪౨

పాద్యాద్యర్హ్యస్తమభ్యర్చ్య హవిస్సమ్యజ్ని వేదయేత్
సర్వాంశ్చారసంయుక్తం సర్వవాద్యసమన్వితమ్. ౪౩

యానాదిషు సమారోహ్య ప్రతద్విష్ణుఁఁతి బుర్రవః
గ్రామం వా ప్యాలయం వాఽపి ప్రదక్షిణమధాఽచరేత్. ౪౪

మందిరం సంప్రవిశ్యైవ నే నే స్వీహాసే నివేశయేత్
ఏవం యః కురుతే భక్త్యా వైష్ణవం పదమాశ్నుయాత్. ౪౫

అథః పరం ప్రవత్స్యామి ప్రపామండపలక్షణమ్
మండపం త్రివిధం జ్ఞేయం విమానసమన్వితమ్. ౪౬

అర్థం పాదం తు పాదం వా హీనస్తు త్రివిధం భవేత్
ప్రముఖే తస్యసోపానమాలయార్థమితి స్మృతమ్. ౪౭

పూర్వేతు స్తుపనాథాయ మండపం సంప్రకల్పయేత్
షోడశస్తంభయుక్తం వా ద్వాదశస్తంభసంయుతమ్. ౪౮

ఏకాదశే వా ప్రకుర్వీత స్తుపనార్థం ప్రకల్పయేత్
ప్రథమావరణే వాఽథ ద్వితీయావరణేఽథ వా. ౪౯

ఏకాదశేర హస్తేన సమం సమ్యక్ ప్రకల్పయేత్
నవహస్తం సప్తహస్తం పంచహస్తమితి త్రిధా. ౫౦

ప్రథమావరణే బాహ్యే మండపస్తు విధీయతే
ఆఫానవృత్తిగేయాదిదర్శనార్థం ప్రకల్పయేత్. ౫౧

పూర్వవత్ప్రముఖే కుర్యాద్యధావిభవవిస్తరమ్
యజమానస్య హస్తేన ద్విహస్తస్తు వివర్ధయేత్. ౫౨

పూర్వవత్ స్తంభసంయుక్తం యథాయోగ్యం ప్రకల్పయేత్
తత్పూర్వదిశి శాలాయాం నృత్తార్థస్తు విధీయతే. ౫౩

విష్కంభం నవహస్తం వా ఆయామం ద్విగుణీకృతమ్
యజమానేచ్ఛయా తత్ర ద్విహస్తస్తు వివర్ధయేత్. ౫౪

ఆయాదిలక్షణం వక్ష్యే యజమానానుకూలతః
హస్తం పాదం తదర్థం వా విస్తారాయాదిసంయుతమ్ ౫౫

తథైవ నూనం కృత్వా తు ఆయాదీం లక్షయేద్బుధః
శిలాభిరిష్టకాభిర్వా హస్తోచ్ఛ్రియసమం తలమ్ ౫౬

ద్వితలం వా ప్రకుర్వీత తాలం సమ్యక్ ప్రకల్పయేత్
శైలజం దారుసారం వా స్తంభమాహృత్య యన్నతః. ౫౭

వృత్తం వా చతురశ్రం వా ఋజుం వక్రవివర్జితమ్
స్తంభానాం వింశతిం గృహ్య బాహ్యస్తంభం ప్రగృహ్య చ. ౫౮

తస్మద్ధ్యే ద్వాదశస్తంభం పూర్వవత్కారయేద్బుధః
స్తంభాయామం యథాయోగం కృత్వా తత్ర విచక్షణః ౫౯

ద్వితాలఘనసంయుక్తం స్తంభమాసేన స్వస్తికమ్
స్తలతోన్మధ్యే పిభజైన్యవ సమం వందత్యప్రకల్పయేత్. ౬౦

తస్యోమేవ తు స్తంభార్థం పాదం సంఘాప్య స్వస్తికమ్
దృఢం కృత్వా తదూర్ధ్వే తు స్తంభం సంఘాప్య వై బుధః. ౬౧

ద్వ్యంకులం చ భవైర్వాఽథ వేదికాం కారయేద్బుధః
నానాలంకారసంయుక్తం నానాచిత్రసమన్వితమ్. ౬౨

ఉత్తరం తత్సమం కృత్వా బోధకే తు సుయోజయేత్
స్తంభాదూర్ధ్వం తు సంస్థాప్య తదూర్ధ్వే ప్రస్తరం స్య నీత్ ౨౩

అభ్యస్తరో త్రరాదూర్ధ్వేఽభిష్టకాఽధానపాదయోః
బాలోత్తరం యథాయోగ్యం స్థాపయేత్సుదృఢం క్రమాత్. ౨౪

తస్మిల్వకో యథామార్గం యోగ్యం తత్పద్మముచ్చియమ్
ఏవంలక్షణసంయుక్తం దర్శనీయం చ కారయేత్. ౨౫

యజమానేచ్ఛయా తత్తస్మంశపేన సహైవ తు
ఊడశ స్తంభసంయుక్తం ద్వాదశస్తంభమేవ వా. ౨౬

భక్తియుక్తం ప్రకల్పే వ్యవ ప్రసాం యుక్తైవ కారయేత్
అపరే ద్వాదశసంయుక్తం పూర్వవత్ స్తంభమేవ వా. ౨౭

కవాటం తత్ర వా కుర్యాచ్ఛేషం యుక్తైర కారయేత్
శిల్పశాస్త్రోక్తమార్గేణ శిల్పిభిః కారయేద్బుధః. ౨౮

మండపస్య సమాప్తా తు అంశరాన్పయేత్క్రమాత్
శుద్ధ్యర్థం వాస్తుహేలూమం చ పుణ్యాహం చైవ కారయేత్ ౨౯

బ్రాహ్మణా భోజయేత్పశ్చాత్తద్దేశముపలక్షయేత్
చరోదయే చ నక్షత్రే స్థిర రాశిం ప్రగృహ్య చ. ౩౦

మండపస్య తు మధ్యే వై ధాన్యపీఠాని కల్పయేత్
ప్రతిష్ఠోక్తక్రమేనైవ కుంభన్యాసాది కారయేత్. ౩౧

పశ్చిమే గార్హపత్యాగ్నావాఘారం జహుయాత్క్రమాత్
హేలూతా హవాక్రమేనైవ హస్తాతం తత్ర ప్రశంసయేత్. ౩౨

తత్తద్దేవస్య చావాహ్య జప్తాకారం హుతం చరేత్
శ్రీసూక్తం వైష్ణవం చైవ వైష్ణవం చైవ కవింశతిః. ౩౩

ఇంద్రాదిలోకపాలానాం ప్రత్యేకం జహయత్క్రమాత్
తత్తత్స్థానే తు కూర్చే వా స్థండిలే వా సమర్పయేత్. 28

ప్రభూతం తు నివేదై వ్యవ ద్రోణం ద్రోణార్థమేవ వా
ఆచార్యస్యార్చకాదీనాం దక్షిణం చ దదేత్క్రమాత్. 29

సావర్ణేరుత్పలైః పుష్పైర్వరలంకర్యాత్ప్రసాం తతః
పదైర్మరావ కుముదైర్వాఽథ పుష్పైర్వరై వ్యస్పృశక్రితః 30

దేవదేవమలంకృత్య వస్త్రమాల్యాదిభిః పుసః
ప్రపాం సంయోజ్య దేవేశం ధ్యానేనైవ తు సన్నయేత్. 31

దేవేశం స్థాపయేత్తత్ర పాద్యాదై వ్యరర్పయేత్క్రమాత్
మహాహవిః ప్రభూతం వా యథాశక్తి నివేదయేత్. 32

ఏవం యః కురుతే భక్త్యా విష్ణులోకే మహీయతే. 33

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
పృక్షిష్టాఽధికారే ఋశోఽధ్యాయః.

—o—o—o—

అధైకవింశోఽధ్యాయః.

—o—o—o—

—॥ వి శేషార్చనమ్ ॥—

అథాతస్సంప్రవక్ష్యామి విష్ణుశుచదినాని చ
శ్రవణం ద్వాదశీ శుక్లే కృష్ణే చార్ధే చ ద్వాదశీ. 1

పూర్ణిమా చాఽష్టమావాస్య పంచైతాని దినాని నై
పూర్వోక్తేన విధానేన అంకురానర్పయేత్క్రమాత్. 2

బద్ధ్వా ప్రతిసరం తత్ర పూర్వరాత్రౌ తు శాయయేత్

పాతస్సన్ధ్యార్చనా నై తు స్నాపనోక్తక్రమే వై . 3

సమభ్యర్చ్య నివేద్యైవ పూర్వస్థానే నివేశయేత్
మార్గశీర్వాఖ్యయానే తు పూర్వపక్షే విశేషతః. ౪

ప్రాతస్సన్ధ్యార్చనానే తు పూర్వమాఘానమండపే
సంస్థాప్య చతురో వేదాః క్రమేణాధ్యాపయేత్సదా ౫

పూజయేద్దేవదేవేశం సప్తవింశతివిగ్రహైః
ఏకాదశీముహూర్తే వై మహాచాతకనాశినమ్. ౬

తతః ప్రభాతే ద్వాదశశ్యాం స్నాత్వా స్నానవిధానతః
మృగ్మయాని తు భండాని పురాణాని పరిత్యజేత్. ౭

మృష్టసిక్తోపలేపాదై శ్శిశ్నిఘ్నైర్వా యథార్హకమ్
స్నాపనోక్తక్రమేనైవ స్నాపయిత్వా యథావిధి. ౮

ఆసనాదిభిరభ్యర్చ్య పాయసం చ నివేదయేత్
పానీయాచమనం దత్వా ముఖవాసం తతః పరమ్. ౯

పురుషసూక్తేన సంస్తూయ గ్రామం చైవ ప్రదక్షిణమ్
ధామప్రదక్షిణం కృత్వా జీవస్థానే నివేశయేత్. ౧౦

సంవత్సరేఽర్చనే హీనే నిత్యనై మిత్రికాదిషు
తత్సర్వం పూర్ణమిత్యాహుర్ద్వాదశీపూజనే కృతే. ౧౧

పౌషే తు పూర్ణిమాయాం వై విష్ణుపంచదినోక్తవత్
అర్చయిత్వా తు దేవేశం గవ్యం క్షీరం నివేదయేత్. ౧౨

సోఽపి సంవత్సరఫలం లభతే నాఽత్ర సంశయః.

మాఘమాసే పునర్వసో రాఘవోఽజాయత స్వయమ్, ౧౩
తత్తస్త్సామపౌష్యైవ రామం వా విష్ణుమేవ వా
గ్రామం ప్రదక్షిణం కృత్వా స్నాపయిత్వా నివేదయేత్. ౧౪

తలపద్మవిధిం వక్ష్యే శ్రుణుధ్వం మునిపుంగవాః
మాఘమాసే తు పంచమ్యాం పూర్వపక్షే విశేషతః. ౧౫

పూర్వరాత్రౌ తు దేవేశమర్చయిత్వా యథావిధి
హవీంష్యపి నివేద్యైవ బద్ధ్వా ప్రతిసరం పునః. ౧౬

పూర్వవచ్చాయయిత్యైవ రాత్రిశేషం నయేత్క్రమాత్
ప్రభాతే దేవముద్ధాఽన్య కలశైస్సాన్నిపయేత్పునః. ౧౭

మండపం వాఽథ కూటం వా ప్రసాం వాఽథ యథోచితమ్
గోమయేనోపలిప్తైవ పంచవర్ణైరలంకృతమ్. ౧౮

తస్మిన్ సంఘాప్య దేవేశం ప్రణమ్యైవాఽనుమాన్య చ
ప్రముఖే ధాన్యరాశౌ తు ద్విహస్తాయతవిస్తృతే. ౧౯

కృష్ణాజనం సమాస్తీర్య నవవస్త్రీస్సమాస్తకేత్
తదూర్ధ్వే తు విక్రీడ్యైవ వడ్డోగం తలమేవ హి. ౨౦

దోణత్రయం ద్వయం వాఽపి మండలాకారవత్తథా
అష్టభిశ్చదలై ర్యక్తం తలపద్మం సమాలిఖేత్. ౨౧

తిరిగిపేక్షన తదర్ధేన నిష్కమాత్రేణ వా పునః
స్వర్ణపద్మం చ కృత్వా తు తలపద్మే తు విన్యసేత్. ౨౨

అథకైశ్శాలిధాన్యైశ్చ పూర్ణపాత్రాణి షోడశ

- ఇంద్రాదీశానపర్యంతం శాలిరాశ్శుపరి న్యనేత్. ౨౩
- అథకం తైలమాహృత్య తదగ్ధం చ ఘృతం తథా
పశ్చిమే దధి సన్న్యస్య దేవదేవం ప్రణమ్య చ. ౨౪
- ఆశ్శూకూక్తం చ జప్త్వా తు పూజయేదష్టవిగ్రహైః
ప్రణమ్య దేవదేవాయ పద్మమధ్యే తు పూర్వవత్. ౨౫
- ప్రాచ్యాది పురుషాదీంశ్చ చతుర్ముర్తిభిరాహ్వయేత్
ఏకాదశోపచారైశ్చ పూజయిత్వా యధార్హకమ్. ౨౬
- ఇంద్రాద్యైశ్చాస్తమావాహ్య దిద్దేవానర్చయేత్తతః
అశోదేవాదిసాయుక్తం విష్ణుసూక్తం జపేత్సవః. ౨౭
- బింబే దేవం సమారోప్య చాన్యాసుద్వాసయేత్క్రమాత్
యజమానోఽథ తత్కాలే దద్వాదాచార్యదక్షిణామ్. ౨౮
- విష్ణుభక్తియుతం శాస్త్రం దయాద్యాత్మగుణైర్ద్యుతమ్
వేదపారాయణపరం సర్వావయవసంయుతమ్. ౨౯
- విప్రీమాహూయ తత్కాలే దేవస్య నియతోఽగ్రతః
ధ్యాత్వా దేవేశచూచార్యో దేవదేవస్య సన్నిధౌ ౩౦
- తలపస్థం దదేత్తస్మై సర్వలోకహితాయ వై
స్తోత్రైగ్దేయైశ్చ వాద్యైశ్చ స్తుత్వా దేవం సమర్చయేత్. ౩౧
- దేవం యానే సమారోప్య సర్వాలంకారసాయుతమ్
నేవాలయం పరీత్యైవ జీవన్ముఖే నివేశయేత్, ౩౨
- ఏవం యః కురుతే భక్త్యా విష్ణవే పరమాత్మనే
సర్వాన్ కామానవాప్నోతి వైష్ణవం లోకమశ్నుతే. ౩౩

ఫాల్గునే మాసి ఫల్గున్యాం శ్రియా సార్థం జనార్దనమ్

స్నావయితోవోత్సవం కృత్వా సమభ్యర్చ్య నివేదయేత్. 38

చైత్రే మాసి తథా చైత్ర్యాం కుర్వాద్దమనకోత్సవమ్.
పూర్వస్మిన్నేవ దివసే రాత్రిపూజావసానకే. 39

బద్ధ్యా ప్రతిసరం తత్ర దేవేశాయ నివేదయేత్
వసస్తం కామమభ్యర్చ్య సాయసాన్నం నివేదయేత్. 39

దేవస్య దక్షిణే పార్శ్వే మాలాం ధమనకీం నృనేత్
ప్రభాతే దేవముద్ధాప్య స్నావయిత్యాఽర్చయేత్తథా 32

దేవస్య పుష్పమస్త్రాభ్యాం దద్యాత్సక్తి సమన్వితమ్
సర్వేషాం పరివారాణాం దద్యాత్తన్మంత్రీమూర్తిభిః. 34

గ్రామం ప్రదక్షిణం కృత్వా సంస్థాప్యాస్థానమండపే
సమభ్యర్చ్య నివేద్యైవ ముఖవాసం దదేత్తతః. 35

వైశాఖ్యాం పౌర్ణమాస్యాం చై స్నావయిత్యా సమర్చయేత్

జ్యేష్ఠే తు స్నావయేద్దేవం నవవస్త్రం ప్రదాపయేత్.
సోఽపి సంవత్సరఫలం ప్రాపుయాదేవ మానవః 40

అర్ధ్యదానం ప్రశస్తం స్యాద్దేవస్యాపాదమాసకే. 40

శ్రావణే మాసి సక్షత్రే శ్రావణే తా విశేషతః
ఉత్సవస్తుపనాదీని పూర్వవత్కారయేద్బుధః 41

- అతః పరం ప్రవక్ష్యామి జయస్త్వత్సవలక్షణమ్
జయస్తీ శ్రావణే మాసి కృష్ణపక్షేఽష్టమీ శుభా ౪౩
- రోహిణీసహితా జ్ఞేయా సర్వసాపహరా తిథిః
తస్యాం జాతో జగన్నాథో జగత్పాలనకాంక్షయా ౪౪
- చంద్రస్యోదయకాలే తు మధ్యరాత్రే స్వలీలయా
తస్మిన్ వై దివసే కృష్ణమర్చయిత్వా ప్రయత్నతః. ౪౫
- ఉత్సవం కారయేద్యస్త విష్ణోస్సాలోక్యతాం ప్రజేత్
అష్టమీ రోహిణీయుక్తా రహితా వా విచక్షణైః. ౪౬
- అవిధైవ సదా గ్రాహ్యో సప్తమ్యా సర్వదా తిథిః
ఆదిత్యోదయవేలాయాం కలామాత్రాఽష్టమీ యది. ౪౭
- సా తిథిస్సకలా జ్ఞేయా నిశీధవ్యాపిసీ భవేత్
నాగవిధా యథా నందా వర్జితా శ్రవణాఽన్వితా. ౪౮
- తథాష్టమీం పూర్వవిధాం సక్షాం వాపి పరిత్యజేత్
అవిధైవాఽష్టమీ గ్రాహ్య తాం సుపుణ్యాముపావసేత్. ౪౯
- రోహిణీసహితా కృష్ణా మాసి భాద్రపదేఽష్టమీ
అర్ధరాత్రాదధశోచ్ఛిద్ధ వీం కలయా వాపి పూర్వవత్. ౫౦
- జయస్తీ నామ సా పోక్తా సర్వసాప్రణాళినీ
-
- తస్మాత్తు దివసాత్పూర్వం నవమీ వాఽథ సప్తమీ ౫౧
- పంచమీ వా త్రియహే ఽవాపి విధినా చాంకురార్పణమ్
పూర్వేద్యురేవ శర్వర్యాం రాత్రిపూజావసానకే. ౫౨
- బద్ధ్యా ప్రతిసరం తత్ర శయనే శాయయేద్ధరిమ్
తస్యాం తిథావర్ధరాత్రే కృష్ణమేవం విశేషతః. ౫౩

పుష్పాంజలిం తతః కుర్యాచ్చియా యన్తో జనార్దనః
భూమిభారాపహారాయ లోకే జాతో జగత్పతిః

౫౪

ఇతి సంచితయేదేవం వైష్ణవం మంత్రముచ్చరణ్
సర్వాలంకారసంయుక్తం మండపం చ ప్రదక్షిణమ్.

౫౫

పురస్తాన్మధ్యమే వాసి చాస్థానే వాప్యలంకృతే
తన్మధ్యే విష్ణురే ఘోష్య దేవదేవం ప్రణమ్య చ

౫౬

తైలం హరిద్రచూర్ణం చ కలశాన్ సంప్రపూర్య చ
స్థండిలే విన్యసేత్తత్ర దేవదేవం సమ్స్పృశేత్.

౫౭

తైలేనాఽభ్యంజనం కృత్వా చూర్ణేనోన్మీలనం చరేత్
నాదేయం గంధతోయం చ పుష్పోదం చాక్షతోదకమ్.

౫౮

కుశోదకం తు సంభృత్య కలశాన్ పంచ విన్యసేత్
అతో దేవాదభిర్మస్త్రై సాన్నిపయేత్పురుషోత్తమమ్.

౫౯

పాద్యాద్యన్యైస్తమభ్యర్చ్య దేవదేవం ప్రణమ్య చ
'హిరణ్యగర్భ' ఇత్యుక్త్వా గణం క్షీరం నివేదియేత్.

౬౦

ముఖవాసం చ దత్తైవ ప్రణామం చ తిత్తశ్చరేత్
నివేదితం తు తత్ క్షీరం మధ్యాపుత్రప్రదం భవేత్.

౬౧

వీత్వా ప్రసూతే పుత్రం చ ఆయుష్మంతం బలాస్వితమ్
నీత్వా ఘృతం చ తైలం చ ముఖవాసయంతి తథా.

౬౨

దేవస్య దర్శయిత్వా తు బ్రాహ్మణేభ్యః ప్రదీయతామ్
దేవదేవమలంకృత్య భక్తానానూత్తరేణ సామ్.

౬౩

యథా వై యజమానస్య తిథా ప్రియకరం బుధ్ధేః
సర్వవాద్యసమాయుక్తం సర్వాలంకారసంయుతమ్.

౬౪

గ్రామం వాఽప్యాలయం వాపి ప్రదక్షిణమధాచరేత్
ఆలయం సంప్రవిశ్యైవ కలశై స్సాన్నివయేద్బుధః. ౬౫

ఆచార్యదక్షిణాం దత్వా సోదకం దేవస్నిహౌ
ప్రభూతం తు నివేద్యైవ ముఖచాసం దదేత్సునః, ౬౬

ఏవమేవం తథా కుర్యాదుత్సవం ప్రతివత్సరమ్
భుక్తి ముత్తిప్రదమిదమృషిభిః పరికీర్తితమ్. ౬౭

అపరేఽథ దినే వాఽపి కారయేదుత్సవం బుధః
యద్యన్మస్త్రక్రియాలోపో నైష్ఠనైహ్వాయతే తథా. ౬౮

ఏకస్మిన్ వత్సరే హీనే దేవదేవం ప్రణమ్య చ
స్తుపనం పంచవింశద్భిః కలశై శ్శుద్ధమానసైః ౬౯

శాన్తిహోమం చ హుత్వా తు పుణ్యానామపి వాచయేత్
ఉత్సవం ద్విగుణం కుర్యాద్దక్షిణాం చ స్వశక్తితః. ౭౦

శ్రావణే ద్వాదశీయోగే మాసి భాద్రపదే తథా
సంవత్సరార్చాదోషస్య శాన్త్యర్థం కేశవస్య తు. ౭౧

అస్మిన్ మాసే విశేషేణ పవిత్రారోపణం హరః
సర్వదోషోపశమనం సర్వకామాభివృద్ధిదమ్, ౭౨

మాసేఽస్మిన్నారభేతైవ శ్రవణప్రతముత్తమమ్
త్రిభిర్వైశ్చిభిర్మాసైరుపావ్య చ మహాత్మలమ్. ౭౩

ఆశ్వయుజమాసే చాశ్వయుగే దేవేశం స్నాపయేత్తతః
అఘ్నీదానం ప్రశస్తం స్నాదేవదేవస్య శార్దూలః. ౭౪

- అథాఽతః కృత్తికాదీపదానలక్షణముచ్యతే
కార్తిక్యాం పూర్ణిమాయాన్తు యదృక్షన్తు ప్రవర్తతే. 2౫
- తదృక్షం దీపఋక్షం స్యాత్కాలావేత్తా న విద్యతే
రవ్యస్తమయవేలాయాం దీపారోపణమాచరేత్. 2౬
- దేవస్య సన్నిధౌ స్తంభే దేవాలయసమ్మోచ్చయే
అధికే వా మహాదీపం మహాన్నేహం వ్రకల్పయేత్. 2౭
- త్రిపాదం వా తదర్థం వా దీపదండం సమాహరేత్
వేణుం వా క్రముకం వాఽపి తాళం వా నాళికేరకమ్. 2౮
- మధూకం తింత్రీణీకం చేత్యనైవ్యస్సారదుష్టైస్తథా
శతాష్టదీపసంయుక్తముత్తమోత్తమముచ్యతే. 2౯
- ఉత్తమే మధ్యమం దీపం శతసంఖ్యాక్రమం విదుః
ఉత్తమాధమదీపం స్యాన్నవతిర్ద్వీధికా తథా. ౩౦
- మధ్యమోత్తమముక్తం స్యాదశీతిశ్చతురస్తథా
మధ్యమే మధ్యమం చైవ షట్పతిరథోచ్యతే. ౩౧
- మధ్యమాధమదీపన్తు అష్టషష్టిరితి స్మృతమ్
అథమోత్తమదీపన్తు షష్టిసంఖ్యాం వదన్తి హి. ౩౨
- ద్విపంచాశత్ప్రదీపాంశ్చ కుర్యాదధమమధ్యమే
అథమాధమమేవేదం చత్వారింశత్ప్రదీపకమ్ ౩౩
- అశక్తానాం యథాశక్తి దీపం తత్త్రైవ యోజయేత్
దండే తు సుషిరే యోజ్యం చతుర్దిక్షు క్రమేణ వై ౩౪
- భూతపీఠస్య పూర్వే తు దీపస్థానం విధీయతే
'పద్మకోశప్రతీకాశ' ఇతి శ్రుత్యాముదాహృతిమ్. ౩౫

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన పద్మం కుర్యాత్పలక్షణమ్
విస్తారాయామతుల్యం స్యాచ్చతుస్తాలప్రమాణశః.

౮౬

గోలకాంగులముత్సేధం చతురశ్రం ప్రకల్పయేత్
తత్రైవ శాలిభి స్తీర్యక్షదృమష్టదలాన్వితమ్.

౮౭

తస్మధ్యే తాలమాత్రేణ సమవృత్తం నకర్ణికమ్
ఏకాంగులసముత్సేధం తత్రైవోపరి తండుతైః

౮౮

సతి పద్మం నముత్ఫుల్లం నవవస్త్రం సమాస్తరేత్
పుష్పం తస్యోపరి న్యస్య కల్పయేత్పద్మమండలమ్.

౮౯

దలేష్వభ్యర్చ్య చ వసూణ మధ్యే ధర్మం సమర్చయేత్
ఆలయాభిముఖే కుర్యాత్ప్రసాం చై వాతీసుద్ధరమ్.

౯౦

ఆస్థానమండపే వాఽపి కల్పయేత్పద్మమండలమ్
సావర్ణ్యం రాజతం తామ్రం మృణ్మయం వా న్యశక్తితః.

౯౧

శరావం ప్రస్థసంపూర్ణం సమాహృత్య విచక్షణః
కించిత్కర్పూరసంయుక్తం పిచువఃస్థితమన్వితమ్

౯౨

గవ్యం ఘృతం సమాదాయ స్థాపయేత్పగ్నమధ్యమే
ఆచార్యస్సప్రసన్నాత్మా నవవస్త్రోత్తరీయకః

౯౩

శ్రియో జాతేతి మంత్రేణ దీపస్యోద్దీపనం చరేత్
ప్రతీచ్యం పద్మమధ్యే తు శ్రియం ధ్యాత్వా సమాహ్వయేత్.

ఏకాదశోపచారై శ్చ పూజయిత్వా సమాహితః

శ్రీదేవీం మనసా ధ్యాత్వా శ్రీసూక్తం చ నముచ్చరణ.

౯౪

దీపమాదాయ హస్తాభ్యామప్సరోభిర్విశేషతః

దీపానన్యాంత్రమాదాయ తోయధారాసమన్వితమ్.

౯౫

గేయధ్వనిసమాయుక్తం నృత్యవాద్యసమన్వితమ్
ప్రదక్షిణం తతః కృత్వా గర్భాగారం ప్రవేశయేత్. ౯౭

దేవస్య దక్షిణే పాశ్చ్యే స్థాపయేన్నుత్రవిత్తమః
దేవదేవం సమానీయ మండలే స్థాప్య చాఽత్విరః. ౯౮

కుర్యాద్దశోపచారాంశ్చ సమభ్యర్చ్యేద్విభాసతః
'శ్రియే జా'తేతి మస్త్రేణ దీపానుద్దీపయేద్బుధః. ౯౯

గర్భగేహే చ సోపానే ప్రాసాదే ముఖమండపే
ప్రాసాదశిఖరే వాఽపి గ్రీవాయాం చరణేఽపి చ, ౧౦౦

ప్రాకారేషు చ నర్వత్ర తద్ధావ స్తుపనాలయే
పుష్పసంచయదేశే చ ద్వారే చాస్థానమండపే. ౧౦౧

అన్యేష్యపి చ సర్వత్ర దీపానుద్దీపయేత్క్రమాత్
కార్పాసతూలం సంబద్ధ్య శరాపేషు ఘృతేన చై. ౧౦౨

ఖారోన్మేక్షేనైవ మంత్రేణ వోద్దీపనమథాచ కేత్
నృత్యగేయాదివ దైత్యశ్చ ఘోషయిత్వా ప్రయత్నతః. ౧౦౩

తచ్ఛరావస్థదీపం చ బలివీతస్య వశ్చిమే
అధిదేవం సమారాధ్య నిత్యే వేదీపమండపే ౧౦౪

శుభ్రాజ్యోతిరితి ప్రోచ్య దండ్రాగ్రేఽన్యాంశ్చ నిత్యే వేత్
నివేద్య బహుధా దేవం పృథుకాదీన్విశేషతః. ౧౦౫

భక్త్యాణి గుడమిత్రాణి ప్రభూతం చ మహాహవిః
గ్రామం ప్రదక్షిణం కృత్వా సర్వాలంకారసంయుతమ్ ౧౦౬

పునర్దేవం సమాదాయ జీవస్థానే నివేశయేత్
సోఽపి సంవత్సరఫలం ప్రాప్య గచ్ఛేత్పరం పదమ్. ౧౦౭

→ గ్రహణారాధనమ్ ←

అథా౭తస్సంప్రవత్యౌమి సూర్యసోమోపరాగయోః
అర్చనాదివిధిం సమ్యక్ దేవదేవస్య శాజ్ఞిణః. ౧౦౮

సూర్యగ్రహే చతుర్యమం త్రియామం తు విధుగ్రహే
నా౭ శ్చన్తి హవ్యకవ్యాని దేవతాః పితరస్తథా. ౧౦౯

ఆలయే తు హరేః పూజాం న త్యజన్తి మహర్షయః
హవిన్నివేదనం హిత్యా పూజాం సర్వాం సమాచరేత్. ౧౧౦

గ్రహణే వర్తమానే తు స్నాపయేత్పురషోత్తమమ్
కోటియజ్ఞఫలం ప్రాప్య బ్రహ్మలోకే మహీయతే. ౧౧౧

గ్రస్తా౭స్తగ్రహణే కుర్యాత్సంపదం తు పశే౭హని.
తథా గ్రస్తాదయే కుర్యాదితి శాతాతపో౭బ్రవీత్. ౧౧౨

సర్వథా వరమానే తు గ్రహణే స్నపనం చరేత్
గ్రహణం మోహస్తిచ్ఛాయా చ విషువాదికమ్. ౧౧౩

యుగాది య మాద్యాస్తు పుణ్యకాలాః ప్రకీర్తితాః
నిషేధః కథితః ప్రాజ్ఞైర్నవిద్యానపదుత్సవే ౧౧౪

నిత్యార్చనం వోత్సవం చ స్నవనాత్పూర్వమాచరేత్
స్నాపయిత్వా హృషీకేశం హవిర్దానం ప్రశస్యతే ౧౧౫

వాస్తుశుద్ధిం సదా కుర్యాద్గ్రహణే చద్వీసూర్యయోః
పురాణాని చ భాంజాని త్యక్త్వాన్యాని సమాహరేత్. ౧౧౬

కుశాగ్రాణాం సముత్తేపాద్వాససాం శుద్ధిరివ్యతే.
అపక్వాణాం చ వస్తూణాం న పక్షం పరిగృహ్ణాతే. ౧౧౭

అదృశ్యముపరాగన్తు నోపరాగం ప్రచక్షతే.

దీక్షితస్య తథాఽన్యస్య స్నానం స్యాత్స్విర్యమోక్షయోః ౧౧౮

యావానాద్యస్తకాలస్యత్తావతా కీర్తయేద్ధరిమ్
మానీ జపాదికం కుర్యాదూర్ధ్వపుండ్రధరక్కుచిః. ౧౧౯

సప్తవాతాహతం వస్త్రమూర్ధ్విం ధృత్వా స దోషభాక్
గ్రహణే భగవత్సేవా సర్వాఽశుభవినాశినీ. ౧౨౦

దద్యాద్దానాని శక్త్యా వై సకామో హరిమన్దిరే
తదనంతం భవేత్సాక్షి యత్రాఽనంతో హరిస్సయమ్ ౧౨౧

ప్రభూతం తు నివేద్యాఽథ భుజీయాత్తదనస్తరమ్
రాత్రౌ శ్రాద్ధం ప్రకుర్వీతి గ్రహణే తన్నదోషకృత్. ౧౨౨

దూషితే నూక్తకాలే తు తస్యాఽపగమ ఏవ చ
విపరీతే మహాఽదోష ఇతి శాస్త్రవిదో విదుః ౧౨౩

స నిశీథాత్పరం శ్రాద్ధమాఽత్స్వపి విధీయతే
స్నానమాశౌచినాం నిత్యం తేఽపి దానం చ కుర్య ౧౨౪

స జపో స తపస్తేషామశుద్ధా మోక్షణే పునః
యదా రాశ్యస్తరం రాశేః కాలే సంక్రమతే రవిః. ౧౨౫

తదా తు పుణ్యకాలస్యత్స్నానవాద్యత్ర కారయేత్.
కటకే వింశతిః పూర్వం మకరే వింశతిః పరే ౧౨౬

పుణ్యాస్తు ఘటికాః పోక్తా స్తత్ర గ్రహణవచ్ఛరేత్.
యదాఽస్తమయవేలాయాం సంభ్రాంత్యాం సంక్రమో రవేః ౧౨౭

పూర్వాఽష్టా పుణ్యకాలస్యదపరాక్షాత్పరస్మృతః
అధాస్తమిత ఆదిత్యే తథా చాఽగ్లోదితే సతి ౧౨౮

పాశ్చాత్యపూర్వఘటికా స్తీరస్సంభ్రాంత్య ప్రక్షీర్తితాః.

ఉపరాగేఽపి కుర్యాదై వ ఉత్పన్నేఽవభృథం హరేః. ౧౨౯

విభుగ్రహే నిశాం సర్వామహారాత్రం రవిగ్రహే
త్యజేచ్ఛభే తదా కుర్యాన్నై వ దీపోత్సవం హరేః. ౧౩౦

పశ్యాన్నిశీధాద్భిహణే దీపం దాశ్యన్తి కే చ న
అవిధే పర్వణి పౌక్తం దీపదానం శుభావహమ్ ౧౩౧

గ్రహణేఽపి భవేద్దీపమవిధా పూర్ణిమా న చేత్
అపర్వణ్యర్పితం దీపం హన్తి పుణ్యం పురాతనమ్. ౧౩౨

మాసశ్చైవ్యన్యపుణ్యశ్చై విష్ణుపంచదినే తథా
అర్చనాథాయ దేవస్య కాలో మధ్యాహ్న ఉచ్యతే. ౧౩౩

కామ్యే తు సుముహూర్తే స్యాత్పూజనం నాఽవ్యధా చరేత్.

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చంద్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాఽధికారే ఏకవింశోఽధ్యాయః.

అథ ద్వావింశోఽధ్యాయః

—॥ స్న ప న మ్ —

అథాఽతస్సప్రసాదాగారం ప్రముఖే చోత్తరే తథా
ఐశాన్యాం వా విశేషేణ ప్రసాం వా మండపస్తు వా. ౧

వితానోపరి సంవీతం లంబమానం పరిష్కృతమ్

* * *
స్తంభాంతస్సంవేష్ట్య వస్త్రైశ్చ దుకూలై స్తాంతవై రపి. ౨

ముక్తాదామసమాయుక్తం పూర్ణగుంభసమన్వితమ్

- సత్వం రజస్తమశ్చైవ ఐశ్వర్యం చాఽధిదైవతమ్ 3
 చతుర్వేదాదికైర్మంత్రైస్తోత్రాణాంస్థాపయేత్క్రమాత్
 ఉభయోః పార్శ్వయోశ్చైవ కదలీక్రముకాన్వితమ్. 4
 పూర్వాస్తముత్తరాస్తం చ మటూస్సత్రం సంప్రసార్య చ
 కల్పయేదాయతసమం పదానాం పంచ పింశతిమ్. 5
 మధ్యేబ్రాహ్మం పదం హితాన్ చర్యాధ్యం పరితోఽష్ట చ
 పూర్వాది చత్వారి పదం ద్వైరాధ్యం పరికల్పయేత్. 6
 శిష్టాంశ్చ ద్వాదశపదాన్ ద్రవ్యన్యాసాథమాహరేత్
 మధ్యే శ్వభిస్తు కర్తవ్యమాపాసవిధానతః. 7
 మధ్యే నిక్షుం చ కృత్వా తు శాలయాత్రప్రయాణతః
 శ్వభిస్సమగ్రమే చైవ బిల్వజం ఫలకం న్యసేత్. 8
 తత్ప్రమాణాధికం పీఠం పరితిష్ఠతురంగులమ్
 మధ్యే హితాన్ ప్రతిష్ఠాప్య ద్వివేదిసహితం క్రమాత్. 9
 తలిః పావనమార్గేణ జలం గచ్ఛేదుసింజుఖమ్
 మండపాత్తు బహిస్థానే జలస్థానం తు ఖానయేత్. 10
 ఆచ్ఛాద్య కదలీపత్రైః పద్మపత్రైః ధాపి వా
 హరిద్రైశ్చాఽథ పత్రైర్వా పత్రైః క్రముకజైస్తు వా. 11
 అశోదేవాదిమంత్రైః కుశదర్భాంస్తు శోధయేత్
 యావచ్ఛ్వభిప్రమాణస్తు తావత్కృత్వా సమాహరేత్. 12
 హస్తమాత్రం తథాఽయామం పోక్షగాధ్యం తు కూర్చకమ్
 మార్జనాథ్యం తు కూర్చం చ షడంగులమితి స్మృతమ్. 13
 పంచభిర్వాతిభిర్వాఽఽథ ద్వాదశాఽంగులమాయతమ్

కలశార్థం తు కుర్వీత యథాకలశసంఖ్యయా. ౧౪

తంశులై రీప్రీహిభిశ్చై చ్చవ సతిలైశ్చ త్రివేదికమ్
వీర్యాధ్యం తంశులం పోక్తం తదధ్యం చ తిలానపి. ౧౫

ఉత్తమం దోణమిత్యుక్తం మధ్యమం తు తదధ్యకమ్
అధమం చాఽథకం చైవ పంక్తిం కుర్యాద్విచక్షణః, ౧౬

సమ్యక్ దధ్యా తు కలశానభిన్నాన్సంప్రగృహ్య చ
శరావాణాం ప్రమాణం తు కుశుబం సముదాహృతిమ్. ౧౭

షట్ప్రస్థమాత్రం కరకం కుంభం తు దోణమేవ చ
, దేవస్య'తేవతి కలశాః కుంభాదీన్సంప్రగృహ్య చ. ౧౮

యవాస్తరం తు తంతూనాం సంశేష్ట్య కలశానపి
పూర్వరాత్రౌ విశేషేణ దేవశం సంప్రణమ్య చ. ౧౯

సమభ్యర్చ్య సివేద్యై వ ముఖవాసం దదేత్రితః
పూర్వోక్తేన విధానేన బద్ధ్యా ప్రతిసరం తతః. ౨౦

శయనం సోపధానం చ కారయిత్వా తు పూర్వవత్
శయనే శాయయేద్దేవముత్తరాచ్ఛాదనం చరేత్. ౨౧

నృతైర్గేయైశ్చ వాదైశ్చ రాత్రిశేషం నయేత్క్రమాత్
తతః ప్రభాతే ధర్మాత్మా యజమానయుశో గురుః. ౨౨

శ్వభిమధ్యే ప్రతిష్ఠాస్య కూర్చాంతస్సమ్యజ్జ్యసేత్క్రమాత్
జయాదీని తత్రైవ చైంద్రాద్యైశ్చాస్తమర్చయేత్. ౨౩

పంక్తిశమర్చయేత్పూర్వం నీలచారుణమధ్యమే
విష్వక్సేనం సమభ్యర్చ్య సోమేశాచాఽస్తరేపి చ. ౨౪

లోకపాలాంతస్సమభ్యర్చ్యేద్విగ్రహేద్దేశభిస్త్రిభిః

== (ప్రార్థన) వ్యాసీ ==

సదీతీరే మృదం గృహ్య సస్యజే తే తటాకకే ౨౫

దర్శమూలే చ సంగృహ్య గజద నై తద్ధేవ చ
గోశుగే కర్కటావాసే వల్మీకస్య తు మధ్యమే. ౨౬

మహిం దేవీమనుజ్జాప్య తాశ్చాహృత్య పృథక్ పృథక్
ఆతపేనాఽథ సంశోష్య విశ్వమిత్రాణ పరిహాసేత్. ౨౭

శరావేషు మృదం చైవ పూరయిత్వా పృథక్ పృథక్
ఇంద్రాదీశానపర్యంతం ప్రదక్షిణవశేన తు. ౨౮

ఉద్యత్యమితి ముక్త్రేణ ప్రథమం సస్యసేన్మృదః
మృదువన్నానమేకం తు ఐశాన్యం విప్రసేత్తదా. ౨౯

అశ్వధేన పలాశేన బిలేపన ఖిరరేణ వా
కుర్యాద్దస్తాఽంగులో తేనఘం చతురశ్రం సమస్తతః. ౩౦

మూలం షడంగులం చాగ్రాత్త్రింగులం సముదాహృతమ్
అనేన వా మృదా వాపి కుర్యాదైవ పుష్పతాణ్ క్రమాత్ ౩౧

హిమవానూర్జవాన్వింధ్యో విదూహో వేదపర్వతః
మహేష్దశ్చ పురశ్చన్ద్రశ్శతశ్చుంగాశ్చ పర్వతాః. ౩౨

ఏషాం వర్ణస్తభైవోక్తః కుర్యాన్వర్ణేన సంయుతాణ్
శ్వేతం పీతం చ కృష్ణం చ రక్తం చైవ శ్వేతమేవ చ. ౩౩

పీతం కృష్ణం చ రక్తం చ క్రమాద్వర్ణ ఉదాహృతః
ప్రాగాదీశాస్త మేతాంశ్చ ఇదం విష్ణురితి న్యసేత్. ౩౪

శైలానాం చాప్యపన్నామేకమిశాన్యగోచరమ్
శాలివీహియవా ముద్గతిలమాప ప్రియంగవః. ౩౫

గోధూమశ్చణక స్తిలోవో మసూరశ్చాభసీ తథా
కుళుద్ధమాష కాశై చైవ షష్టిర్నిష్పావ ఏవ చ 3౬

ఏతాన్యాహృత్య ధాన్యాని శరావేషు పృథక్ పృథక్
ప్రక్షిప్య తాంశ్చ సాపూర్ణా క్రమాద్దావో ద్వా న్యసేత్రథా. 3౭

ఇంద్రాదీశానపర్యంతం శుక్ర స్త' ఇతి మస్త్రతః
న్యసేదేకముపస్నానం ధాన్యానామస్నిదిశ్యపి. 3౮

శరావాణామలాభే తు కలశేషు పృథక్ పృథక్
'సోమ ఓషధీనా'ముచ్చార్య పూర్వవచ్చాఽంకురానపి. ౩౯

యమసీలాస్తరే చాఽపి శరావే తు సువిన్యసేత్
అంకురాణాముపస్నానమేకమత్రైవ విన్యసేత్. ౪౦

పర్వతార్థం సమం ప్రోక్షవృక్షైర్వత్సేన వా మృదా
మంగలాని ప్రకుర్యాచ్చ దారుపక్ష్యాణుక్రమాత్. ౪౧

శ్రీవత్సం పూర్ణకుంభం చ భేరిమాదర్శనం తథా
మత్స్యయుగ్మఽంకుశం శంఖమావర్తమితి చాప్తవై. ౪౨

శ్రీవత్సం తత్తు రుక్మాభం ఘటో రక్తాభ ఉచ్యతే
రక్తం భేరిం సువర్ణాభం తస్య పాశ్శ్వేఽసితం తథా. ౪౩

ఆదర్శనం చ శ్వేతం స్యాదప్సృతం చస్త్రీవదిష్యతే
మత్స్యయుగ్మం తథా శ్వేతమూర్ధ్వానసమితీతమ్. ౪౪

అంకుశస్య తు దండం చ రక్తం కృష్ణఘృణీయుతమ్
శంఖం శంఖనిభం ప్రోక్షం రక్తమావర్తమిష్యతే. ౪౫

సప్తాంగులసముత్సేధమేషాం పీతం ద్విగోలకమ్
యథా వృక్షైస్తథా కుర్యాత్సంచవర్ణైర్మృదా తథా. ౪౬

ఏవం లక్షణముద్విష్టం శేషం యుక్త్యా సమాచరేత్
ప్రదక్షిణాక్రమేణైవ చైంద్రాదీశాన్తమర్చయేత్. ౪౭

దిక్ష్యప్తసు మహాదిక్షు తత్తద్వాసస్య దక్షిణే
శం సా నియచ్ఛ'త్విశ్చక్రైః మంగలాశ్మత్ర విన్యసేత్ ౪౮

మంగలానాముపసన్నానమైంద్రాద్యే చైకమేవ హి
ఏవం ప్రకరణం ప్రోక్తం కలశానాం ౪౯

* * *

— ద్వాదశప్రధానద్రవ్యాణి —

పంచగవ్యక్రమం వక్ష్యే దేవస్య స్తుపనం ప్రతి
కపిలాయా వరం క్షీరం శ్వేతాయా దధి గోచ్యతే. ౫౦

రక్తవర్ణాఘృతం గ్రాహ్యం కృష్ణాయా గోశ్శకృద్భవేత్
మూత్రం తు నిలవర్ణాయాః పంచగవ్యమితి స్మృతమ్. ౫౧

ప్రథపాదం ఘృతం చైవ ద్విగుణం దధి సంయుతమ్
గృహీత్వా త్రిగుణం క్షీరం గోమయస్తు చతుర్గుణమ్. ౫౨

షడ్గుణం చైవ గోమూత్రిం పంచగవ్యయుతం క్రమాత్
అపాతితం తు గోమూత్రం పతితం గోమయం భవేత్ ౫౩

ధారోష్ణం క్షీరమాదాయ సద్యస్తస్పృతం ఘృతం భవేత్
అశుక్తం దధి గృహీత్వా దేతిత్సర్వత్ర లక్షణమ్ ౫౪

'గాంగేయం' మంత్రముచ్చార్జ్య గోమూత్రం పూర్వమాహరేత్
తత్పరం తు శక్పద్ధావ్యామీశాస'మితి మన్తైః. ౫౫

'హిరణ్యపాణి'మిత్కుక్త్యా పయ ఆదాయ నిక్షిపేత్
'ఇషే త్వేతి దధి యంజ్యిష్ఠృతం 'చాయస్త' ఇత్యపి. ౫౬

ఇత్యేవం పంచభిర్మన్తైః పంచగవ్యం సమాహరేత్
ఏతదాథకపూర్ణస్తు కలశే దృశ్యతే పృథక్. ౫౭

సావర్ణ్యం రాజతం తామ్రం కాంస్యం మృణ్మయమేవ వా
ద్వాదశాంగులపిస్తారం షోడశాంగులనాహకమ్. ౫౮

ద్వ్యంగులం సంభరేత్కంఠం ముఖం పంచాంగుల భవేత్
పక్ష్యచింబ ఫలాకారం ఖండిస్ఫుటితపర్జితమ్ ౫౯

ఏవం కలశమాదాయ పంచగవ్యైః ప్రపూర్య చ
'రద్రమన్య'మితి ప్రోచ్య న్యసేదీశానగోచరే. ౬౦

ఆథ కార్థఘృతేనైవ సంపూర్ణం కలశం తథా
'ఘృతప్రతీక' ఇత్యుక్త్వా ఇద్రేశానాంతరే న్యసేత్ ౬౧

కలశం మధుసంయుక్తం సుశుభైః పూరితం తథా
'మధు వా'తేతి మంత్రేణ ఇంద్రాగ్న్యైరంతరే న్యసేత్. ౬౨

న శుక్తం దధి గవ్యం చ సుపూర్ణకలశం తథా
'దధి క్రావ్ణ' ఇత్యుక్త్వా ఆగ్నేయ్యాం దధి విన్యసేత్. ౬౩

సద్యో దుగ్ధం పయో గ్రాహ్య మక్షతైః పూరితస్తథా
'అణోరణీయా' నిత్యుక్త్వా యమాగ్న్యైర్మధ్యమే న్యసేత్. ౬౪

ఉశీరాగరుపర్జైర్వా సంయుక్తం చస్తనేన వా
శుద్ధోకేన సంగృహ్య కలశం పరిపూరితమ్. ౬౫

యమనీలాంతరే తత్ర 'ఆపురస్సిన్వతి విన్యసేత్
వీహిమాపయనైర్యుక్తం సర్వపంచాక్షతం విదుః. ౬౬

తూర్య ఘోషసమాయుక్తం మిశ్రితం చాక్షతోదకమ్
తత్రాక్షతోదకేనైవ సుపూర్ణం కలశం తతః. ౬౭

.ఇమా ఓషధయ' ఇత్యుక్త్వా న్యసేన్నీ లేఁడుతోడకమ్
కదళీమాకులుంగామృ పనసై ర్నాభికేరక్షైః.

౬౮

ఆద్రాఢిభిః ఫలైశ్చైవైర్వధాలాభం సమాహృతైః
ఫలై ర్ధాంశసంయుక్తం శేషం తోయేన పూరితమ్.

౬౯

ఫలోదకమితి ప్రోక్తం కలశం సంప్రసాధితమ్

సీలవారుగాయోర్మధ్యే 'సోమం రా'జేతి విన్యసేత్,

౭౦

కుశాగ్రైరథ వా దూర్వైర్వక్షతైశ్చ సమన్వితమ్
కుశోదకమితి ప్రోక్తం కలశం తేన పూరితమ్.

౭౧

వరుణోదానయోర్మధ్యే 'యతస్స'మితి విన్యసేత్
వజ్రం సీలం పృవాలం చ శంఖజం శుక్తిజం తథా

౭౨

ఏతాని పంచరత్నాని తతో ముతకం తథా

వైడూర్యం పువ్యరాగం చ గోమేధికమితి క్రమాత్.

౭౩

రతోదకమితి ప్రోక్తం కలశం తేన పూరితమ్

వాయవ్యే సన్న్యసేద్విద్యానతో దేవాది'ముచ్చుకా

౭౪

యథాలాభం తథా రత్నసువర్ణసహితం క్రమాత్

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తయుతం జపేత్.

౭౫

తథాభిమన్వితం తోయం జప్యోదకమితి స్మృతమ్

కుజేరోదానయోర్మధ్యే బ్రహ్మ దేవానా'మితి న్యసేత్.

౭౬

ఫలాస్తే తు వితున్నాస్సురోషధ్యస్సముదాహృతాః

సర్వాషధిసమాయుక్తం సర్వాషధ్యుదకం భవేత్.

౭౭

తుర్యాంశేషు గృహీతం చ కలశం పూర్ణమంభసా

సోమేశానాస్తరే చైవ చిత్రం దేవానా'మితి న్యసేత్.

౭౮

ఏమాం ప్రత్యేకమేకం తు కలశం శుద్ధవారిణా
గృహీత్వా తమపన్నానం వామసార్వే తు విన్యసేత్. ౭౧
ఉపన్నానే తు కలశానతో దేవాదినా న్యసేత్
ఏవం ప్రధానకలశాశ్చతుర్వింశతిరీరితాః. ౮౦

→ అనుద్రవ్యాణి ←

నంద్యావర్తం చ పద్మం చ తుళసీ విష్ణుపద్మికా
బిల్వం చ కరవీరం చ పద్మం కుముదమేవ చ. ౮౧

అష్ట వై పుణ్యపుష్పాణి గౌహ్యాణి తు యథాక్రమమ్
దివా శుద్ధం తు బిల్వం చ కపిథం బిల్వవన్నిశి. ౮౨

కరవీరం దివా శుద్ధం నిశి సితం ? తథా శుచి
శరావేషు సమాహృత్య పుష్పాణి తు పృథక్ పృథక్. ౮౩

‘ఇమాస్సుమనస’ ఇతి ముద్రేణ యమనీలాస్తరే న్యసేత్
తస్యోపన్నానమేకస్త తత్సార్వే కలశం న్యసేత్. ౮౪

శ్రీవేద్యకం యవం ముద్గముశీరం చైవ రత్నకమ్
తథా మసూరం దమనం జాతీఫలయుతం తథా. ౮౫

లవంగం చ సమాహృత్య చూర్ణయిత్వా క్రమేణ వై
సమారాధ్యైవ తచ్చూర్ణం శరావేషు చ పూరయేత్. ౮౬

పంక్తిశాద్దక్షిణే చూర్ణం ‘పద్మో న’ ఇతి విన్యసేత్
ఏమామలాభే చూర్ణానాం గౌహ్యమేలాదిచూర్ణకమ్. ౮౭

ఉపన్నానం తు తత్సార్వే త్వేకం వై కలశం న్యసేత్
అశ్వత్థస్య మధూకస్య ఖదిరస్య పటస్య చ. ౮౮

వంజాశాసనమోశ్చాపి చిత్రవృక్షస్య చ త్వచః

- హృత్కోటాఖలమధ్యే చ ఉదత్తమితి విన్యసేత్. ౮౯
- ఉత్తచర్మణ్యలాభే తు అశ్వద్ధన్య విధీయతే
కషాయం పరికల్ప్యైవ యే తే శతమితి బుధాః. ౯౦
- పరుణోదానయోర్మధ్యే కషాయకలశం న్యసేత్
ఉపస్నానం తు తత్పార్శ్వే ఏకం వై కలశం న్యసేత్. ౯౧
- సింహీ చ నక్షలవ్యాఘ్రానద్దాదిత్యం చ పుష్కరమ్
దూర్వా చ సహదేవీ చ పాతా సాహ్వయమేవ చ. ౯౨
- ఏవం వనాపధీర్గ్రహ్యా సోమవాయోస్తు మధ్యమే
ఉపస్నానం తు తత్పార్శ్వే ఏకం వై కలశం న్యసేత్. ౯౩
- నదీతటాకకూపానాం పల్వలస్య చ వారిభిః
పృథక్సంపూర్య కలశాంశ్చతురస్తు సమాహరేత్. ౯౪
- తస్యైకం కలశం పార్శ్వే ఉపస్నానం తు విన్యసేత్
హరేణుకం చ క్షణేయం ప్రత్రం వ్యాఘ్రానఖం తథా. ౯౫
- పర్ణాగరుం చ ద్వ్యామాకం కచోరం చేరువాలకమ్
మాంసీ జాతిఫలైలాంశ్చ లవంగం చందనం తథా. ౯౬
- కర్పూరం చ జలొశీరస్థిరనారదమేవ చ ?
కుస్తుంజురుం తథాఽన్యాని సుగంధీని శుచీని చ. ౯౭
- ప్రాణ్యంగం చ పురీషం చ వర్జయిత్వా సమాహరేత్
ఏతేషామపి యచ్ఛార్ణ్యం సూక్ష్మముత్పిడ్య కల్పితమ్. ౯౮
- సర్వగంధమితి ప్రోక్తం శరావేషు ప్రపూరయేత్
న్యసేత్ప్రాతరామిత్యేవ యక్షరాజేశమధ్యమే. ౯౯
- తత్తత్పార్శ్వే న్యసేత్తేషాముపస్నానం తక్షణే చ

నవస్య స్నిగ్ధవర్ణస్య హరిద్రస్య ప్రకల్పయేత్, ౧౦౦

చూర్ణం తు కలశే క్షిప్తాన్ సంపూర్ణం కలశం చరేత్
ఐక్తిశస్యైవ పాశ్వేన్ తు సినీ వాతీలి విన్యసేత్. ౧౦౧

తస్య పాశ్వేన్ న్యసేదేకముపన్నానస్తు పూర్వవత్
పాలాశదూర్వాపామార్గనద్వావత్తదలాని చ. ౧౦౨

కరవీరస్య పత్రాణి కుశపత్రాణి చైవ హి
మూలగన్ధార్థమాహృత్య తస్య పాశ్వేన్ న్యసేద్బుధః ౧౦౩

శుద్ధోదకలశం స్థాప్యేదుపన్నానం చ పూర్వవత్
వస్త్రయుగ్మం నవం నూత్నం కృతం కార్పాసతంతూనా. ౧౦౪

ప్లోతాస్థు సమాహృత్య శుద్ధపాత్రే తు నిక్షిపేత్
విష్ణుగాయత్రియా స్థాప్య యక్షరాజేశమధ్యమే. ౧౦౫

ప్లోతపాశ్వేన్ న్యసేత్తాని బ్రహ్మజ్ఞానమిత్యపి
జాతిం హింశలికం చైవ అంజనం చ మనశ్శిలామ్. ౧౦౬

గోరోచనం చ గిరికమితి ధాతుంశ్చచూహరేత్
ఏతాని చూర్ణయిత్వా తు శరావేషు పృథక్ పృథక్. ౧౦౭

స్రక్షిప్య 'జాతవేదేతి న్యసేత్తతైవ పూర్వవత్
ఏకాదశానుకరణి కలశాంతైచ పూరయేత్. ౧౦౮

అహతం చ సునూత్నం చ వస్త్రయుగ్మమఖండితమ్
వస్త్రం యజ్ఞోపవీతం చ పవిత్రం భూషణాదికమ్. ౧౦౯

ఏవమాదీని సంగృహ్య సోమేశానాంతరే న్యసేత్
విన్యస్య కలశాంతైచ తథా చూర్ణాన్ పృథక్ పృథక్. ౧౧౦

వస్త్రైరావేష్ట్య తాత్సర్వాన్ పురుః కూర్చాని నిక్షిపేత్

ఉత్కూర్చం వాఽవ్యధః కూర్చం ప్రాగగ్రం వోదగగ్రకమ్. ౧౧౧

విన్యస్య తేషు కూర్చుచి శరావై రపిఢాయ చ
ప్రణమ్య దేవదేవేశం ద్రవ్యార్చనమధాఽరభేత్. ౧౧౨

తతశ్చర్యాపదా నైషు జయాద్యప్సరసోఽర్చయేత్
జయాం చ విజయాం విందాం నందకాం పుష్టికామపి. ౧౧౩

కుముద్వతీముత్పలకాం విశోకాం చ సమర్చయేత్
ప్రాగాదివేద్యాః పరితః పంక్తౌ పంక్తిశ్చమర్చయేత్. ౧౧౪

విష్వక్సేనం తతః పశ్చాదించ్రాదీంశ్చ సమర్చయేత్

== ద్రవ్య దేవార్చనమ్ ==

మృద్దేవతా తు భూదేవీ పర్వతేశస్తు సావకః ౧౧౫

వాయురై వ ధాన్యదేవస్సాన్యధ్రువోఽంకురదేవతా
మంగలాధిపతిశ్చక్రః పంచగవ్యాధిపశ్చివః. ౧౧౬

తక్షా వ విశ్వేదేవాశ్చ ఉపస్సానాధిదేవతాః
సామవేదో ఘృతేశస్సాన్యదుపస్సానే తు వత్సరాః ౧౧౭

ఋగ్వేదో మధుదేవస్సాన్యదుపస్సానే తు వాయవః
యజుర్వేదో దధీకోఽభూదుపస్సానే కషర్దిసః ౧౧౮

క్షీరే త్వధర్వనేదశ్చ ఉపస్సానేఽశ్వినౌ తథా
గంధోదకే పడ్యతవో మరుతస్తదనస్తరే. ౧౧౯

అక్షతోదే విశ్వమూర్తిరుపస్సానే బృహస్పతిః
సోమః ఘలోదకేశస్సాన్యదుస్తస్తదనస్తరే. ౧౨౦

కుశోదకే చ మునయ ఉపస్సానే తు తక్షకః
విష్ణూరతోదకేశస్సాన్యధ్రువార్వాస్తదనస్తరే. ౧౨౧

మంశో రత్నోదకేశస్సాదుపన్నానే తు పుష్పజాః
సర్వాషఘ్యదకే భానురుపన్నానేఽప్పరోగణాః ౧౨౨

పుణ్యపుష్పేషు ధాతారం చూర్ణేష్వప్యవసాయినమ్
వరుణః కషాయదేవస్సాస్యతీర్థే చైవ జగద్భవః. ౧౨౩

వనోపధీశో రుద్రోఽభూచ్ఛిసీవాలీ హరిద్రకే
ఉపన్నానే తు రాకా స్యాత్సర్వగణే శతక్రతుః. ౧౨౪

బ్రహ్మిణం మూలగణే తు ప్లోతవస్త్రే పురష్ఠరమ్
ధాతుష్వసి చ దుర్గాం చ తత్తద్ద్రవ్యధరం స్మరణ. ౧౨౫

త్రయోదశోపచారైశ్చ మూర్తిమంతైరథాఽర్చయేత్
ఉపన్నానేషు చాఽనేషు వరుణం చ తథాఽర్చయేత్. ౧౨౬

ఆచార్యం పూజయిత్వా తు వస్త్రైరాభరణైస్తథా
శిష్యం చ పూజయేత్పశ్చాన్యజమానస్త్వశక్తితః. ౧౨౭

తతో గురుః ప్రసన్నాత్మా దేవేశం సంప్రణమ్య చ
అష్టోపచారైరభ్యర్చ్య స్తుపనావసరం తతః. ౧౨౮

విజ్ఞాన్య హరయే సమ్యక్ పశ్చాత్కార్యం సమాచరేత్
రక్షస్వ త్వమితి పోచ్య ద్రవ్యదేవం ప్రామ్య చ. ౧౨౯

శిష్యస్తునమ్రకాయస్సన్నాచార్యాజ్ఞాం ప్రతిక్షతే
అజ్ఞాపయేద్దురుశ్శిష్యం 'హరస్వేద'మితి బుధ. ౧౩౦

తత్తద్ద్రవ్యం సమాదాయ శిష్యస్తస్మై నివేదయేత్
అద్భిః ప్రోక్ష్య సమాదాయ తద్ద్రవ్యం గురురత్సరః. ౧౩౧

ప్రణవం తు సముచ్చార్య తత్ర కార్యం సమాచరేత్
లలాటాంతం సముద్ధృత్య దేవదేవం ప్రణమ్య చ. ౧౩౨

తద్ద్రోక్యేణ సకృత్త్రిరావ దేవేశస్య ప్రదక్షిణమ్
తద్ద్రోవ్యనామ సంయోజ్య తస్మంతాస్తే తు కారయేత్. ౧౩౩

అశో దేవాదితిమంత్రేణ దేవదేవం ప్రణమ్య చ
విష్ణుం చ పురుషం సత్యమచ్యుతం చాఽవిరుద్ధకమ్. ౧౩౪

ఏవం మంత్రం సముచ్చార్య తత్ర కార్యం సమాచరేత్
క్రియాస్తే పాత్రమాదాయ పూర్వస్థానే నివేశయేత్. ౧౩౫

== స్తు ప న ప్ర యో గః ==

ఏకాక్షరేణ మంత్రేణ ప్రోక్త్య గృహ్య ప్రదక్షిణమ్
కూర్చేనాదాయ సంప్రాప్య మూర్ధ్ని వై స్నాపయేత్సృదా. ౧౩౬

ఏశ్వే నిమగ్న' ఇత్యుక్త్వా పర్వతేన ప్రదక్షిణమ్
భాన్యేన స్నాపయేచ్చైవ ప్రాణప్రసూతి'ముచ్చరణ. ౧౩౭

వితత్య బాణ'మిత్యుక్త్వా అంకురైరేవ చాఽర్చయేత్
త్వం యజ్ఞేతి చ మంత్రేణ మంగలైశ్చ ప్రదక్షిణమ్. ౧౩౮

వసోః పవిత్ర'మిత్యుక్త్వా పంచగవ్యాఽభిషేచనమ్
'వారీశ్చతస్ర' ఇత్యుక్త్వా సోపస్నానమాచరేత్, ౧౩౯

అగ్న ఆయాహి' మంత్రేణ ఘృతేన వాఽభిషేచయేత్
అగ్నిమి'శేతి మంత్రేణ మధునై వాఽభిషేచయేత్. ౧౪౦

దధాఽభిషేచయేత్పశ్వాదిషే త్వే'తి సముచ్చరణ
'శనో దేవీరభీ'త్యుక్త్వా క్షీరేణై వాఽభిషేచయేత్. ౧౪౧

అభి త్వా శూర' ఇత్యుక్త్వా స్నాపయేద్గంధవారిణా
'ఇమా ఓషధయ' ఇత్యుక్త్వా స్నాపయేదక్షతోద్భైః. ౧౪౨

జపణ ద'త్వేతి చోచ్చార్య ఫలోద్భిక్త్వాఽభిషేచయేత్

‘చత్వారితి చ మంత్రేణ కుశోదైశ్చాభిషేచయేత్. ౧౪౩

‘తత్సదమా’యేతి మంత్రేణ రతోదైశ్చాభిషేచయేత్
‘పూతిస్తస్యేతి మంత్రేణ జహ్యోదైరభిషేచయేత్. ౧౪౪

‘చత్వారి శ్రుం’గేత్యుచ్చార్య సర్వాషధ్యుదక్షైశ్చరేత్
‘ధాతా విధా’తేత్యుచ్చార్య పుణ్యపుష్పైరధార్పయేత్. ౧౪౫

‘ఋచో యజాంసి’ మంత్రేణ చూర్ణేన స్నాపయేద్గురుః
‘స ఏష దేవ’ ఉచ్చార్య ఉద్వరేత కషాయక్షైః. ౧౪౬

‘స సర్వవేత్తా’ మంత్రేణ తీర్థోదైశ్చాభిషేచయేత్
‘సామైశ్చ సాంగ’ మిత్త్యుక్త్వా మార్జయేచ్చ వనాషధిః ౧౪౭

హరిద్రచూర్ణైస్సంస్నాప్య ‘అతో దేవా’ ఇతి బ్రువణ
‘త్వం ప్రీ’ పుమా’నిత్యుచ్చార్య తేపయేత్సర్వఋధక్షైః ౧౪౮

స్నాపయే దుష్టతోయేన ‘ఆపో హి’ ష్ఠేతి చోచ్చరణ
నిత్యస్నానో క్తమాగ్నేణ శుద్ధోదైరభిషేచయేత్. ౧౪౯

తత్తద్వివ్యాభిషేకాస్తే స్నానవస్త్రం విస్మజ్య చ
ధాతం సమర్పయేచ్చైవ పూజయేదప్తవిగ్రహైః. ౧౫౦

‘మితిస్సుపర్ణ’ ఇత్యుక్త్వా ప్లోతేన పరిమృజ్య చ
వస్త్రోదైవ్యస్సమలంకృత్య పూరోవక్తేనైవ కారయేత్ ౧౫౧

‘త్వం భూర్భువస్తవీ’ మంత్రేణ మూలగర్ధేన మార్జయేత్
‘బుద్ధిమతా’మిత్త్యుచ్చార్య చాఽలంకర్యాచ్చ ధాతుభిః. ౧౫౨

పాద్యమాచమనం దద్యాదాలయస్య ప్రదక్షిణమ్.
స్వస్తిసూక్తాదిసూక్తం చ జప్త్వా చైవాఽథ కారయేత్. ౧౫౩

అర్చాస్థానే తు సంస్థాప్య పూజయిత్వోక్తమార్గతః

- మహాహవిః ప్రభూతం వా యథాశక్తి సేవయేత్. ౧౫౪
- నిష్కాధికం సువర్ణం చ సవత్సామపి గాం లేథా
గురవే దక్షిణాం దద్యాత్సాన్నిపకానాం త్తైవ చ. ౧౫౫
- తత్రాస్యకర్మకర్తృణాం యథాశక్త్యా చ దక్షిణామ్
దద్యాత్కర్మఫలం ప్రాప్య యజమానోఽథ భక్తిమాన్ ౧౫౬
- స్నువనాయ త్రిముద్గిష్టధాన్యద్రావ్యాఽంబరాణి చ
పాత్రాణి చ తథాన్యాని స్నువనాస్తే ధృతాని చ. ౧౫౭
- నివేదియిత్వా గురవే ప్రణమేచ్ఛ ముహుర్ముహుః
ధ్రువార్చనా యది స్యాత్తు ప్రముఖే స్నువనం చరేత్. ౧౫౮
- వితానస్తంభవేష్టాదిపూర్వవత్కారయేత్తతః
పంచమాస్తాదిభేదేషు పంక్తిం కుర్యాద్విధానతః. ౧౫౯
- మధ్యే కుళం చ సన్న్యస్య అర్చయిత్వా చ పూర్వవత్
ధ్రువవీరస్య పరితః కూర్చయిత్తం చతుర్దిశమ్. ౧౬౦
- జయావీరర్చయిత్వా తు మృదాదీన్ పూర్వవత్క్రమాత్
తత్పాత్రం సంప్రగృహ్యైవ పాణిభ్యాం యోశనం చరేత్ ౧౬౧
- అథ వా పాత్రమాదాయ పూరయిత్వా తు సన్న్యసేత్
ద్రవ్యం ప్రతి విశేషేణ పూరయిత్వాఽర్చయేత్క్రమాత్. ౧౬౨
- పాద్యం చాచమనం పుష్పం గంధం ధూపం త్తైవ చ
దీపమర్ఘ్యం తిథాచామమర్చయిత్వాఽప్తవిగ్రహేః. ౧౬౩
- దేవదేవం నమస్కృత్య ప్రదక్షిణమథాఽచరేత్
దేవస్య పురతస్తిష్ఠేద్ద్రావ్యమాదాయ పాణినా. ౧౬౪
- గోశ్మంగాగ్రం సముద్ధృత్య పూర్వోక్తవిధినా క్రమాత్

పునః ప్రదక్షిణం కృత్వా పూర్వస్థానే తు నిన్దసేత్. ౧౬౫

ధృవీణాభ్యస్తరే చైవ బింబైరన్యైస్సహైవ తు
పూర్వముక్తం ధృవార్చా చేత్సంపనం సమ్యగాచరేత్. ౧౬౬

యథోక్తేనైవ మార్గేణ యథావిధి సమర్పయేత్
చత్వారింశత్ ౧౬౭

గవ్యం శ్రుతం దధి మధు క్షీరం
స్యాన్నోన్న తోయకమ్ ౧౬౮

జప్యం
ద్వాదశై తాన్ సమాహృత్య ౧౬౯

స్తు ఉపస్నానమేకం హరిద్ర
మధ్యమోత్తమమ్ ౧౭౦

ఉపస్నాన వి
మాధమం చైవ స్తుపనం తు విధీయతే ౧౭౧
స్తథా కుర్యాత్కలశై స్తు చతుర్దశైః ౧౭౨

మధ్యమే మధ్యమం చైవ మధ్యమాశమ
విధీయతే. ౧౭౩

సప్తభిః కలశైః
మధ్యమం తేహం పద్భిః కల ౧౭౪
ధమ ముచ్యతే

చతుర్దశైః ౧౭౫

గవ్యం ఘృతం క్షీరమక్ష
పస్నానం త్తథైవ చ. ౧౭౬

ఏతే

దత్తే తా కలస్యాచేత్కా?

త

౧౭౭

పూర్వోక్తేనైవ

కలశస్య చేత్.

౧౭౮

దిక్షుష్ట

గవ్యైస్తు ఐంద్రే ఘృతమి

౧౭౯

మ్యేగన్ధోదకం తథా

పయో

త్యాం వారుణ్యామక్షతోదకమ్

౧౮౦

సౌమ్యే జప్యోదకం క్రమాత్

వ్యస్తుసప్తభిః కలశైః

౧౮౧

చ త్రిషట్యోగస్థలం

సప్తభిః కలశో క్షవత్

౧౮౨

౦ నవకోవస్తు తత్ర వై

మ

భశ్చ కుశాంభసా

౧౮౩

జప్యో

౦ విన్యసేత్

ఏవమేవం

యేత్.

౧౮౪

దక్షిణాయనకాలే తు

ఉత్తరాయనకాలే తు వశ్చాత్

౧౮౫

యే తు సంప్రాప్తే త

త్సూర్యం దూపరాగేషు

౧౮౬

స్మరణం దేవదేవస్య కృత్వా త

౧౮౬౪

ఇతి శ్రీమై భానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

ప్రక్షిల్లాఽధికారే ద్వావింశోఽధ్యాయః.

అథ త్రయోవింశోఽధ్యాయః.

—•—•—•—

—•—•—•— ఉ త్స వ చ క్ర మ్ —•—•—•—

- అతః పరం ప్రవక్ష్యామి పూర్వోద్దిష్టం సుదర్శనమ్
సుదర్శనస్య చోద్దిష్టం ప్రమాణం చ విశేషతః, ౧
- మహాబేరస్య మానేన నవాంగులమితి స్మృతమ్
తస్య పృథ్తం సముద్దిష్టమరాశ్చైవ తు త్ర్యంగులమ్. ౨
- పృథ్తం పట్టస్య విస్తారమేకాంగులముదాహృతమ్
తస్మిన్ తస్య చారకూటం స్యాదేకాంగులముదాహృతమ్ ౩
- అథ ద్వాదశ ఉద్దిష్టా ఏతచ్ఛక్రస్య వై తథా
అథమం మాగ్ధమాలోక్య ప్రోక్తమేతత్ప్రమాణకమ్. ౪
- తత్ర మధ్యం ప్రమాణం వక్ష్యామి శ్రుణ్వతాదరాత్
మహాబేరస్య హస్తేన ద్వాదశాంగులముచ్యతే. ౫
- తద్వృత్తం తస్య హస్తేన ద్వాదశాంగులముచ్యతే
పృథ్తం తస్య సముద్దిష్టమారకూటం ద్వయంగులమ్. ౬
- పృథ్తపట్టస్య విస్తారమేకాంగులముదాహృతమ్
అష్టా చ చతురంగుల్యా? దుద్దిష్టాశ్చ సమాసః. ౭
- అథాక్షాదశ ఉద్దిష్టాశ్చక్రస్యైవ తు మధ్యమే
కూర్మం వాఽప్యథ సింహం వా పద్మం వాఽప్యథ కారయేత్. ౮
- అథస్తాద్యోగదండం చ ఏకాంగులముదాహృతమ్
ఉభయోః పాదయోశ్చైవ సింహేనైవ తు కారయేత్. ౯
- ఆయన్తేనైవ వా కుర్యాద్దారుణా వా త్థేన చ
సర్వత్ర సుందరం కుర్యాత్సజానస? విధీయతే. ౧౦

ఏతల్లక్షణముద్దిష్టం చక్రస్యైవ ప్రమాణతః
మధూద్భిష్టేన విధినా కుర్యాదై వ్యతత్ర తత్ర తు. ౧౧

విద్యాద్దేవ దేవస్య హేతి ప్రవరముత్తమమ్
ప్రమాణం చ తు సర్వత్ర తత్త్రిభాగం పితృపతః. ౧౨

స్థాపనాం మూర్తిమంత్రం చ చక్రీస్య శ్రుణుతర్షియః

అథాఽతస్సంప్రవక్ష్యామి వైష్ణవం చక్రముత్తమమ్. ౧౩

త్రివిధం చక్రముద్దిష్టం బ్రహ్మణా పరమీషినా.
కాలచక్రం వీరచక్రం సహస్రవికచం క్రమాత్. ౧౪

కరోద్ధృతం వీరచక్రం దేవస్య ముఖమానః
సర్వాజ్ఞానాం సమూహాన్త బజం ఖలేయమన్తతః. ౧౫

దేవస్య ముఖమానః స్యాద్దాస్వదశాఽష్టారదిహ్నితమ్
జ్వాలాపంచకసంయుక్తం కరాగ్రే దక్షిణే చరేత్. ౧౬

మయం మహీమయం దివ్యమష్టారం ద్వాదశారకమ్
ఏభిర్మనైస్సమభ్యర్చ్య రక్షార్థం మోక్షశాన్తయే ౧౭

కాలచక్రం ప్రవక్ష్యామి ఔత్సవం సర్వశాస్త్రదమ్
భూపజేరముఖాయామం ద్విగుణాయామవిస్తృతమ్. ౧౮

పృథ్వి చ వజ్రాణాం పౌక్తం శ్చతాస్తం తత్సృష్టతకమ్
పృథ్వీ పట్టవిస్తారం త్రియంగులమితి స్మృతమ్. ౧౯

షడంగులసమాయామమారకూటం తు త్ర్యంగులమ్
యదా కారకరాజ్జేయా ఉభయత్ర ప్రవేశతా. ౨౦

- ఆరకూటేఽథ సింహం వా మకరం వాఽథ పద్మకమ్
జ్వాలాత్రికం వా కర్తవ్యం జ్వాలాపంచకమేవ వా ౨౧
- శతాఽష్టారం వింశతిం వా ఉత్తమే సమ్యగాచరేత్
చతుష్పంచద్విపంచాశస్మధ్యమే సముదాహృతమ్ ౨౨
- దాన్వత్రింశద్వా చతుర్వింశదధమే సంప్రయోజయేత్
ఏవం స్యాత్కాలచక్రస్తు ఉత్సవార్థం ప్రకల్పయేత్. ౨౩
- చక్రాధస్తాత్తథా నాలం ద్వాదశాఽంగులమాచరేత్
చక్రద్విగుణదంశస్తు ఖదిరం చాఽసనం భవేత్. ౨౪
- యాజ్ఞకైరథ వా వృక్షైః కారయేదత్ర శాసనమ్
షడంగులాయతవిస్తారం ఫలకాం సంప్రకల్పయేత్. ౨౫
- వృత్తం వా చతురశ్రం వా లంబదామసమాముతమ్
త్రియంగులపముత్సేధం సంధయేత్తరిగోపరి. ౨౬
- తదధస్తాత్తు తాటిం చ కుంభలంబకసంయుతమ్
అష్టాఽంగులసముత్సేధం కారయేదితి శాసనమ్. ౨౭
- అంతస్సుషిరసం కృత్వా? డండాగ్రే చాఽథ ఏవ వా
కూరదండేన సంయోజ్య ఫలగోఫలపద్మకమ్. ౨౮
- లతాప్రస్థారం హవి కారయేదితి శాసనమ్
పద్మం తు త్త్రింగులాయామం విస్తారమధికాఽంగులమ్. ౨౯
- పాలిగోపరి సింహా ద్వాపుభయోః పాశః స్వయోశ్చరేత్
చక్రం సంవహమానా తే యావత్తత్రి చ కారయేత్. ౩౦
- తయోర్మానం సముద్దిప్తం పంచాఽంగులమితి స్మృతమ్
దండమధ్యేన కుర్యాత్తద్దండమూలే షడంగులమ్. ౩౧

పీఠం షడంగులొత్సేధం చతురంగులమేవ వా
వృత్తం వా చతురశ్రిం వా సరోషదళకర్ణయౌక్. 32

షోడశాంగులమాయామం విస్తారం సంప్రకీర్తితిమ్
కర్ణికామధ్యమే నాళమస్తాంగులసమాయుతమ్. 33

నాళదండేన సంయోజ్య బంధయేదప్తబద్ధనైః
హారవత్సుదృఢం కుర్యాదవక్రమృజుసంయుతమ్. 34

ఏవం కృత్వా యథామాగణం ఛాపనం సమ్యగాచరేత్

సహస్రవికచం చక్రిం పురుషాకారమాచరేత్. 35

రక్తాభం నీలవర్ణం చ నవతాలేన మానరిః
ద్విభుజం ముకుటోద్బంధం చక్రిచూళినమాచరేత్. 36

సుదిర్ఘం తథా చక్రిం సహస్రవికచం తథా
అనపాయినమిత్యేవం మూర్తిమంత్రైస్సమర్చయేత్. 37

శతధారం కాలచక్రం సర్వాసురవిమర్దనమ్
సర్వవిఘ్నహరం చేతి కాలచక్రం సమర్చయేత్. 38

కాలచక్రం ప్రవక్ష్యామి సర్వాసురవిनाశనమ్
షట్త్రింశదంగులం వాపి షట్పంచాశచ్చతాఽష్టకమ్. 39

విస్తారాయామతోమానము త్రమాధమమధ్యమమ్
మానాంగులేన తద్గ్రాహ్యం తక్షకం వర్తులం భవేత్ 40

సహస్రారా అష్టశతం త్రిశతం షష్టిమేవ వా
అరాః కమేణ సంయుతా ఇ తమాఽధమమధ్యమాః. 41

చతుర్వింశ త్రధా జ్వాలాష్టోదశ ద్వాదశాఽథ వా
దశసప్తాంగులం పంచ వృత్తం పట్టస్య సుయతమ్. ౪౨

చక్రప్రకేహకం భాగం పీఠం పద్మకమాచరేత్
దంజాదీని వినా తస్య పద్మం పీఠస్య యోజయేత్. ౪౩

ఏతదుక్తం మహచ్ఛక్తిం సర్వారిష్టవినాశనమ్

చక్రస్య స్థాపనం మాగఁ ప్రవక్ష్యామి తపోధనాః ౪౪

అంకురానర్పయిత్వా తు కార మేదక్షిమోచనమ్
తథాఽధివాసనం కృత్వా గవ్యానామధివాసనమ్ ౪౫

యాగశాలాం తథా కృత్వా భూషయేత్సోరణాన్వి మ్
శయ్యావేదిం చ తన్మధ్యే చాఽధ్యర్థాయామనిస్త్రాతామ్ ౪౬

తత్తుర్యాంశోదయాం వేదిం కృత్వా తాం చతురశ్రకమ్
ప్రాచ్యామాహవనీయం చ కంఠమాపాసనాగ్నివత్ ౪౭

ప్రాచ్యాం తు స్నానవేదిం చ కృత్వా వైవ విచక్షిణః
అథాఽధివాసితం చక్రమాదాయైవాభిషిచ్య చ. ౪౮

అగ్నిం సంసాధ్య పూర్వోక్తం కంఠం సంసాధయేత్సునః
చక్రస్యాఽధిముఖే కంఠం ధాన్యపీఠోపరి క్రమాత్. ౪౯

సన్న్యస్య తు గురుగ్రీమాఁ యదితం భావయేత్తథా
గ్రామం ప్రదక్షిణం కృత్వా శాలాయాం స్థాపయేత్తథా. ౫౦

హృత్పద్మమధ్యే చక్రేశం ద్విభుజం ప్రాఽంబలీకృతమ్
రక్తాభం కృతవస్త్రాభం ధ్యాత్వా సమ్యక్ ప్రపూర్య చ. ౫౧

తస్మాత్కుంభే సమావాహ్య పూర్వోక్తమభిపూజ్య చ
వేద్యాం సంస్నాప్య తచ్ఛక్తిం కలశై స్నాపయేత్తథా. ౫౨

సమల కృత్య వస్త్రా ద్యైధ్యాన్యపీరోపరి క్రమాత్
సన్న్యస్య కుంభం సంయుక్తం బద్ధ్వా ప్రతిసరం తతః. ౫౩

శాయయిత్వా తథా చక్రం హతాత్రిం సఃస్యక్ ప్రశంస్య చ
చక్రాంగనాన్యాయధాఽంగాని మూర్తిమంత్రాన్ ప్రచక్షతే. ౫౪

పశ్చాదగ్నిం పరిస్తీర్య వైష్ణవైర్మస్త్రసంయుతైః
భూమానశోఽగ్రే వద్వానో హుత్వా గాయత్రిసంయుతమ్. ౫౫

శతమష్టోత్తరం హుత్వా రాత్రీశేషం వ్యపోహ్య చ
స్నాత్వా ప్రభాతే పూర్వోక్తం చక్రమాదాయ పూర్వవత్ ౫౬

గ్రామం ప్రిదక్షిణం కృత్వా కుంభేనాసాదయేత్తథా.
మండపే దక్షిణే పాశ్చ్యే కృతపీఠే విశేషతః. ౫౭

రత్నం నిక్షిప్య పూర్వోక్తమంత్రేణ ఘాపయేత్తదా
చక్రమంత్రో సుసన్న్యస్య బీజాన్ సన్న్యస్య పూర్వవత్ ౫౮

కంభాచ్ఛక్తిం తథాఽవాహ్య పూజయేదాసనాదిభిః
పాయసాద్యైర్నివేద్యాఽథ గురుం సమ్యక్ ప్రభూజయేత్. ౫౯

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్షాయాం సంహితాయాం
ప్రతిష్ఠాఽధికారే త్రయోఽంశోఽధ్యాయః.

అథ చతుర్వింశోఽధ్యాయః.

—== ఉ త్స వః ==—

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి దేవేశస్యోగ్నవక్రమమ్.
వర్ణదం సర్వలోకస్య శాన్తిదం సర్వపుష్టికమ్.

రాజ్ఞాం విజయదానాయ శత్రూణాం నాశహేతవే
వ్యాధిదుర్భిక్షశాస్త్ర్యధముత్సవం కారయేద్భుధః. ౨

కాలశ్రద్ధానిమిత్తార్థా (ఖ్యా) ఉత్సవాస్త్రివిభాస్సృతాః
మాసే తు యస్మిన్ కస్మిన్చిత్ప్రతిసంవత్సరం చరేత్. ౩

ఏకస్మిన్ సమయే వైవస తు కాలోత్సవో భవేత్
ఇవ్వమాసే దినే చేప్యే శ్రద్ధయా క్రియతే తు యః. ౪

స తు శ్రద్ధోత్సవో జ్ఞేయస్తస్మాత్కాలోత్సవో గురుః
భయప్రదనిమిత్తేషు శిఖానావృష్టికాదిషు. ౫

క్రియతే తత్ర శాస్త్ర్యం స నిమిత్తోత్సవస్సృతః
ప్రతిపాదివసే తీర్థం ప్రతి సంవత్సరం చరేత్, ౬

కాలోత్సవ ఇతిజ్ఞేయశ్శాస్త్ర్యం స ప్రకీర్తితః
రాజరాష్ట్రాభివృద్ధ్యర్థం రాజ్ఞాం చైవాభివృద్ధయే. ౭

ఆశ్మవశైచైవ పుత్రాణాం కుర్యాదుక్తేషు మంగలమ్
రాజ్ఞో జన్మదినే వైవ యస్స శ్రద్ధోత్సవో భవేత్. ౮

అద్యుతాద్యుద్భవేశాన్తిస్స తు నైమిత్తికోత్సవః
గ్రామాదా చోత్సవస్సాచ్చేత్క్రమేనైవం తు కారయేత్, ౯

సర్వదుఃఖార్తిశాస్త్ర్యధమాదా కాఙ్కుత్సవం చరేత్
అన్యేషాం క్రూరదేవానాం శిష్టభూతగణస్య చ. ౧౦

శాస్త్ర్యం కారయేత్సకాచాప్తాస్త్ర్యం శంకరోత్సవమ్
విశస్త్రిగణశాస్త్ర్యం సౌమ్యమార్గేణ వాప్రశుమ్. ౧౧

చక్రసేవేత సముత్తం కుర్యాద్ద్యుత్సవం పునః
స్వీయామపి దేవాచాం మునీనామపి సర్వతః ౧౨

పితృణాం చ గ్రహాణాం చ తత్పత్నీనాం చ సర్వశః
ద్విజానామపి శాస్త్రార్థం లోకానామపి సర్వశః. ౧౩

పుష్కర్థం కారయేత్పశ్చాద్దేవేశస్యోక్త్యవం క్రమాత్
అన్యథా చేద్విదాశస్యస్మిన్సర్వేషాం చ న సంశయః. ౧౪

తస్మాత్పరిహరేద్విద్యాన్ గ్రామాదాతం విశేషతః

విషువాయనభూపక్షప్రతిపాకర్తృభేషు చ ౧౫

గ్రహణేమాననక్షత్రే విష్ణుపంచదినేషు చ
ఉత్సవస్యాస్తవసే తేషు తీర్థం ప్రకల్పయేత్. ౧౬

ఏతేష్యేకం పరిగ్రాహ్యం యజమానస్య చేచ్ఛయా
విషువే చాయనే చైవ గ్రహణే సోమసూర్యయోః ౧౭

తత్తత్కాలే ప్రకుర్వీత తీర్థస్నానం తు నాన్యథా
అన్యత్తేష్యథ పూర్వాహ్నే మధ్యాహ్నే వా గుణాన్వితే. ౧౮

ఏకస్మిన్నేవ మాసే తు యది తీర్థదివ్యయమ్
తయోరస్త్యదినే తీర్థమితి పూర్వజడర్శనమ్. ౧౯

తదేవ యది సూర్యస్య విధం చేత్సంక్రమాదిభిః
వర్జనీయం తథా పూర్వం ప్రశస్తమభిధీయతే. ౨౦

వారద్యయానుషక్తే చేత్తిథా స్యాత్తు పరే తథా
అథిమాసః పరిత్యాజ్యః కాలోత్సవవిధా మరేః. ౨౧

అర్కవారక్ష సంయోగస్సర్వదా సంప్రశస్యతే
శ్రవణద్వాదశీయోగస్సర్వకర్మ ఫలప్రదః. ౨౨

యోగాశ్చ సుప్రశస్తాస్సుస్సిద్ధామృతవరాహ్వయాః
తిథిద్యయానుషక్తం చేజ్జన్మక్షత్రం స్యాత్పరేహని. ౨౩

పరస్మిన్ దివసే స్యాచ్చేన్యావచ్చ దశనాడికాః
హీనం చే త్పూర్వదివసే సంకల్ప్యావభృథం చరేత్. ౨౪

ఉత్తమం తు త్రిసప్తాహం మధ్యమం స్యాచ్చతుర్దశ
సవాహం వాఽథ సప్తాహ మధమం పరిచక్ష తే. ౨౫

త్రిగుణాన్యతనవాహవి కృత్వాదా ఘోషణం చరేత్
మధ్యమే ద్విగుణాదా స్యాదుశ్చవాది దినేఽథమే. ౨౬

అథ వాఽవభృథాత్పూర్వమీకవింశతికే దినే
ధ్వజస్యారోహణం కృత్వా సర్వముత్సవమూచరేత్. ౨౭

రావలదర్శనసంక్రాంత్యో స్నానం శ్రేష్ఠం నిశాన్వపి
క్రియాం సమాప్య మగ్ధ్యాహ్న రాత్రౌ చేత్సకలం బుధః. ౨౮

తావత్కాలం వినోదేన నీత్వా త త్తీర్థమాచరేత్
పక్షం త్రయోదశి ఽహం వా దినాన్యేకాదశ క్రమాత్. ౨౯

సవాహం వాఽథ సప్తాహం పంచాహమథ వా పునః
త్రిదినం ద్విదినం చైవ కుర్యాదేకాహమేవ వా. ౩౦

స ధ్వజారోహణం కుర్యాత్త్రయహదా తు విశేషతః
ఉత్సవస్య దినాదా తు ఘోషయే ద్విధిపూర్వకమ్. ౩౧

ఘోషణాదివసాత్పూర్వం కారయేదంకురాఽర్పణమ్

* * *

ధ్వజదండం తతోవజ్జ్యే విప్రాదీనాం యథాక్రమమ్. ౩౨

వేణుం చ జాతివృక్షం చ చంపకం క్రముకం లేథా
ధ్వజదండార్థమూహృత్య సర్వేషాం క్రముకం తు వా. ౩౩

అన్వైర్వా శుభవృక్షైర్వా కారయేదితి కే చ స

- చతుర్వింశాంగులం నాహం ధ్వజదండమధోత్తమమ్ 38
- తస్మాత్తు ద్వ్యంగులం హీనం ధ్వజదండస్తు మధ్యమమ్
వింశత్యంగులనాహం తదధమం దండముచ్యతే 39
- యథాలాభపరీణాహమవక్రం పరిగృహ్య చ
ధ్వజదండమృజా కుర్వా ద్విచూనసమమాయశమ్. 32
- విమానస్యాధికం కుర్యా త్పాదహీన మథార్థకమ్
అధ్యర్థం వాఽధిపాదం వా మూలాదగ్రం క్రమాత్కృతమ్. 32
- వేణుకం యది సుగ్రాహ్యం భూతవేదాఽంగులాయతమ్
షడంగులపరీణాహం వేణుకండం సుసంస్థితమ్ 35
- తస్మధ్యే ద్వియమం హితా వ్తస్మధ్యే వలయం దృఢమ్
తాలద్వియమథాఽయామం యమమాప్రస్తు విస్తృతమ్ 36
- ఉత్పేదం భాగముద్విష్టం దారుభిర్యాఙ్మితైస్తు వా
తచ్చతుర్థాఽంశకం కృత్వా మూలేఽగ్రే ద్వ్యంశకం త్యజేత్. 40
- మధ్యే ద్వ్యంశం తు కర్తవ్యం సుషిరద్వియసంయుతమ్
శకలాని త్రిణి యోజ్య మూలమధ్యాగ్రతః క్రమాత్. 40
- ప్రత్యోశ్య మూలమస్త్రేణ తన్మంత్రైః ప్రోక్షణం చరేత్
దశదర్భయతం కూర్చమగ్రే చైవ తు యోజయేత్. 41
- దర్భమాలాంతరావేష్ట్య దండేచాఽశ్వధ్వపత్రయక్
మధ్యాంగులిపరీణాహం దండద్విగుణమాయతమ్. 43
- దండాగ్రే తత్ర సాయోజ్య రజ్జుం తత్రైవ బద్ధయేత్
సఃవ్యప్రోహ్య చతుస్తాలం పృష్ఠే యూధాధిపస్య తు. 44
- ఖానయిత్వా ధ్వజస్థానం త్రితాలం గాఢమేవ చ

మేదినిం తు సమభ్యర్చ్య రత్నం బీజాని చ క్షిపేత్ ౪౫

స్థాపయిత్వా ధ్వజం తత్ర ధ్వజమంత్రేణ మస్త్రవిత్
దేవదేవం సమీక్ష్యైవ యప్తిం తస్మై ముఖే న్యసేత్. ౪౬

ధ్వజదండమృజం కుర్యా ద్ద్వధం తత్రైవ కారయేత్
మూలం త్రితాలముత్సేధం తదధ్యర్థిన్తు విస్తృతమ్. ౪౭

తదూర్ధ్వే రక్షిమాత్రన్తు సాష్టపత్రం సకర్ణికమ్

శుద్ధకారస్పవస్త్రన్తు సమాహృత్య నవం దృఢమ్. ౪౮

ఉత్తమం ఖండశం హస్తం మధ్యమం తిథిరాస్తకమ్
అధమం చతుర్దశం హస్తం త్రివిధం వస్త్రముచ్యతే. ౪౯

పంచతాలం చతుస్తాలం త్రితాలం విస్తృతం క్రమాత్
అగ్రం పాదం విదిత్వా తు ముఖం పృష్ఠం తథావ చ. ౫౦

చతుర్భాగం పటం కుర్యాదేకభాగం శిరో భవేత్
వీశస్థానం ద్విభాగం తు పుచ్ఛమేకాంశముచ్యతే. ౫౧

మధ్యమస్యాగ్రమూలం చ యప్తిం సమ్యక్ ప్రయోజయేత్
తస్మద్ధ్యే తు లిఖేద్వీశం పంచవర్ణైరలంకృతమ్ ౫౨

ధృవచేరస్యకంఠాస్త ముత్తమే చోత్తమం భవేత్
అధమేఽస్త్యచ్చ నాధ్యస్తం తయోర్మధ్యేష్టథా భవేత్ ౫౩

ఏకై కమధమాస్తం చ నవథా మానముచ్యతే
ధ్వజదండస్య వీశస్య షడ్శుభాని నిరీక్షయేత్. ౫౪

యజమానానుకూలే చ సక్షత్రే చ విశేషతః
సహితాలమానం వా నవతాలమథాఽపి వా. ౫౫

అతిభంగం నతం చైవ భంగత్రయసమన్వితమ్
వామపాదం సమాకుంచ్య దక్షిణం సంప్రసార్య చ. ౫౬

కించిత్సంకుచితం వీథాత్వాష్టిపార్శ్వం సముద్భృతమ్
పక్షద్వయసమాయుక్తం కరండముకుటాన్వితమ్. ౫౭

శ్యామం శ్వేతం తథా కృష్ణం రక్తం వీతం తక్రైవ తా
వీతైస్తు పంచభిర్వర్ణైరనురూపైస్తు శోభనైః. ౫౮

గరుడం ప్రాంబలిం కుర్యాత్కించిత్రం ప్రేక్షయేద్భుజః
భూషణై రప్తనాగైశ్చ వామహస్తే నివసతకః. ౫౯

వాసుకిఃశ్చ నూత్రస్తు కటిసూత్రీస్తు తక్షకమ్
హారం కర్కోటకం చైవ వస్త్రిం దక్షిణకర్ణకే ౬౦

మహాపద్మం వామకర్ణకే శంఖ చ శిరసి క్రమాత్
గుళికం దక్షిణే హస్తే క్రమాత్సర్వవిభూషణమ్. ౬౧

మూర్ధ్నశ్చోపరి కర్తవ్యం శ్వేతఛత్రం తు సుందరమ్
పార్శ్వయోరుభయోశ్చాపి చామర్ష్యయ సాయతమ్. ౬౨

పాదపార్శ్వద్వయే చైవ దీప్త్యయ సమన్వితమ్
పూర్ణకుంభం తయోర్మధ్యే లిఖత్వా తు విశేషతః. ౬౩

తస్యాధశ్శంఖచక్రే చ సనూలిఖ్య విశేషతః
ముక్తాదామాద్యలంకృత్య పార్శ్వయోః కదళీకృతమ్. ౬౪

పూర్వస్మిన్నేవ దివసే కృత్వా నయనమోక్షణమ్
దేవాఽలయస్యాఽభిముఖే ప్రపాయాం మండపేథ వా ౬౫

పంచవర్ణైరలంకృత్య వితానస్తంభవేష్టనైః
శాలిరాశిం చ కృత్వైవ తత్పటస్తు సుసన్న్యసేత్ ౬౬

వాస్తుహూమం తతః కృత్వా పర్యగ్నికరణం చరేత్
పుణ్యాహం వాచయైవ ప్రోక్షయేత్పంచగవ్యకైః :

౨౨

విశాన్యామగ్నికుండే తు చోపాసర విధానతః.

ఆఘారం విధివస్థత్వా వైష్ణవం చ సుహూయతే.

౨౩

హేమపాత్రస్థవర్ణేన హేమతూల్యా విశేషతః

తస్మాత్త్రం చ సముచ్చార్య నయనోస్మృలనం చరేత్.

౨౪

అంగహూమం తతః కృత్వా దర్శనీయైశ్చ దర్శనేత్

విష్ణుసూక్తం చ హుత్వా తు తథా పురుషసూక్తకైః.

౨౫

వ్యాహృత్యస్తం చ హుత్వా తు తతః కుంభం ప్రగృహ్య చ
సంతువా పరివేష్ట్యైవ కూర్చయ్యుక్తం సహాయమ్

౨౬

వదన్తై విష్ణుగాయత్రీం గాయత్రీం గరుడవ్యం చ

‘ఇషే త్వోజ్జేష్వా’త్వాది జపః ఆప ఉద్ధర్తితి క్రమాత్

౨౭

తతః పురుషసూక్తం చ మంత్రానాం చ వైష్ణవాః

కూర్చన్తైవ తు తత్తోయమభిమృశ్య సమాహితః.

౨౮

తదంబునా కుశాగ్రేః ప్రోక్షణైః ప్రోక్షణం చరేత్

ఆపో హిరణ్యవర్ణాభిః పవమానాదిభిస్త్రీభిః

౨౯

‘శన్నో దేవీరభీశ్చుక్త్వా పురుషసూక్తేన వైష్ణవైః

శుద్ధ్యర్థం ప్రోక్షయిత్వా తు పుణ్యాహమపి వాచయేత్

౩౦

పాషిచ్య పావకం పశ్చాత్తన్మంత్రే సుహూయతామ్

సాయమర్చావసానే తు కుంభపూజం సమాచరేత్

౩౧

కల్పశైస్సప్తభిః ప్రోక్ష్య బద్ధాన్ ప్రతిసరం తతః

అండువాదీని పంచైవ ధాన్యాన్యాస్తీర్య వస్త్రయైః.

౩౨

శయనే శాయనే చైచున దేవపాదే కిరస్తథా

హతాత్రిం ప్రశంస్య తత్కాలే హేమాతా హతాత్రికమేణ వై ౨౦

వై నతేయస్య మంత్రేణ తస్మాద్భ్యావాహనం చ శీత్

మూర్తిమంత్రైస్సమావాహ్య నిరుప్యాజ్యాహుతీగ్యజేత్ ౨౧

శతధారం కదాపీతి వీశమస్త్రీముదాహృతమ్

తథా దావదశపర్యాయం వైష్ణవం చ సుహూయతామ్. ౨౨

వ్యాహృత్యస్తం చ కృత్వా తు రాత్రిశేషం వ్యహృత్య చ

అగ్నేయ్యాం వ్యస్య భేర్యాం చ సంకేశ్వరమాహ్వయేత్ ౨౩

పునః పృథాతే ధర్మాత్వా స్నాత్వా స్నానవిధానతః

ముహూర్తే సమసుప్రాప్తే హృది బీజాక్షరం న్యసేత్ ౨౪

కుంభాచ్ఛక్తిం సమావాహ్య చాఽర్చయిత్వా విధానతః

పుణ్యాహం వాచయిత్వైవ సమభ్యర్చ్య నివేదయేత్ ౨౫

అగ్నిం పృజ్వల్య తస్మంత్రైజ్ఞాహుయాద్దశశః క్రిమాత్

అస్త హేమామం తతః కృత్వా విస్తారం చై కభాగకం ౨౬

ఉపలిప్య పటం పశ్చాత్పంచవర్ణైరలంకృతమ్

ధూపకీరైరలంకృత్య శాలివీతం పృకల్పయేత్. ౨౭

చతురశ్రం సమం కృత్వా విస్తారం చై కభాగకం

శాల్యం తండులం ప్రోక్తం తదర్థం తిలమాహరేత్ ౨౮

చక్రం పశ్చిమతో న్యస్య ధాన్యవీణోపరి స్థితమ్

అపైవోత్తరతః పాశ్చ్య విష్వక్సేనం ధౌతై వ చ ౨౯

పంచాన్యవీరే సుసంస్థాప్య గరుడం పశ్చిమాముఖమ్

శాలిరాశిం చ క్షిప్య న్యస్య భేరిం చ పాశ్చ్య యష్టిం సుసన్న్యసేత్. ౩౦

దేవదేవం నుసంపూజ్య ద్విగుణం పూజయేత్తతః
ద్విగుణం హవిరేవోక్తం దేవీభ్యాం చ తథా భవేత్.

౮౯

చక్రాదీనాం పృథక్కుర్యాదాసనాదీన్ పృథక్ పృథక్
సందీశ్వరం తథాఽభ్యర్చ్య హవిర్భిశ్చ నివేదయేత్.

౯౦

ఆచార్యో యష్టిమాదాయ భూర్భువస్సువో రీరయన్
ఉప శ్వాసయ' మంత్రం చ జప్త్వా భేరిం సుతాడయేత్

౯౧

వాదకస్తు శుచిర్భూత్వా వస్త్రమాల్యాద్యలంకృతః
సర్వవాద్యసమాయుక్తం భేరిమాదాయ శాస్త్రవిత్.

౯౨

శాస్త్రోక్తేన విధానేన చక్రాగో తాడయేత్తదా

దో'జైర్దో'ణాభ్యైర్వాఽపి ఆభ్యైర్వాఽథ తండులైః.

౯౩

పాచయిత్వా కటాహే తు ప్రక్షిపేద్బలిముత్తమమ్
ముద్గదిష్పావతిలావంశ్చ లాహఽపూపా ప్రగృహ్య చ.

౯౪

కటాహే తు సుసన్న్యస్య శిష్యస్తం శిరసా వహేత్
అభివర్ష్య ధ్వజం పూర్వమాదాయ నమలంకృతమ్.

౯౫

రథే వా శిలికాయాం వా మంత్రో'ణాఽరోప్య మంగలైః
సహ పుష్పం బలిం పాత్రే సంగృహ్యైనుగతం పునః.

౯౬

చక్రవీశామితాన్ పశ్చాన్నాథవద్గమయేత్తదా
ఆచార్యః పురతో గత్వా సర్వవాద్యసమాయుతమ్

౯౭

గర్భగేహస్థదేవానాం బ్రహ్మదీనాం యథాక్రమమ్
ద్వారేషు ద్వారపాలేభ్యో ధామపాలేభ్య ఏవ చ.

౯౮

అన్యేషాం పరివారాణాం స్వీస్వీస్థానే బలిం క్షిపేత్
ఆలయస్య బహిర్గత్వా గ్రామే సర్వత్ర ఘోషయేత్.

మధ్యమే చాలయం యత్ర బ్రహ్మదీశాస్తమాచరేత్
యస్యాం దిశి భవేద్ధామ తద్దిగాది బలిం క్షిపేత్. ౧౦౦

ఉత్పవధ్రిమణం కుర్యాత్ప్రదక్షిణ్యక్రమేణ నై
గ్రామం గత్వా తు సంప్రాప్య సంధౌ సంధౌ విశేషతః. ౧౦౧

ధ్యాత్వా బుద్ధాద్విధిసమ్మతీ భూమ్యామావాహ్యా పూర్వవత్
అధ్వానై నం చ సమభ్యర్చ్య మువ్త్యగ్నం నామభిర్దదేత్ ౧౦౨

సంధౌ తత్సంధిమదాయ ప్రాచ్యాం 'భూతేభ్యః' ఇత్యపి
దేవేభ్యో దక్షిణే షణ్మ ద్రాక్షసీభ్యశ్చ పశ్చిమే. ౧౦౩

నాగేభ్యశ్చైతరే చాఽథ ఊర్ధ్వాయాం దిశి చక్రమాత్
'యే భూతా' ఇతి మంత్రేః పూర్వం దద్యాజ్జలం పునః ౧౦౪

పుష్పం బలి తథాఽథావం సందద్యా చ్చక్రసన్నిధౌ
యస్యాం దిశి విమానం వా బ్రహ్మద్యేవ బలిం దదేత్. ౧౦౫

ఆచరేదథ వా తస్య దిగీశాద్యం బలిం క్రమాత్
పశ్చిమథ విమానం చేద్వరుణాది బలిం క్షిపేత్. ౧౦౬

అథ వా గ్రామమధ్యే చేద్దత్వా బ్రహ్మ బలిం పునః
తతో దిక్పాలకానాం చ తథా భూతబలిం క్షిపేత్. ౧౦౭

దిగీశయోర్ధ్వమూర్మధ్యే మహావీఢ్యాం విశేషతః
సంధిర్యది భవేత్తత్ర భూతానాం చ బలిం క్షిపేత్. ౧౦౮

సంశ్చస్తరగతాం సంధిమాచరేద్యది మోహతః
కర్మణో వాస్తుజాతానామనర్థం భవతి ధ్నువమ్. ౧౦౯

ప్రాగస్తం పశ్చిమాద్యం చ ఏకవీధిం చ దండకమ్
కుర్యాత్తతైవ చక్రాద్యైః పశ్చిమాద్యం బలిం తతః. ౧౧౦

వరుణనిర్ముతి వాయుభ్యః పశ్చిమే తు బలిం తథా
ధాత్రే యమకుబేరాభ్యాం స ధా మధ్యే బలిం క్షిపేత్. ౧౧౧

ఇంద్రపావకరుద్రేభ్యః ప్రాచ్యాం దద్యాత్తతః క్రమాత్
ఉదగ నైకవీధిశ్చేదక్షిణాద్యం బలిం క్షిపేత్. ౧౧౨

యమనీలాసలేభ్యశ్చ దక్షిణే మధ్యమే ఽపి చ
బ్రహ్మవారుణ శక్త్యేభ్యశ్చోత్తరే చ బలిం తథా. ౧౧౩

కుబేర పవనేశేభ్యో బలిం దద్యాత్క్రమేణ చ
సద్యాదిషా విమానం చేత్పరితః ప్రాంగణే దదేత్. ౧౧౪

పూర్వం క్షిప్త్వా బలిం ధీమాన్ పునస్తస్య చ తస్య చ
మంత్రముచ్చార్య పూర్వోక్తం గద్యపద్యైశ్చ ఘోషయేత్.

సగరాదా తు గద్యైశ్చ ప్రశంసోపాంశునా బుధః
త త్తన్మంత్రం సముచ్చార్య ఘోషయేత్పటహాదిభిః. ౧౧౬

ప్రియతాం భగవాన్విష్ణుస్సుర్విలోకేశ్వరో హరిః
బ్రహ్మేశాభ్యాం చ సహితశ్చోత్సవే నః ప్రిసీదతు. ౧౧౭

దేవాశ్చ ఋషయస్సర్వే పితరశ్చ గ్రహాదయః
విష్ణులోకగతాస్సర్వే నానాలోకనివాసినః. ౧౧౮

సర్వేన్ద్ర జేతతాస్సర్వాః పరివారగణైస్సహ
విశ్వే తే విష్ణుయాగేఽస్మిన్ సమాగచ్ఛన్తు సాదరాః. ౧౧౯

హవ్యం బలిం సమాదాయ భుంజన్తు శుభదాయినః
ఇత్యుక్త్వా ఘోషయేత్సంధౌ చక్రస్యాభిముఖే పునః. ౧౨౦

బ్రహ్మద్యాక్ సస్వస్థతాలైశ్చ ఘోషయేద్వాదకః పునః
బలిమేవం చ నిర్వాప్య వ్రదక్షిణవశేన తు, ౧౨౧

జపనై వ శాకునం సూక్తం ప్రవిశేదాలయం పునః
బలిశిష్టం భూతవీరే 'సర్వభూతేభ్య' ఇత్యపి. ౧౨౨

బలిం తత్తోయశేషం చ పశ్యిషేచ్ఛక్రసన్నిధౌ
ధామప్రదక్షిణం కృత్వా ధ్వజానై స్తరసపాయభిః. ౧౨౩

శాస్త్రం చక్రం చ చత్స్థానే స్థాపయేన్మతిమాః పునః
ధ్వజస్థానం ప్రవిశ్యైవ ధ్వజమాదాయ మంత్రవిత్. ౧౨౪

'స్వస్తి దా' ఇతి మంత్రేణ బద్ధీయాద్రజ్జనా సహ
మంత్రేణ మతిమాః పశ్చాత్పూర్వభో వా పుష్పదమ్బుభిః. ౧౨౫

దండ్రగే యోజయేత్పశ్చాచ్ఛంఖకాహశసంయుతమ్
సమాబధ్య పునస్సిగ్ధం 'భూర'సీతి జపంతతః. ౧౨౬

అభిమంత్ర్య ధ్వజం పశ్చాదాసనాదైస్సమర్చయేత్
పుణ్యాహం వాచయేత్పశ్చాన్ముద్గాన్తుం తు ధ్వజస్య చ. ౧౨౭

నివేద్య ముఖవాసం చ ప్రణామమపి కారయేత్
తత్కాలే మాద్దికం చాన్తుం గరుడస్య నివేదితమ్. ౧౨౮

స్త్రీయస్సత్సత్రకామాస్తదగ్నేయర్భక్తి సంయుతాః
ఆయష్మంతం బలారోగ్యవంతం దాంతం సులక్షణమ్. ౧౨౯

బుద్ధిమంతం యశోవంతం ప్రసూయేయుస్సుతం భువివమ్
(తతస్తు తోషయేద్వీశం స్తోత్రైర్ధ్యానయుతో గురుః. ౧౩౦

'నమో నమస్తే పక్షిన్త్రీ స్వా'ధ్యాయవపుక్షే నమః
వాహనాయ మహావిష్ణోస్తాక్షాయామిత తేజసే. ౧౩౧

- గరుడాయ నమస్తుభ్యం సర్వసర్వేంద్రియృత్యవే
నై నతేయ మహాబాహూ మహాబల వయోఽధిప ౧౩౨
- విహగేంద్రో నమస్తేఽస్తు సముత్పాటితకల్పక
ఆహృతాఽమృతకుంభాయ జననీదాస్యమోచినే. ౧౩౩
- సురాసురేంద్రజయినే నాగేంద్రాభరణాయ శే
యదాధారమిదం సర్వం తదాధారాయ తే నమః. ౧౩౪
- పక్షో యస్య బృహత్సామ రథస్తరమపి ద్వయమ్
లక్ష్మిణీ చాఽపి గాయత్రీ త్రివృత్సామ శిరస్స్వయమ్. ౧౩౫
- స్తోమ ఆత్మా నమస్తస్మై వామదేవ్యాజ్ఞసమ్మదే
నమః ప్రాణాదివాయూనామీశాయ గరుడాత్మనే. ౧౩౬
- పక్షీంద్రో పక్షవిక్షేపతరంగానిలసంపదా
నిరస్తాసురసన్నాహ సమరే శత్రుసూదన ౧౩౭
- ప్రతిష్ఠితః పతే తుభ్యం నమః ప్రణవమూర్తయే
కర్మణాం సిద్ధిమాహూతః కురుష్వ విహగేశ్వర. ౧౩౮
- దోషానపనయాస్మాకం గుణానావహ సర్వకః
విఘ్నాని జహి సర్వాణి ఆత్మసాత్కురు మామపి. ౧౩౯
- స్తుత్యైవం గారుడం మంత్రం జపేదేకాగ్రమానసః
ధ్వజస్యారోహణే యావత్తావస్మూర్త్యా విశేషతః. ౧౪౦
- త్రికాలం వా ద్వికాలం వా ఏకకాలమథాఽపి వా
హవిస్సమ్యక్ష్ణివేద్యైవ సప్తవింశతి విగ్రహైః. ౧౪౧
- పూజయిత్వా ధ్వజం పశ్చాద్రాతౌ భూతబలిం క్షిపేత్
'జయమత్యుచ్ఛ్రియం ధన్యం ధ్వజంచేతి ధ్వజం తథా. ౧౪౨

ధ్వజమూలే తథేంద్రాదీక దండే బ్రహ్మోణమిత్యపి
సూర్యోద్యగ్నీంస్తు ఫలకత్రయే యష్ట్యాం సుదర్శనమ్. ౧౪౩

వలయే వాసుకిం రజ్జావం త్రిమూర్తిరర్చయే త్తతః
ఘంటాయాం చైవ బ్రహ్మోణం దర్శదౌమ్ని నరస్వతీమ్. ౧౪౪

ఇతిక్రమేణ చావాహ్య తన్మంత్రైరర్చనం చరేత్
ధ్వజారోహణమారభ్య జోత్సవాదినాదధః. ౧౪౫

సాయం ప్రాతశ్చ పూజాస్తే ధ్వజారోహణవద్బలిమ్
శిష్యేణ గురుణా చాఽథ చక్రస్యాఽభిముఖే తథా. ౧౪౬

నిత్యం రాత్రౌ విశేషేణ తథా భూతబలిం ఓషేత్
వీశాఽమితో వినా ధీమాక తీర్థాంతం సర్వరాత్రిషు. ౧౪౭

చక్రమేవ నయేద్విద్వాన్ బలిరక్షణహేతవే
ధ్వజస్యారోహణం యావత్తావన్నిత్యం సమాహితః. ౧౪౮

త్రికాలం వా ద్వికాలం వాఽప్యేకకాలమథాఽపి వా
పూర్వోక్తేన క్రమేణైవ సమభ్యర్చ్య నివేదయేత్. ౧౪౯

ధ్వజస్యారోహణం రాత్రావపి కుర్వన్తి కే చ న
ఉత్సవారంభదివసాత్తత్ర యే గ్రామవాసిनః. ౧౫౦

అన్యకార్యసమాసక్తా న గచ్ఛేయ్యున్ధులాన్తరమ్
గచ్ఛేయ్యరథ పాతకే నివేదయేత్సంకయమ్. ౧౫౧

బహిర్యథ్యాం తు తద్ద్రామే జనాస్సర్వే తక్తావ చ
తావాన్తు తేషాం నిర్భరభస్మమివధేషు యస్మత్ప్రతః. ౧౫౨

అహుతేహ్యే ఉత్సవాగ్ధే దేహాష్టమ్యుక్ పశ్చిత్రితాః
దేవాదీనాం చ సర్వేషాం తేషాం భూనం ప్రపశ్యతే. ౧౫౩

ఇంద్రాదయో మహాదిక్షు విదిక్షు న సమాశ్రితాః
తత్రై కాదశ రుద్రాశ్చ ధ్వాదశాఽహస్కరా అపి. ౧౪౮

వసవస్సురకాఽష్టౌ న ఓంకారశ్చ వహట్యుతమ్
ఏతే దేవాస్త్రయస్త్రింశాః కథితా బ్రహ్మణా పురా. ౧౪౯

అశ్వినావపి తత్రేతి శేచిదాహుర్మనీషిః
త్రయస్త్రింశద్దేవతానాం స్థానమైశాన్యముచ్యతే. ౧౫౦

అపరే శాఽపి కర్తవ్యా నదీపార్శ్వే విశేషతః
అష్టాదశగణానాన్తు భూతపీఠస్య దక్షిణే. ౧౫౧

దేవాశ్చ ఋషయస్సర్వే పితరో దైత్యదానవాః
అనురాశ్చైవువ గన్ధర్వాస్తత్రై వాఽపుగ్ధాం గణాః ౧౫౨

యతాశ్చ రాక్షసాశ్చైవువ నాగా భూతాః పిశాచకాః
అనావృష్టిగణాశ్చైవువ తథాఽమృతముచాం గణాః. ౧౫౩

మాతరశ్చైవువ రోహిణ్య నూర్వా అష్టాదశ స్మృతాః
అష్టాదశగణాశ్చైవువే ప్రోక్తా వై దేవయోనయా. ౧౫౪

అనుక్తానన్యదేవాంశ్చ ఇంద్రాపార్శ్వే సమర్పయేత్
దేవానాం చైవ పత్నిశ్చ తత్ర తాపార్శ్వే సమర్పయేత్. ౧౫౫

స్కందో విభుశ్చ భుగ్గా చ శ్యేష్ఠాఽచైవ సర్వభూ
తదాలయే బలిం దత్వాత్ప్రికాశే చోత్తరేఽపి వా ౧౫౬

పరివారో క్తదేశేతు రోహిణ్యో మాతరస్తథా
ఋషిపత్నిశ్చ తాస్స చ ఋషిభిస్సహ చాఽర్పయేత్. ౧౫౭

సిద్ధా విద్యాధర్యాంశ్చైవువ గరుడగన్ధర్వసిన్ధు రా
కింశోరుహం శార్వరణా దేవా మహాదిక్షు సమర్పయేత్. ౧౫౮

భూతేభ్యశ్చాపైభ యక్షేభ్యః పితృచేభ్యస్తక్తైవ చ
రాక్షసేభ్యశ్చ నాగేభ్యస్సంధౌ సంధౌ బలిం దదేత్ ౧౬౫

రాజవేత్మాంగణే మధ్యే ఇంద్రం చైవ సమర్చయేత్
తస్య దక్షిణపార్శ్వే తు జయశ్రీకీర్తీస్సమర్చయేత్ః ౧౬౬

ఉత్సవాగ్ధం విశేషేణ సుభారానాహరేత్తతః
రథం చ శిబికాం చైవ యంత్రీహోలాదికాం స్తథా ౧౬౭

కారయిత్వా చ శిల్పీక్షం దీపానన్యాక్ ప్రగృహ్య చ
భేర్యాదీన్యపి వాద్యాని శంఖకాహళికాని చ. ౧౬౮

తాళవృంతం ధ్వజానన్యాక్ ఛత్రీచామరబహిణః
సర్తకాక్ గాయకానన్యాక్ యథోక్తం పూర్వమాహరేత్. ౧౬౯

ఆలయం సమలంకృత్య తోరణాద్యైర్విభూష్య చ
పరిచారాక్ సమాహూయ స్వస్వకర్మ నివేదయేత్. ౧౭౦

మంటపాదీని సర్వాణి ప్రసాదీని చ సర్వశః
అఘానాగ్ధం చ నృత్యాగ్ధం కారయేచ్ఛిల్పశాస్త్రవిత్. ౧౭౧

అప ధూతేతి మంత్రేణ గ్రామవీధీర్విశేషతః
విప్రా వేదవిదళ్ళుద్ధాశ్శిష్ణధయేయర్మనోరమమ్. ౧౭౨

అకాసు సప్తేత్యుక్త్యా గవ్యాదై స్ససర్వతళ్ళుభమ్
సమభ్యుత్థ్యోపలిప్యైవ తండులానవకీరయేత్. ౧౭౩

కదళీఫ్లాగకుంభాద్యైరలంకుర్యాద్ద్రుహఃపైంగవమ్
వితానాద్యైర్విశేషేణ భూషయేత్సర్వతళ్ళుభమ్ ౧౭౪

తద్గ్రామవాసిన స్సర్వేపైలంకృతా నాపస్తతత్పరాః
న మి తికాదికం హిత్యా ధ్యాయేయర్మనసా హరిమ్. ౧౭౫

తద్దామసీమస్యంతస్థాని నిత్యకర్మక్రియాం వివా
నైమిత్తికాని కామ్యాని తీగ్ధాస్తం నాచరేద్భుధాః ౧౭౬

ప్రవృత్తే చోత్సవే విష్ణోస్సామ్యుమాగ్గేణ వాస్తుషు
అన్యదేవోత్సవం తత్ర నాచరేదితి శాసనమ్. ౧౭౭

అస్మిన్ దేవోత్సవే యాగే తద్వాస్తుషు విశేషతః
సఃకల్ప్య చోత్తరాం వేది ప్రవృత్తేనాన్యని నాచరేత్. ౧౭౮

యది చేత్సర్వనాశస్సాత్కర్తా భర్తా వినశ్యతి
తస్మాత్సరిహరేద్ధీమాన్ తీగ్ధాస్తం తేషు వాస్తుషు. ౧౭౯

ఉత్సవాదిదినాత్పూర్వం సప్తమే పంచమే ౭థ వా
సంస్నాప్య దేవదేవేశమంకురా౭ర్పణమాచరేత్. ౧౮౦

ఇతి శ్రీవిభాసనే భగవచ్ఛ్రీ భృగుపోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణా౭ధికారే చతుర్వింశో౭ధ్యాయః.

అథ పంచవింశో౭ధ్యాయః.

— ఉత్సవ విధిః —

అథోత్సవవిధిం వక్ష్యే దేవదేవస్య శార్దిలః
ఆరంభదివసాత్పూర్వం యజమానో ముదాన్వితః. ౧

పూర్వోక్తగుణసంపన్నం వరయిత్వా గురుం తథా
ద్విగుణారాధనాయైకమేకం కుంభార్చనాయ చ. ౨

హోమాగ్ధం బలిదానాగ్ధం తథా స్థానార్చనాయ చ
వృక్షేత్పదార్థినః పంచ తావతః పరిచారకాన్.

ఆచార్యముపసంగమ్య సంపూజ్య చ విధానతః

ఁకక్తేదం మే కురు'ష్యేతి యాచయేద్విసయాన్వితః.

౪

ఆచార్య స్సహ శిష్యైశ్చ కృత్వా కేశాదివాపసమ్

స్నాత్వా స్నానవిధానేన ధృత్వా ధాతం యథావిధి.

౫

ఊర్ధ్వపుండ్రధన్వమ్యుక్ సంధ్యాదీః సముపాస్య చ
బ్రహ్మయజ్ఞం చ కృత్వైవ తథా దేవగృతర్పామ్.

జపేద్వాదశసూక్తాని నారాయణమథాఽరుణమ్

ఆలయం సంప్రవిశ్యైవ దేవేశం సంప్రణమ్య చ.

దేవం విశేషతోఽభ్యర్చ్య కార్యం తస్మై నివేదయేత్

యజమానోఽపి ధర్మాత్మా నిత్యకర్మ సమాప్య చ.

౬

దేవాలయం ప్రవిశ్యైవ పుణ్యాహం కారయేత్తతః

శ్రీనైఖానస నూతోక్త మధుపర్కవిధానతః.

౭

ఆచార్యమృత్విజశ్చైవ సంపూజ్య విధినా తతః

ఆలంకుర్యాచ్చ గంధాదై శ్చహపదీపాదిభిస్తథా.

౧౦

సవవస్త్రోత్తరీయాద్యైస్తథా పంచాంగభూషణైః

పంచాంగభూషణం వక్ష్యే యథా కుర్యాదతద్విధితః.

౧౧

దశనిష్కప్రమాణేన కుండలాభరణం పృథక్

వణ్ణిష్కమానం కటకమంగదం చాఽంగులీయకమ్.

౧౨

ఏకవింశతినిష్కాఢ్యం కటిసూత్రం సలక్షణమ్

తదగ్ధాంశప్రమాణేన గ్రీవాఽలంకరణం పృథక్.

౧౩

అష్టనిష్కప్రమాణేన యజ్ఞసూత్రం చ కారయేత్

అనేన విధినా కుర్యాద్దురోరగ్ధాగ్ధమృత్విజామ్.

ఆచార్యః పోక్ష్యచాత్మానం యజమానమధర్మివజః
ప్రాశ్నీయాత్పంచగవ్యం చ పదార్థిభ్యశ్చసాదరమ్. ౧౫

యజమానాయ దద్యాచ్చ మంత్రపూర్వం విశేషతః
తతః పద్మాన్నిమాఢాయ పరిషిచ్య చ పావకమ్. ౧౬

యద్దేవాసి చతుస్సూక్తాన్యాజేన జహుయాన్ధురుః
వై శాన్తనరేణ సూక్తేన చోపతిష్ఠేద్ధుతాశనమ్. ౧౭

క్షుపయిత్వా తతః పాపం కర్మాన్వాస్తే భవస్త్యతః
కూశ్మాండపానామ ఇత్యుక్తస్సర్వపాపప్రణాశనః. ౧౮

తత్కాలే దీక్షితాస్సర్వే విధిమంత్రపురస్కరమ్
బద్ధాన్ ప్రతినరం హస్తే పశ్చాత్కుర్యుః క్రియామపి. ౧౯

తతః ప్రభృతి సర్వే తే శుద్ధ దస్తవఖాస్తథా
హవిష్యభోజినో దాన్తా స్త్రికాలన్నాయినోఽపి చ ౨౦

జితేంద్రియా భవేయస్తే తథా ఽధశ్చాయినోఽపి చ
స్త్రీశూద్రాభ్యామసంభాష్య నారాయణపరాయణాః. ౨౧

యావత్కాలం భవేద్దీక్షా తావచ్ఛుద్ధా ఇమే స్మృతాః
సూరికే మృతకే వాఽపి తేషాం నాశోచ ఇష్యతే. ౨౨

అథ వక్ష్యేఽంకురాథస్త మృత్తికాగ్రహణే విధిమ్
శాస్త్ర చక్రే సమభ్యర్చ్య హవింష్యపి నివేద్య చ. ౨౩

విష్యక్సేనం సమాదాయ యానమాశోష్య నాథవత్
ఆచార్యః పురతోగచ్ఛే 'ద్విష్ణుర్మామితి చోచ్చరిక'. ౨౪

చక్రస్య పశ్చాద్గచ్ఛేయూరాచార్యేణ సమన్వితాః
అదిర్భహేమకలశపూర్ణకుంభాఽంకురాదిభిః. ౨౫

- ధ్వజత్రయాదికాన్ సర్వాన్ పురస్కృత్య పదార్థినః
పాశ్చాత్యం సర్వసమృద్ధిస్సాస్యదాగ్నేయ్యాం ధాన్యశాశనమ్. ౩౬
- యామ్యే జనవిశాశస్సాస్యనై ౨ర్ముత్యాం ధననాశనమ్
అనావృష్టిశ్చ వారుణ్యాం రాజకోపశ్చ పావనే. ౩౭
- సామ్యే పుత్రసమృద్ధిస్సాస్య దైశాన్యాం సుఖదం భవేత్
ఏతాసాం తు దిశాం మధ్యే ప్రశస్తాం శుద్ధమృత్తికామ్. ౩౮
- అచార్యస్సాధనై ర్యుక్తో దిశం గత్వా సశిష్యకః
గ్రామదేవాలయాదారాదారామేఽత్ర మనోరమే. ౩౯
- సదీతటాకశీరే వా సీమామసతిలంఘ్య చ
ప్రాప్త్య భూదేవతామంత్రై శ్శుద్ధే దేశే మృదం హరేత్. ౩౦
- వీశాఽమితౌ చ చక్రం చ స్థాపయేత్ప్రాజ్ఞుభాగ్ బుధః
ప్రాజ్ఞుభిశ్చోపలిపై వ్యవ వృత్తాకారం సముల్లిఖేత్. ౩౧
- తత్ర స్థానం చ సంప్రాప్త్య దధి కాన్వల్ల'ఉచ్చరణ
భూయాపం తు లిఖితై వ్యవ భూమిర్భూ'షేతి చ బుధికా. ౩౨
- ఉర్ధ్వవక్త్రాం చ శయితా మైశాన్యాం న్యస్తమాళికామ్
దేవీం మహీం తామభ్యర్చ్య ప్రోక్షణైః ప్రోక్షణం చరేత్. ౩౩
- ఏకాదశోపచారై శ్చ మూర్తిమంత్రై స్సమర్చయేత్
పుణ్యాహం వాచయిత్వా తు మేదిన్యాది సముచ్చరణ. ౩౪
- ఖనిత్రే శేషమభ్యర్చ్య వస్త్రాదై వ్యస్సమలంకృతే
లలాటే సువ్విదోషఘ్నం బాహువ్యంహనుఖప్రదమ్. ౩౫
- స్తనద్వయే వయోవృద్ధిర్జతరే సర్వసంపదః
లఢోభాగే మృదం తస్యా నాఽచారేతి కదా చ న. ౩౬

ఏవం సంకల్ప్య మనసా మేదిన్యాది తదా బ్రువన్
త్యాం ఖనామీతి మస్త్రేణ వారాహం మనసా స్మరకా. 32

ఉభాభ్యాం చైవ హస్తాభ్యాం ఖనిత్రేణ ఖనేద్బుధః
మహీం దేవీమనుజ్ఞాప్య ఖనిత్వా తాలమాత్రకమ్. 33

అపోహ్యైవ చ తత్సర్వం తదధస్థానం మృగం హరేత్
వైష్ణవం మంత్రముచ్చార్య తత్రకార్యం సమాచరేత్. 34

పాత్రమధ్యే సుసన్న్యస్య పూర్వవచ్ఛిరసి న్యసేత్
పశ్చాద్దేవీం సమహదాస్య చాఽవటం తత్ర పూరయేత్. 35

శిరసా ధారయిత్వా తు పురస్తాచ్చక్రశాస్తయూః
గ్రామం ప్రదక్షిణం కృత్వా దేవాలయముపావ్రజేత్. 36

పూర్వస్మిన్నుత్తరే పాశ్చ్యే వాఽంకురానర్పయేత్తథా
చక్రాదీనభిషిచైవ హవిస్సమ్యక్ష్మివేగ్యచ. 37

సేవ్యే స్వేష్ఠానే తు సంఘాప్య పశ్చాద్వాగం సమారభేత్
అలయాభిముఖే వాఽపి దక్షిణే చామనోరమే. 38

యమపావకయోర్మధ్యే పావకాఽంశేఽథ వా చరేత్
ఐశాన్యాం వాఽథ వా కేదితోస్థేషేశానాస్తరే తథా. 39

కల్పయేద్వాగశాలాం చ ప్రతిష్ఠాక్రవిధానతః
వేదిం తస్మస్యచా పుక్తా వేదిమూనేన కారయేత్. 40

ప్రతిష్ఠాద్యర్థమానం వా రక్షిమాతోద్ధయం క్రమాత్
పంచాగ్నిక కల్పయేద్ధిమానుత్సవే చోత్తమే తథా. 41

త్రేతాఽగ్నిక కల్పయేద్విద్వాన్మధ్యమే చోత్సవే క్రమాత్
అథమం యది షేషిభ్యం కల్పయేత్పూర్వవత్సంధిః. 42

ఆవేష్ట్య వస్త్రయుగ్మే న సర్వానపి పృథక్ పృథక్. ౫౮

వేద్యా మథస్తాత్పూర్వే తా వీశం వై పశ్చిమాముఖమ్
సన్న్యస్య దక్షిణే పశ్చాచ్ఛక్రం చైవోత్తరాముఖమ్ ౫౯

పంక్తిశ్చ పాశ్చిముఖం పశ్చాత్పశ్చిమే చోత్తరే౭ధ వా
దక్షిణా౭భిముఖా ఇస్తం ఘడిలోపరి సన్న్యసేత్. ౬౦

అథావే గరుడాదీనాం స్థానే తస్మి చ తత్ర చ
కుంభాంతసన్న్యస్య తస్మధ్యే ధ్యాతై వివా౭వాహయేత్క్రిమాత్.

యావత్తీర్థా౭వసానం స్యాత్తావత్కుంభే తు పార్షదా
సాయం ప్రాతర్విశేషేణ పూజయేద్విధివత్సుధిః ౬౧

పశ్చాత్పశ్చాత్పశ్చాత్పశ్చాత్పశ్చాత్పశ్చాత్పశ్చాత్పశ్చాత్
ఉత్తరాభిముఖ స్తిష్ఠా గురుర్వేద్యాస్త దక్షిణే ౬౩

ప్రాణాయామం తతః కృత్వా పూర్వవద్ధ్యానమాచరేత్

ప్రధానకుంభమధ్యే తు విష్ణుం దేవ్యా చ సా౭న్వయా. ౬౪

ధ్రువాదావాహయేన్మంత్రి ప్రాగాదిషు యథాక్రిమమ్
పురుషం కపిలం సత్యం యజ్ఞమచ్యుతమేవ చ. ౬౫

నారాయణం చా౭నిరుద్ధం తతః పుణ్యం సమర్పయేత్
తం దక్ష్మవర్ణం రక్తాస్యం రక్తనేత్రం సుఖోద్వహమ్ ౬౬

కిరీటహారకీయూరలంబయజ్ఞోపవీతినమ్
కాస్త్రుభోద్భాసిశోరస్కం శ్రీవత్సాంకం చతుర్భుజమ్ ౬౭

దక్షిణేన్ది కహస్తేన భక్తానామభయప్రదమ్
వామేనా౭ప్యన్యహస్తేన స్వకట్యామవలంబితమ్. ౬౮

పరాభ్యాం తు కరాభ్యాం తు శంఖచక్రధరం ఐరమ్

త్రేతాగ్ని కల్పనం యత్ర) ప్రధానం గాహపత్యకమ్
ఉభయోరన్యయోస్సుభ్యం ప్రధానం కల్పయేత్తథా. ౪౮

భూమియజ్ఞేన సర్వత్ర శోధయేచ్చ యథావిధి
దేవం దేవ్యా సమాదాయ స్నానశ్శభ్రో గురూత్తమః. ౪౯

పరం రంహేతి మంత్రేణ స్థాపయేచ్చ విశేషతః
నిత్యస్నానోక్తమాగేణ స్నాపయిత్వా హరిం పరమ్ ౫౦

అథానే విష్టరం న్యస్య తదాధ్వే వస్త్రమాస్తరేత్
దేవం దేవ్యా సమాదాయ శ్వేతవస్త్రైర్విభూష్య చ. ౫౧

కుండలాఽంగదహారాదిభూషణై రపి భూషయేత్
శ్వేతమాలై రలంకృత్య శ్వేతగంధానులేపనైః. ౫౨

పవిత్రం చోత్తరీయంచ కత్వా దేవం ప్రణమ్య చ
రాజవచ్ఛేపచారాదీనాచరేద్దేశికోత్తమః, ౫౩

— న వ కుంభా రోపణమ్ —

పూర్వోక్తవిధినా ధీమాన్ నవ కుంభాన్ ప్రగృహ్య చ
ఇంద్రో సరో స' ఇత్యుక్త్వా తంతునా వేష్టయేత్తథా ౫౪

వేద్యాముపరిపూర్వోక్తధాన్యాన్యాస్తీర్య మంత్రవిత్
చతుస్సుతైర్నవపదం కృత్వా కుంభాంశ్చ విన్యసేత్. ౫౫

కుంభానద్భిః ప్రపూర్వైవ కుశకూర్చాఽక్షతాదీకాన్
మంగలాన్యాయుధం రత్నం పృథికుంధం పృథక్ పృథక్. ౫౬

గాయత్రీయై వై వ నిక్షిప్త్య మధ్యకుంభే విశేషతః
ద్వ్యంగులేన ప్రమాణేన స్రుగాదీన్యపి పూర్వవత్ ౫౭

హేటకే న వ కృత్వా తు విష్ణుసూక్తేన నిక్షిప్తే

శుకపింఛాంబరధరం విష్ణుం ప్రణవరూపిణమ్. ౨౯

తప్తహాటకసంకాశాం పద్మవత్ప్రాయతేక్షణామ్
తిస్సభిః పుష్పచూడాభిలకలాటోపరి శోభితామ్ ౩౦

సపద్మవామహస్తాంతాం కర్ణ్యబద్ధఘనస్తనీమ్
ప్రసారితేతరకరాం ప్రసన్నేందునిభానరామ్ ౩౧

శ్రీవత్సాంకితబీజాంతాం ఫాల్గునేవోత్తరోద్భవామ్
విష్ణోద్దక్షిణపార్శ్వస్థాం హంసనిర్వాఖ్యవాహినీమ్ ౩౨

వామభాగే మహీం శ్యామాం సర్వాభరణభూషితామ్
నైశాభే రేవతీజాతాం దధతీం దక్షిణేంబుజమ్. ౩౩

ప్రసారితేతరకరాం ప్రసన్నేందునిభానరామ్
మహాచాతకమాయాధాం లక్ష్మీపూర్వాక్షరాంబుజామ్ ౩౪

పురుషః ప్రాబ్ధుభోఽచ్ఛాభః పీతవాసాశ్చతుర్భుజః
శంఖచక్రధరశ్శ్రీమాం సర్వాభరణభూషితః. ౩౫

వరదోఽభయదః ప్రాచ్ఛాం శ్రీభూమిసహితో హరిః
కపిలః ప్రాబ్ధుభోఽచ్ఛాభో రక్తవస్త్రోఽప్రబాహుయుక్. ౩౬

దక్షిణేనైకహస్తేన శక్తానామభయపూదః
అన్తైశ్చక్రాఽసింహాలభృత్సర్వాభరణభూషితః ౩౭

వామేనాంబుజహస్తేన నవకట్యామవలంబ్య చ
అన్తైశ్చంభుధన్వంశధరస్సుందర విగ్రహః. ౩౮

ఆశ్నేయ్యాం దిశి గాయత్ర్యా సావిత్ర్యా చ యుతో హరిః.
సతోయోమయముఖశ్శ్రీమాంబుజవాహశ్చతుర్భుజః ౩౯

శంఖచక్రధరస్యాశ్చక్రస్సర్వాభరణభూషితః

వరదోఽభయదస్సాధూ రక్తవాసా మహాహమః. ౮౦

దేవీభ్యాం ధృతిపాష్టిభ్యాం యతో యామ్యుదశి ప్రభుః
యజ్ఞః పశ్చిమదిగ్విక్రీస్తప్తచామికరప్రభుః.

సప్తవాస్తవ్యతుస్సుంగో రక్తవానా ద్విశీర్షణః
శంఖచక్రాబిజయపాత్రసుగన్ధివానురహితం సువలామ్

విభిత్తివాదో నైకముత్పాదో వేదాన్వయహస్తినాముతః
అచ్యుతః పశ్చిమాశాస్యః కనకాభశ్చతుర్ముఖః

శంఖచక్రధరశ్రీమాన్ సర్వాభరణభూషితః
వరదోఽభయదవాప్తీ సర్వకర్మఫలప్రసక్తః

యుక్తః పవిత్రక్షోణీభ్యాం ప్రతీచ్ఛ్యాం శ్యామలాంబరః
నారాయణః పశ్చిమాస్త్వస్పృటికాభశ్చతుర్భుజః.

శంఖచక్రధరశ్రీమాన్ సర్వాభరణభూషితః
వరదోఽభయదశ్శ్యామాంబరశ్రీవత్సవిహితః, ౮౬

సంయుతః కమలేలాభ్యాం వాయవ్యాం జగతాం పతిః
అనిరుద్ధ ఉదీచ్ఛాశ్రయః ప్రవాలాభశ్చతుర్భుజః

అనంతోత్సంగ ఆనీనః పుష్పాంబరధరో హరిః
శంఖచక్రధరశ్రీమాన్ సర్వాభరణభూషితః.

దధత్స్వదక్షిణే నామే ప్రమోదాదాయినీ మహిమే
 పరదోఽభయదో దేవ ఉనీచ్ఛ్యాం సర్వస్త్రిధిదః.

పుణ్యః ప్రాగాననశ్చీమాంస్తరువాదిత్యసన్నిభః
శ్రీవత్సవతా నిత్యశ్రీస్సర్వాభరణభూషితః.

చతుర్ముఖశృంగచక్రవరదాఽభయచిహ్నితః

శ్వేతనస్త్రోత్తరీమోపవీతాద్యైస్సమలంకృతః ౯౦

ఇందిరాధరచీనాథ ఈశాన్యాం పుణ్యపూరుషః
ఏతాన్ దేవాన్ సమావాహ్య సమభ్యర్చ్యైష్టవిగ్రహైః ౯౧

వీశానసాయిపంక్తిశశాంతాన్ దిక్ష్యగ్నయేత్క్రమాత్
సాయం ప్రాతర్వినా కుంభైర్దేవం వీశామితైస్సహ. ౯౨

వేద్యామేవ ప్రతిస్థాప్య పూజయేద్దితి కేచన

== హాత్రప్రశంసనమ్ ==

హేమాతా పశ్చాత్పృథానాఽగ్నౌ హాత్రశంసనమాచరేత్ ౯౩

ప్రతిష్ఠాక్షకృమీజైవతదాలయగర్తా సుర్గా
ఆనాహ్యతత్కృమీజైవనిరుప్యాజ్యాహుతీర్యజేత్. ౯౪

పరిషిచ్య సావకం పశ్చాద్వైష్ణవం జహుయాత్క్రమాత్
వేద్యాస్తుపశ్చిమేవాఽథ వాయవ్యాం వా విశేషతః, ౯౫

స్థిండిలం కల్పయిత్వాఽక్రిచాస్తరేషంజాదికాన్
యజమానసమాయుక్తో గురుర్దేవం ప్రణమ్య చ. ౯౬

కుసుమాంజలిముత్సృజ్య ప్రేతద్విష్ణురీతి బ్రువన్
దేవీభ్యాం సహ దేవేశమాదాయ స్థండిలోపరి. ౯౭

పాఞ్జ్ముఖం చైవ సంస్థాప్య పూజయేద్దప్తవిగ్రహైః
ఉన్నప్రతిమాభావే స్నాననే వా విశేషతః. ౯౮

స్తుతసస్యాప్యభావే శుకౌతుకే చాచరేత్తు వా
కౌతుకే యది చేద్దేవ్యా నైవాదాయ తథా చరేత్. ౧౦౦

నాచరేన్నత్యైకల్యం విసగ్గావాహకే తథా
ఆచరేదుత్సవం విద్యాన్నిత్యాగ్చంతు యథాక్రమమ్. ౧౦౧

కుర్యాచ్చేన్నిత్యవై కల్యం సర్వనాశో భవేద్ధృవమ్
స్నాపయేద్యది చేద్యిద్వాన్ మధ్యమే చోత్సవస్య తు ౧౦౨

స్నుపనే యది సంప్రాప్తే కాతుకే స్నుపనం చరేత్
స్నాపనప్రతిమూభావే స్నుపనం యది చోత్సవే ౧౦౩

సంప్రాప్తే స్నుపనే చాఽత్ర కాతుకే చోత్సవం పినా
ఆచరేదేవ సాంకర్యం నాచ రేదుభయోరపి. ౧౦౪

ఉత్సవే వర్తమానే తు కాతుకే స్నుపనం యది
సంభవేదుక్తకాలే తు కర్మణి ద్వే సమాచరేత్. ౧౦౫

పురాప్రవృత్తకార్యే తు దోఘో నాఽనేన సంభవేత్
కాతుకే చేద్యంతై కాఽగ్నౌ బహుకర్మవదాచరేత్. ౧౦౬

గృహే త్రేతాగ్నివన్నిత్యం ప్రణీయారోహణం వినా
స్నాపనోత్సవభేదే తు కాతుకేన దినం దినమ్ ౧౦౭

ఆరోహణం యది భవేద్ధృవే తిత్కిర్మ పూర్వతః
ఆవాహ్య కర్మణామస్తే తథా సాయే విసర్జయేత్ ౧౦౮

ప్రాతరావాహనం నిత్యమర్చనాదా విశేషతః
విసర్గం సాయమర్చాస్తే కాతుకే తు యథా తథా, ౧౦౯

తంత్రైవోత్సవదీక్షాస్తే సమావాహ్య ద్రువాత్సుఫీః
విసర్గం నాచ రేన్మధ్యే దీక్షాస్తే తు సమాచరేత్. ౧౧౦

అర్చనాస్తే విశేషేణ పుణ్యాహమపి వాచయేత్
హేమపాత్రే తు సావర్ణ్యం కాతుకం తంశులోపరి. ౧౧౧

సన్న్యస్య పూర్వవద్ధీమాన్ బంధయేద్దక్షిణే కరే
కుంభాన్ దేహ్య చ చక్రాదీన్ సమాబధ్య సమర్పయేత్ ౧౧౨

పరిషిచ్య పావకం పశ్చాద్వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
జహుయాత్సేరుషం సూక్తం శ్రీభూసూక్త సమన్వితమ్ ౧౧౩

దినసంధ్యాధిదై వత్సం తిథివారక్షదేవతమ్
తథా మాసాధిదై వత్సమబ్దదై వత్సమేవ చ. ౧౧౪

తదాలయగతానాం చ జహుయాన్మూర్తిభిః కృమాత్
వ్యాపృత్యస్తం ప్రధానే స్వాత్తతి ఆహవనీయకే. ౧౧౫

సృసూక్తం దక్షిణాగ్నై చ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
గావాపత్యే తు జహుయాచ్ఛ్రీసూక్తం వైష్ణవం తథా. ౧౧౬

ఆవసభ్యే మహీసూక్తమేకాక్షరమతో యశేత్
జహుయాత్సేఽరీకాగ్నావతో దేవాది' వైష్ణవమ్ ౧౧౭

విష్ణుసూక్తం పురుషసూక్తం 'యద్దేవాది' సమన్వితమ్
పారమాత్మికమంత్రాంశ్చ బ్రాహ్మమైంద్రం చ వారుణమ్. ౧౧౮

జహుయాద్విష్ణుగాయత్ర్యా శ్వేతాబ్జం చ ఘృతాస్తుతమ్
అట్టే త్తిరశతం చైవ పర్యవోహనశాస్త్రమ్. ౧౧౯

ఏకాగ్నిమధ వాఽగ్నాయ జహుయాదధమాధమమ్
సభ్య హుమానుం చ పూర్వోన్మయం వైష్ణవాది విధానతః. ౧౨౦

కోతివాధిదై వత్సం విశేషేణ ప్రవక్ష్యతే

హృమాషాం తథా రాద్రీమైంద్రం సామ్యం చ వైష్ణవమ్. .

సర్వదై వత్సయామ్యే చ వారుణం చ నవాఽహ్నికే
ఆగ్నేయం ప్రాజాపత్యం చ కౌశరం వైఘ్నమేవ చ. ౧౨౧

శ్రీదైవత్వం చ కౌమారమూఢత్వం రాద్రీమేవ చ
దోష్టమైంద్రం తథా యామ్యం వైష్ణవం స్కాన్తమేవ చ. ౧౨౨

ఈకాన్యం సామ్యమిత్యేతత్తిధిదైవత్యముచ్యతే
తత్తిద్వాసరే తు జహలుయాన్మతైర్దాన్వరాధినాచితైః. ౧౨౪

తథా నక్షత్రదైవత్యం జహలుయాన్విధినా బుధః
త్రిసంధిషు హునేదైస్త్రం సారం బాహాస్పతం క్రమాత్ ౧౨౫

మాసక్షాధిపదై వత్యం మాసదైవత్యముచ్యతే
యామ్యం చ వైష్ణవం సామ్యం బ్రాహ్మం బార్హస్పతం తథా.

సామ్యమైస్త్రం వారుణం చ శేషాగ్నాదిత్యభౌతికమ్
మారుతం భృగుదైవత్యం వారుణం వైష్ణవమేవ చ ౧౨౬

కాద్రం కాబేరకం త్వాష్ట్రం మైత్రం కామారమేవ చ
సాక్షితిం శ్రీదైవత్యం దైవ గౌరీదైవత్యమేవ చ. ౧౨౭

అదిత్యం వైత్తికం చైవాదితి దైవత్యమేవ చ
యోగదైవత్యమేతత్స్యజ్జహలుయాన్విధినా బుధః. ౧౨౮

విస్త్రం చ ప్రాజాపత్యం చ మైత్రమార్యమం తథా
భూతిశ్రీయామ్యదైవత్యం భార్గవం వృషదైవతమ్ ౧౨౯

కాబేరం వాయుదైవత్యం జహలుయాన్మిత్యేషు వై
దేవేభ్యః పితృభ్యోచ్చేతి పక్షయోశ్శుక్లకృష్ణయోః ౧౩౦

సారం చాస్త్రం చ జహలుయాన్క్రమాదయనయోద్ధ్వయోః
'మధుశ్చ మాధవ'శ్చేతి జహలుయాద్వతుషు క్రమాత్. ౧౩౧

విష్ణుః ప్రజాపతిశ్శూలీ విఘ్నేశస్సప్త చ ద్వియః
అష్టే లోకాంధిపాః పంచ భూతా విశ్వంభరాదయః. ౧౩౨

వసవోఽష్టౌ చ రోహిణ్యాస్సప్త శ్రీశ్చండికా గుహః
సూర్యసోమశ్చిరంజీవీ కాళీవీశపురందరాః. ౧౩౩

చక్రశ్చన్తో గురుర్భూమబుధశుకీశనై శ్చరాః
హవిః సాలో హ్యసస్తశ్చ గంగా త్యేషా చ మాతరః ౧౩౫

ప్రభవాపి క్రమాదేతే విజ్ఞేయా వత్సరాధిపాః
తథోత్సవాధిపై వత్సం తిథివారర్కదై నతమ్. ౧౩౬

చతుర్దైవత్యమాత్రస్తు జహలయాదితి కే చ న
వలాశబిల్వశామీలస్యగ్రోథోదుంబరాస్తథా. ౧౩౭

అశ్వద్ధధిరస్థ హుబ్రీహ్మపృతూః క్రమాదిమే
సమిధాం గ్రాహ్య వృతూస్తు పర్ణమశ్వద్ధమేవ వా ౧౩౮

పద్మం చ బిల్వపత్రం చ కరవీరం కుముదం తథా
నంద్యావర్తం చ తుళసీ త్పతైవ స్థలపంకజమ్. ౧౩౯

విష్ణుకాంతారవిదే తు పుష్పాశ్రయతాన్యసుక్రమాత్
అలాభే తుళసీం వాఽథ కరవీరిం చ పంకజమ్. ౧౪౦

ముద్గం నిష్పావకం చైవ కుళుద్ధం మావమేవ చ
తిలానపూపాక లాజాంశ్చ యవాక సక్తూక యథాక్రమమ్ ౧౪౧

బలిద్రవ్యాణి చోక్తాని సర్వాఽభావే తు మాద్దికమ్
ఏవమేవ విధానేన ద్వికాలం హిమామహాచరేత్. ౧౪౨

ప్రాతస్సంధ్యావసానే తు సాయమర్చాఽవసానకే
హోమం కృత్వా బలిం దద్యాద్ద్వికాలం చోత్సవం చరేత్ ౧౪౩

ఉత్పివభ్రీమణం పక్ష్యే దేవదేవస్య శాఖిణః
బలినిర్వాహణాస్తే తు సాయంపాత్రిర్యకేవతః ౧౪౪

దేవదేవమలంకృత్య వస్త్రాదై వ్యభూషణైశ్శుభైః
సుగంధిపుష్పమాలాభిగంధై రపి మనోహరైః ౧౪౫

రథే వా శిబికాయాం వా వీశస్స స్థేఽపి వా తథా
గజాశ్వాఽంధోలికాదా వా వాహనే సమలంకృతే. ౧౪౬

అహ మేవేద'మం తే'ణ దేవమారోఽప్య నిశ్చలమ్
అఙ్ఘోపచారై రిభ్యర్ష్య లాజాపూపాదికాం స్తథా. ౧౪౭

సంస్కృతాః గుడసంఘ్రాతా నివేద్య ముఖచాసకమ్
దత్వా వాద్యైస్సమాయుక్తం సర్వాలంకారసంయుతమ్ ౧౪౮

దాసీభిర్వాదకై శ్చైవ నృత్రగేయసమన్వితైః
బ్రాహ్మణై ర్వేదవిద్భిశ్చ సమాయుక్తం శనై శ్చనైః ౧౪౯

భవజై శ్చజై ర్నిరాతపత్రైస్తంజై శ్చ తథైవ చ
సంభృతై స్సంయుతం చాన్యై స్సరై ర్విశ్వై ర్గారలక్ష్మభిః ౧౫౦

వాలవ్యజనహస్తాభిదాఽసీభిః పార్శ్వయోర్ద్వయోః
వీజ్యమానం విశేషేణ తథా భక్తవరై రపి. ౧౫౧

వాహదే యుర్ద్విజా దేవం బ్రాహ్మణా వేదపారగాః
దీపై రుదగై ర్బహుభిః పరిషిక్తఘృతాదినా. ౧౫౨

పరస్పరాపై ర్సర్వత్ర దీపయేచ్ఛ శతావరైః
విపై ర్నౌయీమధీయానే ర్జవస్తతిపరాయణైః. ౧౫౩

నృత్యతా గాయతా చాఽపి గాణిక్యేన సుసేవితమ్
వీణాదివాదిభిశ్చైచ్ఛ వద్విభిశ్చ తథా వరైః ౧౫౪

షడ్జాదిగీతనిపుణై ర్వాద్యవాదకకోవిదైః
గద్యం పద్యం తథా మిశ్రం పఠద్భిర్నృత్రముజ్జ్వలమ్. ౧౫౫

వై తండికై స్తథా జలై ర్నిపుణై ర్వాదశిషీతైః
తథా తత్త్వకథానిష్ఠైః పద్యాజ్ఞైశ్చ తార్కికైః. ౧౫౬

మీమాంసకై ర్యాజ్ఞికై శ్చ ఛాందసైస్సాంఖ్యకోవిదైః
యోగజ్ఞైశ్చ పురాణజ్ఞైశ్చాద్వైతైః సత్త్వవేదిభిః.

౧౫౭

మహాహూర్తికైశ్చ గణశః పరస్పరజగీషుభిః
తత్త్వచ్ఛాస్త్రోక్తకర్మాక్షణ ప్రమేయం చ బహుత్తమ్.

౧౫౮

ఉచ్చైఃపుట్రుకావాణైః దివ్యద్యుభిః పంచకాలపరాయణైః
వాసుదేవస్య మాహాత్మ్యం కథయద్భిశ్చ సాత్త్వికైః.

౧౫౯

శాస్త్రేషు నైపుణం సర్వం ప్రదర్శయతుమాద్యతైః
దేవస్య పురతః పృష్ఠే పార్శ్వేతశ్చ స్థితైర్జనైః.

౧౬౦

సేనయా సర్వతో దిక్షు చతురంగబలాధ్యయా
దేవస్య పాశ్వాద్యైః పూర్వే లాక్షారంజితమస్మరైః.

౧౬౧

య త్రైర్ద్రాదుమయైశ్చిత్రైః పక్ష్యాకారైరిత సైతః
దేవతాకృతియంత్రైశ్చ తథా యంత్రైర్గణాదిభిః.

౧౬౨

నిషాదిభిస్సమానాశ్చ నీనిభిశ్చ భరణోదితైః
మానైశ్చాకృతాపిదైర్నైః తైః దర్శయ నీభిరదృశితమ్.

౧౬౩

తేఘాయ నైస్త్రిస్త్రియానాశ్చైర్వనైర్నైర్వనైర్వనైః
గతాగతాని కుర్వాణైః సమయాతం సమాకులైః.

౧౬౪

శనైర్న దోజ్జగన్నాథం యథాశక్తి సమన్వితైః
ఆరభ్యాపరణాదాద్యా దేహ పరివృత్తిశ్చేత

౧౬౫

దేవేన సాధ్యమాచార్యో యానమారుహ్య తత్ర తు
రక్షాం దేవ దేవస్య భ్యాయస్సుపవిశేద్ధరిమ్.

౧౬౬

అర్చకశ్చ తథావీనస్సమ్యగర్చనమాచరేత్
ఆరోహణే గజేంద్రస్య దేవదేవం విశేషతః.

౧౬౭

వస్త్రాభరణపుష్పద్వైరలంకృత్య యథాహ్వాకమ్
దేవేశం పూర్వమారోప్య హస్తేనాదాయ చాంశుశమ్. ౧౬౮

నిషీదేన్ద్రజప్యష్టే తు దేశికస్సవ్యయమత్వరః
అర్చకశ్శత్రమాదాయ తథా దేవస్య ధారయేత్. ౧౬౯

తోయధారాం పురస్కృత్య కుర్యాద్భిమణమాదరాత్
గ్రామం ప్రదక్షిణం కుర్యాద్భులిర్యేన వధా కృతః. ౧౭౦

తత్కాలే దేవమాయానం భక్తా భాగవతా జనాః
స్వగృహపాఞ్చంగణే చైవ ప్రతిష్ఠ్యధాయ పునః పునః ౧౭౧

ప్రీణమ్య చోపహారాంశ్చ దద్యుర్బహువిధాన్ బహూన్
పత్రం పుష్పం ఫలం పూగం నాగవల్లీదలాన్యః. ౧౭౨

దక్షిణాం చ విశేషేణ యథాశక్తి యథారుచి
సీరాజనాది కుర్యుశ్చ బాలవృద్ధాతురాస్తదా. ౧౭౩

తపోభిర్బహుభిర్గచ్ఛే స్వయమేవ పరాత్పరే
భక్తానుకంపయా దేవే స్వగృహద్వారమాగతే. ౧౭౪

లోన నస్తతి మూఢాత్మా తస్య కా నిష్క్రుతిర్భవేత్
తత్కాలే చార్చితం ద్రవ్యం యదవకన్వం ప్రగృహ్య చ. ౧౭౫

అమంత్రం తు నివేద్యైవ భగవత్ప్రియమాచరేత్
ఉపహారేషు తత్రాగ్రం గృహ్ణీయాద్భాగమర్చకః. ౧౭౬

నాగవల్లీదలం పుష్పం కృముకం దక్షిణాదికమ్
సర్వమర్చకసర్వస్వం గృహ్ణీయాదర్చకస్సవ్యయమ్. ౧౭౭

తత్కాలే భక్తిసమీభ్యస్సంపాఞ్చేభ్యశ్చ సన్నిధిమ్
భగవత్పాదుకాం దద్యాచ్చిరసి శ్రీధయా గురుః ౧౭౮

శిరసా ధారణే మధ్యైస్సప్తైః ప్రియోదోషో న విద్యతే
న నయేత్పాదుకాం విష్ణోర్హారీకృత్య తు సన్నిధిమ్. ౧౭౯

న గృహద్వారసీమాంతం నయేత్తాం గృహిణాం గురుః
ఇష్టం రాజగృహే స్త్రీభిః పాదుకాధారణం యది. ౧౮౦

దేహలీమనశీక్రమ్య నేయాత్తాం దీపికాన్వితామ్
తదా దీపైస్తనూనైశ్చైవ రాజాన్వైశ్చ పరిచ్ఛదైః ౧౮౧

నేయాన్యత్యాదుకా విష్ణోః ప్రణిధిస్సా యతో హరేః
తత్సన్నిధిమతిక్రమ్య పూజకస్తు న జాతు చిత్. ౧౮౨

ఆదానాయోపహారాణాం ప్రయామాద్భృహిణాం గృహాం
నాఽపి కార్యాంతరాసక్తః పంచమాస్తానతి క్రమేత్. ౧౮౩

ఏష శ్రేష్ఠోపచారస్సృజ్యోస్సమూహ్యతే హరిః
ఏవం ప్రదక్షిణం నీత్వా నివర్తేతాలయం ప్రతి ౧౮౪

గోపురాగ్రే తు దేవేశం కృత్వా దేవోన్ముఖం క్రమాత్
అన్యపాద్యాదినాఽభ్యర్చ్య నివేద్య పృథుకాదికమ్ ౧౮౫

ధామప్రదక్షిణం నీత్వా పునరావిశ్య చాలయమ్
అవరోహ్య చ దేవేశం స్థాప్య చాస్థానమండపే. ౧౮౬

పాద్యమాచమనం దత్వా ముఖవాసం ప్రదాయ చ
కాతుకం తు విస్మజైవ్యవ శుద్ధోదైస్సన్నిపయేత్ప్రభుమ్. ౧౮౭

విమృష్య స్తోతవస్త్రేణ సమలంకృత్య పూర్వవత్
కాతుకం పురరాబద్ధ్య హవిః పశ్చాత్తేదయేత్ ౧౮౮

కుర్యాద్రాజోపచారాణి స హి రాజా దగత్ప్రభుః
విసోదం కారయేచ్చైవ నృత్తగీతాదిభిర్బహు. ౧౮౯

తతః ప్రణమ్య దేవేశం పూర్వస్థానే నివేశయేత్
ప్రథమేహని సాయే తు కర్తవ్యమిదమిరితమ్. ౧౯౦

ద్వితీయాహఃప్రభృత్యేవ సాయం ప్రాతశ్చ నిత్యశః
నిత్యార్చనానై ద్విగుణమర్చయేచ్చ నివేదయేత్. ౧౯౧

కుంభదేవాన్ సమారాధ్య ధ్వజదేవార్చనం చరేత్
హోమం బలిం చ దత్వా తు కారయేదుత్సవం తథా. ౧౯౨

తృతీయే పంచమేహవాహ్ని ప్రాతస్సాన్విధ్యఙ్గోత్సవః
షష్ఠేహని తు మగ్ధ్యాహ్నే దేవీభ్యాం సహితం హరిమ్. ౧౯౩

షీరమధ్యే సమారోప్య సమభ్యర్చ్యైవవిగ్రహైః
జలకుంకుమమూదాయ కారయేదుత్సవం తథా. ౧౯౪

నవవస్త్రాదికం దత్వా పృథుకాని నివేద్య చ
దత్వా తాంబూలమాచామమర్చయే ద్రాజవత్ప్రీభుమ్. ౧౯౫

సప్తమే ప్రాతరర్చనై కుర్యాత్సప్తర్షిపూజనమ్
వృణయాద్వత్సప్త తదాచార్యపురస్కరాన్. ౧౯౬

ధ్యాత్వా సప్తవిత్తాంస్తు సర్వం గామాజ్యమేవ చ
తండులోదకకుంభాదీన్ దూర్వాగ్రం క్రమకం తథా. ౧౯౭

దద్యాత్ప్రీభూతం తేభ్యస్తు బ్రాహ్మణేభ్యః పుణ్యైః పృథక్
తత్సాయం చ విశేషేణ కృష్ణగద్ధానులేపనమ్. ౧౯౮

సద్యః ప్రతిసరం బద్ధ్వా దేవాగ్రే స్థండిలం చరేత్
కృష్ణాగురు సమూదాయ సర్వవాద్యసమాయుతిమ్. ౧౯౯

గ్రామం ప్రదక్షిణం కృత్వా స్థండిలోపరి విన్యసేత్
పుణ్యాహం విధివత్కృత్వా శ్రియమావాహ్నా తత్ర చ. ౨౦౦

- సంస్కృత్య విధివద్గంధాన్ సమభ్యర్చ్య హరిం తతః
'గంధద్వారే'తి మస్త్రేణ సర్వాంగం తేపయేద్దురుః ౨౦౧
- దేవ్యాదీనాం తథా కుర్యాత్తత్తత్తంత్రైర్యథావిధి
తచ్ఛేషగంధం భక్త్యైవ భక్త్యేభ్యో దాపయేద్దురుః ౨౦౨
- తద్గంధధారణాన్పూణాం భవేయుస్సర్వసంపదః
సాయమర్చావసానే తు రథయాత్రాం సమాచరేత్. ౨౦౩
- అష్టమే దివసే ప్రాతే సమాప్తే ప్రాతరుత్సవే
అలంకృత్య తు దేవేశం మృగయోత్సవమాచరేత్. ౨౦౪
- మథ్యాహ్నే దేవదేవస్య జలక్రీడోత్సవం చరేత్
ప్రసాం కృత్వా విఘానేన నద్ధ్యాదీనాం తటే బుధః. ౨౦౫
- వితానాద్యైరలంకృత్య జలక్రీడాథమంటపమ్
బింబాధ్యధాయతామద్ధివిస్తారాం బింబదఘ్ని కామ్. ౨౦౬
- జలద్రోణీమథాచ్చిద్రాం న్యన్య లోహమయ్యాం ఘనామ్
నాదేయాద్భిస్సమాపూర్య 'ధారాస్వీతి చ మస్త్రతః ౨౦౭
- ఏలాచస్తనకర్పూరైః కంకుమేనాఽధివాసయేత్
కల్పారకేతకీపుష్పైర్వశీ రాగురుభిస్తథా. ౨౦౮
- ఆస్తీర్య నవవస్త్రాణి 'వేదాహ'మితి మస్త్రతః
'పుణ్యతీర్థం శివం పుణ్యం దేవావాస'మితి బుద్ధివత్. ౨౦౯
- అధిదేవం సమీవాహ్య విగ్రహైరష్టభిర్యజేత్
మండపే వశ్చిచూర్ధే తు విష్ణురే సోత్తరఛదే. ౨౧౦
- దేవదేవం సమాస్థాప్య శకునసూక్తం సముచ్ఛరన్
నవవస్త్రోత్తిరీయాద్యైరలంకృత్య మనోహరమ్. ౨౧౧

- పాద్యాదిభిస్సమభ్యర్చ్య స్థాపకై స్సహితో గురుః
భూః ప్రపద్యే'తి మంత్రేః దేవదేవం ప్రణమ్య చ ౨౧౨
- పరం రంహే'తి మంత్రేణ దేవనూదాయచాచరాత్
'ప్రతన్విష్టుస్తవతి' ఇతి జలద్రోణ్యం నివేశ్య చ. ౨౧౩
- ఇ ద్రావీ శ్చ జయావీశ్చ తింశులైః క్లృష్టమండకీ
సమావాహ్య సమభ్యర్చ్యజ్వలద్రోణ్యాభితో గురుః ౨౧౪
- 'ఆపో హి స్థా'దిమంత్రాగస్త్రీననువాకాంత్సముచ్చరన్
'ఇదమాపశ్శి'వేత్యుక్తాన్ 'ఆపో వా ఇద'ముచ్చరన్. ౨౧౫
- అభిమన్త్ర్య జలద్రోణ్యం దేవదేవం ప్రణమ్య చ
పారుషం సూక్తముచ్చార్య విష్ణుసూక్తం చ వైష్ణవమ్. ౨౧౬
- 'ఇషే తోన్విజ్జగే'త్వాది జపకా భూరానిలయ' ఇత్యపి
మజ్జయిత్వా జలద్రోణ్యం దేవం ప్రాక్కిరసం హరిమ్. ౨౧౭
- అధివాస్య తు యామార్ధం యామద్వయమథాపి వా
పరం రంహే'తి మంత్రేణ తత ఉద్ధృత్య వై పునః. ౨౧౮
- అలంకృత్య చ వస్త్రాద్యైర్యథార్హం పరిపూజ్య చ
యానమారోప్య దేవేశం గ్రామమాలయమేవ వా. ౨౧౯
- ప్రదక్షిణం క్రమాన్నీత్వా సర్వాలంకారసంయుతమ్
గ్రామవీథ్యాముపహృతముపహరిమగృహ్య చ. ౨౨౦
- పునరాలయమావిశ్య సంస్థాప్యైస్థానమండపే
సుగంధితైశీనాల్భ్యజ్య దేవం సంస్నాప్య పూర్వవత్. ౨౨౧
- జీవస్థానే సమాస్థాప్య సమభ్యర్చ్య నివేదయేత్
-
- తదాత్మా పుత్రవాన్తే తు దేవం దేవీయుతం హరిమ్. ౨౨౨

అచ్చాస్య సవవస్త్రేణ సోమం తైలే నమర్చయేత్
 సిసీవాలీం చ తచ్చున్తే చక్కాకింశ్చ ప్రపూజయేత్ ॥ ౨౩౪ ॥
 దేవమభ్యర్చ్య పుణ్యాహం వాచయన్తై వ్యష్టవం గురుః
 సంప్రసాద్య మూర్ధ్ని తత్రైలం వేదాహమితి మంత్రతః ॥ ౨౩౫ ॥
 హరిద్రమాణ్డైస్సంస్నాప్య చక్రాదీన్ స్నాపయేత్తతః
 తద్భిష్టా ధారయత్ భక్తస్సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ ౨౩౬ ॥
 అథ యానే సమారోఽప్య దేవం చక్కాదిభిస్సహ
 చూర్ణోత్సవమిమం కృత్వా తీర్థోత్సవమథాచరేత్ ॥ ౨౩౭ ॥

దేవభూతం యది భవేత్తీర్థం తత్ర ప్రశస్యతే
 సద్భూదితీరే సంస్థాప్య దేవీభ్యాం సహ వా వినా. ॥ ౨౩౮ ॥
 చక్రాదీన్ పూర్వవత్ స్థాప్య ప్రముఖే స్థానిలం చరేత్
 ద్రవ్యేణాపూర్య కలశాన్ గాయత్రీమంత్రముచ్చ్యత్ ॥ ౨౩౯ ॥
 మధ్యే సింధాంశ్చ కం న్యస్య ప్రాచ్యాం స్వాదక్షిణోదకమ్
 దక్షిణే గంధతోయం స్వాత్పశ్చిమే తు ఉత్తరేదకమ్. ॥ ౨౪౦ ॥
 జప్యోదకం చోత్తరే స్వాద్విదిశాసు చ మధ్యతః
 ఉపస్నానాని విన్యస్య క్రమాత్తదధిపాన్ గురుః ॥ ౨౪౧ ॥
 ఆదిత్యానమరసశ్చ కాశ్యపం చ గురం తథా
 ఋతూంశ్చ మరుతశ్చైవ మునీన్ స్తక్షకమేవ చ. ॥ ౨౪౨ ॥
 మంత్రాన్విద్యాధరాంతైవ క్రమేణావాహ్య చార్చయేత్
 'పూతస్త'వీతి మంత్రే , ఇమా ఓషధయః ఇత్యపి ॥ ౨౪౩ ॥
 'అభి త్వా శూర' చ త్యాని 'పూతస్తవీతి చ క్రమాత్
 కలశైః పంచభిస్సన్నాప్య తత్తస్మిన్నా స రే క్రమాత్ ॥ ౨౪౪ ॥

ప్రతిష్ఠాక్తవిధానేన బధ్నాన్ ప్రతిసరం తతః
అధివాసవిధానేన శయనే శాయయేద్గురుః ౨౨౩

ప్రభాతే దేవముఖ్యాప్య పాద్యాద్యహ్నాన్ ప్రమర్చయేత్.
తస్మిన్ తీర్థధినే ప్రాతఃపూజామాద్యం ప్రారంభిత్వమ్. ౨౨౪

కృత్వా హవిర్విహ దేవమభ్యర్చ్యైస్థానమండపే
ప్రముఖే గరుడం పశ్చాద్దక్షిణే చక్రమేవ చ. ౨౨౫

అమితం చోత్తరే ధీమాన్ భాగ్యవీరోపరి న్యసేత్
నిత్యపూజాం హవిర్దాసం ధృవజేరే సమాచరేత్ ౨౨౬

పూర్వాంశులంకృతవస్త్రాదీన్ విస్మజ్జ్యైవ ప్రయత్నతః
అన్యవస్త్రాణిచాచ్యుద్యయథాహాం భూష్య భూషణైః ౨౨౭

అష్టోపచారైరభ్యర్చ్య దేవం చక్రాదిదేవతాః
ప్రీహిభిష్ఠస్థంజీలం కృత్వా ద్విహస్తాయతవిస్తృతమ్. ౨౨౮

ఉలూఖలం చ ముసలం స్థాప్య వస్త్రేణ సంయుతమ్
తయోరీశౌ క్రమేణైవ బ్రహ్మేశావర్పయేద్బుధః ౨౨౯

పాత్రే హరిద్రాం సంగృహ్య సిసీవాలీమథాచర్చ్య చ.
ఉలూఖలే హరిద్రాం చ తన్మంత్రేణ వినిక్షిపేత్ ౨౩౦

గృహీత్వా వైష్ణవైర్మంత్రైరాచార్యో ముసలం తథా
విష్ణుసూక్తం సముచ్చార్య కించిత్తదవఘోతయేత్. ౨౩౧

భక్తైర్వా దేవదాసీభిశ్చార్చ్యకృత్య విశేషతః
ఏకస్మిన్వా ద్వయోర్వాభ త్రిషు వా కలశేషు వై ౨౩౨

గంధోషితం చ వా తైలమాధకం పరిగృహ్య చ
పిఠాయ చ పిఠానైశ్చ స్థంజీలోపరి విన్యసేత్. ౨౩౩

‘వారీశ్చగన్’ ఇత్యుక్త్వా చోపన్నానం సమాచరేత్

శిష్టాభిః కలశాద్భిశ్చ చక్రాదీనభిషిచ్య చ.

—౨౪౫

ప్రవిశ్య తు జలం తత్ర వరుణం చార్చయేత్క్రమాత్

హస్తాభ్యాం చక్రమాదాయ దేవం భక్తైస్సమన్వితః

—౨౪౬

ఆచార్యః ప్రథమం తీర్థే చక్రిం స్ఫుష్టావైవ గాహయేత్

నాభిదఘ్నజతే తత్ర జలమధ్యే తు సుఫితః

—౨౪౭

చక్రిం దేవం హృది స్థాప్య హస్తాభ్యాం ధారయన్ దృఢమ్

‘మే తే శశం’ సముచ్చార్య ప్రాజ్ఞుభో వాఽపుష్పదఙ్ముఖః

—౨౪౮

నిమజ్జయేత్తదా చక్రం సర్వవాద్యయుతం గురుః

జూస్సవ్యే చ తత్తీర్థే న్నాత్వా విగతకల్మషః

—౨౪౯

భవేయ్యురశ్వమేధస్య ఫలం చ సమవాపుయ్యుః

తతి స్తీరే ప్రతిష్ఠాప్య విష్టరే చక్రముత్తమే

—౨౫౦

కర్వాదవభృథన్నానం శుద్ధన్నానోక్తమర్గతః

తతో విస్మజ్య వస్త్రాని దేవం చాఽన్వైస్త్విభూష్య చ.

—౨౫౧

తత్రైవ ససన్నంభారా సంభృత్య పిహినా గురుః

దేవీభ్యాం సహ దేవేశం న్నాపయేత్పుర్వవత్ప్రభుమ్.

—౨౫౨

అలంకృత్య విశేషేణ కుర్వాదర్హ్యస్తపూజనమ్

పశ్చాద్దేవం సమాదాయ సర్వాలంకారసంయుతమ్

—౨౫౩

శాకునం సూక్తముచ్చార్య నీత్వా గ్రామం ప్రదక్షిణమ్

దేవాఽలయం ప్రవిశ్యాఽథ స్థాప్య చాఽస్థానమండపే.

—౨౫౪

పాద్యాదిభిస్సమభ్యర్చ్య వేదానధ్యాపయేత్క్రమాత్

ముహూః పుష్పాఽండలిం దత్వా జీవన్మునే నివేశయేత్.

—౨౫౫

చక్రాదీనపి చాదాయ తత్తత్తాననే నివేశ్య చ
పుణ్యాహం వాచయిత్వా తు పోక్షణైః పోక్షణం చరేత్. ౨౫౬
నిత్యపూజాం సమాప్త్యైవ హవిర్దద్యాద్విశేషతః

యాగశాలాం సమాసాద్య హుత్వాఽగ్నిషు చ వైష్ణవమ్. ౨౫౭

కుంభస్థాం శక్తిమాదాయ ధృవబేరేఽనరోహయేత్
అంతఃపూజాం చ హుత్వాఽగ్నిం నిత్యకుండే ప్రణీయ చ. ౨౫౮

తద్రాత్రో నిత్యపూజామానే బలిం దత్వా చ పూర్వవత్
పశ్చాచ్ఛక్రం వినా దద్యాద్బలిం శుద్ధాన్నకల్పితమ్. ౨౫౯

పూర్వోక్తేనైవ మార్గేణ సర్వత్ర బలిమాచరేత్
చైత్యస్థానే ప్రసాయాం తు ఉద్యానే వృక్షమూలకే. ౨౬౦

తటాకే నిర్ఘోరే కూపవాపీవల్మికపాశ్చక్వకే
శ్మశానేఽన్యత్ర దేవాఽగ్రే వీధ్యంతేషు చ నిషీసేత్. ౨౬౧

పునరాలయమావిశ్య స్నాత్వా చాఽప్యగ్నిసన్నిధౌ
ధ్వజములం సమాసాద్య సర్వవాద్య సమాయతమ్. ౨౬౨

ధ్వజాఽవరోహణం కుర్యాద్ధ్వజమత్రం సముచ్చరణ
తద్ధ్వజం తు సమాదాయ పౌదక్షిణ్యక్రమేణ వై ౨౬౩

పరీత్య మందిరం పశ్చాత్ప్రవిశ్యాఽభ్యంతరం పునః
దేవస్య పాదమూలే తు న్యస్య పుష్పాంజలిం దదేత్. ౨౬౪

క్షమామంత్రం సముచ్చర్య దండవత్ప్రణమేద్భువి

→ ధర్మ ఫల శ్రుతిః ←

ఏవం యః కరుణే భక్త్యా నిష్ఠోగుత్సవమాదరాత్ ౨౬౫

సర్వపాపవిశుద్ధాత్మా సర్వాః కామానవాప్య చ
అస్తే విమానమారుహ్య విష్ణుఃకం స గచ్ఛతి. ౨౬౬

— పుష్పయాగః —

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి పుష్పయాగం సుఖావహమ్
ద్వితీయనివసే తీర్థాత్పుష్పయాగం సమాచరేత్. ౨౬౭

ఇచ్చిదం పుష్టిదం చేతి కామ్యదం చ త్రిధా భవేత్
ప్రాతర్మధ్యాహ్నః పరాహ్ణః క్రమాత్కాలాః ప్రక్షీరితాః. ౨౬౮

న్యూనం వాప్యధికం చైతద్దోషోపశమనాయ నై
ఉస్థానమండపే వాఽథ స్నానాలయ ఏవ వా ౨౬౯

చతుర్దిశం చతుష్కస్తం గోమయేనోపలిప్య చ
పంచవింశత్పదం కృత్వా పటునత్రైః ప్రాగుదగ్గతైః ౨౭౦

మధ్యే నవపదే పద్మం సాఽష్టపత్రం సకర్ణికమ్
రత్నధాన్యాదికైర్వాసితం దులైవీహిభిస్తైః ౨౭౧

బహిస్తేషు పదేష్వగ్రే వీశమేకత్ర పూజయేత్
దక్షిణే చక్రమభ్యర్చ్య పంక్తీశం పశ్చిమే తథా ౨౭౨

ఉదీచ్యాం ఇస్తమభ్యర్చ్య కేషేషు చ పదేషు వై
పూజాద్రవ్యాణి సంభృత్య ప్రత్యేకం విన్యసేద్బుధః ౨౭౩

దలేష్వప్తసు పద్మస్య సువర్ణశకలోపరి
లోకపాలాంత్సమభ్యర్చ్య వస్త్రోపరి యథాదిశమ్. ౨౭౪

నిష్కత్రయసువర్ణేన కల్పితే కర్ణికోపరి
అసిత్వమండలం తత్ర రాజతే చంద్రమండలమ్. ౨౭౫

తస్మిన్ సువర్ణరూపే తు వహ్నిమండలమర్చయేత్
విష్టరం తత్ర సంస్థాప్య తదన్తర్గతపంకజే. ౨౭౬

తత్ర దేవం ప్రతిష్ఠాప్య యావద్దివసముత్సవమ్
తావత్కృత్యస్సమభ్యర్చ్య సప్తవింశతివిగ్రహైః. ౨౭౭

తత్ర పూజావసానే తు తత్తత్పుష్పాంజలిం దదేత్
పంకజం తుళసీ బిల్వం కరవీరమథోత్పలమ్ ౨౭౮

సన్ధ్యావర్తం చ కుముదమపామార్గం తథైవ చ
విష్ణుకృతం చ దూర్వాం చ క్రమాదేతాన్యనుక్రమాత్. ౨౭౯

ఏవం పుష్పాంజలిం దత్వా ఋత్విజస్సహత్రైర్గురుః
నృత్యైర్గేఘైశ్చ వాద్యైశ్చ చతుర్వేదస్తవైరపి. ౨౮౦

పరాత్పరతరం పారం గుహ్యద్గుహ్యతరం గురమ్
సర్వవేదార్థసారం తం ద్వాదశాఽష్టాఽక్షరం తథా ౨౮౧

జపన్తో విష్ణుగాయత్రీం శతమష్టోత్తరం తతః
దిద్యుః పుష్పాంజలిం భక్త్యా దేవదేవస్య పాదయోః. ౨౮౨

పంచాఽగ్నిచ్ఛఫ వాఽగ్నింస్త్రీంస్త్రీం పాండరీకమధాఽపి వా
దేవస్య పరితః కుర్యాదుత్తమాదిక్రమే క్రమాత్. ౨౮౩

ఉత్తమే సభ్యకుండే తు మధ్యే త్వాహవనీయకే
హోత్రప్రశంసనం కుర్యాత్తదాలయగ్రాంతస్పరాత్ ౨౮౪

ఆవాహ్యజ్యం నిరూప్యైవ తత్క్రమేణాహుతీర్యజేత్
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ సమ్యగ్భుత్వా విశేషతః. ౨౮౫

తతశ్చాహవనీయాగ్నౌ నృసూక్తం వైష్ణవం యజేత్
దక్షిణాగ్నౌ విష్ణుసూక్తం శ్రీసూక్తం చ యజేత్క్రమాత్ ౨౮౬

జాహుయాధాహావత్యాగ్నౌ గాయత్రీం వైష్ణవీ (వం)తః
ఆవసన్ధ్యే తు జాహుయాత్సూక్తమే కాక్షరాదికమ్.

అజ్యేన సమిధా త త్తద్ధనిశ్శేదైశ్చ హూయతామ్
వతదు స్తమముద్దిప్తం మధ్యమం తు ప్రవత్స్యతే. ౨౮౪

యథాలాభప్రమాణేన పూర్వోక్తార్థేన వా హః
పద్మమండలదేవానాం కారయేత్ప్రమాదికమ్. ౨౮౫

త త్తద్దినార్చనాస్తే తు శుద్ధాన్నం వా నివేద్య చ
సర్వారాచాస్తే పంచహవిర్దద్యాదిత్యాహ పూర్వజః ౨౮౬

చతుశ్చేదాదిఘోషం చ చతుర్దిక్షు ప్రకల్పయేత్
అబ్జహూమం క్రమేణైవ జహుయాన్మస్త్రవిత్తమః. ౨౮౭

పుష్పన్యాసక్రమేణైవ సర్వవిద్యేశ్వరాంతకమ్
అభ్యర్చ్య ప్రథమం పశ్చాత్పవ్పయాగోక్తపూజనమ్. ౨౮౮

కృత్యాం యథాలాభహవిర్భక్త్యాణి వివిధాని చ
నివేద్య ముఖవాసాస్తే పరివారబలిం క్షిపేత్. ౨౮౯

ఇత్యేవం మధ్యమే ప్రోక్తం పవిత్రామ్యధమే పునః
వినా శిశాదిభిశ్శేదై హూమైశ్చ పృథగర్చనైః ౨౯౦

మండలే దేవమారోప్య పూజయిత్వా యథావిధి
హవీంషి పంచ వోక్తాని నివేద్య చ తఃః పఠేత్. ౨౯౧

దద్యాత్సప్తాంజలిం మంత్రైస్సమస్తదివసాదితైః
జాప్యేస్తం చ తథోన్విస్తం కట్యస్తం చ సమర్చయేత్ ౨౯౨

నాభ్యస్తం చ స్తనాస్తం చ బాహ్వస్తమితి చ క్రమాత్
గ్రీవాస్తం చ లలాటాస్తం మాల్యస్తమితి చ క్రమాత్. ౨౯౩

త త్తత్పూజాపసానే తు హవిస్సమ్యజ్నివేదయేత్
ఉత్సవాజ్ఞాతదోషాణాం ప్రాయశ్చిత్తమిదం స్మృతమ్. ౨౯౪

అతస్సర్వప్రయత్నేన పుష్పయాగం సమాచరేత్

→ ద్వాదశారాధనమ్ ←

కుర్యాత్సర్వధోక్తవిధినా ద్వాదశారాధనం తథా.

౨౯౯

దద్యాదాచార్యపూర్వభ్యో దక్షిణాం విధివ త్తతః

ఏకవింశతినిష్కస్తు దద్యాదాచార్యదక్షిణామ్.

౩౦౦

పదాగ్నినాం చ సర్వేషాం తదర్థం స్యాత్ప్రధక్ పృథక్

గోభూమిభ్యాం విశేషేణ దత్వాచార్యం ప్రసాదయేత్.

౩౦౧

అచార్యస్సప్రసన్నాత్మా సర్వాఽగ్నిషు యథాక్రమమ్

అస్తహనామం సమాప్త్యైవ దేవదేవం ప్రణమ్య చ.

౩౦౨

జీవస్థానే ప్రతిష్ఠాప్య దేవేశం సమ్యగర్చయేత్

బ్రాహ్మణా భోజయేచ్చైవ ప్రదద్యాద్భూరిదక్షిణామ్.

౩౦౩

పుష్పయాగోత్సవః ప్రోక్తో దేవదేవస్య శాక్తిణః

శాన్తికాదివిధానే తు కుర్యాదంకురపూర్వకమ్.

౩౦౪

ఏవం యః కురుతే భక్త్యా పుష్పయాగం హరేః ప్రియమ్

సర్వాః కామానవాప్నోత్యైవ సర్వైశ్వర్యమవాప్య చ.

౩౦౫

సర్వాః శత్రూః విజిత్యైవ ప్రణామశుసమున్వితః

అస్తే విమానమూరుహ్య విష్ణుసాయుజ్యమాపున్నయాత్.

౩౦౬

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే భగవద్భాష్యే భృగుప్రోక్షాయాం సంహితాయాం

ప్రశ్నోత్తరకాండే పంచవింశోధ్యాయః.

అథ షడ్వింశోఽధ్యాయః.

→ ప్రాయశ్చిత్తమ్ ←

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి భూపరీక్షాదినిష్క్రుతిమ్
న్యూనేఽతిరిక్తే వ్యాఘాతే ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్.

ప్రాణోదోషస్సముద్భిష్టశ్చిత్తం తస్య నివారణమ్
ప్రాయశ్చిత్తం సమాఖ్యాతం కుర్యాత్కర్మసమ్పదయే.

ప్రాయశ్చిత్తమకుర్వాణస్సతి దోషే వినశ్యతి
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కుర్యాద్యత్నేన నిష్క్రుతిమ్.

అలయస్య చ నిర్మాణం పూజాద్యాస్తత్ర యాః క్రియాః
అస్మాచ్ఛాస్త్రాదతిక్రమ్య నిష్ఫలాః ప్రభవన్తి హి.

తద్దోషశమనాయైవ మహాశాన్తిపురస్సంమ్
సర్వాః క్రియాః క్రమేణైవ పునశ్శాస్త్రోక్తవచ్చరేత్.

యచ్ఛాస్త్రవిధిముత్సృజ్య క్రియతే కామకారతః
నోక్తం దద్యాత్ఫలం కర్మ ప్రత్యుతాఽనర్థదం భవేత్.

శిల్పం చ జ్యోతిషం వాస్తు తదఽన్యే చాఽగమాః పరే
తావతా హి ప్రమాణం స్యాద్యావదేతేన నాఽస్తరమ్.

వైఖానసమిదం శాస్త్రమన్యశ్శాస్త్రాఽనపేక్షితమ్
ప్రణినాయాఽబ్జః పూర్వం సర్వశాస్త్రార్థసంగ్రహమ్.

మోహఃదజ్ఞానతో వాఽపి విచికిత్సాపదేషు యః
శాస్త్రాస్త్రరాసురోధేన శాస్త్రమేతద్విమూనయేత్.

స యాతి సరకం ఘోరం యావదాభూతసంప్లవమ్

తస్మాన్నిష్కాస్య తం మూఢం శాస్త్రాత్తం సమ్యగాచరేత్. ౧౦

యదా గచ్ఛేద్భూద్వాపరం భూమిం సమ్యక్ పరీక్షితుమ్
ఆపతేదంతరాయశ్చేత్ప్రియశ్చిత్తం హునేద్బుధః. ౧౧

జపేచ్ఛ వైష్ణవం వైష్ణుం శతశః పునరాచరేత్
ద్వర్ధ్వనే జపేత్సరం హునేత్సర్వోత్తమద్బుధః. ౧౨

దుర్వాక్యే తు శ్రుతే బ్రాహ్మం జపేత్సారస్వతం తథా
తత్కాలే కలహే చైవ శోణిశప్రసవే తథా. ౧౩

అగ్నిదాహాదికే చైవ వైష్ణవం సామ్యసంయుతమ్
వైష్ణవేనం తథా సాదర్శనం గారుడమేవ చ. ౧౪

తాకికాఽగ్నౌ హునేద్ధ్యాత్వా దేవం పశ్చాత్సమాచరేత్

భూపరీక్షణకాలే తు యని పాంసుక్షయో ఛవేత్. ౧౫

పూర్ణాహుతిం చ జహుయాత్తథా మింద్రాహుతి బుధః
పరీక్షితా యదా భూమిః పూర్వమేవాఽన్యవర్తనా ౧౬

ఔపాసనాగ్నిమాధాయ వ్యాహృత్యస్తం తు వైష్ణవమ్
జహుయాద్దశశః కుగ్యాత్తతః కర్మాణి మస్త్రీహః. ౧౭

వృషభస్యాంగళానా తు కర్షణే దోషశాస్తయే
రాద్రం బ్రాహ్మం చ జహుయాత్తతోఽన్యం వృషమాహరేత్.

హలాదీనాం తు నిర్మాణే యజ్ఞవృక్షేర్నిరైః కృతే
తథా ప్రమాణహీనే చ జహుయాద్వైష్ణవం తథా. ౧౮

సామ్యం చైవ తథాఽగ్నేయం పాహపత్యం చ దేశికః

రజ్జభేదే వారుణం చ సీతాభేదే శ్చియం తథా. ౨౦

దాత్రభేదే తు జహలుయాజ్ఞేయస్థామంత్రం విచక్షణః
ఋషిభేదే తు వాయవ్యం క్షిణియే వాసవం తథా. ౨౧

యుగే నాగం ప్రాణోదే తు యామ్యే వ్యాహృతిసంయుతమ్
కపాలాఽస్థితుషాంగారకేతవల్మీకగుర్నరాః. ౨౨

దృష్టాః కర్షణకారే చేత్తద్ద్యౌహ్యేఽవిలంబితమ్
అభ్యుక్ష్య పంచగవ్యేన సామ్యాఽగ్నేయా హునేత్క్రిమాత్. ౨౩

తత్ర చేదర్చనే హీనే శాస్త్రవీళాఽనపాయినామ్
వైష్ణవం జహలుయాత్తత్తద్దైవత్యం చాఽర్చయేత్స్వనః. ౨౪

బీజావాపనహీనే తు జహలుయాదై వైష్ణవం తథా
సామ్యం హుత్వా చ వాయవ్యం పునర్బీజాని వాపయేత్. ౨౫

గవాం నివేదనే హీనే వైష్ణవం చాఽమితం హునేత్
గారుడం చక్రమంత్రం చ దశశస్సుసమాహితః. ౨౬

పలాలభారానాహృత్య గోగణేభ్యో నివేదయేత్
పదదేవబలా హీనే హునేత్తస్మంత్రపూర్వకమ్. ౨౭

వైష్ణవం బ్రాహ్మమైంద్రం చ యామ్యం వారుణమేవ చ
కాబేరం చ కృమాధుత్వా బలిం తత్ర సమర్పయేత్. ౨౮

బ్రహ్మపద్మక్రియాహునా వైష్ణవబ్రాహ్మ వారుణా
భూదైవత్యం చ జహలుయాత్స్వనః కార్యం సమాచరేత్. ౨౯

దిక్పరిచ్ఛేదహీనే తు దిగ్దైవత్యం చ వైష్ణవమ్
సారం వై వ పునహుత్వా కుర్యాద్దిక్పాదనం తతః. ౩౦

విమానార్థం యదా భూమిః ఖర్యతే తత్ర సంభవే

- శర్కరాశల్యలోష్టాదా వైష్ణవం బ్రాహ్మమేవ చ. 30
- ఽంచభూతా౭ధిదైవత్యం వ్యాహృతీశ్చ హుకేశ్చ్రయాత్
హీనే౭ధికే వా మానే తు శిలాయా ఇష్టకస్య వా. 31
- వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ హుత్వా విధివదాచరేత్
విపర్యాసే తు విన్యాసే దిగైవత్యం చ చైష్ణవమ్ 33
- హుత్వా యథోక్తవత్కృత్వా జపేద్వేదానకాన్మరూః
రత్నన్యాసవిహీనే తు హుకేశ్చ్రగ్నిపాన్మరూః. 34
- విష్ణుసూక్తం తతో హుత్వా రత్నన్యాసం సమాచరేత్
గర్భన్యాసవిహీనే తు వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. 35
- హుత్వా శ్రీభూమిదైవత్యం గర్భన్యాసం పునశ్చరేత్
ప్రమాణహీనే౭ధికే వా కల్పితే గర్భభాజనే 36
- సారం సామ్యమధా౭గ్నేయం యజేత్కుర్యాన్విధానతః
నిర్మాకాశీ ద్రివ్యాణాం ఘోషనే సంకరేణవై 37
- విపర్యాసే చ సంప్రాప్తే వైష్ణవం జహురూత్రమాత్
తత్తత్థానాధిదైవత్యం హుత్వా విధివదాచరేత్. 38
- అనుక్తదేశే న్యాసే చ విష్ణుసూక్తం చ పారుషమ్
హునేచ్ఛ్రీభూమిదైవత్యం తత్తత్థానే నివేశయేత్. 39
- అప్రమాణే శిలాయాం వా తథా మూర్ధేష్టకాదిషు
జహుయాన్నిష్కృతిం విద్వానాద్యేష్టకవిధానతః. 40
- ఘోషికీలే తదాధారే ప్రమాణపరివర్జితే
అలాభే చోక్తదారాణాం వైష్ణవం సామ్యపావకే 41
- భూదైవత్యం చ హుత్వా తు విధినా కారయేద్బుధః

విమానే నిర్మితే పశ్చాత్సుగాకర్మణ్యకల్పితే. ౪౨

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ సూక్తం పౌరుషమేవ చ
హునేచ్ఛ్రీభూమిదైవత్యం విధినా పునరారభేత్. ౪౩

ఆగ్నేయం భూమిదైవత్యం హుత్వా కార్యం సమాచరేత్

హీనే ధాన్యః కవాటాదౌ ధాత్రాదీన్ జహయ్యాచ్చ సత్. ౪౪

వైష్ణవం శ్రీమహిమంత్రా హుత్యా నిర్మాపయేత్సవః
ప్రాకారే గోపురే హీనే దోషా భూయాన్మహత్తరః. ౪౫

వంశహనిదిక్ష్వదన్విద్ధిరథనాశో మహద్భయమ్
శాస్తే హీనే మహాపాత్యాత్కులం చోత్సదతి ధ్రివమ్. ౪౬

భూతపీఠవిహీనే తు ధనభాన్యాఽయమాం త్మయః
కూపారామహవిశ్కాలాపుష్పసంచయవాటికాః. ౪౭

స్నానపానీయశాలా చ తథైవాస్థానమండపమ్
సృత్తగీతప్రాశస్త్యైవం మండపాదావనిర్మితే. ౪౮

సంపద్యేత మహా దోషః కృతం స్యాదకృతం పునః
తస్మాత్సర్వద్రవ్యత్సేవ కారణే చ్ఛక్తితో బుధః. ౪౯

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పౌరుషం సూక్తమేవ చ
హుత్వా శ్రీభూమిదైవత్యం తత్తద్దైవత్యమేవ చ. ౫౦

యథోక్తం తు ప్రకుర్వీత విత్తశార్యం న కారయేత్.

ప్రథమేష్టకాం సమారభ్య స్థూపిణీలావసానికే. ౫౧

ఆనుక్తానాం చ దోషాణామియం స్యాత్సర్వవిష్కృతిః

ఆలయాత్పరతోవాఽథ దక్షిణే వా మనోరమే. ౫౨

శుచా దేశే ప్రతిష్ఠాప్య పద్మాగ్నౌ జహుయాత్క్రిమాత్
వైష్ణవం ఃష్ణుసూక్తం చ పౌరుషం సూక్తమేవ చ ౫౩

హునేచ్ఛ్రిభూమిదై వత్యమంగఃపూమశ్చ హూయతే.
స్థూప్యాద్యుపాసపర్యంతమీమానాంగాని నామతః. ౫౪

‘దద్యుస్సాన్విహః’ జహుయాద్బ్రాహ్మం రాద్రం వినాయకమ్
ఆగ్నేయం దుర్గాసూక్తం చ ప్రాజాపత్యం చ హవయేత్. ౫౫

సమాపితే విమానే తు ధనలోభాదినా పురః
ధ్రివబేరం వినా కృత్వా కాతుకే స్థాపితే యది ౫౬

ఆధిచారికమేతత్సాద్రాక్షరాప్త్యవినాశినమ్
తద్దోషపరిహారార్థం మహాశాంతిం త్ర్యహం చరేత్. ౫౭

వైష్ణవాంశ్చ సురంపూజ్య భోజయేద్బ్రాహ్మణాః బహుకా
క్షుమస్త్యేతి నమస్కృత్య దేవదేవం తు కాతుకమ్. ౫౮

బాలాలయే ప్రతిష్ఠాప్య ధ్రివబేరం సమాచరేత్
ధ్రివార్చాబేరమథ వా కృత్వా స్థానమాచరేత్. ౫౯

విమానస్య సమాప్తౌ తు మాసాదూర్ధ్వం తు తత్ర వై
ధ్రివస్థాపనహీనే తు వైష్ణవం జహుయాత్తతః ౬౦

విష్ణుసూక్తం తథా రాద్రమైంద్రమాగ్నేయమేవ చ
వారుణం బాహుస్పత్యం చ శ్రీభూదైవత్యమేవ చ ౬౧

కాంతిం హుత్వా విధానేన దద్యాదాచార్యదక్షిణామ్

బ్రాహ్మణా భోజయితై వైవ పూజయిత్వా తు వైష్ణవాః ౬౨

ద్రువబేరం ప్రతిష్ఠాప్య విధిగా సమ్యగ్చయేత్
ఏవం మాసద్వయేఽతీతే ద్విగుణం నిష్కృతిర్భవేత్. ౬౩

మాసత్రయే తు త్రిగుణమేవమాహ్వాం భవేత్
సువత్సరే వ్యతీతే తు నోఽపి భూయాన్మహాత్తరః. ౬౪

సప్తాహం తు మహాశాంతిం హుతావైష్ణాఽగ్నౌ విధానతః
బ్రాహ్మణా భోజయేత్ప్రశ్చాదివిధిగా సర్వమాచరేత్. ౬౫

సప్తవర్షేషు సప్తాహం ప్రథమాదిక్రిమేణ వై
కేచిదిచ్చన్తి ముసయస్సప్తాహస్తమిదం చరేత్. ౬౬

అత ఊర్ధ్వం కషణాది పునస్సంస్కారమాచరేత్

జలాధివాసనాత్పురస్కరితా హి నౌ ధువస్య తు ౬౭

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తిం చ సూక్తం పౌషమేవ చ
హునేచ్ఛీభూమిదైవత్యం 'వశ్యస్వాస్తిహి'ఽఽం తథా. ౬౮

అచార్యదక్షిణాం దద్యాద్దేవం సమ్యక్ పరీక్షయేత్
సంధానయోగ్యం సందధ్యాత్పితృః కార్యం సమాచరేత్. ౬౯

శక్తశ్చేన్నూతనం బేరమాహృత్య తు సమాచరేత్

శిలాగ్రహణసంస్కారమకృత్వా శిల్పినా కృతిమ్. ౭౦

బేరమాదాయ జాహలయాచ్ఛాన్తి వైష్ణవమస్త్రతః
భూమా పిథాయ తద్దేవం వాస్తుహోమం సమాచరేత్. ౭౧

పరిష్కరితంచగవ్యాభ్యాం బేరం సంశోధ్య యత్నితః

పరితః పూర్వవద్దత్వా బలిం దేవం సమర్చ్య చ. ౭౨

పశ్చాత్సమంత్రకం కృత్వా విధినా స్థాపయేద్భుధః

జలాధివాసనాదర్వాథాసనాత్పూర్వమేవ చ. ౭౩

దేవస్య దేవ్యాదీనాం వా అంగహనిర్భవేద్యది
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పౌరుషం సూక్తమేవ చ. ౭౪

శ్రీసూక్తం చ మహీసూక్తం బ్రాహ్మం రౌద్రం తథైవ చ
మున్యోర్మంత్రమధాన్యేషాం తత్తస్మత్రం సుహూయతామ్. ౭౫

సంధానయోగ్యం సందధ్యాదయోగ్యం విధివత్త్యజేత్
సంధాయ వాఽన్యం చాహృత్య పునస్థాపనమాచరేత్. ౭౬

స్థాపితే తు మహాబేరే మాసాదూర్ధ్వమసంస్కృతే
అష్టాంగే వైష్ణవం చైవ విష్ణుసూక్తం తథైవ చ. ౭౭

సూక్తం తు పౌరుషం హుత్వా శ్రీభూదైవత్యమేవ చ
బ్రాహ్మం రౌద్రం పాషాదం చ హుత్వా కార్యం సమాచరేత్.

మాసద్వయే తు ద్విగుణం త్రిమాసే త్రిగుణం ఛవేత్
సంవత్సరాస్తమేవం స్యాత్తదస్తే స్థాపయేత్సనః. ౭౮

అతీతే ద్వాదశే వషే కషణాది పునః క్రియాః
శిలాసంగ్రహణాద్యన్యత్కృత్వా స్థాపనమాచరేత్. ౮౦

అథ వక్ష్యే కషణాదా పునస్సంస్కార మాచరేత్
తృణగుల్మలతాదీని శోధయేత్పూర్వమాలయే ౮౧

ఋత్యాచ్ఛిలేష్టకాదారుప్రక్షేపణవిధిం క్రమాత్

- సుధావర్ణానులేపాదీః సమాప్య గురురత్విరః ౮౨
- ఆలయస్యోత్తరే కుర్యాద్వాస్తు హోమాం యథావిధి
పుణ్యాశాం వాచయేద్విద్వాన్ పర్యగ్నిం చైవ కారయేత్ ౮౩
- పంచగవ్యైస్సమభ్యుత్య తతస్సంకల్ప్య కషణమ్
ఆలయాభిముఖే కృత్వా ప్రీహిభిస్థన్దిలం బుధః ౮౪
- శాస్త్రాననపాయినౌ వీశం చాభ్యర్చ్య చ నివేదయేత్
సువర్ణేన హలం కృత్వా గర్భాగారాది సర్వశః. ౮౫
- గృహీత్వా దక్షిణే వాస్తే మంత్రే రివిష్ణోర్ముకాదభిః
కషణ్యత్వా యథోక్తాని బీజాన్యాహృత్య దేశికః ౮౬
- అభ్యుత్య సోమమభ్యర్చ్య విష్ణుగాయత్రీముచ్చరన్
అభిమంత్ర్య తతో బీజాన్ సోమం రాజానముచ్చరన్. ౮౭
- సర్వత్ర వాచనం కుర్యాద్ధూర్వాదీశ్చాపారేత్పుణాన్
ఆస్తీర్యోపరి తాన్సర్వాన్ సూక్తం గౌదానికం పునః. ౮౮
- ఉచ్చార్య గోగణేభ్యస్తావేద్య చ ప్రదాపయేత్
ఆలయం తు సుసంశోధ్య బ్రహ్మదీనాం దదేద్భువిమ్. ౮౯
- ద్రోణైస్తదధైర్వా పక్వా కండులైస్సఘృతం చరుమ్
పూర్వం తోయం తతః పుష్పం బలిం తోయం సమర్పయేత్. ౯౦
- పునస్సంశోధయేద్ధామ శాస్త్రహోమామపురస్సరమ్
తత్తత్సంస్కారహోమాం చ హుత్వా కుర్యాత్క్రియాస్తతః. ౯౧
- అద్యేష్టకాథమూసాద్య కండమాపాసనం బుధః.
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పౌరుషం సూక్తమేవ చ ౯౨
- ద్విర్వచత్యం చ జాహుయోద్దేవం ధ్యాయన్ సమాహితః

జపేద్యేవాదిమంత్రాంత్ర సంస్కృత్యాద్యేష్టకాఫలమ్. ౯౩

కృత్వాస్త్రః పరిషేకం చ పరిషిచ్ఛానలం పునః
గర్భన్యాసాఢ్యమాగూర్వ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. ౯౪

పురుషసూక్తం చ శ్రీసూక్తం మహీసూక్తం తద్భవ చ
ద్వివృత్యం చ జహుయాన్నాగరాజాయచ్యేసి. ౯౫

'సర్వరత్నేభ్య' ఇత్యుక్త్వా 'సర్వహతాభ్య' ఇత్యపి
'సర్వబీజేభ్య' ఇత్యుక్త్వా 'సర్వలోపేభ్య' ఇత్యపి. ౯౬

'సదీభ్యః పాతాలేభ్య'శ్చ 'నాగేభ్యో' జహుయాత్తతః
'దిగ్గజేభ్యో విష్ణవే' చ స్వాహాంతం జహుయాత్కృమాత్ ౯౭

తత ఆభ్యస్తరద్వారదక్షిణస్తంభదక్షిణే
మేదిసిం తు సమభ్యర్చ్య జపేత్సూక్తం తు పురుషమ్ ౯౮

మేదిన్యాదీంస్తతో జప్త్వా తత్తత్థానం స్మృతేద్బుధః
కృత్వాస్త్రః పరిషేకం తత్ర కార్యం సమాదరేత్. ౯౯

నష్టే గర్భే చ హుత్వైవం గంపాద్య స్థాపయేత్పునః
అన్వేష్టకార్థం జహుయాద్వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. ౧౦౦

పురుషసూక్తం చ హుత్వా తు జహుయాద్విధిగా బుధః
విమానపాలదైవత్యం జపక్ వేదాదికాస్మనా ౧౦౧

విమానసోపరిష్టాత్తు ఘాఙ్గీలాదధస్తథా.
జప్తవో విష్ణుసూక్తం చ కుర్యాచ్చైవైభిమర్శనమ్. ౧౦౨

ధృవే ప్రమాణహినే చ పరిస్తీర్య చ చావకమ్
ధృవస్థాపనవధుత్వా రత్నన్యాసోదితాస్మనా. ౧౦౩

జపేత్థాపనసూక్తం చ సవీకృత్య ప్రయత్నతః

- కాతుకాదీంశ్చ కృత్యైవ ప్రతిష్ఠాం కారయేద్భుధః ౧౦౪
- నష్టే భుజీ పురః కుర్యాదుత్కృష్టద్రవ్యనిర్మితమ్
అథ వా పూర్వవత్కృత్వా స్థాపయేద్విధినాఽత్వరః, ౧౦౫
- నరై రస్మిమైర్మృగాద్యైర్వాబేరముత్పాతితం యది
అహీనాంగం తు సంగృహ్య శుద్ధ్యగ్ధమధివాసయేత్. ౧౦౬
- జలాధివాసః కృత్వా తు తత్త్వానే విధినా బుధః
రత్నన్యాసం చ కృత్యైవ ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్. ౧౦౭
- అన్యాలయాదపహృతమనిష్పన్నక్రియం తథా
శిలాబేరం యది స్యాత్తద్భూమా సమ్యక్ పిథాయ చ ౧౦౮
- విధినాఽహృత్య సంస్కారం కృత్వా స్థాపనమాచరేత్
శిల్పినా విధిపూర్వం తు కృతం బేరం తథా చరేత్. ౧౦౯
- యథావిధి యథాస్థానం స్థాపితం దోషవజ్జితమ్
బేరం న చాలయేద్ద్యస్మాదాచరాప్రవీనాశనమ్. ౧౧౦
- తద్దోషశమనార్థాయ పద్మాగ్నౌ జహుయాత్క్రిమాత్
సప్తహం తు మహాశాంతిం కుర్యాద్బ్రాహ్మభోజనమ్ ౧౧౧
- దద్యాత్సువర్ణం గాం భూమిం ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్
అవిధిజ్ఞైరథాచారైర్వీక్షిభిఃకైస్తథా. ౧౧౨
- స్థాపితం బేరమాజ్ఞాయ చాలయిత్వా యథావిధి
విధిజ్ఞైఃస్థాపనం విద్వాన్ కారయేత్త్వరం తథా. ౧౧౩
- విధిజ్ఞైఃస్థాపితం బేరమజ్ఞానాచ్ఛాలితం యది
శాంతిం హుత్వా విధానేన విధిజ్ఞైఃస్థాపయేత్త్వనః. ౧౧౪
- నదీతటాకపాథోధిప్రవాహైర్వాత్మయాఽథ వా.

దైవాత్పరిచాలితే తత్ర విమానే వా ధునివేపి ఖా. ౧౧౫

భూమా విధాయ తద్భేరం నిర్మాయ పునరాలయమ్
అచలం స్థాపయేద్భేరం శాస్త్రోక్తేనైవ వర్తనా. ౧౧౬

సాపాయే తు స్థలే తస్మిన్ సన్నికృష్టే స్థలే చరేత్
గ్రామాదా వా వివిక్తే వా ప్రదేశే సుమనోరమే ౧౧౭

విమానం సుదృఢం కృత్వా దేవమాదాయ తత్ర వై
సర్వైశ్చ పాషణ్యైర్దైర్యైశ్చ సంస్థాప్య విధినాఽర్చయేత్. ౧౧౮

గ్రామాదీనామభావే తు శతదండార్థరం తతః
విమానం విస్తృతే దేశే కృత్వా సంస్థాప్య చార్చయేత్ ౧౧౯

రాజరాష్ట్రాన్తరం జిత్వా బేరమాహృత్య యత్నతః
స్వరాష్ట్రే స్థాపితుం చేచ్ఛేద్యది గ్రామం విధాయ చ. ౧౨౦

తద్వాస్తవ్యంగాలయే బేరం విధినా స్థాప్య చార్చయేత్
అపారుషాలయాభ్యాశే విమానం పౌరుషం యది. ౧౨౧

కర్తృమిచ్ఛేత్తదా కుర్యాత్తత్ప్రకారాన్తరే పునః
భూశుద్ధ్యాదీన్విధాన్ కృత్వా ప్రాకారం ప్రతిమాదికమ్. ౧౨౨

ప్రతిష్ఠాప్యాఽర్చయేత్తస్య మూలస్థానాఽర్చనం ఫలమ్

ప్రమాదాదథవా దైవా దాలయే స్తుపనాలయే. ౧౨౩

అస్థానమండపే పాకస్థానప్రకారయోరపి
గోవురేన్నానపానీయశాలాదా వహ్నిదూపితే ౧౨౪

మహావాతహతేఽకస్మాదశన్యాదిహతే తథా
పారమాత్మికమబ్జాఽగ్నావీంకారాదీంస్తథా చలనేత్. ౧౨౫

విచ్ఛిన్నం మిందాహుతీ ధైవ ఆగ్నేయం వ్యాహృతీస్తథా

పునరన్యస్తువం కృత్వా పృతిష్ఠాం కారయేత్క్రమాత్. ౧౨౬

శిలాగ్రహణ కాలే వా తదా దారుగ్రహేఽపి చ
క్రియాహీనో విపర్యాసే వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. ౧౨౭

మిద్దాహుతీ చ విచ్ఛిన్నం వ్యాహృత్యస్తం హునేద్బుధః

ద్వారస్తంభే భువంగాదా హీనో మానేఽగ్నిదూషితే. ౧౨౮

జీర్ణే వా కృమిదప్తే వాఽనుపయుక్తం త్యజేద్బుధః
అన్యమాహృత్య విధినా సయోజ్యైవ చ పూర్వవత్ ౧౨౯
నిత్యాగ్నే వైష్ణవం సామ్యమాగ్నేయం శాన్తిమాచరేత్

గర్భన్యాసార్థమథ వా వీరన్యాసార్థమేవ వా. ౧౩౦

రత్నానామవ్యలాభే తు సువర్ణం తత్ర నిషీదేత్
విష్ణుసూక్తం తు జహుయాత్ప్రియశ్చిత్రం తు తద్భవేత్. ౧౩౧

ధాతునాం పారదం ప్రోక్తమలాభప్రణిధిస్తు తత్
పారదం తత్ర నిషీద్య బ్రాహ్మం రాద్రం చ నిష్కృతిః. ౧౩౨

యవా బీజప్రణిధిముద్గాన్వా తత్ర నిషీదేత్
వాయస్యం వైష్ణవం చేతి జహుయాత్తత్ర నిష్కృతిః. ౧౩౩

భూవభోఃస్య నిర్మాణే శూలగ్రహణకర్మణి
ఘోషనే వా విపర్యాసే బ్రాహ్మం రాద్రం చ వైష్ణవమ్. ౧౩౪

వాహృత్యస్తం చ హుత్యైవ విధిగా యోజయేత్సవః

అప్రమాణే విమానే తు బేరం మానవివర్జితమ్. ౧౩౫

అజ్ఞానాత్ ఫాపితం చేత్రదాబ్రాహ్మీనాశకృత్
తద్దోషశమనార్థం చ మహాశాంతిం హనుద్యుభః. ౧౩౬

తద్విమానం చ తద్బేరం ఫాపయేద్విధివత్సవః
తత్తద్బేరోక్తశూలాలానాం ప్రమాణం యది హీయతే. ౧౩౭

పూర్ణం కృత్వా వైష్ణవం చ పౌరుషం సూక్తమేవ చ
'దద్భ్యస్సాన్వి'హేత్యంగహూమం హుత్వా తు ఫాపయేత్సవః.

స్నేహచూర్ణకషాయాదా హీనే యోగవిపర్యయే
రజ్జుబంధాష్టబద్ధాదా శర్కరాలేపనే తథా ౧౩౮

తథా మృదాలేపనే చ హఠాచ్ఛాదనకర్మణి
భూషాదా కృమహీనే వా వర్ణాదీనాం వృత్తిక్రమే ౧౪౦

వైష్ణవం బ్రాహ్మరాద్రాగ్నిమహాభూతాభిసాంస్తథా
ప్రాజాపత్యం వ్యాహృతీశ్చ హుత్వా విధిసదాచరేత్. ౧౪౧

మహాబేరం చార్ధచిత్రం మృణ్మయం వైవ కారయేత్
సావర్ణం రాజతం తామ్రం శైలం దారవమేవ వా. ౧౪౨

రత్నజం వాగ్ధచిత్రస్తు కుర్యాద్బేరం సలక్షణమ్
కృత్రిమేణాప్యనుక్తేన వర్ణేనాలేపితం పునః. ౧౪౩

బేరం ప్రత్యుశ్య నిర్యాసవారిణా పరిమార్జ్య చ
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ హుత్వాఽబ్రాహ్మో జయాదికాః. ౧౪౪

పశ్చాద్యథోక్తవర్ణేన యథావామనులేపయేత్
ధృవబేరం సుధాయుక్త మిష్టకాకల్పితం తథా ౧౪౫

దుష్టద్రవ్యకృతం వాఽథ ఫాపితం చాఽభిచారికమ్

తచ్చీఘ్రిమపహాయైవ పద్మాగ్నౌ వైష్ణవం తథా.

౧౪౬

విష్ణునూక్తం పౌరుషం చ శ్రీభూదైవత్యమేవ చ
యద్దేవాదీంస్తథా బ్రాహ్మరౌద్రపావకవారుణాః.

౧౪౭

సర్వదైవత్యమంత్రాంశ్చ పారమాత్మికమేవ చ
మహాశాన్తిం చ హుతైవ్వితాం సర్వదోషవినాశినీమ్.

౧౪౮

వశాత్సంస్కృత్య విధివద్భేరం సంస్థాప్య చార్పయేత్

వృత్త లోహాఽరకూటాద్యైరనుత్తద్రవ్యసంభవైః.

౧౪౯

నిర్మితం కాతుకం బేరమభిచారాయ కల్పతే
తద్దోషశాన్త్యై పద్మాగ్నౌ మహాశాన్తిం సమాచరేత్
బేరం సలక్షణం కృత్వా విధినా స్థాపయేత్సనః

౧౫౦

కాతుకం స్థితమాసీనమథ వా కారయేద్భృథః.

౧౫౧

శయారం నాచరేదావణం యథాఽవస్థితమర్చయేత్
నిర్దుష్టే కాతుకాదా తు పూజ్యమానే తు విగ్రహే.

౧౫౨

నైవ ప్రవేశయేద్భేరముత్కృష్టద్రవ్యకల్పితమ్
నికృష్టద్రవ్యజం చాపి పూజ్యమానం న సంత్యజేత్

౧౫౩

అర్చ్యమానే కాతుకాదా విరూపే వర్ణవజ్జితే

యైశ్చై వా యుర్యుకరాద్యైశ్చ ధృవే శక్తిం సమర్ప్య చ.

౧౫౪

సవీకృత్య పునఃపింబం సంశోధ్య స్థాపయేత్సనః

కాతుకం చేదర్చ్యమానం ధైవాద్రాజాదిభిషాత్పతే.

౧౫౫

తద్దేశశుద్ధిం కృత్వైవ మహాశాన్తిం పురోదితామ్

కృత్యాన్యసాన్యత్ర రక్షం వా సువర్ణం కూర్చమేవ వా ౧౫౬

ధృవాదావా హృదయాదర్కమండలాదావా విధానతః
దేవమావాహ్య తత్కాలే పశ్చాద్భేరం యథావిధి ౧౫౭

పూర్వద్రవ్యేణ వోత్కృష్టద్రవ్యేణాపి ప్రకల్పయేత్
కాలాపేక్షామకృత్యైవ ప్రతిషాం పూర్వవచ్చరేత్. ౧౫౮

మధూచ్ఛిష్టక్రియాహీనం బేరమాదాయ వైష్ణవమ్
శాన్తిం హుత్వా రాద్రసారపావకాః పునరాచరేత్ ౧౫౯

అన్యాలయే స్థాపితం తు ధృవం కాతుకమేవ వా
అన్యాలయే స్థాపయేచ్ఛేన్నహాశాన్తిం హునేద్భుధః. ౧౬౦

వైష్ణవాంస్తు సుసంపూజ్య బ్రాహ్మణాః భోజయేద్భుహు
త తత్థానే తు విధినా సంస్థాప్యార్చన మాచరేత్. ౧౬౧

గామ్రూదీనామాలయస్య నాశే బేరం తు తద్గతిమ్
అన్యస్మిన్నాలయే స్థాప్య యథార్హం తు సమర్చయేత్. ౧౬౨

కృతే తు వీరసంఘాతే బేరే త్వవనతే కృమాత్
దక్షిణాది భవేన్నృత్తుర్ధగనాశోఽభివర్ధనమ్. ౧౬౩

పుత్రహానిస్తుండభేదే ధాన్యానాం తు వినాశనమ్
ఉరశ్చిద్రేఽర్థనాశశ్చ కృతే కార్కశ్యం భజేన్నరః ౧౬౪

సూలే చ మహతీవ్యాధిష్ఠ్యేఽనాయుష్యమేవ చ
హృన్వేఽదుర్భిక్షమాప్నోతి న్యూనాఽధిక్యసముద్భవే. ౧౬౫

అన్యేష్యం గేఘ హానిస్సాచ్చాప్తోక్తం సమ్యగాచరేత్

భువివస్య స్థాపనాదర్వాక్ ప్రాకృతిస్థాః ధేస్తథా ౧౬౬
 అనుక్తనిష్కృతిం వక్ష్యే కాపిలేచ ఘృతేన నై
 పద్మాఽగ్నౌ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం సూక్తం చ పౌరుషమ్. ౧౬౭
 శ్రీభూదైవత్యమంత్రాంశ్చ జహుయాదావ్యహృతీర్భుభః
 తత్తత్కర్మ పునః కుర్యాదన్యథా నిష్ఫలం భవేత్. ౧౬౮
 ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
 ప్రక్షిప్తాఽధికారే షడ్వింశోఽధ్యాయః.

అథ సప్తవింశోఽధ్యాయః.

== ప్రా య శ్చి త్త మ్ ==

ఆచార్యస్యర్విజాం చైవ పూజకస్య విశేషతః
 యథోక్తవరణే హీనే శాన్తిం కుర్యాదన్యథావిధి ౧
 అబ్జాఽగ్నౌ తు మహాశాన్తిం దశవారం హునేత్తతః
 యథోక్తం వరణం కృత్వా పశ్చాత్కర్మ సమాచరేత్. ౨
 అంకురార్పణకాలే తు బ్రహ్మదీనామధాఽర్చనే
 హవిర్నివేదనే పాఽపి హీనే శాన్తిం సమాచరేత్ ౩
 తిద్దైవత్యం వైష్ణవం చ హుత్వా—భ్యర్చ్య నివేదయేత్
 అంకురార్పణహీనే తు వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. ౪
 పురుషసూక్తం చ బ్రాహ్మం చ వ్యాహృతీశ్చ హునేత్తథా
 పునరప్యంకురాన్ కృత్వా పశ్చాత్కార్యం సమాచరేత్. ౫
 కృత్వాఽంకురార్పణం పశ్చాన్నాచరేత్కర్మ చేత్తతః
 రాజరాష్ట్రావినాశిసన్యస్తహాశాన్తిం సమాచరేత్ ౬
 శ్రుమన్స్వీతి ప్రణమ్యైవ పునరంకుమాచరేత్

అత్యున్నతపాత్ర పూర్వం చేత్పరసంఘాతకర్మణి. 2

అలాభే చైవ రత్నానాం వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
సూక్తం తు పౌరుషం బ్రాహ్మం సామ్యం చైవ తు వ్యాహృతిః
హుత్యా సుచర్ణం బహుశస్త్రతత్త్వానే వివిక్షిపేత్
అత్యున్నతపాత్రా లే తు గవాదీనామసంభవే ౯

దర్శనద్రవ్యరూపాణాం యథాలాభం ప్రగృహ్య చ
తత్తద్ద్రవ్యాధిదైవశ్యం వైష్ణవం జహయ్యాత్క్రిమాత్. ౧౦

తత్తద్ద్రవ్యం చ సంపాద్య విధిరద్దశ్చయేత్పరః
అత్యున్నతపాత్రా లే వా రాహుసారోదయేఽథ వా ౧౧

అన్యకే చైవ నక్షత్రే కృతే చైవ వాక్షిమోచనే
సర్వనాశో భవేత్తస్మాదైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. ౧౨

నవగ్రహాదిసుంతాశ్చ హుత్యాఽత్యున్నతలనం చరేత్
పంచగవ్యాధిషు ద్రవ్యేష్వధివాసే వివర్జితే. ౧౩

హుత్యా వైష్ణవమార్షంచ విష్ణుసూక్తం తత్తద్దైవం చ
జలాధివాసం త్రియహమేకాహం వాపి కారయేత్. ౧౪

యజ్ఞాలయే మహావేద్యాం కృతాయామప్రమాణతః
అన్యదేశకృతాయాం వా విహీనాయాం చ శోభనైః. ౧౫

తత్తద్దేశాధిదైవశ్యం వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
శ్రీభూదైవత్యం చ హుత్యైవ యథోక్తం పునరాచరేత్. ౧౬

ధృతిబేరాఽక్షిమోక్షాస్తే యది బేరం న శోభయేత్
విపరీతేఽపి వా హుత్యా వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్ ౧౭

పురుషసూక్తం రాద్రమాషాం వారణం చ పునశ్చరేత్

అగ్నికుండాన్యవిధినా కృతాన్యాలక్ష్య సత్పరమ్. ౧౮

బ్రాహ్మం సౌమ్యమథాఽగ్నేయం విధినా కారయేత్తతః
అప్రమాణేషు కూర్పాదిష్యాన్యపాత్ర సువాదిషు. ౧౯

మిందాహుతీ చ సావిత్రం వ్యాహృతీశ్చ హునేద్బుధః
పంచాగ్నిషు యథాస్థానం పోక్షణోల్లేఖనే కృతే. ౨౦

మథితాఽగ్నవలాభే తు పాస్య చాచార్యమందిరమ్
అథ వా శ్రోత్రియాగారాదాహృత్యాగ్నిం సమాచరేత్. ౨౧

నిధాయ గాహఃపత్యేగ్నిమాఘారం జహుయాద్బుధః.
వైష్ణవం భూమిదైవత్యమాగ్నేయం చ హునేత్క్రమాత్. ౨౨

తమగ్నిం వర్ధయిత్వా తు దక్షిణాగ్నా ప్రణీయ చ
తత ఆహవనీయాగ్నా వాపసధ్యే తతః పరమ్. ౨౩

సభ్యే పద్మానలే చైవం క్రమాత్ప్రేక్షయనం చరేత్
విపరీతే ప్రణయనే తత్తన్మంత్రవివర్జితే. ౨౪

వైష్ణవం పావకం బ్రాహ్మం సౌమ్యం హుత్వా పునశ్చరేత్
తత్తదగ్నిషు చాఘరాత్పురస్థం తేషామథాన్తరా. ౨౫

సగచ్ఛేద్యది గచ్ఛేత్తు తత్తద్దిక్పాలదైవతమ్
వైష్ణవం పావకం చేతి పాయశ్చిత్తం హునేత్క్రమాత్ ౨౬

(ఉత్పన్నే మథితాఽగ్న తు శాస్తే తత్ర పృథూదతః

అదా ప్రణయనాదర్వాగభవాగ్నిషు సర్వశః

శాన్తిం యథోదితాం కుర్యాదగ్ని సూక్తం సహస్రశః)

తండులై రేకజాతీయైర్దివిప్రస్థైః పాచయేచ్ఛరుమ్

గవ్యం చ నవనీతం చ తాకికాఽనలసంస్కృతమ్. ౨౭

- సంస్కారకాలే సంస్కార్యాత్తదగ్నిం మంత్రవత్తదా
అజ్యఘాల్యామథ చరా మక్షికాదిః పశేద్యది ౨౮
- తద్యస్య పోహ్యన్యదాదాయ ప్రాజాపత్యం చ పాపకమ్
వైష్ణవం చ హునేదాజ్యే త్వలభ్యే నూతనే పునః. ౨౯
- వ్యపోహ్య దోషం తం దృఢైరుద్దీప్యోత్పాయ చాచరేత్
ఆఘాతేఽగ్నే నష్టే తు అయం తే యోని' ముచ్చరన్. ౩౦
- ఆరోపయేచ్చ సమిధం తద్భస్మని యథాహితః
ఉద్బుధ్య'స్వేతి నిక్షిప్య విధినా లాకికేఽనరే. ౩౧
- విచ్చిన్నం మిందాహుతీ చ వైష్ణవం వ్యాహృతీర్యజేత్
పరిస్తరాదిద్రవ్యాణాం దాహే భేదేఽథ నాశనే ౩౨
- పునస్తత్తచ్చ సంయోజ్య మహావ్యాహృతిపూర్వకమ్
ఆగ్నేయం మిందాహుతీ చ వైష్ణవం చ హునేద్బుధః. ౩౩
- పాత్రేఽనుక్తే స్రవం పాత్రం గృష్ణీయాద్ధోమకర్మణి
హవిర్విశేషేఽనుక్తేతు ఘృతం వా సఘృతం చరు. ౩౪
- ద్రవ్యే ప్రమాణహీనే తు కాపిలేన ఘృతేన వై
వైష్ణవం వింశతిహుత్వా పశ్చాత్కార్యం సమాచరేత్. ౩౫
- ప్రాయశ్చిత్తాఽనరేఽనుక్తే ఘల్ల్యం నిత్యానరేఽపి వా
క్రియాహీనే విపర్యాసే మంత్రాణాం సంకరేఽపి వా. ౩౬
- వైష్ణవం వ్యాహృతీశ్చైవ వ్యాహృత్యస్తం హునేత్క్రిమాత్
పుణ్యాహీనే పుణ్యాహమంత్రా ద్వాదశశో జపేత్. ౩౭
- వాస్తు హోమవిహీనే తు తన్మంత్రా దశశో హునేత్
ప్రాయశ్చిత్తవిశేషే యద్యనుక్తే వైష్ణవం తనః. ౩౮

విష్ణుసూక్తం పాదుషం చ సూక్తం ముత్యా సమాచరేత్

రత్నప్రతినిధీ రుక్మం ధాతూనాం పారదం తథా. ౩౯

బీజానాం చ యవాః ప్రోక్తాః పూర్వాలాభే పరస్మైతః
రత్నానాం ప్రణిధిం గృహ్య వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. ౪౦

ద్విదైవత్యం వైష్ణవం చ ధాతూనామథ తత్పరమ్
బీజానాం ప్రణిధిం గృహ్య వాయవ్యం వైష్ణవం తథా ౪౧

మనో ద్వింశతివారిం తు ప్రత్యేకం దోషశాస్త్రయే
వస్త్రే లక్షణహీనే వా యుక్తే ఛేదాదినా తతః. ౪౨

తత్త్వక్వాన్యం సమాహృత్య శ్రీదైవత్యం చ వైష్ణవమ్
అండవాదిష్వలభేషు వస్త్రం ప్రత్యేకమాహరేత్. ౪౩

వైష్ణవం శ్రీభూదైవత్యం ముత్యా కార్యం సమాచరేత్
ప్రమాణహీనేషు పునస్తారణాదిషు చాత్వరః ౪౪

పృథద్వాంరాధిదైవత్యం జహుయాద్వింశతిం బుధః
దళకరజ్జ్వం విహీనాయాం మనోదాషం చ వైష్ణవమ్, ౪౫

కుంభే ప్రమాణహీనే వా దోషయుక్తేఽపి వా తథా
వస్త్రాభ్యాం వర్ణచిహ్నైశ్చ హీనే నాత్వవసేద్ధరిః. ౪౬

యత్నేన తాని నిక్షిప్య వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
పురుషసూక్తం చ బ్రాహ్మం చ మునిమంత్రాంశ్చ పావకమ్. ౪౭

జహుయాద్దశకృత్స్వస్తు విప్రాణాం భోజనం చరేత్
ఆచార్యదక్షిణాందద్యాత్సిఫలం భవతి ధృవమ్. ౪౮

భిన్నే తు సాధితే కుంభే వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
పురుషసూక్తం బ్రాహ్మమైష్ట్రమాగ్నేయం చాషక మేవ చ. ౪౯

హుత్వా వింశతికృత్వస్తు దద్యాదాచార్యదక్షిణామ్
 బ్రాహ్మణాక్ భోజయితై వై సంతృప్తైవ చ వైష్ణవాః. ౫౦

అన్యత్కుంభం సమాహృత్య పూర్వవత్సాధయేద్భుజః
 స్పృష్టే తు సాధితే కుంభే పతితైః కుక్కుటాదిభిః.

తదన్వయోపావ్యాకృతాదాయ పూర్వవత్సాంగయే త్రకా
 నైష్ఠ్యవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తం తత్కౌవ చ. ౫౨

బ్రాహ్మం సారమథాగ్నేయమష్టాధికశతం యజేత్
ఆచార్యదక్షిణాం దద్వాదైష్ట్యవాక్ పూజయేద్విధిః. ౫౩

స్వశ్శాదుస్తే తిథా బేరే న్నచనం శాస్త్రతత్పరే
పూర్వోక్తం నిష్కృతిం కృత్వా పశ్చాత్కార్యం సమాచరేత్. ౫౪

సూరివాదీనామలాభే తు సునీవేదైః పాపశోధైః
 శక్యమృత్యుదైవస్సంస్పృష్టే కుండే తం తం వ్యపోహ్య చ. ౫౫

కుండం తు పూర్వవత్కృత్వా కృత్వాఽ ఘోరం యథావిధి
ఆగ్నేయం వైష్ణవం పంచపాదానం మూలఘోమకమ్. ౫౬

శతశో జుహుయాత్కుర్యాద్భ్రాహ్మణానాం చ భోజనమ్
అలాభే సమిధాం గృహ్య వాలాశీర్వటనంభవాః

ఆగ్నేయం వైష్ణవం బ్రాహ్మం పుత్రావ్య కార్యం సమాచరేత్
దర్భాక్ కుశాన్వా సమిధో మాసాతీతాక్ ప్రగృహ్య చ. ౫౮

వారుణం వైష్ణవం బ్రాహ్మం సామ్యమాగ్నేయమేవ చ
ఆదిత్యం జహలయాప్యైవ దోషశాన్తిభవత్రయేణ.

దధి ఊరం గృహీతం చేదాదం మాహిషమేవ వా
జ్వేదవం బ్రాహ్మమాగ్నేయం సారం చ వ్యాహృతీర్హునేత్. ౬౦

అనుక్తదేశాదానీతా మృదో వా వాలుకాస్తథా
అగ్నికుండాథమాహృత్స్ వారుణం వైష్ణవం హునేత్. ౬౦

ఆర్ద్రం సధూమం దుగ్ధంధం తేపయుక్తం సకంటకమ్
జంతుయుక్తం క్షిపేద్వహ్నివింధనం తత్పరిత్యజేత్. ౬౧

అన్యత్ప్రీక్షిష్య చాగ్నేయం వైష్ణవం వ్యాహృతీర్హునేత్
వస్త్రాదిద్రవ్యే దర్శేషు ప్రవాయాం కూట ఏవ వా. ౬౨

దధ్ధాయా మగ్నినా బ్రాహ్మం వైష్ణవం సారమేవ చ
ఆగ్నేయం వైష్ణవమితి ప్రత్యేకం దశశో హునేత్. ౬౩

కలశన్యాసరచనావిపర్యాసే తు వైష్ణవమ్
పంక్తిశ్చైవత్యం చ హునేత్తతశ్చాస్త్రవదాచరేత్. ౬౪

స్తుపనే తు విపర్యాసే బేరస్య జుహుయాద్బుధః
పంచవారుణమంత్రాంశ్చ వైష్ణవం చ యథావిధి. ౬౫

శయనే చేద్విపర్యాసో వైష్ణవం శ్రీమహిమనూకా
కలశస్నానశయనే ప్రత్యేకం దశశో హునేత్. ౬౬

హీనే వా విపరీతే వా తత్ర హూత్రప్రశంసనే
బ్రాహ్మం మునీంద్రమంత్రాంశ్చ హునేత్పాపదామపి. ౬౭

ఆవాహనాదావర్చాయాం విపరీతే వివర్జితే
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ బ్రాహ్మం రాంద్రం హునేద్దశ. ౬౮

సర్వేషాముక్తాహూమానాం విపరీతే వివర్జితే
పద్మాగ్నౌ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం సూక్తం చ పౌరుషమ్. ౬౯

శయానముద్ధరేద్దేవమకాలే చాఽవ్యమస్త్రకమ్
హుత్వా శ్రీభూమిదైవత్యం చతుష్కృత్వస్తు శాయయేత్. ౭౦

హీనే చాధ్యయనే సారస్వతమష్టాధికం శతమ్
ప్రాయశ్చిత్తం చ హుతైవ యథాశాస్త్రం సమాచరేత్. ౭౨

యథాలాభం చ గృహ్ణీయాదలాభే షోడశ ర్విజామ్
తంత్రేణ కారయేత్సర్వమేష శాస్త్రవిధిస్సమృతః. ౭౩

ప్రతిష్ఠాయాముత్సవేవా తిథాన్యచ్ఛుభకర్మణి
కుర్వితాం తు పురశ్చర్యామార్యైర్విజాం తథా. ౭౪

ఆస్నానాద్దీక్షితానాం తు నాశౌచః పరికీర్తితః
మోహదనుష్ఠితాశౌచాః పతన్తి సరశేశుచా. ౭౫

గృహ్ణీయా త్సంస్కృతాంస్తాన్వా పునరన్యాసథాపి వా
ఆచార్య స్థానకాదీంస్తు భర్తనావికమాచరత్. ౭౬

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ సూక్తం పౌరుషమేవ చ
బ్రాహ్మం సారస్వతం హుత్వా తాననుజ్ఞాప్య చాచరేత్. ౭౭

ఆచార్యదక్షిణకాలే లీతే హుత్వా తు వైష్ణవమ్
మునిమంత్రంచ జాహుయాత్పుథగ్భోతరం శతమ్. ౭౮

యథోక్తదక్షిణాం దద్యాదగ్ధలోభం న కారయేత్

బ్రాహ్మణానామన్నదానే విహీనే శాన్తిమాచరేత్. ౭౯

త్రియహం తు మహాశాన్తి స్తద్దోషవినివారిణీ
హస్త్యల్పదక్షిణో యాగః ఫలం దద్యాత్సదక్షిణః. ౮౦

యజ్ఞస్య దక్షిణా జీవస్తస్మాద్యత్నేన పాలయేత్
ఇయం తాత్కాలిక్షేయాయా భూమిమగ్రే ప్రదాపయేత్. ౮౧

అర్చకస్యార్చనార్థం చ కుటుంబార్థం విశేషతః
భూమిభోగమకలైవ్యవ మహాశాంతిం సమాచరేత్. ౮౨

అసంకల్పితవృత్తిస్తు దేవావాసో న వధతే
అర్చకః ప్రణికిర్యస్మాద్రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య కల్పతే. ౮౩

తస్మాత్సమాహితః కుర్యాద్యథా పూజా న లుప్యతే
అపద్యసి చ కష్టాయాం పూజామేతాం న లోపయేత్. ౮౪

యదైవ లుప్యతే పూజా యేన కేనాఽపి హేతునా
అగ్రేఽర్చకమియాద్దోష ఆద్రిమేహోఽపరాధ్యతి. ౮౫

తస్మాద్దాయేన భూమ్యాది స్థిరదానేన సాదరమ్
రూఢాధికార ఏవాగ్రే ప్రవర్తేతాఽర్చనేఽర్చకః. ౮౬

యస్మాదర్చనహీనే తు రాజరాష్ట్రాదిసంక్షయః
తద్ద్రామవాసినస్తస్మాద్రాజా రాష్ట్రగతా అపి. ౮౭

భగవత్పూజనాహేతోరుపకుర్యుః ప్రయత్నితః
ఆర్ద్రావరాధో భవతి యస్మాద్దోషేషు పూజకః. ౮౮

తం వృత్తికర్మితం దృష్ట్వా రాజా చ గ్రామవాసినః
సుఖితం తం తథా కుర్యుర్యథా దేవస్తభార్చకః. ౮౯

దత్త్వైతిమధికాం చాపి న శంకేయరసూయవః
యథావాకముపయుంజీరన్ స్వశక్తిం తత్పుణాయ నై ౯౦

ప్రతిష్ఠానే తు విధివదర్చకే త్వప్రకల్పితే
అసురీ సా భవేదర్చా కర్తా నైవాఘ్నయాత్ఫలమ్. ౯౧

దేవేన నాథముద్దిష్టం యత్కులం పూజకస్య తు
తదతిక్రమ్య పూజాం తు కారయేదితరేణ చేత్. ౯౨

- కారవం నరకం యాతి కర్తా కారయితా చ యః
తస్మా త్సర్వప్రయత్నేన శాస్త్రోక్తం పరిపాలయేత్. ౯౩
- శ్వః కార్యమన్య కురీత పూర్వాస్తే చాపరాహ్నికమ్
స హి ప్రతిక్షతే మృత్యుః కర్తవ్యో ధర్మసాగ్రహః. ౯౪
- స త్యక్తవిభవో జాతు భవేచ్ఛ విభవే సతి
యథాశక్తి ప్రకురీత విభవాంశ్చ స లోభయేత్. ౯౫

- అలాభే కాతుకాదీనాం సువ్లం నృస్య వైష్ణవమ్
విష్ణుసూక్తం నృసూక్తం చ వాయవ్యం దిగధీశ్వరమ్. ౯౬
- సభ్యేస్తహిమామహీనే తు వైష్ణవం పావకం తథా
వ్యాహృతీశ్చ హునేద్విద్వాన్ దశకృత్వస్సయాహితః. ౯౭
- అగ్నిగ్రహణహీనే తు హుత్వా పూర్వోక్తనిష్క్రమిమ్
శ్రోత్రియావసథాదగ్నిమాహృత్యాఽఘోరపూర్వకమ్. ౯౮
- నిత్యహిమామం చ జహుయాత్తతః ప్రభృతి చాచరేత్
ధ్రువాదావాహయేద్వస్మాత్కౌతుకాది చతుషక్వపి. ౯౯
- ప్రమాదాత్కుంభతీర్థేన తేషామావాహనే కృతే
ఇషే త్వేత్యాదినా స్నాప్య శీఘ్రం శుద్ధేన వారిణా. ౧౦౦
- అనుమాన్య చ దేవేశం వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
జహుయాత్స్వరుపంసూక్తం ఘృవాదావాహయేత్సునః. ౧౦౧

-
- అథనిత్యాగ్చనాయాస్తు ప్రాయశ్చిత్తం ప్రవక్ష్యతే
సూర్యోదయాచ్చ మధ్యాహ్నత్సూర్య మస్తమయాదపి ౧౦౨

కవాటోద్భాటనే హీనే నిత్యాఽగ్నో వా మహానసీ
వైష్ణవం ధాత్యాదిదైవత్యం హుత్వా దౌవారికం తథా ౧౦౩

శీఘ్రముద్భాటయోద్ధ్వారం దేవదేవం ప్రణమ్య చ
అమంత్రకమధాన్వైర్వా కవాటోద్భాటనే కృతే. ౧౦౪

పూర్వోక్తం జహుయాచ్ఛాంతిం జపేద్ధ్వాదశసూక్తకమ్
మార్జనాదిషు హీనేషు నిర్మాత్యేచాఽప్యశోధితే. ౧౦౫

వైష్ణవం వారుణం హుత్వా వాయవ్యం శాస్త్రమేవ చ
యథావత్కారయేత్సర్వం మంత్రేణైవ పునర్దురుః. ౧౦౬

ద్రవ్యక్రితినిధిస్తాయమలాభే తేన చాఽచరేత్
దేవప్య గ్నపనే హీనే వైష్ణవం వారుణం హునేత్ ౧౦౭

అశో హిస్థాదిభిర్మంత్రై స్సాన్నిపయేన్నిష్కృతిర్భవేత్
పశ్చాన్నిత్యం ప్రకుర్వీత స్నానం నిత్యార్చనోదితమ్. ౧౦౮

అశక్తా స్నాపనే ప్రోక్ష్య మంత్రేణ కుశవారిభిః
వస్త్రాదీంశ్చ వ్యపోష్యైవ ధౌతవస్త్రం సమర్పయేత్. ౧౦౯

నిత్యం స్నానమశక్యం చేద్విష్ణుపంచదినేషు వై
స్నాపయేద్దేవదేవేశమితి కేచిద్వదన్తి హి. ౧౧౦

ధుివపీరే తు నిర్మాల్యం సంశోధ్య పునరేవ చ
పుష్పన్యాసం ప్రకుర్వీత ధ్రువే నిత్యార్చనం భవేత్. ౧౧౧

పుష్పన్యాసం వినాకుర్యాత్కౌతుకస్యాగ్నం యది
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తం తథైవ చ ౧౧౨

హుత్వా చ విష్ణుగాయత్రీం పుష్పన్యాసం క్రమాచ్చరేత్
సంబంధకూర్చహీనే తు వైష్ణవః మునిమంత్రకమ్ ౧౧౩

హుత్వా సన్న్యస్య కూర్చుం తు పశ్చాత్కార్యం సమాచరేత్
ధాత్యాద్యర్చనహీనే తు తద్దేవత్యం నవైష్ణవమ్ ౧౧౪

హుత్వార్చయే ధాతృముఖా తథా పరిషదః క్రమాత్
ఉపచారవిపర్యాసే 'క్షుమ'స్వేతి ప్రణమ్య చ ౧౧౫

అనుమానార్చయే దేవం హీనే చైవ తు విగ్రహీ
తద్దేవతామనుం జప్త్వా వైష్ణవం చ విశేషతః. ౧౧౬

పునస్తదుపచారాది పూజయే తస్సర్వవిగ్రహైః
ఉత్తద్రవ్యే వ్యలభ్యేషు పుష్పం తోయమథాక్షతమ్ ౧౧౭

గృహీత్వా చైవ తత్సర్వం ధ్యాత్వా దేవం సమర్చయేత్

— --

అర్చాకాలేఽన్యకాలే వా స్మయం వా మూషికాదిభిః. ౧౧౮

మరుతా వాఽపి విచ్ఛిన్నమజస్రం దీపమాదరాత్
ద్విగుణం తు సముద్దీప్య సారం రౌద్రం చ పావకమ్. ౧౧౯

వైష్ణవం చ తథా హుత్వా పునరర్చనమాచరేత్
తత్కాలే సర్వదీపానాం నాశే దోషో మహత్తరః ౧౨౦

దేవం శుద్ధోదకైస్సన్నిప్య కుశోదైరభిషిచ్య చ
పూర్వోక్తం నిష్కృతిం హుత్వా ద్విగుణం తు నివేదయేత్. ౧౨౧

బహుదీపేషు చైకస్మిన్నప్తే తేన న దుష్యతి
మంత్రాణాం స్థలనే మూర్త్యా ప్రణవేన సహచరేత్ ౧౨౨

అర్చాకాలే యవనికాహీనే చైవ ప్రజాపతిమ్
వైష్ణవం చైవ హుత్వా తు పటం కృత్వాఽర్చయేత్సనః. ౧౨౩

వేదదూషక పాపంఙ పాపరోగాన్వితైర్జనైః
ప్రతిలోమాదిభిష్టేకచైర్నై స్త్రజాతిభిరేవ చ. ౧౨౪

తత్కాలే దర్శనే హుత్వా వైష్ణవం బ్రాహ్మమేవ చ
 చాద్రం చ పావకం హుత్వా వ్యాహృతీశ్చ తతోఽర్చయేత్. ౧౨౫

యది చావరణాద్బాహ్యే పంచాశద్దండకాస్తరే
 మనుష్యాణాం మృతిస్సన్య త్రిదుద్ధృత్యైవార్చయేద్ధరిమ్. ౧౨౬

నైవార్చనం హవిర్దానం తతః పూర్వం నమాచరేత్
 ధృవకాతుకయోః కుర్యాత్సప్తస్యాసావసానకమ్. ౧౨౭

పశ్చాత్కాలాత్ప్రయే శాంతిం హుత్వా ద్విగుణమర్చయేత్

ఏకకాలార్చనే హీనే ద్వితీయే ద్విగుణం చరేత్. ౧౨౮

తృతీయే త్రిగుణం కుర్యాదేకాఽపేఽర్చావివర్జితే
 వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తం తథైవ చ ౧౨౯

హునే చ్ఛ్రీభూమిదైవత్యం దన్వ్యహే తు ద్విగుణం భవేత్
 త్ర్యహే త్రిగుణమేవస్తు ద్వాదశాహస్తమాచరేత్. ౧౩౦

అతీతే ద్వాదశాఽహేతు సంధాయాపాసనానలే
 వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తం తథైవ చ ౧౩౧

అలయే పరిషద్దేవ మంత్రాక హుత్వా చ శక్తితః
 కలశైస్సాన్నిప్య దేవేశమభ్యర్చ్య హవిరర్చయేత్. ౧౩౨

మాసం హీనేఽర్చనే కుర్యాదాలయాఽభిముఖే గురుః
 సభ్యాగ్నౌ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం సూక్తం చ పురుషమ్. ౧౩౩

హుత్వా శ్రీభూమిదైవత్యం సర్వదైవత్యమేవ చ
 కలశైరష్టభిశ్చత్వారింశద్భిస్సాన్నిపయేద్ధరిమ్ ౧౩౪

ప్రకీర్ణా ౭ థి కారః.

విశేషేణ హవిర్దద్వాద్విత్వీయేద్విగుణం తథా
తృతీయే త్రిగుణం చైవం వత్సరానస్తు వర్ధయేత్. ౧౩౪

అతీతే వత్సరే చైవం పద్మాగ్నౌ సప్తవాసరమ్
మహాశాంతిం తు హుత్యైవ కృత్వా వైష్ణవపూజనమ్. ౧౩౫

బ్రాహ్మణా భోజయిత్యైవ శతాష్టకలతైః పునః
సంస్నాప్య దేవదేవేశం పునస్థానస మాచరేత్. ౧౩౬

అక్షుణ్ణేషాధివాసౌ తు పునస్థానసకర్మణి
హిత్యాన్యత్సకలం కర్మ పూర్వవత్తు సమాచరేత్. ౧౩౭

హవిహీనే జనాస్సర్వే తద్ద్రామస్థాస్సమీపగాః
పీడితాః క్షుత్పిపాసాదైత్యర్చవేయైర్వాధితా అపి ౧౩౮

తస్మాదతివ్రయత్నేన హవిస్సమ్యుజ్జీవేదయేత్
హీనే హవిష్యేకకాలే ద్వితీయే ద్విగుణం భవేత్ ౧౩౯

తృతీయే త్రిగుణం కుర్యాదేకస్మిన్ దివసే గతే
వైష్ణవం శ్రీమహీమంత్రా మూర్తిహోమామం తథా హునేత్. ౧౪౦

దేవం శుద్ధోదకై సంస్నాప్య ప్రభూతం తు నివేదయేత్
సోపదంశమపక్వం చ శీతం పయ్యపితం తథా. ౧౪౧

పాత్రాంతరేష్వనిశ్చిప్తం సావశేషం చ లంఘితమ్
వివృతం స్రావితం చైవ వికృతం దృష్టి దూషితమ్. ౧౪౨

అప్రోక్షితమథాస్పృష్టై మగృహీతముద్రితమ్
హవిర్నివేదయేచ్ఛేత్తు వైష్ణవం శ్రీమహీమనూక. ౧౪౩

అగ్నేయం వారుణం చైవ వాయవ్యం దశశో హునేత్
ద్విగుణం తు పునః కృత్వా ప్రభూతం తు నివేదయేత్. ౧౪౪

నివేద్య చాశుచిస్సప్తవం దేవం సంస్సాప్య మంత్రతః
వైష్ణవం విష్ణుగాయత్రీం త్రయస్త్రింశత్క్రమాన్ధునేత్ ౧౪౬

జహుయాద్విధినాశాన్తిం ప్రోక్షజైరపి ప్రోక్షయేత్
పుణ్యాహం వాచయిత్యైవ ద్విగుణం చార్చనం హవిః. ౧౪౭

ప్రీహ్యంగారతుమైర్వ్యక్తే శర్కరాదివిమిశ్రితే
నివేదితే తు హవిషి మంత్రేణాఽష్టాక్షరేణ తు. ౧౪౮

వైష్ణవ్యా చైవ గాయత్ర్యా మంత్రైస్సంస్తూయ వైష్ణవైః
క్షుమస్త్యేత్యనుమాన్యైవ ప్రణమ్యైవ చ యాచయేత్. ౧౪౯

మక్షికాద్యై ర్జ్వంతుభిశ్చ కేశాద్యైరపి దూపితే
నివేదితే తు హవిషి శుద్ధోజైస్సాన్నిప్యవై హరిమ్ ౧౫౦

వైష్ణవం విష్ణునూక్తం చ శ్రీభూదైవత్యమేవ చ
అష్టోత్తరశతం హుత్వా ద్విగుణం తు నివేదయేత్ ౧౫౧

మహాహవిషి చైత్రైస్తు సంయుక్తే తత్ర దూపితమ్
పురుషాశనమాత్రం తు వ్యరోహ్య తదనంతరమ్. ౧౫౨

భస్మాఽంభసాకుశై రాపో హిరణ్య పవమానకైః
ప్రోక్ష్య దేవం సుసంప్రార్థ్య తద్గ్రహీత్వా నివేదయేత్. ౧౫౩

పూర్వమర్కోదయాత్పక్వ ముపదంశమథో హవిః
కోష్ఠం చేదర్పయే త్స్పృతరర్చనాస్తే న దోషభాక్. ౧౫౪

పూర్వ మస్తదుయాత్పక్వం తథా సాయం నివేదయేత్.

అసంస్కృతం తు తాంబూలం లేపకేశాన్వితం తథా. ౧౫౫

జంతుస్సప్తవం నివేద్యైవ వైష్ణవంశ్రీమహిమనూకా
హుత్వా సంస్కృత్య తాంబూలం పునరన్యన్నివేదయేత్. ౧౫౬

అర్చనాఽంగేషు చాన్యేషు పదార్థేష్యేషమేవ హి
దూషితేష్వధ హీనేషు తస్య తస్మాదధిదైవత్వమ్. ౧౫౭

మంత్రం స వైష్ణవం హుత్వా పునరన్వైశ్చసమర్చయేత్
అలాభే చైవ సర్వేషాం చుష్పం తోయం ప్రగృహ్యచ. ౧౫౮
సంకల్పైశ్చైవ ప్రతిః ధిం త త్తత్సత్త్వత్వా సమర్చయేత్

నిత్యహోమే విహీనేతు వైష్ణవం దశశో హునేత్. ౧౫౯

యథోక్తపాఠామం ద్విగుణమాచరేత్తదసస్తరమ్
అగ్నిసంరక్షణే ౭శక్తా వయంతే యో నిముచ్చ్యగః. ౧౬౦

సమిధ్యారోపయేత్కుండాత్పశ్చాత్సంస్థాప్య తాకికే
న్యస్య 'చోపావరో' హేతి ప్రత్యహం జహుయాత్కృమాత్. ౧౬౧

సురషికమనుజానాం తు బలం యస్మాత్ప్రేవర్థతే
తస్మాద్బలిస్సమాఖ్యాతస్తదర్థం ప్రత్యహం హరిమ్. ౧౬౨

ఉక్తద్రవ్యేషు చావాహ్య త్రిషు కాలేషు దేశికః
అభ్యర్చ్య భౌమయేదేవమశ్తకః కర్తుముత్తమమ్. ౧౬౩

యథోక్తపాత్రే నిక్షిప్య బలిద్రవ్యం తు కేవలమ్
తస్యోపరి యథోక్తం తు బలిజేరం చ విన్యసేత్. ౧౬౪

శిరసా ధారయన్ పాత్రం త్రిదిక్పూర్వా సకృదేవ వా
దినే తతః పరీయాచ్చ దేవాగారం ప్రదక్షిణమ్. ౧౬౫

అథ హిత్వా బలిద్రవ్యం శిబికాదా గజేఽథవా
ఆరోప్య యానే విధివత్కారయేచ్చ ప్రదక్షిణమ్. ౧౬౬

ప్రాతర్భ్రమణీహీనే తు వైష్ణవం సారసౌమ్యకమ్
ప్రాజాపత్యం చ జహుయాద్ధీనే చోక్తప్రదక్షిణే. ౧౬౭

వైష్ణవం గారుడం హుత్వా బలిభిమణమాచరేత్
హీనే ప్రాతర్బతా కుర్యాన్మధ్యాహ్నా ద్విగుణం బలిమ్. ౧౬౮

తథా హీనే చ మధ్యాహ్నా రాతౌ త్రిగుణమాచరేత్
ఏకాహే తు బలా హీనే నిత్యాగ్నా వా మహానసే. ౧౬౯

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తం తద్భవ చ
ద్విదవత్సం చ హుత్వా తు ప్రదక్షిణనుధాచరేత్. ౧౭౦

దేవాలంకారహీనే తు శ్రీదైవత్యం యజేద్భుధః
ఛత్రపింఛాద్యలాభే తు వారుణం జహుయాత్తథా. ౧౭౧

అలాభే చామరాదీనాం వాయవ్యం చైవ హూయతే
దీపాలాభే పావకం చ వ్యాహృత్య స్తం యజేత్ప్రియమ్. ౧౭౨

ద్వ్యహే తు ద్విగుణం కుర్వాత్త్ర్యహే త్రిగుణమేవ చ
ద్వాదశాహస్తమేవం స్యాద్ద్వాదశాహే గతే తతిః. ౧౭౩

ఔపాసనాఽగ్నిమాధాయ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
పురుషసూక్తం చ శ్రీభూమిదైవత్యం బ్రాహ్మమేవ చ. ౧౭౪

కాద్రం దిగ్దేవతామంత్రం హుత్యైవ భిమౌ చరేత్
మానేఽతీతే తు పద్మాగ్నా వైష్ణవం విష్ణుసూక్తమ్. ౧౭౫

నృసూక్తం పారమాత్మికమింకారాదీంస్తదాలయే
పరిపద్దేవమంత్రాంశ్చ హుత్వా భిమణమాచరేత్. ౧౭౬

ద్విమాసే ద్విగుణం కుర్యాత్త్రిమాసే త్రిగుణం చరేత్
వర్ధయే ద్వత్సరాస్తం చాఽప్యతీతే వత్సరే పునః. ౧౭౭

సభ్యం సంసాధ్య దేవాఽభిముఖే వా దక్షిణే నలమ్
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ సూక్తం పౌరుషమేవ చ. ౧౭౮

శ్రీభూమ్యాశ్చైచ స దైవత్యం సర్వదైవత్యమేవ చ
హుత్వా చార్యం చ సంపూజ్య బల్యధరణమూచరేత్. ౧౭౯

పతితేఽన్నబలౌ భూమ్యాం భిక్షే జీర్ణే చ పూర్వవత్
బలిమాపాద్య హుత్వా చ వైష్ణవం గారుడం తథా. ౧౮౦

ప్రాజాపత్యం తు విధినా తతః కుర్యాత్ప్రీదక్షిణమ్
బల్యధరణకాలే తు విష్ణుశ్చేదాపతే త్తదా. ౧౮౧

సారం సామ్యం వైష్ణవం చ హుత్వా పునరధాచరేత్
పాత్రాలాభే హవిః పాత్రం హునేదాదాయ వైష్ణవమ్. ౧౮౨

ప్రమాణహీనేఽన్నబలౌ వైష్ణవం చ ప్రజాపతిమ్
జహుయాద్దోషదుష్టే తు హవిర్విష్కృతిమూచరేత్. ౧౮౩

ఆవాహనం వినా చాన్నబలౌ తు భిమజే కృతే
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తం తక్షణ చ
హుత్వా శ్రీభూమిదైవత్యం విధిం భిమణం చరేత్
బల్యగ్రాహణే విధినా శాస్తాయ త్వచివేదితే. ౧౮౪

వైష్ణవం మూర్తిమంత్రం చ హుత్వైవ దశశః క్రమాత్
నివేద్య విష్వక్సేనాయ ప్రదాయ ముఖవాసనమ్. ౧౮౫

పునశ్చ బల్యధరణం విధినా కారయేత్తతః

అకృతే బలిదానే తు ప్రాశ్య పాదోదకం హరేః. ౧౮౬

ప్రసాదం చాపి సంప్రాశ్య పునర్ద్విగుణమర్చయేత్
ప్రవృత్తాయాం తు పూజాయాం హవిర్దానాస్తమేవ చ ౧౮౭

శీఘ్రప్రసాదదానం వా పాదుకాగ్రహణం తథా
సశస్త్రమశ్మదా కృత్వా శాన్తిహోమం సమాచరేత్. ౧౮౮

పూజాస్తే పూజకాత్పూర్వమన్యస్తీర్థాదికం పిబేత్
ప్రసాదం వాపి గృహ్ణీయాత్తత్పూజా నిష్ఫలా భవేత్. ౧౯౦

మహాశాంతిం తథా హుత్వా పునః పూజాం సమాచరేత్
తీర్థం పుష్పం తతః క్షీరం గంధం చ తదనంతరమ్. ౧౯౧

సర్వాణ్యపి హవీంశ్యత్ర నాగవల్లిదలాన్యపి
యద్యన్నివేదితం దేవే దద్యాదగ్రేఽర్చకాయ చ. ౧౯౨

అర్చకస్త హరిస్సాక్షాచ్ఛరహాహో యతస్సృతః
నిత్యే కర్మణి స్వత్ర పూజకం పూర్వమస్మయేత్. ౧౯౩

ఆచార్య మర్చకం వాథ తథా నైమిత్తికేఽర్చయేత్
యద్య వైఖానసో విప్రః కదాపి హరిమద్ధిరే. ౧౯౪

సమిచ్ఛేదగ్రసన్నానం తద్దేవస్య విమానసమ్
యజమానో విపన్నస్సాన్యద్రాజరాష్ట్రం వినశ్యతి. ౧౯౫

అజ్ఞానాదథ వా మోహాదాచరే దన్యథాయది
ద్విగుణం తు సమభ్యర్చ్య చాన్యద్ద్విగుణమాచరేత్. ౧౯౬

ఆశుచిర్వాఽన్యనాచార స్సదావైఖానస శ్శుచిః
పితా మృత్యుతి పుత్రాణాం విశంకం దోషసంచయమ్. ౧౯౭

పితా హి భగవాన్ విష్ణుపుత్రాస్సస్యః పూజకా హరేః
తస్మాత్తేషు స కుప్యేత దీక్షుకమాయుజ్జజీవిషుః. ౧౯౮

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి నిష్క్రమిం శ్శుచనాశ్రితామ్
నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం త్రివిధం శ్శుచనం భవేత్. ౧౯౯

విషువే చాయనద్యంధ్యే శ్శుచనం నిత్యముచ్యతే
చంద్ర నూర్యోపరాగే యన్నైమిత్తికమితి స్మృతమ్. ౨౦౦

శేషేషు స్తుపనం యత్తత్కామ్యం తు పరిశ్రితమ్
నిత్యస్నానవహీనే తు వైష్ణవం విష్ణురూక్షకమ్ ౨౦౧

పురుషనూక్షం వారుణం చ దశకృతోష్ఠా హునేత్పునః
స్తుపనం విధివత్కుర్యాన్నిత్యస్తుపన నిష్కృతిః. ౨౦౨

గ్రహణే స్తుపనే హీనే పూర్వవన్నిష్కృతిం చరేత్
కామ్యే చ పూర్వసత్కృత్వా శుద్ధోదైరభిషేచయేత్. ౨౦౩

అన్యథా చేన్మహాదోషో యజమానో వినశ్యతి
ఆలయాత్పురతశ్చైవ ఉత్తరే వా మనోరమే. ౨౦౪

ఉత్తమం స్తుపనాగారమైశాన్యాం మధ్యమం భవేత్
పశ్చిమే దక్షిణే చైవమధమం సుప్రశ్రితమ్ ౨౦౫

ఆగ్నేయ్యాదిషు కోణేషు స్తుపనే వైష్ణవం తథా
విష్ణురూక్షం నృసూక్షం చ దిగ్విశానాం మమం హునేత్. ౨౦౬

స్తుపనం కారయేత్పశ్చాదేషా వ్యత్యయ నిష్కృతిః
సంధ్యాకాలే తు సుప్రాస్తే నిమిత్తస్తుపనే తథా ౨౦౭

నైమిత్తికం సమాప్త్యైవ నిత్యపూజాం సమాచరేత్
అన్యథా వైష్ణవం మంత్రం శతవారం జపేత్సుధీః. ౨౦౮

పూర్వరాత్నో ప్రతిసరే హీనే చ శయనే తథా
వైష్ణవం శ్రీమహీరుంత్రాణా హుత్వా సౌదర్శనం తథా. ౨౦౯

శయ్యాధివాసనం హిత్యా బాధయేత్కృతుకం పునః
ఏకదేశే కాతుకే తు కర్తవ్యే శయనం వినా. ౨౧౦

బద్ధ్యా ప్రతిసరం సద్యస్సువనం నమ్యగాచరేత్
కృతేఽంకురాచ్ఛణే హీనే స్తుపనే వైష్ణవం తథా. ౨౧౧

సామ్యం శ్రీభూమిదైవత్యం వైఘ్నం హుతావైభిషేచయేత్
వినాఽంకురార్పణం చాఽథ స్నాపయేదితి కేచన ౨౧౨

ప్రమాణహీనేఽధికే వా పంక్తా స్నానాఽవతేఽపి చ
వైష్ణవం భూమిదైవత్యం పంక్తిశస్య మనుం యజేత్ ౨౧౩

హీనే శాస్తాద్యర్చనే చ వైష్ణవం శాస్తమేవ చ
పంక్తిశస్యార్చనే హీనే తస్మంత్రం చ జయాదికాః. ౨౧౪

ఇంద్రాద్యర్చనహీనే తు తస్మత్ప్రేమ వైష్ణవం హునేత్
కలశేష్ప్రమాణేషు వైష్ణవం వాయుదైవతమ్. ౨౧౫

ఆగ్నేయం జహుయాన్మృత్యు హీనాస్వత్ర చ వైష్ణవమ్
భూదైవత్యం చ జహుయాన్మృత్యు సర్వాప్వయం విధిః. ౨౧౬

పర్వతేష్వప్రమాణేషు వైష్ణవం పావకం హునేత్
ధాన్యేషు వైష్ణవం ప్రేవ వాయవ్యం చ హునేద్భుధః. ౨౧౭

అంకురేషు విహీనేషు వైష్ణవం గారుడం తథా
జహుయాద్వాప్యహృతీశ్చైవ యధార్హం సంభరేత్సనః ౨౧౮

పర్ణహీనేష్వమానేషు మంగలేషు తు వైష్ణవమ్
ఐంద్రం చ జహుయాత్కుర్యాద్యథాహాఽం సంభరేదపి. ౨౧౯

పంచగవ్యే మంత్రహీనే విహీనే యోగకర్మణి
జహుయాద్వైష్ణవం రాద్రం మంత్రేణైవ సుయోజయేత్. ౨౨౦

ఉక్తప్రమాణహీనేషు పంచగవ్యాదిషు క్రమాత్
ప్రధానేషు జలైః పూర్య ద్రవ్యాధిపమనుం తథా. ౨౨౧

వైష్ణవేనైవ మంత్రేణ సహ హుత్వా సమాచరేత్
ప్రాశసా ప్రోక్షణం వాపి శాస్త్రీఽస్మిన్ యత్ర చోద్యతే. ౨౨౨

అయమేవ విధిజ్ఞేయః పంచగవ్యపృథ్వీ సర్వతః
సాధితే కలశే భిన్నే త్వస్యమాదాయ పూర్వవత్ ౨౨౩
అపూర్వాభ్యర్చ్య దశశో వైష్ణవం జాహుయాత్తతః
కలశానాం విపర్యాసే తద్భూతేనైవ చాప్లుతే. ౨౨౪

వైష్ణవం ద్రవ్యదైవత్యం హుత్వా సంశోభ్య తత్సవః
శుద్ధోదైసాన్నిపయే చైచ్చవ యథావచ్చ పునర్న్యసేత్ ౨౨౫
కృతే తు కలశన్యాసే శ్వకాకాదిభిరేవ వా
అస్పృశ్యైవవాహి సంస్పృశే సంసాధ్యాన్యత్తు పూర్వవత్. ౨౨౬
శాంతిం వైష్ణవమంత్రాంశ్చ హుత్వా కార్యం సమాచరేత్
కృమికీటాదిపతనే తత్తద్ద్రవ్యం పరిత్యజేత్. ౨౨౭

అన్యదాదాయ జాహుయాద్వైష్ణవం ద్రవ్యదైవతమ్
రత్నాలాభే వైష్ణవం తు హుత్వా స్వర్ణం తు నిక్షిపేత్ ౨౨౮
వస్త్రాలాభే వైష్ణవం చ శ్రీదైవత్యం చ హావయేత్
యథోక్తస్తుపనే హీనే కథం చిత్సంసం చరేత్ ౨౨౯
అథ వా కారయే చ్చుద్ధస్తుపనం వా విధానతః

అతః ఊర్ధ్వం ప్రవక్ష్యామి ప్రియశ్చిత్తమథోత్సవే ౨౩౦
కాలాదిభేదస్తేషాం చ లక్షణం చ పురోదితమ్
పురస్కృత్య తిథిం కేచి త్కేచిన్నక్షత్రపూర్వకమ్ - ౨౩౧
సంకల్పయన్త్యవభృథం వరమృతౌషవగళకమ్
అకృతే నియతే కాలే కృతే వాఽనియతే తథా. ౨౩౨
కాలోత్సవే మహా దోషస్తత్ర కుర్యాత్తు నిష్కృతిమ్
ఉత్సవాత్పూర్వముద్దిశ్య మహాశాంతిం త్ర్యహం చరేత్. ౨౩౩

- విజ్ఞాప్య దేవదేవేశం తతః కాలోత్సవం చరేత్
అన్యథా తు కృతం కార్యమకృతం స్యాదసంశయమ్. ౨౩౪
- అన్యస్మిన్ వాపి మాసే తు న కుర్యాద్యది చోత్సవమ్
ఏష ఏవ విధిః ప్రోక్తః పరస్మిన్వత్సరే కృతే. ౨౩౫
- ఏవం త్రివత్సరేభ్యస్తస్యదత ఊర్ధ్వం విశేషతః
సప్తహస్త మహాశాంతిం కృత్వా తూత్సవ మాచరేత్. ౨౩౬
- ఏవం ద్వాదశపమాన్తం తతశ్చస్థాపనం పునః
తత్ర దేవో న రమతే యోఽసామృత్యవ జై వతమ్ ౨౩౭
- యత్ర దేవాలయే విష్ణుస్థాప్యతే స్రగమం తతః
తేనైవ కారయేత్సర్వమాచార్యేణాఽర్చకేన చ. ౨౩౮
- తదభావే తు తత్పుత్రైః పాత్రైః స్తద్వంశజైస్తథా
తన్నియుక్తైస్తదీయైర్వా పూర్వాభావే పరే శ్చరేత్. ౨౩౯
- అన్యథా క్రియతే చేత్తు యజమానో విసశ్యతి
ఉత్సవాహస్సు హీనేషు ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్. ౨౪౦
- వర్ధయేదైవిష్ణవం కార్యం హాసయేన్న కదా చ న
ప్రమాదాద్వాఽప్యశక్తౌ వా కృత్వా సంప్రార్థయేద్ధరిమ్. ౨౪౧
- మహాశాంతిం తు హుతైర్వివ శేషం కుర్యాత్ప్రియత్నతః
ఏష ఏవ విధిర్వృద్ధౌ స తు శ్రేయోఽభివృద్ధిః. ౨౪౨
- యదా త్వవభృథే దైవాత్కృతే వినిమయేన తు
అసంకల్పితవత్కుర్యాత్తత్ర పూర్వోక్త నిష్కృతిః. ౨౪౩
- ప్రమాదాద్భుద్ధిపూర్వం వా తత్ర ద్వేలోత్సవాదిషు
అకృతేషు యథాశాస్త్రం కృత్వా తంత్రేణ చైపునః. ౨౪౪

మంత్రేణ వా పునస్సూక్తుం కాలేవభృథమాచరేత్
యజ్ఞస్యావభృథోఽస్తస్యాన్నోత్సవస్తనస్తరమ్. ౨౪౫

అకృతోత్సవకార్యాణి యథోక్తం పూర్వమాచరేత్
నిత్యోత్సవం హరేః కుర్యాన్నిత్యశ్రీనిత్యమంగళః. ౨౪౬

హరినారాయణో దేవో నాలం దేవాస్తమస్పతుమ్
ఆచార్యే యజమానే వా పూజకేఽన్యపదార్థిని. ౨౪౭

సప్తే నద్యస్తదాన్యస్తు వరయిత్వా సమాచరేత్
స దైవం ప్రతిబద్ధాతి కార్యం యత్కర్మ మానుషమ్. ౨౪౮

దేవేశమనుమాన్యాఽథ మహాశాంతిం తు పద్మకే

* * * * *
స మృతో బ్రహ్మమేధాఽహః పూతం తద్దాత్రముచ్యతే. ౨౪౯

సర్వే పదార్థినః ప్రోక్తా గురుపూర్వాఃపదార్థినః
గామూస్తరం ప్రయాతే తు దీక్షామధ్యే పదార్థిని. ౨౫౦

అస్పృశ్యస్పృశఃదోషేణ సురాపానాదినా తథా
అనుక్తదోషైర్వా దుష్టే రోగాచ్చౌచాద్యసంభవే. ౨౫౧

శావాద్యాశౌచయోగ్యే వా శవానుగమనే తథా
వాహనే దాహనే చైవ ప్రేతాస్తుశ్రాద్ధభోక్తరి. ౨౫౨

శ్రాద్ధస్య యాజకే శ్రాద్ధశిష్టభోక్తరిభోక్తరి
దోషస్యాద్విధినా తత్ర మహాశాంతిమథాచరేత్. ౨౫౩

శ్రాద్ధకర్తరి నో దోషస్తత్ర దాతా భవేత్సహి
పరాన్నేన ముఖం దగ్ధం హస్తా దగ్ధా ప్రతిగ్రహత్. ౨౫౪

పరశ్రీభిర్మనో దగ్ధం బ్రహ్మశాపః కుతః కలా

దీక్షామధ్యే నాఽన్యదీక్షాం గభాఃదీక్షాం వినా చరేత్ . ౨౫౫

విభురే యజమానే తు దీక్షితః పురుషో భవేత్
సదారో వా ప్యదారోవా దీక్షితస్సాన్యత్కలత్రవాన్ . ౨౫౬

దంపతీ యజమానౌ చేదయవభ్యుదయౌ భవేత్
అన్యమత్యదారే వా గురౌ తం తు న దీక్షయేత్ . ౨౬౦

అన్యస్మిన్ పదభాజి స్యాద్యధాసంభవమాదరః
వై భుర్యసంభవే త్వేహం మధ్యే దుష్యన్తి నైవ తే . ౨౬౧

వత్సరాశౌచమితరచ్ఛాశౌచం న ప్రవర్తతే
మాతాపిత్రోర్మృతౌ యత్తు ప్రోక్తమభ్యుదయే పునః . ౨౬౨

ధ్వజారోహణహీనే తు కృతే నిష్ఫల ఉత్సవః
కృతై వివారోహణం తస్మాద్ధ్వజస్యాత్సవమాచరేత్ . ౨౬౩

ధ్వజస్యారోహణం కృత్వా నాచరేద్యది వోత్సవమ్
అజ్ఞానాదర్థలోభాద్వా మాసేఽన్యస్మింత్సమాచరేత్ . ౨౬౪

నకుర్యాచ్ఛేద్దివితీయే తు మాసే కర్తా వినశ్యతి
తస్మాద్విష్కృతిమబ్జాఽగ్నౌ హుత్వా తూర్ణవమాచరేత్ . ౨౬౫

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నృసూక్తం చైవ గారుడమ్
ధ్వజం శాస్త్రం చ చక్రం చ తథైవోత్సవజైవతమ్ . ౨౬౬

హృహృస్యస్తం చ హుత్వా తు వైష్ణవాన్ పూజ్య చాచరేత్

ధ్వజస్య లక్షణం పక్ష్యే యేన మాసేన కారయేత్ . ౨౬౭

విమాసేన సమం వాధ పాదే నాఽర్ధేన వాఽధికమ్

పాదేనాధీన హీనం వా పంచధాపి ప్రకల్పయేత్. ౨౬౫

జయశ్రీకీర్తివిజయమంగలాఖ్యాః ప్రశీర్తితాః
అధ్వాహీనం న కుర్వీత తదేవాఽగతికం భవేత్. ౨౬౬

తస్మాచ్ఛ హీనం నైవ స్యాదధికం స్యాత్తు శక్తితః
అవక్రమృజమన్యేనాఽనంబద్ధం కీలితాదిభిః ౨౬౭

శ్లోఽం మరోహరం దాసు గృహీత్వాఽ ఖండముత్తమమ్
లిం చతుర్దశధా కుర్యాత్సులూగ్రే తేన కారయేత్. ౨౬౮

భాగమేకం విహాయాగ్రే తత్ర కుర్యాత్త్రిమేఖలాః
మేఖలానామధాఽయామస్తద్భాగేన సమో భవేత్, ౨౬౯

త్రితాలవిస్తృతం కుర్యాద్దండవిస్తృతమేవ వా
అస్తరం చ సమం తేషాం తిస్రః కుర్యాత్తు యష్టికాః. ౨౭౦

యష్టి ద్వే పురతః కుర్యాత్పశ్చాదేకా విధీయతే
సర్వత్ర కింకిణీనాం తు కుర్యాచ్ఛతమశేషతః ౨౭౧

పశ్చాచ్ఛేషం త్రిధా కుర్యాచ్ఛతద్ధా వా ధ్వజం బుధః
అష్టాశ్రం చ షడశ్రం చ చతురశ్రం చ వృత్తకమ్. ౨౭౨

మూలాదారభ్య కుర్వీత చతుర్ధా విహితం ధ్వజమ్
త్రిధా కృతే న కుర్యాత్తు షడశ్రం శేషమాచరేత్. ౨౭౩

ఆద్యం భాగం త్రిధా కృత్వా కేదిదేవం ప్రకుర్వతే
శిఖరం శిర ఇత్యాచూర్ణధేన శిఖరం భవేత్. ౨౭౪

ప్రచూడాత్పతితం గృహ్య శిఖరం స్థాపయేద్విధిః
స్ఫుటితేవాఽధ భిన్నే వా బింబస్యోక్తవదాచరేత్. ౨౭౫

అధిష్టితే తు శిఖరే ద్విజైగ్మధాదిభిస్సకృత్

విష్ణుదికరణే వాపి ఉషితే వా నిరస్తరమ్. ౨౭౬

వాస్తుహిలూమం చ హుతై వైవ పర్యగ్నికరణం చరేత్
ఏష ఏవ విధిః ప్రోక్తో విమానశిఖరాదిషు. ౨౭౭

అధిష్ఠానేన సాదేన ప్రస్తరేణ చ సంయుతమ్
ధ్వజమూలే త్విష్టకాభిర్వేదం కుర్యాన్మనోహరామ్. ౨౭౮

న తామప్యగ్నితిష్ఠేత నరో దీఘం జజీవిషుః
కిం పునస్తత్ర వక్షవ్యమాలయాశ్యవరోహణే ౨౭౯

విమానం విష్ణురూపం స్యాన్న తత్పాదాదినా క్రమేత్
ధామప్రదక్షిణే పూర్వం కుర్యాత్తత్ర నమస్క్రియాః. ౨౮౦

న లంఘయేద్ధ్వజఛాయాం ప్రదక్షిణవిధిం వినా
గోపురస్య విమానస్య ప్రాకారస్థాలయస్య చ. ౨౮౧

ప్రమాదాదతిలంఘ్యైవ ప్రాణాయామశతం చరేత్
శివదృష్టిం విష్ణుపృష్ఠం దుర్గాయాః పాశ్వాత్ దృశమ్. ౨౮౨

విఘ్నేశస్వార్థవిదృష్టిం చ తీక్ష్ణమాహుగ్రసీషిణః
యావచ్ఛావతరే చ్ఛాయా తావతీ దోషభూమికా. ౨౮౩

దోషభూమిం పరిత్యజ్య నివాసం పరికల్పయేత్
త్యాగే సంపత్సమ్పత్తిసాన్న్విదస్యథా విపరీతకృత్. ౨౮౪

రథ్యాగ్నిభిర్యథా భూయాదస్తరం తన్న దోషకృత్
అథ వా శతదండాంతం త్యక్త్వావ్యే వసతిం జగుః. ౨౮౫

యావద్ధామాయతం తావత్పృష్ఠం వా ముఖమేన వా
తతోధికం తచ్చ తచ్చ కేదిదాహుగ్రసీషిణః ౨౮౬

ధ్వజం నిత్యముశస్త్రేకే యక్త్రో హ్యనపాయాషు

తత్రారోహణకర్మాది నేచ్ఛన్తి పరమమయః. ౨౮౭

ఘాతనం ధ్వజమాస్థాప్య తత్ర కార్యం ప్రకుర్వతే
ధ్వజమేకం తు సర్వత్ర కేచిదాహుర్మనీషిణః. ౨౮౮

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి ధ్వజదండే తు నిష్క్రూతిమ్
ప్రమాదాత్పతితే భూమ్యాం ధ్వజే వాతాదినా దృఢే. ౨౮౯

అభగ్నే వాఽథ భగ్నే వా ధ్వజం తత్ర పునః క్షిపేత్
అభగ్నే తం ధ్వజం గృహ్య కృత్వా మంత్రేణ తక్షణమ్. ౨౯౦

అధివాసాదికం కృత్వా తత్థానే స్థాపయేద్దుభః
భగ్నే ధ్వజే న సగ్రాహ్యస్తమపు విధినా త్యజేత్. ౨౯౧

తతోఽన్యం ధ్వజమాదాయ స్థాపయేదవిలంబితమ్
చోరాద్యైర్బుద్ధిచూర్వం వా పాతితే పూర్వవద్విధిః. ౨౯౨

తత్రాఽధికం ప్రకుర్విత శిల్పిభిస్తక్షణం పునః
అభగ్నధ్వజవత్కుర్యాదన్యత్పూర్వపదత్సరః. ౨౯౩

భాగేనాఽనుపయుక్తస్య ధ్వజస్య త్యాజ్యతైవ హి
దుష్టభాగస్య దానేన న కదాచిత్పరిగ్రహః. ౨౯౪

అథ వా సుదృఢం గృహ్య ప్రతిష్ఠాం మహతీం చరేత్
దుష్టం భాగం వ్యవోహ్యైవ ప్రమాణం లక్షయేత్పునః. ౨౯౫

ప్రమాణమప్రమాణం వా ధ్వజం నాఽన్యేన దారుణా
సంయుతాం వద్ధితాం కుర్యాదేష సార్వత్రికో విధిః. ౨౯౬

యస్తు తామ్రాదినా కుర్యాల్లోహేన కవచాదికమ్
బాలాలయం ప్రకల్ప్యైవ తత్ర కార్యం సమాచరేత్. ౨౯౭

స్థితమేవ ధ్వజం కుర్యాన్న తు తం చాలయేత్కవచిత్

దగ్ధం ధ్వజం పరిత్యజ్య పునరన్యం సమాహరేత్. ౨౯౮

ధ్వజేన్ద్రజాతిభిస్సుప్తే మహాశాన్తిమథాచరేత్
తైస్సమీపముపేతైస్తై సమాస్మాచలతిమాచరేత్. ౨౯౯

వతితే వాత్యయా చైవం ధ్వజస్య శిఖరే తథా
మేఖలాసు చ తత్సర్వం నవీకృత్య యథానిధి 300

ధ్వజదండే తు సంయోజ్య ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్
ధ్వజస్య చలనే చాఽపి ప్రమాదాద్యగ్నిశ్చకే తిథా. 300

భగ్నైర్భగ్నధ్వజస్యోక్తనిష్క్రూతిం తు సమాచరేత్
ఏష ఏష విధిః ప్రోక్తో దండేష్వనేష్వను సర్వతః. 30౨

అశన్యాదినిపాతేన ధామన్యన్తరితే యది
దేవే నష్టే ధ్వజే సుస్థే ధ్వజస్యారాధనం భవేత్. 303

అలయం చ పునః కృత్వా తమేవారాధయేద్ధ్వజమ్
నిరీత్య త్రిణి వమాణి దేవాగారే త్వనిర్మితే. 30౪

తత్ర దేవో స రమతే తద్ధ్వజం తు త్యజేత్సుధీః
అథ వా యత్ర కుత్రాపి ప్రతిష్ఠాప్య సమర్పయేత్. 30౫

అథ వక్ష్యే ధ్వజస్థానం యథాశాస్త్రవినిశ్చితమ్
వీరగోపురయోర్మధ్యే పంచభాగం ప్రకల్ప్య చ. 30౬

వీతాత్మకైస్స చతుర్భాగం పంచమే ధ్వజసంస్థితః
తత్సంధౌ తు ప్రశస్తం స్యాద్ధ్వజానంభవమాచరేత్. 30౭

యది ప్రాకారబాహ్యే స్యాద్ధ్వజస్థానవదాచరేత్
అనుక్తస్థాననిహితం తం చ జ్ఞాన్తవదాచరేత్. 30౮

అశక్తౌ పునరన్యం చ ప్రాకారం కారయేత్క్రమాత్

దేవద్యుగ్విషయం కుర్యాద్ధ్వజం నై వాపరోక్షయేత్. 30౯

యదా చాన్యాలయైర్వాసి గోపురాదిభిరేవ వా.

అభ్యస్తరం భవేచ్ఛేత్తు ఛిద్రం కుర్యాత్తు దృక్పథే. 3౧౦

వృక్షాద్యైః పతితైస్కప్తే చాలితేఽవనతేఽపి చ

తద్ధ్వజం పూర్వవత్కుర్యాత్త్రినూసాభ్యస్తరేఽత్వరః. 3౧౧

కృమ్యాదిభిర్విహంగైర్వా కోటరాదౌ కృతే ధ్వజే

కృత్వా బాలాలయం పశ్చాత్సమీకృత్యాస్పయేత్పునః. 3౧౨

రజ్జుబంధాదికరణే ధ్వజస్యారోహణే కృతే

బాలాలయం స తత్ర స్యాద్వాస్తుశుద్ధిం సమాచరేత్ 3౧౩

ప్రోక్షయేత్పంచగవ్యైస్తు ధ్వజమంత్రేణ హూయతే

అతః ఊర్ధ్వం ప్రవక్ష్యామి నిష్కృతావర్చసక్రమమ్. 3౧౪

ఉక్తేన విధినా యత్ర నష్టే దుష్టేఽపి వా ధ్వజే

పునఃస్థాపనపర్యస్తం కుర్యాద్దేవధ్వజం శుభమ్. 3౧౫

అథ వా కారయేద్విద్వాన్ సువర్ణరజతాదిభిః

ధ్వజం తాలోన్నతం స్థాప్య గర్భాగేహే తు పూజయేత్. 3౧౬

అధివాసాది తత్కృత్వం ప్రతిష్ఠాక్తవదాచరేత్

అచలో వేణుదండస్సాద్ధభాగేహే భవేచ్ఛులః. 3౧౭

ఉత్సనాదౌ తు స్వత్ర వేణుదండం సమాచరేత్

చలదండో వేణుదండ ఇతి స్యాదుత్సవేద్వయమ్. 3౧౮

ఉత్సనాదౌ ప్రవృత్తే తు ఉక్తదోషే త్వయం విధిః

ధ్వజస్థం గరుడం తస్మాదవముచ్య సమాహితః. 3౧౯

సీత్యా తు యాగశాలాయాం సంస్థాప్య తు సమర్చయేత్.

- వేణుదండం ప్రతిష్ఠాప్య సద్యస్తస్మిన్ ప్రయోజయేత్. 3౨౦
- మహాశాన్తిం తథా కుర్యాత్సహస్రాయతిమేవ చ
వైష్ణవం విష్ణుదైవత్యం గారుడం ధావజమేవ చ. 3౨౧
- సాదర్శనం చ కూశాస్మాండాన్ శతమష్టాధికం యజేత్
త్వదైవ దీపదండస్య భవేత్సర్వత్ర చ క్రమః. 3౨౨
- ధ్వజే నారోపయేద్దీపం దీపదండః పృథగ్భవేత్
తత్ర దీపం సమారోప్య న లభేత్ఫలమవ్యయమ్. 3౨౩
- ధ్వజే దీపం సమారోప్య వైష్ణవం శతశో యజేత్
ఆపత్కల్పం ప్రవక్ష్యన్తి ధ్వజే దీపావరోహణమ్. 3౨౪
- దీపయక్తే ధ్వజే నప్తే పూర్వవన్నిష్కృతిం చరేత్
వీశప్రతిష్ఠాహీనే తు ధ్వజస్యారోహణే కృతే. 3౨౫
- వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నృసూక్తం ధావజమేవ చ
గారుడం దశశో హుత్వా ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్ 3౨౬
- ధ్వజదేవస్య చక్రస్య శాంతనందీశయోస్తథా
హీనేఽర్చనే వైష్ణవం చ తద్దైవత్యసమన్వితమ్. 3౨౭
- హుతైః పునరభ్యర్చ్య పశ్చాత్కార్యం సమాచరేత్
భేరీతాడనహీనే చ రాద్రం చ వ్యాహృతీస్తథా 3౨౮
- హుత్వా మహావ్యాహృతీశ్చ భేరీతాడనమాచరేత్
అర్చనాదిషు సర్వత్ర యత్ర ఘంటానినాదనమ్. 3౨౯
- ఏవ ఏవ విధిః ప్రోక్తః పాయశ్చిత్తం సమాచరేత్
ఆరోపితే తు గరుడే హీనే చైవ నివేదనే. 3౩౦
- వైష్ణవం ధ్వజమంత్రో చ హుత్వా గారుడమేవ చ

నివేదయేత్తు ద్విగుణం యమస్వీత్యనుమానయేత్. 33౧

ముద్గాన్నే తు తథా హీనే వైష్ణవం వాయుదైవతమ్
ఆగ్నేయమింకారాదీంశ్చ గారుడం ధ్వజమేవ చ. 33౨

హుత్వా యత్నేన బహుశో మాద్ధికం చ నివేదయేత్
వక్షవాతాతపై స్సమ్యగుపఘాతాదిసంభవే. 333

విష్ణాద్యుపహతే చైవ పక్షిణానుసక్తృకృత్
రజ్జావృత్తుటనే చైవ ప్రమాదాత్పితనేఽపి చ. 33౪

పాతితే బుద్ధిపూర్వం వా అకాలేఽప్యవరోపితే
శూద్రాద్యైరనులోమైర్వా స్పృశ్యే ధ్వజగతే పటే. 33౫

అశుచిం శోభయిత్వాన్యత్రమీకృత్యాసమీకృతమ్
ఉత్సవాధిపదైవత్వం వడ్వారం జహయ్యాద్ధురుః. 33౬

గారుడం ధ్వజమంత్రం చ సహస్రం చైవ హూయతామ్
తతశ్శేషం సమాప్యేత విపరీతం న కారయేత్. 33౭

ప్రమాదాద్బుద్ధిపూర్వం వా పటే దగ్ధేఽన్యమాహారేత్
శాన్తిం పూర్వోదితాం కృత్వా ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్ 33౮

అవరోహణముద్వాసస్తం చ మంత్రేణ కారయేత్
అవరోహణహీనే తు మంత్రేణోద్వాససంభవేత్ 33౯

తతశ్శేషం ప్రకుర్వీత అశక్తావరోహణే
అప్రమాణం పటం గృహ్య మహిళాన్తిం సమాచరేత్. 3౪౦

పునరన్యం సమాదాయ కర్మశేషం సమాచరేత్
హీనే తు చోత్సవారంభస్సవనే వైష్ణవం తథా. 3౪౧

విష్ణుసూక్తం నృసూక్తం చ వారుణం చైవ హూయతే

శుద్ధోదజై రభిషేకస్సాస్యత్ప్రియశ్చిత్తవిధిస్సమైతః 3౪౨

హీనే కాతుకబంధే తు వైష్ణవం శాస్త్రమేవ చ
సాదర్శనం చ హుత్వా తు కాతుకం బంధయేత్స్వరః. 3౪౩

యజ్ఞాగారే కుంభవేద్యా హీనే వాఽప్యధికేఽపి వా
వైష్ణవం పావకం భూమిదైవత్యం చ హునేద్భువః 3౪౪

తోరణానామలాభే తు హునేద్దావారికాన్మనూఁ
హీనాయాం దర్శనమాలాయామాషణం హుత్వేతరాం క్రియాత్

అలంకారవిహీనే తు శ్రీదైవత్యం తథా హునేత్
ప్రాతర్బలిం తు నిర్వాప్య హీనే నిత్యోత్సవే తథా. 3౪౫

వైష్ణవం శాంతవీశౌ చ హుత్వా చోత్సవదైవతమ్
సాయం కుర్యాదుత్సవం తు ద్విగుణం కారయేత్క్రమాత్ 3౪౬

సాయం హీనం తు ద్విగుణం పాితరుత్సవమాచరేత్
ఏకకాలోత్సవశ్చేత్తు కృత్వా కాలద్వయం బలిమ్. 3౪౭

సాయాహ్నే చోత్సవం కుర్యాత్కాలాతీకేఽప్యయం విధిః
ద్వీపతాస్సమావాహ్య ప్రథమేహని పూజయేత్ 3౪౮

ప్రాచ్యాది బలిదానం స్యాదీశానానం ప్రదక్షిణమ్
దేవాహ్వనే వ్యత్యయస్సాద్యస్తీహారోఽథ వా భవేత్ 3౪౯

పూర్వోక్తం నిష్కృతిం కృత్వా ద్విగుణం తు బలిం దదేత్
బ్రహ్మణశ్చ దగీశానాం బలిదానం తు వైత్తికమ్ 3౫౦

అదానే నిష్కృతిం కృత్వా పూర్వోక్తం షష్ఠణం బలిః
చతుష్పథాధిదేవానాం వృతాదీనామభేచ్ఛయా 3౫౧

ప్రథమావాహనాదర్వాగ్వ్యత్యయే పూర్వనిష్కృతిః

ప్రథమం వాస్తుశుద్ధిసాన్యద్యత్ర వై దీయతే బలిః. ౩౫౩

అస్తం శుద్ధ్యన్తి రధ్యాస్తాశ్శుద్ధ్యన్తి సమయే పునః
అకృతాయాం వాస్తుశుద్ధౌ దద్యాద్రధ్యాసు చేద్బలిమ్ ౩౫౪

శాన్తిం కృత్వా తు పూర్వాక్తాం వాస్తుశుద్ధిం పునర్బలిః
అస్తశ్శవే వాచుని తు న బలిభ్రమణం చరేత్. ౩౫౫

శవముద్ధృత్య చశ్చాత్తు పర్యగ్నికరణం భవేత్
అకాలే బలిదానం స్యాదసురప్రీతివృన్ము. ౩౫౬

అకాలే తు బలిం దత్వా కాలే తు త్రిగుణం బలిః
బలిభ్రమణదేశసాన్య ద్వేవస్య భ్రమణాయ హి ౩౫౭

నాన్యత్ర చర్యా దేవస్య లఘుప్రోక్షణ మన్యథా
న హి శ్రద్ధోత్సవే దోషముశస్త్యేనం స హేతరః. ౩౫౮

వాస్తువృద్ధౌ తథా హ్రాసే గ్రామసీమానవీకృతౌ
అనుమాన్య చ దేవేశం శతాష్టకలశాన్లవః. ౩౫౯

కృత్వా సీమాం వినిశ్చిత్వ తతః కార్యం సమాచరేత్
అస్తరా చోత్సవం కుర్యాత్సహస్రకలశాన్లవః ౩౬౦

దేవతావాహనం కృత్వా తథైవోత్సవ మాచరేత్
దేవాదీనాం బలం యస్మాద్విధితే స బలిస్సమృతః ౩౬౧

శ్వనూకరాదిభిర్దుష్టైర్నభిక్ష్యే బలిరుచ్యతే
బలిభుగ్వాయసః ప్రోక్షో గోముఖ్యా మేధ్యజంతవః. ౩౬౨

విపరీతే మహాన్ దోషస్తస్మిన్త్రైహ్వానయేచ్ఛతమ్
బలికేషం న శూద్రోద్ద్యాదర్పణో బలికేషభాక్. ౩౬౩

బలావనుష్ఠానం క్షిప్తే సంక్షిప్తే విధివజాతే

భక్షి తే చానులోమాద్యైః పూర్వోక్తాం నిష్క్రూతిం చరేత్. 3౬౪

బలా పర్యుషితేఽత్యుష్ణే తథా వై వాఽనివేదితే
నివేదనాత్పాగర్వాగ్వా దృష్టే శూద్రాదిభిర్బలా 3౬౫

పూర్వోక్తాం నిష్క్రూతిం కృత్వా సర్వత్ర ద్విగుణం బలిః
దేవతావాహనం యత్ర దేశే ప్రాక్ క్రియతే తతః 3౬౬

తత్రైవ బలిదానం స్యాద్భూవదుద్వాసనం భవేత్
మండలం చ జలం కూర్చయాహ్వనాధార ఉచ్యతే. 3౬౭

రథ్యాసు బలిదానాయ పీఠం శైలాదిభిర్భవేత్
బలిదానం తు గుప్తం స్యాన్న తత్పశ్యన్త్యవేదికాః 3౬౮

తథ్ఘనం తు తిరస్కుర్యాత్కాలే యవనికాదిభిః
బలిప్రదానహీనే తు వైష్ణవం బలిరక్షమ్ 3౬౯

హుత్వా తు నిష్క్రూతిం కుర్యాద్బలిదానం పునస్తదా
బలిద్రవ్యేఽథ వా పాత్రే పతితే భూతలే తథా. 3౭౦

భిన్నే నష్టే చ పూర్వోక్తం హుత్వాన్యం బలిమాహరేత్
బలిదానం తు కృత్యైవ భూతపీఠే క్షిపేత్తతః. 3౭౧

బలిశేషమచుక్తే తు ఘానే బుద్ధ్యా తు నిర్వపేత్
వైష్ణవం చాక్షహమసుం వైష్ణవేనం చ గారుడమ్ 3౭౨

సాదర్శరం చ హుత్వైవ భూతపీఠే బలిం క్షిపేత్
హవిర్నివేదనే హీనే హీనే చ ద్విగుణార్చనే 3౭౩

శాన్తిం చ వైష్ణవం హుత్వా తథాఽభ్యర్చ్య నివేదయేత్
యథోక్తమేవామీ హీనే తు వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్ 3౭౪

నృసూక్తం చ త్రయస్త్రింశత్కృత్వా హుత్వా హునేత్సః

చక్రవీశామితానాం చ కుంభస్థానామధాఽపివా. 32౫

దేవానామర్చనే హీనే వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
నృసూక్తం శాస్త్రమంత్రో చ గారుడం చాక్రమేవ చ. 32౬

హుత్వా పునస్సమభ్యర్చ్య విశేషేణ నివేదయేత్
దేవాలంకరణే హీనే శ్రీదైవత్యం చ వైష్ణవమ్. 322

హుత్వా లంకారమాసాద్య విధినా భూషయేద్గురుః
అలంకారేషు ద్రవ్యేషు నిర్మాణం చందనం సుమమ్. 32౩

తద్ధిత్యాన్యత్సమూదాయ ద్రవ్యం ప్రత్యుశ్య మంత్రతః
పంచగవ్యైస్సమభ్యుక్ష్య తేనాలంకార ఉచ్యతే. 32౪

సృతే గేయేఽథ వా హీనే వైష్ణవం రుద్రదైవతమ్
స్తోత్రహీనే తథా బ్రాహ్మం హుత్వా సారస్వతం తతః. 3౨౦

భక్తబృందైః పరివృతో హీనాయాం వారుణం తథా
వైష్ణవం శాస్త్రదైవత్యం హీనే పిచ్ఛాదికే తథా. 3౨౧

వైష్ణవం జహుయాత్తద్వద్ధవిరక్షమనుం తతః
యానాత్కాలే యాగశాలాం దేవే న ప్రతిగచ్ఛతి. 3౨౨

భవేన్నిత్యార్చనం తత్ర యత్రదేవోఽభివాసితః
భుగ్విార్చనం యథా పూర్వం న తత్తోఽస్తి వ్యతిక్రమః. 3౨3

దేవం ప్రత్యాగతం దృష్ట్వా పునరన్యోత్సవం చరేత్
దిసవ్యసాయే కుర్యాచ్చ తత్కాలనియతోత్సవమ్. 3౨౪

అతీతముత్సవం చాపి తంత్రేణాత్ర సమాచరేత్
తద్దినేష్యప్రమాదాచ్ఛేద్భూయాత్కాలస్య యాపనమ్. 3౨౫

న జహ్యేదేవకుర్యాచ్చ తత్కాలోచితముత్సవమ్

- అత్ర ప్రమాదే తు భవేత్పూర్వోక్తైవ హి నిష్కృతిః. 30౬
 దీక్షితో వస్త్రమాల్యాద్యైః పంచాగార్పితభూషణైః
 చరేన్నిత్యం విశుద్ధాత్మా విపరీతే తు దోషకృత్. 30౭
 దీక్షాంగస్య తు వస్త్రస్య తథా ప్రతిసరస్య వా
 నాశే తత్ర మహాన్ దోషస్తదాన్యత్పూనరాహరేత్. 30౮
 సహస్రం విష్ణుగాయత్రీం హుత్వా శాన్తిమధాచరేత్
 యావద్దీక్షాభవేత్తావద్దీక్షాంగస్య పరిగ్రహః. 3౦౯
 అస్తే తు తద్గతాశక్తిస్సన్వయమేవాఽవహీయతే
 అథ వా మోచనం కుర్యాదితి కే చిద్విదన్తి హి. 3౧౦
 తత్ర పూర్ణాహుతిం కాలం ప్రవదన్తి విపశ్చితః
 ప్రతిపాస్తే తు సా దీక్షా భవేదుత్సవసంగతా. 3౧౧
 స తత్ర దీక్షాసాంకర్యం ద్వయమేకత్ర చేద్యది

- అన్యోన్యం కలహాయస్తే యద్యాచార్యాదయః క్రతౌ. 3౧౨
 మహాననర్థస్తత్ర స్యాత్ప్రతిభూగృహరుత్ర హి
 గురువాక్యం చ రాజాజ్ఞాం సమమాహుర్మహాషణయః. 3౧౩
 దీక్షితే వర్తమానే తు నాన్యం తత్ర ప్రవేశయేత్
 న హ్యేకస్మిన్ భవేత్కార్య ఆచార్యద్వయ సంగతిః. 3౧౪
 ప్రమాదాద్బుద్ధిపూర్వం వా కలహే క్షతజస్యతిః
 క్షతాని వా భవేయుస్తం విస్పృజ్యాన్యేన కారయేత్. 3౧౫
 స తస్య తు భవేద్దీక్షా మహాశాన్తిం తు కారయేత్
 స దీక్షితో భవేదేవ పూర్వస్య ప్రణిధిస్స హి. 3౧౬
 యావదాశౌచసంక్రాన్తి రాశౌచేత్సమచిర్భవేత్.

పునరన్యం సమాదాయ శేషం పూర్వవదాచరేత్.

౩౯౭

అదౌ మధ్యే తథా౭ నై చ హీనే బ్రాహ్మణభోజనే
త్రివారం తు మహాశాన్తిం హుత్వా బ్రాహ్మణభోజనమ్.

౩౯౮

ద్విగుణం కారయేచ్ఛేవ వైష్ణవానాం తు పూజనమ్
పునాతి పూజితస్పద్యః పాపభ్యో వైష్ణవస్సకృత్.

౩౯౯

అవైష్ణవైశ్చ పాపంఽరూఢే దేవే త్వస్థకృత్
తద్దోషశాస్తయే కుర్యాత్సహస్రకలశాష్టవమ్.

౪౦౦

అవైష్ణవకృతాపూజా హన్తి పుణ్యం పురాతనమ్
యానాత్తు పతితే దేవే శీఘ్రిముద్ధృత్య సాదరమ్.

౪౦౧

‘క్షమ’న్వీత్యనుమాన్వేయ శుద్ధోదైరభిషిచ్య చ
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నృసూక్తం సహితం క్రమాత్.

౪౦౨

దినాధిపస్య దైవత్యం హుత్వా చోత్సవమాచరేత్
చక్రవీశాఖమితాదీనాం బింబాభావే పృథక్ పృథక్.

౪౦౩

తండులోపరిపాత్రీషు కూర్చేపావహ్యా మంత్రతః
తత్తద్రూపం తు సంస్మృత్య సమధ్యర్చ్య విధానతః.

౪౦౪

హుత్వా చ తత్తద్దైవత్యం పశ్చాదుత్సవమాచరేత్
పతనే తు తక్షాతేషాముద్ధృత్యైవ చ పూర్వవత్.

౪౦౫

స్నాపయిత్వా హునేత్తత్తద్దైవత్యం వైష్ణవం తథా

యానాత్తు పతితే బింబే హీనాంగే దోషగౌరవే

౪౦౬

పద్మానలే మహాశాన్తిం హుత్వా తద్దోషశాస్తయే

ధృవజేరే సమారోఽయ తచ్చక్రిం విధినా తతః. ౪౦౭

కౌతుకం స్నాపనం వాఽథ బలిబేరమథాఽపి వా
యథాహాం సమలంకృత్య సమూవాహ్య యథావిధి. ౪౦౮

సమభ్యరోఽప్యేత్సవం కుర్యాన్న తత్రీస్యాద్యవ్యతిక్రమః
బేరాస్తరస్యాలాభే తు రత్నం వా కాంచనం తథా. ౪౦౯

న్యన్య పాత్రే సమూవాహ్య సమభ్యర్చ్య దినే దినే
మహాశాంతిం చ హుత్వైవ పునరుత్సవమాచరేత్. ౪౧౦

హీనాంగం చ పునశ్చేరం సంధానవిధినా పునః
సంధాయ చాత్వరేణైవ ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్. ౪౧౧

పతనే గాయకాదీనాం శ్రీదైవత్యం చ వైష్ణవమ్
వాదకానాం తు పతనే బ్రాహ్మం రౌద్రం తథైవ చ. ౪౧౨

అచార్యాదీనాం తు పతనే సంక్షోభే చ తథాకృతే
అవకాశం వైష్ణవం తద్విధ్యజాదీనాం చ పాతనే. ౪౧౩

ధ్వజం చ వారుణం చైవ వాయవ్యం చ హునేద్విధిః
వషణ్ధారాసు వాత్యాయాం విద్యద్ర్యజసమాహతౌ. ౪౧౪

కాలే న చోత్సవం కుర్యాత్కుర్యాచ్చేదైవ్యవం తథా
విష్ణుసూక్తం నృచూక్తం చ శ్రీభూదైవత్యమేవ చ. ౪౧౫

హుతోత్సవం ప్రకుర్వీత విపరీతే తు దోషకృత్
వీధ్యస్తరే వషణ్ధారాప్రవేశేఽశనిగర్జితే. ౪౧౬

తృణపాంసు సమాయుక్తవాలస్పశేక విశేషతః

కలహాధ్వనిసంయుక్తే నేపం సంస్పృశ్య మంత్రవిత్. ౪౧౭

వైష్ణవం దిద్దైవత్యం చ వారుణం వాయుదైవతమ్.
యద్దేవాదీంశ్చ హుతైవ పునరుత్సవమాచరేత్. ౪౧౮

కలహే రుధిరస్రావే దాహే చాప్యుత్సవే తతః
వైష్ణవం చాగ్నిదైవత్యం బ్రాహ్మం రాద్రం తథైవ చ. ౪౧౯

తద్దినాధిపదైవత్యం జహుయాత్ప్రేక్షయేద్ధిమ్
ఆలయాభ్యస్తరే చైవ శస్త్రాద్వైర్మరణే సతి. ౪౨౦

తచ్ఛీఘ్రిమహామైవ పద్మాగ్నౌ జహుయాత్తథా
మహాశాన్తిం తద్దినాధిదైవత్యం చ విశేషతః. ౪౨౧

వీథ్యాం చేన్మరణాదాతు తచ్ఛీఘ్రిం తు వ్యపోహ్య చ
శాన్తిహూతం చ హుతైవ పునరుత్సవమాచరేత్. ౪౨౨

నాడికాయా అథార్యాక్పేత్పునరుత్సవమాచరేత్
ఆలయస్యాశీతిదండాభ్యస్తరే తు శవే సతి. ౪౨౩

తతోత్సవం న కుర్యాత్తు కుర్యాచ్ఛేత్స వినశ్యతి
తచ్ఛీఘ్రిమహామైవ ప్రియశ్చిత్తం యథోదితమ్. ౪౨౪

మహాశాన్తిం పాషాదం చ చహుత్వా చోత్సవమాచరేత్
నగరే విధిరేషస్సాస్యధ్రామే నైష వికల్ప్యతే. ౪౨౫

ఆస్తశ్శవే నైవ కుర్యాదుత్సవం గామివృద్ధయే

ధ్వజస్వరోహణాదూర్ధ్వం యావత్తీర్థదినం భవేత్. ౪౨౬

అన్యోత్సవం శుభం కర్మ కుర్యాచ్ఛేదాభిచారికమ్
తద్దోషశమనాయైవ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. ౪౨౭

స్మసూక్తం పాషాదం చైవ హుత్వా విప్రాన్స్త భోషయేత్

తీర్థామత్స్వర్వరాతౌ తు హీనే కాతుక బంధనే. ౪౨౮

శయనే వా వైష్ణవం చ శ్రీభూదైవత్యమేవ చ
సాదర్శనం చ హుత్వాస్తే యథోక్తం తు సమాచరేత్. ౪౨౯

తీర్థాన్ననే తు కాలస్యాఽతీతే హీనే చ వైష్ణవమ్
వారుణం స్కందదైవత్యం హుత్వా చోక్తం సమాచరేత్. ౪౩౦

ధ్వజావరోహణే హీనే తద్రాతౌ ధ్వజమేవ చ
గారుడం వైష్ణవం హుత్వా దేవేశం ప్రార్థయేద్ధరుః ౪౩౧

అవరోహణకాలే తు బలా హీనే విశేషతః

ధ్వజదేవం సుసంపూజ్య వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్ ౪౩౨

తదాలయస్థదేవానాం మంత్రాంత్రైచ విశేషతః

హుత్వా దేవేశమభ్యర్చ్య ధ్వజం సమవరోహయేత్ ౪౩౩

ఉత్సవాస్తాప్తవే హీనే వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్

పురుషసూక్తం జయాదీంశ్చ మూర్తిమంత్రాంశ్చ హవయేత్ ౪౩౪

అత్రాఽనుక్తేషు దోషేషు ప్రాయశ్చిత్తం భవేదిదమ్

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నృసూక్తం చ తథైవ చ ౪౩౫

హూయతే విష్ణుగాయత్రీ సర్వపాపప్రాణాశిని

ఏవమష్టావింశతిర్వా శక్తావష్టోత్తరం శతమ్ ౪౩౬

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

ప్రక్షిప్తాఽధికారే న ప్రవినోఽధ్యాయః.

అథాఽష్టావింశోఽధ్యాయః.

— ప్రా య శ్చి త్త మ్ —

అథాస్పృశ్యస్పృశనే తు ప్రియశ్చి త్తం ప్రవక్ష్యతే
సర్వమూషకమంశాకమాగ్ధారనకులాదిషు

౧

గర్భాగారం ప్రవిష్టేషు విఘ్నాత్రాదివిసర్జనే
వ్యపాహ్య తత్పంచగవైస్తథాబ్లింగాభిరేవ చ

౨

వైష్ణవం విష్ణుగాయత్రీం శతమష్టోత్తరం జపేత్
ధృవం చై వాధితిష్ఠత్సు విఘ్నాత్రాదివిసర్జనే

౩

క్షీప్రం వస్త్రేణ సంశోధ్య మార్జయిత్వా కుశేన చ
అపాహిరణ్యవర్ణాభిః పాపమానీభిరేవ చ.

౪

సంసౌత్య చార్పయేద్దేవమన్యథా విపరీతకృత్
స్పృశేత్తైరేవ బింబానాం శుద్ధోదైస్సన్నయేద్విధిః

౫

ఉదక్యయా సూతికయా రజకేనాస్త్యజాతిభిః
ప్రథమావరణే విష్టే చార్పాస్థానే చ పఞ్చదామ్.

౬

ప్రవిష్టే చాఽథ సంస్పృష్టే దాశ్మణ్యోద్దీప్య వహ్నినా
హుత్వా చ వాస్తుయజ్ఞేన పంచగవైస్సముత్య చ

౭

కృత్వా పుణ్యాహమస్తే తు నిత్యాగ్నౌ జహుయాత్తతః
దావాఽకమసుం చై వ ద్వారపాలం చ నైష్ఠవమ్.

౮

బాహ్యవరణపక్షే తు మార్జనేనోపలేపనైః
ప్రోక్షణైర్వాస్తుయజ్ఞేన శుద్ధిర్భవతి సర్వతః.

౯

అర్చాకాలే తు దృష్టేషు చైతేషు విధినా హరిమ్
సంస్నాప్య పంచగవ్యైస్తు శుద్ధోదైస్సాప్య చాఽత్పరః ౧౦

ప్రోక్షణైః ప్రోక్ష్య హుత్వా తు పూర్వవచ్చార్చయేత్తతః
ఏతేషు సంప్రవిష్టేషు చాలయాఽభ్యస్తరే తథా ౧౧

తత్సప్తప్రహవిషాం చైవ ప్రమాదాత్తు నివేదనే
శోధయిత్వాఽథ తద్ద్రవ్యం యథావిధి విశేషతః ౧౨

వాస్తుఃపాలామం చ హుత్వాఽథ పర్యగ్నికరణం చరేత్
పంచగవ్యైస్సమభ్యుత్య పుణ్యాహమపి వాచయేత్. ౧౩

సంస్నాప్య కలశైర్దేవం హుత్వా నిత్యాఽనలే తతః
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నృసూక్తం రాద్రమేవ చ ౧౪

బ్రాహ్మం చ శ్రీమహీసూక్తే బ్రాహ్మణా భోజయేత్తతః
స్పృష్టేతు చైతైశ్చింబేషు ధృివాదిషు విశేషతః ౧౫

కృత్వా తు పూర్వవచ్ఛుద్ధిం వాస్తుఃపాలామం చ కారయేత్
పర్యగ్నిపంచగవ్యాభ్యాం శోధయిత్వా తతః పరమ్. ౧౬

సంస్నాప్య కలశైర్దేవమబ్జాగ్నా విధివత్తదా
మహాశాంతిం చ హుత్యైవ ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్ ౧౭

శూద్రాద్వైరనులోమైశ్చ స్పృష్టం దత్వా హవిస్తతః
పంచగవ్యైశ్చ శుద్ధోదైదేవం సంస్నాప్య చాదరాత్ ౧౮

పుణ్యాహం కారయేత్పశ్చాద్విగుణం తు నివేదయేత్
మహాసాతకిభిశ్చైవ చండాళైః పుల్కసాదిభిః. ౧౯

అలయే సంప్రవిష్టే తు తత్సప్తప్రహే వినివేదితే
సప్తాహం మహతీం శాంతిం హుత్వాబ్జాగ్నా విధానతః. ౨౦

సంస్కృత్య కలశైర్దేవం ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్
పునశ్చ ధృవజేరే వా బింబేష్వనేయం మందిరే. ౨౧

స్పృష్టేషు పూర్వవచ్చుద్ధిం కృత్వా ద్విగుణమేవ చ
హుత్వా తు మహతీం శాంతిం సంస్కృత్య కలశైర్విభుమ్. ౨౨.

ప్రతిష్ఠా క్రక్రమేజైవ ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్
వతితే చైవ పాపంఙ్గా చాన్యశంతేణ దీక్షితే. ౨౩

ప్రవిష్టే గర్భగేహే తు వాస్తుశుద్ధిం విధాయ చ
హుత్వా తు మహతీం శాంతిం ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్. ౨౪

ఉక్తేష్వితేషు సతతం ప్రథమావరణే తథా
ద్వితీయే వా సంచరత్సు మాసేఽతీతే విశేషతః. ౨౫

మాసమేకం మహాశాంతిం హుత్వా కృత్వా విధానతః
కషణాది పునః కృత్వా ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్. ౨౬

తథా సంవత్సరేఽతీతే త్యక్త్వా చావాహనాదికమ్
కాతుకాదీంతుసంరక్ష్య గర్భాగారాది సర్వతః. ౨౭

వాసయేద్దా విశేషేణ మాసేఽతీతే విశేషతః
సర్వత్ర శుద్ధిం కృత్వా తు హుత్వా మాసత్రయం తతః. ౨౮

మహాశాంతిం తథా కృత్వా కషణాది పునః క్రియాః
బాలాలయం చ సంకల్ప్య బింబశుద్ధిమధాచరేత్. ౨౯

జలాధివాసనాద్యైశ్చ తథా విత్రాసుసారతః
అశీత్యధికసాహస్రైస్సంస్కృత్య కలశైర్హారివిమ్. ౩౦

బ్రాహ్మణా భోజయితైవ సంపూజ్యసి చ వైష్ణవాః
బాలాలయే ప్రతిష్ఠాప్య దేవేశం విధివత్తతః. ౩౧

ఆలయం చైవ సర్వత్ర సవీకృత్య విశేషతః
మహాప్రతిష్ఠాం కృత్యైవ దేవదేవం సమర్చయేత్. 39

ఏతైస్సంసర్గిణాం స్పృశే- నూతికోక్తైవ నిష్క్రమిః
స్పృశే తత్సంసర్గిణాం చ శుద్ధిస్సాన్యశ్చివనాదినా. 33

తత్సంసర్గిణాం చైవ న దోషః పరికథ్యతే

ఆశౌచవద్విదస్పృష్టహవిహం చ నివేదనే. 38

ఏకాహం తు మహాశాంతిం హుత్వా సంస్నాప్య చోదకైః
పుణ్యాహం వాచయిత్వైవ పూర్వవచ్చ సమర్చయేత్. 34

స్పృష్టేషు చాఽథ బింబేషు కాతుకాదిషు వా ధృవే
పూర్వవస్మహతీం శాంతిం హుత్వా సంస్థాపయేత్సువః. 35

ప్రవిష్టే చాలయాద్బాహ్యే సర్వత్ర చ యథాహాకమ్
గౌరవం లాఘవం జ్ఞాత్వా సర్వమూహ్యైవ కారయేత్. 32

ఖిద్యోతపక్షిజాతాదిప్రవేశే చాఽలయాన్తరే
స్పృశే చైవ బింబానాం కృత్వా పర్యగ్ని పూర్వవత్. 36

సంశోధ్య పంచగవ్యైస్తు శుద్ధోదైరభిషిచ్య చ
ప్రోక్షణైః ప్రోక్ష్య నిత్యాగ్ని ఛల్లాం వా వైష్ణవం హునేత్. 37

బింబాదీ తత్సంసర్గా సంతోధ్యైవ చ పూర్వవత్
శుద్ధోదైసాన్నిప్య పుణ్యాహం కృత్వోక్తం హోమమూచరేత్.

పూర్వముక్తేషు దేశేషు శ్వాదీనాం వా నృణామపి
ఛేదనే తాడనే చైవ రక్షసావే మృతౌ తథా. 30

తద్వ్యపోహ్య చ తద్దేశశుద్ధిం కృత్వా విధానతః
వాస్తుహూమం చ హుతైర్వివ కలశైస్సాన్నిప్య సప్తభిః. ౪౨

తద్దోషశమనార్థం చ మహాశాంతిం హునేత్తతః
అభ్యర్చ్య పూర్వపద్దేవం హవిస్సమ్యక్ష్వి వేదయేత్. ౪౩

సంభూతే త్వాలయాద్భాష్యే కృత్వా పర్యగ్ని పూర్వపత్
దేవం శుద్ధోదశైస్సాన్నిప్య శాంతిం హుత్వా విధానతః. ౪౪

సంపూజ్య వైష్ణవాంశ్చైవ పూర్వపత్సమ్యగర్చయేత్
దేవేశస్య శవే దృష్టే సంసాన్య కలశైహకరిమ్. ౪౫

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పౌరుషం జహుయాత్తతః

గజాశ్వపశుముఖ్యేషు ప్రథమావరణే పునః, ౪౬

మృతేషు తద్వ్యపోహ్యైవ ఖనిత్వా తాదృశం ఫలమ్
వాస్తుహూమం చ హుత్వా తు శుద్ధోదైరభిషిచ్య చ. ౪౭

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పౌరుషం జహుయాద్విధిః

ప్రసేవీదే రుధిరస్యావే రోదనే జల్పనే తథా ౪౮

హసీ దృష్టే మహాబేరీ సత్పు ధూమాదిషు స్వతః
అలయాభిముఖేఽబ్జాగ్నిం సాధయిత్వాఽథ వైష్ణవమ్. ౪౯

విష్ణుసూక్తం నృసూక్తం చ ఈంకారాః పారమాత్మికమ్
హుత్వా సంసాన్య దేవేశం కలశైస్సప్తభిః క్రమాత్. ౫౦

సమభ్యర్చ్య హవిర్దత్వా బ్రాహ్మణా భోజ్య సాదరమ్
వైష్ణవాంశ్చ సుసంపూజ్య దద్యాదాచార్యదక్షిణమ్. ౫౧

తృణవల్మీకకీటాదాపుత్పన్నే తత్ర పూర్వవత్
శాంతిం పూర్వోద్దితాం హుత్వా భోజయిత్వాఽపి బ్రాహ్మణాః.

దేవం బాలాలయే స్థాప్య నవీకరణమాచరేత్
విమానే తు హతాద్భిన్నే పతితే వా విధానతః. ౫౩

శాంతిం మాసత్రయం హుత్వా కర్షణాది విధాయ చ
బాలాలయం చ సంకల్ప్య కృత్వా చాప్సవిధివాసనమ్. ౫౪

లింబశుద్ధిం తు కృత్యైవ సంసన్నప్య కలశై హారిమ్
అశీత్యధికస్నాహస్సైర్యధావిభవవిస్తరమ్. ౫౫

బ్రాహ్మణా భోజయిత్వైవ సంపూజ్యైవ తు వైష్ణవాః
దేవం బాలాలయే స్థాప్య నవీకృత్యాలయాదికమ్. ౫౬

సర్వత్ర చావిశేషేణ ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్

తత్ప్రాశనిహతే చైవ మక్షికాదిభిరావృతే. ౫౭

సంసన్నప్య కలశై దేవం పూజాం కృత్వా విశేషతః
ప్రభూతం తు నివేద్యైవ హుత్వా శాంతిం విధానతః. ౫౮

బ్రాహ్మణా భోజయిత్వైవ పునస్సంధానమాచరేత్

సూషికీలే వినష్టే తు విమానోపరి సంస్థితే. ౫౯

విమానకల్పవత్కృత్వా పునస్సంధానమాచరేత్
ఆకాశే ప్రతినూర్యస్య దర్శనే వైష్ణవం తథా. ౬౦

సౌరం చ దశకృత్వస్తు హుత్వాఽభ్యర్చ్య విశేషతః
ద్విధాహే వైష్ణవం ద్విదైవత్యమాగ్నీయమేవ చ. ౬౧

శిలావర్షే వారుణం చ వైష్ణవం త్రిశ్చత్రిశ్చతా
అకాలే శశినః పూర్వా త్తయే వా ప్రతిదర్శనే. ౬౨

మహూత్పతే చ మహతీ హుత్వా శాన్తిం విధానతః
దేవం విశేషతోఽభ్యర్చ్య బ్రాహ్మణా భోజయేత్తతః ౬౩

ఆలయాభ్యస్తరే బాహ్యప్రాకారే వా విశేషతః
రక్తస్త్రీదర్శనే చైవం తం దేశం పరిశోధ్య చ ౬౪

దేవం విశేషతోఽభ్యర్చ్య హవిస్సమ్యక్ష్మి కేదయేత్
ధ్రువజేరే కాతుకాదా స్పృష్టే చైవ ధ్రువోదితామ్. ౬౫

శుద్ధిం జలాధివాసం చ కృత్వా సంస్థాపయేత్పనః
గర్భాలమే తు సర్పాదిదర్శనే తద్వ్యోహోహ్య చ ౬౬

గోమయేనోపలిప్యైవ గవ్యైరభ్యుత్య పంచభిః
బోపానసాగ్నిమాధాయ వైష్ణవం శాన్తిమాచరేత్ ౬౭

పుణ్యాహం వాచయితైస్త్వ బ్రాహ్మణా భోజయేత్తతః
సర్పాదా తు మృతే తత్ర తద్వ్యోహోహ్యోపలిప్య చ ౬౮

పంచగవ్యైస్తు సంప్రోత్య వాస్తుశుద్ధిం విధాయ చ
సంస్నాప్య కలశైః దేవం చతుర్వంశతిభిస్తదా ౬౯

ఏకాహం పాండరీకాగ్నా మహాశాన్తిం విధాయ చ
ధ్రువాదిషు తు బింబేషు ముహుస్సప్తృష్టేషు తైస్తథా ౭౦

దేవం శుద్ధోదకై స్నాన్య మహాశాన్తిం విధాయ చ
పుణ్యాహం వాచయితైస్త్వ విశేషార్చనమాచరేత్. ౭౧

మృతే ప్రాసాదబాహ్యే తు తద్వ్యోహోహ్య చ పూర్వవత్

ప్రాక్షయైః ప్రాక్ష్య చ హునేద్దిద్వైవత్యం చ వైష్ణవమ్ 29

చాకస్థానే గోపురాదా మృతే సర్వే వ్యపోహ్య చ
ఉపలిప్య చ నిత్యాగ్నౌ వైష్ణవం చ విశేషతః. 23

తత్థానాధిపదై వత్యం దశశో జుహుయాద్విధిః

ఆలయాభ్యంతరే దైవ సర్వత్రావరణేఽపి వా 24

మహావాతేఽతివృష్టౌ వా శత్రువోరాద్యుపప్లవే
సంస్నాప్య కలశైర్దేవం వాస్తుహూమం విధాయ చ 25

పర్యగ్నిపంచగవ్యాభ్యాం శోధయిత్వా విధానతః
పుణ్యాహం వాచయిత్వైవ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్ 26

నృసూక్తం శ్రీమహిమంత్రా బ్రాహ్మం రాద్రం విశేషతః
ప్రాజాపత్యం చ హుతైస్వ బ్రాహ్మణా భోజయేద్విధిః 22

అథ వక్ష్యే విశేషేణ భయరక్షార్థనిష్కృతిమ్
చోరైరమితైరథ వా పరచక్రేణ సంకులే. 27

లోహజప్రతిమానాం చ తిరోధానం ప్రకల్పయేత్
శుచా దేశే సుగుప్తే తు ఖనిత్వా చావటం ఘనమ్. 28

సికతాభిః ప్రపూరైస్త్వ కుళానాస్తీర్య చోపరి
అవటేఽభ్యర్చ్య భూదేవీమాహాహి'ష్ఠేతి ప్రాక్ష్య చ. 29

దేవాగారం పృథివ్యైవ యజమానయతో గురుః
దేవదేవం ప్రణమ్యైవ సమభ్యర్చ్యైనుమాన్య చ. 30

యోవత్కాలం భయం భూయాత్ప్రవదీశ జనార్దన

- హరిణ్యా సహితస్తత్ర శయాథా' ఇతి సన్మనుమ్ ౮౨
- విజ్ఞాప్య శక్తిం బింబస్థాం ద్రువబేరేవరోపయేత్
బేరాభావే తు హృదయే సమారోప్య విధానతః ౮౩
- ఋరం రంహ' ఇతి ప్రోచ్య పీరాదాదాయ చాత్పరః
'ప్రతద్విష్టుస్తవత' ఇత్యవతీ న్యస్య రక్షిణమ్ ౮౪
- 'యదైవిష్టవ'మితి ప్రోచ్య సాక్షిరశ్శాయయే తతః
అవటం సికతాభిర్వా మృదా వా పూర్య యశ్నతః ౮౫
- అద్భిద్రం సుస్పృథం కుర్యాదవటం పరిరక్షితమ్
వశ్చానభ్యస్తరం గత్వా దేవదేవం ప్రణమ్య చ ౮౬
- గ్రథితం పంచదశభిర్దర్శైః కూర్చం ప్రగృహ్య చ
ద్వాదశాంగులదీగ్లుస్తు జీవస్థానే నిధాయ చ. ౮౭
- ధృవబేరాత్సమాదాయ తత్కూర్చేర్చనమాచరేత్
బాలాలయం భవేచ్ఛేత్తు అర్చావీతే విశేషతః. ౮౮
- కూర్చం సన్న్యస్య హృదయాత్ప్రణిధ్యాం వినివేశ్య చ
కూర్చం తు బింబవత్స్పృత్యా మనసైవాక్షరాణి తు ౮౯
- తత్తత్థానే తు సంస్కృత్య సన్న్యస్యావహ్మ్య చార్పయేత్
స్థుపనాదా తు సంప్రాప్తే కుర్యానభ్యుక్షణం బుధః ౯౦
- మాసాదూర్ధ్వం తు తత్కూర్చం వ్యపోహ్యన్యం నిధాపయేత్
కాలే తు బింబముద్భృత్య సంశోభ్యాన్మాదిభిస్తదా ౯౧
- పుణ్యాశుస్తే కృతేష్పుశ్య స్పర్శనే త్వవిలంబితమ్
కృత్వా జలాధివాసాదీనంకురార్పూపూర్వకమ్ ౯౨
- ఆలయాభిముఖే వాపి దక్షిణే వా మనోరమే

ప్రపాయాం నుండవే కూటే యద్వాఽబ్జాగ్నిం విధాయ చ	౯౩
తదుత్తరే వాస్తుహోమం హుత్వా బింబసమీపతః	
పర్యగ్నికరణం కృత్వా గవ్యైస్సంశోధ్య పంచభిః	౯౪
అబ్జాగ్నా పశ్చిమే భాగే బింబార్ధాధికవిస్తృతామ్	
భాగోన్నతాం యథాలోభోన్నతాం ధావ్యైర్విసాయ చ	౯౫
వేదిం మనోహరాం చైవ వాసాంస్యాస్తీర్య పంచ చ	
సంస్నాన్య కలశైర్దివ్యైశ్చతుర్దశభిరేవ చ	౯౬
పుణ్యాహస్తే ప్రతిసరం బద్ధ్వా కౌతుకపూర్వకమ్	
జేరాణి దేవీరహితం శాయయేచ్ఛయనే శుభే.	౯౭
అవతారాణాం తు శయనం పృథగేవ విధీయతే	
పరిపిచ్య చ పద్మాగ్నా హశాత్రిశంసనమాచరేత్.	౯౮
దేవేశస్య చ దేవ్యాశ్చ అవతారగణస్య చ	
దక్షిణప్రణిధౌ చైవ యోగదానామథోత్తరే.	౯౯
ఆవాహ్య కృత్వా నిర్వాపం హునేదాజ్ఞాహుతీః క్రమాత్	

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తం తథైవ చ.	౧౦౦
గాయత్రీ వైష్ణవీ చైవ ద్వాదశాక్షరమేవ చ	
ప్రాజాపత్యం మిందాహుతీ విద్విన్నం జహుయాదయమ్.	౧౦౧
శాన్తిహోమ ఇతి ప్రోక్తా మహాశాన్తిం జగతుః పరే	

షడ్గానే సమతే తు హుత్వా శాన్తిం విశేషతః.	౧౦౨
సక్తులాజతిలాపూపై రాజ్యమిత్యైస్త వైష్ణవమ్	

విష్ణుసూక్తం చ ప్రత్యేకం శతశో జహుయాద్విధిః ౧౦౩

శ్వేతం రక్తం సరోహతమలాభే బిల్వకచ్చదమ్
ఘృతాప్లుతం తు నైష్ఠవ్యా గాయత్ర్యా జహుయాత్తథా ౧౦౪

సర్వదైవత్యరుస్తే చ జహుయాత్పారమాత్మికమ్
ఏనమేకే మహాశాస్త్రహోమమాచక్షతే బుధాః ౧౦౫

వశ్చాదప్యవతారాణాం తిత్తన్మంత్రిం విశేషతః
పృథగజ్ఞోత్తరశతం హుత్వా రాత్రిం నయేత్తతః. ౧౦౬

స్నాత్వా ప్రభాతే దేవేశం ప్రణమ్య ప్రణవేన తు
జోధయిత్వాఽభివన్ద్యైవ శరుణాభే శ్చమస్య మే ౧౦౭

శతం సహస్రమయుతిమసంఖ్యేయం ముహుర్ముహుః
కృతానామపరాధానామితి సంప్రద్యో భక్తితః. ౧౦౮

ప్రాచీన వస్త్రమాల్యాదీన్ వ్యసోహ్యన్యైర్విభూష్య చ
సర్వవాద్య సమాముక్తం శాకునం సూక్తముచ్చరన్ ౧౦౯

తోయధారాం పురస్కృత్య గచ్ఛేత్తు పురతో గురుః
స్థాపకా దేవముద్భృత్య కృత్వా ధామప్రదక్షిణమ్ ౧౧౦

అభ్యంతరం ప్రవిత్యైవ స్థాపయేయశ్చ పూర్వవత్
దేవపాదా గురుస్సప్తస్థావై నైష్ఠవం విష్ణుసూక్తకమ్. ౧౧౧

పాదపం చాత్మసూక్తం చ జప్త్వా ధ్యాత్వా విధానతః
భృగవాద్వా హృదయాచ్ఛక్తిం ప్రణిధ్యాం తు నివేశ్య చ ౧౧౨

కృత్వాఽక్షరాణాం విన్యాసమావాహనమథాచరేత్

- తదాలయగతాం శైవ జేవానన్యాం తస్మాత్సమాహ్వయేత్. ౧౧౩
- పుణ్యాహం వాచయేత్పుణ్యావ్యభోక్తం పూర్వమాచరేత్
యజమానోపి శుద్ధాత్మా దద్యాదాచార్యదక్షిణామ్ ౧౧౪
- పశ్చాదగ్నిం పరిస్తీర్య శాన్తిహోమం సమాచరేత్
యథావిధవవిస్తారముత్సవం స్తుపనం చరేత్ ౧౧౫
- అశక్తస్సప్సవం కుర్యాదన్యత్సర్వం చ పూర్వవత్
కూర్వాదావర్చనే హినే తస్మిచ్ఛ్రుతిమథాచరేత్ ౧౧౬
- ఏవం చేద్వత్సరేఽతీతే పునస్థాపనమాచరేత్
అవతారివిశేషస్య పృథక్కుర్యాదితీతరే ౧౧౭
- తేహం పునః ప్రతిష్ఠా చేత్తత్తద్ధోమం తు కే చన
ఇథం స్యాద్భయరక్షార్థంవక్త్రస్సర్వసిద్ధిదా. ౧౧౮

- అథ వక్ష్యే విశేషేణ పునర్బాలాలయం బుధాః
మహాబేరే విమానే చ పతితే జరితే తథా. ౧౧౯
- భిన్నేఽంగహినే నిహతే వాత్యయాఽశనినాఽథ వా
వర్షక్షయే ఫలభ్రంశే గర్భగేహస్య చాఽన్యథా. ౧౨౦
- వీరగర్భాదినాశే వా అస్పృశ్యైర్వా ప్రవేశనే
ఉన్నతస్థాపనేచ్ఛాయాం కుర్యాద్బాలాలయం హరేః ౧౨౧
- బాలాలయేఽభ్యర్చ్యమానే సః భూతే స్థానసంకటే
చండాలాధిష్ఠితే చైవ స్థాననాశే న్రూదాదిభిః. ౧౨౨
- అన్యత్ర తూదితే దేశే కృత్వా పూర్వోక్తమార్గతః
కషణాదిక్రియాస్సర్వా బింబమానీయ చాదరాత్. ౧౨౩
- ప్రతిష్ఠాప్య తు తత్రైవ కుర్యాన్మూలాలయం తతః

బాహ్యే దైవ విమానస్య చాంగోపాంగక్షతో తథా ౧౨౪
 మక్షికాత్పణవల్మీకపాదపాద్యైర్విభేదనే
 వినా బాలాలయస్థానం శక్తిం గృహ్య విమానగామ్. ౧౨౫
 తదంగదేవతానాం చ సమారోప్య ధ్రువే పునః
 నవీకృత్య విమానోక్తప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్ ౧౨౬

అకృత్వా దేవతారోపం మహాబేరే విశేషతః
 విమానం నాధితిష్ఠేత స్వత్రాయం విధిస్మృతః ౧౨౭
 విమానధృవయోర్నాశే యుగపత్తత్రనిష్క్రూతిః
 కాతుకాదిక ప్రతిష్ఠాప్య విహాయ ప్రార్థనామనుష్ ౧౨౮
 బాలాలయం ప్రకల్పే వ విధినా తత్ర చార్పయేత్
 తస్య కాలేఽప్యతీతే తు తదా తత్ర న దోషకృత్. ౧౨౯
 యస్యాంగస్య భవేద్ధానిస్తత్ర బాలాలయం భవేత్
 కృత్వా తస్య తు సుస్కారం యథోక్తం తత్త్వనశ్చరేత్. ౧౩౦

కాతుకాదివినాశే చ దోషయుక్తే ధ్రువే తథా
 విమానే చ తథా దుష్టే కృత్వా బాలాలయం పునః. ౧౩౧
 యథాలాభేన మానేన బింబమాహృత్య దారవమ్
 ప్రతిష్ఠాప్యాఽద్యతిరుణాలమోక్తవిధినా తతః ౧౩౨
 కాతుకాదీంశ్చ సంకల్ప్య ప్రతిష్ఠాప్యార్చయేత్క్రమాత్
 అలాభే కాతుకాదీనాం దోషయుక్తే తు దారవే ౧౩౩
 బింబమన్యం సమాహృత్య ప్రతిష్ఠాప్యైవ దారవమ్

తద్భేరం విధివత్ప్రకృతి కృత్వా మూలాలయే పునః ౧౩౪
విధినా మూలభేరం తు ప్రతిష్ఠాప్య సమర్పయేత్

బాలాలయస్య సంస్థానం వక్ష్యే మూలాలయస్య తు. ౧౩౫

మధ్యసూత్రాద్దక్షిణే చ పృథమావరణే తథా
ద్వితీయావరణే వాఽథ మంటపాదౌ మనోరమే ౧౩౬

యత్రావకాశస్తత్రైపం బాలాగారం ప్రకల్పయేత్
ద్వితీయావరణాదూర్ధ్వం న బాలాగారకల్పనమ్. ౧౩౭

ఏకాది తు త్రిహస్తాంతం విస్తారం తు విధీయతే
అధ్యర్థం చైవ పాదోనముత్సేధం ద్వీగుణం తు వా. ౧౩౮

ఉత్సేధం పంచధా కృత్వాఽధిష్ఠానం చైకమంశకమ్
భిత్తుచ్చం ద్వ్యంశమథ చ ద్వ్యంశం తు శిఖరం మతమ్. ౧౩౯

ఋషోపరి తృణాచ్చన్నం మృగ్మయం కారయేత్సుధీః
భిత్తివిష్కంభమానం స్యాన్మూలాలయసమం తథా. ౧౪౦

ద్వీగుణం చతుగుణం కృత్వా యద్భిష్టం విధినా కృతమ్
నారీగృహం భవేద్ద్వింద్యాత్తమేవ తరుణాలయమ్. ౧౪౧

మండపాదిషు చేర్చిత్వా సహ తస్య యథాహాకమ్
నారీగృహం మండపేన ప్రముఖే రహితం తు వా. ౧౪౨

సహితే తు సమం కుర్యాత్త్రిపాదం చార్ధమేవ వా.
పూర్వాపరయుతం వాఽథ దక్షిణోత్తరమాయతమ్. ౧౪౩

సమం వా తరుణాగారం శీల్పశాస్త్రోక్తవచ్చరేత్
పంచవింశతిభాగం తు కృత్వా గర్భాలయం తతః. ౧౪౪

మధ్యే బాహ్యం పదం చైకం పరితోఽష్టా తు దైవికమ్

మానుషం తస్య పరితః పదాన్యన్యాని ఊడశ. ౧౪౫

కాక్షకం బ్రహ్మణస్థానే స్థాపయేదు త్తమం భవేత్
దైవికే మానుషే స్థాప్య మధ్యమం చాఽధమం భవేత్. ౧౪౬

త్రీణి తు స్తుపనాదీని బేరాణి స్థాపయేత్సదా
అస్య మూడేవ నాన్యత్ర స్థానభేదః ప్రశస్యతే. ౧౪౭

ప్రాణస్థానే తు పీఠం స్యాద్రమ్యమేకత్రిమేఖలమ్
యథాలాభాయతం తద్వన్వస్తారో తేనధసంయుతమ్. ౧౪౮

రత్నన్యాసవిహీనం వా కృత్వా విభవవిస్తరాత్
అలయాగ్రేఽథ వా బాలాగారాగ్రే పూర్వవద్బుధః. ౧౪౯

యాగశాలాం తు కృత్వైవ తోరణాదీన్విధాయ చ
సుబృత్తైవ చ సంభారాన్పత్విజోవరయేత్ప్రమాత్. ౧౫౦

శాలామధ్యే ప్రకల్పైవ శయ్యావేదిం మనోహరామ్
చతురశ్రాం చాదహీనామర్థహీనాం విశేషతః. ౧౫౧

తస్మాత్త్వా తు సమాం తత్తుక్తియాంశో తేనధసమ్మితామ్
సంచ త్రీనధ నై కాగ్నిం సంకల్పైవ చ పూర్వవత్. ౧౫౨

పర్యగ్నిపంచగవ్యాభ్యాం సంశోధ్య విధినా తతః
బాలాగారం యజ్ఞశాలాం పుణ్యాహమపి వాచయేత్. ౧౫౩

హుత్వాగ్నికుండేషాఘోరం ప్రధానాగ్నిం సమింధ్య చ
గాయత్రీం వైష్ణవీం చైవ వైష్ణవం విష్ణుపూర్తకమ్. ౧౫౪

పాగుషం చై కాక్షరాది శ్రీభూసూక్తం చ వారుఘ్నమ్
సంచమంత్రాన్ జయానభ్యాతానాన్ రాష్ట్రభృతస్తథా. ౧౫౫

మిందాహుతి చ విచ్ఛిన్నమృద్ధిం వైష్ణవసంయుతమ్

ప్రత్యేకం ప్రతిమంత్రం చ హుత్వా చ సమనస్తరమ్. ౧౫౬

శ్వేతాజ్ఞం విష్ణుగాయత్ర్యో ఘృతాక్షం బిల్వచక్రకమ్
చూచేదష్టోత్తరశతం సర్వకోపవివాశనమ్. ౧౫౭

రాత్రిపూజావసానే తు దేవమభ్యర్చ్య యత్నతః
హవ్నివేద్య తాం శక్తిం కాతుకాదిషు స గతామ్. ౧౫౮

మహాబేరే సమారోహ్య కుంభమాహృత్య పూర్వవత్
తంతునా పరివేష్ట్యైవ శుచీ వో హవ్యమస్తతః. ౧౫౯

ప్రక్షాలోత్పవనం కృత్వా 'ధారాస్థి'తి చ మంత్రతః
అద్భిరాపూర్యాభిమృశ్య 'ఇదమాపశ్శివా' ఇతి ౧౬౦

వస్త్రయుగ్మేన చావేప్త్య సవరత్నాది వన్యసేత్
ఉచ్చార్య విష్ణుగాయత్రీం తత్ర కార్యం సమాచరేత్. ౧౬౧

తతోఽభ్యస్తరమావిశ్య దేవాఽగ్రే ధాన్యమండలే
సన్న్యస్య కుంభమాసిత్వా దేవాగ్రే తూత్తరాముఖః. ౧౬౨

సమాహితో హరిం ధ్యాయ్ ప్రాథమ్యేన్మంత్రముచ్చరన్
అనహఃమేతత్త్వద్గేహం జీర్ణం తూర్ణం వ్యరోహ్య చ. ౧౬౩

కించిత్కాలం చ దేవేశ త్వయాఽత్ర స్థీయతాం విభో
యావద్యయం నవం కృత్వా ప్రతిష్ఠాం కారయామహే ౧౬౪

ప్రసాదం కురు తావత్త్వమస్మిన్ గేహే జగత్పతే
ఇత్యుక్తాన్బిజమథ ద్వా త్రేణ సంకల్ప్యవధిమాదరాత్. ౧౬౫

దేవ్యాదిసహితం దేవమావాహ్మంధసి కుంభకే
అచార్యశ్చిరసా కంఠం ధారయన్నగ్రతస్త్వియాత్. ౧౬౬

తదను స్థాపకా ఖింబాన్మదాయ స్తుపనాఽపటే

యజ్ఞాలయే ప్రతిష్ఠాప్య చతుర్దశభిరేవ చ. ౧౬౭

కలశై స్సాన్నిప్య వస్త్రాద్యైరలంకృత్య సమర్ప్యచ
శయ్యావేద్యాం ధాన్యవీతే శయనాని తు పంచ వై. ౧౬౮

ఆస్తీర్య చాఽథ వాసాంసి బద్ధ్యా ప్రతిసరం తతః
తథైవ శాయయేత్కుర్యాదుత్తరాచ్ఛాదనం పునః. ౧౬౯

పరిషిచ్య ప్రధానాగ్నిం హౌత్రశంసనమాచరేత్
కృత్వా చావాహనాదీని హుచేదగ్నిమ్ పూర్వపత్. ౧౭౦

ప్రధానాగ్నౌ స్రువేణాద్యమాదాయైవ తు వైష్ణవమ్
గాయత్రీం వైష్ణవం విష్ణురూక్షం పౌరుషమేవ చ. ౧౭౧

ఏకాక్షరాదినూక్షం చ శ్రీభూవైవశ్యమేవ చ
త్రిష్టుత్వా సర్వదైవత్యపక్షాదాం మంత్రమేవ చ. ౧౭౨

హుత్వా వ్యపోహ్య విధిగా రాత్రిశేషం సమాహితః
స్నాత్వా ప్రభాతే దేవేశం ప్రణమ్య ప్రణతేన తు. ౧౭౩

విభోధ్య దక్షిణాం దద్యాద్యజమానో ముదాన్వితః
తతోఽగ్నిం సాధయిత్వా తు గురుస్సిన్ధ్య కృతం తథా. ౧౭౪

పూర్ణాహుతిం చ హుత్యైవ విసృజ్యాగ్నిం విధానతః
ధారయన్ శిరసా కుంభం శాకునం సూక్తముచ్చరన్. ౧౭౫

ఆచార్యః పురతోగచ్ఛేత్సాక్షికాస్తదనస్తరమ్
హస్తాభ్యాం దేవమాదాయ నర్సవాద్యపరమాముతమ్. ౧౭౬

సర్వాంశంకారసంయుక్తం తోయధారాపురస్సరమ్
ఆలయం పరితోగత్వా వ్రవిశ్యాభ్యంతరం పునః. ౧౭౭

విహాయ సిరరాశిం తు సుముహూర్తే విశేషతః

‘ప్రతద్విష్ణు’రితి ప్రోచ్య ప్రాణవీరే హరిం స్మరణ. ౧౭౮

ప్రతిష్ఠాప్య తు దేవేశం తస్య దక్షిణవామయోః
శ్రీయం భువం చ మంత్రాభ్యాం తయోస్సంస్థాపయేత్క్రిమాత్

దేవపాదౌ స్పృశణ పశ్చాద్విష్ణుసూక్తం జపణ గురుః
కృత్వాఽక్షరాణాం న్యాసాదీ నిదం విష్ణుఁఁతి బ్రువణ. ౧౮౦

కూర్చేనాదాయ కుంభస్థాం శక్తిః మాయాతు మస్త్రతః
విష్ణుమావాహయామీతి కౌతుకస్య తు మూర్ధని. ౧౮౧

‘శ్రీయం’ చ ‘హరిణీ’ చేతి దేవ్యా దక్షిణవామయోః
సంప్రవాన్యవాహయేద్దేవాంస్తతః పారిషదానపి. ౧౮౨

కౌతుకాద్దక్షిణే వామే స్తుపనాదీని కౌతుకాత్
సంస్థాప్య తు సమావాహ్య తావత్కాలం సమర్చయేత్. ౧౮౩

స్థాపకై స్సుహ పుణ్యాహం కృత్వాఽభ్యర్చ్యసనాదిభిః
హవ్నినేద్య దేవేశం హుత్వా హోమం చ నైతిఃమ్. ౪౮౪

బలిం నిర్వాప్య కుర్వీత బలిభ్రమణమేవ చ
స్తుపనం చోత్సవాదీని పూర్వవత్కారయేత్క్రిమాత్. ౪౮౫

బాలాలయార్చనే కుర్యాదర్చనం తు ధృవార్చయోః
ఆవాహనం విసర్గం చ హిత్వా సర్వం సమాచరేత్. ౪౮౬

మహాసనాదినిర్మాణం బాలాలయవిధౌ పునః
మూలాలయోక్తవత్కుర్యాద్విపరీతం న కారయేత్. ౪౮౭

అజ్ఞానాదర్థిలోభాద్వా కాలస్యాతిక్రమే సతి
దేవం విశేషతోఽభ్యర్చ్యశాన్తిం వైష్ణవసంయుతమ్. ౪౮౮

హుత్వా సంపూజ్య పూజ్యంశ్చ యజమానో గురుస్తథా

సంప్రార్థ్య దేవం కాలస్య చావధిం జ్ఞాపయేత్పునః. ౧౮౯

భక్తిసమ్రతః కుర్యాచ్ఛ్రీఘ్రం కర్మేదమాదరాత్
ఏవం ద్వాదశవర్షాంతం కాలేచ్ఛ తతః పరమ్. ౧౯౦

స ర మేత హరిస్తత్ర తస్మా దుక్తం సమాచరేత్
అశక్తశ్చేత్రథా కర్తుం బాలాగారాంతరం పునః. ౧౯౧

సంకల్ప్య స్థాపయేత్తత్ర విపరీతకృదన్యథా
దేహాద్దేహాంతరప్రాప్తౌ యథా సంస్క్రియతే సరః. ౧౯౨

తథా స్థానాంతరప్రాప్తౌ ప్రతిష్ఠాం కారయేద్ధరేః
ప్రథమేధ ద్వితీయే వా నష్టే బాలాలయేర్చితే. ౧౯౩

దుష్టే వా యేన కేనాపి మంధపాదా మనోరమమ్
దేశం తు సమలంకృత్య సంశోధ్య విధివత్పునః. ౧౯౪

సంస్థాప్య కౌతుకాదీంశ్చ సమభ్యర్చ్యేద్విధానతః
బాలాలయం నవీకృత్య తదేవ త్వరితం యథా. ౧౯౫

వాస్తుశుద్ధిం చ పుణ్యాహం కృత్వా సంస్థాప్య చార్చయేత్
అయుక్తే తు తత స్తస్మిన్నధాయావస్యత్ర మద్దిరమ్. ౧౯౬

పునః ప్రతిష్ఠామార్గేణ ప్రతిష్ఠాప్య సమర్చయేత్

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే భృగుప్రోక్షాయాం సంహితాయాం

ప్రకీర్ణా ౭ ధికారేష్టవింశోధ్యాయః.

అధైకోన త్రింశోఽధ్యాయః.

— ప్రా య శ్చి త్త మ్ —

అథ వత్సే విశేషేణ ధ్రువ బేరస్య నిష్కృతిమ్
 తామ్రజం శైలజం చైవ మూర్తికం దారవం త్వతి.
 చాతుర్విధ్యం ధ్రువస్యాత్ర పూర్వ మేవ మయోదితమ్
 షణ్మానసహితం కృత్వా సనాలం పాదపద్మకమ్.
 కృత్వా తు తామ్రజం బింబం కౌతుకస్యోక్తవర్తనా
 కృత్వాఽఙ్కుర్మోచనం చాఽధివాసాన్ సంస్థాప్య చాచలమ్.
 స్థాపయేత్సహ జేవ్యో చ శుద్ధ్యర్థం ప్రతిపర్య తు
 శుద్ధోదైరభిషిచ్యైవ భూషణైశ్చ విభూష్య చ.
 పుష్పన్యాసం చ కృత్వైవ సర్వాన్ పరిషదః క్రమాత్
 శైలానేవ ప్రకుర్వీత యథా శాతాతపోఽబ్రవిత్.
 శైలం ధ్రువం తథా చిత్రం చిత్రార్థం వా విధాయ చ
 పూర్వోక్తేన విధానేన పఠం సంస్కృత్య తత్క్రమాత్.
 జేవ్యవన్యాంశ్చ జేవాంశ్చ తదాలయగతానపి
 తద్ద్రవ్యేణ ప్రకుర్వీత ధ్రువం షణ్మానసంయుతమ్.
 కృత్వాఽఙ్క్తోశ్చ భ్రువోస్తద్వద్దోష్టయోరుభయోరపి
 కరపాదతలే చైవ నఖేషు ముకుటేఽపి చ.
 భూషణేషు విధానేన తత్తద్వర్ణేన లేపయేత్
 షృణ్మయం దారవం వా చేతద్ద్రవ్యేణైవ దేవతాః.
 తదాలయగతాః కుర్యాదన్యథా విపరీతకృత్

- అథ వా వర్ణహీనం తు శైలం సర్వత్ర కారయేత్. ౧౦
- అర్థచిత్రస్య శైలస్య హీనేష్వంగేషు చైవ హి
ప్రత్యంగేషు తథోపాంగేష్వనిష్ఠం తద్భవేదిహ. ౧౧
- బాలాగారేఽథ తచ్ఛక్తిం సీత్యా బింబం సమాహరేత్
భూమా పిథాయ తస్యోర్ధ్వే పద్మాఽగ్నిం పరికల్ప్య చ. ౧౨
- హుత్వా చ మహతీం శాన్తి శిలాగ్రహణవత్తథా
తత్తదంగసముత్పత్తిం యుక్త్వా తత్త్వా తు కారయేత్, ౧౩
- హీనే మహంగే తద్భేరమయుక్తం చేత్సమీకృతా
త్యక్త్వా తద్విధినా బేరం పునరన్యత్సమాహరేత్. ౧౪
- బేరం సుధానయోగ్యం యస్త్యజేత్సాపి భవేత్స హి
వినష్టం చ భవేత్సర్వసంధానం శక్తితత్పరేత్. ౧౫
- ధ్రువబేరమథాఽర్చ్యం చ కర్తుం పూర్వమివద్వయమ్
అశక్తశ్చేద్ధ్రువార్చ్యం కృత్వా చైకం స్వశక్తిరీ. ౧౬
- ప్రతిష్ఠాస్యార్చయేత్సమ్యగితి కే చిన్మనీషిణః
ఏక బేరప్రతిష్ఠాయామేష ఏవ విధిస్సమ్యతః. ౧౭
- అశక్తశ్చేద్ధ్రువం బేరమర్చ్య బేరమథాఽపి వా
సహితం రహితం వాఽథ దేవీభ్యాం స్థాప్య చార్చయేత్. ౧౮
- మృదాలయే బ్రహ్మస్థానే ధ్రువార్చ్య బేరమాహరేత్
తం దేవీసహితం కృత్వా విమానం చ విశేషతః. ౧౯
- శైలం తు కర్తుమిచ్ఛేచ్ఛే దేవో దైవికమాశ్రయేత్
యథా తథా ప్రకల్పేన విమానం కౌతుకం పునః. ౨౦
- లోహజం జంగమం కృత్వా బ్రహ్మస్థానే సమాచరేత్

- కాతుకం శైలజం చేత్తు స్థావరం త్వేవ స్థావయేత్. ౨౧
- లఘుబేరం ప్రతిష్ఠాప్య విమానే మృణ్మయేఽర్చితే
కర్తుమిచ్ఛేద్ధృవం బేరం విమానం చైవ శైలజమ్. ౨౨
- విమానం పరికల్ప్యైవ విధినా హస్తమానతః
దేవీభ్యాం సహితం దేవం దైవికాంశే విధాయ చ. ౨౩
- పూర్వార్చితం గృహీత్వైవ బేరం కాతుకకర్మణి
తస్మాత్తరే చాత్మవాదీక ప్రతిష్ఠాప్య సమర్చయేత్. ౨౪
- పూర్వం ద్రువార్చితే తు అర్చ్యమానే మృదాలయే
శిలాభిర్వకాభిర్వా విమానం కర్తుమిచ్ఛయా ౨౫
- రక్షార్థం తస్య బేరస్య శిల్పిస్పర్శనివృత్తయే
కాష్ఠేన పంజరం కృత్వా బాలాగారం దృఢం తతః. ౨౬
- సంశోధ్య శల్యం చాధస్తాద్యుక్త్యా పరమయా పునః
విమానం యుగ్మహస్తేన తచ్ఛేరస్య వశాదపి. ౨౭
- యథావిభవవిస్తారం సౌధం కృత్వా సురక్షయేత్
తచ్ఛేరసమమధ్యర్థం ద్విగుణం చతురశ్రకమ్. ౨౮
- అధమం షడ్ధ్యమం తద్వదుత్తమం త్రివిధోదితమ్
కృత్వా తస్య చతుర్భాగం త్రిభాగం చార్ధమేవ వా. ౨౯
- గర్భాగారం భవేచ్ఛేషం భిత్తివిష్కంభమేవ చ
సమంటపం విమానం తు పూర్వవత్కారయేద్విధిః. ౩౦
- శిలేష్టకావిమానే తు వర్గస్యాస్తే పరస్య వా
కారయేన్నీశ్రమథ చేదశక్తః కర్తుమిదృశమ్. ౩౧
- అధిష్ఠానస్య చోర్ధ్వం హి యథేష్టస్థానకే పునః

మిత్రద్రవ్యేణ కుర్యాత్తు శక్తిలోభం న కారయేత్. 32

వర్ణక్షయే ధ్రువే దోషసంభవే స్ఫుటితాదిభిః
అల్పదోషేఽపి వా శక్తిం ధ్రువబేరస్థితాం తదా. 33

కుంభేఽంభసి సమావాహ్య తత్కుంభం కౌతుకాది చ
సమాదాయ విధానేన మాలికాయాం తు మండపే 34

సన్న్యస్య కౌతుకాదా తు సమావాహ్య సమర్పయేత్
కాలే కుంభే సమారోహ్య క్రియాస్పర్శాస్సమాచరేత్. 35

అతీతే ద్విదినే కుంభమన్యదాదాయచాఽత్వరః
కుంభాచ్ఛక్తిం సమాదాయ కుంభేఽన్యస్క్ విధానతః. 36

అర్చయేత్ప్రిదినే చైవం కుంభసంశోధనం చరేత్
పశ్చాచ్ఛ వర్ణలేపాదీ కృత్వా సంశోధ్య చైవ హి. 37

వాస్తువోమం చ పుణ్యాహం ధ్రువశుద్ధిం చ కారయేత్
కుంభం బింబు సమాదాయ ప్రవిశ్యాఽభ్యస్తరం తతః. 38

కౌతుకాదీ సుసంస్థాప్య న్యాసాదీంశ్చ విధాయ చ
కుంభస్థాం శక్తిమాదాయ ధ్రువబేరేఽవరోపయేత్. 39

ధ్రువాత్పనః కౌతుకాదిష్వావాహ్య తు సమర్పయేత్
దోషాణాం గౌరవాన్నిసాదూర్ధ్వం కాలే త్వపేక్షితే. 40

దేవం బాలాలయే స్థాప్య శోధయేన్మృణ్మయం పునః
యావచ్ఛాలం పునశ్చైలం శిలాస్తం శోధయేత్క్రమాత్. 41

సవషట్పంచమూర్తీనాం విమానే దోషసంయుతమ్
యత్తలం తత్తలం గృహ్య బాలస్థానం ప్రకల్ప్య చ. 42

కౌతుకాదీ సుసంస్థాప్య విధినా సమ్యగర్పయేత్

పశ్చాత్తలే తు నిర్దుష్టే కాతుకాదీః ప్రగృహ్య చ. ౪౩
స్థాపయిత్వా పునశ్చైవ విధినాఽపి సమర్చయేత్

అథ వక్ష్యే జీర్ణ బేరపరిత్యాగవిధిం క్రమాత్. ౪౪

ధ్రువస్యాంగవిహీనే తు త్యజేత్తత్సద్య ఏవ హి
కర్తారాధకయోగ్రాహ్యమన్యథా స్యాన్నహద్భయమ్. ౪౫

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన జీర్ణం సంశోధ్య సర్వతః
సవపస్త్రైస్సమాచ్ఛాద్య బద్ధ్వా చ కుశరజ్జుభిః. ౪౬

బ్రాహ్మణైర్వాహయిత్వైవ నదీం స్సారాం సముద్రగామ్
అశోష్యం వా జలాధారమన్యస్నీత్వాఽథ తత్తపే. ౪౭

ప్రపాం కృత్వాఽగ్నిమాధాయ చాపాసనమతద్ద్రితః
అఘారాస్తే తు జహుయాద్వైష్ణవం శతశస్తతః. ౪౮

“దద్భ్యస్సాన్య” హేత్యంగహోమం హ్యహృత్యస్తం హునేద్భుధః
వస్త్రబంధం విమోచ్యైవ స్రాజ్మఖోదజ్మఖో గురుః. ౪౯

వారుణం వైష్ణవం వైవ ప్రక్షిప్యైవ చ తజ్జలే
స్నాయాత్సంస్కృత్య దేవేశం చారవే తు విశేషతః. ౫౦

దద్భ్యఽగ్నినాథ తద్భస్త నిక్షిపేత్తాదృశే జలే
దేవ్యాదీనాం పర్షదాం చ తత్తన్మంత్రం సవైష్ణవమ్. ౫౧

హునేజ్జలేక్షిపేత్పశ్చాద్దద్యాదాచార్యదక్షిణామ్

అథ చేత్కాతుకాదీనా మంగహానిస్తమచ్యతే. ౫౨

మహాంగాని శిరః కుక్షి వక్షః కంఠాః ప్రచక్షతే

పదా హస్తా బాహవశ్చేత్యంగాని ప్రవదంతి హి ౧౩
అంగుల్యః కర్ణనాసాద్యాః ప్రత్యంగాని విదుర్భుధాః
శిరశ్చక్రం చ పీఠం చ ప్రభామండలమేవ చ ౧౪
ఉపాంగాన్యూచిరే భూషణాయుధాంబరపూర్వకాః

తత్రోపాంగస్య హీనే తు కుంభం సంసాధ్య పూర్వవత్. ౧౫
ఆవాహ్య కుంభే తచ్ఛక్తిం బింబం సంధాయ పూర్వవత్
కృత్వా జలాధివాసాదీన్ వాస్తుహోమం విధాయ చ. ౧౬
సంశోధ్య పంచగవ్యైశ్చ కుశోదైశ్చ విశేషతః
సప్తభిః కలశైస్థావ్య కుంభస్థాం శక్తిమాదరాత్. ౧౭
సమూవాహ్య పునర్బింబే విధినా సమ్యగర్చయేత్

ప్రత్యంగాహీనే తచ్ఛక్తిం మహాబేరేవరోప్య చ. ౧౮
ఉద్ధృత్య బింబం సంప్రోక్ష్య పంచగవ్యైః కుశోదకైః
తుల్యలోహేన సంధాయ చాఽధివాస్య కుశాదిషు. ౧౯
పునః ప్రతిష్ఠామార్గేణ ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్

అంగహీనే తు సంధానయోగ్యం సంధాయ పూర్వవత్. ౨౦
అర్చయేదన్యథా యుక్తే హీనే వాఽపి మహాంగకే
భూషా విధాయ తద్భేరం తదూర్ధ్వే జహుయాత్ప్రమాత్. ౨౧
అంగహోమం మహాశాంతిమప్రోక్ష్యైవ చ తద్దినమ్
ఉద్ధృత్య బింబం ప్రక్షాల్య పంచగవ్యైః కుశోదకైః. ౨౨
త్రిరగ్నా సంపరిక్షిప్య శోధయేదాప్లువారిణా

రాజతం ద్విసృకృద్రాశ్కం దహేదగ్నావితీ క్రమః. ౬౩

కృత్వా తేనైవ ద్రవ్యేణ బింబం పూర్వవదుత్తమమ్
పునః ప్రతిష్ఠాం కృత్వైవ కారయేదర్చనం క్రమాత్. ౬౪

పటే కుడ్యేఽథ వా లిఖ్య బేరే నిధిపదర్పితే
జీర్ణమూలాశ్చ తచ్చక్తిమారోవైవారక్మండలే. ౬౫

నవీకృత్య పునస్తస్మిన్ ప్రతిష్ఠాప్య సమర్చయేత్

ఆచార్యేణ చ యేనాదా కర్షణాద్యాః కృతాః క్రియాః. ౬౬

ప్రతిష్ఠా వా కృతా విష్ణోస్తేనైవాన్యాంశ్చ కారయేత్
నిత్యార్చనోత్సవాదీంశ్చ ప్రాయశ్చిత్తాదికానపి. ౬౭

తదభావే చ తత్సత్రం పాత్రం సప్తారమేవ చ
తద్వంశజం వా తచ్చివ్యం తన్నియుక్తమథాస్తతః. ౬౮

ఆచార్యసన్నిధౌ నాఽన్యమూచార్యం వరయేత్కవచితే
వరయేద్వది రాష్ట్రస్య రాజ్యశ్చాపి మహద్భయమ్. ౬౯

భవేచ్ఛ నిష్ఫలా పూజా సర్వం కార్యం విశళ్యతి
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన న కుర్యాద్దురుసంకరమ్. ౭౦

అజ్ఞానాదర్థలోభాద్వా కృతే త్వాచార్యసంకరే
అజ్ఞానసలే షహశాన్తి హుత్వా సంప్రార్థ్య వై గురుమ్. ౭౧

యాచయిత్వా “క్షమ”స్వేతి పూజయిత్వా విశేషతః
పునస్తేనైవ తత్కర్మ కారయేదితి శాసనమ్. ౭౨

ఆచార్యాదీనామలాభే తు తద్రూపం లేఖయేత్పటే
తత్సన్నిధౌ యుక్తమన్యమూచార్యం వరయేత్తథా. ౭౩

ఏకస్మిన్నాలయే శ్యాచ్యేత్సన్ని శాతస్తు కర్షణామ్

ఆచార్యం సంప్రణమ్యైవ తత్ప్రతాద్యైర్విధానతః.

౭౪

కారయేత్తదలాభే తు కారయేత్తంత్రతో గురుః

పూర్వం తు యోగమార్గేః ప్రతిష్ఠాస్యార్హితే పునః.

౭౫

దేవభ్యాం సహ పశ్చత్తు కారయేత్ స్థానం యది
ఆభిచారికమేవ స్యాద్రాజరాష్ట్రాదినాశకృత్.

౭౬

ధ్రువకౌతుః సంయుక్తే పూజ్యమానే పురా తతః

విమానధ్రువయోర్నా శే బ్రహ్మస్థానే ధ్రువార్చనమ్,

౭౭

కౌతుకం చోత్సవస్థానే స్థాపయేదితి శే చన

స్థానకే చాసనం కుర్యాచ్ఛునం వాఽపి చేచ్ఛయా.

౭౮

ఆసనే శయనం కుర్యాత్స్థానకం న తు కారయేత్

శయనే నాఽసనం చైవ స్థానకం కారయేద్విధిః

౭౯

కౌతుకం స్థితమాసీన మాత్సనం కారయేత్తథా

ఋషీనం కౌతుకం కుర్యాత్స్థితమాత్సనమేవ వా.

౮౦

స్నానం బలిదేరం చ స్థితం సర్వత్ర కారయేత్

అవతారగణస్త్వైవ మూర్తీనాం పంచకస్య చ

౮౧

అన్యోన్యసంకరేణైవ స్థాపనే కౌతుకస్య చ

మహత్తరో భవేద్దోషస్తద్దోషశమచాయై

౮౨

శుక్త్యా తు మహతీం శాంతిం యథాస్థానే తు స్థాపయేత్

- అథ వక్ష్యే విశేషేణ శాస్త్రపంచకకల్పనమ్. ౪౩
- సరాణాం పాపబాహుల్యాదపరాధవిశేషతః
- దేవాస్సృజన్త్యద్భుతాని తేషు దృష్టేషు సత్వరమ్. ౪౪
- కుర్యాచ్చాన్తిం యథోక్తాం తు విపరీఢే త్వనర్థకృత్
- కర్తారాధకయోశ్చైవ రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య వాస్తునః ౪౫
- సంక్షోభో జాయతే సద్యో వినాశో భవతి ధృష్ణమ్
- ద్వాదశాహః ౨ స్తరే తస్మాచ్చాన్తిం కుర్యాద్విధానతః. ౪౬
- అతీతే ద్వాదశాహే తు మహాశాస్త్రపురస్కరమ్
- సంపూజ్య వైష్ణవా శక్త్యా దత్వా వై భూరిదక్షిణామ్. ౪౭
- ఆరభేదుత్తరం కర్మ మాసే ౭ తీతే విశేషతః
- సప్తాహం తు మహాశాస్త్రం హుత్వా విప్రశతం తథా ౪౮
- భోజయిత్వా చ దేవేశమనుమాన్య తు కారయేత్
- వణ్మాసే సమతీతే తు రమతే తత్ర నో హరిః ౪౯
- తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కుర్యాచ్చాన్తిం యథోచితామ్
-
- భౌమా ౨ స్తరిక్షుదివ్యాఖ్యభేదాత్రివిధమద్భుతమ్. ౫౦

-
- గ్రహయుద్ధశ్చ భేదశ్చ వికారో గ్రహమండలే
- సర్వగ్రాసోపరాగశ్చ దుర్భిక్షశ్చాక్షుభేదనమ్. ౫౧
- ఏవమాదీని దివ్యాని త్వద్భుతాని ప్రచక్షుతే

-
- ఆంతరిక్షాణి, చార్కేంద్ర్యాః పరివేషో నిరస్తరః. ౫౨
- వస్థాన్తరేణ బాహుల్వాత్పరివేషస్తథావిధః

రాత్రావిందధరుద్దేవసన్న చాకాశమండలే. ౯౩

అశన్యల్కాదిపాతిశ్చ రాహుపుచ్చాదిదర్శనమ్
నక్షత్రపతనం కేతోద్ధామస్యేంద్రస్య దర్శనమ్. ౯౪

గంధర్వనగరస్యాపి దర్శనం పతనం తు వా
ప్రతిసూర్యాబ్జనక్షత్రదర్శనం సంప్రచక్షతే. ౯౫

భౌచూన్యనేకధోక్తాని చరస్థిరవిభేదతః
దేశకాలస్వభావాదివిరుద్ధం ప్రసవాదికమ్. ౯౬

పృషదంశకసర్వాశ్వయోనిజానాం విశేషతః
గోనాగమహిషాద్యేషు తిర్యక్తు జననం తథా ౯౭

కృమికీటపతంగేషు విష్కిరేష్వండజాదిషు
వివర్ణాకారవాసాదిరాశ్రయాదిస్తథాలయే. ౯౮

రక్తస్త్రిదర్శనాదీని చాద్భుతాని చరేషు తు

దివ్యాని చాస్తరిత్యాణి తేషామత్రోత్తమోత్తమమ్. ౯౯

నారాణి చోత్తమాని స్యుర్ద్యాహిషాద్యాని మధ్యమమ్
సరీసృపాదిషు భవాన్యధమాని వదంతి హి. ౧౦౦

రోదనం హాసనం జలౌఘీ జ్వలనం పరివర్తనమ్
స్వేదశ్చ రుధిరప్రాపః కృమికీటాదిసంభవః. ౧౦౧

అకాలస్ఫోటనం ధూమశ్చాంగకంఠసమేప చ
స్వాపనాస్వాదనేచైవ తృణనల్మీకసంభవః. ౧౦౨

ప్రతిమాయాం భవేచ్ఛేత్తు రక్తస్త్రిదర్శనం తథా

- పాపంక్షత్రతిలోమాన్త్యజాతిభిః పతితైస్తథా. ౧౦౩
- స్మగలాదిభిరస్పృశ్యైస్సపిర్భనే చ ప్రవేశనే
స్థానానిరోహణే చైవ చలనే పరిపర్తనే. ౧౦౪
- తథాపసర్పణే చైవ కవాటశయనాఽసనే
భిత్తాయుధాఽంబరే తిద్వదగ్నిహోత్రాద్యపస్కరే. ౧౦౫
- విమానే చ వికారశ్చ మక్షికావృక్షపాతనే
ప్రపర్తనే చోఽసర్పే షర్ణపుష్పఫలేషు చ. ౧౦౬
- శాఖాదా విపరీతస్య దర్శనం చ విశేషతః
రక్తస్రావో జలస్రావశ్చాద్యుత్థాని స్థిరేషు తు. ౧౦౭
- తేషు గర్భగృహే చైవ పీఠే చైవ భవాని తు
రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య విప్రాణాం నాశకాని విశేషతః. ౧౦౮
- కర్తారాధకయోర్నాశ ఇతి శాతాతపోఽబ్రవీత్
ప్రాసాదజాని రాజ్ఞాం స్యుః ప్రాసాదేఽపి విశేషతః. ౧౦౯
- అధిష్ఠానే చ పాదే చ ప్రస్తరే చ గలేఽపి చ
శిఖరే చ భవాని స్యుః క్షత్రియాణాం క్రమేణ తు. ౧౧౦
- అభిషేకస్య యోగ్యస్య యువరాజస్య చైవ హి
అభిషిక్తస్య సమాజశ్చాఽత్యాహితకరాశి తు. ౧౧౧
- ప్రథమావరణే వైశ్యజాతీనాం మంత్రిణాం తథా
పురోహితస్య తస్మండలాధిపానాం మహద్భయమ్. ౧౧౨
- శూద్రజాతివిపద్ధేత్వ తీయావరణాదిషు
సస్యనాశో గజాశ్వాదిపశునాశశ్చ జాయతే. ౧౧౩
- పురోధసశ్చాఽగ్నికుండే బ్రహ్మస్థానే ద్విజస్యనామ్

కుద్రాలయే తు సర్వేషాం నృపస్య తు గుహలయే.	౧౧౪
సేనేశానాం విపత్తి స్సాన్వ్యద్వక్రతుండాలయే తథా	
శ్యాంలయే రాజపత్నీనాం దుర్గాస్థానేఽన్యయోషితామ్.	౧౧౫
మాతృస్థానేఽన్యజాతీనామోషధీనాం కుబేరకే	
నృపవాహనశస్త్రోపజీవినాం భాస్కరాలయే.	౧౧౬
అన్యదేవాలయే తత్తద్భక్తానామపి లక్షయేత్	
ఆస్థానమండపసభామండపప్రాంగణేషు చ.	౧౧౭
మహానసే నృపావాసే క్షీడాస్థానే విశేషతః	
ఆచార్యయజ్ఞచూనాదిపదార్థానిలయేషు చ.	౧౧౮
చైత్యవృక్షాదిషూద్యూతా రక్తస్త్రీసర్వనాదయః	
వర్షికాద్యాశ్చ ఫలదాస్తత్తద్విశ్మక్తమార్గతః.	౧౧౯

భామేషు దేవబేరారాచితగర్భగృహైశ్చ	
జాతా దోషాస్తు సంప్రోక్తా ఉత్తమోత్తమసంజ్ఞితాః	
ఉత్తమాస్తుపునర్జాతాః ప్రాకారే ముఖమండపే	
మధ్యమాః ప్రథమావశే శేషేషాక్తాస్తథాధయాః.	౧౨౦
తథా రాజాంగణే చోత్తమోత్తమాః పరితస్తతః	
అంగణేషూత్తమా అంతర్వాస్తుకే మధ్యమాస్సృతాః.	౧౨౧
అథమా వాస్తునో బాహ్యే తారతమ్యమితి స్మృతమ్	

దివ్యాన్తరిక్షయోర్నాస్తి చికిత్సా శాన్తిరివ్యతే.	౧౨౩
భామేషు తు చరేష్వత్ర నిమిత్తం చ నిమిత్తినమ్	

దేశాంతరే వాసయిత్వా శాన్తిం తత్ర సమాచరేత్. ౧౨౪

స్థిరేషు ప్రతిమానాం తు రోదనే హసనే తథా
జ్వలనే చ తథా దేవం సంస్థాప్య తరుణాలయే. ౧౨౫

తద్భేరస్థాం సమారోఢ్య శక్తిం తత్ర విధానతః.
శాన్తిం కృత్వా పునః కుర్యాత్సాధనం చార్చనం క్రమాత్ ౧౨౬

పరివృత్తైః పునస్సాంప్య కుర్యాచ్చాన్త్యాది పూర్వవత్
స్వేదే చ రుధిరస్రావే సర్వం రోదనవచ్చరేత్. ౧౨౭

కృమికిటపతంగానాం శృణాదీనామధోద్భవే
ఆరోఢ్య పూర్వవచ్చక్తిం పునస్సంధాయ యుక్తితః. ౧౨౮

శాన్త్యాదీనాచరేదేవమకాలస్ఫృటనాదికే

జేరార్చాపీరకే తద్వదాలయాన్త్యస్తరేపి చ. ౧౨౯

వల్మీకాద్యుద్భవే దేవం సంస్థాప్య తరుణాలయే
యావద్దోషం ఖశితైర్వర గవ్యైరభ్యుత్య కంచభిః. ౧౩౦

సంశోధ్య సర్వం సుధాయ పునస్సాధన మాచరేత్

ప్రాసాదబాహ్యే చోత్పన్నే వివరే విశదీకృతే. ౧౩౧

పేషయిత్వా మరీచ్యాదిజలేనాపూర్య చాశ్మనా
అలిప్య శర్కరాం కుర్యాచ్చాన్తిం దివ్యప్రచోదితామ్. ౧౩౨

పునరప్యుదితే కుర్యాదేవమేవ తు యుక్తితః

మక్షికాదర్శనే తత్త్యద్వ్యపోహ్య త్వవిలంబితమ్. ౧౩౩

శోఢయిత్వా తతశ్చాన్తిమారభేత్ విచక్షణః

అస్మిన్ శ్రీమద్భగవద్గీతా తత్త్వసారమునా శాస్త్రం సమాచారేత్ ౧౩౪

స్థానానిహితానాం చ పునస్సంధాయ చాచరేత్

హరాద్వైతాదీని శాస్త్ర సత్త్వాగ్రహణం. ౧౩౫

రాజాంగణే సముత్పన్నే రాజానం సబలం పునః

వేశ్యాస్తరం వాసయిత్వా శాస్త్రం కృత్వా యథోచితమ్. ౧౩౬

అభిషిచ్య పునర్యుక్తే దినే రాష్ట్రం ప్రవేశయేత్

అథోత్తమోత్తమస్యోత్తమస్య స్యాన్మధ్యమస్య చ. ౧౩౭

అథమస్యాపి చాస్మిన్ శ్రీమద్భగవద్గీతా యథాక్రమమ్

క్రమేణాదభ్యతశాస్త్రం ప్రభూతా మహతీ తథా. ౧౩౮

శాస్త్రస్మద్ధిరితి ప్రాజ్ఞః పంచథా శాస్త్రరుచ్యతే

అలయాభిముఖే తద్వనైశాన్యాం చోత్తరేంద్ర వా. ౩౯౦

పర్వతాగ్రే తటాకస్య తీరే వా మండపం ప్రసామ్

కూటం వా షోడశ స్తంభసంయుక్తాం సుమనోహరామ్. ౧౪౦

చతుర్నస్తప్రమాణాస్తస్సంభాస్తరసమాయతామ్

తాలాన్నతాచలాయుక్తాం? కృత్వా మధ్యే విధానతః. ౧౪౧

కుండం శ్రామణకోక్తం తు కృత్వాఽథో ద్వాదశాంగులమ్

ఖనితైవ చ తత్ప్రచ్యాం ద్విహస్తాయతి విస్తృతమ్. ౧౪౨

హస్తమాత్రసముత్సేధం కృత్వా స్థండిలము త్తమమ్

హస్తాదిషు చతుర్ద్విక్షు క్రమేణాహవనీయకమ్. ౧౪౩

అన్వాహర్యం చావనధ్యం గార్హపత్యం చ కారయేత్
ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు కుండాన్యాపాననాని చ. ౧౪౪

కృత్వా ద్వారేషు విధినా తోరణాది ప్రకల్పయేత్
పూర్ణకుంభైరంకురైశ్చ కదలీభిర్ద్యజై రపి. ౧౪౫

స్తంభవేష్టనకాద్యైశ్చ దర్భమాలాభిరేవ చ
అలంకృత్య వితానాద్యైర్యథావిభవస్తరమ్. ౧౪౬

స్థండిలే ధాన్యరాశిం తు కృత్వా తస్య చ మధ్యమే
పద్మమష్టదలం కృత్వా తండులైస్తస్య మధ్యమే. ౧౪౭

సౌవర్ణం రాజతు తామ్రం మృణ్మయం వా స్వశక్తితః
ద్వాత్రింశత్ప్రస్థసంపూర్ణం కుంభమూదాయ శాస్త్రవత్. ౧౪౮

తంతునా పరిష్ట్యైవ యవాస్తరమనస్తమ్
వస్త్రయ్యుగ్గేన సః వేష్ట్య భూషణజైశ్చ విభూష్య చ. ౧౪౯

సౌవర్ణమగలాన్యష్టే తథా పంచాయుధాని చ
వర్ణచిహ్నాని తాదృశి చాహీనాన్యంగులాదపి. ౧౫౦

రత్నాని హేమ రజతం తామ్రం కాంస్యం తథా త్రపు
సీసాఽయస్త్రీక్షకాంతాని గ్రహరూపాణి చైవ హి. ౧౫౧

నిక్షిప్యైవూర్య తోయేన శుద్ధేన తు విధానతః
కర్పూరచందనోశీరలవంగైలాదికానపి. ౧౫౨

గంధద్రవ్యాణి చాన్యాని న్యస్య చూతాదిపల్లవాన్
తన్మృఖం తు పిథానేన పిదధ్యాత్సదృశేన వై. ౧౫౩

ఆచార్యశృత్విజశ్చాపి వృత్వా శాస్త్రవిధానతః
నవవస్త్రోత్తరీయైశ్చ పంచాంగార్చితభూషణైః. ౧౫౪

అలంకృత్యాఽగ్నికుండేషు హుత్వాఽ ఘోరం యథోదితమ్
 మధ్యే సూర్యం తథేంద్రాది భార్గవాంగారకౌ తథా ౧౩౧
 మందం గురుం పావకాది చంద్రరాహుభ్యజాః బుధమ్
 క్షదక్షిణవశేనైవ ధ్యాత్వావాహ్యేఽర్చయే త్తతః. ౧౩౨
 అష్టాక్షరేణాఽయుతం వా సహస్రం చాష్టసంయుతమ్
 అభిమృశ్య విధానేన గ్రహయజ్ఞోదితేన వై. ౧౩౩
 హునేచ్ఛ తత్తద్దైవత్యం సమిచ్ఛరుఘృతైః క్రమాత్
 హుత్వాష్టోత్తరసాహస్రం తతో వైఖానసాఽనలే. ౧౩౪
 ఘృతాఘృతైఃపిల్వదలై రష్టోత్తరసహస్రైః
 హునేదష్టాక్షరం సత్యం తథా బిల్వసమిద్భృతైః. ౧౩౫
 దూర్వాపూపప్రీహితిలచరులాజాఽబ్జసక్తుభిః
 వైష్ణవ్యా చైవ గాయత్ర్యా పూర్వవజ్రహుయాద్గురుః. ౧౩౬
 ఘృతేనాష్టాక్షరేణైవ సహస్రం చాష్టసంయుతమ్
 హుత్వాస్తే తు ఘృతేనైవ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. ౧౩౭
 జహుయాత్పిరుషం సూక్తం సృతై ర్గ్రయైశ్చ ఘోషయేత్
 యథాదిశం చతుర్వేదాన్నిత్యమధ్యాపయేత్క్రమాత్. ౧౩౮
 కల్పసూక్రమథాథేయం ప్రణీతం గురుణా పురా
 స్వాధ్యాయో యత్ర యత్రో క్తస్తత్రాధ్యేయం విధావతః. ౧౩౯
 ఋత్విగ్భ్యో దక్షిణాం షడ్వాదేవం సప్తాహమాచరేత్
 యది దేహాలయే దోషః కుంభపార్శ్వేన స్థంజితే. ౧౪౦
 దేవం తం స్థాప్య చాభ్యర్చ్య నివేద్య చ మహాహవిః
 దేవస్యాభిముఖే హుత్యా హోమముస్తే యథోపధి. ౧౪౧

నవాహం వాథ సప్తాహముత్సవం కారయేద్విధిః
 దివ్యాస్తరిక్షయోః కుంభజలేనాప్లావయేన్నృపమ్ ౧౬౬
 భామేషు తత్ఫలం ప్రోక్తు శిష్టతోయేన వై నృపమ్
 తత్పత్నీం చాభిషించేచ్ఛ గురుం సంపూజ్య పార్థివః ౧౬౭
 నువర్ణపశుభూమ్యాదీన్ దద్యాదృత్విగ్భృత్య ఏవ చ
 దక్షిణాం బహులాం దద్యాజ్జీవో యజ్ఞస్య దక్షిణా. ౧౬౮
 యది రాజగృహే దోషః కృత్వా మండపమన్తికే
 పూర్వవద్ద్రుచాయజ్ఞం చ హోమం శ్రామణకేనలే. ౧౬౯
 కుంభస్య సాధనం కృత్వా సప్తాహస్తే ప్రభుం తథా
 స్నాపయేత్కుంభతోయేన ప్రతిష్ఠాస్తక్రమేణ వై. ౧౭౦
 దక్షిణాం గురుపూర్వేభ్యో దత్వా కృత్వాఽంకురాఽర్పణమ్
 శుభేననుకూల నక్షత్రే కృత్వా చైవాభిషేచనమ్. ౧౭౧
 ప్రవిశేత్పూర్వగేహం తు ధర్త సిద్ధ్యైగురూదితః
 ఏష ఏవ విధిః ప్రోక్తో గృహిణామపి సమృతః. ౧౭౨
 రాజ్ఞాం పరార్థవృత్తిత్వాతోఽత్ర తు ప్రకృతీకృతః

సర్వగ్రాహోపరాగాదిదివ్యాదృభృతశమాయ వై. ౧౭౩
 యథాశక్తి బ్రాహ్మణేభ్యస్సర్వర్థం భూమిం పశూనపి
 దద్యాత్తథా విశేషేణ దక్షిణాం భూరిసమ్మితామ్. ౧౭౪
 అనావృష్టినివృత్త్యర్థం కుంభం సంగృహ్య పూర్వవత్
 సర్వతీర్థం సమావాహ్య సమభ్యర్చన్యగ్రతో హరేః. ౧౭౫
 ధాన్యపీతే తు సావర్ణం పద్మమష్టదలైర్యుతమ్

హేమపాత్రే తు సన్మన్య దేవమావాహ్య తత్ర చ. ౧౭౬

అభ్యర్చ్య తస్య చోద్ధే తు పీఠే కుంభం నిధాయ చ
కుంభమూలే తు సుషిరం సూచీమాత్రం విధాయ చ. ౧౭౭

తద్ధారయా త్వవిచ్ఛిన్నరూపయా సేచయేద్ధరిమ్
సమిద్భిరైతసీభిస్తు పాలాశీభిః థాపి వా. ౧౭౮

అష్టో త్తరసహస్రం తు జహుయాత్పంచవారుణమ్
అగ్నో శ్రామణాకే పశ్చాద్దిశాహోమేషు పూర్వవత్. ౧౭౯

అష్టోత్తరసహస్రం తు ప్రత్యేకం పంచవారుణమ్
సమిద్భిర్జహుయాద్విద్వాన్ వైతసీభిర్యథావిధి. ౧౮౦

సమిద్భిః పునరాజ్యేన వైతసీభిః వృధస్థునేత్
అస్థాధికసహస్రం తు “ఇంద్రం ప్రణయత” మిత్యపి. ౧౮౧

శ్రామణాగ్నిం విధాయోకం దక్షిణే తస్య వజ్రణమ్
ఆవాహ్య తు సమభ్యర్చ్య “శచీసహ”యేతి హోమయేత్. ౧౮౨

దేవం విశేషతోఽభ్యర్చ్య కారయేత్సంపనాదికమ్
ఏవం జ్ఞాత్వా విధానేన తత్తత్కర్మణు గౌరవమ్ ౧౮౩

త్య్రహేది త్రింశద్ధస్తాస్తా శ్రామణాగ్నో యథావిధి
దినే దినే పూరయిత్వా కుంభం తేనైవ సేచయేత్. ౧౮౪

సర్వాస్తే దేవమాసావ్య సమభ్యర్చ్య హవిర్దదేత్
కర్మాస్తే స్యాన్మహావృష్టిస్తస్మాద్యత్సేన కారయేత్. ౧౮౫

అథ వా వర్ష కామీ వా చూఠార్థి పశుకాయనః
సర్వోపద్రవశాస్త్యర్థీ విజయార్థీ విశేషతః. ౧౮౬

- స్న పనాలయమాసాద్య అలంకృత్య చ పూర్వవత్
కర్మగౌరవమాజ్ఞాయ సంభృత్య బహుధా పయః. ౧౮౭
- పూజయేత్ప్రథమం యత్నాదాచార్యం స హి భారకః
ఆచార్యస్సుప్రసన్నాత్మా శ్వప్రభాత్ప్రీత్యా తు తండులైః. ౧౮౮
- కృత్వా పంక్తిం దక్షిణోత్తరాయతాం విపులాంతరామ్
శ్వప్రభాద్దక్షిణతః కృత్వా కుండం శ్రామణకస్య తు ౧౮౯
- అగ్నిమాధాయ కుంభాం స్తు నవ సంవేష్ట్య తంతునా
అద్భిః వ్రతూశ్య చోత్పాయ కుశకూర్చేన చాత్వరః. ౧౯౦
- క్షీరేణ పూరయిత్వైవ చోత్పాతేన క్రమేణ వై
పంక్తిం నిధాయాఽపిధానైరపిధాయాపరి క్రమాత్. ౧౯౧
- వస్త్రేణాచ్ఛాదయేచ్ఛ్వభంపూజాస్తేభ్యర్చ్య వై హరిమ్
స్వస్తిసూక్తేన చానమ్య సంస్థాప్య శ్వప్రభమధ్యమే. ౧౯౨
- అచ్చినోక్తవిధానేన సర్వం పూర్వనదాచరేత్
తంతునా వప్తితే క్షీరం గృహీత్వా కరకే పునః. ౧౯౩
- విష్ణుసూక్తేన “చేషే” త్వేత్యాద్యైర్మంత్రైః క్రమాద్ధరుః
తయా సంస్పృశయేద్దేవముక్తయా క్షీరధారయా. ౧౯౪
- తతైవ పరిషిచాఽగ్నిం మంత్రైః “విష్ణోర్ము” కాదిభిః
“అతోదేవాది”భిస్తద్వదష్టార్ణమనునా తథా. ౧౯౫
- జహుయాద్విష్ణుగాయత్ర్యా అష్టాధికసహస్రకమ్
అథ వా స్న పనం యావత్తావదుద్వర్త్య మస్తృతః. ౧౯౬
- హరిదేన తు చూర్ణేన సంశోభ్యామ్లాదిభిస్తతః
గంధోదేన సుసంస్పృశ్య ప్లోతేన విమృశేత్తతః. ౧౯౭

వస్త్రాదిభిరలంకృత్య పమభ్యర్చ్య విధానతః

పాయసాది హవిర్దద్యాద్దద్యాదాచార్యదక్షిణామ్.

౧౯౮

అనేన సర్వాన్ కామాంశ్చ లభేతాఽవిశయం సర్వం

ధ్రువబేరార్చనే చేత్తు సంస్కార్య ప్రముఖే ఘటమ్.

౧౯౯

తస్మాదానీయ తత్రైవ స్నాపయేదుక్తగౌరవాత్

సప్తపంచత్య్రహస్యత్ర క్షీరస్నానం ప్రకల్పయేత్.

౨౦౦

ఏవం ఘృతాభిషేకం చ కారయేత్సదృశం ఫలమ్

ఇమామద్భుతశాంతిం తు కాశ్యపాద్యాః ప్రచక్షతే.

౨౦౧

అథ ప్రభూతశాంతిం తు ప్రవక్ష్యామి తపోధనాః

పూర్వవన్మంటపాదీని కారయిత్వా యథావిధి.

౨౦౨

దిశాహోమం చ కృత్వైవ శ్రామణాఽగ్నౌ యథోదితమ్

కుంభం సంసాధ్య చ ప్రాగ్వత్సప్తాహస్తే విశేషతః.

౨౦౩

అష్టోత్తరశతం వాఽష్టచత్వారింశదథాఽథ వా

సంగృహ్య కలశానాస్తు సమభ్యర్చ్యుభిషిచ్య చ.

౨౦౪

దేవం విశేషతోఽభ్యర్చ్య హవిర్దద్యాదయం విధిః

మహాశాంతిక్రమం వక్ష్యే వినా కుంభస్య సాధనమ్.

౨౦౫

అగ్నౌ శ్రామణకే బిల్వపత్రైరాజ్యప్లుతైః క్రమాత్

అష్టాధికసహస్రం వై హునేదష్టాక్షరేణ తు.

౨౦౬

ఆజ్యేన వైష్ణవం విష్ణునూక్తం పౌరుషమేవ చ

హుత్వా త్య్రహస్తే సంస్కార్య శుద్ధస్నపనవర్తనా.

౨౦౭

సమభ్యర్చ్య హవిర్దద్యాన్మహాశాన్తిరియం భవేత్.

ఔపాసనాగ్నావేకాహం హుత్వా శాన్తిం విధానతః. ౨౦౪

బ్రాహ్మణా భోజయిత్వైవ దద్యాదాచార్యదక్షిణామ్
అథ శుద్ధివిధిం వక్ష్యే వాస్తుహోమం హునేత్తతః. ౨౦౯

విల్వపత్రాదిభిర్హుత్వా పృథగఽష్టోత్తరం శతమ్
పుణ్యాహస్తే గురుం పూజ్య భోజయేద్భాగ్దానానపి. ౨౧౦
సర్వత్ర తు వికల్పేన ఘటసంస్కారమాచరేత్

అథాతస్సర్వశాన్తిస్సాన్తిదపమృత్యుభయే తథా. ౨౧౧

గ్రహకోపే మహావ్యాధౌ పరచక్రభయే తథా
అర్థబంధువినాశే చ దుర్భిక్షే చ పరాజయే. ౨౧౨

అభిచారభయే చైవ తాపత్రయనివీడనే
విరుద్ధేఽచాత్మనః ప్రాప్తే సర్వశాన్తిం సమాచరేత్. ౨౧౩

సప్తాహం వా నవాహం వా ద్వాదశాణ్లేన వై పృథక్
అష్టోత్తరసహస్రం తు జహుయాద్విధినా క్రమాత్. ౨౧౪

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్చస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

ప్రకీర్ణాఽధికారే ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః.

అథ త్రింశోఽధ్యాయః.

— సప్త య శ్చి త్త మ్ —

- అథ వత్సే విశేషేణ తంత్రసంకరనిష్కృతిమ్
వైష్ణవస్యాస్యతంత్రే సంగరే దోషమూదిశేత్ ౧
- గ్రామస్య యజమానస్య రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య సంక్షయః
తద్దోషశమనాయైవ సాంకర్యమపహాయ చ. ౨
- పద్మానలే వైష్ణవం చ విష్ణునూక్తం చ పారుషమ్
పారమాత్మికమింకారా ద్యష్టాశీతిం విశేషతః ౩
- అష్టోత్తరసహస్రం వా శతమష్టోత్తరం తు వా
దోషగౌరవముద్దిశ్య హుత్వా పూర్వవదాచరేత్. ౪
- వైష్ణవం ద్వివిధం శాస్త్రం మునిభిః పరికీర్తితమ్
వైఖానసం పంచరాత్రం వైదికం తాంత్రికం క్రమాత్. ౫
- వైఖానసం వైదికం స్వాద్వైదికైరర్చితం ద్విజైః
ఐహికాముష్మికఫలప్రదం సౌమ్యం ప్రకీర్తితమ్. ౬
- పంచరాత్రమథాగ్నేయమవైదికమతాత్మికమ్
తాపాదిపంచసంస్కారదీయైవద్భిస్సమర్చితమ్. ౭
- అశ్రీకరమథ ప్రోక్తం కేవలాముష్మికప్రదమ్
సౌమ్యం సర్వత్ర సంపూజ్యం గ్రామాదిషు విశేషతః. ౮
- బ్రాహ్మణానాం చ గేహీషు సౌమ్యే నైవార్చయేద్ధరిమ్
ఆగ్నేయమర్చయేత్తద్వదవాస్త్యంగాలయే తథా. ౯
- పర్వతాదివ్వంశ్యేషు వివిక్తేషు స్థలేషు చ

- విప్రావాసే జనావాసే నైవ కుర్యాదనేన తు. ౧౦
- సామ్యే వైఖానసే మార్గే యద్యాగ్నేయేన సంకరః
పంచరాత్రేణ సంప్రప్తో రాజా రాష్ట్రం వివశ్యతి. ౧౧
- తద్దోషశఙ్ఖనాయైవ పద్మాగ్నౌ జహుయూత్క్రమాత్
మహాశాన్తిం విధానేన సప్తహం వా త్య్రహన్తు వా. ౧౨
- అష్టాధికశతైశ్చైవ సంస్కార్య కలశైస్తతః
అభ్యర్చ్య దేవదేవేశం సంపూజ్యైవ తు వైష్ణవాః. ౧౩
- భోజయిత్వా బ్రాహ్మణాంస్తు కారయేత్సర్వవర్తనా
పంచరాత్రవిధానేన ప్రతిష్ఠాప్యార్చనేకృతే. ౧౪
- కాలేనాస్తరితే తస్మిన్ కుర్యాత్సమ్యక్ప్రవేశేనమ్
సామ్యత్వాద్రాజరాష్ట్రాణాం తత్సమృద్ధికరం భవేత్ ౧౫
- పద్మాసలే మహాశాన్తిం హుత్వాదా చ తతః క్రమాత్
వైఖానసేన విధినా విమానం బింబమేవ చ. ౧౬
- సంస్కృత్య చోచితైస్సర్వైస్సంస్కారైః కర్షణాదిభిః
ప్రతిష్ఠాప్య తదారభ్య సర్వం తేనైవ చాచరేత్. ౧౭
- ఆలయాశ్రితదేవానాం పరివారస్య వర్షదామ్
పూజాయామష్టముఖ్యాయాం సంకరో నైవ సమృతః. ౧౮

- మాహాత్మ్యం కిం వత్సోమి శాస్త్రస్య మహతోఽస్య వై
నాఽలం దేవాస్త్రయస్సేంద్రా అనంతోఽచ్యుపవర్ణి తుమ్. ౧౯
- శ్రుణ్వన్తు మునయస్సర్వే శాస్త్రమాహాత్మ్యముత్తమమ్
యావచ్ఛక్తి ప్రవత్సోమి జ్ఞాతం గురుకృతాబలాత్ ౨౦

- పురా చతుస్కంభో బ్రహ్మ సిస్సృతురఖలం జగత్
సుప్తోద్ధితశ్చిరం కాలం ప్రాకామిత్యర్థకర్మణి ౨౯
- విసస్మార యదా ధాతా నిద్రయాక్రాంతమానసః
వేదాంతస్సర్గప్రధానాంస్తు సృష్టిన్ద్రావప్రవర్తతే. ౩౦
- చింతాతురస్తదా బ్రహ్మ మూఢః కర్తవ్యకర్మణి
బహుధా ధ్యాయమానస్తు న లేభే కారణం స్వతః ౩౧
- స్వశక్త్యా యద్విధేయం స్యాత్సర్వం చక్రే విమూఢః
న హి తత్కారణం లేభే వేదవిస్మరణం తు యత్ ౩౨
- చిరాచ్ఛింతాం తు తాం త్యక్త్యా స్వస్థచిత్తః ప్రజాపతిః
హృత్పద్మమధ్యే పురుషం పరమేణ సమాధినా ౩౩
- చింతయామాస వై విష్ణుమృగ్యజాస్సామదూపిణమ్
తుష్టావ చ తదా బ్రహ్మ హరిప్రవణమానసః. ౩౪
- ననామ చ తదా విష్ణుం శంఖచక్రగదాధరమ్
అర్చయామాస దేవేశం పాద్యాద్యైర్విగ్రహైస్సమైః. ౩౫
- ముహూర్ముహుః ప్రణమ్యాఽథ యుగార్థా దేవం జగత్పతిమ్
నిర్వాణజకరుణాలేశాద్దేవస్య విమలాంతరః. ౩౬
- తుష్టావజగదీశానం నారాయణమజం విధిః
“జితం తే పుండరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన. ౩౭
- నమస్తేఽస్తు హృషీకేశ మహాపురుష పూర్వజ
దేశక లపరిచ్ఛేదరహితానస్త చిన్మయ. ౩౮
- సత్యజ్ఞానసుఖానందస్వరూప పరమేశ్వర
పంచవ్రాహ చతుర్వ్యూహానస్తవ్రాహాత్మవిగ్రహ. ౩౯

విష్ణో పురుష సత్యాచ్యుతాఽనిరుద్ధ జగత్పతే
నిత్యము క్తజనావాసపరమహోమనాయక. 39

శ్రీభూసిలాదిపంసేవ్య దివ్యమంగలవిగ్రహ
శంఖచక్రగదాపాణే భక్తాభయవరప్రద. 33

కిరీట హార కేయూర కటకాంగదభూషిత
గ్రైవేయకవరిమూర కటిసూత్రవిరాజిత. 34

తులసీమాలికారాజద్విశాలోరస్థస్థులాఽంచిత
ప్రలంబయజ్ఞస్తూత్రాధ్య కౌస్తుభాభరణోజ్జ్వల. 35

నర్వలోకేశ్వరాఽచిన్త్య శ్రీవత్సకృతలక్షణ.
దివ్యాయుధసమాసేవ్య పీతాంబరసుశోభిత. 36

నిత్యనిర్యత్నసీరస్థవిసారికరుణారస
మందస్థితముఖాంభోజ మధురాధరపల్లవ. 37

రుక్మాభ రక్తనేత్రాస్యపాణిపాద సుఖోద్వహ
సుభూలబాటసుభగ సుసస స్వాయతేక్షణ. 38

వృత్తపీఠాయితభుజ తనుషాధ్య మహామానో
విలాసవిక్రమాక్రాంత త్రైలోక్యచరణాఽంబుజ 39

జ్ఞానశక్తి బలైశ్వర్యభీర్యతేజోనిధేఽనఘ
సమస్తే విష్ణవే తుభ్యం పురుషాయ నమో నమః. 40

సమస్తత్యస్వరూపాయ అచ్యుతాయ నమో నమః
సమోఽనిరుద్ధరూపాయ శాశ్వదేవాయ శాశ్వతే 41

సమశ్చిదాత్మనేఽనంత శాస్త్రరూపాయ భగ్వనే
శాశ్వతే నిత్యమాయా న్యాయాభిరూపాయ 42

- అచ్యుతాయాఽవికారాయ తేజసాం నిధయే నమః
ప్రధానపురుషేశాయ వేదవేద్యాయ వేదినే ౪౩
- నమః పర పూహరూప నమో విభవవిగ్రహ
అస్తర్యామిన్న మస్తే ఽస్తు నమోఽర్చారూప శాశ్వత, ౪౪
- సహస్రశీర్షం పురుషం సహస్రాక్షం నిరంజనమ్
సహస్రపాదం త్రాతారం శరణం త్వాం గతోఽస్మ్యహమ్. ౪౫
- మాతా త్వం మే పితా త్వం మే భ్రాతా త్వం మే సఖామమ
సర్వం త్వమసి విశ్వాత్మం స్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్. ౪౬
- సంసారసాగరం ఘోరమనస్తం క్లేశభాజనమ్
త్వామేవ శరణం ప్రాప్య నిస్తరన్తి మనీషిణః. ౪౭
- న హి తే గోవ్యతే కించిన్న హ్యస్త్యవిదితం తవ
త్వం సాక్షీ దేహినామకస్సర్వం వ్యాప్య త్వమేధనే. ౪౮
- న తే రూపం న కరణం కారణం నాస్తి తేఽనఘ
త్వం శాస్తా సర్వలోకానాం స్రష్టా పాతా హరణ హరే. ౪౯
- అహం భవశ్చ తే బ్రహ్మణ ప్రసాదక్రోధహృభౌ
త్వత్తో మే మానసం జన్మ ప్రథమం ద్విజపూజితమ్. ౫౦
- విజ్ఞానం తదిదం ప్రాప్తం బ్రహ్మత్వం చ యదాజ్ఞితమ్
సర్వం తవ కటాక్షస్య లేకోఽయం మధుసూదన. ౫౧
- తమసాత్రాన్తచిత్తస్య విస్మృతా నిగమా మమ
అవేదవిహితస్సర్గో మయా కర్తుం న శక్యతే. ౫౨
- ప్రసీద పరమేశాన వేదభిక్షాం ప్రయచ్ఛ మే
ఇతి చిన్తయత స్తస్య బభూవాఽచావిలం మనః. ౫౩

- తతస్తు భగవాన్ బ్రహ్మ వేదరాశిమవాప్తవాన్
సస్మార నిఖిలాన్వేదాన్ సాంగానుపనిషద్గణమ్. ౧౪
- పురాణన్యాయమీమాంసాధర్మశాస్త్రాణి పర్వతః
చతుష్షష్టికలాన్తైచ విద్యాస్థానాని యాని చ. ౧౫
- అంతర్హితానాం ఖననాద్వేదానాన్తు విశేషతః
స విభుః ప్రోచ్యతే బ్రహ్మ విఖనా బ్రహ్మవాదిభిః. ౧౬
- వైఖానసశ్చ భగవాన్ ప్రోచ్యతే స పితామహః
జగత్సర్వమశేషేణ వేదదృష్టేన పర్తనా. ౧౭
- ప్రాణాచ్ఛ చక్షుషస్తద్వదభిమానాచ్ఛ మర్మణః
హృదయాచ్ఛిరసశ్శ్రోత్రాదుదానాద్వ్యాసత స్రతః. ౧౮
- సమానాచ్ఛ తథాపానాద్వప్తిశ్రేష్ఠానిమాన్ దశ
దక్షం మరీచినం నీలలోహితః భృగుమేవ చ. ౧౯
- తథాఽంగిరసమత్రిం చ పులస్త్యం పులహం తథా
వసిష్ఠం చ క్రతుం చైవ క్రమూదసృజదబ్జభూః. ౨౦
- నవ బ్రహ్మణ ఏవై తే వినాస్యూర్నీలలోహితమ్
వేదానాం వ్యసనాదర్వాక్ ప్రాగ్రూపం మిలితం తు యత్. ౨౧
- తాం తు వైఖానసీం శాఖామేతానధ్యాపయన్మునిః
నామ్నా విఖనసం ప్రాహుర్యం చ శాతాతపం తథా. ౨౨
- భృగ్వంగిరోమరీచ్యత్రిపులస్త్యపులహః క్రతుః
తథా వసిష్ఠో దక్షశ్చ నవ బ్రహ్మణ ఈరితాః. ౨౩
- (నవ బ్రహ్మణ ఏవై తే వినాస్యూర్నీలలోహితమ్)
ఏ తే విఖనసశ్శిష్యాశ్శ్రుతిస్మృతివిధానతః

- తచ్చిష్యాస్తు మహాత్మానో మునయ స్తత్త్వదర్శనః. ౬౪
- వేదానుగాని శాస్త్రాని చక్రుర్లోకహితైషిణః
కే చిద్బ్రహ్మణి వై చక్రుర్బ్రహ్మశ్రౌతాత్త కాని తు. ౬౫
- ధర్మశాస్త్రాని కేచిత్తు పురాణాని చ కే చన
ఇతిహాసాం స్తథాకల్పాన్ ప్రోచురన్యే మహర్షయః. ౬౬
- కే చిద్వాక్యకరణం కేచిన్నా యమన్యే తథేతరత్
వాఙ్మయం సకలం సర్వం శాస్త్రబద్ధం ప్రచక్రిరే. ౬౭
- తాం తు వైఖానసీం శాఖాం స్వసూత్రే వినియుక్తవాన్
పద్మభూః పరమో ధాతా తస్మిన్నా రాధనత్రయమ్. ౬౮
- తాం తు వైఖానసీం శాఖాం వ్యాసస్తు భగవాన్ వారిః
చక్రే ఋగాదిభేదైస్తు వ్యసిత్వా తు పృథక్ పృథక్. ౬౯
- ఆదికాలే తు భగవాన్ బ్రహ్మ తు విఖనా మునిః
యజ్ఞశ్శాఖానుసారేణ చక్రే సూత్రం మహాత్మరమ్. ౭౦
- వర్ణాశ్రమాచారయుతం శ్రౌతస్మార్తసమన్వితమ్
యత్సూత్రాద్య స్తమధ్యేషు భగవాన్ విష్ణురవ్యయః. ౭౧
- యప్తవ్యో గీయతే యస్మాత్సర్వసూత్రోత్తమం తు తత్
వేదే వైఖానసే సూత్రే యో ధర్మః పరికీర్తితః. ౭౨
- సర్వైస్సధర్మోనుష్ఠేయో నాత్ర కార్యా విచారణా
స్వసూత్రస్య పరిత్యాగాదన్యసూత్రసమాశ్రయాత్. ౭౩
- సద్యః పఠతి వై విప్రో స వేదస్య సమాశ్రయే
సూత్రం వైఖానసం యత్తు వేదస్సంపఠిపద్యతే. ౭౪
- ఏతద్వైఖానసం సూత్రమన్యసూత్రానపేక్షితమ్

- ఏతదై వైఖానసం సూత్రం సర్వవేదార్థసంగ్రహః. 2౫
- వైష్ణవం సర్వవిప్రాణాం సామాన్యమభిధీయతే
వైఖానసస్య సూత్రస్య చాగ్నేశ్శాఖాకస్య చ. 2౬
- నారాయణస్య దేవస్య మాహాత్మ్యం నావబుధ్యతే
యథా వేదేషు సర్వేషు సామవేదః ప్రశస్యతే. 2౭
- తథా సర్వేషు సూత్రేషు సూత్రమేతత్ప్రశస్యతే
అగ్నిర్వైఖానసం శాస్త్రం విష్ణుర్వేదాశ్చ శాశ్వతాః. 2౮
- గాయత్రీ వైష్ణవా విప్రాస్సపైతే బహుపావనాః
అధీతేషు చ వేదేషు సాంగేషు లభతే ఫలమ్. 2౯
- తత్ఫలం లభతే సద్యస్సూత్రమేతత్పఠన్ ద్విజః
అగ్నిహోమాదయో దేవా యే యజ్ఞాంశమావిర్భుజః. ౩౦
- తే సర్వే సూత్రమూళిత్య చైనం గచ్ఛన్తి మాధవమ్
శారీరాణ్యస్యసూత్రాణి తథా స్వర్గఫలాని చ. ౩౧
- వైష్ణవం సూత్రమేతద్ధి సర్వసిద్ధిరం పరమ్
అద్యత్వాత్సర్వసూత్రాణాం వైష్ణవత్వాద్విశేషతః. ౩౨
- మయానువర్తితం తద్వత్కాశ్యపాత్రిమరీచిభిః
యస్మిన్నేవ తు సంప్రాక్తే మాత్రే విఖనసా పురా. ౩౩
- వనస్థానాం తు సర్వేషాం విధిశ్శాఖాకాభిధః
వానప్రస్థాస్తతస్సర్వే యే ద్విజాశ్చాన్యసూత్రిణః. ౩౪
- తత్సూత్రవిధ్యరుష్టానాత్సత్త్వా వైఖానసా అమీ
కిం బహుక్రేర విధినా సర్వం వైఖానసం జగత్. ౩౫
- పఠస్మిన్ వ్యోమ్ని యచ్ఛాస్త్రే యత్తేజస్తుత్రయాయయమ్

తద్వైఖానః కరం బ్రహ్మ ఇతి వేదాదధీయహి. ౮౬

శాస్త్రమేతచ్చ సూత్రం చ సర్వేషామపి జీవనమ్
యే వైఖానససూత్రేణ సంస్కృతాస్తు ద్విజాతయః. ౮౭

తే విష్ణుసదృశా జ్ఞేయాస్సర్వేషాముత్తమోత్తమాః
వైఖానసానాం సర్వేషాం గర్భవైష్ణవజన్మనామ్ ౮౮

నారాయణస్వయం గర్భే ముద్రాం ధారయతే నిజామ్
విప్రా వైఖానసాఖ్యా యే తే భక్తాస్తత్త్వముచ్యతే. ౮౯

ఏకాన్తినస్సుసత్త్వస్థా దేహాంతం నాన్యయాజినః
విష్ణోః ప్రియతమా లోకే చల్వారః పరికీర్తితాః. ౯౦

అశ్వధః కపిలా గావస్తుశసీ వైష్ణవా ద్విజాః
ద్విజేషు బ్రాహ్మణాశ్చ్రీష్ఠా బ్రాహ్మణేషు చ చైష్ణవాః. ౯౧

వైష్ణవేషు పరం శ్రేష్ఠా యే వైఖానససూత్రిణః
వైష్ణవీం ప్రతిమాం లోకే విప్రం వైఖానసం తథా. ౯౨

గంగాం విష్ణుపదీం దృష్ట్వా సర్వపాపైః శ్రముచ్యతే
మూలమన్యాపి శాస్త్రస్య సార్థకోటిప్రమాణతః
ఉపాదితత్స భగవాన్ అస్మభ్యం నైమిశే వనే. ౯౩

ఇతి సంక్షేపతః ప్రోక్తం మహత్త్వం సూత్రశాస్త్రయోః
తస్మాద్వైఖానసా విప్రాస్సంపూజ్యా భగవద్ప్రియాః ౯౪

పూజాస్తే శ్శుపనాస్తే చ తథాస్తే చోత్సవస్య చ
అచార్యమర్చకం చాపి సర్వాన్ వైఖానసాన్సదా. ౯౫

ప్రథమం పూజయిత్వైష్ణవ పశ్యతా-ర్థం సమాచరేత్

యః పూజకమనాదృత్య విప్రం వైఖానసం హతాత్	౯౬.
తీర్థం గృహీతుం ప్రధమమిచ్ఛేత్స పఠతి ధ్రువమ్	
యః పూజకమనాదృత్య విప్రం వైఖానసం పునః.	౯౭
క్షసాదం దేవదేవస్య ప్రథమం తు జిఘృక్షతి	
బ్రహ్మహత్యామవాసోతి తత్పుజా నిష్ఫలా భవే	౯౮
యః పూజకమనాదృత్య విప్రం వైఖానసం పునః	
యాదృశీమపి దేవాగ్రే వాంఛత్యకచిలిం జనః	౯౯
చతుర్వేద్యపి సో విప్రస్సద్యశ్చండాలతాం వ్రజేత్	
తత్పుజా నిష్ఫలా చ స్యాద్రాజరాష్ట్రం వినశ్యతి	౧౦౦
వట్కాలం వా త్రికాలం వా ద్వికాలం కాలమేవ వా	
అలయే భగవత్పుజా సామ్యేన విధినా కృతా	౧౦౧
సర్వసంపత్కరీ సా న్యాజ్జగతామితి శాసనమ్	
తత్రార్చనే తు శుద్ధాత్మా పూజకః పరితోషితః.	౧౦౨
తేన రాజా చ రాజ్యం చ యజమానశ్చ నాన్వయః	
సర్వలోకశ్చ సంతుష్టో వర్ధతే బ్రహ్మతేజసా.	౧౦౩
అగ్రం వృక్షస్య రాజానో మూలం వృక్షస్య పూజకాః	
తస్మాన్మూలం న హింసీయాన్మూలాదగ్రం వ్రరోహతి.	౧౦౪
ఫలం వృక్షస్య రాజానః పుష్పం వృక్షస్య పూజకాః	
తస్మాత్పూష్పం న హింసీయాత్పూష్పాత్సంజాయతే ఫలమ్.	౧౦౫
దేవస్యం బ్రాహ్మణస్యం చ సన్మానం పూజకస్య చ	
యస్తు న త్రాయతే రాజా తమాహుర్బ్రహ్మఘాతుకమ్.	౧౦౬
దుర్బలానామనాథానాం బాలవృద్ధతపస్వినామ్	

అన్యాయైః పరిభూతానాం సర్వేషాం పార్థివో గతిః.	౫౦౭
రాజా పితా చ మాతా చ రాజా చ పరమీ గురుః	
రాజా చ సర్వభూతానాం కరితాతా గురుర్మత్తః.	౫౦౮
దావాగ్నిదవదగ్ధానాం రాజా పూర్ణమివాంభసా	
సముద్రమివ తృప్యన్తి బ్రాహ్మణా వేదవాదిసః.	౫౦౯
దహత్యగ్నిస్తేజసా చ సూర్యో దహతి రశ్మిభిః	
రాజా దహతి దండేన విప్రో దహతి మన్యునా.	౫౧౦
మన్యుక్రహరణా విప్రాశ్చక్ర ప్రహరణో హరిః	
చక్రాత్రిక్షుతరో మన్యుస్తస్మాద్విప్రాన్న కోపయేత్.	౫౧౧
అగ్నిదగ్ధం ప్రరోహేత సూర్యదగ్ధం తక్రైవ చ	
దండ్యస్తు సంప్రరోహేత బ్రహ్మశాపహతో హతః.	౫౧౨
ఆపద్యపి చ కష్టాయాం నావమాన్యో హి పూజకః	
అర్చకేన తు తుష్టేన యదుక్తం దేవసన్నిధౌ	౫౧౩
తద్వాక్యం తు హ రేర్వాక్యం నావమాన్యో హి పూజకః	
అర్చకం కోపయేద్యస్తు స హి దేవస్య కోఽకృత్	౫౧౪
దేవేశం తోషయేద్యస్తు స హి పూజకత్తోఽకృత్	
గంధం పుష్పం తథా మాల్యం తాంబూలం చాక్షతాదికమ్.	౫౧౫
ప్రసాదం చాపి దేవస్య ప్రథమం పూజకోఽర్హతి	
షడంగవిదుషాం చైవ క్రతుప్రవరయాజినామ్.	౫౧౬
వైఖానసః పునాత్యగ్రే గోష్ఠీం వివశతస్య తు	
ఫలాభిసంధిరహితం సర్వం కర్మాఽఖిలం కృతమ్.	౫౧౭
బ్రహ్మర్షాధియో కుర్యాత్స భవేద్వైష్ణవోత్తమః	

- నాన్యం దేవం నమన్కుర్యాన్నాన్యం దేవం ప్రపూజయేత్. ౧౧౮
 అర్చయేత్సతతం ధ్యాయేన్నారాయణమనాయమ్
 కాయేన మనసా వాచా స తు వైష్ణవ ఉచ్యతే. ౧౧౯
- తిర్యక్పుండ్రధరం చైవ పాపండినమవైష్ణవమ్
 దేవాగ్రే పూజయేత్తైవ తద్వైష్ణవవిమాననా. ౧౨౦
- అభ్యర్చ్య విష్ణుభక్తా హి వైష్ణవా భగవద్ప్రియాః
 అవైష్ణవస్య పూజా తు తేషామగ్రే సుదారుణా. ౧౨౧
- తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన త్యజేద్దూరాదవైష్ణవమ్
 యే తు సామాన్యభావేన మన్యంతే పురుషోత్తమమ్. ౧౨౨
- రుద్రాదిభిస్సహజ్ఞా నాత్రేపి జ్ఞేయా అవైష్ణవాః
 వరేషు బ్రాహ్మణాశ్చేష్ఠా బ్రాహ్మణేషు విపశ్చితః. ౧౨౩
- విపశ్చిత్సు కృతధియస్తేషు కర్తార ఏవ చ
 కర్తృషు బ్రహ్మవిదుషో యే హి భక్తా జనార్దనే. ౧౨౪
- విష్ణుభక్తేషు సర్వత్ర శ్రేష్ఠా వైఖానసాస్సమైతాః
 తస్మాత్సంపూజ్య సర్వాదా భక్త్యా వైఖానసం ద్విజమ్. ౧౨౫
- విష్ణుభక్తం తతః పూజ్య యథావర్ణానుపూర్వ్యకః
 గోష్ఠీ సమర్చయేత్కాలే భోజ్యాశ్చాన్యే ద్విజాతయః. ౧౨౬
- స్త్రీయః పూజ్య విధానేన వైష్ణవ్యో వైష్ణవాశ్రయాః
 న హి సాధారణీ నృప్తిరైష్ణవీతి విచిత్తయేత్. ౧౨౭
- జన్మాంతరసమాప్తేషు తపోధ్యానసమాధిభిః
 నరాణాం క్షీణపాపానాం కృష్ణే భక్తిః ప్రజాయతే. ౧౨౮
- స హ్యభాగవత్తైర్విష్ణుర్భాగవత్సత్తత్త్వతః

- ద్రష్టుం వా శక్యతే మూఢైః ప్రవేష్టుం కుత ఏవ హి ౧౨౯
- తద్భక్తిభావితాః పూతా నరా స్తద్గతచేతనః
భవన్తి వై భాగవతాస్తే విష్ణుం ప్రవిశన్తి చ. ౧౩౦
- అనేకజన్మసంసారచితే సావనముచ్చయే
వార్షిణే జాయతే పుంసాం గోవిందాభిముఖీ మతిః. ౧౩౧
- ప్రద్యేషం యాతి గోవిందే ద్విజాన్ వేదాంశ్చ నిందతి
యో నరస్తం విజానీయాదాసురాంశసముద్భవమ్. ౧౩౨
- సావండేషు రతిః పుంసాం హేతువాదానుకూలతా
జాయతే విష్ణుమాయాతః పతితానాం దురాత్మనామ్. ౧౩౩
- యదా సావక్షయః పుంసాం తదా దేవద్విజాతిషు
విష్టా చ యజ్ఞపురుషే శ్రద్ధా భవతి నిశ్చలా. ౧౩౪
- యథా స్వల్పావశేషస్తు నరాణాం సావసంచయః
భవన్తి తే భాగవతా నిశ్చేయశపరా నరాః. ౧౩౫
- భ్రామ్యతామత్ర సంసారే నరాణాం కర్మదుర్గమే
హస్తావలంబతో హ్యేకో భక్తిక్రీడో జనార్దనః. ౧౩౬
- కర్మణా మనసా వాచా ప్రాణినాం యోఽనమాయకః
భావసక్తశ్చ గోవిందే విష్టా భాగవతో హి సః. ౧౩౭
- యో బ్రాహ్మణాంశ్చ వేదాంశ్చ నిత్యమేవ నమస్యతి
స ద్రోగ్ధా పరవ్రతాదే స్సహి భాగవతః స్మృతః. ౧౩౮
- సర్వాన్ దేవాన్ హరిం వేత్తి సర్వాన్ లోకాంశ్చ కేశవమ్
తేభ్యశ్చ నాఽన్యమాత్మానం స హి భాగవతస్మృతః. ౧౩౯
- దేవం మనుష్యమన్యం వా పశుపక్షిపిపీలికాః
తరుసామాణకాష్ఠాదీన్ భూమ్యంభోగగనం దిశః. ౧౪౦

- అత్రానం చాపి దేవేశాద్వ్యతిరిక్తం జనార్దనాత్
యో న జానాతి పుణ్యాత్మా స హి భాగవతస్సద్గుతః. ౧౮౧
- సర్వం భగవతో భాగో యద్భూతం భవ్యసంస్థితమ్
ఇతి యో వై విజానాతి స హి భాగవతస్సద్గుతః. ౧౮౨
- భవభీతిం హరత్యేష భక్తిభావేన భావితః
భగవానితి యద్భవస్స తు భాగవతస్సద్గుతః. ౧౮౩
- భావం న కురుతే యస్తు సర్వభూతేషు పాపకమ్
కర్మణా మనసా వాచా స తు భాగవతిస్సద్గుతః. ౧౮౪
- బాహ్యార్థనిరపేక్షో యో భక్త్యా భగవతః క్రియామ్
భావేన నిష్పాదయతి జ్ఞేయో భాగవతో హి సః. ౧౮౫
- నారాయో యస్య సుస్నిగ్ధా న చోదాసీనవృత్తయః
ఐశ్వర్యసర్వమేవేదం విష్ణుం భాగవతస్స హి. ౧౮౬
- సుతప్తేనహ తపసా యజ్ఞైర్వా బహుదక్షిణైః
తాం గతిం న నరా యాన్తి యాం తు భాగవతా నరాః. ౧౮౭
- యోగచ్యుతైర్భాగవతై ద్వేవరాజశ్చత్రకతుః
అవాక్షీరీక్ష్యతే పక్షి కిము యే యోగపారగాః. ౧౮౮
- యజ్ఞనిష్పత్తయే వేదా దేవా యజ్ఞపతేః కృతే
తత్తోషణాయ యతతే స హి భాగవతస్సద్గుతః. ౧౮౯
- యేన సర్వాత్మనా భక్త్యా విష్ణో భావో నివేశితః
యుక్తత్వాత్కృతకృత్యత్వాత్స హి భాగవతస్సద్గుతః. ౧౯౦
- వ్రతినాం యజ్ఞపురుషః పూజ్యో విష్ణురసంశయః
స్త్రీయశ్చ స్వం చ భర్తారమృతే పూజ్యన్న దైవతమ్. ౧౯౧
- భర్తృగృహస్థస్య సతః పూజ్యో యజ్ఞపతిర్హరిః

వైఖానసానామారాధ్యస్తపోభిర్మధునూదసః.

౧౫౨

ధ్యేయః పరివ్రాజకానాం వాసుదేవో మహాత్మనామ్
ఏవమాశ్రమిణాం విష్ణుస్సర్వేషాం చ పరాయణమ్.

౧౫౩

న చానైర్నతపోభిశ్చ ప్రీయతే భగవాన్ హరిః.

వర్ణాశ్రమాచారవతా యథా న పరితుష్యతి.

౧౫౪

వర్ణాశ్రమాచారవతా పురుషేణ పరః పుమాన్

విష్ణురారాధ్యతే పథా నాన్యస్తత్తోషకారకః.

౧౫౫

అత్రానుక్తేషు దోషేషు ప్రాయశ్చిత్తం ప్రవక్ష్యతే

పాండరీకాగ్నిమాసాద్య పరిషిచ్య చ పావకమ్.

౧౫౬

షట్కృత్వో వైష్ణవం తద్వచ్చతుష్కృత్వశ్చ వ్యాహృతిః

అష్టాక్షరం చాష్టకృత్వస్తథా చ ద్వాదశాక్షరమ్.

౧౫౭

హుత్వా ద్వాదశకృత్వస్సు విష్ణునూక్తం చ పారుషమ్

ఏకాక్షరాదినూక్తం చ శ్రీభూసూక్తద్వయం హునేత్.

౧౫౮

దేవం సంస్నాప్య చాభ్యర్చ్య హవిస్సమ్యక్ష్మి వేదయేత్,

అనేన విధినా తత్ర శాన్తిర్భవతి శోభనా

౧౫౯

హదోషేషు చ పునరుక్తహోమిస్సప్తైవ తు

సారమాత్మికమింకారాద్యష్టాశీతిం విశేషతః.

౧౬౦

హుత్వా చ సర్వదైవత్యమష్టాభిశ్చ శతైర్మతైః

దేవం సంస్నాప్య చాభ్యర్చ్య హవిస్సమ్యక్ష్మి వేదయేత్.

౧౬౧

ఇతి ప్రవైఖానసే భగవద్వాక్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

ప్రకీర్ణా౭ధికాశ్చ త్రింశో౭ధ్యాయః.

అధైక త్రింశోఽధ్యాయః.

— సంప్రోక్షణత్రయమ్. —

అథ వక్ష్యామి తత్రోక్తప్రాయశ్చిత్తస్య సంగ్రహమ్
 జలసంప్రోక్షణం చైవ లఘుసంప్రోక్షణం తథా.
 మహాసంప్రోక్షణం చేతి ప్రాయశ్చిత్తం త్రిధా స్మృతమ్
 నిమిత్తే సమనుప్రాప్తే జ్ఞాత్వా గౌరవలాఘవమ్.
 వక్ష్యమాణకారేణ సద్యసంప్రోక్షణం చరేత్
 సంప్రోక్షణవిధానస్య న కాలనియమస్మృతః.
 న కుర్యాన్మానసక్షత్ర తిథివారాద్యవేక్షణమ్
 తస్మాన్నిమిత్తే సంప్రాప్తే సద్యసంప్రోక్షణం చరేత్.
 దేశకాలాద్యవేక్షాయా నిమిత్తే సతి గౌరవమ్

బహుబేరేషు చైకస్మిన్ స్థావరే జంగమేఽథ వా.
 అర్చనాయాం విహీనాయాం కాలాఽతీతే విపర్యయే
 నిర్మాల్యపూజనే చైవ నివేదితనివేదనే.
 ఏకాహేఽవ్యర్చనాహీనే నిత్యస్నానపవర్జనే
 బలిహోమాదిహీనే చ సత్యోత్సవవిపర్జనే.
 ప్రాకారాభ్యంతరే ప్రాప్తే ప్రమాదాదశుభే సతి
 అస్పృశ్యాగమనే తత్ర చండాదైవ్యః ప్రవేశనే.
 శ్వకుక్కుట వరాహోష్ఠగర్దభానాం ప్రవేశనే
 ఉదక్యయా సూతికయా పాపండాద్యైరభాపి వా.
 కుండగోళవ్రతభ్రష్టతురుష్కాదిప్రవేశనే

- అన్యసూత్రిద్విజైస్సపృష్టే మోహాదజ్ఞానతోఽపివా, ౧౦
- మహావాతహతే బింబే సంసిక్తే వర్షబిందుభిః
విఘ్నాతరుధిరస్రావే బహుజల్పే చ మైథునే. ౧౧
- ఏవమాదినిమిత్తే తు జలసంప్రోక్షణం చరేత్
నైవాసంప్రోక్షితే బింబే హరిర్వసతి నిశ్చయః. ౧౨
- తస్మాద్భింబవిశుద్ధ్యర్థం సంప్రోక్ష్యైవ సమర్చయేత్
-
- దోషాధిక్యే సముత్పన్నే లఘుసంప్రోక్షణం చరేత్. ౧౩
- రాష్ట్రాక్షోభే చ దుర్భిక్షే తంత్రపంకరదూషణే
శూదైర్వాఽథానులోమైర్వా పాపంధైర్భ్రమితైరపి. ౧౪
- ఉదక్యయా సూతికయా పతితైర్వాఽథ పాతకైః
చండాలాద్యైః ప్రవిష్టే చ గర్భాగారే విశేషతః. ౧౫
- సూతైర్వా కుండగోలాద్యైస్తథా దేవలకాదిభిః
శ్వసక్కుట వరాహాద్యైః ప్రవిష్టే గార్దభాదిభిః. ౧౬
- ఉలూకగృధ్రకాకాద్యైః ప్రవిష్టేఽన్తర్నృపే తథా
తురుష్కాద్యైః ప్రవిష్టే వా శుక్రణోఽఽతయోరపి. ౧౭
- విఘ్నాత్రాదేర్విసర్గే వా గర్భాగారేర్థమండపే
త్ర్యహాదూర్ధ్వం విహీనే తు పూజనే దీపవర్జనే. ౧౮
- ఏకరాత్రమతిక్రమ్య దేవే గ్రామాంతరస్థితే
అగ్నిదాహేఽశనిపాతే గర్భాగారేఽర్థమండపే. ౧౯
- అన్యసూత్ర్యధితే బింబే స్పృష్టే వా బుద్ధిపూర్వకమ్
అన్యైరనుక్షైర్దోషైశ్చ లఘుసంప్రోక్షణం చరేత్. ౨౦
-
- మహానిమిత్తే సంప్రాప్తే మహాసంప్రోక్షణం చరేత్

ద్వాదశాహత్యమారభ్య వత్సరాంతం విధానతః. ౨౧

హీనాయామర్చనాయాం చ నిత్యే నైమిత్తికే తథా
క్రియాహీనే విపర్యాసే హీనే మాసోత్సవాదికే. ౨౨

నిత్యస్నపనహీనేఽపి మాత్రాదానవిహీనకే
బలిహోమాదిహీనే చ సంప్రాప్తే శాస్త్రసంకరే. ౨౩

ఏవమాదిషు హీనేషు వత్సరాంతం ప్రమాదతః
ఋదాం పరివారాణామాశ్రితాలయసేవినామ్. ౨౪

ధ్వజాదోహణపూర్వం తు కృతే కాలోత్సవాదికే
విప్రాదిమరణే ప్రాప్తే దేవాగారే విశేషతః. ౨౫

గర్దభాశ్వలులాయోష్ఠ్యశ్వసూకరముఖే మృతే
గజాదిమృగనాశే చ దేవాగారే ప్రమాదతః. ౨౬

చండాలాద్యస్త్యజాతీనాం మరణే వా విశేషతః
శూద్రైర్వాధానులోమైర్వా పాపంధైః పతితాదిభిః. ౨౭

సంస్కృప్తే వైష్ణవే బింబే తురుష్కాద్యైర్మలిష్టుచైః
స్పృష్టే చండాలకాద్యైర్వా మహాపాతకదూషితైః. ౨౮

విమానేఽశనిపాతే వా మహాల్కాపతనేఽపి వా
లోహితోపలవర్షే చ పాంసువర్షే విశేషతః. ౨౯

భూకంపాచ్ఛలితే బింబే వల్గీకస్య సముద్భవే
శిథిలిభవనే వాపి చాష్టబంధే విశేషతః. ౩౦

జీర్ణే స్తంభాదిపతనే దేవాగారేన వీకృతే
లగ్నిస్ఫుర్జే చ బేరస్య మనుష్యప్రసవే తథా. ౩౧

సుధాకర్మణి సర్వత్ర గీర్భణేహాదికే ఘోషః

- బింబేషు గర్భగేహే వా కృమిక్షీబాదిదర్శనే. ౩౨
- హసనే రోదనే చైవ భాషణే చ విశేషతః
స్వేదశోణితయోర్వాపి దృశ్యే వర్ణసంక్షయే. ౩౩
- విమానే మండపే హృదయత్ర కుత్రాపి వా హరేః
దేవాగారే సముత్పన్నే దోషేష్వేతేషు వా పృథక్. ౩౪
- దుర్భిక్షే రాష్ట్రసంక్షోభే దుర్నిమిత్రేషు చైవ హి
దుస్స్వప్నే భూమికంపే వా పరరాజాద్యుపద్రవే ౩౫
- భూగుప్తే చోద్భృతే బింబే చిరమవ్యాలయే స్థితే
అతిక్రమ్య త్రిరాత్రం తు దేవే గ్రామాంతరే స్థితే. ౩౬
- కుండగోలకసూతాదైర్వీక్షితైరర్చనే కృతే
అనుక్తాని చ సర్వాణి దురితాన్యద్యుత్థాని చ. ౩౭
- దృష్ట్వా తు యజమానశ్చ యే తత్పరిసరే జనాః
గ్రామస్థితా జనాశ్చైవ రాజా రాష్ట్రం చ యత్నతః ౩౮
- జ్ఞత్వా శాస్త్రోక్తవిధినా దోషజం భక్తిః ఫలమ్
మహాసంప్రోక్షణం కుర్యాన్మహాదోషాపనుత్తయే. ౩౯
- మహాదోషేషు సర్వత్ర మహాశాస్త్రీర్విధీయతే
పూర్వం స్థాపితబింబస్య న సాధారణహేతునా. ౪౦
- స్యాత్పానస్థానం తస్మాన్మహాసంప్రోక్షణం చరేత్
మహాసంప్రోక్షణవిధేర్నాతసస్థాపనస్య చ. ౪౧
- స్వల్పే భేద ఇతి ప్రోక్తమృషిభిః కాశ్యపాదిభిః
జలసంప్రోక్షణవిధిం వ్రవత్కృమి తపోధనాః. ౪౨
- యజమానాఽభ్యనుజ్ఞతో గురుస్సన్న్యాత్వా విధానతః

- అలయాభిముఖే వాఽసి దక్షిణే వా మనోరమే. ౪౩
- స్థండితే నైకతే శుద్ధే పుణ్యాహగ్నిముఖాత్పరమ్
వాస్తుహోమావసానే చ దోషదుష్టం తు యత్ స్థలమ్. ౪౪
- పర్యగ్నికంచగవ్యాభ్యాం సంస్కృత్య విధినా బుధః
బింబం పురుషనూక్తేన కలశైరభిషిచ్య చ. ౪౫
- షట్ద్రోణధాన్యరాశౌ తు పంచకుంభాన్నిధాయ చ
వస్త్రయుగ్మేన సంవేప్త్య ప్రతిమాస్తేషు నిక్షిపేత్.
నాళికేరామ్రపత్రాదైర్మరిలంకృత్య పృథక్ ఘటాన్
పంచనూక్తం జప్తైర్వైవ పంచశాన్తిభిరేవ చ. ౪౬
- పంచమూర్తిభిరావాహ్య సమభ్యర్చ్యైవవిగ్రహైః
పశ్చాదగ్నిం పరిస్తీర్య పంచనూక్తం హునేత్సుధీః. ౪౭
- ఈంకారాదీంశ్చ జహురూదస్తాశీతిమతః పరమ్
పంచవారుణమంత్రైశ్చ మహావ్యాహృతిభిస్సహ. ౪౮
- పశ్చాదగ్నిం విసృజ్యైవ గురవే దక్షిణాం దక్షేత్
నిష్కాపీనసువర్ణం చ ఎస్త్రాభరణకుండలాన్. ౪౯
- పశ్చాత్కుంభజలేనైవ ప్రోక్షయిత్వా సమస్త్రీకమ్
ప్రభూతం చ నివేద్యైవ నిత్యార్చనమథాఽచరేత్.
అనేన విధినా దోషా నశ్యంత్యేవ న సంశయః
తద్బింబే దేవసాన్నిధ్యం భవేదిత్యాహ చాంగిరాః.
ఏతావానేవ సంప్రోక్తో జలసంప్రోక్షణక్రమః
లఘుసంప్రోక్షణం కుర్యాద్యజమానేన వై గురుః.
యథార్హం పూజితః పూర్వమారంభదివసాదభః

త్య్రహే వా ద్వియహే వాపి కృత్వా నైవాంకురార్పణమ్. ౧౪

బౌపాసనాగ్నా శ్చోభూతే వాస్తుహామం విధాయ చ
పర్యగ్నిపంచగవ్యాభ్యాం శోధయిత్వా సమంతతః. ౧౫

అభిషిచ్య చ దేవేశమష్టోత్తరశతైర్గుప్తైః
శోధయిత్వా విధానేన వస్తువాస్తుపరిచ్ఛదాత్. ౧౬

పశ్చత్పద్మాగ్నియాసాద్య శ్చిత్వాఘోరం విధానతః
కుంభపూజాం తతః కుర్యాత్సమ్యక్ ధ్యానముతో గురుః. ౧౭

ద్వాత్రింశత్ప్రస్థసంపూర్ణాత్ కుంభానాహృత్య శ్చోభనాత్
తంతునా వేష్టయిత్వా తు తోయైరాపూర్య మంత్రతః. ౧౮

షడ్భారధాన్యరాశౌ తు వేద్యాం సప్తదశ క్రమాత్
వస్త్రయ్యుగ్మేన. సంవేష్ట్య ప్రతిమాస్తేషు నిక్షిపేత్. ౧౯

నిష్కంత్రయకృతాంస్తత్ర నవ రత్నాని యత్నతః
రత్నాలాభే సువర్ణం వా ప్రత్యేకం నిక్షిప్తేద్ధృతే. ౨౦

గంధపుష్పైస్సమభ్యర్చ్య నాళికేరామపల్లవైః
ఆయుధైః పంచభిస్తద్వత్తోరజైరప్తమంగలైః. ౨౧

అలంకృత్య గురుర్ధీమాత్ స్పృష్ట్యా కూర్చేన తాఘ్నబాహ్
పంచసూక్తం పంచశాన్తిం తతో ద్వాదశసూక్తకమ్. ౨౨

సారస్వతాదిసూక్తం చ దిక్కుక్తం పంచవారుణమ్
స్వస్తిసూక్తం జపితైర్వ తథైవోషధిసూక్తకమ్. ౨౩

నవమూర్తిభిరావాహ్య దేవీభ్యాం సహ పార్షదైః
ద్వాత్రింశద్విగ్రహైస్సమ్యగభ్యర్చ్య తు నివేదయేత్. ౨౪

పాండరీకాగ్నియాసాద్య పరిషిచ్య చ పావకమ్

- పంచనూక్తేన జహుయాద్వాప్యపకత్రయమస్త్రీతః. ౬౫
అష్టోత్తరశతం తద్వదప్టాపింశతిరేవ వా
ఈంకారాదీంశ్చ జహుయాదప్టాశీతిమతః పరమ్. ౬౬
ధాతాదిం మూలహోమం చ పఠచవారుణమేవ చ
హుత్వా కూశ్మాంధహోమం చ పారమార్థికమేవ చ. ౬౭
పంకజైర్బిల్వపత్తైర్వా విష్ణుగాయత్రీయా తతః
అష్టోత్తరశతం హుత్వా పశ్చాదగ్నిం విసర్జయేత్. ౬౮
పశ్చాద్గురుః పూజితస్సౌ వస్త్రాగ్రరణకుండలైః
కుంభమూదాయ శిరసా గ్రామమూలయమేవ వా. ౬౯
ప్రదక్షిణం పరీత్యాఽథ దేవదేవస్య సన్నిధౌ
కూర్చేనాదాయ తత్ప్రోయం ప్రోక్షయేత్పంచమూర్తిభిః. ౭౦
“శుచీ వో హవ్య” మంత్రేణ ప్రోక్షయేత్సర్వచుద్గిరమ్
ఉపచారైస్సచభ్యర్చ్య “క్షుం” స్వేతి ప్రణమ్య చ. ౭౧
మహాహవిః ప్రభూతం వా దేవేశాయ నివేదయేత్
బ్రాహ్మణానాం సహస్రం చ భోజయేద్గురుణా సహ. ౭౨
గురవే దక్షిణం దద్యాత్సువర్ణం పంచనిష్కకమ్
ప్రదద్యాద్భుమిమిష్టాం చ ప్రోన్విషత్సస్యమాలినీమ్. ౭౩
దశదానా తతః కృత్వా నిత్యార్చనమథాఽచరేత్
ఏవం యః కురుతే భక్త్యా లఘుసంప్రోక్షణం హరేః. ౭౪
విష్ణుసాన్నిధ్యమాసోతి దోషశాంతిశ్చ జాయతే
రాజరాష్ట్రాభివృద్ధిశ్చ జగత్సృష్టికరం భవేత్. ౭౫
లఘుసంప్రోక్షణవిధిర్మయా ప్రభ్యాపితః కిల

కాశ్యపాద్యైశ్చ మునిభిరేవమేన ప్రచోదితః. ౭౬

మహాసంప్రోక్షణవిధౌ విశేషో వక్ష్యతే మయా
జలాధివాసరహితం నేత్రోన్మీలనవర్జనమ్ ౭౭

ప్రతిష్ఠోక్తవిధానేన సర్వం పూర్వవదాచరేత్
నేత్రయోస్తేజసే తద్వద్బుద్ధిదోషే విశేషతః. ౭౮

జలాధివాసనం కుర్యాదక్షోరున్మీలనం పునః
మహాశాన్తివిధానస్య విశేషోఽత్ర ప్రకీర్తితః. ౭౯

జంగమప్రతిమాస్సర్వా అధివాసపురస్సరమ్
ప్రోక్షయిత్వా విధానేన దేవం పూర్వవదర్శయేత్. ౮౦

మహానిమిత్తే సంప్రాప్తే యజమానార్థితో గురుః
ప్రతిష్ఠోక్తదినే విద్వాన్ బుద్ధిస్థిర్గుణక్షణస్వితైః. ౮౧

వస్త్రైరాభరణైశ్చాపి పూర్వోక్తమివ భూషితః
ప్రోక్షణాదినసాత్సూర్యమంకురార్పణమాచరేత్. ౮౨

ద్రవ్యాణ్యపి సుసంభృత్య యాగశాలాం ప్రవిశ్య చ
కదళీపూగమాలాద్యైః పతాకాద్యైరలంకృతామ్. ౮౩

తన్మధ్యే కల్పయేద్దేదిం శయనార్థం విధానతః
తస్యాస్తు పూర్వదిగ్భాగే ఽంభవేదిం సలక్షణమ్. ౮౪

వరితశ్చాఽగ్నికుండాంశ్చ పాండరీకం చ కారయేత్
దేవాలయం చ సంశోధ్య మృష్టసిక్తోపలేపనైః. ౮౫

ఆచార్యస్సుప్రసన్నాత్మా యజమానార్థితో ముహూః
స్నాత్వా స్నానవిధానేన గాయత్రీం చ సహస్రశః. ౮౬

జప్త్వా ద్వాదశసూక్తాని పుణ్యాహమపి వాచయేత్

- వాస్తుహోమం తతః కృత్వా కుండే త్వోపాసనే గురుః. ౮౭
- పర్యగ్ని పంచగవ్యాభ్యాం సంశోధ్యైవ చ సర్వతః
గార్వా పత్యాదికుండేషు క్రమాదాఘారమాచరేత్ . ౮౮
- పక్షిబింబసమా కారఘటానాం పంచవింశతిమ్
తంతునా త్రివృతా వేష్ట్య శోధయిత్వా సుధూపితాః. ౮౯
- ఆదాయ మంత్రవద్దివ్యం జలమాహృత్య యత్నతః
పూతాభిరద్భిరాపూర్య నాళికేరామ్రపల్లవైః. ౯౦
- లలంకృత్య తథా కూర్చైర్గంధపుష్పక్షుతాదిభిః
యవైర్వా హ్రీహిభిర్వాఽథ వేద్యాం ద్వాదశభారతైః. ౯౧
- ఆస్తీర్య ఘేషు సంస్థాప్య పృథగ్వస్త్రేణ వేష్టయేత్
సావర్ణప్రతిమాస్తత్ర పంచనిష్కకృతాః పృథక్. ౯౨
- గజకూర్మాదిరూపాఃశి నవరత్నాది చ ష్టిపేత్
ధ్యానమూర్తేణ కుంభేషు మధ్యమాదిషు చ క్రమాత్. ౯౩
- నవమూర్తిక్రమేణైవ మంత్రేణావాహయేద్గురుః
వేద్యధఘేషు కుంభేషు చేం దాదీనవ్పదికృతీః. ౯౪
- ఆవాహ్య గంధపుష్పనైవ్యసమభ్యర్చ్య నివేదయేత్
సహస్రకలనైస్సాక్షిష్య స్న పనోక్తప్రకారతః. ౯౫
- సావర్ణం కౌతుకం బద్ధ్వా ప్రతిష్ఠోక్తవిధానతః
శయ్యావేదిం సమభ్యర్త్య పంచతల్పాః ప్రకల్ప్య చ. ౯౬
- శాలివ్రీహియవైశ్చాపి షడ్భారైశ్చ పృథక్ పృథక్
తదర్థస్త్రుడులైశ్చాఽథ తదర్థైశ్చ తిలైస్తథా. ౯౭
- ఉపర్యుపరి చూస్తీర్య చర్మజాదీః సమాస్తరేత్

- శయనే శాయయే ద్వేద్యామాత్సవం బింబముక్తవత్. ౯౮
- కూర్చాధివాసం కుర్యీత ధృవమాత్రం యది క్రమాత్. ౯౯
- వేదానధ్యాపయేద్దిక్షు “ఋచాం ప్రాచీ”ఽతి శ్రుతిః. ౯౯
- గార్హ పత్యాదికుండేషు ప్రతిష్ఠాక్తవిధానతః
ఋత్విగ్భిః కారయేద్ధోమం తత్తద్దైవత్యపూర్వకమ్. ౧౦౦
- గురుస్సభ్యాగ్నిమాసాద్య పరిషిచ్య చ పావకమ్
పంచసూక్తం క్రమేణైవ మహావ్యాహృతిపూర్వకమ్. ౧౦౧
- వ్యాపకత్రయమంత్రం చ విష్ణుగాయత్రీయా పునః
అహోత్తరశతం హుత్వా వ్యాహృత్యా చ తథైవ చ. ౧౦౨
- తతోఽబ్జాగ్నిం సమాసాద్య పంచసూక్తైస్సహైవ తు
ధాతాదిమూలహోమం చ పంచనారణసంయుతమ్. ౧౦౩
- మహాశాంతుక్తమంత్రాంశ్చ త్రిరావర్త్య హునేత్తతః
కుంభ వేదిం సమాసాద్య సమభ్యర్చ్యైవవిగ్రహైః. ౧౦౪
- స్పృష్ట్యా కూర్చేన తత్కుంభాః ఋత్విగ్భిస్సహ వై గుతుః
ఋత్మసూక్తం జపిత్యైవ పంచ నాక్తమతః పరమ్. ౧౦౫
- స్వస్తిసూక్తం చ చార్గం చ రాత్రిమేకాక్షరం తథా
అష్టదిక్పాలసూక్తాని పంచశాంతిమతః పరమ్. ౧౦౬
- “ఆప్తో హి రణ్యవర్ణా” భ్యాం పావమాసీధిరేవ చ
ఋచ్చా ద్వాదశసూక్తం చ తతస్సభ్యాఽనలే క్రమాత్. ౧౦౭
- హశాత్రప్రశశననం కుర్వాత్సర్వం హోతా తు పూర్వవత్
చతుర్ముర్తిక్రమేణైవ సహస్రాహుతినా సహ. ౧౦౮
- “యద్దేవా”ద్వైశ్చ కూక్మాంజైస్సర్వదైవత్యమస్తృతైః

హుత్వా తు దోషశాస్త్ర్యర్థం లాజైస్తద్వత్తిలైరపి. ౧౦౯

సాపూర్వైష్ణుగాయత్ర్యా హుత్వా కుండేషు పూర్వవత్
అష్టోత్తరశతం తద్వదష్టావింశతిరేవ వా. ౧౧౦

పరిషేకం తతః కృత్వా పౌండరీకే విశేషతః
పద్మైర్వా బిల్వపత్రైర్వా విష్ణుగాయత్రియా తతః. ౧౧౧

అష్టోత్తరసహస్రం తు ఘృతేనాప్లుత్య వై హునేత్
పారమాత్మికమంత్రైశ్చ ఈంకారాద్యైశ్చ యత్నతః. ౧౧౨

అష్టాశీతిం తతో హుత్వా మహావ్యాహృతిపూర్వకమ్
హుత్వా తద్దోషనాశాయ రాజరాష్ట్రాభివృద్ధయే. ౧౧౩

సభ్యాగ్నిం పౌండరీకాగ్నిం హిత్వా న్యేష్వంతపహోమకమ్

* * * * ౧౧

సృతగీతాదివాద్యైశ్చ రాత్రిశేవం నమేద్గురుః

ప్రాతస్సాత్వా విధానేన కలశైస్సృజనం చరేత్. ౧౧౪

పంచసూక్తైశ్చ సంస్కార్య పంచశాన్తిసమన్వితమ్

పశ్చాద్దేవమలంకృత్య సువస్త్రాభరణాదికైః. ౧౧౫

గంధపుష్పస్సుగంధైశ్చ యావన్నేత్రమనఃప్రియమ్.

ముహూర్తే ధమనుప్రాప్తే కుంభమాదాయ దేశికః. ౧౧౬

స్వస్తిసూక్తం జపక గ్రామమాలయం వా ప్రదక్షిణమ్

కృత్వా దేవాగ్రతః కుంభం ధాన్యపీఠే నివేశయేత్. ౧౧౭

యజమానేన శక్త్యా వై గురుస్సంపూజితస్తదా

కుర్యాదనంతరోక్తాంశ్చ సంస్కారా భగవత్ప్రియా. ౧౧౮

వస్త్రీరాభరణైశ్చుభైః కుండలైశ్చ విశేషతః

యజమానస్సుసంపూజ్య పశుభూమ్యాదిభిర్గురుమ్. ౧౨౦

గురవే దక్షిణాం దద్యాన్నిష్కాణామేకవింశతిమ్

ఋత్విగ్భ్యశ్చ తథా దద్యాత్సుప్రీతో భగవాన్ హరిః. ౧౨౧

గురుః పశ్చాత్సమావాహ్య సమభ్యర్చ్యప్రవిగ్రహైః

మహాహవిర్నివేద్యై న పాయసాపూపసంయుతమ్. ౧౨౨

సాజ్యం సవ్యంజనం దత్వా ముఖవాసం నివేదయేత్

పుష్పాంజలిం తతో దత్వా “క్షుచ” స్వీతి ప్రణమ్య చ. ౧౨౩

సహస్రం బ్రాహ్మణానాం చ భోజయేచ్ఛాంతిహేతవే

దశదానం విశేషేణ దేవప్రీతికరం భవేత్. ౧౨౪

ఏవమాద్వాదశాబ్దాత్తు ప్రతిష్ఠామాచరేత్తతః

పునస్థాపనసంస్కారాత్ప్రియశ్చిత్తం న హీతరత్. ౧౨౫

తస్మాత్సర్వప్రయత్నే న శాస్త్రోక్తం సర్వమాచరేత్

ఏవం యః కురుతే భక్త్యా విష్ణోస్సంప్రోక్షణశ్రయమ్. ౧౨౬

ప్రతిష్ఠాఫలమాసాద్య వైష్ణవం లోకమాప్నుయాత్

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవద్భాష్యే భృగుస్మృత్యాం సంహితాయాం

ప్రకీర్తన ౭ థి కా రే ఏకత్రింశోఽధ్యాయః.

అథ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః.

— ప్రకీర్ణ క మ్. ౧౭ —

అతః పరం ప్రవత్యోమి జ్యేష్ఠాయాముత్సవక్రమమ్
జ్యేష్ఠే మాసి తు సంప్రాప్తే జ్యేష్ఠానక్షత్ర సంయుతే.
విష్ణోరేవ విశేషస్సాన్యత్సుగంధం తైలమాహరేత్
తైలక్రమం ప్రవత్యోమి శ్రుణుధ్వం మునిపుంగవాః.

యాగశాలాం ప్రకల్ప్యైవ సర్వాలంకారసంయుతామ్
సభ్యం చ పాండరీకం చ కారయిత్వా నలక్షణమ్.

తద్దినస్య తు పూర్వేద్యుస్తృతీయే పంచమేఽపి వా
సప్తమేఽహని వా చాపి అంకురాగ్నణమాచరేత్.

ఆఘారం విధివత్కృత్వా సర్వకార్యగుతః పరమ్
వేద్యాస్తథోత్తరే పార్శ్వే భూమ్యామఃటమాచరేత్.

చతుస్తాలప్రమాణేన విస్తారం నిమ్న మేవ చ
నిమ్నేతు విన్యసేద్భాండం ద్విద్రోణపరిమాణకమ్.

“భూః ప్రథి” స్థేతి మంత్రేణ నిమ్న భాండం సునిక్షిపేత్
మలయాగురుదారూణి దేవదారు తైలైవ చ.

యాని చాత్ర సుగంధీని దేవయోగ్యాని తాని వై
గుగ్గులుం చ సమాహృత్య మర్దయిత్వాఽసక్పత్ సక్పత్.

విష్ణుఽగాయత్రియా భాండే తాని ద్రవ్యాణి నిక్షిపేత్
శరావేణ పిథాయాఽథ మృదా చ పరిలేపయేత్.

గోకరీషాణి కాష్ఠాని తస్మాదపి వినిక్షిపేత్

మందాగ్నినా పచేత్తత్తు యావత్తైలాగమం భవేత్. ౧౦

తావత్కాలం పచేద్విద్వాన్ తైలమాహృత్య సంభృతమ్
వాసితాని తు వస్తుని ఛరిహృత్య తు తత్ర వై. ౧౧

సుగంధితైలభాండం చ ధాన్యపీతోపరి న్యసేత్
పూర్వోక్తేనైవ మంత్రేణ తంతునా పరివేష్టయేత్. ౧౨

పితౄణాం సోమం తథాభ్యర్చ్య వసస్పతిమతః పరమ్
తైలే తస్మిన్ విధానేన అర్హ్యాస్తమభిపూజయేత్. ౧౩

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నరసూక్తం తత్రైవ చ
జప్త్వా తు విష్ణుగాయత్రీచుప్టోత్తరసహస్రకమ్. ౧౪

ఆచార్యస్త్వరితో గత్వా సభ్యాగ్నేస్తు సమీపతః
ద్వితాలవిస్తృతం వృత్తం చతురంగులమున్నతమ్. ౧౫

కూర్మాకృతివదాకారం బిల్వాద్యైః పరికల్పితమ్
* * * * * ౧౬

ప్రతిష్ఠాయాముత్సవే చ జపహోమార్చనాదిషు
దేవకార్యేషు సర్వేషు తథాన్యేషు చ కర్మసు ౧౭

కూర్మపీఠం తు గృహ్ణీయాదన్యథా నిష్ఫలం భవేత్
ఆసీనః కూర్మపీఠే తు సభ్యాఽగ్నౌ జహుయాత్తథా. ౧౮

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నరసూక్తం తత్రైవ చ
జహుయాత్సర్వదైవత్యం వారమాత్మికమేవ చ. ౧౯

మహావ్యాహృతిభిహుత్యా అన్తఃసోమం సమాచరేత్
ప్రణిధ్యాం శంఖపాత్రే వా అగ్నిమారోపయేత్సుధీః? ౨౦

తైలస్యాఽలేపనాత్పూర్వం ధ్రువాదగ్నిం సమాహరేత్

- నగ్వస్త్రకుండలాద్యైశ్చ ఆచార్యం పూజయేత్తతః. ౨౧
 పరిచారకమూహూయ యథార్హం పూజ్య తంతతః
 ఉష్ణీషం ధారయిత్వా తం పరిచారకమూర్ధని. ౨౨
 నుగంధితైలభాండం తు యత్నేనాఽపి వినిషీషేత్
 శనైశ్చనైశ్చ గత్వా తు సర్వవాద్యసమన్వితమ్. ౨౩
 సర్వాలంకారసంయుక్తం బ్రహ్మఘోషసమన్వితమ్
 వీధిం ప్రదక్షిణీకృత్య దేవస్యాఽగ్రే తు నిషీషేత్ ౨౪
 అఘ్నోస్తమభిపూజ్యైవ దేవేశం సంప్రణమ్య చ
 వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నరసూక్తం జపేత్క్రమాత్ ౨౫
 తైలేనాలేపయేద్దేవమాచార్య స్త్వరితస్తథా
 దేవీభ్యాం చ తతః పశ్చాత్తత్సంత్రేణ లేపయేత్. ౨౬
 సర్వేషాం పరివారాణాం తత్తస్మంత్రైశ్చ కారయేత్
 ఆచార్య స్త్వరితో గత్వా చాత్సవస్య సమీపవిః. ౨౭
 పరిలిఖతేమితి మంత్రేణ కవచం ధరిశోధయేత్
 జ్వలే భిన్న చ కవచే శిల్పినైః సుసన్నయేత్. ౨౮
 ప్రత్యుల్య పంచగవ్యేన జలేన ధరిశోధయేత్
 కృత్వాఽపి వాస్తుశుద్ధిం చ యథోక్తాం నిష్క్రూతిం చరేత్. ౨౯
 విష్ణోర్ముకాదిమంత్రైశ్చ సంధ్యాత్యవచం తథా
 దృఢీకృత్య తు పూర్వోక్తం యత్నేన పరికల్పయేత్. ౩౦
 సహస్రకలశైర్దేవం స్నాపయిత్వా యథావిధి
 నిత్యపూజావిధానేన దేవమారాధ్య పూర్వవత్. ౩౧
 మహాహవిః ప్రభూతం వా పాయసం చ నివేదయేత్

“క్షమస్వే”తి వదన్ భూయః ప్రణమేత్పురుషోత్తమమ్. 3౨

బ్రహ్మహూషం తతః కుర్యాద్దద్యాదాచార్యదక్షిణామ్
దినే పక్షే చ మాసే చ తథా సంవత్సరే చరేత్. 33

యద్యద్రూపం తథాధ్యాయేత్తత్తద్భింజేషు యోజయేత్
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన బింబరక్షాం సమాచరేత్ 3౪

* * * *

— ప వి త్రా రో ప ణ మ్. —

లభ వక్ష్యే విశేషేణ పవిత్రారోపణం హరేః 3౫

సర్వదోషోపశమనం సర్వయజ్ఞఫలప్రదమ్
సర్వకామప్రదం చైవ సర్వతుష్టికరం పరమ్. 3౬

సర్వలోకస్య పృథ్వీర్థం సర్వలోకస్య శాన్తిదమ్
యద్యన్మంత్రక్రియాహీనం ద్రవ్యహీనం చ యత్కృతమ్. 3౭

తద్దోషశమనాయైవ పవిత్రారోపణం చరేత్
పవిత్రారోపణే హీనే యా పూజా నిష్ఫలా భవేత్. 3౮

సంక్షోభో జాయతే తత్ర తస్మాన్యత్నేన కారయేత్
ఆమాధే శ్రావణే మాసి ప్రోష్ఠపద్యాం విశేషతః. 3౯

ద్వాదశ్యాం శుక్లపక్షే తు విష్ణుపంచదినే౭ధ వా
సంసర్పమధిమాసం చ తిథివారం చ శూన్యకమ్. ౪౦

దశమ్యేకాదశీమిత్రం తద్దినం చ వివర్జయేత్
హరితిథ్యాం చ నిర్దుష్టే పవిత్రారోపణం శుభమ్. ౪౧

సవాహం వా౭ధ సప్తాహం పంచాహమథ వా త్య్రహమ్
ఉక్తలక్షణసంపన్నమూచార్యం వరయేత్కృమాత్. ౪౨

ఋత్విజో వరయే తద్వచ్చిష్యాం శ్చ వరయే తతః
తద్దినాత్పూర్వరాతౌ తు దేవేశం ప్రార్థయేద్ధరుః. ౪౩

“భగవతో బలే” నతి ప్రోచ్య నమ్రాంగస్సునమాహితః
పాద్యాద్యైశ్చ విశేషేణ దేవమభ్యర్చ్య సత్వరః. ౪౪

ప్రార్థనాసూక్తముచ్చార్య వేదాధ్యయనమారభేత్
పరితో యాగశాలాయాశ్శిష్యైః పరివృతో గురుః. ౪౫

చతుర్లు ద్వారదేశేషు క్రమాత్ప్రగాదిషు స్వయమ్
చతుర్వేదాందిమంత్రాంశ్చ శక్త్యాధ్యయనమాచరేత్. ౪౬

పుణ్యాహం చ తతః కృత్వా మృత్యుంగ్రహణమాచరేత్
అంకురానర్పయితైవ ముద్గాన్నం చ నివేదయేత్. ౪౭

ఔపాసనాన్నికుంజే తు ఆఘారం విధివద్యజేత్
వాస్తుహోమం చ హుత్వా తు గవ్యం కృత్వా విధానతః. ౪౮

పర్యగ్నిపంచగవ్యాభ్యాం యాగశాలాం విశోధయేత్
“తమేక సేమి” మిత్యుక్త్వా “ఆమావాజస్య” ఇత్యపి. ౪౯

“తస్తు ద్దవ్య” స్థితి ప్రోచ్య “యస్మై గర్భ” ఇతీరయన్
షడ్భిశ్చ వైష్ణవైర్మంత్రైర్విష్ణుగాయత్రియా తథా. ౫౦

పవిత్రాణి సుచంప్రోక్ష్య విధినా పంచగవ్యకైః
“క్రతద్విష్ణుస్తవత” ఇతి “ఇదం విష్ణు” రితీరయన్. ౫౧

విష్ణుగాయత్రియా పశ్చాత్పవిత్రం సంప్రణమ్య చ
* * * * * ౫౨

ఉత్తమం స్వర్ణసూత్రం చ కుఢ్యమం రాప్యసూత్రకమ్
కారపాసమధమం గృహ్య సర్వదోషవివర్జితమ్. ౫౩

సుమంగలీభిర్యుగ్ధాభిర్యాహ్లాదీభిర్విశేషతః
అలాభే కస్య కాభిర్వా నిర్మితం సూత్రముత్తమమ్. ౧౪

గృహీయాద్భింబమానేన చాప్టోత్తరసహస్రకమ్
గ్రంథయోఽంగుష్ఠమంత్రాస్సుస్యస్తాభిర్మాలాం చ కారయేత్.
వనమాలా సమూఖ్యాతా విష్ణోః ప్రియతమా భవేత్
విష్ణుసూక్తం చ జప్త్వా తు “అణోరణీయా” నితి బ్రువణ. ౧౬

ప్రోక్ష్య హరిద్రతోయేన “ఇమే ధూ” పేతి ధూపయేత్
చతుర్వేదాదిమంత్రైశ్చ తోరణాద్యైరిలంకృతమ్. ౧౭

* * * *

సభ్యాగ్ని కుండం కృత్వైవ ఆఘారం విధివద్యజేత్.
బింబాధ్యర్థప్రమాణేన శయ్యావేదిం క్రకల్పయేత్
తిలతండులధాన్యైశ్చ ధాన్యపీఠం క్రకల్ప్య చ. ౧౮

దర్భాం సత్ర సమాస్తీర్య చాండజాదీని చా సరేత్
“క్రతద్విష్ణు” రితి ప్రోచ్య పవిత్రం సన్నిధాయ చ. ౨౦

పంచమూర్తిభిరావాహ్య సమభ్యర్చ్య ప్రణమ్య చ
జప్త్వా ప్రతిసరం మంత్రం ధూపదీపాది దర్శయేత్? ౨౧

“అత్త” దేవా” దినా పశ్చాద్దేవేశం ప్రార్థయేద్గురుః
పాద్యాదిభిస్సమభ్యర్చ్య ధూపదీపాదిదర్శయేత్. ౨౨

బద్ధ్వా ప్రతిసరం దేవం శ్రీభూమ్యా చ తథైవ చ
ఆచార్యస్య ర్విజాం చైవ బద్ధ్వాప్రతిసరం తథా. ౨౩

“యద్వైష్ణవం సముచ్చార్య పవిత్రం శయనం చరేత్
సూక్ష్మపక్షేణ చాచ్ఛాద్య చార్పయేత్సామ్యమక్షతమ్. ౨౪

- విష్ణుసూక్తం చ గోదానసూక్తం చైవాత్మసూక్తకమ్.
ఏకాక్షరాదిసూక్తం చ వైష్ణవం సూక్తమేవ చ. ౬౫
- నృసూక్తం రుద్రసూక్తం చ దుర్గాసూక్తం తథైవ చ
సారస్వతం తథా సూక్తం రాత్రిసూక్తమతః పరమ్. ౬౬
- “ఋతం చ సత్యం” జప్త్వైవ “సహస్రశీర్ష”మేవ చ
శ్రీభూసూక్తంచ జప్త్వైవ కారయేద్దేశికోత్తమః. ౬౭
- దశానాం చైవ పంచానాం సూక్తానాం జప ఉత్తమమ్
మధ్యమం దశసూక్తానాం పంచానామధమం భవేత్. ౬౮
- ప్రాగాదిదిక్షు చ తిథా విదిక్షు చ చతుర్ద్వపి
క్రమాచ్ఛాస్తం ఖగాధీశం చక్రం శంఖం తథైవ చ. ౬౯
- విమానపాలాంశ్చావాహ్య సమభ్యర్చ్య విశేషతః
ముద్గాన్నం వినివేద్యైవ ప్రణామం ముహూరాచరేత్. ౭౦
- సర్వరక్షాకరం చక్రం పవిత్రోపరి చార్చయేత్
నివేదియేత్తదాన్నేన శాంతాదీనాం బలిం దదేత్. ౭౧
- పాచా ప్రత్యౌశ్య చాచమ్య యథోక్తేన విధానతః
చాత్రం ప్రశంస్య విధిపదావాహన మథాచరేత్. ౭౨
- జప్తాకారం చ కృత్వా తు జహుయాచ్చ యథాక్రమమ్
హవయేత్పంచభిస్సూక్తైస్తత్తద్దైవత్యమేవ చ. ౭౩
- వశ్పాదగ్నిం విస్ఫుజ్యైవ రాత్రిశేషం నయేద్గురుః
తతః ప్రభాతే ధర్మాత్మా స్నాత్వా స్నానవిధానతః. ౭౪
- నిత్యపూజా విధేరస్తే దేవేశం ప్రార్థయేద్గురుః
అష్టోత్తరశతైర్దేవం స్నాపయేత్కలశైస్తతః. ౭౫

అలంకృత్య చ దేవేశం ధూపదీపాచకం దదేత్

* * * *

౭౬

“ఉద్యస్త”మితి మంత్రేణ పవిత్రం మూర్ధ్ని ధారయత్

సర్వవాద్యసమాయుక్తం తోయధారాపురస్సరమ్

౭౭

ప్రదక్షిణం శనైర్గత్వా దేవాఽగ్రే సన్నిధాయ చ

“సూర్య” స్త్రీతి చ మంత్రేణ శతం జప్త్వా తు కల్పవమ్.

౭౮

ఆచార్యస్సుప్తసన్నాత్నా స్వాత్మరక్షేం విధాయ చ

విష్ణుసూక్తం సముచ్చార్య కసిష్ఠాది చ రోపయేత్.

౭౯

పాద్యాద్యైర్దేవమభ్యర్చ్య ముఖవాసా నైమాదరాత

కుంభాంస్తు సప్త దశ చ అలంకృత్య యథావిధి.

౮౦

వేద్యామారోపయేత్కుంభాన్ స్వస్తికే సన్నిధాయ చ.

శయ్యావేదిం చ తత్పాచ్యాం సభ్యకుంకు ప్రకల్ప్య చ.

౮౧

అబ్జా ఽగ్నికుండమాగ్నేయ్యామికే చాపాససం తథా

* * * *

బాపాసనాగ్నికుండే తు ఆఘారం విసేవద్యజేత్

౮౧౨

* శయ్యావేద్యాస్తూతరే చ త్రిహస్తాయతవిస్తృతామ్.

చతురశ్రాం సమాం కృత్వా యంత్రవేదిం సలక్షణమ్

వంచవర్ణైర్విశేషేణ యంత్రం విఖ్య మనోహరమ్.

అథ యంత్రం ప్రవక్ష్యామి గ్రుణధ్వం మునిసత్తమాః.

సర్వరక్షాకరసుదర్శన యంత్రః :—

ఆచా వట్కణం విలిఖ్య తన్మధ్యే సాధ్యనాయ విలిఖ్య, ఓమ్
త్సామ్, హ్రీమ్, శ్రీమ్, విలిఖ్య, తత్సార్వభౌమః, ఇమ్, ఈమ్, ఇతి

దృష్టిబీజం, ఉమ్, ఊమ్, ఇతి శ్రోత్రబీజం చ విలిఖ్య, వహ్-కేఘ, స హ స్రార హుమ్ ఫట్ ఇతి సుదర్శనషడక్షరీం విలిఖ్య, కోణసంధౌ ఓమ్ హమ్ లమ్ రమ్ యమ్?లిఖత్వా, తద్బహిర్వృత్తమష్టదలం విలిఖ్య, దలేఘ ఓమ్ న మ స్సు ద ర్శ నా య ఇతి విలిఖ్య, దలసంధౌ ఓమ్ జ య జ య నృ సిం హ ఇతి విలిఖ్య, తద్బహిర్వృత్తం షోడశదలం విలిఖ్య, దలమధ్యే ఓమ్ న మో భ గ వ తే మ హ సు ద ర్శ నాయ స్వా హ ఇతి విలిఖ్య, దలసంధౌ ఓమ్ హుమ్ న మో భ గ వ తే వ జ్ర వ రా హ య స్వా హ ఇతి విలిఖ్య, తదుపరి వృత్తద్వయం వృత్తద్వయమధ్యే అకారాదిక్షకారాంతం మాతృకావర్ణా విలిఖ్య, తదుపరి భూపురద్వయం చతుష్కోణం విలిఖ్య, చతుర్ద్వారే ఓమ్ ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ ఇతి విలిఖ్య, తత్తద్దిగ్దేవతాబీజాని లిఖత్వా, లమ్ రమ్ హమ్ షమ్ వమ్ యమ్ సమ్ శమ్ ఇతి బీజం లిఖత్వా, ఆగ్నేయా దీశానాంతం ప్రాణప్రతిష్ఠామంత్రం, మంత్రరాజగాయత్రీం, యంత్రరాజగాయత్రీం, చ విలిఖ్య, తన్మంత్రేణావాహ్యఽభ్యర్చ్య సుదర్శనమూలమంత్రం దశసహస్రం జపిత్వా, తద్ద్రావిత్త్యా తద్దశాంశం జపిత్వా మంత్రరాజం చ దశాంశం జపిత్వా తద్దశాంశం తర్పణం తద్దశాంశం హోమం తద్దశాంశం బ్రాహ్మణభోజనం కారయేత్.

యంత్రదశాంగమ్:—

బీజం ప్రాణం చ శక్తిశ్చ దృష్టిర్వశ్యాదికం తథా
మంత్రయంత్రస్య గాయత్రీ బీజస్థాపనమేవ చ
భూతదిక్పాలబీజం చ యంత్రస్యాంగాని వై జశ.

యంత్రగాయత్రీ:—

యంత్రరాజాయ విద్మహే మహాయంత్రాయ ధీమహి, తన్నో
యంత్రః ప్రచోదయాత్.

నుదర్శనగాయత్రీ:—

ఉగ్రం వీరం మహావిష్ణుం జ్వలంతం సర్వతోముఖమ్

స్వసింహం భీషణం భద్రం మత్స్యమృత్యుం సమామ్యహమ్.

* తత్ర సర్వత్రానుక్రమణికాను యంత్రస్యాస్య పాఠో
దృశ్యతే. మూలగ్రంథే త్వస్య మాతృ కాకోశే న దృశ్యతే. తథాపి
బహునాం మాతృ కాకోశానామనుపలంభాదస్యస్థిరత్ర ౭శంకి
తాపి నివేశ్యతే.

పరస్తీర్య విధానేన పావకం విధివద్యతే. ౮౨

లాజాపూపై రాజ్య మిశ్రేయ్యూలమంత్రం సముచ్చరణ్

అష్టోత్తరశతేనైవ హోమయేద్యేకోత్తమః. ౮౩

పురుషసూక్తం చ జహుయాత్తతో ద్వాత్రింశసంఖ్యయా

పశ్చాదగ్నిం కరిస్తీర్య “క్షమ”స్వేతి ప్రణమ్య చ. ౮౪

ఏవం ప్రతిదినం కుర్యాదస్తే దేవం తు రోపయేత్

సాయంసంధ్యాముపాసిత్యా యాగశాలాం ప్రవిశ్య చ. ౮౫

సభ్యాఽగ్నిం పాండరీకాగ్నిం చాసాద్యా ఘోరమాచరేత్

అజ్ఞాగ్నౌ శాన్తిహోమం చ హుత్వైవ గురురత్వరః. ౮౬

కుంభం వినా మహాశాన్తిహోమం కే చిద్వదన్తి హి

వేద్యాం తు పురతస్తిష్ఠన్ ప్రాణాయామాదికం చరేత్. ౮౭

నవమూర్తిభిరావాహ్య దిక్పాలానావహేత్క్రమాత్

అష్టోపచారైరభ్యర్చ్య ముద్గాన్నం వినివేదయేత్. ౮౮

పానీయాచమనం దత్వా ముఖవాసం దదేత్తతః

“అపో వా” ఇతి నుంప్రేణ పవిత్రం ధారయేద్ధటమ్. ౮౯

- “అగ్నివగ్ని”రితి ప్రోచ్యోపవిత్రం చాగ్నికుండకే
కుండప్రైవ తు మానేన సమలంకృత్య పావకమ్. ౯౦
- “పవిత్రం త” ఇతి ప్రోచ్య పవిత్రం ధారయేద్గురుః
సమింధ్రైవ తు సభ్యాగ్నిం పరిషిచ్య విధానతః. ౯౧
- పశాత్రం ప్రశంస్య విధివత్సమిద్భిర్హవయేద్గురుః
తదాలయగర్భాత్ శ్చైవ దేవానావాహయేత్క్రమాత్. ౯౨
- జుష్టాకారం తతః పశ్చాత్స్వాహాకారం తతః పరమ్
విష్ణుసూక్తం సుహుత్వా తు పురుషసూక్తమతః పరమ్. ౯౩
- చరుం లాహంస్తథాపూషానాజ్యమిశ్రాంశ్చ హవయేత్
పశ్చాత్తు వైష్ణవైర్మంత్రైశ్చతమప్తోత్తరం యజేత్. ౯౪
- ఈంకావాదీంస్తతః పశ్చాత్పూర్వమాత్మికసంయుతమ్
అష్టాశీతిం తతో హుత్వా తత్తదైవత్యమేవ చ. ౯౫
- సర్వదైవత్యమంత్రాంశ్చ ధాతాదీః పంచ వారుణమ్ః
మూలహోమం తతో హుత్వా తథాస్తే పరిషిచ్య చ. ౯౬
- యాగశాలాచతుర్ద్వారే చతుర్వేదానఘోచ్చరేత్
ఐశాన్యాం తు విశేషేణ జపేదష్టాక్షరం మనుమ్. ౯౭
- ద్వాదశాక్షరమంత్రం చ గాయత్రీం వైష్ణవం తథా
నారాయణాఖ్యగాయత్రీం పారమాత్మికమిత్యపి. ౯౮
- వ్యాపకత్రయసంయుక్తం విష్ణుగాయత్రీయా యుతమ్
తతశ్చ వైష్ణవం జప్త్వా “యో వా భూ” తేతి శంచకమ్. ౯౯
- పుష్పంజలిం జపితైవ స్యసేదేవస్య పాదయోః
సృతగీతాదివాద్యైశ్చ రాత్రికేషం నయేద్గురుః. ౧౦౦

- తతః ప్రభాతే ధర్మాత్మా స్నాత్వా సంధ్యాముపాస్య చ
యాగశాలాం ప్రవిశ్యైవ దేవేశం ప్రార్థయేత్తతః. ౧౦౧
- “భూరగ్నయ” ఇతి ప్రోచ్య వేదిం సంప్రోక్ష్య చాత్వరః
కుంభారాధనహోమాదీన్ సర్వం పూర్వవదాచరేత్. ౧౦౨
- కుంభమారాధయేత్పూర్వం బింబపూజా త్వనంతరమ్
పశ్చాద్ధోమం ప్రకుర్వీత బలిదానం తతః పరమ్. ౧౦౩
- ఏవం కుర్యాద్విధానేన దినం ప్రతి గురూత్తమః
సమాప్తే తు దినే సాయం పూర్ణాహుతియథాచరేత్. ౧౦౪
- తదగ్నిం త్రియహోదూర్ధ్వం సాధయేదగ్ని కుండకే ?
* * * * * ౧౦౫
- కుంభమదాయ శిరసా తోయథారాపురస్సరమ్
ప్రదక్షిణం శనైర్గత్వా దేవాగ్రే సన్నిధాయ చ. ౧౦౬
- “హిరణ్యపవమానా” దైత్యః కుంభతోయేన ప్రోక్షయేత్
దేసమభ్యర్చ్య పాద్యాదైత్యః ప్రభూతం చ నివేదయేత్. ౧౦౭
- పానీయాచమనం దత్వా ముఖవాసం దదేత్సునః
క్షమామంత్రం సముచ్చార్య “క్షమ” స్వేతి నమేన్ముహుః. ౧౦౮
- యజమానోఽపి శుద్ధాత్మా భక్తిసమ్రస్సమాహితః
ఆచార్యం పూజయేత్తత్ర గంధచూర్ణానులేపనైః. ౧౦౯
- పంచాంగభూషణైశ్చైవ దుకూలైశ్చ నవైస్తథా
తతో గురుః ప్రసన్నాత్మా ప్రయుంజ్యదాశిషస్తదా. ౧౧౦
- తదుక్తం భగవతోప్రీత్యం ప్రతిగృహ్ణీయూరాదరాత్
ఏవం కుర్వీత ప్రత్యుద్ధౌ పవిత్రారోపణం హరేః. ౧౧౧

ఇహలోకే నుభ భూత్వా స యాతి పరమాం గతిమ్

ప్రియతాం భగవాన్విష్ణుః ప్రార్థనాసూక్తముచ్యతే. ౧౧౨

“కనిక్రదా”దిమంత్రాశ్చ శాకునం సూక్తమీరితమ్

“స్వస్తి నో మిమీ”తేత్యుక్త్వా స్వస్తిసూక్తమితి స్మృతమ్. ౧౧౩

“శుద్ధా ఇమే వశవ” ఇతి గోసూక్తం సముదాహృతమ్

“ఋతం చ సత్యం” చేత్యాది అఘమర్షణముచ్యతే. ౧౧౪

“అణోరణీయా”నిత్యుక్త్వా సూక్తం ప్రోక్షణమీరితమ్

“అపో హిరణ్యవర్ణాశ్చ పవమాన” ఇతి త్రయః. ౧౧౫

ప్రోక్షణం సూక్తమితి తు కేచిద్వైకల్పికం జగుః

“యా జాతా”ఇతి మంత్రాశ్చ ఓషధీసూక్తముచ్యతే. ౧౧౬

“కృణుష్వ పాజ” ఇత్యాది సూక్తం ప్రతిసరాహ్వయమ్

(“అతో దేవ ”ది వడ్ధిస్తు వైష్ణవం సూక్తముచ్యతే); ౧౧౭

“అతో దేవాదీ వణ్మంత్రా”ష్టద్వైష్ణవపదాహ్వయాః

“విష్ణోర్ము”కాది వణ్మంత్రా విష్ణుసూక్తమిరితమ్. ౧౧౮

“సహస్రశీర్షా పురుష” ఇతి పారుషసూక్తకమ్

“హిరణ్య వర్ణా” ఇత్యాది శ్రీసూక్తం సర్వకామదమ్. ౧౧౯

“భూమిర్భూమే” త్యాదిమంత్రా భూమిసూక్తముదాహృతమ్

“ఉప శ్వాసయ” ఇత్యాది దుందుభీసూక్తముచ్యతే. ౧౨౦

“నుపర్ణోఽసి గరుత్మా” నిత్యుక్తం సూక్తం చ గారుడమ్

“హిరణ్యగర్భ” ఇత్యాది బ్రహ్మసూక్తముదాహృతమ్. ౧౨౧

“ఇంద్రం వో విశ్వత” ఇతి ఇంద్రసూక్తమణోచ్యతే

“అగ్నే నయేత్యా”దివడ్ధిరగ్నిసూక్తం ప్రచక్షతే. ౧౨౨

- “ఆయాతు దేవ” ఇత్యాదియమసూక్తం ప్రకీర్తితమ్
 “నమస్సుతే నిర్ఋతే” సూక్తం వైరృతముచ్యతే. ౧౨౩
- “అస్తభాద్వామృషభ” ఇతి వారుణసూక్తకమ్
 “షీహోన్నాంరయి వృధస్సుమేధా” ఇతి వాయవమ్. ౧౨౪
- “అద్యభ్యస్తిరోధా” ఇత్యాది కాశికం సూక్తముచ్యతే
 “స్తుహి శ్రుతం గర్త” ఇతి రుద్రసూక్తం ప్రకీర్తితమ్. ౧౨౫
- “ఓమానశ్చర్షణీ” త్యాది సూక్తం నారస్వతం భవేత్
 “విశ్వజితేధన” ఇతి విశ్వజిత్సూక్తముచ్యతే. ౧౨౬
- “రాత్రీ వ్యఖ్య” దిత్యాది రాత్రిసూక్తముదాహృతమ్
 “జాతవేదన” ఇత్యాది వడ్డుర్గాసూక్తముచ్యతే. ౧౨౭
- “ఆ గోదానా” దితి ప్రోచ్య గోదానం సూక్తముచ్యతే
 “ఏకాక్షర” మితి ప్రోచ్య సూక్తమేకాక్షరాదికమ్. ౧౨౮
- “ఆత్మాత్మా పరమే” త్యాది ఆత్మసూక్తం ప్రకీర్తితమ్
 * * * * * ౧౨౯
- వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుష సూక్తమతః పరమ్
 శ్రీభూసూక్తం చ పంచైతే పంచసూక్తమహోచ్యతే. ౧౩౦
- విష్ణుసూక్తం నృసూక్తం చ శ్రీభూసూక్తమతః పరమ్
 ఏకాక్షరాది సూక్తం చ పంచసూక్తం జగః పరే. ౧౩౧
- విష్ణుసూక్తం నృసూక్తం చ శ్రీభూసూక్తం చ వైష్ణవమ్
 ఏకాక్షరాదిసూక్తం చ విష్ణుగాయత్రియా సహ. ౧౩౨
- ఆహత్య పక్షభిశ్చైతస్సప్తసూక్తం సమీరితమ్
 రుద్రసూక్తం క్రువసూక్తం దుర్గాసూక్తం తతః పరమ్. ౧౩౩

రాత్రిసూక్తం తథా సూక్తం సారస్వతమపి క్రమాత్
విశ్వజిత్సుక్తమద చ సహస్రశీర్ష మిత్యపి. ౧౩౪

అఘమర్షణసూక్తం చ గోదానం సూక్తమేవ చ
అశ్వసూక్తేన సంయుక్తం దశసూక్తముదాహృతమ్. ౧౩౫

దశసూక్తం పంచరూక్తం ఋష్యై సంహృతమేవ చ
ఏవం భవేత్పంచ దశసూక్తమితి సంజ్ఞా పృథాషితా. ౧౩౬

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి శ్రుణుధ్వం మునిస తమాః
మండలారాధనం నిత్యం పుణ్యాహం న్న పనం చరేత్. ౧౩౭

చత్వారింశద్దినాదూర్ధ్వం మండలం దినపంచకమ్
పుణ్యాహం విధివత్కృత్వా ప్రేహిభిస్తండులోపరి. ౧౩౮

నవం కలశమూదాయ పూర్వోక్తేన విధానతః
సమభ్యర్చ్య జపం కుర్యాద్బ్రహ్మజైర్బ్రహ్మవాదిభిః. ౧౩౯

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తమతః పరమ్
శ్రీభూసూక్తం తథా పంచశాస్త్రం చైవ పృథక్ పృథక్. ౧౪౦

చతురావర్త్య జప్త్వా తు స్నాపయేద్ధృవమచ్యుతమ్
తతైవ కౌతుకాదీంశ్చ స్నాపయేద్విధినా బుధః. ౧౪౧

దధోద్దనం గుడాన్నం చ పాయసం చ విశేషతః
నివేద్య దేవదేవస్య ముఖవాసం ప్రదాపయేత్. ౧౪౨

ఆచార్యదక్షిణాం దద్యాద్భృగ్విజాం చ తతైవ చ
ప్రతిష్ఠాదినమారభ్య మండలాస్తం దినం ప్రతి. ౧౪౩

ఏవమేవ క్రమేనైవ కారయేత్తు విశేషతః
మండలార్థం తు కుర్యాచ్ఛేన్మధ్యమం తత్ప్రచక్షతే. ౧౪౪

మండలాన్తే విశేషేణ కారయేద్విజభోజనమ్
 సభ్యాగ్నికుండం కృత్వైవ పుణ్యాహమపి వాచయేత్. ౧౮౫

అఘారం విధివద్ధత్వా వైష్ణవం సూక్తమేవ చ
 విష్ణుసూక్తం తతో హుత్వా పురుషసూక్త సమన్వితమ్. ౧౮౬

శ్రీభూసూక్తం సముచ్చార్య పంచశాన్తియతః వరమ్
 పారమాత్మికమింకారాద్యష్టాశీతిం క్రమాద్ధనేత్. ౧౮౭

అష్టాక్షరం సముచ్చార్య తథైవ ద్వాదశాక్షరమ్
 పూర్ణాహుతిం తతో హుత్వా అస్తహోమశ్చహూయతే. ౧౮౮

సంస్నాపయేచ్ఛ కలశైరష్టాధికశతైః కృమాత్
 వర్ణయుక్తం ధృవం బేరం పోత్రయేత్సంస్నాపయేన్న తు. ౧౮౯

ద్వాదశారాధనం కుర్యాన్మధ్యే మధ్యే విధానతః
 గ్రామం ప్రదక్షిణీకృత్య సర్వవాద్యసమన్వితమ్. ౧౯౦

పక్షిరాజోపరి స్థాప్య రిక్షాదీనం చ దర్శయేత్
 జీవస్థానే సుసంస్థాప్య పక్షిణామం కారయేత్తతః. ౧౯౧

ఏవం యః కురుతే భక్త్యా మండలారాధనం హరేః
 సర్వా కామానవాప్నోయేన స యాతి పరమాం గతిమ్. ౧౯౨

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవద్భాగవత్ ప్రభుప్రకారాయాం సంహితాయాం
 ప్రకీర్తనా ౭ ధికారః . ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః.

అథ త్రయ స్త్రింశోఽధ్యాయః.

— అర్చావతారమహత్త్వమ్. —

- అథ వక్ష్యే విశేషేణ దేవదేవస్య శాశ్వతాః
పంచధాఽవస్థితం యాపం పరప్ర్యాహాదిభేదతః. ౧
- అనుగ్రహాయ లోకానాం భక్తానామనుకంపయా
పరప్ర్యాహాదిభేదేన దేవదేవః ప్రవర్తతే. ౨
- ఆద్యేన జరయాపేణ ప్ర్యాహాభ్యేనేతరేణ తు
తథా విభవయాపేణ నానాభావముపేయుమా. ౩
- అంతర్యామిస్వరూపేణ చతుర్థేన తిథా పునః
అర్చావతారరూపేణ పంచధాఽవస్థితో హరిః. ౪
- అనాపమ మనిర్దేశ్యం పునస్స భజతే షరమ్
విశ్వాప్యాయనకం కాంత్యా పూర్ణేంద్వయుతుల్యయా. ౫
- పరంధామ పరంజ్యోతిస్సర్వశక్తిమయోఽనులః
నిర్ద్వంద్వో నిర్వికల్పోఽచోఽచ్యోఽచిత్త్యస్సనాతనః. ౬
- అప్రమేయో నిరాద్యస్తో దృశ్యోఽదృశ్యో వ్యాతీద్రియః
సుసూక్ష్మత్వాదనిర్దేశ్యస్సర్వజ్ఞస్సదసద్విభుః. ౭
- అనాదిమత్పరం బ్రహ్మ సర్వహేయవివర్జితమ్
వ్యాపి యత్సర్వభూతేషు స్థితం సదసతోః షరమ్. ౮
- శంఖచక్రగదాపద్మదివ్యాయుధపరిష్కృతః
సహస్రాఽదిత్యసంకాశే షరమే వ్యోమ్ని సంస్థితః. ౯

నిత్యము కైక సంభావ్యశ్చతుర్భుజధరో మారిః
అన్యూనానతరికై నైన్విగ్ధజైషడ్భిరలంకృతః. ౧౦

సమస్సమవిభక్తాంగస్సర్వావయవనుష్టరః
దివ్యైరాభరణైర్భుక్తస్సుధాకల్లోలసంకులైః. ౧౧

శ్రియో నిత్యానపాయిన్యా సేవ్యమానో జగత్పతిః
* * * * * ౧౨

పంచధా తు పునర్వాహః ప్రోచ్యతే శ్రుతిసమ్మతః
దేవో విష్ణోదిభేదేన పంచధా వ్యవతిష్ఠతే. ౧౩

“స వా ఏవ పురుషః పంచధా పంచా”త్మేతి చ శ్రుతిః
తథా “పోపూయమానః పంచభిస్సర్వగుణై”రితి. ౧౪

అదిమూర్తిస్తు పంచానాం విష్ణుర్భేదాశ్చ తస్య తు
చతస్రః పురుషాద్యాస్సర్వర్మూర్తయో భిన్నలక్షణాః. ౧౫

“తద్విష్ణోశ్చ)మావనుదాయ చతుర్ధశా”యేతి చ శ్రుతిః
తస్మాద్భిహ్నా చతుష్పదిత్యుచ్యతే వేదవేదిభిః. ౧౬

సాదాదర్శాత్ప్రసాదాద్భు కేవలాచ్ఛక్తిభేదతః
క్రమేణ ధర్మజ్ఞానైశ్చర్యవైరాగ్యాఖై ర్గుణైర్భుతాః. ౧౭

భవంతి మూర్తయస్తస్మాచ్ఛతస్రో విషయైర్నిజైః
చాత్మరాత్మ్యాదాపిమూర్తేశ్వతస్రస్తత్ర) మూర్తయః. ౧౮

విష్ణుశ్చైవ మహావిష్ణుస్సదావిష్ణురితి క్రమాత్
వ్యాపీ నారాయణ ఇతి తన్నామాని తతః క్రమాత్. ౧౯

విష్ణోరంశస్తు పురుషో మహావిష్ణోస్తు సత్యకః
సదావిష్ణోరచ్యుతస్సర్వద్యావృషీనోఽంశోఽనిరుద్ధకః. ౨౦

ధర్మానిభిర్బ్రహ్మగుణైశ్చతుర్థా భేద ఈరితః

తృతీయం విభవాభ్యుత్తం విశ్వమస్తరమధ్యమమ్ ? ౨౧

నానాకారక్రియాకర్తృ రూపం వక్ష్యే మహాత్మనః

విభవా మత్స్యకూర్మాద్యా నాయగ్గీవాదయో మతాః. ౨౨

అస్తర్యామిస్వరూపం తు తురీయమిదముచ్యతే

నీవారణాకవత్తస్వీ పీతాభా స్యాత్తనూపమా. ౨౩

తస్యాశ్శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః

ఇత్యుక్తస్సుత్యభిహితో హృదయ ౭౦బుజమధ్యమే. ౨౪

జ్వలన్మహాగ్నో విశ్వాచ్ఛిర్జ్వాలాస్తే విశ్వతో ముఖే

ఆపాదతలచూడాగ్రం సంతాపయతి సస్తతమ్. ౨౫

శిఖా తత్ర చ పీతాభా తస్వీ నీవారణాకవత్

మధ్యేశ్శిఖాయాస్తస్యాశ్చ జ్యోతిః ప్రజ్వలితం మహత్. ౨౬

స్వసంకల్పవిశేషేణ తప్తజాంబూనదప్రభః

పీతాంబరధరస్సామ్యస్సుప్రసన్న శ్శుచిస్మితః. ౨౭

పద్మాక్షో రక్తనేత్రాస్యపాణిపాదశ్చతుర్భుజః

చక్రశంఖాఽభయధరః కటిన్యస్తాన్యహస్తకః. ౨౮

శ్రీవత్సాంకో మహాబాహుస్సర్వాభరణభూషితః

హృది తిష్ఠతి సర్వాత్మా శ్రీభూమిభ్యాం చ పార్షదైః. ౨౯

భ్రామయన్ సర్వభూతాని యంత్రారూఢాని మాయయా

అస్తర్యామితి విజ్ఞేయస్సర్వకారణకారణః. ౩౦

అన్యదర్శాన్యరూపం తు సర్వోత్తరఫలప్రదమ్

నిత్యముక్తోపభోగ్యత్వాత్పరపూహాత్మనో హరేః. ౩౧

- తత్కాలసన్నికృష్టైకలక్ష్యత్వాద్విభవాత్మనః
విశుద్ధైరోగసంసిద్ధైశ్చిన్త్యత్వాదస్తరాత్మనః. ౩౨
- అర్చాత్మన్యేవ సర్వేషామధికారో నిరంకుశః
విశేషభక్తిహేతుత్వాత్ప్రతిమారాధనం షరమ్. ౩౩
- అర్చావతారస్సర్వేషాం బాంధవో భక్తవత్సలాః
అర్చావతారవిషయే మయాఘృదేశతస్తథా. ౩౪
- ఉక్తా గుణా న శక్యస్తే వక్తుం వర్షశతైరపి
విచిత్రా దేహసంపత్తిరీశ్వరాయ నివేదితమ్. ౩౫
- కల్పితా బ్రహ్మణా పూర్వం హస్తసాదాదిసంయుతా
ముద్భవ జిహ్వ కృష్ణేతి కేశవేతి న వత్సతి. ౩౬
- ముఖా చిత్తం నతద్గమి యదన్యత్కిమితోఽధికమ్
సా జిహ్వ యా హరిం స్తాతి తచ్చిత్తం కేశవాద్భితమ్. ౩౭
- తత్కర్మచార్చనం తస్య తదన్యత్తు నిరర్థకమ్
సత్తామాత్రం పరం బ్రహ్మ విష్ణ్వఖ్యమవిశేషణమ్. ౩౮
- దుర్విచిన్త్యం యతః పూర్వం తత్ప్రార్థనమహోఽచ్యుతే
వాతోర్మిచంచలం చిత్తమనాలంబనమస్థిరమ్. ౩౯
- సూక్ష్మత్వాద్భిప్రాయోఽజన్య నిగ్రాహ్యం గ్రాహ్యధర్మణః
సమ్యగభ్యస్యతోఽజస్రముపబృంహితశక్తిమత్. ౪౦
- జన్మాస్తరశతస్యాఽపి బ్రహ్మగ్రాహ్యేవ జాయతే
యద్యస్తరాయదోషేణ నాపకర్షో విచిన్త్యతే. ౪౧
- యోగినో యోగరూఢస్య తాలాగ్రాత్పతనం యథా
తదాఽబ్జితి పరం బ్రహ్మ క్షేత్రేన మహతాఽపి చ. ౪౨

- జన్మాంతరాభ్యాసోద్ధేన విజ్ఞానేన సమాధినా
విష్ణ్వఖ్యం బ్రహ్మ దుష్ప్రిపం విషయాక్రాంతచేతసా. ౪౩
- మనుష్యేణాల్పసారేణ తత్ప్రాప్తా సాధనం త్వదమ్
సురూపాం ప్రతిమాం విష్ణుః ప్రసన్నవదనేక్షణమ్. ౪౪
- కృత్వాత్మనః ప్రీతికరీం సువర్ణరజతాదిభిః
తామర్పయేత్తాం ప్రణమేత్తాం సమేత్తాం విచింతయేత్. ౪౫
- విశత్సచాస్తదోషస్తు తామేవ బ్రహ్మరూపిణీమ్
ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సహితాయాం
ప్రక్షిణ్ణాధికారే త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః.

అథ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః.

—ॐ స్వయంవ్యక్తాది స్థానపంచకమ్. ॐ—

- అత ఊర్ధ్వం ప్రవక్ష్యామి స్థలపంచకకల్పనమ్
దేవదేవో మహాబాహుర్హరిర్నారాయణస్వయమ్. ౧
- యేన యేన ప్రకారేణ ఆవిరాస్తే ధరాతలే
అర్చావతారరూపేణ భక్తసౌలభ్యహేతవే. ౨
- స్వయంవ్యక్తం చ దివ్యం చ నైర్ధ్రం పౌరాణమేవ చ
పౌరుషం చేతి కథితం స్థలనాం పంచకం ఋధైః. ౩
- స్వయంవ్యక్తం తు తతోప్రీక్తం యత్రాస్మా హరిరవ్యయః
స్వేచ్ఛయా లోకరితౌయై భూమ్యామావిర్భవేత్స్వయమ్. ౪
- స తత్ర దేవదేవస్య ప్రతిష్ఠా విధిసమ్మతా

- న చాపి కర్షణం నాపి బింబశుద్ధ్యాదికాః క్రియాః. ౫
- బింబేన సహ దేవేశస్సన్నిధతే యతస్స్వయమ్
యావదిచ్చా వసేద్భూమా తావత్కాలం సమర్పితః. ౬
- స్వయంవ్య క్తస్థలే పూజా సర్వలోకశుభక్షదా
స్వయంవ్య క్తస్థలాస్మత్ర చత్వార్యాసత భూతలే. ౭
- యత్ర వైఖానసం శాస్త్రమూశ్రిత్య పరమం శుభమ్
అర్చయామో జగద్యోనిమహామన్యే చ తే త్రయః. ౮
- మరీచిర్బంధరే విష్ణుమర్చయామాన కేశవమ్
సర్వదేవోత్తమం దేవం శ్రీనివాసేనైత్రిరర్చయత్. ౯
- కాశ్యపో విష్ణ్వధిష్ఠానే శుభక్షేత్రే లవ్యహం భృగుః
యాదృశీ వర్తతే పూజా యా బింబానాం చ సంస్థితః. ౧౦
- న కిం చిత్తామతిక్రమ్య పూర్వోక్తాం తు సమాచరేత్
స్వయమావిరభూద్దేవో యత్ర భక్తానుకంపయా. ౧౧
- కర్తవ్యమఖిలం తత్ర తన్ని దేశేన కల్ప్యతే
న వాప్యుచ్చాస్త్రకరణం ప్రవర్తయతి మాధవమ్. ౧౨
- తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన పూర్వైరాచరితం చరేత్
అన్యథా చేత్తు కుర్వాణో దేవామైవాపరాధ్యతి. ౧౩
- యన్మాయామోహి తం సర్వం యస్యాస్తం కేపి నో విదుః
తస్య దేవస్య మాహాత్మ్యం వక్తు శక్నోతి కో భువి ౧౪
- యద్యదాచరితం తత్ర తత్సర్వం శాస్త్రమేవ హి
తత్రాపి చ విశేషోన్యై ప్రాయశ్చిత్తాదిదర్శన. ౧౫
- సర్వం ప్రామాదికం కుర్యాత్తత్ర శాస్త్రం ప్రవర్తకమ్

శ్రుతిస్మృతీ ఉభే తస్య పరమాజ్ఞాం వదన్తి హి. ౧౬

స్వయంవ్యక్తస్థలే పూజా సర్వలోకశుభావహా
స్వయం వ్యక్తో జగన్నాథస్తాదాత్మ్యేన శిలాదిషు. ౧౭

స్వయం భక్తజనాభీష్టా విచారైశ్చ ప్రపయచ్ఛతి
న ప్యాత్ర సాధనాపేక్షా స్వయంవ్యక్తస్తతో వరః. ౧౮

దేవైః ప్రతిష్ఠితో యత్ర హరిరావిర్భూవ హి
తద్దివ్యస్థలముద్దిప్తం దేవో దివ్య ఉదీర్యతే. ౧౯

స్మృతా దేవాస్త్రయస్త్రింశత్రావతోఽటిమితా లపి
సర్వే తే ఫలకామాస్సుర్వే ప్రపద్యంతే యథా హరిమ్. ౨౦

తాంస్తథా భజతే దేవో యతోఽపా కరుణానిధిః
ఫలార్థినో యదా దేవాః ప్రతిష్ఠాప్య హరిం క్రమాత్. ౨౧

సమభ్యర్చ్య చ సంప్రాప్య వాంఛితం తదనన్తరమ్
లోకానుగ్రహహేతో రైవ తాదృశం దేవయద్ధరమ్. ౨౨

చిరస్థాని చ సంకల్ప్య యథార్హం సమపూజయన్
దివ్యస్థలస్థదేవో హి దేవానాం సన్నిధాపనాత్. ౨౩

అత్యంతం పుష్టివః ప్రోక్తస్సర్వశాన్తికరస్సృతః
దివ్యస్థలస్థపూజా తు శతయోజనవిస్తృతమ్. ౨౪

పునాతి పరితో దేశం నాత్ర సందేహ ఇష్యతే

దివ్యస్థలాని కథితాన్యసంఖ్యేయాని భూతలే. ౨౫

న హి దేవాస్స్వయం భూమావపతీర్య కలా క్వచిత్
ప్రతిష్ఠాం దేవదేవస్య కుర్వన్తి కుహిచిద్భ్రువన్. ౨౬

దివ్యస్థలాని భూభాగే కలా తు విరలాని వై

- భవిష్యన్తి బహూన్యత్ర టుప్తపూజాని సత్తమాః. ౨౮
- దివ్యస్థలకృతా పూజా శాస్త్రసిద్ధా న సంశయః
నోచ్ఛాత్రం తు ద్రతిష్ఠాది కుర్వన్తి దివి దేవతాః. ౨౯
- దేవాశ్చ దేవభోకేఽపి కృత్వా వైష్ణవమన్దిరమ్
ఆరాధ్య చ జగన్నాథం ప్రాపునన్తి ఫలం బహు. ౩౦
- యా తు భూమితలే పూజా తాదృశీ దివిజా న వై
కర్మభూమిస్తు సంప్రోక్తా భూమిద్వైర్న హి తత్సమా. ౩౧
- సంచింత్య పుణ్యం పాపం వా భూమా లోకాంతరే నరాః
గమిష్యన్తి తతో జ్యాయాన్ భూభాగస్సర్వకర్మసు. ౩౨
- తతో దేవాః ప్రతిష్ఠాప్య చార్పయిత్వా రమావతిమ్.
అర్చనవతారయాపేణ స్వయం తీర్థాః పునః పునః. ౩౩
- భూమిస్థానఖిలాన్ జంతూన్ తారయిష్యన్త్యనుగ్రహాత్
అతో విప్రాస్సదా యజ్ఞేర్దానైశ్చ తపసా ముహుః. ౩౪
- తోషయిష్యన్తి దేవాన్వై తేసామాన్మణ్య హేతవే
దేవా నిసర్గరిపవో మనుష్యేషు భవన్త్యపి. ౩౫
- ఆరాధనేన దేవస్య చోపకుర్వన్తి మానవాన్
ఇదమేవ మారేః పూజాబలసంపాదితం ఫలమ్. ౩౬
- సర్వేఽపి సాత్త్వికా యాన్తి తుష్యన్తి స్వార్జితైః శత్రైః
న ద్విష్యన్తి రిపూన్వాపి తత్రోదాహరణం సురాః. ౩౭
- యథా చ్యవశధర్మా స్యాత్సర్వగ్గస్త్విర్లాభితోఽథ వా
తథా దివ్యస్థలాసిహ న స్యుశ్శాశ్వతికాని తు. ౩౮
- దివ్యస్థలేషు సర్వత్ర దివ్యేనైవాగమేన తు

వైఖానసేన పూజాఽ సీతా హి శ్రౌతీ చ సమ్మతా. 3౮

ప్రాయశ్చిత్తోచితాస్యత్ర నిమిత్తాని యదా తదా
శాస్త్రోక్తం కారయేదేవ నాన్యథా కారయేద్విధిః. 3౯

యే తు పూర్వార్జితైరేవ తపోభిః పరమాత్మని
రక్తాత్మానస్తపసిద్ధాస్సంకల్పవ్యస్తతపఃఫలమ్. ౪౦

దేవదేవం జగన్నాథం నారాయణమనాయమ్
ప్రతిష్ఠావ్య క్వచిద్భింబే సమభ్యర్చ్య విశేషతః. ౪౧

ఉజ్జీవనాయ లోకానాం ప్రదాస్య స్త్రీహ పూజనమ్
స దేశస్సైన్ధ ఇత్యుక్తస్సైన్ధా తత్రార్చనోచ్యతే. ౪౨

స హి సిద్ధాస్తపసిద్ధిం కుర్వన్తి విఫలాం క్వచిత్
యన్యాఽనుగ్రహమిచ్ఛన్తస్తపస్య స్త్రీహ సాధవః. ౪౩

యం ప్రసాదయితుం విప్రా యజ్ఞదానాది కుర్వతే
తస్యైవారాధనం హిత్వా కిం సిద్ధాస్సంప్రకుర్వతే. ౪౪

తే సిద్ధాస్తే మహాత్మానస్తే సన్త స్తే తపస్వినః
యే స్వకర్మఫలం దేవం విదిత్వా క్రీపతిం హరిమ్. ౪౫

ప్రతిష్ఠావ్య తు తద్రూపమర్చయన్తి నిరన్తరమ్
స హ్యన్యః ప్రాపణే హేతురర్చనాన్ముక్తిహేతవే. ౪౬

సైన్ధస్థలే తు యా పూజా సర్వశాన్తికరీ స్మృతా
పంచాశద్వ్యోజనం తస్య పరితః పావయేన్మహిమ్. ౪౭

సిద్ధప్రతిష్ఠితా దేశా బహు విదితాః పురా
ఉత్పద్యన్తే భవిష్యన్తి సన్తి సిద్ధా ధరాతలే. ౪౮

సైన్ధస్థలాని భూయాశి భవిష్యన్తి చ సన్తి చ

సిద్ధా వైఖానసం శాస్త్రమాశ్రిత్యైవ స్వనిర్మితమ్.

౪౯

దేవం సంపూజయన్తిహ శత్ర్పియః ప్రచలత్వపి
న హి సిద్ధాః ప్రకుర్వన్తి కించిదుచ్ఛాస్త్రమాపది.

౫౦

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన సర్వం సిద్ధాశ్రితస్థలే
కుర్యాద్వైఖానసః శాస్త్రమాశ్రిత్య సకలాః క్రియాః.

౫౧

సిద్ధా జానన్తి శాస్త్రార్థాన్ సిద్ధా జానన్తి చాగమాన్
సిద్ధాస్సమర్చయన్త్యైవ వైఖానసవిధానతః.

౫౨

యది సిద్ధాశ్రితో దేశః పూజ్యతేనైవః ప్రమాదతః
రాజా తం తు విచారైవ్యన పునర్వైఖానసైః క్రమాత్.

౫౩

సత్త్వరం యాజయేత్కృత్వా ప్రాయశ్చిత్తం యథావిధి
నైర్ధమేకే స్థలం ప్రాహురార్ష మేతచ్చ సమ్మతమ్.

౫౪

అథ పారాణికో దేశః కథ్యతే యత్ర యత్ర వై
గాథా పారాణికో భూయాత్తత్పురాణస్థలం మతమ్.

౫౫

అజ్ఞాతకర్తృకాణ్యత్ర స్మర్యన్తే ప్రాయశో బహు
స్థలానిమాని తత్తాని ? పురాణాని ప్రచక్షతే.

౫౬

పురాణాని త్వసంతాని స్థలాని పృథివీతలే

భవన్త్యథ కతా ప్రాప్తే బుధ్యన్తే తాన్యనేకశః.

౫౭

దశయోజనవర్యంతాం భూమిం తు పరితస్సక్ష్మత్
పునాతి దేశః పారాణస్తత్ర కిం చిన్న హీయతే.

౫౮

స్వయంవ్యక్తాదయస్సర్వే పారాణాః కీర్తితా అపి
స్వయంవ్యక్తాదిభేదేన వ్యవహరస్య దర్శనాత్.

౫౯

పురాణత్వం చ తేషాం స్వాదన్యత్ పారాణముచ్యతే

పురాణస్థలదేవస్య ప్రతిష్ఠా విధిసమ్మతా. ౬౦

ప్రతిష్ఠితే త్వవిధినా స్థలే నైవ రమేద్ధరిః
న హి వృద్ధాస్సచుర్చున్తి బింబముచ్ఛాస్త్రనిర్మితమ్. ౬౧

న హి పారాశరీకే దేశే యజమానస్య గౌరవమ్
అర్థస్య గౌరవం చాపి దర్శనీయం మహాత్మభిః ? ౬౨

యది కశ్యేద్విమూఢాత్మా రౌరవం నరకం ప్రజేత్
ఏష ఏవ విశేషస్సాధ్యదస్యతై నిర్దవదాచరేత్. ౬౩

పురాణస్థలపూజా తు శాస్త్రద్వప్తేన వర్తనా
ప్రమాదే తు సమీకార్యాన తేన స్యాద్వ్యతిక్రమః. ౬౪

మానుషం పంచమం ప్రోక్తం స్థలం యత్ర విశేషతః
గ్రామే వా నగరే వాపి శాస్త్రోక్తే సుమనోమే. ౬౫

ప్రతిష్ఠాప్యార్చకే విష్ణుస్సర్వదేవేశ్వరేశ్వరః
బ్రాహ్మణైః క్షత్రియైర్వైశ్యశూద్రైర్వాన్యైర్న గోత్రమైః. ౬౬

వైఖానసేన శాస్త్రేణ పంచరాత్రేణ వా పునః
మానుషస్థలపూజా తు యోజనం పరితస్థం. ౬౭

పావయేత్తస్య తు ప్రోక్తా శక్తిరన్య తు తావతీ
మనుష్యాః పుణ్యకర్మాణస్తత్ర తత్ర దినే దినే. ౬౮

ప్రేరితా భగవద్భక్త్యా ధనినో నిర్ధనా అపి
నిర్మాయ భగవద్దేహం ప్రతిష్ఠాప్య శ్రియః పతిమ్. ౬౯

అర్చయన్తి విశేషేణ వైఖానసవిధానతః
విశాలః పృథివీభాగః కాలోఽనాదిరస్తకః. ౭౦

శాస్త్రం చావ్యతిగంభీరం భక్తాశ్చ బహవో హరా

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన సర్వస్యైష్యమశాసనమ్.

౭౧

ప్రోక్తం విఖనసా పూర్వం భగవచ్ఛాస్త్రము త్రమమ్
అనెనైవ ప్రకారేణ సర్వతారాధయేద్ధరిమ్.

౭౨

భక్తాశ్చ బహుధా శాస్త్రం ప్రశంసన్తదమేవ హి
తదుక్తేనైవ విధినా కల్పయేదాలయూదికమ్

౭౩

యథా మానాధికరణే మయా ప్రోక్తస్స విస్తరః

యత్ర వ దృశ్యతే భేదో భగవచ్ఛాస్త్రశిల్పయోః.

౭౪

శిల్పశాస్త్రం పరిత్యజ్య భగవచ్ఛాస్త్రశ్శరేత్

ప్రధానమేతచ్ఛాస్త్రం స్యాద్భగవద్దేహకల్పనే.

౭౫

న తచ్ఛాస్త్రమవాదృత్య కార్యం కిం చిత్సమాచరేత్

లోభాన్మోహాదథాఽజ్ఞానాచ్ఛాస్త్రేఽస్మిన్న ధృతం చరేత్.

౭౬

అతిక్రమ్యాఽపి వా శాస్త్రం తత్పూజా నిష్ఫలా భవేత్

యజమానో విపద్యేత తస్మాదత్రోక్తమాచరేత్

తేనైవ తు విధానేన ప్రతిష్ఠాదికమాచరేత్

ఐహికాముష్మికం యస్మాత్ఫలద్యయమపాప్యతే.

౭౮

గ్రామే విష్ణ్వర్చనాహీనే విష్ణ్వర్చనావేత్సని

తీర్థపానం సురాపానమన్నం గోమాంసభక్షణమ్.

౭౯

దేవధామవిహీనం తు శ్మశానం గ్రామ ఉచ్యతే

గృహం చ చితితుల్యం స్యాద్యత్ర నారాధ్యతే హరిః.

౮౦

యో మోహాదథ వాఽలస్యాదకృత్వా దేవతార్చనమ్

భుంక్తే స యాతి నరకాః సూకరేష్వపి జాయతే.

౮౧

కేశవార్చా గృహే యస్య న తిష్ఠతి శుభప్రదా

- తస్యాన్నం నైవ భోక్తవ్యమభక్ష్యేణ సమం హి తత్. ౮౨
- బింబశుద్ధ్యాదికం కృత్వా శాస్త్రోక్తవిధినా పునః
కలాన్యసాదికం సర్వం విధాయ పరమేశ్వరః. ౮౩
- ప్రతిష్ఠాప్యార్చ్యతే యత్ర పరితో యోజనావధి
పూయతేఽనుగ్రహాద్విష్ణోః స దేశోఽప్రాకృతస్సృతః. ౮౪
- తత్ర పార్షదసంయుక్తశ్చియా లక్ష్యే సమన్వితః
యథా చ పరమే వ్యోమ్ని సన్నిధతే తథా హరిః. ౮౫
- తత్ర దేవాస్త్రయస్త్రింశత్పితరః పన్నగాశ్చ యే
సాధ్యా విద్యాధరా యతౌస్సర్వా వై దేవయోనయః. ౮౬
- సర్వసంపత్సమృద్ధిస్సాన్యత్పర్జన్యో వద్మకో భవేత్
వాయుర్వాతి సుఖం తత్ర సూర్యస్తపతి తేజసా. ౮౭
- చంద్రమాశ్చీతలైస్త్రేణం సేవతే కిరణైస్తథా
భూమిస్సస్యవతీ చ స్యాత్ప్రసన్నం చ నభో భవేత్. ౮౮
- సక్షత్రగ్రహతారాశ్చ ప్రసాదాభిముఖాస్సమే
రాజన్వతీ ప్రహ చ స్యాత్పశుపుత్రసమన్వితా. ౮౯
- స వ్యాధిజం భయం కిం చిన్నాపి జ్వరకృతం తథా
స వ్యాళజం భయం వాపి భవేదత్ర స సంశయః. ౯౦
- నోఽప్యవో నృపాణాం వా మృగాణాం వాఽప్యపాం భవేత్
బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వై శ్యాశ్శూద్రాస్తత్ర నివాసినః. ౯౧
- స్వే స్వే కర్మణ్యభిరతా భవేయుస్సుఖజీవినః
అగ్నిహోత్రాశ్చ హూయంతే తప్యంతేఽత్ర తపాంసి చ. ౯౨
- దీయంతే భూరిదానాని యత్ర దేవో హరిస్స్వయమ్

అప్రాకృతమిమం దేశం సన్నిధానాచ్చియః పతేః.	౯౩
ప్రాకృతం యో వదేన్మూఢస్స యాతి సరకం ధ్రువమ్	
అప్రాకృతమిమం దేవం సరో యశ్చాపనిహ్నుః.	౯౪
చండాంస్స తు విజ్ఞేయో నిష్కృతిహాస్య దృశ్యతే	
మహాపాతకినాం తద్వద్వృత్తం పాతకినామపి.	౯౫
ఉపపాతకినాం చాపి ప్రాయశ్చిత్తం విశేషతః	
శాస్త్రాపలాపినాం నైవ ప్రాయశ్చిత్తం ప్రదృశ్యతే	
యస్తు సామాన్యభావేన మన్యతె స్థలమిదృశమ్	
బ్రహ్మహత్యామవాప్నోతి భూణహత్యాం తథైవ చ.	౯౬
స్వర్ణస్త్రీయే చ యత్పాపం సురాపానే చ యద్భవేత్	
గురుతల్పస్య గమనే యచ్ఛపాపముదీరతమ్.	౯౭
వృషలీగమనే యచ్ఛపాపం సర్వం తదశ్నుతే	
నాస్తి శాస్త్రాత్సరం జ్ఞానం సస్యాత్తస్మాత్ప్రవర్తకమ్	౯౮
తస్మాత్తస్యావమానేన సద్యః పతతి దూషకః	
తస్మిన్ దేశే విశేషేణ సర్వేభాగవతా హరా.	౧౦౦
దేవపదోదకాదీని పీత్వా యాస్యన్తి సద్గతిమ్	
స హి సర్వోఽపి సర్వత్ర స్వయంవ్యక్తస్థలాదికమ్.	౧౦౧
గత్వైవారాధయేద్విష్ణుం సదా తచ్ఛాప్యసంభవి	
అత ఏవ కృపాసింధుర్భగవాన్ భూతభావనః.	౧౦౨
అర్చావతారరూపేణ గ్రామే గ్రామే గృహే గృహే	
అవతీర్య మహాబాహుర్భక్తసాలభ్యహేతవే.	౧౦౩
అర్ఘ్యతే శాస్త్రవిధినా తత్ర కార్యో న సంశయః	

తస్మాదప్రాకృతం దేశం న బ్రూయాత్ప్రకృతం నరః. ౧౦౪

న చ సామాన్యభావేన తం పశ్యేద్యది పశ్యతి
నశ్యత్యేవ న సందేహ ఇతి శాస్త్రవినిశ్చయః. ౧౦౫

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చస్త్రే భృగుప్రోక్షాయాం సహితాయాం
ప్రక్షిణ్ణాఽధికారే చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః.

అథ పంచత్రింశోఽధ్యాయః.

—ॐ ఫ ల శ్రు తిః ॐ—

అథ వత్స్యే విశేషేణ క్రియాయోగాశ్రితం ఫలమ్
యస్తు దేవాలయం దారుశిలాలోహవిలేఖనైః. ౧

కారయేన్మృణ్మయం వాపి తస్మానస్తఫలం స్మృతమ్
అహన్యహని యజ్ఞేన యజతో యన్మహత్ఫలమ్. ౨

ప్రాప్నోతి తస్ఫలం విష్ణోయః కారయతి మద్దిరమ్
కులానాం శతమాగామి సమతీతం తథా శతమ్. ౩

తారయేద్భగవద్దేహమితి బుద్ధిం కరోతి యః
సప్తజన్మకృతం పాపమల్పం వా యది వా బహు. ౪

విష్ణోరాలయవిన్యాసప్రారంభాదేవ నశ్యతి
సప్తకోకిమయో విష్ణుస్తస్య యః కురుతే గృహమ్. ౫

ప్రతిష్ఠాం సమవాప్నోతి స నరస్సాప్తకాశీమ్
ప్రతస్తదేశే భూభాగే యో నరో భవనం మారేః. ౬

కారయత్యక్షయాన్ లోకాన్ స నరః ప్రతిపద్యతే
ఇష్టకాచయవిన్యాసో యావద్వర్షాః తివృతి. ౭

తావద్వర్ష సహస్రాణి తతోక్తా దివి మోదతే

ప్రతిమాం లక్షణవతీం యః కారయతి మానవః.

౮

కేశవస్య స తల్లోకమక్షయం ప్రతిపద్యతే
షష్ఠిం వర్ష సహస్రాణాం సహస్రాణి స మోగతే.

౯

స్వర్గాకసాం నివాసేశు ప్రత్యేకమరిసూదనః
తతః ప్రయాతి వైకుంఠం నిస్సమాభ్యధికం మహాః.

౧౦

ప్రతిష్ఠాప్య హరేరర్చం సుప్రశస్తే నివేశనే
పురుషః శృతకృత్యత్వాన్నైవం శ్వో మరణం తపేత్.

౧౧

యే భవిష్యన్తి యేఽతీతా ఆకల్పాః పురుషాః కులే
తాంస్తారయతి సంస్థాప్య దేవస్య ప్రతిమాం హరేః.

౧౨

జేరపూజా త్వియం ప్రోక్తా పూజానామూర్తమూర్తమా.
అతీతే యజమానేఽపి చిరమస్యా అవస్థితేః.

౧౩

అనుశస్తాః కిల పురా యమేన యమకింకరాః

పాశిధండధరాః క్రూరాః ప్రజాసంయమనోద్యతాః.

౧౪

విహరద్వం యథాన్యాయ్యం నియోగో మేఽనుపాల్యతామ్
నాఽజ్ఞాభంగం కరిష్యన్తి భవతాం జంతవః శ్వచిత్.

౧౫

కేవలం యే జగన్నాథమనన్తం సముపశ్రితాః

భవద్భిః పరిహర్తవ్యాస్తేషాం నాస్త్యత్ర సంస్థితిః.

౧౬

యే తు భాగవతా లోకే తద్భిత్తాశ్చత్వరాయణాః

పూజయన్తి సదా విషం తే వస్త్యాన్మృదూరతః.

౧౭

యస్త్రిష్టక్ యస్స్వప్తక్ భుంజక్ ఉత్తిష్టక్ స్థలితేషు చ
సంకీర్తయతి గోవిందం స వస్త్యాజ్యస్సుదూరత ౧౮

నిత్యనైమిత్తికేదేవం యే యజన్తే జనార్దనమ్
నావలోక్యా భవద్భిస్తే తత్తేజో హన్తి వో గతిమ్. ౧౯

యే ధూపపుష్పవాసోభిర్భూషణైశ్చాపి దుర్లభైః
లర్చయన్తి స తే గ్రాహ్యే నరాః కృష్ణాశ్రయోద్ధతాః. ౨౦

ఉపలేపనకరారస్సమూర్జనకరాశ్చ యే
కృష్ణాలయే పరిత్యాజ్యాస్తేషాం త్రిపురుషం కులమ్. ౨౧

యేన చాయతనం విష్ణోః కారితం తత్కులోద్భవమ్
పుంసాం కులం నావలోక్యం భవద్భిర్దుష్టచక్షుషా. ౨౨

యేనార్చ్యా భగవద్భక్త్యా వాసుదేవస్య కారితా
నరాయుతం తత్కులజం భవతాం శాసనాతిగమ్. ౨౩

భవతాం భ్రమతామత్ర విష్ణుసంశ్రయముద్రయా
నినాజ్ఞాభంగకృతైః ప భవిష్యతి నరః క్వచిత్. ౨౪

యజ్ఞా నరాణాం పాపాఘటౌళనా స్సర్వకామదాః
తత్రైవేజ్యా జగద్ధాతుస్సర్వయజ్ఞమయో హరిః. ౨౫

స్థాపితాం ప్రతిమాం విష్ణోస్సమ్యక్ సంపూజ్య మానవః
యం యం కామయతే కామం తం తమాప్నోత్యసంశయమ్. ౨౬

యథా హి జ్వలనో వహ్నిస్తమోహనితదధినామ్
శీతహనితదన్యేషాం స్వేదం స్వేదాభిలాషిణామ్. ౨౭

కరోతిక్షుధితానాం చ భోజ్యంక్లిషాకక్రియాం శిఖి
తత్త్వైవ కామాక్ భూతేశస్సద్దాతి యథేసిరమ్. ౨౮

కల్పద్రుమాదిన హరేర్యదిప్తం తదవాప్యతే

యస్సదాయతనే విష్ణోః కురుతే మార్జనక్రియామ్.

సపాంసుభూమ్యై? ద్వేహస్య సర్వం వాచం వ్యపోహతి
యావంతః పాంసుకణికా మార్జ్యస్తే కేశవాలయే.

30

వహ్నిణి దివి తావన్తి వసత్యస్తమలో నరః

అహస్యహని యత్పాపం కురుతే విషయా నరః.

31

యో బాహ్యభ్యస్తరం వేశ్మ మార్జయేత్కేశవాలయే

సబాహ్యభ్యస్తరం తస్య కాయో నిష్కల్మషో భవేత్

32

గోచర్మమాత్రం సమ్మృజ్య హన్తి తత్కేశవాలయే

సబాహ్యభ్యస్తరం యచ్ఛ మార్జయేదచ్యుతాలయే.

33

సబాహ్యభ్యస్తరం తస్య కాయం నిష్కల్మషం విదుః?

ఉద కాభ్యుత్థుణం విష్ణోర్యః కరోతి సదా గృహే.

34

సోఽసి గచ్ఛతి యత్రాస్తే భగవాన్ యాదనాం జతిః

మృదా ధాతువికారైర్వా వర్ణకైర్గోమయేన వా.

35

విష్ణోరాయతనే నిత్యం యః కరోత్యనులేపనమ్

ప్రవాతే వాతి గుణవద్వర్షాస్వతిమనోహరమ్.

౩౬

స్వనులిప్తం శుభాకారం స్వగృహం లభతే నరః

పూర్ణ భాన్యహిరణ్యాదిమణిముక్తాఫలోజ్జ్వలమ్.

౩౭

ప్రత్యాసన్నజలోపేతం గృహం ప్రాప్నోతి శోభవమ్

సామస్తస్వజనానాం చ సర్వేసాముత్తమోత్తమమ్.

౩౮

తదాప్నోతి గృహం రమ్యముపలేఖనకృత్నరః

యేనానులిప్తే తిష్ఠన్తి విష్ణ్వయతనభూతతే. 3౯

బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వై శ్యాశ్శూద్రాసాసద్వ్యస్త్రీయస్తథా
తస్య పుణ్యఫలం వక్తుం నాఽలం దేవాస్సహానుగాః. ౪౦

అపసరోగణసంకీర్ణం ముక్తాహరశతౌజ్జ్వలమ్
శ్రేష్ఠం సగ్వవిమానానాం స్వర్గధిష్ఠ్యమవాప్నుయాత్. ౪౧

యావన్త స్తిథయో లిప్తా దివ్యాద్వింస్తావతో నరః
తస్మిన్విమానే స నరస్తీన్రి వా తిష్ఠతి శోభనే. ౪౨

స్రగ్ధవత్రుసంయుక్త స్సర్వభూషణభూషితః
గంధర్వాపురసాం సంఘైః పూజ్యమానస్స తిష్ఠతి. ౪౩

లిప్తా చ యావతా హస్తా విష్ణోరాయతనే మహీ
తావద్యోజనవిస్తీర్ణస్వర్గస్థానాధిపో భవేత్. ౪౪

పూజ్యమానస్సురగజైశ్శీతోష్ణాదివివర్జితః
మనోజ్ఞాత్రో విప్రేంద్రేన్రి స్త్విత్వాభూతసంప్లవమ్. ౪౫

తత్క్షయాదిహ చాగత్య విశిష్టే జాయతే కులే
అత్యుత్కృష్టైశ్చహం ప్రాప్య మర్త్యలోకేఽభివాంఛితమ్. ౪౬

న తత్ర తావద్దారిద్ర్యం నోపనర్గో న వాకలిః
న తావన్నృతనిష్కాన్రిన్రిర్యావజ్జీవన్రి సాక్షిణః. ౪౭

ఋష్టస్సమస్తభూతాని సస్వరైజతాని యాని వై
తేషాం మధ్యే జగద్ధాతురతీవేష్టా వసుంధరా. ౪౮

కృతే సమూర్జనే తస్మాస్తథా చైవాఽనులేపనే
ప్రయాతి ఘరమం తోషం విష్ణుర్భూర్వైష్ణవీ యతః. ౪౯

ఉపాషితో నరో నారీ యః కరోత్యనులేపనమ్

న తస్య జాయతే భంగో గార్వాన్యే తు కదా చ న. ౧౦

యా చ నారీ కరోత్యేవం యథావదనులేపనమ్
నాఽహ్నోతి సాఽపి వైధవ్యం గృహభంగం కదా చ న. ౧౧

సర్వాభరణసంపూర్ణ స్సర్వోపస్కరధాన్యవా
గోమహిష్యాదిసంభాగం గృహమాహ్నోతి మానవ. ౧౨

తస్మాదభీష్పతా సమ్యగ్గార్హస్థ్యం తదఖండితమ్
విష్ణోరాయతనే కార్యం సహసైవోపలేపనమ్. ౧౩

యశ్చానులేపనం కుర్యాద్విష్ణోరాయతనే నరః
సోఽపి లోకం సమాసాద్య మోదతే వై శతక్రతోః. ౧౪

పుష్పక్రకీర్ణమత్యర్థం సుగంధం కేశవాలయే
ఉపలిప్తే కరో దత్వా న దుర్గతిమవాప్నుయాత్. ౧౫

స్నానసానాంభసాం విష్ణోః ప్రదానాత్తత్సోకభాక్
స్నానీయద్రవ్యదానేన నీరోగః ప్రీత్య మోదతే. ౧౬

క్షౌమాదిదానాదాహ్నోతి పరలోకే మహాత్ముఖమ్
ఆలేపనద్రవ్యదానాత్కామానాహ్నోతి శాశ్వతాత్. ౧౭

ఏలాకర్పూరతాంబూలీతైలాది స్పర్శనాత్పుణి
పరత్రేహ చ లోకే స్వాద్ధీర్ఘకాలమసంశయః. ౧౮

సర్వయజ్ఞమయో విష్ణుర్గవ్యానాం పరమస్మృతః
జాయతే యేషు లోకేషు పుళకస్సంగమౌమహాత్. ౧౯

యేషు క్షీరశహః సద్యో హ్రదాః పాయసకర్దమాః
తాన్ లోకాన్ పురుషో యన్తి క్షీరస్నానకరౌ హరేః. ౨౦

ఆహ్లాదం నిర్వృతిం స్వాస్థ్యమారోగ్యం చారురూపతా
సప్తజన్మాన్యవాప్నోతి క్షీరస్నానకరో హరేః. ౬౧

దధ్యాదీనాం వికారాణాం క్షీరతస్సంభవో యథా
తథైవాశేషకామానాం క్షీరస్నానపనతో హరేః. ౬౨

యథా చ విమలం క్షీరం యథా నిర్వృతికారకమ్
తథాఽస్య నిర్మలం జ్ఞానం భవత్యతిఫలప్రదమ్. ౬౩

గ్రహానుకూలతాం పుష్టిం ప్రేయం చాఽవ్యఖిలే జనే
కరోతి భగవాన్ విష్ణుః క్షీరస్నానపనతోపితః. ౬౪

సర్వోఽస్య స్నిగ్ధతామేతి దృష్టిమాత్పాత్ప్రసీదతి

యస్నాన్నపయతి దేవస్య ఘృతేన ప్రతిమాం హరేః. ౬౫

ఇంద్రప్రథ్నే ద్విజాగ్ర్యాణాం స దదాతి గవాం శతమ్
గవాం శతస్య విప్రాణాం స దత్తస్య భవేత్ఫలమ్. ౬౬

ఘృతప్రథ్నే తద్విష్ణోర్లభేత్సానోపయోగినామ్
పురా రాజర్షిభిః ప్రాప్తా సప్తద్విపా వసున్ధరా. ౬౭

ఘృతాథకేన గోవిందప్రతిమాస్నాపనాత్మికల
ప్రతిమాసం సితాష్టమ్యాం ఘృతేన జగతః పతిమ్. ౬౮

స్నాపయత్వా సమస్తేభ్యః పాపేభ్యోఽపి ప్రముచ్యతే
ద్వాదశ్యాం పార్ణమాస్యాం చ గవ్యేన హవిషా హరేః. ౬౯

స్నానసం దేవదేవస్య మహాపాతకనాశనమ్
జ్ఞానతోఽజ్ఞానతో వాపి యత్పాపం కురుతే నరః. ౭౦

తత్తత్కలయతి సంధ్యాయాం ఘృతేన స్నాపయన్ హరిమ్
ఘృతక్షీరేణ దేవేకే స్నాపితే మధుసూదనే. ౭౧

స గత్వా వైష్ణవం భామ మోదతే సహ సూరిభిః

స్రజం బద్ధ్వా సుమనసాం యః ప్రయచ్ఛతి విష్ణవే 29
స భుక్త్వా విపులార్థ భోగాన్నాకమృతే విరాజతే

చామరవృజన చత్రదానాత్స్వరాజ్యమన్నతే. 23

దానాదాభరణాదీనాం తేజస్వీ దివి మోదతే
దానాచ్చ నవరత్నావాం దేవసాలోక్యమన్నతే. 24

ఆదర్శనప్రదానేన దృశ్యస్సర్వైర్వర్భవవ్యతి

గంధద్రవ్య ప్రదానేన సుగంధిర్దాయతే భృశమ్. 25

ధూపద్రవ్యప్రదానేన స్వస్థానం స్వర్గిణాం భవేత్
ఉపాసహకా పాదుకే చ వాహనం యానమేవ చ. 26

దదాతి యో మందయిత్వా? మణికాంచనచిత్రమ్
స విమానం తు దుష్ప్రపంచ ప్రాప్నోత్యేవ స సంశయః. 27

అలంకృతం భద్రపీఠం ప్రయచ్ఛక్ సర్వకామభాక్
విసతానందనస్థానం ధ్వజముత్పాద్య దర్శయక్. 28

సామీప్యం సహనా విష్ణోర్యాతి సద్యో స సంశయః
ధ్వజం చ వాద్యముత్పాద్య విష్ణుసాత్కురుతే తు యః. 29

స దివ్యదుందుభి ప్రాయంస్థానం ప్రాప్య విరాజతే
దాసీదానం తథాత్మాన మాత్మీయం చ ప్రయచ్ఛతి. 30

వాసుదేవాయ దాస్యేన ముక్తిః కరతలే స్థితా
నృత్రభేదగీతభేదైస్తథా వాద్యైరనేకభా.

శ్రోతవైరపి దృశ్యైశ్చ దేవదేవస్య సన్నిధౌ
అసీనముపచారై స్తైర్యే సమారాధయన్తి తే.

౫౨

ప్రేత్య దివ్యేషు లోకేషు పూజ్యస్తే తైర్న సంశయః

దీపం ప్రయచ్ఛతి నరో విష్ణోరాయతనే హి యః.

౫౩

సదక్షిణస్య యజ్ఞస్య ఫలం ప్రాప్నోత్యసంశయః
అహోరాత్రమనిర్వాణం దీపమారోపయేన్నరః.

౫౪

సర్వపాపవిశుద్ధాత్తా విష్ణులోకే మహీయతే
దినే దినే జపన్నామ కేశవేతి సమాహితః.

౫౫

సకృద్దదాతి యో విప్రః ప్రదీపం కేశవాలయే
జాతిస్మరత్వం వ్రజ్ఞం చ ప్రాకాశ్యం సర్వవస్తుషు.

౫౬

అవ్యాహతేంద్రియత్వం చ సమాప్నోతి న సంశయః
సర్వకాలం చ చక్షుష్మా మేధాపి దీపదో నరః.

౫౭

జాయతే నరకం చాపి తమస్సంజ్ఞం న పశ్యతి
సుచర్ణమణిముక్తాఢ్యం ఎనోజ్ఞమతిశోధనమ్.

౫౮

దీపమాలాకులం దివ్యం విమానమధిరోహతి
తస్మాదాయతనే విష్ణోర్దద్యాదీపం ప్రయత్నతః.

౫౯

తాం శ్చ దత్వాన్నసీనస్తే? న చ తైలవియోజనమ్
కుర్వీత దీపహర్తా చ మూఢోఽన్ధో జాయతే జడః.

౬౦

అన్ధే తమసి దుష్పారే నరకే పతితా కిల

విక్రొశమానాన్మనుజా వక్ష్యన్తి యమకింకరాః.

౬౧

నిలాపై రల మత్రేవం కిం వో విలపితే ఫలమ్

తథా ప్రమాదిభిః పూర్వమాత్థా త్యక్తముపేక్షితః.

౬౨

- పూర్వమాలోచితం నై తత్కథమస్తే భవిష్యతి
ఇదానీం యాతనా భోగాః కిం విలాపః కరిష్యతి. ౯౩
- దేనోదితాని స్వల్పాని విషయాశ్చుతికర్షకాః
ఏతత్కో న విజానాతి యేన యూయం ప్రమాదితః. ౯౪
- జన్తుర్జన్మసహస్రేభ్యో హ్యేకస్మిన్ మానుషో యది
తత్రాప్యతివిమాఢత్వా త్కింభోగానభిధావతి. ౯౫
- కోఽతిభారో హరేర్నామ్ని జహ్వయాం హరికీర్తితే
వర్ణితే తుల్యమూలే తు యదగ్నిర్లభ్యతే సుఖమ్. ౯౬
- అతోఽధికరోలాభః కో వశ్చిత్తైః కథవత్తథా
యేరాయతేషు హస్తేషు స్వాతంత్ర్యే సతి దీపకః. ౯౭
- మహాభూ విష్ణుగృహే న వత్తో నరకాపహః
న వో విలసితే కిం చిదిదాం దృశ్యతే ఫలమ్. ౯౮
- అస్వాతంత్ర్యే విలపతాం స్వాతంత్ర్యే తు ప్రమాదినామ్
అవశ్యంపాతినః ప్రాణా భోక్తా జీవోఽప్యహర్నిశమ్. ౯౯
- దిత్తం చ లభతే భోక్తుం కామయస్విషయాంస్తదా
ఏతత్స్వాతంత్ర్యవచ్ఛిరో యుక్తమాసీత్పరీక్షితుమ్. ౧౦౦
- ఇదానీం కిం విలాపేన సహభ్యం యదుపాగతమ్
యద్యేతదసభీష్టం వో యద్దుఃఖం సముఖస్థితమ్. ౧౦౧
- యద్భూయోఽపి మతిః పాపే న కర్తవ్యా కథం చ న
పాపకర్మణి నిర్వృత్తేఽప్యజ్ఞానాదఘ్నాశనమ్. ౧౦౨
- కర్తవ్యమప్యవిచ్ఛిన్నం స్మరద్భిర్మధునూదనమ్
విమానమివిద్యోతి సర్వరత్నమయం దివి. ౧౦౩

సమాప్నోతి నరో దత్వా ప్రదీపం కేశవాలయే

హవిషాం పాయసాదీనాం హరయే చ నివేదనాత్ . ౧౦౪

సుఖైకరసపూర్ణత్మా రాజతే విష్ణుసన్నిధౌ
భక్త్యుపాసీయభోజ్యనామస్తేషామపి దానతః ౧౦౫

శ్వేతద్వీపే తత్సమీపే వసన్తి సుఖనస్సదా
బహునాత్ర కిముక్తేన వాసుదేవార్థమాదరాత్ . ౧౦౬

దదాతి వస్తుదానం యస్థానం ప్రాప్నోతి చేష్ఠితమ్
కర్మణాం మార్జనాదీనాం ఫలభోగాదనస్తం ౧౦౭

కర్మశేషైః పునర్జన్మ కర్మానుగుణయోనిషు
ఉత్కృష్టాస్తేవ భోక్తారో లభన్తే సుఖనస్సదా . ౧౦౮

ఆరామాణాం తటాకానాం ప్రవాణాం చ ప్రవర్తనాత్
విష్ణోరాలయసామీప్యే తత్ఫలం కేన వర్ణ్యతే . ౧౦౯

సుప్రదర్శా బలవతీ చిత్రా ధాతువిభూషితా
ఉపేతా సర్వభూతైశ్చ శ్రేష్ఠా భూమిరిహోచ్యతే . ౧౧౦

తస్యాః శ్లోత్రవిశేషాశ్చ తటాకానాం చ బంధనమ్
ఔదకాని చ సర్వాణి ప్రవత్యోమ్యనుపూర్వకం . ౧౧౧

తటాకానాం చ వత్సోమి కృతానాం చాపి యే గుణాః
త్రిషు లోకేషు సర్వత్ర పూజనీయః ప్రతాపవాక్ . ౧౧౨

అగ్గ్ వా మిశ్రసదనం మైత్రం మిత్రవివర్ధనమ్
క్షీర్తిసంజననం శ్రేష్ఠం తటాకానాం నివేశనమ్ . ౧౧౩

ధర్మస్వార్థస్య కామస్య ఫలమాహుర్మనీషిణః

- తటాకం సుకృతం దేశే క్షేత్రమేకం మహాశ్రయమ్. ౧౧౪
- చతుర్విధానాం భూతానాం తటాకముపలక్షయేత్
తటాకాని చ సర్వాణి దిశంత్రీయముత్తమామ్. ౧౧౫
- దేవా మనుష్యా గంధర్వాః పితరో యక్షరాక్షసాః
స్థావరాణి చ భూతాని సంశ్రయంతి జలాశయమ్. ౧౧౬
- తస్మాత్తాం స్తు ప్రవక్ష్యామి తటాకే యే గుణస్సృతాః
యా చ తత్ర ఫలావాప్తిర్ముసిభిస్సముదాహృతా. ౧౧౭
- వర్షాకాలే తటాకే తు సలిలం యస్య తిష్ఠతి
అగ్నిహోత్రఫలం తస్య ఫలమాహుర్మనీషిణః ౧౧౮
- శరత్కాలే తు సలిలం తటాకే యస్య తిష్ఠతి
గోసహస్రస్య సంప్రేత్య లభతే ఫలముత్తమమ్. ౧౧౯
- హేమంతకాలే సలిలం తటాకే యస్య తిష్ఠతి
స చై బహుసువర్ణస్య యజ్ఞస్య లభతే ఫలమ్. ౧౨౦
- యస్య చై శైశిరే కాలే తటాకే సలిలం భవేత్
తస్మాగ్నిష్టోమయజ్ఞస్య ఫలమాహుర్మనీషిణః ౧౨౧
- తటాకం సుకృతం యస్య వసంతే తం మహాశ్రయమ్
అతిరాత్రస్య యజ్ఞస్య ఫలం స సముపాశ్నుతే. ౧౨౨
- నిదాఘకాలే పానీయం తటాకే యస్య తిష్ఠతి
వాజమేధవలం తస్య ఫలం చై మునయో విదుః. ౧౨౩
- స కులం తారయేత్సర్వం యస్య ఖాణే జలాశయే
గావః పిబంతి సలిలం సాధవశ్చ నరానృదా. ౧౨౪
- తటాకే యస్య గావస్తు పిబంతి తృప్తితా జలమ్

మృగపక్షిమనుష్యాశ్చ సోఽశ్వమేధఫలం లభేత్. ౧౨౫

యత్పిబన్తి జలం తత్ర స్త్రాయంతే విశ్రమన్తి చ
తటాకదస్య తత్సర్వం ప్రేత్యానస్త్రాయ కల్పతే. ౧౨౬

దుర్లభం సలిలం చేహ విశేషేణ పరత్ర వై
పానీయస్య ప్రదానేన ప్రీతిర్భవతి శాశ్వతీ. ౧౨౭

తటాకే యస్య పానీయం పానీయాయ జగత్పతేః
తస్య పుణ్యఫలం పక్తుం సాలం దేహస్సహాను గాః. ౧౨౮

తటాకే యస్య పానీయే నాయం ప్రాతర్ద్విజాతయః
స్నాత్వా కుర్వన్తి కర్మాణి తస్య నాకే స్థితిర్భవేత్. ౧౨౯

తటాకే యస్య దేవస్య స్నాపనం చాఽధివాసనమ్
తస్య లోకా భవన్త్యేవ పాపనాః క్షుతివర్జితాః. ౧౩౦

సర్వదానైర్గురుతరం సర్వదానైర్విశిష్యతే
పానీ యావాసదానం తు దేవస్యాగ్రే ప్రశస్యతే. ౧౩౧

అథ ఏత్యే విశేషేణ వృక్షాణామవరోహణమ్
ఘోషరాణాం చ భూతానాం జాతయష్టత్ ప్రకీర్తితాః. ౧౩౨

వృక్షగుల్మల తాపల్లవస్త్రాకూరాస్త్రాణజాతయః
ఏతా జాత్యస్తు వృక్షాణాం తేషాం రోహే గుణా స్త్విమ. ౧౩౩

కీర్తిశ్చ మానవే లోకే ప్రేత్య నైన ఫలం శుభమ్
లభతే నామ లోకే చ పితృభిశ్చ మహిమతే. ౧౩౪

దేవభోకగతస్యాపి నామ తస్య స నశ్యతి
అతీతేనాగతే చోభే పితృపంశేఽన్యతస్తథా. ౧౩౫

తారయేద్వృక్షయాపి చ తస్మాద్వృక్షాంశ్చ రోహయేత్

తస్య పుత్రా భవన్త్యేతే చ దపా నాత్ర సంశయః. ౧౩౬

పరలోకగతస్త్వర్గం లోకాంశ్చాప్నోతి సోఽవ్యయాన్
పుష్పైస్తురగణాన్ వృక్షాః ఫలైశ్చాపి తథా పితౄన్. ౧౩౭

ఛాయయా చాతీధీంశ్చాపి పూజయన్తి మహీరుహాః
కిన్నరోరగరక్షాంసి దేవగన్ధర్వమానవాః. ౧౩౮

తథా ఋషిగణాశ్చైవ సంశ్రయన్తి మహీరుహాన్
పుష్పితాః ఫలవన్తశ్చ తర్పయన్తిహ మానవాన్. ౧౩౯

వృక్షదం పుత్రవద్వృక్షాస్తారయన్తి పరత్ర తు
పత్రం ఫలం వా పుష్పం వా యస్యారామేఽవరోపితే. ౧౪౦

అచ్యుతస్య పదం ప్రాప్తం లోకాస్తస్యాచ్యుతా ధ్రువమ్
పత్యైః ఫలైర్వా పుష్పైర్వా ప్రీయతే భగవాన్ హరిః. ౧౪౧

తస్మాత్తటాకే తద్వృక్షా రోహ్యశ్శ్రీయార్థినా సదా
పుత్రవత్పరిపాల్యాశ్చ పుత్రాస్తే ధర్మకన్సన్తృప్తాః. ౧౪౨

తటాకకృద్వృక్షరోపీ ఇష్టయజ్ఞశ్చ యో నరః
ఏతే స్వర్గే మహీయన్తే, యే చాన్యే సత్యవాదినః. ౧౪౩

తస్మాత్తటాకాన్ కుర్వీత ఆరామాన్తైచ్చ సరోవయేత్
యశేచ్చ వివిధైర్వృక్షైస్సత్యం చ సతతం వదేత్. ౧౪౪

గోభూహిరణ్యదానాని కృత్వాఽచార్యాయ విష్ణవే
అర్చకాయ విశేషేణ స్వర్గతస్సుఖమేధతే. ౧౪౫

అతిదానం తు సర్వేషాం భూమిదానమహోచ్యతే
అచలా వ్యాక్షయా భూమిస్సర్వా కామాన్ప్రయచ్ఛతి. ౧౪౬

యస్తు దద్యాద్భూమిదానం దేవనామ్నార్చకాయ హి

- తస్యైహికం భవేత్పుణ్యం తథా పారత్రికం బహు. ౧౮౭
- యస్తు దద్యాత్స్వనామ్నైవ పూజకాయ వసుంధరామ్
తస్య కామాః ప్రరోహంతి సర్వమైహికమశ్నుతే. ౧౮౮
- దేవకార్యాయ వై దద్యాద్యో దేవాయ వసున్ధరామ్
దేవనామ్నైవ తస్య స్యాత్కేవలముష్మికం ఫలమ్. ౧౮౯
- బ్రహ్మర్షణధియా యస్తు గుప్తం దాస్యతి కిం చన
దేవాయ దేవకార్యాయ బ్రాహ్మణ రూఽధికారిణే. ౧౯౦
- యావజ్జీవతి తద్దానం స్వర్గే శస్య స్థితిర్భవేత్
యం యం కామం తు మనసి కృత్వా యద్యచ్ఛయోఽర్పయేత్
తం తమేవ ఫలం లభ్యా కర్తా సమ్మోదతే చిరమ్
కిములభ్యం భగవతి ప్రసన్నే శ్రీనికేతనే. ౧౯౧
- ఆచార్యాయార్పితా భూమిరత్యస్తఫలదాయినీ
తతోఽర్చకార్పితా దద్యాదనంతం ఫలముచ్యతే. ౧౯౩
- పదార్థినామధాఽన్యేషాం తథాఽన్యవిభవస్య చ
దత్తా భూమిస్తు దాతారం తారయేన్నాఽత్ర సంశయః. ౧౯౪
- సువర్ణం రజితం వస్త్రం మణిరత్నవసూని చ
సర్వమేవ భవేద్దత్తం వసుధాం నుః ప్రయచ్ఛతి. ౧౯౫
- ఫాలకృష్టాం మహీం దద్యాత్సబీజాం సస్యమాలినీమ్
యావత్సార్వకరా లోకే తావత్స్వర్గే మహీయతే. ౧౯౬
- యశ్చాఽపి కురుతే పాపం పురుషో వృత్తికర్మితః
అపి గోకర్ణమాత్రేణ భూమిదానేన శుద్ధ్యతి. ౧౯౭
- సప్తహస్తేన వా సమ్యక్త్రింశద్దండేన వర్ధనమ్

- స శతాన్యేవ గోఃర్ణమితి వేదవిదో విదుః. ౧౫౮
- జితేంద్రియాయ గుణినే పూజ కాయ తపస్వినే
దద్యాన్మహీం భవేత్తస్య ఫలమక్షయమచ్యుతమ్. ౧౫౯
- యథాఽపున పతితస్సద్యస్తైలబిందుః ప్రగోహతి
ఏవం భూమిస్సతం దానం సస్యే సస్యే ప్రగోహతి. ౧౬౦
- యథా బీజాని రోహంతి ప్రకీర్ణాని మహీతలే
ఏవం కామాః ప్రగోహంతి భూమిదానసమార్జితాః. ౧౬౧
- యథా గార్భర తే వత్సం క్షీణి క్షీరముత్పజేత్
ఏవం దత్తా చిరం కాలం భూమిర్భరణి భూమిదమ్. ౧౬౨
- ఇక్షుభిస్సతతాం భూమిం యవగోధూనుశాద్యలైః
యో దదాతి నరశ్రేష్ఠస్స స ప్రచ్యవతే దివః. ౧౬౩
- శుభం భద్రదాననం ఛత్రం వరాశ్చ వరయోషితః
భూమిదానస్య చిహ్నాని ఫలమేతన్న సంశయః. ౧౬౪
- ఆదిత్యా వసవో విష్ణుర్భ్రహ్మ సోమో హుతాశవః
శూలపాణిశ్చ భగవానభినన్దంతి భూమిదమ్. ౧౬౫
- సౌవర్ణఛత్రహర్మాణి వసోద్ధారాశ్చ కామదాః
గంధర్వాపురసో యత్ర తత్ర తిష్ఠంతి భూమిదాః. ౧౬౬
- ఇయమేవ పురా భూమిః పాలితా బహుభిర్గృహైః
లన్యైశ్చ బహుభిర్దత్తా రాజభిస్సత్యసంగరైః. ౧౬౭
- యస్య యస్య యదా భూమిస్తస్య తస్య తదా ఫలమ్
భూమిం యః క్రతిగృహ్లాతి యశ్చ భూమిం ప్రయచ్ఛతి. ౧౬౮
- తామ్రభౌ పుణ్యకర్మాణౌ నియతౌ స్వర్గ గామినౌ

- దానపాలనయోర్మధ్యే దానాచ్చేయోఽనుపాలనమ్. ౧౬౯
- దానాత్స్వర్గమవాప్నోతి పాలనాదచ్యుతం షడమ్
స్వదత్తాద్విగుణం పుణ్యం పరదత్తానుపాలనమ్. ౧౭౦
- భూమిదస్స్వర్గమారుహ్య శాశ్వతీరేధతే సమాః
పునశ్చ జన్మ సప్తాశ్య భవేద్భూమి పతిర్ధృవమ్. ౧౭౧
- యథా భూమిస్సదా దేవీ చాతారం కురుతే పతిమ్
ఏవం సదక్షిణా దత్తా కురుతే గౌర్జనాధిపమ్. ౧౭౨
- అపి పాపకృతం ప్రాప్య ప్రతిగృహ్లాతి భూమిదమ్
మహీం దదత్సవిత్రస్సాన్యత్సన్యా చ జగతీ యతః. ౧౭౩
- నామైవ ప్రియదత్తేతి గుహ్యమేతత్సనాతనమ్
తదన్యస్సోతం ప్రీత్యై కీర్తనీయా ప్రయచ్ఛతా. ౧౭౪
- తపోయజ్ఞాశ్రితం శీలమబోధస్సత్యవాదితా
గురుదైవతపూజా చ నాతిక్రామాతి భూమిదమ్. ౧౭౫
- భర్తుర్ని శ్చేయసే యుక్తా స్త్యక్తాత్మానో రణే శాతాః
బ్రహ్మగోకగతాస్సన్తో నాఽతిక్రామన్తి భూమిదమ్ ౧౭౬
- యథా జనిత్రీ క్షీరేణ పుష్టాతి స్వసుతం ముదా
ఏవం సర్వగుణైర్భూమిర్దాతా మనుపుష్కతి ౧౭౭
- అగ్నిప్రోమాదిభిర్యజ్ఞైర్హస్తైః విపులదక్షిణైః
న తత్ఫలమవాప్నోతి యద్దత్వా వసుధాం పునః. ౧౭౮
- మృత్యోర్హి కింకరా దండా హ్యగ్నితాపాన్సుదారుణాః
ఘోరాగ్నీ వారుణాః పాశా నోపసర్సన్తి భూమిదమ్. ౧౭౯
- పితరః పితౄలోకస్థా దేవలోకే దివ్యాకాశః

సస్తర్పయన్తి దాతారం భూమేః ప్రభవతాంవరః. ౧౮౦

ఆదిత్యా ఇవ దీప్యంతే తేజసా దివి మానవాః
యే క్రయచ్ఛన్తి వశుధాం హరయే లోకసాక్షిణే. ౧౮౧

కృశాయ కృశభృత్యాయ వృత్తిం క్షీణాయ సిదతే
దేవాగ్రేఽర్చ్యతు విప్రాయ సుశ్రీర్భవతి మానవః. ౧౮౨

ఆస్ఫోటయన్తి పితరః క్రవృత్యన్తి పితామహాః
భూమిదో నః కులే జాతస్సనస్సన్తారయిష్యతి. ౧౮౩

స నః కలస్య పురుషస్సనో బన్ధుస్సనో గురుః
స దాతా స చ విక్రాంతో యో దదాతి వసుంధరామ్. ౧౮౪

లోకాంస్తు నృజితా పూర్వం గావస్సృష్టాస్సయంభవా
వృద్ధ్యర్థం సర్వభూతానాం తస్మాత్తా మాతరస్స్మృతాః. ౧౮౫

తాన్తు దత్వా సారభేయీస్స్వర్గే లోకే మహీయతే
ధేనుం దత్వా సువ్రతాం చ సోపధానాం పయస్వినీమ్. ౧౮౬

సవత్సాం కపిలాం దివ్యామాచార్యాయార్చకాయ చ
దేవదేవస్య తుష్ట్యర్థం దేవాయ బ్రాహ్మణాయ వా. ౧౮౭

న తస్య శక్యతే వక్తుం ఫలం వర్షశతైరపి
యావన్తి ధేన్వా లోమాని వత్సయాశ్చ విశేషతః. ౧౮౮

తావద్వర్ష సహస్రాణి కామాః దుష్యేత సా వరా
ప్రయచ్ఛతే యః కపిలాం సవత్సాం కాంస్యదోహనామ్. ౧౮౯

స్వర్ణశ్రుంగీం శౌర్యఖురాం తైస్సైర్ద్రవ్యగుణైః పునః
సా గౌః కామదుఘా భూత్వా దాతారముపసర్పతి. ౧౯౦

గోసహస్రం తు యో దద్యాత్సర్వరత్నైరిలంకృతమ్
౬౩

పరాం వృద్ధిం శ్రియం ప్రాశ్య స్వర్గలోకే మహీయతే. ౧౯౧
 దశ చోభయతః శ్రేత్య మాతా మహాపితామహః
 గచ్ఛేత్సుకృతినాం లోకాణాం గావో దత్వా యథావిధి. ౧౯౨
 దాయాద్యలబ్ధేర్వ్యోగాదైర్విరావస్సమాప్త్య యో దదేత్
 తస్యాపి చాక్షయా లోకా భవంతీహ పరత్ర చ ౧౯౩
 యో వా ద్యూతే ధనం జిత్వా గావః క్షేత్వా ప్రయచ్ఛతి
 స గచ్ఛేద్విరజా లోకాణాం గోప్రదానఫలాద్భిత్వా. ౧౯౪
 ప్రతిగృహ్య తు యో దద్యాద్దానశ్శుద్ధేన చేతసా
 స గత్వా దుర్లభం స్థానమమరైస్సహ మోదతే. ౧౯౫
 యశ్చాత్మవిక్రయం కృత్వా గావో దద్యాద్యథావిధి
 స గత్వా విరజా లోకాణాం సుఖం వసతి దేవవత్. ౧౯౬
 సంగ్రామే యస్తనం త్యక్త్వా త్యక్త్వా గావః ప్రయచ్ఛతి.
 దేహవిక్రయ మూల్కాస్తా శ్చాశ్వతాః కామదోహనాః ౧౯౭
 జీర్ణాం చైవోపభుక్త్యాం చ జరద్ధాం శీలవర్జితామ్,
 తమః ప్రవిశతే దత్వా ద్విజం క్లేశేన యోజయేత్. ౧౯౮
 దానయోగ్యా భవేన్నైవ కృశా దుష్టా పలాయినీ
 యుజ్యాత్కేళైస్తు యో విప్రం దత్త్వేనాం తద్వృథా భవేత్.

యువానం బలినం శ్యామం హలేన సహ యూథపమ్
 గోపతిం హరయే దద్యాద్భూరిశ్రుంగమలంకృతమ్. ౨౦౦

బ్రాహ్మణానాం గవాం చైవ కులమేకం ద్విధా కృతమ్
 ఏకత్ర మంత్రాస్త్యన్తి హవిరేకత్ర తిష్ఠతి. ౨౦౧

ఉపగమ్య తు యో దద్యాద్దావశ్శుద్ధేన చేతసా
యావన్తి తాసాం రోమాణి తావత్స్వర్గే మహీయతే. ౨౦౨

ప్రవక్ష్యామి గవాం లోకా యాదృశా యత్ర సంస్థితాః
మనోజ్ఞా రమణీయాశ్చ సర్వకామదుహస్సదా. ౨౦౩

పుణ్యాః పాపహరాశ్చైవ గవాం లోకా న సంశయః
అత్యస్తనుఖనస్తత్ర సర్వపాపవివర్జితాః. ౨౦౪

ప్రమోదస్తే మహాస్థానే నరా విగతకల్మషాః
తుల్యప్రభావా దేవైస్తే మోదస్తే పురసాం గణైః. ౨౦౫

గంధర్వైరుపగీయస్తే గోశరణ్యా న సంశయః
బ్రాహ్మణాస్సాఘవృత్తాశ్చ దయావన్తోనుకంపకాః. ౨౦౬

ఘృణి నశ్శుభకర్తారో మోదస్తే దైవతైస్సహ
యత్రైవ సలిలే మత్స్యస్సలిలేన సహోవ్యతే. ౨౦౭

గోభిః సాపక్వితం కర్మ దృఢమేవ వ్యపోహ్యతే
మాతరస్సర్వభూతానాం ప్రజానాం రక్షణే కృతాః. ౨౦౮

బ్రహ్మణా లోకసారేణ గావః సాపథయాపహః
తాను దత్తాసు లోకేస్త్విక్ కిం న దత్తం భవేదిహ. ౨౦౯

దేవేశాయ విశేషేణ తత్క్రియాయ తథా పునః
ప్రతిపాద్యాస్సదా గావో భూతిం స్ఫారామభీపుభిః. ౨౧౦

సువర్ణం పరమం దానం సువర్ణం దక్షిణా పరా
ఏతత్ప్రవిత్రం పరమమేతత్స్వస్త్వయనం మహత్. ౨౧౧

దశపూర్వాః పరాః పంచాశ్చనాత్మానం చ విశేషతః

- అపి పాపశతం కృత్వా దత్తం విప్రేషు తారయేత్. ౨౧౨
- సువర్ణం యే ప్రయచ్ఛన్తి సరాశ్శుద్ధేన చేతసా
దేవతాస్తే ప్రయచ్ఛన్తి సమస్తమితి సశ్శుభ్రమ్. ౨౧౩
- అగ్నిర్హి దేవతాస్సర్వాస్సువర్ణం చ హుతాశనః
తస్మాత్సువర్ణం దదతా దత్తాస్సర్వాశ్చ దేవతాః. ౨౧౪
- అగ్న్యభావే చ కుర్వన్తి వహ్నిస్థానే చ కాంచనమ్
సర్వదేవప్రమాణజ్ఞా వేదశ్రుతినిదర్శనాత్. ౨౧౫
- యస్త్యేనం జ్వలయేదగ్నిమాదిత్యోదయనం ప్రతి
దద్యాద్వై దేవముద్దిశ్య సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్. ౨౧౬
- సువర్ణదస్సర్వలోకే కామానిష్ఠానవాప్నుతే
విరజాంబరసంవీతః పరియాతి తతస్తతః. ౨౧౭
- విమానేనార్కవర్ణేన భాస్వరేణ విరాజతా
అప్సరోగణసంక్షీర్ణో భాస్వరస్తేన తేజసా ౨౧౮
- హంసబర్హిణయుక్తేన కామగేన సరోత్తమః
దివ్యగంధివహస్స్వర్గే పరిగచ్ఛన్తి తస్తతః. ౨౧౯
- తస్మాత్స్వశక్త్యా దాతవ్యం కాంచనం మానవైర్భువి
విమానేనార్కవర్ణేన స యాతి స్వర్గముత్తమమ్. ౨౨౦
- స హ్యతః పరమం లోకే సద్యః పాపవిनाశనమ్
బ్రహ్మకోశస్య శుద్ధస్య సువర్ణం యః ప్రయచ్ఛతి. ౨౨౧
- బహూన్యజ్జపహస్రాః స్వర్గే లోకే మహీయతే
ఇతి సంక్షేపతః ప్రోక్తం స్వర్గదానఫలం మయా. ౨౨౨

అథ వక్ష్యే విశేషేణ ఫలమన్నస్య దాపనాత్

- విష్ణవే చ శ్రియై భూమ్యై సర్వదేవేభ్య ఏవ చ. ౨౨౩
- తన్ని వేదితశేషస్య దానాచ్ఛార్థిభ్య ఆదరాత్
న కక్యతే ఫలం తస్య వక్తుం వర్షశతైరపి. ౨౨౪
- తథా౭పి గీయతే యత్తు విస్తారాత్ పరమర్షి భిః
సంక్షేపతః ప్రవత్యౌమి అన్నదానార్జితం ఫలమ్. ౨౨౫
- ప్రసాదమమృతం బ్రూయాదన్నం దేవనివేదితమ్
తీర్థం చామృతమిత్యేవ దేవపాదోదకం వదేత్. ౨౨౬
- అన్నమేవ ప్రశంసన్తి దేవా ఋషిగణాస్తథా
లోకతంత్రం హి సంజ్ఞాశ్చ సర్వమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్. ౨౨౭
- అన్నేన సదృశం దానం న భూతో న భవిష్యతి
తస్మాదన్నం విశేషేణ దాతుమిచ్ఛన్తి మానవాః. ౨౨౮
- అన్నమూర్జనకరం లోకే ప్రాణాశ్చాన్నే ప్రతిష్ఠితాః
అన్నేన ధార్యతే సర్వం విశ్వం జగదిదం మహత్. ౨౨౯
- అన్నాద్గృహస్థా లోకేస్మిన్ భిక్షవస్తాపసాస్తథా
అన్నాద్భవన్తి వై ప్రాణాః ప్రత్యక్షం నా౭త్ర సగళయః. ౨౩౦
- కుటుంబం పీడయిత్వా తు బ్రాహ్మణాయ మహాత్మనే
దాతవ్యం భిక్షవే చాన్నమాత్మనో భూతిమిచ్ఛతా. ౨౩౧
- బ్రాహ్మణాయా౭భిరూపాయ యో దద్యాదన్నమర్థినే
విదధాతి నిధిం శ్రేష్ఠం పారలౌకికమాత్మనః. ౨౩౨
- శ్రాన్తమధ్వని పర్తన్తం వృద్ధమర్హ ముపస్థితమ్
అర్చయేద్భూతిమన్విచ్ఛన్ గృహస్థః గృహమాగతమ్. ౨౩౩
- క్రోధముత్పత్తితం హిల్వా సుశీలో వీరమత్సరః

అన్నదః ప్రాప్నుతే భూ యో భువి చేహ చ యత్సుఖమ్. ౨౩౪
 నాఽవమన్యేదభిగతం స ప్రణుద్యాత్కథం చన
 అపి శ్వపాకే శుని వా స దాసం విప్రణశ్యతి. ౨౩౫
 యో గద్యాదపరిక్లిప్తమన్న మధ్వని వర్తతే
 శాంతాయాదృష్టపూర్వాయ సమహద్ధర్మమాప్నుయాత్. ౨౩౬
 పితౄణాం దేవానృషీన్విప్రానతిథీంశ్చ విశేషతః
 యో నరః ప్రీణయత్యనైః సైవ సైవ పుణ్యఫలం మహత్. ౨౩౭
 కృత్వా ఽతిపాతకం కర్మ యో దద్యాదన్న మర్ధినే
 బ్రాహ్మణాయ విశేషేణ స స పాపేన ముహ్యతే. ౨౩౮
 బ్రాహ్మణేష్వక్షయం నామ్నాం శూద్రే మహత్ఫలమ్
 అన్నదామపి శూద్రే చ బ్రాహ్మణస్య విశిష్యతే ౨౩౯
 స పృచ్ఛేద్దోత్రచరణం స్వాధ్యాయం దేశమేవ చ
 భిక్షితో బ్రాహ్మణేనహ దద్యాదన్నం ప్రయాచితః. ౨౪౦
 అన్నదస్యాన్నవృక్షాశ్చ సర్వకామఫలప్రదాః
 భవన్తి చేహ నాముత్రస్పృహతేర్నాత్రసంశయః. ౨౪౧
 ఆశంసతే హి పితరస్సువృష్టిమివ కర్షకాః
 అస్మాకమపి పుత్రో వా పౌత్రో వాఽన్నం ప్రదాస్యతి. ౨౪౨
 బ్రాహ్మణో హి మహద్భూతం స్వయం దేహీతి యాచతే
 అకామోవా సకామో వా దత్వా పుణ్యమవాప్నుయాత్. ౨౪౩
 బ్రాహ్మణస్సర్వభూతానామతిథిః ప్రసృతాగ్రభుక్
 విప్రా యమధిగచ్ఛన్తి భిక్షుమాణా గృహం సదా. ౨౪౪
 సత్కృతాచ్చ నివర్తంతే తదతీవ ప్రవర్ధతే

- మహాభోగే కులే ప్రేత్య జన్మ చాప్నోతి నిత్యశః ౨౪౫
- దత్వా త్వన్నం సరో లోకే యథాస్థానమనుత్తనుమ్
నిత్యం మృష్టాన్నదాయా తు స్వగ్రే వసతి సత్కృతః. ౨౪౬
- అన్నం ప్రాణా నరాణాం హి సర్వమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్
అన్నదః పశుమాన్ పుత్రీ ధనవాన్ భోగవానపి. ౨౪౭
- ప్రాణవాంశ్చ౭పి భవతి రూపవాంశ్చ తథా భవేత్
అన్నదః ప్రాణదో లోకే సర్వదః ప్రోచ్యతే తు సః ౨౪౮
- అన్నం హి దత్వా౭తిథయే బ్రాహ్మణాయ యథావిధి
ప్రదాతా నుఖమాప్నోతి దైవతైశ్చ౭పి పూజ్యతే. ౨౪౯
- బ్రాహ్మణో హి మహద్భూతం క్షేత్రభూతమిహోచ్యతే.
ఉప్యతే యత్ర తద్భిజం తద్ది పుణ్యఫలం మహత్. ౨౫౦
- ప్రత్యక్షప్రీతిజననం భోక్తుర్దాతుర్భవత్యుత
సర్వాణ్యన్యాని దానాని పరోక్షఫలవన్త్యుత. ౨౫౧
- అన్నాద్ధి ప్రసవం యాన్తి రతిరన్నాద్ధి జాయతే
ధర్మాధావన్నతో విద్యాత్ రోగనాశస్తథాన్నతః. ౨౫౨
- అన్నం హ్యద్భుతమిత్యాహ పురా కల్పే ప్రజాపతిః
అన్నం భువం దివం ఖం చ సర్వమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్. ౨౫౩
- అన్నప్రణాకే భిద్యస్తే శరీరే పంచ ధాతవః
బలం బలవతో౭పీహ ప్రణశ్యత్యన్నహానితః. ౨౫౪
- ఆవాహాశ్చ వివాహాశ్చ యజ్ఞాశ్చ౭న్నమృతే తథా
నివర్తస్తే విశేషేణ బ్రహ్మ చాత్ర ప్రదీయతే ౨౫౫
- అన్నతస్సర్వమతద్ధి యత్కించిత్ స్థానం జంగమమ్

- త్రిషు లోకేషు ధర్మార్థమన్నం దేయం తతో ఋధైః. ౨౫౬
- అన్నదస్య మనుష్యస్య బలమోజో యశాంసి చ
ఆయుశ్చ వర్ధతే తద్వత్తేషు లోకేషు నిశ్చిరమ్. ౨౫౭
- మేఘదూర్ధ్వం సన్నిధతే ప్రాణానాం పవనః పతిః
యచ్చ మేఘగతం వారి శక్రో వర్షతి హర్షితః. ౨౫౮
- ఆదత్తే చ రసాన్ భామాన్ ఆదిత్యస్సగభ స్తిభిః
వాయురాదిత్యతప్తాంశ్చ రసాన్ దేవః ప్రవర్షతి. ౨౫౯
- తద్యథా మేఘతో వారి కతితం భవతి క్షితౌ
తదా వసుమతీ దేవీ స్నిగ్ధా భవతి భావితా ౨౬౦
- తతస్సస్యాని రోహన్తి యేన వర్తయతే జగత్.
మాంసమేదోఽస్థిశుక్రాణాం ప్రాదుర్భావస్తతః పునః ౨౬౧
- సంభవన్తి తతశ్శుక్రాత్ప్రాణినః పృథివీతలే
అగ్నిప్తోమా హి తచ్చుక్రం సృజతః పుష్యతశ్చ మా. ౨౬౨
- ఏవమన్నాద్ధి సూర్యశ్చ పవనశ్శుక్రమేవచ
ఏక ఏవ స్మృతో రాశిస్తతో భూతాని జజ్జరే. ౨౬౩
- ప్రాణాన్ దదాతి భూతానాం తేజశ్చ సతతప్రభమ్
గృహమభ్యాగతాయాఽథ యో దద్యాదన్నమర్థినే. ౨౬౪
- అన్నదానాద్ధి యేలోకాస్తాంశ్రుణుధ్వం సమాహితాః .
భవనాని ప్రకాశన్తే దివి తేషాం మహాత్మనామ్. ౨౬౫
- తారాసంస్థానరూపాణి నానాస్తంభాన్వితాని చ
చంద్రమండలశుభ్రాణి కింకిణీజాలవన్తి చ. ౨౬౬
- తరుణాదిత్యవర్ణాని స్థావరాణి చరాణిచ

అనేకశతభామాని సాంతరలచరాణి చ ౨౬౭

వైడూర్యార్కప్రకాశాని రాక్షసావ్యమయాని చ
సర్వకామఫలాశ్చాపి వృత్తౌ భవనసంస్థితాః. ౨౬౮

వాప్యో వీర్య ససభాః కూపా దీర్ఘికాశ్చైవ సర్వశః
ఘోషవస్త్యధ యానాని ముక్తాన్యధ సహస్రశః. ౨౬౯

భక్ష్యభోజ్యమయాశ్చైలా వాసాన్సౌభరణాని చ
క్షీరం స్రవన్తి సరితస్తథా చైవాన్నపర్వతాః. ౨౭౦

ప్రాసాదాః పాండురాభాభాశ్చయ్యాశ్చ కనకోజ్జ్వలాః.
తాన్యన్నదాః ప్రపద్యంతే తస్మాదన్నం దదేత్సదా. ౨౭౧

దద్యాదద్యాత్సదైవాఽన్నం విష్ణవే వినివేదితమ్

హవిఃపాత్రాది సావర్ణం రాజతం తామ్రమేవ వా. ౨౭౨

కాన్యం వాఽప్యథ యో దద్యాదర్ఘ్య పాత్రాదికానపి
కలశాన్ కరకాన్ కుంభానన్యాన్శ్చైవ పరిచ్ఛదాన్. ౨౭౩

శక్తిలోభమకృత్యైవ తస్య పూజ్యఫలం మహత్
సావర్ణాన్యేవ యో దద్యాత్సామాన్యం లభతే ఫలమ్. ౨౭౪

రాజతాన్యథ యోదద్యాత్సామాన్యం ఫలమాప్నుయాత్
దద్యాత్ప్రామాణి కాన్యాని సాగోక్యం పదమేతి సః. ౨౭౫

ధ్వజాన్విచిత్రాన్ యో దద్యాన్నానావర్ణ సమాయుతాన్
సర్వేషాముత్తమో భూత్వా కులకేతుర్భవిష్యతి. ౨౭౬

శ్వేతం వితానం రక్తం వా కృష్ణం పీతం చ శ్యామలమ్
దుకూలేనాఽగ పట్టేన తంతునాఽన్యేన వా కృతమ్. ౨౭౭

యో దద్యాద్దేవదేవస్య స గచ్ఛేద్విష్ణవం పదమ్

సోపధానాం సతల్పాం చ ఖట్వాం దద్యాచ్చ యో హరేః. ౨౭౮

కుబేరలోకమాసాద్య తత్ర సమ్మోదతే చిరమ్

ఆతపత్రం తథా హైమం ముక్తాదామవిభూషితమ్ ౨౭౯

హైమదండయుతం దద్యాదింద్రలోకం స గచ్ఛతి

రాజ్యకామీ తు రాజా స్యాత్సార్వభౌమోఽపి జాయతే. ౨౮౦

మయూరచ్ఛత్రదానాత్తు వారుణం లోకమాఘ్నయాత్

ఖామరం హేమదండం చ వ్యజనం రత్నభూషితమ్. ౨౮౧

కేవలం హేమదండం వా భక్త్యా శక్త్యా చ సంయుతమ్

అర్పయేద్ధరయే యస్తు దేవలోకే మహీయతే. ౨౮౨

మయూరవ్యజనం తద్వద్రుక్మదండం చ శక్తితః

భక్త్యైవ యో హరేర్దద్యాద్వాయులోకే మహీయతే. ౨౮౩

విచూనం హైమసంచ్చన్నం విష్ణోర్యః కారయేన్నరః

అశశ్యం తత్ఫలం వక్తుం సర్వైరపి సురాసురైః. ౨౮౪

సావర్ణం విష్ణురూపస్తు యో భక్త్యైవ తు కారయేత్

తస్యాఽపి యత్ఫలం సర్వమనస్తమితి నశ్శ్రుతమ్. ౨౮౫

మండపం వా ప్రసాం వాఽథ రత్నముక్తోపశోభితమ్

హేమలంబః సమాయుక్తం హైమస్తంభపరిష్కృతమ్. ౨౮౬

కల్పయేద్విష్ణుసాలోక్యం ప్రాప్నోత్యమరదుర్లభమ్

హైమం సింహాసనం శ్రేష్ఠం యో భక్త్యైవాఽర్పయేద్ధరే. ౨౮౭

సింహాసనం సమాస్థాయ మాహేస్త్రిం సంపదం ప్రజేత్

హైమిర్యాశ్చిబికాశ్చైవ రంగాదీన్యశ్చ కారయేత్. ౨౮౮

హైమం యానం తథాఽరుహ్య విష్ణులోకం స గచ్ఛతి

అశక్తో దారవాక్ వాఽధ రంగాదీః శిబికాస్తథా. ౨౦

సింహాసనం వా యో దద్యాత్సమలోకం స గచ్ఛతి
యశ్చ కాంస్యమయీ ఘట్టాం హృద్యధ్వనియుతాం దదేత్.

హృద్యవాక్సుస్వరో హృద్యో వాగ్మీ స తు భవేన్నరః
శంఖభేర్యాదిదానేన శక్రలోకే స పూజ్యతే. ౨౦౧

సృతగేయాదిభిర్వాద్యైర్హోషణం కారయేత్తు యః
న ర్తయేదత్సరోభిర్వా గాంధర్వం లోకమాఘ్నయాత్. ౨౦౨

వీణావేణునిదైశ్చ శక్త్యా యః పూజయేద్ధరిమ్
భుక్త్వాఽత్ర మహదైశ్వర్యం వైష్ణవం పదమాఘ్నయాత్. ౨౦౩

యద్యద్ద్రవ్యం ముదా యుక్తో దద్యాత్తు హరయే నరః
తదగ్రే పూజకేభ్యశ్చ గురవే చ విశేషతః. ౨౦౪

తప్తీతైవ చేతరేభ్యశ్చ బ్రాహ్మణేభ్యో విధావతః
సమృద్ధిం తస్య తస్యైవ ద్రవ్యస్యాహ్నిత్యసంశయమ్. ౨౦౫

యం కామయిత్వా దద్యాద్యతత్సర్వం స లభేన్నరః
యద్యత్కర్మ తదర్థం స్యాత్పరిచర్యా చ తస్య యా. ౨౦౬

తస్యోపచారం యత్కర్మ కరోతి శ్రద్ధయా తు యః
సర్వయజ్ఞఫలం ప్రాప్య సామీప్యం పదమాఘ్నయాత్. ౨౦౭

తస్మాదత్ర ప్రతిష్ఠావ్య దేవదేవస్య మద్ధిరమ్
శక్తిలోభమకృత్యైవ విభవానాంచభక్తితః. ౨౦౮

బహుధా బహులాం వృత్తిం కల్పయేచ్ఛేత్తదుత్తమమ్

అథాఽర్చనే ఫలం వక్ష్యే విశేషేణ మధుద్విషః. ౨౦౯

- భక్త్యా ప్రదక్షిణం కుర్వన్నిత్యం విష్ణ్వలయే నరః
సాయం ప్రాతశ్చ దేవేశం నమస్యన్నభ చిత్తయన్. 300
- యః ప్రణామం ముహుః కుర్యాత్స తు యజ్ఞఫలం లభేత్
ఉపచారవిశేషాణామర్పణాద్వత్కృతే ఫలమ్. 301
- భ్యానమావాహనం కృత్వా సర్వాన్ కామానవాప్నుయాత్
అష్టాంగయోగమార్గేణ మనసా భావయన్ హరిమ్. 302
- సంచిత్త్య మనసా పూర్వం పూతకాయో మహామనాః.
యః కుర్యాత్పూజనం విష్ణోస్తత్ర దేవో వసేద్భువమ్. 303
- లర్చకస్య తపోయోగాత్పూజాయాశ్చాఽతిశాయినాత్
ఆభిరూప్యచ్చ బింబస్య సన్నిధిః ప్రోచ్యతే హరేః. 304
- ఆసనం హరయే దత్వా ప్రతిష్ఠాం లభతే చిరమ్
స్వాగతేనాఽనుమానేన యః పూజయతి మాధవమ్. 305
- సర్వైరనుమతో భూత్వా స్వాగతం సోఽభిషద్యతే
పాద్యమాచమనీయం చ సమర్ప్య హరయే నరః. 306
- బాహ్యమాభ్యంతరం యత్తు పాపం తేన విముచ్యతే.
నిత్యం పుష్పాణి పుణ్యాని భక్త్యా యస్తు సమర్పయేత్. 307
- సూర్యకోటినిభం దివ్యం విమానమధిరహ్మసః
విష్ణులోకం గతస్సర్వం విష్ణువన్మోదతే చిరమ్ 308
- దేవేశం పుష్పమాలాద్యైరిలంకుర్యాచ్చ యో బుధః
తస్మాఽనంతఫలం ప్రోక్త మనంతో భగవాన్ హరిః 309
- చంపకాఽశోకపున్నాగ జాతీమలయపంకజమ్
ఫలమర్ప్య దేవదేవాయ శుభానామాశ్రయో భవేత్. 310

- దమనోశీరలామజ్జ కేతక్కుత్పలమర్పయేత్
మంగళం తస్య నిశ్చిద్రం భవేదేవ స సంశయః. 300
- తుళసీమర్పయేద్విద్వాన్ పాదయోర్భక్తితో హరేః
స చానస్తఫలం ప్రాప్య మోదతే విష్ణుసన్నిధౌ. 301
- సుగంధిపుష్పదానేన సుగంధిర్జాయతే నరః
బహుపుష్పప్రదానేన బహుధా తువ్యతే ? హరిః. 303
- బహుజాతిసుమానాం చ దానేన ప్రీయతే స వై
పాదయోరర్పణాద్విష్ణోః పుష్పాణాం సంచయం సకృత్. 304
- పదే పదే చాశ్వమేధఫలం ప్రాప్నోత్యసంశయమ్
తుళసీం మూర్ధ్ని దేవస్య సమర్ప్య మధువిద్విషః. 305
- నరః పాపాద్విముచ్యేత్ కర్మణా నోపలిప్యతే
సర్వాంగేష్వర్పయన్ పుష్పం సర్వగస్య నరో హరేః. 306
- సర్వదా సర్వలోకేషు కామచారో భవిష్యతి
అలంకృత్య ఫలైర్దేవం పుష్పార్పణఫలం లభేత్. 307
- సుగంధచందనద్రవ్యం కర్పూరాదియతం తథా
యథార్హమర్పయేదంగే శ్శుక్లం సర్వాజ్ఞసుందరమ్. 308
- స నరో విష్ణుసాలోక్యం ప్రయాత్యమరదుర్లభమ్
స్వయమేవాహృతైః పుష్పైః పూజయేద్యస్తు మాధవమ్. 309
- స సర్వాన్ సమవాప్నోతి పుష్పార్పణఫలాదికాన్
సర్వేషామపి పుష్పాణాం తుళసీ ప్రీతిదా హరేః. 310
- తుళసీదలమాదాయ యత్ర గచ్ఛతి పూజకః
అనుగచ్ఛతి తం దేవో యథా గౌర్వత్సలా భృశమ్. 311

- ప్రత్యహం పూజయేద్యస్తు తుశస్యా గరుడభ్యజమ్
జన్మమృత్యుజరావ్యాధిముక్తో ముక్తిమవాప్నుయాత్. 399
- మణికాంచనపుష్పాణి ముక్తావైదూర్యశాని చ
తులసీదలదానస్య కలాం నాఽర్హన్తి షోడశీమ్. 393
- నుమంజరీదలైర్మృతైః కోమలైస్తుశసీదలైః
యే కుర్వన్తి హరేః పూజాం తే కృతార్థాః కలా యుగే. 394
- శుష్కం పర్యుషితం వాఽర్ద్రం కాష్ఠం వా తులసీదలమ్
లర్చనే వానుదేవస్య లక్షకోటిగుణం భవేత్. 395
- తులసీగ్రహణం శస్త్రం విష్ణోరర్చనహేతవే
వర్జ్యం పర్యుషితం పుష్పం న వర్జ్యం తులసీదలమ్. 396
- వర్జ్యం పర్యుషితం తోయం న వర్జ్యం జాహ్నువీజలమ్
లస్యత్పర్యుషితం వర్జ్యం న వర్జ్యం పద్మపుష్పకమ్. 397
- శుష్కైః పర్యుషితైర్వాఽపి కాష్ఠమూలమృదాదిభిః
లర్చనాద్వాసుదేవస్య ముక్తో భవతి పూరుషః. 398
- పుష్కరాద్యాః, తీర్థాని గంగాద్యాన్సరితస్తథా
దేవా దివిశితా యే వై తిష్ఠన్తి తులసీదలే 399
- తావద్గర్హన్తి పుష్పాణి మాలత్యాదీని గర్వతః
యావన్న ప్రాప్యతే పుణ్యా తులసీ విష్ణువల్లభా. 330
- సకృదభ్యర్చ్య గోవిందం తులస్యా చైవ మానవః
ముక్తిభాగీ నిరాతంకం కృష్ణస్యాఽనుచరో భవేత్. 331
- నాఽక్షతైరర్చయేద్విష్ణుం న శంభుం శంఖవాహిణా
భార్చయేద్దూర్యయా దుగ్ధాం న తులస్యా సురాస్తరమ్. 332

- దలా౭లాభే తుళస్యాస్తు పత్రైరారాధయేద్ధరిమ్
పత్రా౭లాభే శిఫాభిర్వా శిఫాభావే శిఫాలవైః. 333
- లవాలాభే మృదా తత్ర భక్తిచూనర్చయేద్ధరిమ్
హరేరభ్యర్చనాయాం చ తుళసీ సాధనం పరమ్. 33౪
- అలాభే తుళసీ చ తన్నామగ్రహణం పరమ్
భగవానరవిందాక్షస్సన్తువ్యతి సహస్రభా. 33౫
- స పద్మైర్నా౭పి కల్పారైర్న హేమకుసుమైరపి
శధా తువ్యతి గోవిందో యథైవ తుళసీదలైః 33౬
- సంగృహ్య తుళసీం భక్త్యా సర్వా౭నిష్ఠ
తుళస్యైవ హరేః పూజాం యే కుర్వన్తి సదా భవి. 33౭
- తస్మాత్తుళస్యా సదృశం స చ భూతం స భావి చ
తుళసీకాననా౭మోదవాసితా యత్ర మారుతాః. 33౮
- స తత్ర ధరణీభాగే చరన్తి యమకింకరాః
“తుళసీ తుళసీ” త్యేవం నామా౭న్యావర్తయన్తియే. 33౯
- తే విష్ణుభోకమాసాద్య షశ్యన్తి మధుసూదనమ్
దర్శనాచ్చృణాత్సృష్టాత్సర్వరణాతీర్తనాదపి. 3౪౦
- పునాతి తుళసీ పుణ్యా దశపూర్వాః దశా౭పరాః
తుళసీకాననం యత్ర యత్ర వా హరికీర్తనమ్. 3౪౧
- తత్రైవా౭స్తే హరిశ్శ్రీమాన్ శంఖచక్రగదా౭యుధః
యః పూజయేత్ఫలైర్విష్ణుం సుపక్షైర్మృత్యోపమైః. 3౪౨
- పుణ్యావృక్ష సముద్యాతైస్తత్ఫలం కేన వర్ణ్యతే
చన్దనా౭గురుకోష్ఠాద్యైర్ధూపమాఘ్రూపయేచ్ఛయః. 3౪3

- సూర్యలోకం స గత్వైవ యాతి విష్ణోః పరం పదమ్
ఘృతేన కాపిలేనైవ దృఢవర్తియుతం తు యః. 3౪౪
- దర్శయేద్దేవదేవస్య దీపం దృష్టిమనోహరమ్
సోఽన్ధం నైవ ప్రవిశతి నరకం నరపుంగవః. 3౪౫
- యస్తు తైలేన సందీప్తం దర్శయేద్దీపముజ్జ్వలమ్
విమానమతివిద్యోతి యాత్యాయుష్యా తమఃపరమ్. 3౪౬
- కర్పూరదీపం యో భక్త్యా దర్శయేద్ధరయే నరః
తస్య పాపాని నశ్యన్తి నిర్లేపస్స భవిష్యతి. 3౪౭
- విధినాఽర్ఘ్యం హరేర్దద్యాదప్తాంగం భక్తితో నరః
చంద్రలోకం స గత్వైవ యాతి విష్ణోః పరం పదమ్. 3౪౮
- సుగంధి శుభముత్పాతం స్నానతోయం చ యో దదేత్
జేవేశస్య విశేషేణ స భవేద్వీతకల్మషః. 3౪౯
- తతశ్చ వారుణం లోకం ప్రాప్య తత్రైవ మోదతే
ప్లోతవస్త్రోత్తరీయాణి విశుద్ధాని మృదూని చ. 3౫౦
- దేవదేవస్య దత్వా తు సౌమ్యం లోకమవాప్నుయాత్
కార్పాసమథ చ ఔమం కాశేయం రాంకవం తథా. 3౫౧
- యథాశక్తి సమర్పేత్ప్రవ ఫలం చానస్తమశ్నుతే
కార్పాసాద్రాంకవం తస్మాత్కౌశేయం ఔమమిత్యపి. 3౫౨
- ప్రతస్తం కథితం వస్తుం యథా శక్త్యనురూపతః
సౌవర్ణాభరణాన్యత్ర ముక్తామణికృతాని వా. 3౫౩
- లర్పయేద్దేవదేవస్య భవేద్భూమిపతిస్స హి
జాంబూనదం శాతకుంభం హాటకం వైణవం తథా. 3౫౪

శ్రుంగీ చ శుక్తిజం వైవ శాతయాచమతః పరమ్
రసవిధం తథా ప్రోక్తమాకరోద్ధతమిత్యపి ౩౩౧

ప్రోక్తం బహువిధం హేమ పూర్వాత్పూర్వాత్పరం పరమ్
ప్రత్యుప్తాని విశేషేణ రత్నైర్నానావిధైర్వారే. ౩౩౨

భూషణాన్యర్పయేద్భక్త్యా మిత్రాణ్యన్య నవగ్రహః
రాజశ్రియం చ భుక్త్యాఽస్తే విష్ణులోకం స గచ్ఛతి. ౩౩౩

ఉపవీతం తు యో దద్యాత్సన్న్దేస్తంతుభిః శ్పతామ్
ద్విజోత్తమస్సద్విజ్ఞానీ బ్రహ్మలోకమవాప్నుయాత్. ౩౩౪

సాలగ్రామైశ్చ బహుభిర్నిర్మితాం మాలికాం తు యః
అర్పయేద్దేవదేవస్య స షష్ఠోర్భాతి సన్నిధిమ్. ౩౩౫

లక్ష్మీః స్రియతమా విష్ణోస్సా హి నిత్యాఽనసాయినీ
స్వసంకాలానువిధా చ శక్తిస్సర్వాత్మికా పరా. ౩౩౬

ప్రకృతేర్మూలభూతా చ స్వామినీ జగతాం సతామ్
లక్ష్మీప్రతికృతిం కృత్వా మణిముక్తాదిభిర్మనా. ౩౩౭

ఆబధ్య మాలికాయాం యో దేవేశాయ సమర్పయేత్
తస్య ప్రసన్నా జాయేతే దంపతీ జగతః శతీ ౩౩౮

మాత్రాం చ దేవదేస్య దత్వా హస్తే విశేషతః
సర్వాః కామానవాప్నోతి చరాశస్తర్భిశో హరేః. ౩౩౯

మధుపర్కం హారేర్దద్యాద్భక్త్యా ప్రీతికరం చాచే
విశజాఽం బరపంఖితశ్శశాంకధవలో ముదా. ౩౪౦

చంద్రలోకాధిపా భూత్వా యాయాద్విష్ణుపదం మహత్
సౌవిర్నివేద్య దేవభ్యః ప్రతిష్ఠాఫలమృగ్నుతే. ౩౪౧

- క్రభూతం వినివేద్యైవ జీర్ణోద్ధారఫలం తథా
పాయసం వినివేద్యైవ హరేర్భక్త్యా విశేషతః. 3౬౬
- పయోప్రాదైశ్చ పితరస్తృప్తిమాయాన్తి తస్య తు
కృసరం వినివేద్యైవ దేవస్య ముదితో నరః. 3౬౭
- అకుయం క్రతిపద్యేత స్వగృహేఽన్నం చిరం చిరమ్
గాల్యం నివేద్య దేవస్య ప్రాప్నోతి గుడపర్వతాః. 3౬౮
- ముద్గాన్నస్య ప్రదానేన ముద్గరాశిం సమాప్నుయాత్
యవోదనస్య దానేన నీరోగో భవతి ధ్రువమ్. 3౬౯
- శుద్ధాన్నస్య ప్రదానేన త్రిశుద్ధా భవతి ప్రజా
అపూపాదిప్రదానేన మనస్వీ జాయతే నరః. 3౭౦
- ఉపదంకాదిదానేన నోపదంకో భవిష్యతి?
సుగంధి స్వాదు శుద్ధం చ పానీయం యో హరేర్దదేత్. 3౭౧
- హవిర్దానఫలస్యార్థం ఫలం సమ్యక్ సమశ్నుతే
కదల్యా నారికేలస్య చూతస్య పనసస్య చ. 3౭౨
- ఫలాని చ నుపక్వాని భక్త్యా శుద్ధాని యో దదేత్
హవిర్దానాచ్చతుర్భాగం ఫలం సోఽపి సమాప్నుయాత్. 3౭౩
- కర్పూరైలాలవంగైశ్చ తథా జాతీఫలాదిభిః
మాతులుంగఫలైశ్శుద్ధైస్తుపక్వైశ్చ యుతం తథా. 3౭౪
- తాంబూలం క్రముకైర్ద్యుక్తం ముఖవాసం చ యో దదేత్
సర్వైశ్చర్యమవాప్నోతి విష్ణులోకం చ గచ్ఛతి. 3౭౫
- విధినా బలిమారాధ్య కారయేద్యః ప్రదక్షిణమ్
జలం జలవతాం లబ్ధ్వా విష్ణులోకం స గచ్ఛతి. 3౭౬

బలిం సేవేత యో భక్త్యా సోఽపి యజ్ఞఫలం లభేత్

దేవస్య మండపం కుర్యాద్గంధపుష్పైః ప్రసాన్తువా. 322

సర్వైశ్చర్యమవాప్యైవ నిత్యపుష్పఫలం ప్రజేత్
విష్ణోః కథాన్తు సంకీర్త్యస్తోత్రైః స్తుత్వా చ వైష్ణవైః. 32౩

శ్రుత్వా భక్త్యా హరిం ధ్యాయన్ విష్ణులోకే మహీయతే
సామ్యాయ పుణ్యానిరూప విష్ణోశ్చతురోఽప్యర్చనావిధీః. 32౪

శ్రావయేద్యో బుధో భక్త్యా తథా యశ్శృణుయాదపి
సర్వపాపవినిర్ముక్తా వైష్ణవం పదమాపున్యుః. 3౨౦

అథోత్సవాదికరణే ఫలం వక్ష్యే మధుద్విషః
సకామానాం ఫలం కామ్యమకామానాం పరం పదమ్. 3౨౧

ఉత్సవం తు ప్రవక్ష్యన్తి దేవదేవార్చనం సురాః
ఉత్సాహ ఉత్సవః ప్రోక్తో మనుష్యాణాం విశేషేతః. 3౨౨

ఉదిత్యుత్కృష్టశబ్దోఽయం సవో యజ్ఞ ఉదాహృతః
తస్మాదుత్తమయజ్ఞత్వాదుత్సవః పరిభాష్యతే. 3౨3

వాజిమేధాఽస్తయాగానాం తస్మాద్దేవోత్సవో వరః
ఉత్సవం దేవదేవస్య యః కుర్యాత్సర్వకులం స్వకమ్. 3౨౪

ఉత్తారయన్ స్వయం విష్ణోస్స యాతి పరమం పదమ్
సవాదుత్తారణం యస్మాదుత్సవః పరికీర్త్యతే. 3౨౫

స యజ్ఞో వో నరా యుష్మానుత్తారయతి నిశ్చయమ్
ఇతి వేదా వదన్తితి స ఉత్సవ ఉదీర్యతే. 3౨౬

వాజిమేధసహస్రేణ యజతో యత్సలం భవేత్
యశ్చోత్సవేన యజతే తయోస్తుల్బం ఫలం స్మృతమ్. 3౨౭

- యాగానామపి సర్వేషాం ఫలముత్సవకర్మణా
దేశస్యాశ్నువతే సర్వం యే యజన్తే న సంశయః. 3౮౮
- సవానుత్క్రమితే యస్మాత్తస్మాదుత్సవ ఉచ్యతే
ఉపకుర్వన్తి యే మర్త్యా దేవస్యాత్సనకర్మశి. 3౮౯
- కర్మణా మనసా వాచా తేఽపి యాన్తి ఫలం బహు
గ్రామే వా నగరే పి ఽపి పత్తినే వా మహాత్సవః 3౯౦
- యత్ర ప్రవర్తతే విజ్ఞోస్సంపదస్సన్తి తత్ర వై
యత్ర దేశే జనపదే రాష్ట్రే వా ప్యుత్సవో మాదేశః. 3౯౧
- నాఽపమృత్యుభయం తత్ర వై వాఽవగ్రహసంభవః
నైవ చోరాద్యపహతిర్న తావత్రయసంగతిః. 3౯౨
- ధర్మశ్చతుష్పాద్వర్తేత కతా తత్రాఽదిమో యుగః
ధార్మికశ్చ భవేద్రాజా వ్రజా ధర్మపరాయణాః. 3౯౩
- భవన్తి సుఖసస్సర్వే సర్వదుఃఖపివర్జితాః
మహాత్సవే నిర్తమానే యదర్థభ్యః ప్రదీయతే. 3౯౪
- పానీయమన్నం వస్త్రం వా తత్సహస్రగుణం భవేత్
పుష్పమూలఫలైరివ్యా దేవస్యాఽభిరణాద్వికైః. 3౯౫
- క్రియమాణా యథాశక్తి నిత్యాఽనన్తాయ కల్పతే
సేవన్తే తత్ర యే దేవమహర్నిశమతన్ద్రితాః. 3౯౬
- తేషాం పుణ్యఫలం వక్తుం నాలం దేవాస్సహస్వరాః
అలేపనం మార్జనం చ రజః ప్రశమనం తథా. 3౯౭
- వారిధిర్దీపికారోపం శ్వేలనాస్ఫుటనాదికమ్
కుర్వన్తి యే బ్రాహ్మణాః కం ప్రయాన్త్యమరదుర్లభమ్. 3౯౮

యానం వహన్తి యే విప్రాస్తే యాన్తి బ్రహ్మణః పదమ్
రథం వహన్తి యే చాఽశ్వాస్తేఽపి యాన్తి సురాలయమ్. ౩౯౯

ధృతాదిధారిణశ్చాపి మోదన్తే దివి మానవాః
ఆచార్యాశ్చర్చకాశ్చైవ తథైవ పరిచారకాః. ౪౦౦

ఉత్సవేఽధిశృతా విష్ణోః ప్రాపువన్తి యధేషితమ్
ఋచో యజాంషి సామాని యే తత్రాఽధీయతే జనాః. ౪౦౧

తే పరే న్యోమిన్ బేవస్య పార్శ్వే వర్తన్తి నిస్సృహాః
సర్వశాన్తికరం సర్వమభోత్సారసముత్తమమ్. ౪౦౨

రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య నుఖదమాయురారోగ్య వర్ధనమ్
వ్రజానాం వాసుదేవస్య కల్యాణారాధనం మహత్. ౪౦౩

ఇమం దేవాదయస్సర్వే విష్ణోరుత్సవముత్తమమ్
కృత్వా శాశ్వతికం ఘనం ప్రాపువన్త్యతిదుర్లభమ్. ౪౦౪

అథ వత్సే విశేషేణ మహాన్నజనజం ఫలమ్
యేన ద్రవ్యేణ దేవేశం స్నాపయేద్యస్తు భక్తితః. ౪౦౫

తద్ద్రవ్యం వర్ధతే తస్య నశ్యంత్యేవాఽశుభాని తు
రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య తద్ద్రవ్యం సమృద్ధ్యైవ భవిష్యతి. ౪౦౬

అశుభాని వినశ్యన్తి శుభాని వ్రభవన్తి చ
నిర్మాతీ యః వ్రహం విష్ణోర్దేవస్య న్నపనాయ వై. ౪౦౭

తస్య నిర్మయతే గేహస్సర్గరే స్వర్గనివాసిభిః
మృద్భిస్సంస్నాపనాద్భూమిస్సర్వసన్యాఽన్వితా భవేత్. ౪౦౮

నగైః వ్రదక్షిణాదేవ గోత్రస్య స్థితిరాప్యతే
భాన్త్యైస్సంస్నాపనాద్విష్ణోర్ధాన్యానాం వృద్ధిరాప్యతే. ౪౦౯

- అంకురైరర్చనాద్విష్టోః ప్రజావృద్ధిర్భవిష్యతి
మంగలైః పూజనాత్సర్వమంగలాని భవంతి వై. రంగం
- న్నాపనాత్పంచభిర్గవైః పాఠం సశ్యతి సర్వథా
ఘృతేన న్నాపనాద్భయాత్సమాధ్యయనజం ఫలమ్. రంగం
- క్షీరేణ న్నాపయేద్విష్ణుం గాశ్చ క్షీరవతీరియాత్
మధునా న్నాపయేద్విష్ణుం మధుస్యన్ది భవేద్వచః. రంగం
- దధాన్ సన్నాపయేద్దేవమచ్ఛం తస్య భవేద్వశః
గంధోదన్నాపనాద్విష్ణోస్సర్వసంపద్వృతోభవేత్. రంగం
- న్నాపయేదక్షితోదైస్తు ప్రజాతస్యాక్షతా భవేత్
ఫలోదకస్నాపనేన శుభాసీయాత్ఫలాని తు. రంగం
- న్నాపనాత్తు కుశోదేన బ్రహ్మవర్చసమాఘ్నయాత్
రత్నోదకస్నాపనేన మణిరత్నాది వర్ధయేత్. రంగం
- జప్యోదకస్య స్నానేన సర్వజాపఫలం లభేత్
భవన్త్యోషధయస్సర్వాస్సర్వాషధ్యుదకాన్లవాత్. రంగం
- పుణ్యపుష్పార్చనేనైవ పుణ్యవాణ్ జాయతే నరః
చూర్ణశ్రీ)వేష్టకాదీనామర్చనాద్వృద్ధిరాయుషః. రంగం
- ఉద్వర్తనాత్కషాయేణ చూర్ణేనావాప్యతే రుచిః
తీర్థోదన్నాపనేనైవ తీర్థయాత్రాఫలం భవేత్. రంగం
- వనాషధీభిస్సంస్పర్శాద్భవేన్నిత్యమరోగతా
హరిద్రచూర్ణస్నానేన ప్రీతో భవతి చాచ్యుతః. రంగం
- మార్జనాత్సర్వగన్తే శ్చ శ్రీర్భవత్యచలా చలా
మార్జనాన్మూలగన్తే శ్చ కులమేధేత నిత్యతః. రంగం

- ధాతుభిశ్చ౭ప్యలంకారాద్ధాతువృద్ధిర్భవిష్యతి
అన్యైరినుక్తైర్వా యస్తుద్యవైస్సాన్నికనకర్మాణి. ర౨౧
- ఉపతిష్ఠేజ్జగద్యోనిం ఫలం ప్రాప్నోతి విస్తృతమ్
యస్తు కుర్యాజ్జలదోణీం స్నానపీఠం చ శాశ్వతాః. ర౨౨
- స సర్వైః పూజ్యమానస్తు పీఠే చాత్యన్న తే ఎసేత్
ఏవం యస్సౌచనం విష్ణోః కారయేచ్ఛక్తితో నరః. ర౨౩
- యథోక్తాసీహ లబ్ధేవ ఫలాని సుచిరం భువి
అస్తే విమానమారుహ్య హైమం దేవైః పరీవృతః. ర౨౪
- కిన్నరైరపురోభిశ్చ నృత్యైర్గేయైశ్చ తర్పితః
యత్యైర్వృతో౭థ గర్భరైస్సూర్యాయామానో ముదా౭న్వితః.
సర్వలోకాత్పరం పుణ్యం వైకుంఠం లోకమాపుయాత్
దేవదేవస్య విష్ణోస్తు స్నానం భక్తిమాంస్తు యః. ర౨౬
- సేవేత సో౭పి సామృభ్యో ముచ్యతే నా౭త్ర సంశయః
స్నాననాస్తే తు దేవేశస్యోత్సవం యశ్చ కారయేత్. ర౨౭
- ప్రజావృద్ధిం శ్రియం స్ఫారాం సమాప్నోతి విశేషతః
ఉత్సవం సేవతే యస్తు సో౭పి యజ్ఞఫలం లభేత్. ర౨౮
- విష్ణువందదిసే యస్తు దేవేశం స్నానయేత్పృథుమ్
తస్య స్యాన్మహతీ సంపత్తుశుపుత్రాది సమ్మితా. ర౨౯
- గ్రహణే విషువే తద్వత్సంక్రమాదిషు చైవ హి
అన్యేష్యపి చ పుణ్యేషు కార్యేషు జగతః ప్రభుమ్. ర౩౦
- స్నానయేద్యశ్చ సేవేత ఫలమాప్నోతి సో౭పి సః
యః కుర్యాద్వైష్ణవం ధామ భక్తిశ్రద్ధాసమన్వితః. ర౩౧

- ఖండితే స్ఫుటితే ధామ్ని దూషితే చ నుధాదిభిః
సమాదభ్యాత్సనర్థాయ స లోకం యాతి వైష్ణవమ్. ౪౪౨
- చోరైరవహృతే బింబే యః కుర్యాత్ప్రీతిమాం పునః
స్థావయేద్భక్తి యుక్తశ్చ స యాతి పరమాం గతిమ్. ౪౩౩
- క్రమా వాత్పతితే బింబే స్ఫుటితే దూషితేఽథ వా
య స్సన్ధాయ పునః కుర్యాత్ప్రీతిష్ఠాం పూర్వవన్ముదా. ౪౩౪
- తస్య తుష్యతి దేవేశో వరమిష్టం ప్రదాస్యతి
శీర్ణే జీర్ణే తథా భిన్నే భూషణాదా విశేషతః. ౪౩౫
- నవీకృత్యాఽర్పయేద్యస్తు తస్య వాపం క్షణశ్చతి
యానాని రథరంగాదీన్యాలోక్య శిథిలాని వై. ౪౩౬
- సమీకృత్య తు యోదద్యాత్తాని భక్త్యా హరేన్నః
తస్య కాయకృతం పాపం తత్క్షణాదేవ నశ్యతి. ౪౩౭
- యస్తు వీక్య హరేరర్చం కతమానాయనాదరాత్
వర్ధయేద్ధనదానేన తస్య లోకా మధుద్విషః. ౪౩౮
- సీదతాం వృత్తిహీనానాం దేవస్యాఽగ్రే పదార్థినామ్
యో దద్యాదుచితాం వృత్తిం స యమం నోపసర్పతి. ౪౩౯
- యస్తు దేవోత్పవాదీని కారయేద్భక్తిసంయుతః
లుప్తప్రాయాణి తస్యాఽపి భవేత్ఫలయన స్తకమ్. ౪౪౦
- యః కుర్యాద్దేవతాఽగారే లుప్తకార్యాణి సత్తమః
స తస్య కృతికృత్యత్వాదమాత్యా యమఃకరః. ౪౪౧
- దేవార్థే బ్రాహ్మణస్యాఽర్థే యస్త్యజేత్తనుష్కుత్తమామ్
తస్య వాసో భవేత్స్వర్గే యావద్విదూశ్చత్సర్వతః. ౪౪౨

దేవాధీ బ్రాహ్మణస్యాఽధీ సర్వస్యం స్వంత్యజేత్తు యః
తస్య తుష్యతి దేవేశస్స తు స్వారాజ్యమశ్నుతే.

౪౪౩

ప్రాయశ్చిత్తనిమిత్తాని సంభూతానితు ధామని
దృష్ట్వా చ శ్రద్ధయా యుక్తో యో దేవముపలిష్ఠతే.

౪౪౪

తస్య తుష్యతి దేవేశః ప్ర హృష్టస్సంప్రసీదతి
ప్రాయశ్చిత్తస్య కేమాణి పాపాఘర్వంసనాయ వై.

౪౪౫

నిర్దిష్టాని పురాకల్పే బ్రహ్మణా పరమేష్ఠినా
లోకాఽనుగ్రహపేతోర్వై పవృత్తో గురురత్వరః.

౪౪౬

సరాణాం సీదతాం దృష్ట్వా చిత్తవృత్తీస్సుదుశ్శలాః
ప్రాయశ్చిత్తనిధానం తు ప్రోవాచ జగతాం హితః.

౪౪౭

స కశ్చిన్నాచరేత్కర్మ శాస్త్రోక్తం సకలం క్రమాత్
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్.

౪౪౮

ప్రాయశ్చిత్తం తు కృత్వైవ య ఉక్తామాచరేత్క్రియామ్
తస్య స్యాద్దివ్యగుణం పుణ్యం మితస్సాద్యదనుపాలనమ్.

౪౪౯

భక్తిశ్రద్ధాన్వితో యస్తు కుర్యాద్వా కారయేత్క్రమాత్
దేవేశస్య ప్రతిష్ఠాదిప్రాయశ్చిత్తైస్త సత్క్రియాః.

౪౫౦

తస్య పుణ్యఫలం వత్తుం స శక్యం త్రిదశై రపి
ఇహ లోకేఽభిలాఙ్ కామాననుభూయ నుఖం చిరాత్.

౪౫౧

దేహస్తే జాయతే సద్యశ్శంఖచక్రగదాధరః
శ్రీవత్సాంకశ్చతుర్బాహుశ్శ్యామళాంగస్సు సుందరః.

౪౫౨

గగనే గరుడారూఢస్సర్వ దేవనమస్మృతః
అదిత్యమండలం ధిత్వా గత్వా శుభ్రాఽంశుమండలమ్.

౪౫౩

తత్త్వోఽవతీర్య నిఖిలాన్ లోకానపి యథాక్రమమ్
సత్త్వస్థం సత్త్వలోకస్థం జగతః ప్రభవాఽప్యయమ్.

రగిర

తథాఽశేషవిశేషం చ నిత్యానందం నిరజనమ్
సుధారససమాస్వాదతులితం నిత్యతృప్తిదమ్.

రగిగి

శాశ్వతం తత్త్వరంజ్యోతిః ప్రవిశేన్నాఽత్ర సంశయః

అథ వక్ష్యే విశేషేణ క్రియాలోపే చ యత్ఫలమ్

రగిఁ

నిర్మాతుమాలయం యస్తు సంకల్ప్య మతిమాన్సరః
పరేణేద్వీధితో భూయస్తస్మాదథాన్నివర్తతే.

రగిఁ

తావ్రభౌ నరకం ప్రేత్య భవేతాం మఃఖభాగినా
కర్తా కారయితా చైవ ప్రేరకశ్చాఽనుమోదకః.

రగిఁ

సుకృతే దుష్కృతే చైవ వదన్తి సమభాగినః

నిర్మాతుమిచ్ఛయా భామ దేవస్య మధువిద్విషః.

రగిఁ

స్వయం నివర్తతే యస్తు తస్య న్యాన్మహాతీ విపత్

సంకల్ప్య దేవతాగారం నిర్మాతుం యో విశేషతః.

రఁ

ఆచార్యం వృణుయాన్నో చేత్తస్య కార్యం ప్రణశ్యతి

ఆచార్యస్సతతం శోస్తా ఆచార్యస్తు పితా స్మృతః.

రఁ

ఆచార్యస్సర్వమేవేతి యో మన్యేత స మన్యతే

ఆరభ్య క్షేమానిర్మాణం దేవస్య జగతః పతేః.

రఁ

అసమాప్య తు యో మూఢో నివర్తే ప్రవిలోభతః

తస్య సంపద్విశాకస్సాస్యత్ క్రుద్ధో భవతి చాఽవ్యయః.

రఁ

ప్రవృత్తాయాం ప్రతిష్ఠాయాం యేన కేనాఽపి హేతునా

యః కుర్మాద పరాయం తు తిస్య పుణ్యం విసశ్యతి.

రఁ

యేన విష్ణుస్తదా భూయాత్తం మాత్వాఽపి న దోషభాక్
యస్తు శాస్త్రోదితం కర్మ కుర్వంతం చ పదార్థినమ్. ౪౬౫

శిల్పినం విపదేన్ముఖస్తస్య నాస్తి ఫలం క్వచిత్
విపదేత య ఉచ్ఛాత్రమాచార్యేణ పదార్థినా. ౪౬౬

తస్యాఽశుభాని భూయాంసి భవేయూర్నాఽత్ర సంశయః
అధ్వరే వర్తమానే తు సంభారా శాస్త్రచోదితా. ౪౬౭

యో న దద్యాత్ పాపీయా నాపున్యాత్ కర్మజం ఫలమ్
ప్రతిష్ఠాప్య హరేర్బింబం యో న సత్కురుతే గురుమ్. ౪౬౮

అన్యాన్పదార్థినశ్చాఽపి స కించిన్నాఽపున్యాత్ఫలమ్
ప్రతిష్ఠానే తథా నిత్యమవిచ్ఛిన్నం తు పూజతుమ్. ౪౬౯

అర్చకం వృణయాన్నో చేద్యజమానో వినశ్యతి
అర్చకం చ తథాఽచార్యమన్యాంశ్చాఽపి పదార్థినః. ౪౭౦

కాలావధిం వినిశ్చిత్వ యః కర్మసు నియోజయేత్
స భవేద్భిక్ష్వాహం చైవ ధనం తస్య విలుప్యతి. ౪౭౧

దాయర్హం కాయేద్వృత్తిమర్చకస్య న చేద్యది
యజమానో విపద్యేత దేవావాసో నశిష్యతి. ౪౭౨

ఆచార్యమర్చకం కుర్యాత్ స్వస్థానాద్యోఽవరోపితమ్
అన్యం వా యోజయేత్తత్ర తాపుభౌ వినశిష్యతః. ౪౭౩

ఆపద్యపి చ కష్టాయాం న కదాఽప్యన్యమర్చకమ్
పూర్వావరోపణాదేవ నియుంజ్యాత్తు కథం చన. ౪౭౪

ఆద్యార్చకస్య పంశే తు జాయంతే యే మహాశయాః
సర్వే చ క్రమశః పూజాం కర్తుమర్హన్తి తే యతః. ౪౭౫

పితృం భవతి దేవస్య దాయాద్యం పూజనం స్వతః
తస్మాత్తద్వంశజాః పితౄ యద్యవైః కారితాఽర్చనా. ౪౭౬
బ్రహ్మహత్యాభవేత్తస్య తత్పూజా నిష్ఫలా భవేత్

యస్తుదద్యాదర్చకాయ భృత్యర్థంకే వలం ధనమ్. ౪౭౭

అన్యద్వాప్యస్థిరం వస్తు న హరిస్తేన తువ్యతి
లోభాన్మోహదధాజ్ఞానాద్య అదత్తేఽర్చకో ధనమ్. ౪౭౮

వేతనార్థం తథా దద్యాద్యజమానో విమూఢభీః
ఉభౌతేనరకం యాతో యావచ్చంద్ర దివాకరమ్. ౪౭౯

ఏతార్థం పూజయేద్యస్తు నియమ్యాఽప్యవధిం హరిమ్
సవై దేవలకో నామ సర్వకర్మ బహిష్కృతః. ౪౮౦

అదత్వా వనుధామక్రే పూజనార్థ మథార్చకే
నిర్మాతీ బ్రాహ్మణం భూయో యజమానస్తు దేవలమ్. ౪౮౧

సహ్యస్మాత్పాతకం కించి ద్బ్రాహ్మణాయాఽపరాధ్యతి
అలభ్యా దేవతాఽగారనిర్మాణసదృశం ఫలమ్ ౪౮౨

బ్రహ్మఘ్నుత్వమనుప్రాప్య విసశ్యతి న సంశయః
హర్తా హరయితా భూమేర్దత్తస్య దనుశాసినః. ౪౮౩

తక్కింకరాణామన్యేషాం యో మూఢస్స తమోవృతః
సంబద్ధో వారుణైః పాతైః కృష్యమాణస్సమస్తతః. ౪౮౪

దుఃఖతో నరకే భూయస్తీర్వగోన్యనిషు జాయతే

స్వదత్తాం కరదత్తాం వా యో హరేత వనున్ధరామ్. ౪౮౫

వప్తీర్వర్ష సపాస్రాణి విష్టాయాం జాయతే కృమిః
స్వదత్తాద్విగుణం పుణ్యం కరదత్తాను పాలనమ్. ౪౮౬

- పరదత్తాపహారేణ స్వదత్తం నిష్ఫలం భవేత్
అన్యాయేన హృతా భూమిరన్యాయేనైవ హరితా. ర౮౬
- హరతో హరకస్యాపి దహత్యాపి ప్తమం కులమ్
పంచ కన్యాఽన్యతే హన్తి దశ హన్తి గవాఽన్యతే. ర౮౭
- శతమశ్వాఽన్యతే హన్తి సహస్రం పురుషాఽన్యతే
హన్తి జాతానజాతాంశ్చ హిరణ్యాఽర్థేఽన్యతం వదత్. ర౮౮
- సర్వం భూమ్యన్యతే హన్తి నో బ్రూయాదన్యతం క్వచిత్
వింధ్యాటవీష్వతోయాను శుష్కకోటరహసిసః. ర౮౯
- కృష్ణసర్పాః ప్రజాయంతే దేవబ్రహ్మస్వహరిణః
తటాకానాం సహస్రేణ వాయుమేధశతేన చ. ర౯౦
- గవాం కోటిప్రదానేన భూమిహర్తా వ శుద్ధ్యతి
బ్రహ్మస్వం బ్రహ్మహత్యా చ దరిద్రస్య చ యద్ధనమ్. ర౯౧
- గురుమిత్రధనం చైవ స్వర్గస్థమపి పాతయేత్
బ్రహ్మస్వే నో మతిం కుర్యాత్ప్రాణైః కంఠగతైరపి. ర౯౨
- అగ్నిదగ్ధాః ప్రరోహంతి బ్రహ్మదగ్ధో న రోహతి
న విషం విషమిత్యాశుర్బ్రహ్మస్వం విషముచ్యతే ర౯౩
- విషమేకాకినం హన్తి బ్రహ్మస్వం పుత్రపౌత్రకమ్
బ్రహ్మస్వం ప్రణయాద్భుక్తం దహత్యాపి ప్తమం కులమ్. ర౯౪
- విక్రమేణ తు భోక్తృణాం దశపూర్వా దశావరాన్
లోహచూర్ణాంశ్చ చూర్ణాంశ్చ విషం వా జరయేత్పునాన్. ర౯౫
- బ్రహ్మస్వం త్రిషు లోకేషు కః పునాన్ జరయిష్యతి
దేవస్వం బ్రాహ్మణస్వం చ లోభేనోపహింసన్తి యః ర౯౬

- స పాపాత్తు పరే లోకే గృహోచ్చిష్టేన జీవతి
దేవద్రవ్యవినాశేన బ్రహ్మస్వహరణేన చ. ౧౯౭
- క లాన్యకులతాం యాన్తి బ్రాహ్మణాఽతిక్రమేణ చ
సహస్రసమ్మితా ధేచురనడ్వాక్ దశధేనవః. ౧౯౮
- దశాఽనడ్వత్సయం యానం దశయానసమో హయః
దశవాజిసమా కన్యా భూమిదానేన సా సమా. ౧౯౯
- షష్టిర్వర్ష సహస్రాణి స్వర్గే తిష్ఠతి భూమిధః
ఆచ్ఛేత్తాచాఽచుమంతా చ తాన్యేవ నరకే వసేత్. ౨౦౦
- పతంత్యశ్రూణి రుదతాం దీనానామవసీదతామ్
బ్రాహ్మణానాం హృతే జ్ఞేత్రే హన్యాదాసప్తమం కులమ్. ౨౦౧
- సాధుభ్యో భూమిమూక్షిష్య న భూమిం విస్తతే క్వచిత్
దదద్ధి భూమిం సాధుభ్యో విస్తతే భూమిముత్తయామ్. ౨౦౨
- అర్చకః ప్రణిధిర్యస్మాద్దేవేశస్య జగత్పతేః
స దేవో బ్రాహ్మణస్సాధుర్మహద్భూతం ప్రచక్షతే. ౨౦౩
- తస్మాత్తదర్పితాం వృత్తిం నైవ శంకేత బుద్ధియా
తదర్చకాఽర్పితాం భూమిం యో హరేత యతేత వా. ౨౦౪
- కిం పున స్రస్య వక్తవ్యం న భవేత్తస్య నిష్కృతిః
న వాచా శక్యతే వక్తుం గతి స్రస్య దురాత్మనః. ౨౦౫
- మ్రియేత సద్య ఏవాఽసౌ జాయతేఽథ పునః పునః
న తస్య శరణం క్వాఽపి లభ్యతే పాపకర్మణః. ౨౦౬
- దేవస్వేఽపి మతిం కుర్యాద్బ్రహ్మస్వం న హరేత్క్వచిత్

ప్రాసాదమండపాదీనాం భోక్తారః కైటభద్విషః. ౨౦౭

తేమూఢమతయః ప్రేత్య నరకేషు నిరత్యయాః
వసన్తి భూయో జాయన్తే నీచయోనిషు చ ద్రువమ్. ౫౦౮

భూషణచ్ఛత్రవస్త్రాదిహర్తా యో దుర్మతిర్నరః
గతే నిగలిత్య పాతైః కృత్యతే నిరయేషు సః ౫౦౯

నాహనాని చ యానాని వైష్ణవాని హరన్తియే
మోహాద్వసన్తి తే దీర్ఘ సుక్తారనరకోదరే. ౫౧౦

ప్రేత్య భూయోఽపి జాయన్తే గర్హభోష్టాదియోనిషు
చన్ద నాదీని వస్తుని పుష్పాణి సురభీణ్యపి. ౫౧౧

వ్రజన్తి స్వాని విష్ణోస్తే వ్రజన్తే యామ్యయాతనామ్ ?
అనుభూయ పునరృభూయో జాయన్తే గన్ధమూషికాః. ౫౧౨

ఉపానత్పాదుకాపీతవాహనాని హరన్తియే
ఉషిత్వా నరకేష్వేతే జాయన్తే ఫణినాం కులే. ౫౧౩

గోభూహిరణ్యవస్త్రాది ధనం విష్ణోః పరిగ్రహమ్
ఆహృత్య యేఽనుభుజ్యన్తే నరకేషు దురత్యయాః. ౫౧౪

ఉషిత్వా ప్రేత్య భూయోఽపి జాయన్తే శ్వాదియోనిషు
సర్పేషు నరకేష్వేవం దేవబ్రహ్మస్వహారిణః. ౫౧౫

వసన్తి మూఢమతయో యామ్యదుఃఖేషు యాతనాః
వాసుదేవప్రతికృతేచ్ఛేదనచ్ఛేదనాదిషు. ౫౧౬

విక్రీడాదీనిచాన్యేషు యతన్తే పాపచేతసః
ఏతే యాన్తి క్రమాత్పర్వాన్నరకాన్ భృశదారుణాన్. ౫౧౭

అన్యేష్వప్యపచారేషు స్థూలసూక్ష్మేషు మానవాః
కృతినః ప్రేత్య నరకే పచ్యన్తే దుఃఖభాగినః. ౫౧౮

- అథ నిత్యార్చనాయాం వై దేవేశస్య విశేషతః
ఉపచారాదిహనా తు పాపస్యేదం ఫలం భవేత్. 918
- ఆసనస్య విహీనే తు ధర్మనాశో భవిష్యతి
స్వాగతే బుద్ధినాశస్సాన్మూకత్వమనుమానకే. 919
- విహీనే పాదుకాయాస్తు పంగుత్వం సంభవత్యుత
పాద్యహీనే మహారోగః క్లేశశ్చాపి భవిష్యతి. 920
- దంతధావనహీనే చ దవ్తదంతోఽభిజాయతే
తాంబూలహీనే విద్వేషం కుష్టం తైలవిహీనకే. 921
- కేశసంోధనే హీనే గలరోగో భవిష్యతి
స్నానద్రవ్యవిహీనే చ స్నానహీనే తథైవ చ. 922
- రాజయత్నో భవేద్రోగః పాపిష్ఠశ్చ సుదారుణః
ప్లోతహీనే వాతరోగో వస్త్రహీనే జలోదరః. 923
- సంవ్యాసహీనే హృద్రోగో యజ్ఞసూత్రవిహీనకే
అగ్నిదాహభయం చైవ మన్దాగ్నిత్వం చ జాయతే. 924
- గంధహీనే చ కుష్టస్సాన్మూకహీనే మహద్భయమ్
పుష్పహీనే త్వలాభస్సాన్మూకతా చ కఫసంభవః 925
- (శూద్రాహృతైః క్రయత్రీతై రర్చనం నిష్ఫలం సుమైః
అరణ్యద్వా గృహద్వాఽపి విక్రేతాన్యావణాస్తరాత్. 926
- అయాచితాని పుష్పాణి లబ్ధాన్యర్హాణి నాఽర్చనే
తథా పర్యషితై ర్వాపి జంతుభిరూషితై రపి. 927
- క్షూనైరస్పృశ్యసంస్పృష్టైర్మర్గంధైః పాదలంఘితైః
ప్రతిలోమాఽస్త్యజానీతైరర్చనం త్వఫలం భవేత్. 928

- ఉత్తమం స్వార్జితం పుష్పం మధ్యమం వన్యముచ్యతే
అధమం తు క్రయక్రీతం పారక్యమధమాధమమ్. ౧౩౦
- హస్తానీతం పటానీతం స్వయం పతితమేవ వా
అన్యైరామోద్భవం పుష్పం నాఽర్పయేదితి కే చన. ౧౩౧
- ఆరవాచే చ శుక్రే చ మన్వాదిషు యుగాదిషు
నాహరేత్తుశనీపత్రం మధ్యాహ్నత్పరతస్తథా. ౧౩౨
- సంక్రాంత్యాం పక్షయోరస్తే ద్వాదశ్యోర్నిశి సంధ్యయోః
తుళసీం యే విచిన్వన్తి తే కృన్వన్తి హరేశ్విరః. ౧౩౩
- భృగ్వర్కాఽంగారకే వారే ద్వాదశ్యాం పంచవర్షసు
నాఽహరేత్తుశనీపత్రం నన్దాయాం శ్రవణేఽపి చ. ౧౩౪
- కేకకీటాపవిధాని శీర్ణపర్యుషితాని చ
భుక్షపత్రం న చ గ్రాహ్యం కృమిమప్తం చ నాఽహరేత్. ౧౩౫
- వర్షయేదూర్ణనాభేన వాసితం యది శోభనమ్
స్థలజం నాద్రరేత్సప్తం ఛేదయేజ్జలజం న తు. ౧౩౬
- నిషిద్ధైరుఃఖదైర్దేవం నాఽర్పయేత్ కదా చన
న శుక్లైః పూజయేద్దేవం కుసుమైర్న మహిగతైః. ౧౩౭
- న విశీర్ణతనైశ్చిష్టైర్నాఽశుభైర్నాఽవికాసిభిః
పూతిగంధోగ్రంథాని హ్యుగ్రగంధాని వర్జయేత్. ౧౩౮
- స్నానం కృత్వా తు యే కే చిత్సప్తం గృహ్లాన్తి జైద్విజాః
జేవతాస్తన్న గృహ్లాన్తి తన్న గృహ్లాన్తి మానవాః. ౧౩౯
- పితరస్తన్న గృహ్లాన్తి ధన్యైః పతి కాన్తవత్
స్నానం కృత్వా తు మధ్యాహ్నే పుష్పాణి న సమాహరేత్ ౧౪౦

తేభ్యః క్రుద్ధోఽక్షయం దుఃఖం క్రోధాద్విష్టుః ప్రయచ్ఛతి
అస్య దేవాఽర్థసన్నిష్టైః పూజయేద్యో వారిం ప్రభుమ్. ౧౮౮

స తు తేనైవ పాపేన మందూళో జాయతే నరః
తతస్స నరకం యాతి యావదాభూతసంప్లవమ్. ౧౮౯

కుసుమానాం నివేద్యానాం గంధమాఘ్రాతి యో నరః
స పూతి గంధసంయుక్తః కుష్ఠీ చైవ ప్రజాయతే. ౧౯౦

జన్మద్వయం తు వై మూఢశూద్రతాం యాతి మానవః
అనూత్రగ్రభతం పుష్పమన్నేహాక్షం తథోదనమ్. ౧౯౧

అవాలుకాయతం తోయం సర్వం పర్యుషితం భవేత్
వైశ్నవై పూజనాత్సద్యో నిష్ఫలాస్సకలాః క్రియాః. ౧౯౨

అదర్శనవిహీనే తు కామిలా చ భవిష్యతి
బాధిర్యం ధూపహీనే చ దీపహీనేఽన్ధతామియాత్. ౧౯౩

అర్ఘ్యహీనే తు దేవస్య కులం భవతి నిబ్లితమ్
మధుపర్కవిహీనే చ మధుమేహో భవిష్యతి. ౧౯౪

మాత్రాదానవిహీనే తు సర్వనాశో భవిష్యతి
తక్షసిరాజనే హీనే రాక్షసైరావృతిర్భవేత్. ౧౯౫

వేదాధ్యయనహీనే తు కర్మలోపో భవేద్భ్రువమ్
హవిర్నివేదనే హీనే చుర్భిక్షం భవతి ధ్రువమ్. ౧౯౬

ఉపదంశవిహీనే చ చారిద్ర్యం గ్రామవాసి నామ్
షాళికేరఫలే హీనే హీనే క్షీరాదికే తథా. ౧౯౭

వినాశస్సర్వసన్యానాం కుర్భిక్షం చ భవేద్భ్రువమ్
హీనే భక్ష్యాదికే చైవ వివిధే హవిర్నివృతభాః. ౧౯౮

- తద్ద్రామయజమానస్య విశేషేణాఽశుభం భవేత్
వినియోగక్రమస్యాఽత్రహీనే పూజైవ వశ్యతి. ౧౧౧౨
- కాలే యవనికాహీనే కర్తా చైవ వివశ్యతి
ద్వారపూజావిహీనే తు తస్మిన్రాదిప్రవేశనమ్. ౧౧౧౩
- ద్వారపాలకపూజాయా హీనే చోరాద్యుపద్రవః
శాంతస్య పూజనే హీనే తథా చైవాఽనపాయినామ్. ౧౧౧౪
- రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య సర్వస్య వినాశస్సాన్యన్న సంశయః
యజమానస్య తత్రాఽపి పరరాజాద్యుపద్రవః. ౧౧౧౫
- పాపరోగాదిపీడా చ భవిష్యతి తథా పునః,
సర్వవృత్తికలూతాద్వైర్హానిశ్చైవ భవేద్భుజుః. ౧౧౧౬
- పుష్పన్యాసేఽర్చనే హీనే న్యూనే వా మన్త్రైవర్జితే,
తద్ద్రామవాసినాం చైవ రాజద్వేషో భవిష్యతి. ౧౧౧౭
- భూతపీఠస్య పార్శ్వే వా దక్షిణే వా విశేషతః,
భూతాదినాగపర్యంతం బల్యర్చనవిహీనకే. ౧౧౧౮
- శాకిన్యాదిగ్రహాస్సర్వే ప్రవిశంతి స సంశయః
శ్రీదేవ్యా అర్చనే హీనే సంపదాం తు భవేత్ క్షయః. ౧౧౧౯
- హరిణ్యర్చనహీనే చ స్థాననాశో భవిష్యతి,
అగ్నిపూజావిహీనే తు న్యూనే వా మన్త్రైవర్జితే. ౧౧౨౦
- నివేదనాజ్యహీనే వా సంభవేద్వర్ణసంహరః,
వర్ణాశ్రమాదిహానిశ్చ బ్రాహ్మణానాం విపద్యవేత్. ౧౧౨౧
- పానీయహీనే దేవస్య భవేత్తత్ర త్వవగ్రహః,
ముఖవాసవిహీనే తు జనవిద్వేషణం భవేత్. ౧౧౨౨

- బలిద్రవ్యవిహీనే తు న్యూనే మస్త్రీవివర్జితే.
బలక్షయో జనానాం స్యాత్పితౄణాం షతసం భవేత్. ౧౬౩
- పుష్పాంజలివిహీనే తు రాజకోపో భవిష్యతి,
ప్రణామస్తుతిహీనే తు సద్యో మృత్యుర్భవిష్యతి. ౧౬౪
- ధ్యానహీన కులం వాన్తి న్యాసహీనే విపద్యవేత్
ప్రాణాయామవిహీనే తు పరచక్రభయం భవేత్. ౧౬౫
- శౌచాచారవిహీనే తు షశుపుత్రాదినాశనమ్
బింబన్యాసవిహీనే తు కలత్రం తస్య నశ్యతి. ౧౬౬
- దక్షిణాదివిహీనే తు పాతకీ జాయతే నరః
నిత్యమర్చాఽవసానే తు పూజకాచార్యయోర్ముదే. ౧౬౭
- దక్షిణాదానహీనే తు సా పూజా నిష్ఫలా భవేత్
రాష్ట్రస్య యజమానస్య రాజ్యశ్చాపి భవేద్భయమ్. ౧౬౮
- హీనే తు పాచకాదీనాం దక్షిణాదానకరణి
పశువాహననాశశ్చ తద్ధ్రామే సంభవేన్నృణామ్. ౧౬౯

- ప్రాతః పూజావిహీనే తు తద్ధ్రామేఽవగ్రహణో భవేత్
బ్రాహ్మణ్యాం క్రియాహానిస్సర్వకర్మవినాశనమ్. ౧౭౦
- మధ్యాహ్నపూజాహీనే తు రాష్ట్రక్షోభో భవిష్యతి
సాయంకాలార్చనే హీనే తద్ధ్రామయజమానయోః. ౧౭౧
- అర్థహానిః ప్రజాహానిర్భవిష్యతి న సంశయః
ఉపసంధ్యార్చనే హీనే కర్మలోపో భవిష్యతి. ౧౭౨
- విష్ణుపంచదినే చైవ హీనే స్నానేఽర్చనే తథా
ఉత్పవే చ విశేషేణ యజమానభయం భవేత్. ౧౭౩

మానపూజావిహీన తు భాతృద్యేషో భవిష్యతి
విషువే చాయనే చైవ హీనే తత్రోక్తకర్మణి. ౧౭౪

గ్రామస్య యజమానస్య యశోహనిర్భవిష్యతి
న్న పనోక్తే తథాఽన్యస్త్విదివసే స్నానవర్జితే. ౧౭౫

అకాలే చ కృతే వాఽపి భవేత్ తామభయం తథా
నిత్యోత్సవవిహీన తు నిరానందో భవేజ్జనః ౧౭౬
అన్యస్మిన్నర్చనద్రవ్యే విహీనే దోష ఆపతేత్

నిమిత్తే యది సంప్రాప్తే స్నాపయేచ్ఛేన్న మాధవమ్. ౧౭౭

తస్య పాపఫలం వక్తుం న కేనాఽపి హి శక్యతే
రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య చ భవేత్సర్వత్రాఽత్యాహితం ధ్రువమ్. ౧౭౮

గృహనాశః ప్రపాహీనే హీనాయాం చాఽవ్యలంకృతౌ
మృతుస్స హీనాను నాశస్సాస్మత్సప్తానాం తు న సంశయః. ౧౭౯

కర్వతేషు విహీనేషు శ్చైర్యం తస్య విలుష్యతే
ధాన్యేషు తు విహీనేషు ధాన్యనాశో భవేత్తథా. ౧౮౦

అంతురాణామభావే తు ప్రజాహనిశ్చ సంభవేత్
మంగలేష్వథ హీనేషు తస్య భూయాదమంగలమ్. ౧౮౧

పంచగవ్యవిహీనే తు గోహత్యా సమవాప్యతే
ఘృతహీనే బుద్ధినాశోఽనాయుష్యం క్షీరహీనకే. ౧౮౨

మధుహీనే మహాన్ వ్యాధిర్దధిహీనే తు సంజ్వరః
క్షీరహీనే భవేత్తస్య మలినా క్షీర్తిరేవ హి. ౧౮౩

గంధోదకవిహీనే తు దుర్గంధో జాయతే భృశమ్
అక్షతోదకవిహీనే తు క్షుద్రస్తస్య ప్రజాయతే ౧౮౪

ఫలోదకవిహీనే తు విఫలం తస్య జీవితమ్
కుశోదకవిహీనే చ నైధేత బ్రహ్మవర్చసమ్. ౧౮౫

రత్నోదకవిహీనే చ ధనధాన్యవివాశనమ్
అభావే చాపధీనాన్తు వ్యాధిపీడా భవిష్యతి. ౧౮౬

ఉపన్నానవిహీనే తు మలినం జాయతే కులమ్
ఉష్ణాంభసామభావే తు భవేదుష్ణశరీరతా. ౧౮౭

పుణ్యపుష్పవిహీనే తు సాపీయాన్ జాయతే నరః
జాతీఫలాదిచూర్ణస్య చాభావే తు విపద్యతేత్. ౧౮౮

కషాయచూర్ణహీనే తు కాన్తిహీనో భవేన్నరః
వనోషధీనాం చాలాభే రోగీ భవతి నిశ్చయః ౧౮౯

హరిద్రచూర్ణహీనే తు గతశ్శ్రిరజాయతే నరః
మూలగన్ధవిహీనే తు వార్ధక్యం భవతి ధ్రువమ్. ౧౯౦

ధాతునామష్యభావే తు సిర్ధాతురజాయతే నరః
ప్లోతపస్త్రోత్తరీ యాణాం భూషణానాం విహీనకే ౧౯౧

కర్మనాశో భవేదేవ న తుష్యతి రమావతిః
ఆచార్యస్యర్త్విజాం తద్వదన్యేషాం చ పదార్థినామ్. ౧౯౨

దక్షిణాదానహీనే చ సర్వనాశో భవిష్యతి
హీనే హవిషి దేవస్య నిష్ఫలం స్స పనం భవేత్. ౧౯౩

స్స పనాంతోత్సవే హీనే న దేవః పరితుష్యతి

శిథిలం భగవద్గేహం దృష్ట్వా శ్రుత్వా చ యో నరః. ౧౯౪

తత్క్రియా లోపితా వాఽపి స భవేద్దేవహా ధ్రువమ్
తద్ద్రామవాసినస్సర్వే రాజా చాఽన్యో భవే పునః. ౧౯౫

శీఘ్రం సర్వం సమీకృత్య పూర్వవత్సనరాచరేత్
అన్యథా యది కుర్యాచ్ఛేదాజరాప్యం వివశ్యతి. ౧౯౬
ధర్మసేతుమిమం వింద్యాత్సర్వసాధారణం నరః
చాలనీయస్సదా సోఽయం జగతాం యత్ర సంస్థితిః. ౧౯౭

ప్రాయశ్చిత్తనిమిత్తే తు సంప్రాప్తే యస్తు మగాఢధీః
అకృత్వా నిష్కృతిం కుర్యాత్కారయేత్కర్మ చోత్తరమ్. ౧౯౮
లోభాన్మోహదఢాఽజ్ఞానాదనాదృత్య చ శాసనమ్
భగవచ్ఛాసనద్రోహీ స భవేత్పాతకీ జనః. ౧౯౯
ప్రమాదినాం మనుష్యాణాం స్థలనం నియతం యతః
నిష్కృతిర్విహితా పూర్వైర్వర్షతామతిచరేత్కృచిత్. ౨౦౦
బ్రహ్మదైత్యరపి యద్దేవైరశక్యం పూజనం హరేః
తదుక్తా నిష్కృతిః పూర్వైర్వర్షతామతిచరేత్కృచిత్. ౨౦౧
నిమిత్తే యస్త్యకృత్వైవ ప్రాయశ్చిత్తం యథోచితమ్
న్నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం కుర్యాత్తదకృతం భవేత్. ౨౦౨
తస్మాన్నిమిత్తే సంప్రాప్తే నిష్కృతిం సద్య ఆచరేత్
ఇతి సంక్షేపతః ప్రోక్తం క్రియామోగాగ్రతః ఫలమ్. ౨౦౩

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సహితాయాం

ప్రక్షిప్తా ౭ ధికారే చంచలింకోఽధ్యాయః.

అథ షట్త్రింశోఽధ్యాయః.

—ॐ అ ప చా రాః ॐ—

- అపచారాస్తథా విష్ణోర్ద్వాత్రింశత్పరికీర్తితాః
యానైర్వా పాదుకైర్వాఽపి గమనం భగవద్గ్రహే. ౧
- దేవోత్సవాద్యసేవాచాఽప్రణామం చ తదగ్రతః
ఏకహస్తప్రణామశ్చ తత్పురస్తాత్ప్రదక్షిణమ్. ౨
- ఉచ్చిష్టే చైన చాఽశౌచే భగవద్వస్తనాదికమ్
పాదప్రసారణం చాఽగ్రే తథా పర్యజ్కుబ్ధసమ్. ౩
- శయనం భోజనం చైవ ముధాభాషణమేవ చ
ఉచ్చైర్చర్చామా వృధాజల్పో రోదనాద్యం చ విగ్రహాః. ౪
- నిగ్రహోఽనుగ్రహశ్చైవ స్త్రీషు సాకూతభాషణమ్
అశ్లేలకథనం చైవాఽవ్యధోవాయువిమోక్షణమ్. ౫
- కంబలాఽవరణం చైవ పరనిన్దా పరస్తుతిః
శక్తౌ గాణోఽచారశ్చాఽప్యనివేదితభక్షణమ్. ౬
- తత్తత్కాలోద్భవానాం చ ఫలాదీనామనర్పణమ్
వినియుక్తాఽవశిష్టస్య ప్రదానం వ్యంజనాదిషు. ౭
- పృష్ఠీకృత్యాసనం చైవ పరేషామభివందనమ్
గురౌహాసం నిజస్తోత్రం దేవతానివందనం తథా. ౮
- అపచారాం స్తు వివిధానీదృశాః పరివర్జయేత్.
అపచారేష్వనన్దేషు సత్స్విన్యేషు ప్రమాదతః. ౯
- “క్షమ” స్వేత్కృత్కనైవైకా నిష్కృతిర్నిరుపద్రవా

అన్యథా యది కుర్వాణః ప్రమాదాత్ జ్ఞానతోఽథ వా. ౧౦
స యాతి సరకా ఘోరా సంతతం భృతదారుణా
యే తు స్మరణమూత్రేణ భవన్తి హృదయచ్ఛిదః. ౧౧

— ద్వాత్రింశన్నరకాః. ౧ —

ద్వాత్రింశన్నరకాస్తే తు కీర్త్యంతే బ్రహ్మవాదిభిః
రారవధ్వాస్తశీతోష్ణతాపాఽంబుజమహాఽంబుజాః. ౧౨
కాలనూత్రోఽష్టమో మ్యేతే సరకా ఇతి విశ్రుతాః
సూచ్యగ్రకాలఖడ్గాశ్చ త్సురధారాఽంబరీషకాః. ౧౩
తప్తాఽంగారమహాదాహశా సంతాపశ్చేతి కే చన
భవంత్యష్టాను భీభత్సా మహాశబ్దా భయానకాః. ౧౪
లాక్షాప్రలేపమాంసాదనిరుచ్ఛ్వసనపాచ్ఛ్వసాః
యుగ్మాఽద్రిశాల్యలీలోహప్రదీపక్షుత్పిపాసికాః. ౧౫
శృమీణాం నిచయశ్చైవ రాజానః పరికీర్తితాః
లోహస్తమ్భాఽథ విఘ్నాత్రే తథా వైతరణీ నదీ. ౧౬
తామిస్రశ్చాఽస్థతామిస్రః కుమ్భిపాకోఽథ రారవః
మహాపదాఽనుగామీ చ రాజరాజేశ్వరాహ్వయః. ౧౭
త్రయస్త్రింశత్సతేష్వర్థం పార్థివం చార్థమాయసమ్
తన్మధ్యే సరకా ఘోరా బహుశస్తమసి స్థితాః. ౧౮
తేషాః సరకభేదానామష్టావింశతికోటయః
ఏతేషాం దారుణాసాం తు సరకాణాం పతిస్థితః. ౧౯
కూళ్ళాణ్డ ఇతి విఖ్యాతః ప్రలయాఽర్కాఽలనద్యుతిః
కరాలవదనః క్రుద్ధోవృత్తకోటరలోచనః. ౨౦

- టంకఘాణిస్తభాభూతైర్భూతైర్భూయోభిరావృతః
పాపాస్త్యేతేషు పచ్యంతే నరాః కర్మానురూపతః. ౨౧
- యాతనాభిర్విచిత్రాభిరాపాపప్రక్షయాయంతః
ప్రాయశ్చిత్తోజ్ఞతా దృష్టా నిజధర్మపరాజ్ఞుభాః. ౨౨
- పరధర్మరతాశ్చీరాః పతన్తి సరకాగ్నిషు
మహాపతకినః కల్పం తిష్ఠన్తి సరకాగ్నిషు. ౨౩
- మన్వస్తరం పాతకినో దేవబ్రహ్మస్వహరిణః
ఉపపాతకినో మర్త్యా దేవదేవాగ్నియజ్వనామ్. ౨౪
- ద్విజగోగురుధర్మాణాం నిస్తకా బ్రహ్మణో దినమ్
అన్యే చతుర్ముగం మర్త్యాస్తదర్థం చ సరాధమాః. ౨౫
- తిష్ఠన్తి సరకే ఘోరే నిజపాపానురూపృతః
ద్యూతస్త్రీవిషయాసక్తా యే ధర్మవికలాఃఖిలాః. ౨౬
- పతన్తి తేషు ఘోరేషు సరకేషు సరాధమాః
స శ్రుణ్వన్తి చ యే మూఢాస్సహూక్తం ధర్మగౌరవమ్. ౨౭
- “ప్రత్యక్షం కేన తద్దృష్టం ప్రత్యు”తేతి వదన్తి చ
కామలోభాభిభూతాశ్చ బిడాలవ్రతినస్తథా. ౨౮
- పాపిష్ఠాః కర్మహీనాశ్చ జహ్వోపస్థపరాయణాః
యతినిష్ఠాపరా యే చ క్షేత్రతీర్థాదిదూషకాః. ౨౯
- పతన్తి తేషు తే మర్త్యా వివశాః పాపబన్ధవాః
ఇహానుభూయ నిర్దిష్టమాయుర్మర్త్యాస్స్వయంభువా. ౩౦
- నిమిత్తం కించిదాసాద్య విముచ్యంతే కలేవరైః
లభంతే తే పునర్దేహం యాతసీయం స్వకర్మజమ్. ౩౧

తన్మాత్రగుణసంపన్నం సుఖదుఃఖోపభోగదమ్
పాపాః పాపతయో యావత్పచ్చస్తే నరకాగ్నిషు. 3౨

ఆమలప్రక్షయాద్వవచ్ఛా భ్గాయస్తే ధాతవో యథా
యావంతో జస్తవస్వర్గ భూపాతాలేషు సర్వతః. 33

తావంత ఏవ ఘోరేషు సత్త్వధో నరకాగ్నిషు.

అష్టావింశతిరేవోక్తాః క్షితేర్నరకకోటయః. 3౪

సత్తమస్య తలస్యాధో ఘోరే తమసి సంస్థితాః
ఘోరాభ్యా ప్రథమాకోటిస్సుఘోరతలసంస్థితా. 3౫

అతిఘోరా మహఘోరా ఘోరఘోరా చ పంచమీ,
షష్ఠీ తరలతారాభ్యా సత్తమీ చ భయావహా. 3౬

అష్టమీ కాలరాత్రీ చ సవమీ చ భయోత్కటా
దశమీ తదధశ్చిన్తా మహాచండా తతోఽప్యధః. 3౭

చండకోలాహలాచాఽన్యా ప్రచండానరకాఽధికా
పద్మా పద్మవతీ భీమా భీమభీషణనాయకా. 3౮

కరాలా వికరాలా చ వజ్రా వింశతికా స్మృతా
త్రికోణా పంచకోణా చ సుదీర్ఘా పరివర్తులా. 3౯

సత్తభౌమాఽష్టభౌమా చ దీప్తాయామేతి చాఽష్టమీ
ఇత్యేతా నామతః ప్రోక్తా ఘోరా నరకకోటయః. ౪౦

అష్టావింశతిరేవైతాః పాపానాం యాతనాత్మనామ్
తానాం క్రమేణ విజ్ఞేయాః పంచ పంచైకనాయకాః. ౪౧

ప్రత్యేకం సర్వకోటీనాం నామతస్తాన్నిబోధత
రారవః ప్రథమస్తేషాం రుదస్తే యత్ర దేహినః. ౪౨

- మహారావకో యత్ర మహాన్తోఽపి రుదన్తి చ
తమశ్శీతం యథా చోష్ణం పంచాద్యా నాయకాస్సన్మృతాః. ౪౩
- సుఘోరస్సుతపస్తీక్షుః పద్మస్సం జీవనశ్శతః
మహామూంసో విలోమశ్చ సుభీమశ్చ కటంకటః ౪౪
- తీవ్రవేషీ కరాలశ్చ వికరాలః ప్రకమ్పనః
మహాపద్మస్సపద్మశ్చ కాలవక్రశ్చ గర్జనః. ౪౫
- సూచీముఖస్సునేమిశ్చ ఖాదకస్సుప్రపీడనః
కుంభీపాకస్సువాకశ్చ చక్రకశ్చాఽతిదారుణః ౪౬
- అంగారరాశిభవనమస్సక్కుయహాద్రస్తథా
తీక్ష్ణాయస్తుండశశకునిర్మహాసంవర్తకస్తథా. ౪౭
- సుతప్తాబ్జస్సులోపశ్చ పూతిమాంసో ద్రవత్రపు
ఉచ్చాచ్ఛ్వాసశ్చ విరుచ్చాచ్ఛ్వాసో సుదీర్ఘః కూటశాల్మలీ. ౪౮
- దరీష్టస్సుమహానాదప్రభావస్సుప్రభావనః
ఋక్షమేషవృకాశ్శల్య సింహౌవ్యాఘ్రగజాననాః. ౪౯
- శ్వసూకరాఽజమహిషఖరమేషహయాననాః
గ్రహకుంభీరనక్రాఽస్యాః సర్పకూర్మాన్యవాయనాః. ౫౦
- గృధ్రోల్లూకజటూకాశ్చ శార్దులకపికర్కటాః
గన్ధకః పూతివక్రశ్చ రక్తాక్షః పూతివృత్తికః. ౫౧
- కణధూమస్తుషాఽగ్నిశ్చ కృమీణాం నిచయస్తథా
లమేధ్యశ్చాఽప్రతీకాగో రుధిరాన్నస్య భోజనమ్. ౫౨
- లాలాభక్షమభక్షశ్చ సర్వభక్షశ్చ దారుణః
జంకటస్సువిలాసశ్చ వికటః కటపూతనః. ౫౩

- అమ్మరీమః కటాహశ్చ కష్టా వైతరణీ నదీ
సుతప్తలోహశయనమేకపాదప్రతప్తమ్. ౧౪
- అసితాలవనం ఘోరమస్థిభంగప్రసీదనమ్.
తిలాతసీక్షుయన్త్రాణి కూటపాశప్రమర్దనమ్. ౧౫
- మహాఘల్లీ సుఘల్లీ చ తప్తలోహమయీ శిలా
పర్వతక్షురధారాఖ్యం తథా చ మలపర్వతః. ౧౬
- మూత్రవిష్టాఽంధకూపేషు త్వారకూపేషు సాతనమ్
ముసలోలూఖలం యన్త్రం శిలాశికలలాంగలమ్. ౧౭
- తాలవత్రాఽసిగహనం మహామశకమండపమ్
సమ్మోహనోఽస్థిభంగశ్చ తప్తశూలమయోగుడః. ౧౮
- బహుదుఃఖం మహాదుఃఖం కశ్యలం శమలం మలమ్
హాలాహలో విరూపశ్చ సుదూపశ్చ తమోఽనుగః. ౧౯
- ఏకపాదస్త్రిపాదశ్చ తీవ్రవీచిశ్చ రన్తిమః
అష్టావింశతిరేవైతైః క్రమశః పంచకాః స్మృతాః. ౨౦
- కోటినామాను పూర్వేణ పంచ ంచైవ నాయకాః
కారవాద్యం చ వీర్యం చ శతమేన్దు సర్వతః. ౨౧
- చత్వారింశత్సమధికం మహానరకమండలమ్
తేషు సాహః ప్రపచ్యన్తే నరాః కర్మాఽనురూపతః. ౨౨
- యాతనాభిర్విచిత్రాభిరాకర్మప్రక్షయార్థ్యశమ్
సుగూఢం హస్తయోర్బద్ధ్యా తప్తశృంఖలయా నరాః. ౨౩
- మహావృతౌఽగ్రశాఖాను గమ్యన్తే యమకింకరైః
ఊలితాశ్చాఽతివేగేన నిస్సంక్లా యాన్తి యోజనమ్. ౨౪

- అస్తరిక్షస్థితానాం చ లోహభారశతం తతః
పాదయోర్బద్ధతే తేహం యమదూతైర్మహాబలైః. ౬౫
- తేన భారేణ మహతా భృశమాతాడితా నరాః
ఆఖ్యాస్తస్సాన్ని కర్మాణి తూష్ణీ తిష్ఠన్తి వివ్వలాః. ౬౬
- తతస్తప్తైరగ్నివర్జైర్లోహదండైః స్పృశంతకైః
హన్యన్తే కింకరైర్ఘోరైస్సమంతాత్పాపకారిణః. ౬౭
- తతః తూరేణ దీప్తేన వహ్నిరపి విశేషతః
సమస్తతః ప్రలిప్యన్తే తామ్రేణ చ పునః పునః. ౬౮
- ద్రుతేనాఽత్యస్తలిప్తేన క్షతాంగా జర్జరీకృతాః
పునర్విధాయ చాంగాని శిరః ప్రభృతి చ క్రమాత్. ౬౯
- వారాకవత్ప్రపచ్యన్తే తప్తతైలే కటాహకే
విష్టాపూర్ణే తథాకూపే కృమీణాం నిచయే పునః. ౭౦
- మేదోఽస్సృక్పూయపూర్ణాయాం వాప్యాం క్షిప్యన్తి? తే పునః
భక్ష్యన్తే కృమిభిస్తీప్తైర్ఘోనాతుండైశ్చ వాయునైః. ౭౧
- శ్వభిర్దంతైర్వృక్షైరుగ్రైర్వాన్యమైశ్చ వికృతైర్షరైః
పచ్యన్తే చరువద్వాఽపి ప్రదీప్తాంగారరాశిషు. ౭౨
- ప్రోతాస్తీజ్జేషు శూలేషు నరాః పాపేన కర్మణా
తైలవీరైరథాక్రమ్య ఘోరైః కర్మభిరాత్మజైః. ౭౩
- తిలవత్సంప్రపీడ్యన్తే చక్రాభ్యే నరకే నరాః
పచ్యన్తే చాఽతితప్తేషు లోహభాండేష్వనేకథా. ౭౪
- తైలపూర్ణకటాహేషు సుతప్తేషు పునః పునః
సర్వేంద్రియాః సంబద్ధ్య క్రమాత్పాపేన యాతనాః. ౭౫

భవన్తి ఘోరాః ప్రత్యేకం శరీరే తత్కృతేన చ

యే శ్రుణ్వన్తి హరేర్నిన్దాం తేహం కర్ణః ప్రపూర్యతే. ౭౬

అగ్నినర్జితయః కీలైస్తప్తైస్తామ్రాదికద్రుతైః

త్రపుసీసారకూరకూటాదైః ఔరేణ జతునా పునః. ౭౭

సుతప్తతీక్ష్ణతైలేన వజ్రలేపేన చాస్తతః

క్రమాదాపూర్యతే కర్ణాః సరకేషు చ యాతనాః. ౭౮

అనుక్రమేణ సర్వేషు భ్రమన్త్యేతేషు యాతనాః

యే తు దేవ గృహం గత్వా తత్ర సేవార్థమాగతాః. ౭౯

అథ వాస్త్యత్ర తద్రూపా మదమోహపరాజితాః

పరదారాంశ్చ గచ్ఛన్తి లుప్థాస్సన్ధేన చక్షుషా. ౮౦

గూరోః కుర్వన్తి భుక్తుం క్రూరసేత్రాశ్చ యే సరాః

సూచీభిరగ్నివర్ణాభిస్తేహం చక్షుః ప్రవిధ్యతే. ౮౧

ఔరాద్యైశ్చ క్రమాత్సర్వైర్దేహే సర్వాశ్చ యాతనాః

స్పర్శలోభేన యే మూఢాస్సంస్పృశన్తి పరస్మియః. ౮౨

తేహం తిష్టాగ్నివర్ణాభిస్సూచీభిర్విధ్యతే కరః

తతః ఔరాదికై స్సర్వం శరీరమనులిప్యతే. ౮౩

యాతనాశ్చ మహాకష్టాస్సర్వేషు సరకేషు చ

పరివ్యజన్తి చాత్యుగ్రం ప్రదీప్తం లోహశాల్మలిమ్. ౮౪

హన్యన్తే పృష్ఠదేశేషు పునర్భ్రమైర్మహాబలైః

దన్తురేణాలికుంలేన క్రకచేన బలీయసా. ౮౫

శిరఃపృథ్వితి పాట్యన్తే ఘోరైః కర్మభిరాత్మజైః

తేన తేనైవ యాపే హన్యన్తే పారదారికాః. ౮౬

గాఢమాలింగ్యతే నారీ జ్వలన్తి లోహనిర్మితా
 పూర్వాకారం జ్వలన్తం తం పూరుషం లోహనిర్మితమ్.
 దుశ్చరిణ్యఃస్త్రియో గాఢమాలింగన్తి వదన్తి చ
 కిం ప్రధావసి వేగేన న తే మోహలోఽస్తి సంప్రతి.
 లంఘితస్తే యథా భర్తా పాపం భుంక్తు తదాఽధునా
 లోహకుంభే వినిక్షిప్తాః సాఽపిధానే శనైశ్శనైః.
 మృద్వగ్నినా ప్రవచ్యస్తే స్వపానైరివ మానవాః
 ఉల్కాఽలాద్యైః క్షోద్యస్తే ప్రవీద్యస్తే శిలాసు చ.
 క్షిప్యస్తే చాఽస్థకూపేషు దశ్యస్తే భ్రమరైర్భృశమ్
 కృమిభిర్భిన్న సర్వాఽజ్ఞాశ్చతతో జర్జరీకృతాః.
 సుతీక్ష్ణక్షురకూపేషు క్షిప్యస్తే తదనన్తరమ్
 మహాజ్వాలే చ సరకే పాపాః వచ్యన్తి సర్వతః.
 ఇతస్తతశ్చ ధావన్తి దహ్యమానాస్తదర్పితా
 పృష్ఠేనానీయ జంఘే ద్వే విశ్యస్తే స్కన్ధయోజితే.
 తయోర్మధ్యేన చాకృష్య బాహుపృష్ఠేన గాఢతః
 బద్ధ్వా వరస్పరం సర్వం సుదృఢం పావరజ్జుభిః.
 పిండబద్ధం దశస్త్రేణం భ్రమరాస్తీక్ష్ణలోహజాః
 మానినాం క్రోధినాం చైవ తస్కరాణాం చ దారుణాః.
 పిండబద్ధాస్సృతా యామ్యమహాజ్వాలే చ యాతనాః
 రిజ్జుభిర్వేష్టితాఽంగాశ్చ ప్రలిప్తాః కర్దమేన చ.
 కరీషవత్ప్రపచ్యస్తే మ్రియస్తే లేవ తే తథా
 సుతీక్ష్ణక్షురతోయేన కర్కశానా శిలాసు చ.

- ఆపావసంక్షయార్హా హృవ్యస్తే చన్దనం యథా
శరీరాభ్యస్తరగతైస్సస్తతం కృమిభిర్నరాః ౯౮
- భక్త్యస్తే తీవ్రవదనైరాదేహప్రక్షయాద్భృశమ్
కృమీణాం నిచయే క్షీప్తాః పూతిమాంసస్య రాశిషు. ౯౯
- తిష్ఠన్త్యద్విగ్నహృదయాః పర్వతాభ్యస్తరాద్దితాః
సుతప్రవజ్రలేపేన శరీరముపలిప్యతే. ౧౦౦
- అధోముఖోర్ధ్వపాదాశ్చ వృతాస్తప్యన్తి వహ్నినా
వదనాస్తః ప్రవిన్యస్తం సుప్రతప్తమయోగుడమ్. ౧౦౧
- తే ఖాదన్తి పరాధీనా హన్యమానాశ్చ ముద్గరైః
యే దేవారామపుష్పాణి లోభాత్సర్వగృహ్య పాణినా. ౧౦౨
- జిఘ్రన్తి మూఢసునసా శిరసా ధారయన్తి చ
అరోఽప్యతే శీరస్తేషాం సుతప్తేషోహశంకుభిః. ౧౦౩
- తతః టూరేణ దీప్తేన తైలతామ్రాదిభిః క్రమాత్
శరీరే చ మహాఘోరాశ్చిత్రా నరకయాతనాః. ౧౦౪
- బహుధోత్పాట్యతే జిహ్వోయేనసత్యప్రియపాదనా
సందంశేన సుతప్తేన ప్రవీణ్యోరసే పాదతః. ౧౦౫
- మిథ్యాగమప్రవక్తుశ్చ జిహ్వోచాక్షన్యవిన్యతా
క్రోశార్థజిహ్వవిష్టేషాం తైస్త్విత్యైః ప్రపాట్యతే. ౧౦౬
- నిర్భర్త్యన్తి యే త్రూరా మాతరం పితరం గురుమ్
తేషాం వజ్రజలూకాభిర్మృదమాదశ్యతే యతే. ౧౦౭
- తతః టూరేణ తామ్రేణ త్రపుణా నిచ్యతే పువః
క్రుతైరాపూర్యతేనర్మరం తప్తతోహాశ్చ తన్మృతమ్. ౧౦౮

ఇతస్తతః పునర్ధావన్ బద్ధ్యతే యమకింకరైః
 యే నిస్తన్తి మహత్తానమాచార్యం ధర్మదశికమ్.
 విష్ణుభక్తాంశ్చ సమగ్మాథాస్తద్ధర్మం చేహ శాశ్వతమ్
 తేమామురసి కంఠే చ జిహ్వాయాం దస్తసన్నిధిమ్.
 తాలున్యోష్ఠే చ నాసాయాం మూర్ధ్ని సర్వాఽంగసన్నిధిమ్
 అగ్నివర్ణాన్సుతప్తాశ్చ త్రిశిఖా లోహశంకవః.
 ఆరోహ్యస్తే సుబహుశః స్థానేష్వేతేషు యుద్ధరైః
 తతః క్షౌరేణ తప్తేన తామ్రేణ త్రపుణా పునః.
 తప్తలోహదిభిస్సర్వైర్వరాపూర్యస్తే సమస్తతః
 యాతనాశ్చ మహాచిత్రాశ్శరీరస్యాఽపి సర్వతః.
 నిశ్శేషనరకేష్వేవం భ్రమన్తి క్రమశః పునః
 యే గృహ్లాన్తి పరద్రవ్యం పదాభ్యం విప్రం స్పృశన్తి చ.
 దేవోపకరణాఽంగం చ జ్ఞానం చ లిఖితం క్వచిత్
 హస్తపాదాఘనైస్తేమామాపూర్యస్తే సమస్తతః.
 తారతామ్రాదిభిర్దీప్తైర్ధన్యైస్తే క్రమశః పునః
 ఘనకేషు చ సర్వేషు విచిత్రా దేహయాతనాః
 భవన్తి బహుశః కష్టాః పాణిపాదసముద్భవాః
 క్రుదతాం దేవదేవస్య తన్నామ్నా పూజకస్య హ
 పదాఽర్థినామథాఽన్యేషాం హతాద్వృత్తిం హరన్తి యే
 తే వై సరకకూపేషు పచ్యమానాన్స్వకర్మభిః.
 వ్రజన్తి యాతనా భూయో నాఽతీయన్తి యామాంగణమ్
 యే దేవాన్యతనారామనాపీకూపమథాంగణమ్.

- ఉపద్రవన్తి పాపిష్ఠా నృపాస్తత్ర వసన్తి చ
న్యాయామోద్వర్త నాభ్యంగస్సానపానాన్నభోజనమ్. ౧౨౦
- క్రీడనం మైథునం ద్యూతమశౌచాద్యాచరన్తి చ
తే వధైర్వివిధైర్హౌరేక్షు యన్త్రాదిపీడనైః. ౧౨౧
- సిరయాగ్నిషు పచ్యంతే యావదాచన్ద్రితారకమ్
దేవాయతనపర్యంతే దేవారామే చ కుత్రచిత్. ౧౨౨
- సముత్సృజన్తి యే మూఢాః పురీషం మూత్రమేవ వా
తేషాం శిక్షం సవృషణం హన్యతే లోహముద్గరైః, ౧౨౩
- సూచీభీర్మేత్రపర్యన్తై రగ్నివర్జైస్సకంటకైః
ఆరోప్యంతే గుదే తేషాం యావన్మూర్ఛి వినిర్గతైః. ౧౨౪
- తతః ఔరేణ మహతా తామ్రేణ త్రపుణా పునః
ద్రుతేనాన్పూర్యతే గాఢం గుదం శిక్షం చ దేహినామ్. ౧౨౫
- మనస్సర్వేన్ద్రియాణాం చ యస్మాదుక్తం ప్రవర్తనమ్
తస్మాదింద్రియదుఃఖేన జాయతే తత్సదుఃఖతమ్. ౧౨౬
- అన్నపానమదత్తం యైర్మూఢైర్నాన్యనుమోదితమ్
ధనే సత్యపి యే దానం స చ యచ్ఛన్తి తృప్తయా. ౧౨౭
- అతిథిం చాన్వయన్త్యన్తే కాలప్రాప్తం గృహశ్రమే
తేజోహీనా రణే బద్ధా హస్తపాదాన్వధారితాః. ౧౨౮
- విస్తారితాన్గాఘ్నన్త్యన్తి తిష్ఠన్త్యబ్జతం వరాః
హస్తపాదలలాటేషు కీలితా లోహశంకుభిః. ౧౨౯
- నిత్యం చ వికృతం వక్రం కీలకద్వయఘాటితమ్
కృమిభిః ప్రాణిభిశ్చోగ్రైర్లోహతుండైశ్చ వాయుపైః. ౧౩౦

- ఉపద్రవైర్బహువిధైర్మృఖమస్తః ప్రపీడ్యతే
జహ్య తతః ప్రభిన్నా చ గాఢం శృంఖలయా పునః. ౧౩౧
- తిష్ఠన్తి లంబమానాశ్చ లోహాకారాస్సువర్తులాః
తతః స్వమాంసముత్కృప్య తిలమాత్రప్రమాణతః. ౧౩౨
- ఖాదితుం దీయతే తేషాం సూచ్యక్రేణ చ శోఃఃతమ్
యథా నిర్మాంసతాం ప్రాప్తాః కాలేన బహుధా పునః. ౧౩౩
- తతః ఊరేణ దీప్తేన తచ్ఛరీరం ప్రలిప్యతే
భిద్యంతే వర్షధారాభిశ్శుష్క్యంతే వాయునా పునః. ౧౩౪
- పునస్తేలేన సిచ్ఛ్యన్తే సుతప్తేన సమస్తతః
ఇతి చిత్రవిధైర్హోరైర్మథ్యమానాస్స్వికర్మజైః. ౧౩౫
- మ్రుయన్తే నైవ పాపిష్ఠా యావత్పాపస్య సంక్షయః
తస్మాత్పాపం న కుర్వీత చంచలే జీవితే సతి. ౧౩౬
- ఏవం క్లిష్టా విశిష్టాశ్చ సావశేషేణ కర్మణా
తతః క్షీణం సమాసాద్య జాయన్తే దేహినః పునః. ౧౩౭
- స్థావరా వివిధాః కూరాస్త్రుణ గుల్మాదిభేదతః
తత్రానుభూయ దుఃఖాని జాయన్తే కీటయోనిషు, ౧౩౮
- నిస్క్రిన్తాః కీటయోనిభ్యో జాయన్తే పక్షిణః క్రమాత్
సంక్లిష్టాః పక్షిభావేన భవన్తి మృగజాతిషు. ౧౩౯
- మార్గం దుఃఖమతిక్రమ్య జాయన్తే పశుయోనిషు
క్రమాద్దోయోనిమాసాద్య జాయన్తే మానుషే పునః. ౧౪౦
- ప్రుత్యక్షమేణాఽపి మానుష్యం ప్రాప్యతే పుణ్యగౌరవాత్
తతో మనుష్యతాం ప్రాప్య తత్తత్పాపానుషారతః. ౧౪౧

సంయుతాః పాపచిహ్నేశ్చ వర్తంతే ప్రాణివస్తతః

—॥ దేవాభిగమనమ్. ॥—

సాక్షతో ధృతోర్ధ్వపుండ్రశ్చ ప్రయతశ్చాస్తమాననః. ౧౮౨

అవ్యగ్రశ్చాస్త్యకార్యేషు గృహీత్వా శక్తితస్స్వయమ్
ఫలాదీన్యవహారాణి గంధాన్ సుమనసస్తథా. ౧౮౩

హిరణ్యం హరిముద్దిశ్య యేన సర్వాః కృతా ఇమే
ఉపహారాదిభిన్నమృగభిగచ్ఛేజ్జగద్గుమ్. ౧౮౪

పత్రైః పుష్పైః ఫలైర్వాఽపి యథాశక్తి సమర్పితైః
అయత్నసులభేనాఽపి తోయేనాఽపి స తువ్యతి. ౧౮౫

పాదచార్యేవ గచ్ఛేత్తు దేవాలయమతన్ద్రితః
అశక్తోఽవ్యథ వా శక్త ఆధో వా దుర్విధోఽథ వా. ౧౮౬

ఆధిరాజ్యే జగద్ధాతురధికారీ సమస్మృతః
న హి సంహరతే జ్యోత్సాం చంద్రశ్చందాలవేశ్మని. ౧౮౭

న వా సాధేషు సమ్రాజాం సుధాధారాః ప్రవర్షతి
భోగాయతనమేతేషామేకాకారం కలేవరమ్ ౧౮౮

అనుగృహ్లాతి వై దాతా తస్య శోచ్యాఽనచో విధిః

—॥ విష్ణుపారమ్యమ్. ॥—

దేవతేనా పరంజ్యోతిరేక ఏవ పరః పుమాన్. ౧౮౯

స ఏవ బహుథా లోకే మాయయా భిద్యతే స్వయా
విష్ణోభ్యున్న స్వయం మాయాం ప్రకృతిం వ్యజ్వ స ద్విధా. ౧౯౦

స్థితప్రీధా చ సత్త్వాదిగుణభేదాత్ప్రేరీయతే
విష్ణుబ్రహ్మోవాఽహోఽసౌ స్థిత్యుత్పత్త్యస్త్యుత్పత్తయః. ౧౯౧

విష్ణ్వద్యా మూర్తయస్తస్య ధర్మజ్ఞానాదిభేదతః
చతస్ర ఏవ విజ్ఞేయా వేదవర్ణయుగాఽశ్రయాః.

విష్ణుశ్చ పురుషస్సత్యో హ్యచ్యుతశ్చాఽనిరుద్ధకః
పంచథోపనిషత్సేదాన్మహాభూతత్వమాగతః.

మనశ్శ్రోత్రాదిభిష్ఠ్ఠిరంగైశ్చ హృదయాదిభిః
షడక్షరాత్మకో నిత్యమృషిభిశ్చైవ భిద్యతే.

సప్తవ్యాహృతిభిర్లోకైశ్చన్ద్రోభిః క్రతుభిస్తథా
సప్తథా భిద్యమానోఽసా విజ్ఞాతవ్యో విచక్షణైః.

అష్టప్రకృతిభిశ్చాఽసావప్తమూర్తిభిరేవ చ
అష్టాక్షరమయో నిత్యమప్తథా చైవ భిద్యతే.

నారాయణో నృసింహశ్చ వరాహా వామనస్తథా
రామబ్రహ్మేంద్రీనూర్యాశ్చ చంద్రస్తైర్నవథా స్థితః.

ఇన్ద్రోఽగ్నిశ్చ యమశ్చైవ నిర్ఋతిర్వరుణస్తథా.
వాయుస్సోమస్తథేశానో బ్రహ్మేనస్తశ్చ తే దశ

ఏకాదశేన్ద్రియైశ్చిన్నస్తథా ద్వాదశమానవైః

స త్రయోదశథా చైవ విశ్వేదేవాదిభిః స్థితః.

స చతుర్దశథా భిన్నో మనుభిశ్చాక్షుషాదిభిః

తిథిభిః పంచదశథా భిన్నో జ్ఞేయస్స వై ప్రభుః.

స్వరైఃక్షుదశథా భిన్నో దిక్పాణాఽవాస్తరైస్తథా

మూర్త్యస్తరైశ్చ విజ్ఞేయో బహుధా తస్య విస్తరః.

ఏకద్విత్రిచతుఃపంచషడాద్యా విశ్వతో ముఖాః.

ముఖభేదాస్సమాఖ్యాతాస్తస్య విశ్వాత్మనోహరేః

ద్వాదశయో విశ్వతః పాణేర్భుజభేస్తథా స్మృతాః.

వివిధాభరణా దీర్ఘా వివిధాయుధధారిణః.

౧౬౩

మూర్ధానశ్చైవ తస్యాక్తా లసన్మకుటకుండలాః.

హైమార్ధ్వపుండ్రలావణ్యప్రభవా వక్రకుంతలాః

౧౬౪

స్నేరారుణాధరాస్సామ్యాః ప్రసాదామృతవర్షిణః

సహస్రం పారుషే నూక్తే పాదాశ్చక్షీణ్యనేకశః.

౧౬౫

హిరణ్యగర్భోనేకాత్మా విమలశ్శ్యామ ఏవ చ

నీలః పీతస్తథా రక్తో నానావర్ణః ప్రకీర్తితః.

౧౬౬

చంద్రసూర్యా స్మృతౌ తస్య నయనే వామదక్షిణే

బ్రహ్మణమాహుర్మూర్ధానం కేశాంశ్చైవస్య వనస్పతీః.

౧౬౭

అస్యం వేదాశ్చ యేననంతా తోయం రుధిరమేవ చ

ఉపజిహ్వ తు తస్యాక్తమువశ్రుతిశతం తథా.

౧౬౮

భ్రువోర్మధ్యే తథా రుద్రం భృగుం మనసి సంస్థితమ్

రుద్రా ఏకాదశ జ్ఞేయాస్తస్య కంఠం సమాశ్రితాః.

౧౬౯

నక్షత్రగ్రహతారాశ్చ దంతాన్యుర్మరుతోపి చ

ధర్మాధర్మా తథోద్ధ్వాధరోష్ఠౌ తు పఃకీర్తితౌ.

౧౭౦

ఇద్వాగ్నీ తాలుకే తస్య జిహ్వ చైవ సరస్వతీ.

దిశశ్చ విదిశశ్చైవ శ్రోత్రయోస్తస్య సంస్మృతాః.

౧౭౧

వాయుః ప్రాణేషు విక్షేయస్సాఙ్గాశ్చైవగులయః స్మృతాః

ఋషయో రోమకూపేషు సాగరా వప్తిగోచరాః.

౧౭౨

నద్యశ్చ వనుధా చైవస్య నాగాశ్చ నలకే స్థితాః

జానుస్థావర్షినా జేవా షర్వతాశ్చీరుసంస్థితాః.

౧౭౩

- గుహ్యోఽస్య గుహ్యతా జ్ఞేయా వసవశ్చిరసి స్థితాః
నఖాఽగ్రేషు చ విజ్ఞేయా దివ్యా ఓషధయస్తథా ౧౭౪
- నాసికాయాః పుటా జ్ఞేయావయవే దక్షిణోత్తరే
ఋతవో బాహుమూలే తు మాసాః కరతలేషు చ ౧౭౫
- లలాటాగ్రే తథా సిద్ధా భువోర్మేఘాస్సవిద్యుతః.
యక్షకిన్నరగన్ధర్వా దైతేయా దానవాస్తథా ౧౭౬
- రాక్షసాశ్చరణాశ్చాఽస్య జఠరం సముపాశ్రితాః
పీతరః ప్రేతకూక్మాండ వేతాలప్రమథాస్తథా. ౧౭౭
- పాతాలగోచరాశ్చాఽస్య పాదయుగ్మం సమూశ్రితాః
పార్శ్వయోస్తస్య విజ్ఞేయాః క్రియా వేదైరభిష్టుతాః. ౧౭౮
- అగ్నిహోత్రాదికర్మాణి వర్ణాశ్రమహితాని చ
స్వాహస్వధావషట్యారాస్సర్వేఽస్య హృదయే శ్రితాః. ౧౭౯
- నామ్నాం శతం సహస్రం వా తథానన్తం షఠన్తి యతే
అనన్తాఽనన్తరూపస్య యథాయోగం సమన్వితమ్. ౧౮౦
- మూర్తయశ్చాఽస్య సర్వాస్తాస్సంఖ్యాతీతాః ప్రకీర్తితాః
దేవాదీనాం చ సర్వేషాం మూర్తయస్తత్ర సంశ్రితాః. ౧౮౧
- తస్మాదనన్తస్సంప్రొక్తః పుంసూక్తే తదుదీరితమ్
“సహస్రశీర్షా పురుషస్సహస్రక్షుస్సహస్రపాతౌ” ౧౮౨
- బ్రాహ్మణో ముఖితో యస్య క్షేత్రీయా యస్య బాహుతః
ఋతుతో యస్య వై జాతా వైశ్యాశ్చేతౌ నరా భివి. ౧౮౩
- చంద్రమా మనసో హతశ్చక్షుషోర్మహిరస్తథా
ముఖాదింద్రస్తథాగ్నిశ్చ వ్రాణాదోష్ఠియురజాయతే. ౧౮౪

- నాభ్యా యస్యాస్తరితం చ శిరసో ద్వారజాయత
పద్భ్యం భూమిద్విశశ్చోత్రాద్యస్య దేవస్య సంబభౌ. ౧౮౫
- తమీదృశం మహావిష్ణుమప్రమేయమనామయమ్.
తత్ప్రసాదాదృతే జ్ఞాతం వక్తుం వా నైవ శక్యతే. ౧౮౬
- సర్వదేవమయో విష్ణుః సర్వే దేవాస్తదాత్మకాః.
అశేషం వాఙ్మయం చేదం లోకాలోకం చరాచరమ్ ౧౮౭
- వైష్ణవ్యా వ్యాప్యతే శక్త్యా వాయునేవ దిశోఽస్తరమ్
సర్వే విష్ణుమయా దేవాస్సర్వశాస్త్రీషు శీర్తితాః. ౧౮౮
- ఆధారాధేయభావేన ద్వేధా స వ్యాప్య తివృతి.
సర్వభూతహితాయైవ నిష్కలస్సకలః స్థితః. ౧౮౯
- నిష్కలస్సకలశ్చైవం శ్లేయో విష్ణుస్సనాతనః.
సర్వతఃపాణిపాదం తత్సర్వతోఽప్యీశిరోముఖమ్. ౧౯౦
- సర్వతస్సృతిమల్లోకే సర్వమావృత్య తివృతి,
సర్వేంద్రియగుణాభాసం సర్వేంద్రియవివర్జితమ్. ౧౯౧
- అసక్తం సర్వభృచ్చైవ నిర్గుణం గుణభోక్తృ చ
అవిభక్తం చ భూతేషు విభక్తమివ చ స్థితమ్ ౧౯౨
- భూతభర్తృచ తద్ జ్ఞేయం గ్రసిష్ఠు ప్రభవిష్ఠు చ
జ్యోతిషామపి తజ్జ్యోతిస్తమనః పరముచ్యతే. ౧౯౩
- జ్ఞానం జ్ఞేయం జ్ఞానగమ్యం హృది సర్వస్య విష్ణితమ్.
తచ్చాద్యో జగతామీశః పరేశః పరమేశ్వరః. ౧౯౪
- పరాఽవరస్వరూపేణ విష్ణుస్సర్వహృది స్థితః.
స్థూలసూక్ష్మపరత్వేన త్రిధా చ భగవాన్ స్థితః. ౧౯౫

- ప్రభవిష్ణుర్మహావిష్ణుస్సదావిష్ణుః స్మృతిశ్చ సః
 ఆత్మా స హ్యస్తరాత్మా చ కరమాత్మా చ సంస్మృతః. ౧౯౬
- వైరాజం లైంగికం చైవ బహిరస్తశ్చ సర్వతః.
 శక్తాదిశ్చిన్మయం రూపం జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తిగమ్. ౧౯౭
- మన్తాఽనుస్వారనాదేశు త్రయమన్వేషయేద్బుధః
 వేదే చ భగవచ్చస్త్రే సాంఖ్యే యోగే తథైవ చ. ౧౯౮
- ధర్మశాస్త్రే పురాణే చ మునిభిర్దేవమానుషైః
 కర్యతే నిఖిలైర్నిత్యం విశ్వం విష్ణుమయం జగత్. ౧౯౯
- యచ్చ భూతం భవిష్యచ్చ వర్తమానం తు కిం చన
 త్సద్వియోజీద్వియూర్థాశ్చ భూతాస్తః కరణాని చ. ౨౦౦
- అవ్యక్తం త్రిగుణ మాయా విద్యా ధర్మాదయస్తథా.
 నియతిశ్చ కలా కాలః సర్వమస్యచ్చ తన్మయమ్. ౨౦౧
- విష్ణుదేవ పరో దేవస్సర్వ భూతేష్వపస్థితః
 సర్వభూతాని చైవాఽసౌ న తదస్తీహ యన్న సః. ౨౦౨
- దేవాఽసురాదయో మర్త్యైః పశవశ్చ సరీసృపాః
 తరువల్లితృణావధోఽమహాఽబ్రాహ్మణివిద్యుతః. ౨౦౩
- తైలాఽబ్ధిసరిదారామనగరాణి సరాంసి చ
 లోకాశ్చాఽనస్తకాలోఽగ్నిప్రేతాఽవాసోరగాలయాః. ౨౦౪
- సప్త భూరాదయో బ్రాహ్మణైవవైష్ణవసంజ్ఞితాః
 సర్వే చ విష్ణునైకేన ప్యాప్తాస్సర్వాత్సనాఽత్మనా. ౨౦౫
- వరాహో భార్గవస్సింహో రామశ్రీధరవామనాః
 లక్ష్మీకృష్ణా చ దిత్యేషాం లోకైరండుం సహాఽభిలమ్ ౨౦౬

యచ్చానుక్తమశేషేణ విష్ణోరేతా విభూతయః.

విశ్వవ్యాపితయైవైష విష్ణుర్వృద్ధైరుపీరితః.

౨౦౭

పురుసంజ్ఞే శరీరేఽస్మిన్ శయనాత్పరుషః స్మృతః.

సత్యశ్చాభాసార్థత్యాన్నిత్యత్వాత్ ప్రకీర్తితః.

౨౦౮

అచ్యుతోఽచ్యవనాదేవ స హరిః సముదీరితః

అనిరుద్ధస్తథా ప్రోక్తస్సర్వస్మాదనిరోధనాత్.

౨౦౯

వసనాత్సర్వభూతేషు వాసుదేవత్వమియివాన్

ఆదిమూర్తేస్సమాకృప్తః స్మృతస్సంకర్షణః ప్రభుః.

౨౧౦

ప్రద్యుమ్నో ద్యుమ్నపుష్పత్వాత్ప్రిధామా ధామభిప్రీభిః

వైకుంఠామలవర్ణత్వాద్వైకుంఠశ్చాభయముచ్యతే.

౨౧౧

లీయేతే ప్రలయే త్వస్మిన్ కేశావిత్యేష కేశవః

సరనారీప్రకర్తృత్వాన్న రాణాం చాయనాదయమ్.

౨౧౨

నారాయణో నరోద్ధానామయనత్వాదపాంచ సః

మాధవో మధుషూతృత్వాధవత్వాద్వాశ్రియః స్మృతః.

౨౧౩

గం విందతీతి గోవిందో గావో విందన్తి యం తథా

అసురం మధునామానం హస్తీతి మధురూదనః.

౨౧౪

త్రిభిః స్వైర్విక్రిమైర్వాప్తో జగదేష త్రివిక్రమః

వామనో వ్రాస్వతాయోగాచ్చీధరో వహనాచ్చీయః.

౨౧౫

హృషీకస్యేద్ద్రిమస్యేశో హృషీకేశ ఉదీరితః

పద్మం నాభేరభూద్యుత్య పద్మనాభస్తాస్సృతః.

౨౧౬

ఉదరాలబ్ధి దామాస్యేత్యుక్తో దామోదరో నూరిః.

ఉత్తమః పురుషోయస్మానుక్తస్స పురుషోత్తమః.

౨౧౭

- విలోమేంద్రియగమ్యత్వాత్ప్రచ్యతే స త్వహోక్షజః
అర్థమర్థం నరసింహా నరసింహ ఉదాహృతః. ౨౧౮
- జనార్దనస్స పాపిష్ఠా జనానర్దయతీతి సః
ఇంద్రిస్యాఽవరజో భూత ఉపేంద్రిః ప్రోచ్యతే హరిః. ౨౧౯
- హరణాత్సర్వపాపానాం హరిర్నాయణః స్మృతః
కర్షణాత్పరశీనాం కృష్ణస్సర్వాత్మకో హరిః. ౨౨౦
- రుద్రో రోదయతే తస్మాత్ బ్రహ్మ బృంహణకర్మణా
ఇంద్రిశ్చ పరమైశ్వర్యాద్వహనాద్వహ్నిరుచ్యతే. ౨౨౧
- యమస్సంయమనాత్సంసాం వరణాద్వరుణస్తథా
వాయుర్వానాత్సవాతోమయ ఈశశ్చేష్టే జనేషు యః. ౨౨౨
- అదిత్యోఽదితిపుత్రత్వాచ్చంద్రశ్చందయతే యతః
ఇత్యేవం గుణవృత్తోఽప్యైః శబ్దేరేకోఽప్యనేకభా. ౨౨౩
- శ్రుతిభిః ప్రోచ్యతే బ్రహ్మ విష్ణ్వఖ్యం జాతు సేతరత్
తస్యేశ్వరస్య చైశ్వర్యాత్సర్వమేతత్ప్రవర్తతే. ౨౨౪
- సేశ్వరం హి జగత్సర్వం భవేన్నాసేశ్వరం క్వచిత్
తస్మయత్వేన గోవిందే న్యస్తసర్వభరా నరాః. ౨౨౫
- తద్భాజినో మహాభాగాస్తరన్తి భవవారిధిమ్
తం ప్రసాదయితుం యత్నః కార్యస్సరాత్మనా నరైః. ౨౨౬
-
- భక్తిసమ్రుత్సదా గచ్ఛేత్సర్వోఽపి జగతః పతిమ్
తద్దేవస్య ప్రియం భూయాద్యతస్సమూననం తు తత్. ౨౨౭
- తస్య పన్నిహితో దేవో యస్య చిత్తే జనార్దనః.
దానేన తపసా నాన్త్రైస్త్వస్య తుష్టో భవేద్ధరిః. ౨౨౮

ఆరుహ్య శకటం గచ్ఛేద్యో విష్ణోర్మన్దిరం నరః.

నారీ వా బాలకో వాఽథ పృథ్వి ఆతుర ఏవ వా.

౨౨౯

తస్య పుణ్యఫలం నాస్తి ప్రేత్య యుగ్యశ్చ జాయతే

యే వాహయన్తి తాన్మర్త్యాన్మరా వా ప్రాణినశ్చ యే.

౨౩౦

తే యాస్యన్తి కదం విష్ణోర్మన్మత్సాదచరాస్తు తే

యే వాహయన్తి జంతూన్తాన్ స్తేఽపి మూఢాః పతన్తి వై.

౨౩౧

యస్తోదయతి తానేవ గమనే మూఢచేతనః

స యామీర్యాతనాః ప్రాప్య తోద్యతే యమకింకరైః.

౨౩౨

పునః పశుత్వమాపన్నస్తోద్యతే పశుభిర్నరైః

యో వా భృతకదానేన వాహనేన తు మానవః.

౨౩౩

వాహయత్యథ వోహేత సోఽపి యాస్యతి దుర్గతిమ్

అపారే దుర్గసంసారే కర్మబద్ధే విశేషతః.

౨౩౪

స్వీయం కర్మ సముత్సృజ్య పతన్తి నరకేఽశుచా

తతః పశుత్వమాపన్నాశ్చిరం తిష్ఠన్తి భూతలే.

౨౩౫

పాదుకామధిరుహ్యోఽపి యో దేవాలయమావ్రజేత్

స పశుర్జాయతే ప్రేత్య రోగీ చేహవ్రజాయతే.

౨౩౬

పాదుకాం వాహనం చాఽపి యోఽధిష్ఠిత్య విమూఢధిః

వ్రణామం హరయే కుర్యాత్ స్య దూరతరో హరిః.

౨౩౭

దేవదర్శనముద్దిశ్య నై వేదంవిధ ఆవ్రజేత్

అయత్నాద్గమనే జాతేఽప్యవరుహ్య చ వాహనాత్.

౨౩౮

పాదుకాది విముచ్యైవ సముపస్పృశ్య వారిణా

వ్రవిశేత్ప్రియతో భూత్వా ప్రాకారం వ్రథమం పునః.

౨౩౯

- స విశేధామ దేవస్య యావతా వామానాదిభిః
తాదృశం పునఃపం దృష్ట్వా యథాశ క్త్యవబోధయేత్. ౨౮౦
- అద్యస్తేషోఽపచారస్సాన్యద్యత్సహార్యో భవేత్తతః
శృణానమధ్యే గత్వాతు యో గచ్ఛేద్దేవతాగృహమ్. ౨౮౧
- స ప్రజన్మకృతాత్సన్యాత్తత్క్షణాన్ముచ్యతే సః
సార్గాలీం యోనిమాశ్రిత్య పసేజన్మత్రయం తతః. ౨౮౨
- దర్శిద్రాశ్చైవ మూఢాశ్చ భవిష్యన్తి త్రిజన్మకమ్
అన్యదేవగృహం గత్వాహ్యస్సాత్వా యో వ్రజేద్దృహమ్. ౨౮౩
- దేవదేవస్య మోహాత్తు తస్య పాపం మహద్భవేత్
గృహాద్దృహం తథా గత్వా భిక్షార్థీ క్షుధితస్త్వయమ్. ౨౮౪
- భిక్షామలభ్యా కుత్రాఽపి దర్శిద్రో జాయతే నరః
చత్వారి చైవ జన్మాని తేషామస్తే చ యో బుధః? ౨౮౫
- చండాలయోని మాప్నోతి జన్మాని దశ పంచ చ
అత్ర చోదాహర స్త్రయం విశేషం కాశ్యపాదయః. ౨౮౬
- సర్వదేవమయో విష్ణుస్సర్వవేదమయో హరిః
తస్మాత్తిరిక్తం నో కించిద్విశేషస్తత్ర వక్ష్యతే. ౨౮౭
- సర్వేఽప్యధిక్ష్మతా లోకే తత్తత్కర్మానురూపతః
ఆబ్రహ్మస్తంబపర్యంతం జగదస్తర్వవస్థితాః. ౨౮౮
- తస్మాదేవ జగత్సర్వం సర్గకాలే ప్రజాయతే
తస్మిన్నేవ పునస్తచ్చ ప్రలయే సంక్రమీయతే. ౨౮౯
- యః పరః ప్రకృతేః ప్రోక్తః పురాణః పురుషోఽవ్యయః
స ఏవ సర్వభూతాత్మా నర ఇత్యభిధీయతే. ౨౯౦

నరాజ్ఞాతాని తత్త్వాని నారాణీతి ప్రచక్షతే
 తాన్యేవ చాఽయనం యస్య స తు నారాయణః స్మృతః. ౨౧౧
 నారాయణః పరం బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః
 విష్ణోదిభిస్తథా కేచిద్వాసుదేవాదిభిః పరే. ౨౧౨
 సంజ్ఞాభేదైర్మహత్తానస్సదైవారాధయన్తి తమ్
 సర్వత్ర పరిపూర్ణస్య సర్వథా సర్వవస్తుషు. ౨౧౩
 న జాతు లభ్యతే కించిద్యేనాఽవ్యాప్తం తు కిం చన
 తస్మాత్తస్మిన్ సమారోప్య సర్వం దేవేశ్వరేశ్వరే. ౨౧౪
 ఉపాసనం భవేద్యత్తు తద్భవేదుచితం బుద్ధైః
 అన్యత్ర తం సమారోప్య యది చోపాసనం భవేత్. ౨౧౫
 తద్భవేదన్యదేవార్చా తస్మాత్పరిమితం ఫలమ్
 యేఽప్యన్యదేవతాభక్తా యజన్తే శ్రద్ధయాఽన్వితాః. ౨౧౬
 యజంతే తేఽపి దేవేశం తమేవాఽవిధిపూర్వకమ్
 అన్యే తే బ్రహ్మరుద్రేంద్రాస్తదాద్యా దేవతాస్మృతాః. ౨౧౭
 వైష్ణవా అవతారాశ్చ యే తు శాస్త్రోదితాః పురా
 పరమార్థే స భిద్యన్తే నాఽన్యత్వం స్యాత్పరస్పరమ్. ౨౧౮
 విష్ణ్వలయాదత్రైకస్మాదన్యవిష్ణ్వలయస్య తు
 తత్స్థానాం దైవతానాం వా నాన్యత్వం జాతు సంభవేత్. ౨౧౯
 అథ శాస్త్రవిధిర్భిన్నో యత్ర వాఽప్యుపలభ్యతే
 తత్రాఽన్యత్వం విజానీయూన్న చేచ్ఛేచ్ఛాస్త్రసంకరమ్. ౨౨౦
 హరిం దేవం తు సంసేవ్య వాహనస్థం ద్విజోత్తమః
 యదన్యం సేవతే వీభ్యాం తత్కాలే వాహనస్థితమ్. ౨౨౧

సోఽపి పాపమవాబ్ధీతి విష్ణుభ్యానేన శుద్ధ్యతి

దేవేశస్యోత్సవో యత్ర గ్రామే హ నగరేఽపి వా. ౨౬౨

పర్వతాఽత్రే మహానద్యాస్తీరే దుర్గాఽటవీషు వా
తత్ర గచ్ఛేన్నరో భక్త్యా సేవతోత్సవమాదరాత్. ౨౬౩

సహ పుత్రేస్సహఽమాత్యైస్సర్వైః పరిజనైర్వృతః
వైష్ణవం క్రతుదేశన్తు గత్వా సేవేత మానవః. ౨౬౪

యథాఽర్హముపయుజీత స్వశక్తిం తత్క్రియాను చ
శ్రుత్వా దేవోత్సవారంభం పంగూభావేన యో నరః. ౨౬౫

తిష్ఠేత్స జన్మసాహస్రం పంగురేవ భవిష్యతి
తద్భవేద్విఫలం జన్మ భూభారస్తస్య జీవితమ్. ౨౬౬

దేవేశస్యోత్సవే సమ్యగ్వర్తమానే మహాఫలే
యోఽన్యత్ర వ్యాపృతస్తత్ర న గచ్ఛేద్దుర్మనా నరః. ౨౬౭

న తస్య నిష్క్రమిః ప్రోక్తా స పాపీ నరకం వ్రజేత్
అనాహూతోఽధ్వరం గచ్ఛేత్తథా గురుకులం వ్రజేత్. ౨౬౮

యోఽధ్వరం గన్తుకామోఽత్ర ప్రతీక్షేత్సర్వాణాదికమ్
తస్య పూర్వాఽర్జితం పుణ్యం తత్క్షణాదేవ నశ్యతి. ౨౬౯

దేవోత్సవం తు యో మర్త్యో యతమానం తు సేవితుమ్
వారయేద్ద్యన కేనాఽపి హేతునా స తు దుర్మతిః. ౨౭౦

అఫలస్సఫలో వాఽపి పతిత్యేవ న సంశయః
విష్ణుపంచదినే వాఽపి పుణ్యాహేష్వితరేష్వపి. ౨౭౧

ఉపాపితస్తు శ్రుత్వైవ దేవేశస్యోగ్దం హరాత్
తత్క్షణాద్యో న గచ్ఛేత్తు తస్య పాపం మహద్భవేత్. ౨౭౨

భట్వామాస్థాయ యశ్చేతే వర్తమానే తదుత్పవే
అసీనస్థిత ఏవాత్ర స యామీర్యాతనా వ్రజేత్. ౨౮౪
దేవేశాభిముఖం గత్వా స కుర్యాద్యో నమస్కీయామ్
స పాపిష్ఠతరో హాకే నిష్క్రూతిర్నాస్య విద్యతే. ౨౮౪
ఉత్క్రమిష్యన్తి యత్పాణాః ప్రాణదే సముపస్థితే
ప్రత్యుద్ధానాభివాదాభ్యాం పునస్తాః ప్రతిపాదయేత్. ౨౮౫
సర్వేషాం ప్రాణభూతోఽసౌ భగవాన్ హరిరవ్యయః
ప్రాణిశ్చేతనాస్సర్వే ప్రాణ్యేకః ప్రాణదోఽవరః. ౨౮౬
అన్యథా చేన్మహాదోషః సంక్షుభ్యంతే చ మానవాః

ఏకహస్తప్రణామేన యత్పాపం న తదన్యతః. ౨౮౭
హస్తా ద్వా నిర్మితౌ ధాత్రా కిం తేన నుకృతం భవేత్
ప్రాంజలికృత్య హస్తా తు యాచేత మధుసూదనమ్. ౨౮౮
య ఏకేనైవ హస్తేన ప్రణామేనృద్ధధీహారిమ్
తస్య హస్తా భవేదేకః పశ్చాజ్జన్మకతైరపి. ౨౮౯
ఇహ వై జాయతే పంగూ రోగీ చైవ న సంశయః
కిమిదం బహులైశ్చిత్రైః కరణైదేహకల్పనమ్. ౨౯౦
యద్యేకైకం న చేత్తస్య కైంకర్యాయోపయుజ్యతే
కిం స్వాధీనేన హస్తేన స్వాధీనం కర్మ సేవితుమ్. ౨౯౧
అశక్నువామాస్త్వితంత్ర్యహతాః పాపహతా హతాః
ఏకహస్తప్రణామస్తు పరిహార్యో విశేషతః. ౨౯౨
ప్రణతం చైకహస్తేన యస్తు ప్రత్యభివాదయేత్
తాపుభౌ నరకం యాత స్తయోర్యస్మాత్సమాగమః. ౨౯౩

దేవతాస్తాదృశం మూఢం శవన్తి చ విశంకితాః

పురస్తాద్యస్తు దేవస్య కుర్యాదాత్మప్రదక్షిణమ్. ౨౮౪

అత్మనా స భవేత్పాపస్స ద్రుహ్యేదాత్మనే బుధః
పురస్తాద్దేవబింబే తు దివ్యమంగలవిగ్రహే. ౨౮౫

వర్తమానే త్వనాదృత్య స హ్యన్యస్య ప్రదక్షిణమ్
యత్ర మానసికార్చా స్యాత్తచ్చ మానసికం భవేత్. ౨౮౬

అస్తర్యామీ య ఏవాస్తై హృదయే నిష్కలో నారిః
స ఏవ సకలో భూత్వా బింబే యత్సన్నిధాపితః. ౨౮౭

తస్మాత్సకళపూజాయాం నైవ కుర్యాద్వ్యతిక్రమమ్

స కదాపి భవేత్ప్రాజ్ఞ ఉచ్ఛిష్టస్స్వేషు కర్మసు. ౨౮౮

విఘ్నాత్రం వధి కృత్వా తు శౌచం యావన్న చాచరేత్
ఉచ్ఛిష్టస్తావదేవ స్యాదనహాస్సర్వకర్మసు. ౨౮౯

సఖరోమాణి యశ్చైవ కేశాస్తీని తతైవ చ
క్షిపేత్తు దేవతాగారే స భవేద్భ్రహ్మహా నరః. ౨౯౦

మాక్షికిం యోనిమాశ్రిత్య జాయతే మ్రియతే పునః
సప్త జన్మాని తత్రైవ వ్రజేన్నరకమన్తతః. ౨౯౧

తాంబూలం చర్వితం యస్తు వ్రక్షిపేద్దేవమద్ధిరే
స యాతి నరకం ఘోరం యావదాభూతసంప్లవమ్. ౨౯౨

తతో ముక్తో మహాపాపీ శునకోఽవరజన్మని
సంస్థితస్త్రీణి జన్మాని వసత్వేవ స సంశయః. ౨౯౩

నిష్ఠీవనకరో యస్తు మద్ధిరే మధువిద్విషః

- కృమిభక్ష్యే పతేద్ధోరే నరకే సాపకృన్నరః. ౨౯౪
- శ్లేష్మాతకతద్యుత్పత్త్యా జాయతే జన్మపంచకమ్
మూత్రయేన్మందిరే యస్తు కేశవస్య విమూఢధీః. ౨౯౫
- స మూత్రగర్తనరకే పతత్యేవ హ్యవాక్ష్ఠిరాః
తస్మాన్ముక్తస్తు రక్తాదినింబకద్రుమమాస్థితః. ౨౯౬
- జనిష్యతి స సద్దేహస్సప్తజన్మను సాకరిమ్
పురీషం వాత్ర కుర్వీత యో నరో భగవద్దృషే. ౨౯౭
- స యాతి నరకాః ఘోరాః పర్యాయేజ్ఞైకవింశతిమ్
తతో ముక్తస్తు సాసాత్మా విష్ణాయాం జాయతే కృమిః. ౨౯౮
- సమీపే మద్దిరస్యాఽపి సకృన్నూత్రం కరోతి యః
స తిష్ఠేద్రారవే ఘోరే వహాణాయుతం శతమ్. ౩౦౦
- తతోఽపి మనుజో ముక్తో గ్రామసూకరజాతితామ్
గ్రామే జన్మశతం ప్రాప్య విష్ణాభూసూకరస్తథా. ౩౦౦
- యస్తు రేతోవిసగః చ కృత్వా కామాదకామితః
అస్మాతో దేవతాగారమియాత్సద్యస్స నశ్యతి. ౩౦౧
- యో యత్ర దేవతాగేహే దస్తథావసమాచరేత్
తథా నిర్లభయేజ్ఞహ్వం స సాపీ నశ్యతి ధ్రువమ్. ౩౦౨
- తైలేనాఽభ్యక్తసర్వాంగః కషాయోద్వర్జితస్తథా
యో నరః ప్రవిశేద్దేహం దేవస్య పరమాత్మనః. ౩౦౩
- స యాతి గృహగోభాత్వం నవజన్మాని పంచ చ
అనుగమ్య యథా ప్రేతం యాతి దేవాలయం తు యః. ౩౦౪
- ఆరాధితుమధేచ్ఛేద్వా స గచ్ఛేన్నరకాయతమ్

- బలిభగ్యోనితాం యాతి జన్మాని సుబహుని వై. 30౫
- భరణం తు తథా కృత్వా మృతకస్య విశేషతః
మందిరం స ప్రవేష్టవ్యం ప్రవిష్టస్తు ప్రణశ్యతి. 30౬
- చాగడాలీం యోనిమాశ్రిత్య జన్మకృన్నవ పంచ చ
భవిష్యతి తథా భూయః పృథక్ క్రూరోఽథ నిష్ఠురః. 30౭
- భుక్త్వా శ్రాద్ధం పరగృహే యాయాద్విష్ణుగృహాన్తు యః
లర్చయేద్వా విశేషేణ చటకో జాయతే ఖిలః. 30౮
- తత్ర జన్మశతం ప్రాప్య తతో గోధావపుగఃతః
ఛాయామాక్రమ్య యో మోహాద్యాతి విష్ణోస్తు మందిరమ్. 3౦౯
- ప్రదక్షిణమకుర్వన్వా య స్తిష్ఠేన్మతిపూర్వకమ్
సోఽపు్యధ్విష్టో భవేన్మూఢస్తస్య పాపఫలం త్విదమ్. 3౧౦
- తిష్ఠేత్స కాననే శూన్యే కంటకై బహుభివృతః
ఫలపుష్పాదిహీనశ్చ శ్మశానే ? శూన్యవృక్షతామ్. 3౧౧
- యజ్ఞసూత్రమధఃకృత్య కణ్ఠే కృత్వా విశేషతః
అపసవ్యం చ ధృత్వైవ ధృత్వా చైవ నివీరవత్. 3౧౨
- స గచ్ఛేద్దేవతాగారం స వా ముక్తశిఖో నరః
అకచ్ఛః పుచ్ఛకచ్ఛశ్చ నగ్నః కౌపీనమాత్మధృక్. 3౧౩
- రిక్తహస్తశ్శూన్యఫాలస్త్యిక్తసంవ్యాస ఏవ చ
ఖాదన్నపి చ తాంబూలముపహారాది భక్షయన్. 3౧౪
- దేవాలయం విశేషైశ్చ తస్య పాపం మహద్భవేత్
దురాచారో హి పురుషో నేహోయిన్విస్తతే మహత్. 3౧౫
- త్రస్యన్తి చాఽస్య భూతాని తథా పరిభవన్తి చ

తస్మాదాచారవాసేవ కుర్యాద్వై వైదికీః క్రియాః. 3౧౬

అపి సావశరీరస్య ఆచారో హస్త్యలక్షణమ్
ఆచారలక్షణో ధర్మః సప్తశ్చారిత్రలక్షణాః. 3౧౭

సాధూనాం చ యథావృత్తమేతదాచారలక్షణమ్
అవ్యదృష్టం శ్రవాదేవ పురుషం ధర్మచారిణమ్. 3౧౮

స్వాని కర్మాణి కుర్వాణం తం జనాః కుర్వతే ప్రీయమ్
యే నాస్తికా నిష్క్రియాశ్చ గురుశాస్త్రాతిలంఘినః. 3౧౯

అధర్మజ్ఞా దురాచారాస్తే భవన్తి గతాయుషః
విశీలా ధర్మమర్యాదా నిత్యం సంక్షేర్ణమైఘనాః. 3౨౦

అల్పాయుషో భవన్తిహ నరా నిరయగామినః
లోష్ఠమర్దీ తృణచ్ఛేదీ నఖఖాదీ చ యో నరః. 3౨౧

నిత్యోచ్ఛిష్టస్సంకుసుకో నేహాయుర్విస్తతే క్వచిత్
విష్ణుస్థానసమీపస్థా విష్ణుసేవార్థమాగతాః. 3౨౨

శ్వపచాః పతితాన్వాఽపి స్పృష్ట్యా న స్నానమాచరేత్
ఉత్సవే వాసుదేవస్య యః స్నాతి స్పృశంకయా. 3౨3

స్వర్గస్థాః పితరస్తస్య పతన్తి నరకేఽశుచా
పితేత్వాదోనకం విష్ణోగురూణాం వా విశేషతః. 3౨౪

తత్ర నాఽచమనం కుర్యాత్తద్వతోఽమే ద్విజోత్తమః
అన్యదేవార్థసన్నిష్ఠైః పూజయేముశ్చ యే హరిమ్. 3౨౫

సప్త జన్తాని పంచాఽపి మండూకత్వం వ్రజన్తి తే
జన్మద్వయన్తు వై మూఢాశ్శూద్రతాం యాన్తి తే నరాః. 3౨౬
కుసుమానాం నివేద్యానాం గంధమాఘ్రాతి యో నరః

స పూతిగన్ధసంయుక్తః కుష్ఠీ చైవ భవేద్భువమ్. 3౨౭

తదస్తే త్రీణి జన్మాని తాదృశాని భవన్త్యుత

జాతకం మృతకం వాపి యస్యాఽశౌచం విధీయతే. 3౨౮

అనహఃస్పర్శకర్మభ్యో స నేయాద్దేవతా గృహమ్
పుంబ్రహ్మతౌ స్మృతం పూర్వైస్సాపిండ్యం సప్తపూరుషమ్. 3౨౯

కన్యకాజననే తద్వత్సాపిండ్యం త్రిపూరుషమ్
వ్రతినాం సత్రిణాం తద్వద్యతీనాం బ్రహ్మచారిణామ్. 3౩౦

నాఽశౌచః కథ్యతే ప్రాజ్ఞైర్యథా శాతాతపోఽబ్రవీత్
వ్రతసంకల్పమాత్రేణ వ్రతిత్వం వ్రతినో భవేత్. 3౩౧

మృతమాత్రస్తనర్హిక్చ సత్రే సత్రీ ప్రకీర్తితః
కాషాయదండమాత్రేణ యతిత్వంచ యతేర్మతమ్. 3౩౨

ఉపనీతో వసేన్మా వా తిథా గురుకులే క్రమాత్
బ్రహ్మధ్యేతి స చాఽధ్యేతి బ్రహ్మచారి కుమారకః. 3౩౩

రాజాజ్ఞాకారిణాం తద్వద్రాజ్ఞాం చ స్నాతకస్య చ
ఈదృశానామథాఽన్యేషామత్రాఽస్తర్భావ ఈరితః. 3౩౪

స కుర్యాచ్చ సమస్కారం వైవ ప్రత్యభివాదయేత్
నాఽర్పయేదుపహారాశ్చ తీర్థాదీన్నాఽపి సేవతే. 3౩౫

అశౌచీ బ్రాహ్మణో యస్తు మోహదేవం ప్రపూజయేత్
సప్తజన్మసు దారిద్ర్యమత్యస్తం సమహిష్ణుయాత్. 3౩౬

శ్వానయోనిశతం ప్రాప్య తతశ్చండాలతామయాత్
యో భుక్త్వా దేవతాగారే నిక్షిప్యోచ్ఛిష్టమత్ర తు. 3౩౭

గచ్ఛేదన్యత్ర వా ప్రాప్త్యాత్సోపి మూఢో విపద్యతే

యస్తు దేవగృహద్వారే ప్రసార్య చరణౌ క్వచిత్. 33౮

శేతే నిద్రాతి సమ్మోహాత్స యాతి సరకాయుతమ్
పునశ్చ జన్మ సంప్రాప్య నీచయోనివ్వనేకళః. 33౯

యాతనాశ్చానుభూయైవ దార్భిహ్మణ్యం ప్రజేత్తు సః
యస్తు దేవగృహే మూఢశ్శయీత మదమోహితః. 3౪౦

తత్తోచ్ఛిష్టనిధానేన భృశం నిశ్వాసమారుతైః
దుర్గస్థీ జాయతే మర్త్యో జాయతే జన్మపంచకమ్. 3౪౧

తతస్సుకరతాం ప్రాప్య జన్మాని నవ పంచ చ
క్లిశ్యతే బహుభిః కష్టైర్న శయాత హరేర్గృహే. 3౪౨

ఉపధానాదినహితం య స్తల్పమధితివృతి
దేవాలయే విశేషేణ ప్రాకారే వాపి మూఢధీః. 3౪3

స భవేద్దుర్భగశ్చైవ సర్వయోనిషు జాయతే
సప్త పంచ చ జన్మాని తతో మానుషతాం ప్రజేత్. 3౪౪

శయాత దేవతాగేహే వ్యాధితో యస్తు దుర్మతిః
స భవేద్దుర్మనా దీనో ప్రేత్య చేహ చ జన్మని. 3౪౫

యః స్త్రియా సహితో మూఢశ్శయీత భగవద్గృహే
స భవేద్దురితష్టండస్సప్తజన్మాని పంచ చ. 3౪౬

యోగిభిర్యోగసిద్ధ్యర్థమభ్యస్యన్తే విశేషతః
అసనాని త్వసంఖ్యాని దేవాగారే న చాచరేత్. 3౪౭

మస్త్రయోగపరైః సద్వల్లయయోగపరాయణైః

హరయోగిభిరేతాని క్రియస్తే రాజయోగిభిః. 3౪౮

స్వస్తికం సర్వతోభద్రం సిద్ధం సింహాసనం తథా
సవ్యం శూలం సుఖం చైవ గోముఖం గరుడం తథా. 3౪౯

మయూరం మత్స్యమత్యేన్ద్రం మంఢూకం ముద్గరం మృగమ్
కుంజరం కుక్కుటం నాగం కాష్ఠం క్రౌంచం చ కూర్మకమ్, 3౫౦

ఖడ్గం చ కామదహనం వైయాఘ్రం వేణుకాసనమ్
యోన్యాసనం వాసకం చ ధీరం పద్మాసనం తథా. 3౫౧

వారాహం చైవ పర్యజ్ఞం పతగాసనమేవ చ
త్రిపదం హస్తీకర్ణం చ హేమమర్ధాసనం తథా. 3౫౨

ఇత్యాదీనా మాననా నామశీతిశ్చ తురుత్తరా
లన్యాని శాస్త్రసిద్ధాని యాని సన్తి విశేషతః. 3౫౩

తాన్యాస్థాయ తు దేవాఽగ్రే నో పతిష్ఠేత బుద్ధిమాన్

భుంజీయాద్దేవతాగారే యః పాపస్స తు దుర్మనాః. 3౫౪

కుక్షిరోగార్దితో భూత్వా జన్మాని దశ పంచ చ
తతస్సృగాలతాం ప్రాప్య పతేద్ధి సరకేఽశుచా. 3౫౫

యో వా మూఢమతిర్మోహాత్కారయే ద్విజభోజనమ్
దేవాగారే విశేషేణ స భవేన్నద్దితో జనః. 3౫౬

గర్భాగారే చాఽస్తరాలే తథా చైవార్థమండపే
మహామండపమధ్యే చ నాఽన్నమద్యాద్విశేషతః. 3౫౭

లన్నం పాత్రే వినిషీప్య పుటపత్రాదినిర్మితే
అపొశనం తు కృత్వైవ యదద్యాద్యోజనం తు తత్. 3౫౮

స దేవతావ్రసాచస్య గృహీతస్యాంజలా తథా

- స చైవాపోశనం కుర్యాత్కుర్యాచ్చేత్తదసమ్మతమ్. 3౧౯
- యస్తు పానీయపాత్రాణి పీతాశ్యత్ర తు విన్యసేత్
స గచ్ఛేన్నరకాన్ క్రూరాన్ యావన్త ఉదబిద్ధవః. 3౨౦
- పాత్రే తిష్ఠన్తి శరదస్తావతీర్నాత్ర సంశయః
నివేదితం తు దేవస్య దేవస్యాఽగ్రే విశేషతః. 3౨౧
- ప్రదద్యాత్తు క్రమేణైవ వర్ణాశ్రమవిధానతః
అశ్నన్తి భక్తాస్సర్వేఽపి గృహీత్యైవాఽంజలా పునః. 3౨౨
- బ్రహ్మణ్యదేవముద్దిశ్య పురుషం బ్రాహ్మణప్రియమ్
నారాయణమనాద్యస్తం విష్ణుం సర్వేశ్వరేశ్వరమ్. 3౨౩
- బ్రాహ్మణా భోజయేద్యస్త కర్మసాధ్యుణ్యసిద్ధయే
తథా నిష్క్రమిత్విష్ణుత్వై శాస్త్రోక్తేన విధానతః. 3౨౪
- కారయేన్నోక్తదేశేషు కదాఽపి ద్విజభోజనమ్
యస్త్వన్నం దాపయేద్విప్రో ద్విజేభ్యో భక్తిసంయుతః. 3౨౫
- నివేదితం తు దేవస్య సంతుష్ట్యై స్వస్య తస్య చ
తస్య తువ్యతి దేవేశ ఆదాతా తు విపద్యతే. 3౨౬
- దాతుస్తు సకలం పాపం మనోవాక్కాయకర్మభిః
బహుశస్సంచితం పూర్వమాదాతా సమవాప్నుయాత్. 3౨౭
- ప్రసాదోఽపి హి దేవస్య పరపాకరుచిం నరమ్
స జాతు పావయేన్నైవ పావయేత్పావయేన్న తు. 3౨౮
- యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టం యథా భక్తవరం తథా
మహిమానం ప్రసాదస్య యోఽవజానాతి మూఢధీః. 3౨౯
- తేన భుక్తం భవేత్పాపం దాతురేవ స సంశయః

- అయుతం బ్రాహ్మణానాన్తు తర్పయిత్వా తు యత్ఫలమ్. 320
- తత్ఫలం సశ్యతి క్షిప్రముచ్చిష్టస్య కణేన తు
అథాఽన్నవిక్రయేదోషః కథ్యతే విధివిత్తమైః. 321
- అన్నవిక్రయిణః పాపా వ్రజన్తి యమయాతనాః
ప్రేత్య సృగాలతాం యాన్తి నవ జన్మాని పంచ చ. 322
- యస్తస్మిన్ భగవద్గేహే విక్రీణాతి విశేషతః
చండాలో జాయతే ప్రేత్య త్సుధితత్స చరేన్ముహుః. 323
- విక్రీణతే తు యే విప్రా వాణిజ్యే దత్తచక్షుషః
యేఽప్యన్నముపహారాది చేతరద్దేవమన్దిరే. 324
- తేఽపి యాన్తి మహాఘోరం నరకం భృతదారుణమ్
యత్ర నైవ భవిష్యన్తి పానీయామోదబిందవః. 325
- కణమన్నస్య వా న స్యాత్తప్యస్తే తత్ర తే జనాః
యే గృహీత్వా తదన్నాది భుంజతే త్సుధితా జనాః. 326
- ఉపకుర్వన్తి యే వా తానుచ్యస్తేఽభక్ష్యభోజనాః
అన్నం ప్రాణా మనుష్యాణాం సర్వమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్. 327
- అన్నం బ్రహ్మైత్మకం వింద్యాన్వింద్యాదన్న మయీం తనుమ్
అన్నం విక్రీణతే యే తు ప్రాణవిక్రయిణః స్మృతాః. 328
- తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన త్యజేత్తత్క్రియ విక్రయా
న కుర్యాద్దేవతా గేహేఽభ్యుదయం శ్రాద్ధభోజనమ్. 329
- కుర్యాన్న చాపి శ్రాద్ధాదీన్విహాయాఽపి ద్విజాశనమ్
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన నాఽశ్చీయాద్ధరిమన్దిరే. 330

ముధా సంభాషతే యన్తు ప్రవిశ్య హరిమందిరమ్

- స నిధిం పురతస్సిద్ధం త్యక్త్వా భిక్షుతి కాకిణీమ్. 3౮౧
- యస్తు సంభాషతే వ్యర్థం దేవాలయముసాశ్రితః
సిద్ధమన్నం పరిత్యజ్య భిక్షామటతి దుర్జనః, 3౮౨
- యన్ముహూర్తం క్షణం వాఽపి పరమాత్మా న చిన్త్యతే
సా హానిస్తస్మయహచ్చిద్రం సా భ్రాన్తిసా తు విక్రియా. 3౮3
- దన్యుభిర్ముషితేనేవ దధేనేవ దవాఽగ్ని నా
వ్యాధిభిః పీడితేనేవ చాకృష్టేనేవ మృత్యునా. 3౮౪
- భీతేనోత్తమశ్లేషధర్మితేనేవ రాజభిః
మగ్నేనేవ మహాసింధౌ హతేనేవ చ వాత్యయా. 3౮5
- సంపిప్లేనేవ చాషాణైరాకర్షేద్యస్స ముచ్యతే
సన్త్యనేకే ప్రదేశాశ్చ సమయాశ్చ విశేషతః. 3౮౬
- లోకయాత్రావినిష్పత్త్యై దేహయాత్రోపయోగినః
తస్మాద్దేవగృహం గత్వా సరో నాఽస్యపరో భవేత్. 3౮౭
- యత్ప్రసంగే హాశేర్నామ తస్మయహత్త్వం చ నాఽవ్యతే
స సర్వోఽపి ముఖాప్రోక్తో మిథ్యేత్యేకే వదన్తి తమ్. 3౮౮
- న హి దేవస్య పురతః క్వచిదవ్యసృతం వదేత్
సత్యస్వరూపీ భగవాన్ సత్యం తస్మై న గూహయేత్. 3౮౯
- సత్యమేవ పరం బ్రహ్మ సత్యమేవ పరం తపః
సత్యమేవ పరో యజ్ఞస్సత్యమేవ పరం శ్రుతమ్. ౩౯౦
- సత్యం దేవేషు జాగర్తి సత్యం ధర్మతరోః ఫలమ్
తపో యజ్ఞశ్చ పుణ్యం చ దేవర్షిపిశ్యపూజనమ్. ౩౯౧
- ఆద్యో విధిశ్చ విద్యా చ సర్వం సత్యే ప్రతిష్ఠితమ్

- సత్యం యజ్ఞస్తథా వేదాస్సత్యా దేవీ సరస్వతీ. 3౯౨
- వ్రతచర్యా తథా సత్యమోంకారస్సత్యమేవ చ
సత్యేన వాయురావతి సత్యేనాఽరక్షః ప్రకాశతే. 3౯3
- దహత్యగ్నిశ్చ సత్యేన యాయాత్సత్యేన సద్గతిమ్
పర్జన్యో ధరణీభాగే సత్యేనాఽపః ప్రవర్షతి. 3౯౪
- స్వాభ్యాయస్సర్వవేదానాం సర్వతీర్థావగాహనమ్
సత్యం తు వదతో నాకే తులితం స్యాన్న సంశయః. 3౯౫
- అశ్వమేధసహస్రం చ సత్యం చ తులయా కృతమ్
అశ్వమేధసహస్రాత్తు భారస్సత్యే విశిష్యతే. 3౯౬
- సత్యేన దేవాః ప్రీతాన్తి పితరో బ్రాహ్మణాస్తథా
సత్యమాహుః పరం ధర్మం సత్యమాహుః పరం వదమ్. 3౯౭
- సత్యమాహుః పరం బ్రహ్మ తస్మాత్సత్యం న లోభయేత్
యే సత్యనిరతాస్సత్యశపథాస్సత్యవిక్రమాః. 3౯౮
- మహత్మానో మునిశ్రేష్ఠాస్తే పరాం సిద్ధిమాఘ్నవత్
దైవతైస్సహ మోదస్తే స్వగ్రే సత్యపరాయణాః. 3౯౯
- అప్పరోగణసంక్షీర్ణైర్విమానైస్సంచరన్తి చ
పక్షవ్యం చ సదా సత్యం న సత్యాద్విద్యతే పరమ్. ౪౦౦
- అగాధే విమలే శుద్ధే సత్యతీర్థే శుచిహృదే
స్నాతవ్యం మనసాయుక్తేస్తత్సాన్నినం పరమం స్మృతమ్. ౪౦౧
- దేవార్థే వా పరాధే వా పుత్రార్థే వాఽఽత్మనే తథా
యేఽన్మతం నాభిభాషస్తే తే స్వర్గం యాన్తి మానవాః. ౪౦౨
- యస్సత్యవాదీ పురుషో నాఽన్మతం పరిభాషతే

ప్ర. కీర్తనా ౭ ధీ కా రః.

సంప్రాప్య విరజాన్ లోకానుమిత్యా శాశ్వతీస్సమాః.

భగవద్భక్తియుక్తానాం జాయతే శ్రీమతాం కులే
సాక్షీణస్సన్ని సర్వే తే దేవతా భాస్కరాదయః.

పరీక్ష్యస్తే చ సర్వాసు దశాసు పురుషం సదా
స వాచ్యమనృతం తస్మాత్ప్రజ్ఞైః కంఠగతైరపి.

యేఽనృతం బ్రువతే మూఢాశ్మపథాని చ కుర్వతే
దేవాఽగారే విశేషేణ తే ప్రణశ్యన్తి సాఽన్వయమ్.

పునర్జన్మశతం యాన్తి కీటయాఃష్వనేకశః
గీతవాదిత్రన్యత్తాదీన్ పుణ్యాఖ్యానకథాశ్చ యే.

లోపయన్త్యథ పాశుష్యైర్మన్దిరే మధువిద్విషః
తే యాన్తి నరకం పాపా జాయన్తే నీచయోనిషు.

తథా తేఽపి దురాత్మానో గార్హభీం యోనిమాఘ్నయః
తథాన్తే క్రూరా నవ జన్మాని పంచ చ.

అనిబద్ధప్రలాపాన్ యే కుర్వతే దేవమన్దిరే
తేఽపి తిత్తిరితాం భూత్వా జాయన్తే జన్మపంచకమ్.

దేవభాషాం పరిత్యజ్య దేశభాషాసు యో నరః
స్తువీత దేవతాగేహే దేవస్యాఽగ్రే విశేషతః.

తస్య దోషోమహానాశు నైవ పూజాఫలం భవేత్
అసారాణి తు శాస్త్రాణి భూయాంసి పృథివీతలే.

యత్ర దేవస్య మాహాత్మ్యకథనం స ప్రపంచ్యతే
తేషు శాస్త్రేషు యే జాతాశ్శాస్త్రార్థాశ్చ విశేషతః.

వాదాశ్చ ప్రతివాదాశ్చ సంసకారాస్సర్వ ఏవ హి

- చిత్రశిల్పా న సందేహో నరస్తేన న ముచ్యతే. రంగర
- సా విద్యా యా హరిం స్తాతి సా క్రియా యత్తదర్చనమ్
యా న్యా యదన్యదఖిలం దుష్టోదర్కా హి జీవితా. రంగి
- న హి దేవగృహం గత్వా శాస్త్రార్థైర్నిరసైర్నరః
ముహూర్తం క్షుపయేత్కాలం తద్దేవస్య విమాననా. రంగః
- విశాలం వాఙ్మయం సర్వం సృష్ట్యా స్రష్టా హరిః ప్రభుః
తదస్తస్సంప్రపవిత్రైవ వాచ్యవాచకభేదతః. రంగః
- విజ్ఞానాయ మనుష్యాణాం విజ్ఞానఘనవిగ్రహః
సదోపకురుతే యస్మాత్సర్వే భక్తవరాః సదా. రంగ
- సర్వా వాచో విముచ్యాన్యాశ్చిస్తయానాశ్చ సాదరమ్
తస్మహత్త్వకథాగన్ధదరిద్రం వాచనం తథా. రంగ
- పారనం లేఖనాద్యం చ నైవ కుర్వాద్ధృషే హరేః
స భవేదక్షరద్రోహీ యస్తు కుర్వాద్యతీక్రమమ్. రంగ
- ద్రుష్యాత్స వాఙ్మయాయాఽపి తస్మాద్య క్షతరో భవేత్
యస్తు దేవగృహం గత్వా రోదితి ప్రణయాద్యథా. రంగ
- దుఃఖతః స్తాతి వా దేవం తత్సాన్యానసికం మలమ్
నిర్వాణపరమం స్థానం హ్లానేన మనసా తు యః. రంగ
- సేవతే స న జానాతి తద్విష్ణుః పరమం పదమ్
నారీ వా పురుషో వాఽపి గత్వా దేవగృహం క్వచిత్. రంగ
- స రోదేత్పాతయేన్నాఽశ్రు నైవాఽన్యం రోదయేదపి
యావత్త్యక్తుణి దుదతాం పతేయుర్దేవమృద్ధిరే. రంగ
- తావత్త్యజసహస్రాణి తే వసన్తి యమాలయే

అనుభూయ పునస్తత్ర యాతనాస్తీవచోదనాః. ౪౨౧

ప్రాప్య తిత్తిరితాం కాలం వసిష్యన్తి చిరం భువి
నైవాత్ర హింసాం కుర్వీత ప్రాణినాం దుఃఖదాం క్వచిత్.

అహింసా వై దిశం కర్మ ధ్యానమిన్ద్రియనిగ్రహః
తపోఽథ గురుశుశ్రూషా ధర్మవ్యరాష్టడీరితాః. ౪౨౨

అహింసాపాశ్రయం ధర్మం దాంతో విద్వాన్ సమాచరేత్
త్రిదండం సర్వభూతేషు నిధాయ పురుషశ్శుదిః. ౪౨౩

కామక్రోధా చ సంయమ్య తతః సిద్ధిమవాప్నుతే
అహింసకాని భూతాని దండేన వినిహన్తి యః. ౪౨౪

ఆత్మనన్సుఖమన్విచ్ఛన్ స ప్రేత్య స నుఖి భవేత్
ఆత్మోపపన్తు భూతేషు యో నై భవతి పూరుషః. ౪౨౫

త్యక్తదండో జితక్రోధస్స ప్రేత్య నుఖమేధతే
సర్వభూతాత్మభూతస్య సర్వభూతాని పశ్యతః. ౪౨౬

ముహ్యన్తి మార్గే జేహశ్చ వ్యాపదస్య పదైషిణః
స తత్పరస్య సందధ్యాత్ప్రతికూలం యదాత్మనః. ౪౨౭

ఏష సాంగ్రాహికో ధర్మః కామాదన్యః ప్రవర్తతే
ప్రఖ్యాపనే చ దానే చ నుఖదుఃఖే ప్రియాఽప్రియే. ౪౨౮

అత్యైవమ్యేన పురుషః ప్రమాణమధిగచ్ఛతి
ఋషయో బ్రాహ్మణా జీవాః ప్రశంసన్తి విశేషతః. ౪౨౯

అహింసాలక్షణం ధర్మం వేదప్రామాణ్యదర్శనాత్
కర్మణా స సరః కుర్వన్ హింసాం జాతు విచక్షణః. ౪౩౦

వాచా చ మనసా చైవ తతో దుఃఖాత్ప్రముచ్ఛతే

చతుర్విధేయం నిర్దిష్టా హ్యహింసా బ్రహ్మవాదిభిః. ర 31

ఏకైకతోఽపి విభ్రష్టా న భవేన్నాఽత్ర సంశయః
యథా సర్వశ్చతుష్పాద్వై త్రిభిః పాదైర్మ తివృత్తి. ర 32

తథైవేయం విశేషేణ కారణైః ప్రోచ్యతే త్రిభిః
యథా నాగపక్షేఽన్యూని పదాని పదగామినామ్. ర 33

సర్వాణ్యేవాఽపిధీయంతే పదజాతాని కాంజరే
ఏవం లోకేష్వహింసా తు నిర్దిష్టా ధర్మతః పురా. ర 34

న హ్యతస్సదృశం కించిదిహలోకే పరత్ర చ
యత్సర్వేష్యహ భూతేషు దయాఽహింసాత్మికా తు యా. ర 35

న భయం విద్యతే జాతు సరస్యేహ దయావతః
దయావతామిమే లోకాః పరత్రాపి తపస్వినామ్. ర 36

అభయం సర్వభూతేభ్యో యో దదాతి దయాపరః
అభయం సర్వభూతాని దదతీతి జగత్సుతిః. ర 37

క్షతం చ పతితం చైవ స్థలితం క్లిన్నమాహతమ్
సర్వభూతాని రక్షన్తి సమేషు విషమేషు చ. ర 38

నైనం వ్యాలమ్ముగా ఘ్నన్తి న పిశాచా న రాక్షసాః
ముచ్యతే భయకాలేషు మోక్షయేద్యో భయే పరాక్. ర 39

ప్రాణదానాత్పరం దానం న భూతిం న భవిష్యతి
న హ్యత్మనః ప్రియకరం కిం చిదస్తీ హ నిశ్చితమ్. ర 40

అనిష్టం సర్వభూతానాం మరణం నామ కథ్యతే
మృత్యుకాలే హి భూతానాం సద్యో జాయేత వేపభుః. ర 41

వ్యాధిజన్మజరాదుఃఖైర్నిత్యం సంసారసాగరే

- జస్తవః పరివర్తస్తే మరణాదుద్విజన్తి చ. రర౭
- గర్భవాసేషు పచ్యస్తే తౌరాష్టుకటుకై రస్తైః
 మూత్రస్వేదపురీషాణాం పరుషైర్భృశదాతుజ్జైః. రర౮
- జాతాశ్చ౭వ్యవశాస్త్రత ఛిద్యమానాః పునః పునః
 హన్యమానాశ్చ దృశ్యస్తే వివశా ఘాతుకా నరాః. రర౯
- కుంభీపాకే చ పచ్యస్తే తాం తాం యోనిముపాగతాః
 ఆశ్రమ్య మార్వమాణాశ్చ త్రాస్యస్త్యస్త్యే పునః పునః. రగి౦
- నా౭త్మనో౭స్తి ప్రియతమః పృథివీమనుసృత్య హ
 తస్మాత్ప్రాణేషు సర్వేషు దయావానాత్మవా భవేత్. రగి౧
- యేన యేన శరీరణ యద్యత్కర్మ కరోతి యః
 తేన తేన శరీరణ తత్తత్ఫలముపాశ్నుతే. రగి౨
- అహింసా పరమో ధర్మస్తథా౭హింసా పరో దమః
 అహింసా పరమం దానమహింసా పరమం తపః. రగి౩
- అహింసా పరమో యజ్ఞస్తథా౭హింసా పరం ఫలమ్
 అహింసా పరమం మిత్రమహింసా పరమం నుఖమ్. రగి౪
- సర్వయజ్ఞేషు వా దానం సర్వతీర్థేషు వా పుత్రమ్
 సర్వదానఫలం వాపి నైతత్తుల్యమహింసయా. రగి౫
- అహింసాస్య తపో౭క్షయ్యమహింసా జయతే సదా
 అహింసాస్సర్వభూతానాం యథా మాతా యథా పితా. రగి౬
- తస్మా దహింసాస్సతతముపవాస వ్రతం చరేత్
 ఫలమంగీరసాప్రోక్షముపవాసస్య వివ్రాత్. రగి౭
- త్రిరాత్రం వందోరాత్రం వా సప్తరాత్రమథా౭పి వా

ధాన్యాన్యపి న హింసేత యస్య భూయాదహింసకః. రగి౮

నాఽశ్నాతి యావత్ జీవంతావత్సన్యేన యుజ్యతే
ఆహారస్య వియోగేన శరీరం పరితప్యతే. రగి౯

తప్యమాణ శరీరే తు శరీరే చ్చేన్ద్రియాని తు
తిష్ఠన్తి స్వవశే తస్య నృపాణామివ కింకరాః. ర౬౦

నిరుణధీన్ద్రియాన్యేన న నుభి న విచక్షణః
ఇన్ద్రియాణాం నిరోధేన దానేన చ దమేన చ. ర౬౧

నరస్సర్వమవాప్నోతి మనసా యద్యదిచ్ఛతి
ఏవం మూలమహింసాయా ఉపవాసః ప్రక్షీర్తితః. ర౬౨

కామాన్యాన్యాన్నురో భక్త్యా మనసేచ్ఛతి మాధవాత్
ప్రతోపవాసనాత్ప్రీతస్తాః ప్రయచ్ఛత్యసా హరిః. ర౬3

* * * *

మాసే మాసే తథైకస్మిన్నేకస్మిన్నియతం చరేత్. ర౬౪

ఉపవాసప్రతమిదం తస్మాఽనంతం ఫలం భవేత్
ఏకాదశ్యాం నిరాహారస్సంపూజ్య హరిమవ్యయమ్. ర౬౫

తత్పాదసలిలం తద్వత్తుశసీం చ తదర్పితామ్
పీత్వా చ భక్షయిత్వా చ ఉపవాసప్రతం చరేత్. ర౬౬

ఉపవాసదినే యస్తు తీర్థం శ్రీతుశసీయుతమ్
న ప్రాశ్నీయాద్విమూఢాత్మా రారవం నరకం ప్రజేత్. ర౬౭

న హి దేవగృహం గత్వా వివచేత నరః క్వచిత్
న తత్ స్థానం వివాదస్య తస్మాత్తం దూరతస్యజేత్. ర౬౮
మనోఽనవస్థితం యస్య న నాఽలం పూజితం హరిమ్

- యన్యైవ నిర్మలం చిత్తం సోహాస్సర్వేషు కర్మణు. ర౬౯
- రాగాద్యపేతం హృదయం వాగదుష్టాన్మతాదినా
హింసాదిరహితః కాయః కేశవారాధనే త్రయమ్. ర౭౦
- రాగాదిదూషితే చిత్తం నాన్మదం కురుతే హరిః
న బహ్నతి పదం హంసః కదాచిత్కర్దమాంభసి. ర౭౧
- న యోగ్యా మాధవం స్తోత్రం వాగ్దుష్టా చాన్మతాదినా
తమసో నాశనాయాన్మలం మేఘచ్ఛన్నో న చంద్రమాః. ర౭౨
- హింసాదిదూషితః కాయః ప్రభవేన్నార్చనే హరేః
జనచిత్తప్రసాదాయ యథాన్మతాశ్చస్తమోవృత్తః. ర౭౩
- మనోదోషవిహీనానాం న దోషస్సన్యత్కథం చ న
అన్యథాన్మలింగ్యతే కాంతా స్నేహేన దుహితాన్మతా. ర౭౪
- యతేశ్చ కాముకానాం చ యోషిద్రూపేన్మతా మతిః
అశిక్షయైవ మనసః ప్రాయో లోకశ్చ వంచ్యతే. ర౭౫
- లాలేత్యుద్విజతే లోకో వక్త్రానవ ఇతి స్పృహ
విశుద్ధైః కరణైస్తస్మాద్వజేద్దేవగృహం సరః. ర౭౬
- వివాదః క్రోధజో యస్మాత్తస్మాత్తం సరివర్జయేత్
క్రుద్ధః పాపం న కుర్యాత్కః క్రుద్ధో హన్యాద్దుహనపి. ర౭౭
- క్రుద్ధః పరుషయా వాచా నరస్సాధూనధిక్షిపేత్
సాధుసజ్జనసంతాపః సాధూనాం చ విమాననా. ర౭౮
- దహత్యానప్రమం తస్య కులం నాన్మత్ర విచారణా
వాచ్యావాచ్యం ప్రకుపితో న విజానాతి కర్హి చిత్. ర౭౯
- నాకార్యమస్తి క్రుద్ధస్య నాన్మత్రాచ్యం విద్యతే క్వచిత్

యస్సముత్పత్తితం క్రోధం క్షమయా తు నిరస్యతి. ర౮౦
 యథోరగస్తవచం జీర్ణాం స వై పురుష ఉచ్యతే
 తే మాన్యాః పురుషశ్రేష్ఠాః క్షమయా క్రోధముద్ధితమ్. ర౮౧
 నిర్వాపయన్తి యే నిత్యం దీప్తమగ్నిమివాఽంభసా
 పరాపవాదం స బ్రూయాన్నాఽప్రియం చ కదా చన. ర౮౨
 స మన్యుః కశ్చిదుత్పాద్యో మహతాం దేవసన్నిధౌ

స్వయం దత్తాఽరథానస్తు దేవకార్యే విశేషతః. ర౮౩
 మన్యేత భగవత్సగ్రే స్వాత్మానం చాఽవ్యకించనమ్
 స ఏవ భగవాన్ దేవస్సర్వజ్ఞః సర్వశక్తియుక్. ర౮౪
 సర్వేశస్సర్వభిత్సర్వో నిగ్రహాఽనుగ్రహే రతః
 తస్మాన్నాస్యస్య జాత్వస్తి శక్తిః క్రోధప్రసాదయోః. ర౮౫
 ఇతి సంచిస్త్య భూయోఽపి సర్వేష్వపి చ జన్తుషు
 భగవత్సన్నిధౌ స్థిత్యా ఆనృశంస్యం ప్రయోజయేత్. ర౮౬
 యద్యద్భావి భవద్భూతం వింద్యాత్తత్తస్య చేష్టితమ్
 యద్యహంకారమాశ్రిత్య స్వతంత్ర్యమదమోహితః. ర౮౭
 నిగ్రహేఽనుగ్రహే వాపి శక్తిం స్వస్యాఽవబోధయేత్
 స యాతి సరకం ఘోరం న దైవం తస్య మృష్యతి. ర౮౮

తథా స్త్రీణాం విశేషేణ త్యాజ్య స్వాదతిసంగతిః
 దేవతామందిరం ప్రాప్య కాలేష్వన్యేషు వా తథా. ర౮౯
 ఆయుర్యశస్త్రపోహానిః పుంసాం స్త్రీష్వతిసంగినామ్
 పురుషేష్వతిసక్తానాం తుల్యా సా యోషితామపి. ర౯౦

కులీనా రూపవత్సవ నాభవత్సవ యోషితః
 మర్యాదాను స తిష్ఠన్తి స దోషః స్త్రీషు గహితః. ౪౯౧

స స్త్రీభ్యః పరమన్యదైవ పాపీయస్తరమస్తి వై
 స్త్రీయో హి మూలం దోషాణాం సర్వేషాం నాఽత్ర సంశయః.
 సమాజ్ఞాతానృద్ధిమతః ప్రతిరూపా వశే స్థితా
 పతీనస్తరమాసాద్య నాఽలం నార్యః పరీక్షితుమ్. ౪౯౩

అనధర్మస్త్వయం స్త్రీణాం ప్రాయోగో హి భవేద్భువి
 పాపీయసో నరా యదైవ త్యక్తలజ్ఞా భజన్తి తాః.
 స్త్రీయం హి యః ప్రార్థయతే సన్నికర్షం చ గచ్ఛతి
 ఈషచ్ఛ కురుతే సేవాం తమేవేచ్ఛన్తి యోషితః. ౪౯౫

అనధిత్యాన్మనుష్యాణాం భయాత్పరిజనస్య చ
 మర్యాదాయామమర్యాదాః స్త్రీయస్తిష్ఠన్తి భర్తృషు. ౪౯౬

నాఽసాం కశ్చిదగమ్యోఽస్తి నాఽసాం వయసి సంస్థితః
 రూపవస్తం విరూపం వా పుమానిత్యేవ భుంజతే. ౪౯౭

స భయాన్నాఽప్యచక్రోశ్చన్నాఽర్థహేతోః కథం చ న
 న జ్ఞాతికులసంబంధా త్స్త్రియస్తిష్ఠన్తి భర్తృషు. ౪౯౮

యావనే వర్తమానానాం మృష్టాఽభరణవాససామ్
 నారీణాం నైవరవృత్తీనాం స్పృహయన్తి కులస్త్రీయః. ౪౯౯

యాశ్చ శశ్వద్భహుమతా రక్ష్యన్తే దయితాః స్త్రీయః
 అపి తాః సంప్రసజ్ఞన్తే కుజ్ఞాఽన్దజడవామనైః. ౫౦౦

వంగుష్పన్యేషు కృష్ణేషు యే చాఽన్యే కుత్సితాః సరా
 స్త్రీణామగమ్యో లోకేఽస్మిన్నాఽస్తి కశ్చిదిహోద్యతే! ౫౦౧

- యది పుంసాం గతిస్తత్ర కథం చిన్నోపపద్యతే
అవ్యనోన్యం ప్రవర్తంతే న హి తిష్ఠన్తి భర్తృషు. 902
- దుష్టాచారాః పాపరతా అసత్సా మాయయా వృతాః
అదృష్టబుద్ధిబహులాః ప్రాయేణేత్యవధార్యతే. 903
- అలాభాత్పురుషాణాం హి భయాత్పరిజనస్య చ
వధబద్ధభయాచ్చాపి స్వయం గుప్తా భవన్తి తాః. 904
- చలన్వభావా దుస్సేవ్యా దుగ్రాహ్యా భావతస్తథా
ప్రాజ్ఞస్య పురుషస్యేవ యథా భావాస్తథా స్త్రియః. 905
- నాఽగ్నిస్తృప్యతి కాష్ఠానాం నాఽపగానాం మహోదధిః
నాఽన్తకస్సర్వభూతానాం న పుంసాం వామలోచనాః. 906
- రహస్యమిదమన్యచ్చ విజ్ఞేయం సర్వయోషితామ్
దృష్త్వైవ పురుషం హ్యన్యం యోనిః ప్రక్షిద్యతే స్త్రియాః. 907
- కామానామపి దాతారం కర్తారం మానసాస్త్యయోః
రక్షితారం న మృష్యన్తి స్వభర్తారమనత్ స్త్రియః. 908
- న కామభోగా విపులా నాలంకారార్థ సంచయాన్
తథైవ బహుమన్యంతే యథా రత్యామనుగ్రహమ్. 909
- అన్తకః శమనో మృత్యుః పాతాలం బడబాముఖమ్
క్షురధాతా విష స్సపో వహ్నిరిత్యేకతః స్త్రియః. 910
- ఏతా హి స్వీయమానూభిర్వంచయన్తిహ మానవాన్
న చాపసాం ముచ్యతే కశ్చిత్పురుషో హస్తమాగతః. 911
- గావో నవత్యణానీవ గృహ్లాన్త్యేతా నవం నవమ్
శంబరస్య చ యా మానూయా మానూ సముచేరషి. 912

- బలేః కుంభీన సేత్సైవ తాస్సర్వా యోషితో విదుః
హసంతం ప్రహసంత్యేతా రుదంతం ప్రరుదన్తి చ. ౧౧౩
- అపీయం ప్రియవాక్తైశ్చ గృహ్ణతే కాలయోగతః
యది జిహ్వో సహస్రం స్యాజ్జీవేచ్ఛ శరదాం శతమ్. ౧౧౪
- అనన్యకర్తా స్త్రీదోహసనుత్త్వా నిధనం వ్రజేత్
ఉశనా వేద యచ్ఛాస్త్రం యచ్ఛ వేద బృహస్పతిః. ౧౧౫
- స్త్రీబుద్ధ్యా న విశిష్యేత సురత్యో న భవన్తి తాః
అన్పతం సత్యమిత్యాహుస్స క్ష్యం చాపి తథానృతమ్. ౧౧౬
- ఇతి యాస్తాః కథం రత్యోః పురుషైర్దుర్భరాః స్త్రీయః
సంపూజ్యమానాః పురుషైర్వికుర్వన్తి మనో నృషుః. ౧౧౭
- అపాస్తాశ్చ తథా సద్యో వికుర్వన్తి మనః స్త్రీయః
న చ స్త్రీణాం క్రియాః కాశ్చిదితి ధర్మో వ్యవస్థితః. ౧౧౮
- నిరిద్రియా హ్యశాస్త్రాశ్చ స్త్రీయోనృతమితి శృతిః
శయ్యాసనమలంకారమన్న పానమనార్యతామ్. ౧౧౯
- దుర్వాగ్భవం రతిం చైవ దదౌ స్త్రీభ్యః ప్రజాపతిః
న తాసాం రక్షణం శక్యం కర్తుం పుంసాం కథం చన. ౧౨౦
- అపి విశ్వకృతా చైవ కుతస్తు పురుషైరిహ
వాచా చ వధబన్ధైర్వా న్నేతైర్వా వివిధైస్తథా. ౧౨౧
- న శక్యా రక్షితుం నార్యస్తా హి నిత్యమసంయతాః
అవిద్వాంసమలం లోకే విద్వాంసమపి వా పునః. ౧౨౨
- ప్రమదాహ్మత్పథం నేతుం కామక్రోధవశానుగమ్
నాతః పరం హి నారీణాం విద్యతే చ శదా చన. ౧౨౩

యథా పుగుష సంసర్గః పరమేతత్ఫలం విదుః

ఆత్మచ్ఛన్దేన వర్తంతే నార్యో మన్మథచోదితాః.

గీ.౨౪

స చ దహ్యన్తి గచ్ఛన్త్యః సుతప్తైరపి పాంసుభిః

నాఽనిలోఽగ్నిర్న పరుణో న చాఽన్యే త్రిదశాన్తథా.

గీ.౨౫

ప్రియాః స్త్రీణాం యథా కామో రతిశీలా హి యోషితః

సహస్రే కిల నారీణాం ప్రాప్యేతైకా కదా చన.

గీ.౨౬

శ్చథా శతసహస్రేషు యది కాచిత్పత్నివ్రతా

స్తేతా జానన్తి పితరం న కులం న చ మాతరమ్.

గీ.౨౭

స భ్రాతృన్న చ భర్తారం న చ పుత్రాన్ న దేవరాన్

లీలాయన్త్యః కులం ఘ్నన్తి కూలాసీవ సరిద్వరాః.

గీ.౨౮

* * * *

స్త్రీష్వానాసనమేతస్య యే పుంసశ్చుక్రబిద్దవః

న తే సుఖాయ మన్తవ్యాః స్వేదజా ఇవ బిద్దవః.

గీ.౨౯

శృమిభిస్తుద్యమానస్య కుష్ఠినః పామనస్య వా

కంఠాయనాఽగ్నితాపాభ్యాం యత్సుఖం స్త్రీషు తద్విదుః.

గీ.౩౦

యాదృశం విద్యతే సౌఖ్యం కంఠాపూయవినిర్గమే

తాదృశం స్త్రీషు విజ్ఞేయం నాఽధికం తాను విద్యతే.

గీ.౩౧

గ్రంథేస్తు వేదనా యద్వత్ స్ఫుటితస్య నివర్తనే

తద్వత్ స్త్రీష్వపి విజ్ఞేయం న సౌఖ్యం పరమార్థతః.

గీ.౩౨

వర్షేమూత్రవిసర్గాత్తు సుఖం భవతి యాదృశమ్

తాదృశం స్త్రీషు విజ్ఞేయం నాఽధికం తాను విద్యతే.

గీ.౩౩

స చాఽణుమాత్రమప్యేవం సుఖమన్తి వీచారతః

- తథా దేవోత్సవాదీనాం సేవా తాసాం నిషిధ్యతే. ౫౩౪
- స హి స్వతస్త్వతో యోషిజ్జతు గచ్ఛేత్ స్థలాన్తరమ్
స హి నిర్మిమతే వృద్ధా లీలయా దేవమందిరాత్. ౫౩౫
- కాముకానాం విలాసార్థం తస్మాద్యుక్తతరో భవేత్
అనుగచ్ఛేత్పితా భ్రాతా భర్తా పుత్రోఽథ వా యది. ౫౩౬
- తదా దేవగృహం యాయాన్నాన్యథా జాతు కామివీ
ధ్యాయతో విషయాన్ పుంసస్సంగస్తేషూపజాయతే
సంగత్సంజాయతే కామః కామాతోఽగ్రోఽభిజాయతే
క్రోధాద్భవతి సమ్మోహస్సమ్మోహఃస్మృతివిభ్రమః. ౫౩౭
- స్మృతిభ్రంశాద్బుద్ధినాశో బుద్ధినాశాత్ప్రణశ్యతి
ఋణవాన్ద్రియగ్రామో విద్వాంసమపి కర్షతి. ౫౩౮
- తస్మాత్ స్త్రీయా భవేద్విద్వాన్నాతిసక్తః కథం చన
తస్మాత్ స్త్రీషు స కర్తవ్యః ప్రసంగో దేవతాగృహే. ౫౩౯
- తత్తైవ పరదారేభ్యో మనః ప్రహిణుయాన్న చ
పరదారా స గస్తవ్యా నరైర్బుద్ధిమభీపుభిః. ౫౪౦
- స హేదృశమనాయుష్యం లోకే కిం చన విద్యతే
యాదృశం పురుషస్యేహ పరదారనిషేవనమ్. ౫౪౧
- తాదృశం విద్యతే కించి దనాయుష్యం నృణామిహ
యావంతో రోమకూపాః స్యుః స్త్రీణాం గాత్రేషు నిర్మితాః. ౫౪౨
- తావద్వర్ష సహస్రాణి నరకం పర్యుపాసతే
అతిసంగం త్యజేత్తస్మాద్యోషితాం దేవమన్తిరే. ౫౪౩

యైరసభ్యః పదైరథః పదేనైకేన వా తథా

గమ్యతే కథనం తాదృగ్క్షీలం పరివర్జయేత్. ౧౪౧
అశ్లీలకథనాచ్చైవ భవేదుద్వేజనం నృణామ్
భక్తానాం భగవద్గేహే భవేచ్ఛిత్తమథావిలమ్. ౧౪౨
నివర్తేత మనస్తత నివిప్తం పరమాత్మని
తస్మాదశ్లీలమాభావ్య నరః పాపపరో భవేత్. ౧౪౩
స తు చండాలతాం ప్రాప్య జాయతే జన్మనాం శతమ్

అర్తో న ప్రవిశేద్గేహం దేవస్య పరమాత్మనః. ౧౪౪
వాయుభూతే శరీరేఽస్మిన్ వాయుసంచారకర్మణి
మలవాయువిసర్గస్తు దేవగేహే విశేషతః. ౧౪౫
పాతయేత్పురుషం సత్యమపి వేదాంతపారగమ్
తస్మాదపానగర్హస్య విసర్గం నైవ చాచరేత్. ౧౪౬
అథ వాయునిరోధే తు వ్యాధికోపో భవిష్యతి
తస్మాద్వాయువిసర్గం తు కుర్యాద్దేవాఽవిచారయన్. ౧౪౭
ఇతి దేవగృహం గత్తుం వ్యాధితో నైవ చాహృతి
తథా కుష్ఠీ విశేషేణ పాపరోగార్దితాస్సమే. ౧౪౮
ఉద్వీక్షితుం చ దేవేశం మద్ధిరే మధుసూదనమ్
లర్చితుం సేవితుం చాపి దాతుం ద్రవ్యచయం తథా. ౧౪౯
నాహృన్తి యస్మాత్తత్సక్తం పాపం సాంక్రామికం భవేత్
యద్యన్యథా భవేత్సద్యస్స పాపీ సంప్రజాయతే. ౧౫౦
జన్మాని నవ పంచాఽపి జాయతే మలభుక్ తృమిః

యదా విశేద్గృహం విష్ణోస్సేవార్థం మధువిద్విషః. ౧౫౧

కృత్వాపవీతవత్సమ్యగుత్తరీయం మనోహరమ్
సేవేత దేవదేవశముపవీతః సదా శుచిః.

గీ.గీ.౬

శంకుకేనాఽవృతాంగస్త్రు స గచ్ఛేద్ధరిమందిరమ్
నైవాఽభివాదనం కుర్యాన్నాభివాద్య స్స ఉచ్చతే.

గీ.గీ.౭

ఉష్ణీషీ స చ సేవేత నైవ పాణౌ ధృతాఽయుధః
వస్త్రేణాచ్ఛాద్య దేహాస్తు కమ్మలేనేతరేణ. వా

గీ.గీ.౮

యో గచ్ఛేద్వైష్ణవం ధామ యో వాఽపి ప్రణమేద్ధరిమ్
శ్విత్రీ సంజాయతే మూఢో నవజన్మాని పంచ చ.

గీ.గీ.౯

క్షమాదిభిర్వా సంవీతో యో నరః ప్రణమేద్ధరిమ్
చండాలయోనితాం యాతీ నవ జన్మాని పంచ చ.

గీ.౬౦

స జాతు త్వమితిబ్రూమాదాపన్నోపి మహత్తరమ్
త్వంకారో వా వధో వేతి విద్యత్సు స నిశిష్యతే.

గీ.౬౧

పరనిందా పరస్మైవ పుంసో నిందా భవిష్యతి
పరనిందా చ శాస్త్రస్య పరస్య తు వినిందనమ్.

గీ.౬౨

పరనిందా భవేత్కోఽభాత్కోఽభాత్సద్వ్యో విసశ్యతి
నిందయా వై పరేషాం తు నిన్దితాస్తే పునస్స్మృతాః.
తస్మాన్నిందాం పరేషాం తు దేవాఽగ్రే పరివర్జయేత్

గీ.౬౩

తథా పరస్తుతిం చైవ విధినా సంత్యజేన్నరః.

గీ.౬౪

పరః పరాత్మా పురుషః పురాణః ప్రోచ్యతే తు యః
తదగ్రేఽన్యస్య దేవస్య స స్తుతిం స్తావయేన్నరః.

గీ.౬౫

యస్తు సర్వేశ్వరాదన్యమధికం తస్య చాఽగ్రతః

పూజయేద్యది మన్యేత పూజాహం వా స నశ్యతి. ౧౬౬

సర్వం జగచ్చ తస్యైవ స్వరూపం వరమాత్మనః
తథాపి తత్తద్రూపేణ తారతమ్యజాపా పునః. ౧౬౭

పూజ్యతే భగవాన్ భక్తైస్తత్ర శాస్త్రోదితా గతిః
తస్మాద్దేవేశ్వరాదన్యద్యత్కించిత్యాణు జంగమమ్. ౧౬౮

పూజాహం విద్యతే వస్తు తద్దామని విశేషతః
తస్మాత్సూజాం స్తుతిం చాన్యమితరేమామసంశయమ్. ౧౬౯

త్యజేద్దేవగృహే యస్తు సుఖం మన్యేత జీవితమ్

శక్తౌ సత్యాం విశేషేణ యస్తు లోభాదినా నరః. ౧౭౦

గాఙ్గైరర్చయతే విష్ణుముపచారైరుదీరితైః
న తస్య విద్యతే పుణ్యం న తూచ్ఛాస్త్రం వ్రవర్తతే. ౧౭౧

యావతా కీర్త్యతేశాస్త్రై ఫలమాధ్యదరిద్రయోః
తత్తచ్ఛక్త్యర్పితైరేవ యథాహం చ ధనాదికైః. ౧౭౨

యథా తువ్యతిదేవేశో ముక్తాహరేణ భూభుజామ్
తథైవ తుశసేదామ్నా దుర్విధన్యాపి తువ్యతి. ౧౭౩

తస్మాత్కుర్వీత యత్నేన శక్తిలోభం న జాతు చిత్
అన్యథా యది కుర్వాణః ఫలం నైవ వ్రవద్యతే. ౧౭౪

ప్రేత్య మార్జారతాం ప్రాప్య జాయతే జన్మపంచకమ్
విషం ప్రాశ్నాతి సమూఢో యస్స్వస్మై పచతే నరః. ౧౭౫

యోఽద్యాసన్నం కిణం వాపి యద్విష్ణోరనివేదితమ్
స భవేద్భ్రహ్మహా భూయః స భుంక్తే పూయశోఽఽకిరమ్. ౧౭౬

యత్పిబేచ్చ యదక్షీయాత్ యచ్చ జిఘ్రేచ్చ ధారయేత్

అనులింపేచ్చ యత్తత్తన్ని వేద్యాఽగ్రే మధుద్విషే. ౧౭౭
 తన్ని వేదితశేషం తు భుంజీయాద్వోపయోజయేత్
 విష్ణోనికవేదితం యస్తు న భుంక్తే మనుజాధమః. ౧౭౮
 కల్పకోటిశతేనాపి నిష్కృతినాస్య విద్యతే
 నివేదితం తు యద్విష్ణోభక్తేభ్యస్తస్య దాపనాత్. ౧౭౯
 ప్రీయతే భగవాన్ దేవస్తత్పరస్తు భవేన్నరః
 నివేదితం యది బ్రూయాదుచ్ఛిష్టమితి మన్దధీః ౧౮౦
 న తు దుర్గతిమాసాద్య విస్తతే యమయాతనాః

విభూతిం సముపాశ్రిత్య యస్యానస్తస్య శాశ్వతమ్. ౧౮౧
 సమృద్ధా ధరణీ సేయం సశైలవనకాననా
 యా చ భూయాంసి లోకేఽస్మిన్నుత్పాదయతి సస్తతమ్. ౧౮౨
 ఓషధీనిఖలాస్తద్వత్సప్నాణి చ ఫలాని చ
 తస్యాస్యస్యహేతౌర్వై యతేత విధినా నరః. ౧౮౩
 యస్తు నాఽర్పయతే విష్ణోస్తత్తత్కాలోద్భవాని తు
 సస్యాని చౌషధీస్తద్వత్ఫలాని కుసుమాని చ. ౧౮౪
 సంభృతాని యథాశక్తిం న భవేద్భ్రహ్మహా నరః
 నవాని కాలే జాతాని సస్యాదీని విశేషతః. ౧౮౫
 ధ్యాయన్తి దేవదేవేశమభిగన్తుం యతస్తి చ
 కదంబాయన్తో యే మూఢాస్తేషామభ్యర్ఘనం పరమ్. ౧౮౬
 ఔదాసీన్యేన తిష్ఠన్తి స్వయం వాపుష్పపయుంజతే
 తేయాన్తి నరకాన్ ఘోరాన్ కృతఘ్నా యాన్తి యాన్ బహూన్.
 శవస్త్యవధయస్సర్వాస్తస్మాద్భక్త్యా విశేషతః

నవం సస్యం ఫలం పుష్పం దధి క్షీరం ఘృతం మధు. ౧౮౮

యదహామర్పణే సర్వమగ్రే తస్మై సమర్పయేత్
లోభాన్తోహదధాజ్ఞానాద్య ఉచ్ఛిష్టం నివేదయేత్. ౧౮౯

దేవేశాయ విశేషేణ స భవేత్పాతకీ నరః
ఉచ్ఛిష్టమస్య దేవస్య యో దేవాయ నివేదయేత్. ౧౯౦

సోఽపి చండాలతాం ప్రాప్య నశ్యేదేవ న సంశయః
నివేదితం తు దేవస్య య ఉచ్ఛిష్టేన యోజయేత్. ౧౯౧

దేవానామితరేషాం వా మనుష్యాణామథాపి వా
స పాపీ జస్తసాహస్రం శ్వాసయోనిషు జాయతే ౧౯౨

న హి దేవగృహం గత్వా పృష్ఠీ కృత్యాసనం చరేత్
దేవాభిముఖ ఏవ స్యాద్భక్తస్సర్వాత్తనా నరః. ౧౯౩

న పృష్ఠం దశకయేజ్ఞాతు దేవాగ్రే హితచింతకః
పార్శ్వతస్తు చరన్నేవ నివర్తేతాఽలయం ప్రతి. ౧౯౪

నైవాఽన్యం ప్రణమేజ్ఞాతు ప్రవిశ్య హరిమద్విరమ్
స హి సర్వేశ్వరిశ్చేషీ యస్తత్రాఽస్తే రమాధవః ౧౯౫

పూజార్హశ్చ ప్రణామాహాః పూజాహస్తత్ర నేతరః
యస్తథా ప్రణమేన్ముఢస్స యాతి నరకాఽయితమ్. ౧౯౬

చండాలయోనిమాసాద్య భజతే యాతనా ముహుః

యస్తు దేవగృహం ప్రాప్తా వైష్ణవా భగవత్ప్రియా. ౧౯౭

అచార్యమృత్విజశ్చాఽథ పూజకాః పరిచారకాన్
నాఽర్చయేన్నానమాస్థాయ స వినశ్యతి సాఽన్వయః. ౧౯౮

యదిష్టం యాజకేభ్యస్సాన్యత్పూరణాయైవ తస్య తు
భక్తాః పరిచరేయ్యశ్చ విశేషాద్దామివాసిసః.

౫౯౯

అన్యథా చేన్మహాదోషస్సర్వేషాం చ విషదృవేత్

ఆత్మానం యో విశేషేణ స్త్రాప్యహంకారభావితః.

౬౦౦

అనాదృత్య గురూన్ దైవమసబద్ధం చ సంవదేత్
అవలిప్తో న జానాతి దోషమాత్మని సంకతమ్.

౬౦౧

కులవిద్యాతపస్సమ్మత్ప్రముఖైర్గర్వితో నరః

న సుఖం న చ సాభాగ్యం యేనాత్మా నూయతే స్వయమ్.

తస్మాదాత్మస్తుతిం కృత్వా నరః పతతి నిశ్చయమ్

తతో జన్మశతం ప్రాప్య మృగయోనా విశేషశః.

౬౦౩

జాయతే మ్రియతేఽభీష్టం తస్య సావం మహద్భవేత్

యస్తు దేవగృహం గత్వా వాంఛత్యపచితిం జనః.

౬౦౪

స తు తిత్తిరితాం యాతి నవజన్మాని పంచ చ

దేవేశస్య తు సేవార్థం వర్ణానామానుపూర్వ్యశః.

౬౦౫

అధికారః సమాఖ్యాతస్తత్క్రమం న విమానయేత్

విశన్తి గర్భగేహే తు యే వైఖానససూత్రిణః.

౬౦౬

గర్భాగారే ప్రవేష్టవ్యో న హ్యవైఖానసః క్వచిత్

అన్తరాలే తథా యేషాం స్థానం తత్తు ప్రవక్ష్యతే.

౬౦౭

అన్యే ద్విజాశ్చ తిష్ఠన్తి యథా స్వాదాశ్రమశ్రమః

తే ద్విజాస్తత్ స్త్రియశ్చఽపి సేవన్తే తత్ర సంకతాః.

౬౦౮

క్షత్రజాతాః విశేషేణ స్థిత్యా చైవాఽర్థమండపే

దేవేశమభిశేవన్తే తదీయా యాశ్చ యోషితః.

౬౦౯

సంగతాశ్శుద్ధజాతాశ్శుద్ధప్రతిలోమభవాశ్శయే
మహామండపమాస్థాయ సేవస్తే పురుషోత్తమమ్. ౬౧౦

అనులోమభవశ్చైవ యే చాన్యే మ్లేచ్ఛజాతయః
గోపురాద్భాహ్యతః స్థిత్యా సేవస్తే మద్విరం హరేః. ౬౧౧

తారతమ్యమిదం జ్ఞత్వా సేవేతి తతం హరిమ్

దేవతానిస్తనం కుర్యాద్యస్య పాపే న ముచ్యతే. ౬౧౨

అన్యదేవసమం యస్తు మన్యతే పురుషోత్తమమ్
చండాలయోనితామేతి నవ జన్మానిశంఛ చ. ౬౧౩

అపహ్నుత్య పునర్దేవాంస్తద్భ్రావ్యాదిహరేత్తు యః
స భవేద్దేవహః సత్యం జాయతే శ్వాదియోనిషు, ౬౧౪

తిరస్కృత్య తథా దేవాన్ భగవచ్చాస్త్రమేవ చ
కర్మాణి స్వేచ్ఛయా కుర్యాత్సోఽపి స్యాద్దేవహః సరః. ౬౧౫

కథాయాం కథ్యమానాయాం దేవస్య మధువిద్విషః
అనాదృత్య చ యే యాన్తి తే సరాః పాపకారిణః. ౬౧౬

తోయహీనేఽతిశ్రాదే చ వనే వై శూన్యవృక్షతామ్
జాయస్తే న క్ష జన్మాని తతశ్చండాలతాం యయుః. ౬౧౭

దేవేషు గోషు విశ్రేషు దేవాగారేషు చైవ హి
వహేన్నైవాఽధిపత్యం యన్నాసావృద్ధిమవాహ్నుయాత్. ౬౧౮

దోషాశ్చ బహులాస్తస్మిన్నాఽధిపత్యే స్మృతా బుధైః
కామతోఽకామతశ్చాపి సర్వం తస్య విచేష్టితమ్. ౬౧౯

పాపాయైవ భవేత్తస్మాద్భూతికామస్తు తం త్యజేత్
సేవార్థినాం సకాశాత్తు బలాత్కారేణ యః ప్రభుః. ౬౨౦

గృహీయాత్తు కరం సద్యః పతేత్స సహ లేన చ
దేవస్య సన్నిధౌ భక్తైర్భక్త్యా యత్తు సమర్ప్యతే. ౬౦౧

పత్రం ఫలం వా మూలం వా స్వర్ణం వాసాంసి చేతరత్
దాయాద్యమర్చకానాం తు యో మోహదపనిహ్నుతే. ౬౦౨

స్వయం వాఽపుష్పకయంజిత స పాపీ నరకం వ్రజేత్
విశ్రాణయన్తి హరయే యద్భక్తా భక్తిభావితాః. ౬౦౩

తన్నామ్నా పూజకానేవ జానన్తి ఫలభాగినః
స్థిరజంగమయోః పూజా యతస్సమ్పదితా భవేత్. ౬౦౪

తస్మాద్భగవతో నామ్నా దత్తం యద్దేవమన్దిరే
విహాయాభరణాదీని వాసాంస్యస్యత్పరిచ్ఛదమ్. ౬౦౫

దేవాఽలంకారయోగ్యాని మూల్యవన్తి విశేషతః
లర్చకా ఏవ గృహీత్యాః ప్రతిబద్ధీత నేతరః. ౬౦౬

యస్తస్వధీకారగర్వో దేవాగారముపాశ్రితః
లకాలే సేవితం చేచ్ఛేత్సోఽపి యాస్యతి దుర్గతిమ్. ౬౦౭

అథ వా సేవితం చేచ్ఛేత్కారణేనాఽపి కేవ చిత్
ఉక్తేషేవ తు కాలేషు సేవేత మతిమాన్సురః. ౬౦౮

అన్త్యార్చనావసానే యత్ కవాటో బధ్యతే తతః
పునరుద్ఘాటనం యావత్ప్రత్యూషే చ భవిష్యతి. ౬౦౯

తావన్నైవ హరిం సేవేదకాలస్స విశేషతః
ప్రత్యూషాద్యస్త్యకాలాస్తపూజనేఽపి తు మన్త్యతః. ౬౧౦

తత్తత్కాలే కవాటస్య బద్ధనే విహితేఽపి చ
న తదా తావత హనిరవభుద్ధేఽప్యమన్త్యకమ్. ౬౧౧

శ్రీ వైఖానసభగవద్భాష్యే, భార్యవే

అథాఽర్చనాహుకాశేపి భక్తానాం సేవనాయ తు
అకాలా బహువః ప్రోక్షాస్తథా యవనికోదితా. ౬౩౨

తస్మాదకాలసేవాం తు విధినా పరిపర్జయేత్
విషయాక్రాంతచిత్తానాం విష్ణ్వర్చనమకుర్వతామ్. ౬౩౩

కర్మభూమా నృణాం జన్మ కర్మాఽపి విఫలం ధ్రువమ్
యో గురౌ మానుషం భావం శిలాభావం చ దైవతే. ౬౩౪

మస్త్రేషు జీవికాభావం హింసాభావం ముఖేషు చ
పూజకేషు చ పూజాయాం సీరసం భావమేతి సః. ౬౩౫

సర్వథా నిద్దితవ్యో హి జీవితం తస్య నిష్ఫలమ్

—॥ తమూమస్త్రః ॥—

అథ వక్ష్యే విశేషేణ తమూమస్త్ర విధిం పరమ్. ౬౩౬

అపచారేషు సర్వేషు యం జప్త్వా ముచ్యతే సరః
అపరాధః కృతో యేన జానతా స్వవశేన సః. ౬౩౭

తమూమస్త్రసహస్రస్య జాపేనాఽపి న ముచ్యతే
తమూమస్త్రస్త్వశేషాఘర్షంసనతమ ఉచ్యతే. ౬౩౮

“నారాయణ నమస్తేఽస్తు నమో భక్తపరాయణ
నమో నమో నమస్తేఽస్తు నమస్తేఽస్తు నమో నమః. ౬౩౯

అజ్ఞానాదర్థలోభాద్వా రాగాద్వేషాత్ప్రమాదతః
అపరాధః కృతో యస్తం తమస్త్వ పురుషోత్తమ. ౬౪౦

సంధ్యయోశ్చ దివా రాత్రౌ జాగ్రత్స్వప్నశుషుప్తిషు
అపరాధః కృతో యస్తం తమస్త్వ పురుషోత్తమ. ౬౪౧

కాయేన మనసా వాచా సర్వైర్వ్యాపి సముచ్చితైః
అపరాధః కృతో యస్తం తమస్త్వ పురుషోత్తమ. ౬౪౨

- తిష్ఠతా వ్రజతా చైవ శయ్యాసనగతేన చ
అపరాధః కృతో యస్తం క్షమస్వ పురుషోత్తమ, ౬౪౩
- సాన్యతా జపతా వాపి యజతా జహ్వతా మయా
అపరాధః కృతో యస్తం క్షమస్వ పురుషోత్తమ. ౬౪౪
- భుజతా ధ్యాయతా నూసం విషయానుపసేవతా
అపరాధః కృతా యే తాః క్షమస్వ పురుషోత్తమ. ౬౪౫
- మయా వా మజ్జనైర్వాపి మమ బన్ధుభిరేవ వా
అపరాధః కృతో యస్తం క్షమస్వ పురుషోత్తమ. ౬౪౬
- రాజ్ఞా వా తదమాత్మైర్వా రాజభృత్యైరథాపి వా
అపరాధః కృతో యస్తం క్షమస్వ పురుషోత్తమ, ౬౪౭
- ఆచార్యేణాఽర్చకేనాపి భక్తైర్వా పరిచారకైః
అపరాధః కృతో యస్తం క్షమస్వ పురుషోత్తమ. ౬౪౮
- గాయత్రైర్నర్తకైర్వాఽథ వాదిత్రాణాం చ వాదకైః
అపరాధః కృతో యస్తం క్షమస్వ పురుషోత్తమ. ౬౪౯
- బ్రహ్మవాదివిసర్గాంతం క్రియాసు విధిపూర్వకమ్
అమర్త్యమర్చనే దోషం క్షమస్వ పురుషోత్తమ, ౬౫౦
- ఉద్ధానాచ్ఛయనాన్తస్తు క్రియాసు వివిధాసు చ
శ్రద్ధాలోపకృతం దోషం క్షమస్వ పురుషోత్తమ. ౬౫౧
- కశ్యకోఽత్యర్చితం దేవం త్వాయినాద్యస్తమవ్యయమ్
తస్మాదజ్ఞానచరితం క్షమస్వ పురుషోత్తమ ౬౫౨
- ప్రార్థయే దేవదేవం త్వం ప్రసీద భగవన్మయి
ప్రసీదాశు రమా మహ్యం తవ వక్ష్యామి హలయా. ౬౫౩

ఈశానా జగతో దేవీ మాతా నిత్యానపాయినీ
ప్రసీదస్తు సురాః సర్వే ప్రసాదాద్యుపయోర్మయి ౬౫౬
స్వస్త్వస్తు కృపయాఽస్మాకం యుపయోః సుప్రసన్నయోః
ఉపచారాపదేశేన కృతానహరహర్మయా. ౬౫౭

అపచారానిమాన్ త్వర్వాన్ తమస్వ పురుషోత్తమ
ఇతి విజ్ఞాపయేద్భూయో భక్తిసాధ్యసభావితః. ౬౫౮
తదర్థనాత్పరం ప్రీతః ప్రసీదతి ఖగధ్వజః
తూమామంత్రమిమం దేయాన్న చాఽశుశ్రూష వే క్వచిత్. ౬౫౯

గుహ్యద్గుహ్యతమో గోప్యస్సర్వదా గురుభిః సదా

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సహితాయాం
ప్రక్షిణ్ణాఽధికారే షట్చింశోఽధ్యాయః.

అథ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః.

— త్రియుగధర్మ ప్రపంచః. —

అథ వక్ష్యే లఘూక్తేన యుగధర్మాంస్తతః పరమ్
కృతం త్రేతా ద్వాపరశ్చ కలిశ్చేతి చతుర్యుగమ్. ౧
కృతమేవ చ కర్తవ్యం తస్మిన్ కాలే యదీప్సితమ్
స తత్ర ధర్మాః సీదన్తి స చ క్షీయన్తి వై ప్రజాః. ౨
తతః కృతయుగం ప్రోక్తమన్వరేన గుణేన వై
స తస్మిన్ యుగసంసర్గే వ్యవాయో నేన్ద్రియక్షయః. ౩
నాఽనూయా నాఽపి రుదితం న దర్శి స చ పైశునమ్

- న విగ్రహాః న విద్యేషో న మిథ్యా నాఽపి వంచనమ్. ౪
- న భయం న చ సంతాపో న లోభో న చ మానితా
తదా జ్యోతిః పరం బ్రహ్మ వైఖానసమనామయమ్. ౫
- యా గతి ర్యోగినామేకా హ్యపునర్భవకాంక్షీణామ్
విష్ణుస్సర్వాత్మకో దేవః శుక్లో నారాయణః స్మృతః. ౬
- అస్తర్యామిణి తస్మిన్స్తు సర్వలోకమయే హరా
స్వయం శుక్లత్వమాపన్నే సర్వమచ్ఛం భవిష్యతి. ౭
- బ్రాహ్మణః క్షత్రియా వైశ్యాశ్చూద్రాశ్చ భగవత్పరా
స్వకర్మనిరతాస్సర్వే భవన్తి మనుజాః కృతే. ౮
- సమాశ్రయం సమాచారం సత్యభూతం తపోరతమ్
విజ్ఞానభరితం సర్వం జగద్భవతి సత్తతమ్. ౯
- ఏకవేదసమాయుక్తా ఏకధర్మవిధిక్రియాః
శృగధర్మార్హస్త్వేకవేదా ధర్మమేకమనువ్రతాః. ౧౦
- చతురాశ్రమయుక్తేన కర్మణా కాలయోగినా
అకామఫలసంయోగాః ప్రాప్నువన్తి పరాం గతిమ్. ౧౧
- కృతే యుగే చతుష్పాదశ్చాతుర్వర్ణ్యస్య శాశ్వతః
ఏతత్కృతయుగం నామ త్రైగుణ్యగుణవర్జితమ్. ౧౨
- తత స్త్రీతాయుగం నామ యత్ర ధర్మస్త్రిపాద్యవేత్
రక్తతాం తు సమశ్యేతి హరిర్నారాయణః ప్రభుః. ౧౩
- సత్యప్రవృత్తాశ్చ సరాః దాసధర్మపరాయణాః
యజస్తే వివిధైర్యజ్ఞైర్నారాయణమనామయమ్. ౧౪
- బ్రాహ్మణాద్యాస్సవిధర్మేషు ప్రపర్తస్తే నిరస్తరమ్

- యతో ధర్మపదే వృద్ధా ద్వాపరం ప్రతిపేదరే. ౧౫
- యుగం సంశీనధర్మత్వాద్ద్వాపరం పరిచక్షుతే
విష్ణుః పీతత్వమభ్యేతి వేదశ్చాపి విభజ్యతే. ౧౬
- ద్విపాదభవతి వై ధర్మో ద్వాపరే సముపస్థితే
ద్వివేదాత్పైకవేదాశ్చ నిర్వేదాశ్చ తథా పరే. ౧౭
- విభిన్నశాస్త్రనిష్ఠాశ్చ భవంతి వివిధక్రియాః
ప్రజా దానపరా భూత్వా దానం శంసంతి సస్తతమ్. ౧౮
- రాజసం భావమాశ్రిత్య రాజసీ భవతి ప్రజా
సత్త్వాత్ప్రిచ్ఛవమూనానాం వ్యాధయో భృశదారుణాః. ౧౯
- అత్యాహితాని చాన్యాని భవిష్యంత్యధరోత్తరమ్
కాలస్య హ్రస్వతాయోగాశ్చతుర్థం స్యాద్భుగం కలిః. ౨౦
- ప్రత్యక్షయాపభృద్గో న కలా దృశ్యతే యతః
కృతాదిష్వివ తేనైవ త్రియుగః కలిరుచ్యతే. ౨౧
- పదేనైకేన వై ధర్మః ప్రవర్తతే యో యుగే
తస్మిన్స్తు సమనుప్రాప్తే న ధర్మస్సంప్రవర్తతే. ౨౨
- తామసం యుగమాసాద్య హరిః కృష్ణత్వమేతి చ
యః కశ్చిదత్ర ధర్మాత్తా క్రియాయోగరతో భవేత్. ౨౩
- నరం ధర్మపరం దృష్ట్వా సర్వేనసూయాం ప్రకుర్వతే
వర్ణాశ్రమాశ్రితాచారాః ప్రణశ్యంతి స సంశయః. ౨౪
- ప్రతాచారాః ప్రణశ్యంతి భ్యానయజ్ఞదయస్తథా
ఉపద్రవా జనిష్యంతి హ్యధర్మస్య ప్రవర్తనాత్. ౨౫
- అసూయానిరతాస్సర్వే దంభాచారపరాయణాః

- ప్రజాశ్చల్పాయుషస్సర్వే భవిష్యన్తి కతా యుగే. ౨౬
- సర్వే ధర్మాః ప్రణశ్యన్తి కృష్ణే కృష్ణత్వమాగతే
యస్మాత్కలిర్మహాఘోరస్సర్వపాపస్య సాధకః. ౨౭
- బ్రాహ్మణాః శ్రుతియా వైశ్యాశ్శూద్రా ధర్మపరాజ్ఞుభాః
ఘోరే కలియుగే ప్రాప్తే ద్విజా వేదపరాజ్ఞుభాః. ౨౮
- వ్యాజధర్మపరాస్సర్వే వృథాహంకార దూషితాః
సర్వమాఙ్గీ వ్యతే నిత్యం నరైః పండితమానిభిః. ౨౯
- అహమేవాధిక ఇతి సర్వో వివదతే జనః
అధర్మలోలుపాస్సర్వే తథా చైవ ద్విజాతయః. ౩౦
- అత స్త్వల్పాయుషస్సర్వే భవిష్యన్తి కతా యుగే
అల్పాయుష్ట్యాన్మనుష్యాణాం స విద్యాగ్రహణం భవేత్. ౩౧
- విద్యాగ్రహణశూన్యత్వాదధర్మస్సంప్రవర్తతే
ప్ర్యుత్క్రమేణ ప్రజాస్సర్వా మ్రియంతే పాపతత్పరాః. ౩౨
- బ్రాహ్మణాద్యాస్తథా వర్ణాస్సంకీర్త్యస్తే పరస్పరమ్
కాసుక్రోధపరా మూఢా వృథాహంకారపూరితాః. ౩౩
- బద్ధవైరా భవిష్యన్తి పరస్పరవిధేషుః
జనాస్సర్వే దయాహీనా దాక్షిణ్యపరివర్జితాః. ౩౪
- శూద్రతుల్యాభిభవిష్యన్తి తపస్సత్యవివర్జితాః
ఉత్తమా నీచతాం యాన్తి నీచాశ్చీతమతాం తథా. ౩౫
- రాజానో ద్రవ్యనిరతా లోభమోహపరాయణాః
ధర్మకంచుకనంవీతా ధర్మవిధ్వంసకారిణాః. ౩౬
- యో యోఽశ్వరథనాగాభ్యస్స స రాజా భవిష్యతి

- కింకరాశ్చ భవిష్యన్తి శూద్రాణాం చ ద్విజాతయః. 32
- ష్టేచ్ఛాశ్చ యవనాద్యాశ్చ పాలయన్తి వసుంధరామ్
అనావృష్టిభయాత్ప్రాయో గగనాదత్తచక్షుషః. 33
- భవిష్యన్తి సరాస్సర్వే సదా తుద్యయకాతరాః
కలా సరా భవిష్యన్తి స్వల్పభాగ్యా బహువ్రజాః. 34
- పతివాక్యమనాదృత్య సదాన్యగృహతత్పరాః
దుశ్శీలా దుష్టశీలేషు కరిష్యన్తి స్పృహం ప్రీయః. 35
- పరుషాన్సృతభాషిణ్యో దేహసంస్కార వర్జితాః
వాచాలాశ్చ భవిష్యన్తి కలా ప్రాప్తే సదా ప్రీయః. 36
- సగరేషు చ గ్రామేషు ప్రాకారాట్పాదికాః జనాః
చోరాదిభయభీతాశ్చ కాష్ఠయన్త్రాణి కుర్వతే. 37
- దుర్భిక్షకరపీడాభిరతీవోపద్రుతా జనాః
గోధూమాన్నయవాన్నాఢ్యాన్ దేశాన్ ప్రాప్స్యన్తి దుఃఖితాః.
- స్వకార్యసిద్ధిపర్యంతం స్నిహ్యన్త్యన్యేషు మానవాః
భిక్షవశ్చాపి మిత్రాదిన్నేహసంబంధయన్తి తాః. 38
- అన్నోపాధినిమిత్తేన శిష్యాన్ గృహ్లాన్తి సర్వతః
ఉభాభ్యామపి హస్తాభ్యాం శిరఃకంఠాయనం ప్రీయః. 39
- కుర్వన్త్యో భర్తృముఖ్యానామాజ్ఞాం భేత్స్యన్త్యనాదృతాః
పాపండాలాపనిరతాః పాపండిజనసంగినః. 40
- భవిష్యన్తి యదా విప్రాస్తదా వృద్ధిమియాత్కులిః
అల్పదకాస్తథా మేఘా అల్పనస్యా వసుంధరా. 41
- అల్పక్షీరాస్తథా గావః క్షీరాత్సర్పిర్న జాయతే

- ఏకపర్ణా భవిష్యన్తి పర్ణాశ్చత్వార ఏవ చ. ౪౮
- నాఽస్తి పర్ణాస్తరం తత్ర లయం యాస్యన్తి మానవాః
నస్తస్మిద స్త్యసస్తశ్చ విలసన్తి సమస్తతః. ౪౯
- మైత్రీ పరజనే భూయాద్వైరం చ స్వజనే భవేత్
పుత్రాః పితృషు జీవత్సు మ్రియన్తే చ తదగ్రతః. ౫౦
- కలౌ కాకిణికేఽవ్యధే విగ్రహ్యా త్యక్తసౌహృదాః
త్యక్త్యన్తి హి ప్రియాన్ ప్రాణాన్ హనిష్యన్తి స్వబాంధవాన్.
పాపండ్రప్రచురే ధర్మే దన్యుప్రాయేషు రాజసు
చౌర్యాన్యతవృథాహింసానానావృత్తిషు వై నృషు. ౫౧
- శూద్రప్రాయేషు వర్ణేషు ఛాగ్రప్రాయేషు గోషు చ
కరిష్యన్తి తథా శూద్రాః ప్రవ్రజ్యాలింగినోఽధమాః. ౫౩
- కామాయపరిసీతాశ్చ జటెలా భస్మధూసరాః
అశౌచావక్రమతయః పరపాకాన్మజీవినః. ౫౪
- దేవద్విజనివాసేషు పూజామిచ్ఛన్తి పాపినః
భవిష్యన్తి దురాత్మానః శూద్రాః ప్రవ్రజితాస్తథా. ౫౫
- ఉక్తోఽచ జీవినస్తత్ర మహాపావరతాస్తథా
భవిష్యన్త్యథ పాపండాః కాపాలా భిక్షునోఽధమాః. ౫౬
- ధర్మవిధ్వంసశీలానాం ద్విజసాం రాజవల్లభాః
శూద్రా ధర్మాన్ ప్రపశ్యన్తి ప్రవ్రజ్యాలింగినోఽధమాః. ౫౭
- గీతవాద్యపరా విప్రా వేదవాదపరాఙ్ముఖాః
భవిష్యన్తి కలౌ వ్రాత్రే శూద్రమార్గప్రవర్తినః. ౫౮
- హర్తారో న చ దాతారో భవిష్యన్తి కలౌ యుగే

- విశ్వాసహీనాః పిశునా వేదదేవద్విజాతిషు. ౧౯
- అసంస్కృతోక్తివక్తారో నాగద్వేషపరాస్తథా
పరమానుశ్చితేషాం స్యాత్తదా వహ్నిణి షోడశ ౬౦
- పంచమే వాఽధఃపథే వా వహ్నే కన్యా ప్రసూయతే
సప్తకవర్షావ్వవహ్నిశ్చ ప్రసూయన్తే తథా నరాః. ౬౧
- స్వకర్తత్యాగినస్సర్వే కృతఘ్నా భిన్నవృత్తయః
యాచకాః పిశునాశ్చైవ భవిష్యన్తి కలౌ యుగే. ౬౨
- పరావమాననిరతా ఆత్మస్తుతిపరాయణాః
పరస్వహరణోపాయచిస్తకా స్సర్వదా నరాః. ౬౩
- నిన్దాం కుర్వన్తి సతతం పితృమాతృకులేషు తు
వదన్తి వాచా ధర్మాంశ్చ చేతిసా పాపలోలుషాః. ౬౪
- ఛాదయన్తి ప్రయత్నేన స్వదోషం పాపకర్తజమ్
అపాపే దుష్కృతం సమ్యగ్వివృణ్వన్తి నరాధమాః. ౬౫
- ధర్మమార్గప్రవక్తారం తిరస్కుర్వన్తి పాపినః
భవిష్యన్తి కలౌ ప్రాప్తే రాజానో ఘోషభూతయః. ౬౬
- ద్విజాశ్చ క్షత్రియా వైశ్యాః శూద్రాశ్చాన్యాశ్చ జాతయః
అత్యస్తకామినస్సర్వే సంకీర్త్యన్తే పరస్పరమ్ ౬౭
- న శిష్యో న గురుః కశ్చిన్న పుత్రో న తథా పితా
న భార్యా న పతిస్త్రీతి భవితా సర్వసంకరః. ౬౮
- కలౌ చ తే భవిష్యన్తి ధనాఢ్యా ఆపి యాచకాః
రసవిక్రయిణశ్చైవ భవిష్యన్తి కలౌ యుగే. ౬౯
- సర్వపత్నిషు యచ్ఛన్తి వతయో హరలక్షణమ్

- ద్వివ్యన్తి పితరం పుత్రా గురుం శిష్యా ద్వివన్తి చ. 20
- పతిం చ వనితా ద్వేష్టి కలా ప్రాప్తే న సంశయః
లోభాభిభూతమనసస్సర్వే దుష్కర్మశాలిః. 21
- పరాన్నలోలుపా నిత్యం భవిష్యన్తి ద్విజాతయః
పరస్త్రినిరతాస్సర్వే పరద్రవ్యపరాయణాః. 22
- మర్త్యామిషేణ జీవన్తి దుహన్తశ్చప్యజాఽవికాఙ్
సరితీరేషు కుద్దాలైరోపయిష్యన్తి చౌషధీః. 23
- అత్యల్పాని ఫలాన్యాసాం భవిష్యన్తి కలా యుగే
వేశ్యాలావణ్యశీలేషు స్పృహం కుర్వన్తి యోషితః. 24
- ధర్మవిఘ్నా భవిష్యన్తి స్త్రియశ్చ పురుషేషు చ
న కన్యాం యాచతే కశ్చిన్న చ కన్యావ్రదో నరః. 25
- కన్యా వరాంశ్చ ఛందేన గ్రహీష్యన్తి పరస్పరమ్
ప్రాయశః కృపణానాం చ బద్ధానాం చ తథా ద్విజాః. 26
- సాధూనాం వివిధానాం చ విత్రాస్యపహరన్తి చ
న యత్యన్తి న హోష్యన్తి న తపస్యన్తి వై జనాః. 27
- నైవ దాస్యన్తి దానాది నాఽర్చయిష్యన్తి వా హరిమ్
న ధర్మే నివిశిష్యన్తి హేతువాదకథాశ్రయాః. 28
- అపాత్రేష్వేవ దానాని కుర్వన్తి చ తథా నరాః
క్షీరోపాధినిమిత్తేన గోషు ప్రీతిం ప్రకుర్వతే. 29
- న కుర్వన్తి తథా విప్రాః స్నానశౌచాదికాః క్రియాః
అకాలకర్మనిరతాః కూటయుక్తివిశారదాః. 30
- జీవనిన్దాపరాశ్చైవ విప్రనిన్దాపరాస్తథా

- త్యక్తపుండ్రశిఖానూత్రాశ్చరివ్యన్తి ద్విజాతయః. ౮౧
- విష్ణుభక్తిపరం స స్యాన్మనః క స్యాఽపి జాతు చిత్
దేవపూజాపరం దృష్ట్వా సర్వే పరిహసన్తి చ. ౮౨
- శాస్త్రోదితాశ్చ యే దేవాః పరివారా మధుద్విషః
తాన్ పరిత్యజ్య మోహేన నరాః కాలబలాత్కృతాః. ౮౩
- హేతువాదపరాన్ దేవాన్ కరిష్యన్త్యపరాన్తదా
నిర్మధ్నన్తి ద్విజానేప కరార్థం రాజకింకరాః. ౮౪
- నాద్రియస్తే ద్విజానస్యే కలౌ పాపసమాకులే
దానయజ్ఞజపాదీనాం విక్రీణస్తే ఫలం ద్విజాః. ౮౫
- ప్రతిగ్రహం చ కుర్వన్తే చండాలాదేరపి ద్విజాః
శూద్రస్త్రీసంగనిరతా విధవాసంగలోలుపాః. ౮౬
- రజస్స్వలానాం వోఢారో భవిష్యన్తి కలౌ యుగే
శూద్రాన్న పాపనిరతాః శూద్రప్రాయా భవన్తి చ. ౮౭
- అట్టశూలాజనపదాః శివశూలాశ్చతుష్పథాః
ప్రమదాః కేశశూలిన్యో భవిష్యన్తి కలౌ యుగే. ౮౮
- కుహకాశ్చ జనాన్తత్ర హేతువాదవిశారదాః
పాపండివో భవిష్యన్తి తిష్ఠన్త్యాశ్రమసిన్దకాః. ౮౯
- స చ ద్విజాతిశుశ్రూషాం సర్వధర్మనివర్తినీమ్
* * * *
- గృహప్రాయేష్వాశ్రమేషు యోగిప్రాయేషు బంధుషు. ౯౦
- తతశ్చాఽనుదినం ధర్మస్సత్యః శౌచం దయా క్షమా
కాలేన బలినా సర్వం సశ్యత్యాయుర్బలం స్మృతిః. ౯౧
- వీరమేవ కలౌ స్మాణాం జన్మాచారగుణోదయమ్

- దాంపత్యేభిరుచిచ్ఛేతుర్ద్యాయైవ వ్యవహారకే. ౯౨
- ధర్మన్యాయవ్యవస్థానాం కారణం బలమేవ హి
 స్త్రీత్వమేవోపభోగే స్వాద్విప్రత్యే సూత్రమేవ హి. ౯౩
- లింగమేవాశ్రమఖ్యాతావన్యాయో వృత్తికారణమ్
 అవృత్తౌ చాపి దౌర్బల్యం పాండిత్యే చాఫలం వచః. ౯౪
- స్వీకార ఏవ చోద్వాహే స్నానమేవాశుచౌ స్మృతమ్
 ఉదరంభరితా స్వాధే సత్యత్వే ధావ్యక్తమేవ హి. ౯౫
- దాత్యే కుటుంబభరణం యశోర్థే ధర్మసేవమ్
 ఇత్థం కలియుగే ప్రాప్తే ధర్మస్సర్వోపి జీర్ణతే. ౯౬
- యదా మాయాఽన్యతం తంద్రా నిద్రా హింసా విషాదనమ్
 శోకో మోహో భయం దైన్యం స కలిస్తామసః స్మృతః. ౯౭
- యదా యదా సతాం హనిరైవదికానాం ద్విజన్తనామ్
 తదా తదా కలిప్రాప్తమవబుద్ధ్యేత పండితః. ౯౮
- అవలో దుఃఖమవలోదుఃఖమవలోదుఃఖమవలో మహత్
 స్వరూపమతిభీష్య సంసారస్య నుదుర్భరమ్. ౯౯
- విష్ణుత్రపూయకలితే గర్భవాసే నిషేడనాత్
 అశుచావతిభీభత్సే దుఃఖమత్యస్తదుస్సహమ్. ౧౦౦
- దుఃఖం చ జాయమానానాం గాత్రభంగాదిషేడనే
 వాతేన ప్రేర్యమాణానాం మూర్ఛనాయాతిభీతిదమ్. ౧౦౧
- బాలకే నిర్వివేకానాం భూతదైవాత్కసంభవమ్
 యశావనే వార్ధకే చైవ మరణే చాతిదారుణే. ౧౦౨
- ఏకోత్తరం మృత్యుకతం దేహే జ్ఞేయం ప్రతిష్ఠితమ్

- తత్రైకః కాలసంజ్ఞః స్యాచ్ఛేషాస్త్యగన్తుకాః స్మృతాః. ౧౦౩
- యే చాత్రాఽగన్తుకాః ప్రోక్తాస్తే తు శామ్యన్తి భేషజైః
జవహోమప్రదానైశ్చ కాలమృత్యుర్న శామ్యతి. ౧౦౪
- వివిధా వ్యాధయశ్శస్త్రం సర్వాద్యాః ప్రాణినస్తథా
విమాణి చాఽభిచారాశ్చ మృత్యోద్ధ్వారాణి దేహినామ్. ౧౦౫
- నౌషధం న తపో దానం న మన్తాః న చ బాన్ధవాః
శక్నువన్తి నరం త్రాతుం కాలమృత్యుప్రసీదితమ్. ౧౦౬
- రసాయనతపోజప్యయోగసిద్ధైర్న హంత్యభిః
కాలమృత్యురపి ప్రాప్తో జీయతేనలసైర్నరైః. ౧౦౭
- నాఽస్తి మృత్యుసమం దుఃఖం నాఽస్తి మృత్యుసమం భయమ్
సద్భార్యం పుత్రమిత్రాణి రాజైశ్చవ్యర్థసుఖాని చ. ౧౦౮
- ఆబద్ధాని చ వైరాణి మృత్యుస్సర్వం వినాశయేత్
యద్దుఃఖం మరణే జన్తోర్న తస్యేహ సమం క్వచిత్. ౧౦౯
- మండుక ఇవ సర్పేణ గ్రస్యతే మృత్యునా జగత్
బాన్ధవైశ్చ పరిష్వక్తః ప్రియైశ్చ పరివారితః. ౧౧౦
- నిశ్శ్వసన్ దీఘఃకముష్ణం చ ముఖేన పరిశుష్యతా
చతుర్ద్వస్తేషు ఖట్వాయాః పరివృత్త్య ముహూర్తుహుః. ౧౧౧
- సమూహః ఓపతేఽత్యర్థం హస్తపాదమితస్తతః
ఖట్వాయా వాంఛతే భూమిం భూమేః ఖట్వాం తతో మహీమ్. ౧౧౨
- వివశ్రున్త్య క్తలజ్జశ్చ మూత్రవిషాపరిప్లుతః
యాచమానశ్చ సలిలం శుష్కకంఠాఽన్యతాళుకః. ౧౧౩
- చిన్తయానశ్చ విత్తాని కన్యైతాని మృతే మయి

నఖాఽగ్రేశ్చ స్మృతా భూమిం కాలపాశేన కర్షితః. ౧౧౪

మ్రుయతే పశ్యతామేవ గలే ఖురఖురాయతే
జీవస్త్రాణజలూకావద్దేహద్దేహం విశేదసా. ౧౧౫

సాప్రాప్యోత్తరణంశే చ తనుం త్యజతి పార్వికీమ్
దేహభేదేన యః పుంసాం వియోగః కర్తృసంక్షయూత్. ౧౧౬

మరణం తద్వినిర్దిష్టం న నాశః పరమార్థతః
జాయతే మ్రుయతే వైసం కర్తృభి స్స్వయమాజ్ఞతైః. ౧౧౭

శీతోష్ణతృష్ణాక్షుద్రోగజ్వరాదిపరివారితః
సర్వదైవపుమానాస్తే యావజ్జన్తాస్త సంస్థితః. ౧౧౮

దుఃఖాఽతిశయభూతం హి యదస్తే నాఽనుఖం నృణామ్
తస్యోపమానం నైవాఽస్తి కార్యేనైవాఽను మీయతే. ౧౧౯

కృష్యమాణస్య పురుషైర్యద్యమస్యాతిదుస్సహమ్
దుఃఖం తత్సంస్కృతం ప్రాప్తం కరోతి మమ వేపథుమ్. ౧౨౦

తతలైచ్చవ పునస్తస్య యోనిసంక్రమణే చ యత్
గర్భస్థస్య చ యద్దుఃఖమతిదుస్సహముల్బణమ్. ౧౨౧

పునశ్చ జాయమానస్య బాల్యయావనజం చ యత్
దుఃఖాన్యేతాన్యనింతాని సంసారాస్తవ ర్తిభిః. ౧౨౨

పురుషైరనుభూయస్తే సుఖభ్రాన్తివిమోహితైః
న వై సుఖకలా కాచిదత్రాఽస్త్యత్యేస్తమఃఖచే. ౧౨౩

సంసారసంకటే సంగముపేతానాం కదా చన
విషయాసక్తమనసస్సతతం పామరా జనాః. ౧౨౪

న మతిం కుర్వతే విష్టా సర్వలోకేశ్వరేశ్వరే

అథాఽపి నాఽత్ర విధ్యన్తి వైష్ణవా భగవత్ప్రియాః. ౧౨౫

విష్ణుధ్యానపరాస్సన్తో విష్ణ్వర్చనపరాయణాః

తే విష్ణుసదృశా జ్ఞేయా న హి తాః బాధతే కలిః. ౧౨౬

మాయేయం వైష్ణవీ భూయః పాతయేత్ప్రాణినస్తదా

దుస్తరాఽపి భవేత్సాధ్యా యైశ్చక్రం మాధవే మనః. ౧౨౭

అనంతశృంగ చ గావాన్స్థమశిస్తా చ తథా తపః

ఛినత్తి వైష్ణవీవం మాయాం కేశవారాధనే రతః. ౧౨౮

విషయానవిరోధేన సేవమానోఽపి మాధవమ్

అర్చయానస్త రన్తేన్ద్రనాం విష్ణుమాయాం దురత్యయామ్. ౧౨౯

యత ఏవమత్యో లభ్యా శరీరం కర్మసాధనమ్

శుభం కర్మైవ కర్తవ్యం తత్ప్రసాదాయ మానవైః, ౧౩౦

ప్రసాది తేఽస్మిన్ సర్వేషాం స్వవిర్లాశ్చమకర్మభిః

సర్వే నాస్తగతాః కామా యి శ్చిశ్చాఽస్తే కరఙ్గతా. ౧౩౧

కార్యాభా మూర్తయస్తస్య లోకకల్యాణకారకాః

అతస్స కారమేవేష్ట్యా భక్తీయం సిద్ధిమాప్నుయాత్. ౧౩౨

ఇదం చ శాస్త్రచూలంబృ పూజయేద్విష్ణుమవ్యయమ్

యథ్యానం కేవలం ప్రోక్తం శాస్త్రే క్వచిదనాశ్రియమ్. ౧౩౩

న తత్రేన్ద్రీయదాహ్లాత్యత్కర్మస్థస్యాధికారితా

యథా గిరితటాగ్రస్థనస్సతీఫలేచ్ఛయా. ౧౩౪

ఉపాయే పర్తితేఽశాస్త్రస్థితాఽసౌ యశ్చిమాచరేత్

సర్వత్ర క్రమవాన్ యశ్చిః కార్యే నేచ్ఛైవ కేవలా. ౧౩౫

తత్కాయవాజ్మతో యోగైః క్రమాదిశ్చేష్టిరాం గతిమ్

నిరాకారే తు యా భక్త్యా పూజేష్టా ధ్యానమేవ వా. ౧౩౬.

రమణీయమివాభాతి తదనర్థస్య కారణమ్
స్థూలభావప్రసంగీని జన్మనాఽస్యేద్వియాణి తు. ౧౩౭

సూక్ష్మాచ్చ న ప్రపద్యస్తే చిరాచ్చ కిముతాఽచిరాత్
న చ రూపం వినా దేవో ధ్యాతుం కేనాఽపి శక్యతే. ౧౩౮

సర్వరూపనివృత్తా హి బుద్ధిః కుత్రాఽస్య తిష్ఠతి
నివృత్తా గ్లాయతే బుద్ధిర్నిద్రయా హి పరీయతే. ౧౩౯

తస్మాద్విద్వానుపాసీత బుద్ధ్యా సాకారమేవ తమ్
అస్తి తస్య పరోక్షం తదితి కించిదనుస్మరేత్. ౧౪౦

సర్వభాఽకారముద్భవం న పరిత్యజ్య చండితః
పరం దేవముపాసీత ముక్తయే వా ఫలాయ వా. ౧౪౧

భక్త్యా కృతేనార్చనేన తుష్టో దేవః ప్రజాపతేః
పూజాద్యనుగ్రహాయా ఽదావావిభూతశ్చతుర్భుజః. ౧౪౨

తస్మాత్తేనైవ రూపేణ హియా లక్ష్మ్యో సమాయుతః
ధ్యేయస్సేవ్యోఽర్చనీయశ్చ సదా నారాయణో బుధైః. ౧౪౩

సాకారేఽస్మిన్ కృతా పూజా స్తుతిర్వా ధ్యానమేవ వా
విధినా శాస్త్రదృష్టేన తస్మిన్నేవ కృతా భవేత్. ౧౪౪

తదేవాఽరాధనం విష్ణోరవజ్ఞాతం విశేషతః
భ్యాపనార్థం కతౌ కశ్చిద్భవిష్యతి మహామతిః. ౧౪౫

ధర్మగ్లానిరధర్మస్య పృథ్విర్యావదభవిష్యతి
తావత్పరా మహావిష్ణుః సృజత్యాత్మానమాత్మనా. ౧౪౬

శ్రీనివాసోజనావాసే శ్రీనివాసః స్వయం హరిః

- శ్రీనివాసస్సమాఖ్యాతో భూమావవతఃవ్యతి. ౧౮౭
- ఉత్పత్స్యమాన ఏవాఽసౌ భాజమానస్స్వతేజసా
జగదావరణం క్రూరం తమః పుంజం హనివ్యతి. ౧౮౮
- పంచహాయన ఏవాఽధ ప్రాప్తసర్వకలాకులః
సంస్కృతోఽఖిలసంసార్తై ర్బ్రహ్మవర్చససేవితః. ౧౮౯
- సర్వలోకేశ్వరం దేవం శ్రీనివాసం శ్రియః పతిమ్
చతుర్భుజముదారాంగం దివ్యాభరణభూషితమ్. ౧౯౦
- శ్రీవత్సాంకం మహాబాహుం శంఖచక్రగదాధరమ్
కిరీటముకుటోపేతం వరదాఽభయచిహ్నితమ్. ౧౯౧
- హైమోర్ధ్వపుండ్రలావణ్యలనద్వదనపంకజమ్
వైఖానసైర్మహాభాగైరర్చ్యమానం నిరస్తరమ్. ౧౯౨
- కృతాస్పదం కలియుగే తదీయం కులదైవతమ్
“అరాయ కాణ” ఇత్యాద్యైశ్శ్రుతివాక్యైరభిష్టతమ్. ౧౯౩
- “రయః కకుద్భా”నిత్యాద్యై ర్భుక్తైర్వైఖానసైః పరైః
ఇజ్యమానం విశేషేణ వివిధైః పారమార్థికైః. ౧౯౪
- కల్యాణగుణసంపూర్ణం దివ్యమృగ్గలవిగ్రహమ్
స్వయంవ్యక్తం పరంజ్యోతిః పరం బ్రహ్మ పరాత్పరమ్. ౧౯౫
- విధినా శాస్త్రదృష్టేన దేవమారాధయివ్యతి
ప్రసాదసుముఖో దేవస్సాత్త్వభూతే శిశౌ స్వయమ్. ౧౯౬
- అవనమ్య చ మూర్ధానం గృహీవ్యతి గలే స్రజమ్
దివ్యైః ప్రసన్నైర్గ్రీధితాం కుసుమైస్తుశసీదతైః. ౧౯౭
- స్వయం సార్థం కుమారేణ హవీంషి చ భుజవ్యతి

సంతుష్టేన కుమారేణ ప్రార్థితః కరుణానిధిః. ౧౫౮

వై ఖాననైర్మహాభాగైరుపేతై స్సహ మద్ధిరే
హవీంశ్యశిష్యత్యధ్యక్షం కుమారం సాన్త్యయిష్యతి. ౧౫౯

లర్చావతారమాహత్మ్యం గోకేభ్యః ఖ్యాతయిష్యతి
దేవోఽర్చకపరాధీనః సర్వం తేభ్యః కరిష్యతి. ౧౬౦

తథా సమ్మానితః ప్రేష్ఠా శ్రీనివాసేన సాదరమ్
యజ్ఞైర్బహువిధై రన్వైర్యజ్ఞేశం సంయజిష్యతి. ౧౬౧

విశాలే బహుసంస్కారసంకులే వసుధాతలే
స్థావయిష్యతి విష్ణ్వర్చం గ్రామే గ్రామే గృహే గృహే. ౧౬౨

పురాణి చ జనావాసా గృహాణి గృహిణాం తథా
మద్ధిరైరిద్ధిరేశస్య సుద్ధరైర్మతిబద్ధురైః. ౧౬౩

మండితాని భవిష్యన్తి జగత్తత్త్వం భజిష్యతి
ఇత ఆచార్య నిర్దేశ ఇతశ్చిష్యాపసర్పణమ్. ౧౬౪

ఇహైవ గృహిణాం భూయః ప్రసంగ ఇహ మస్త్రీణమ్
ఆచార్యవరణం చేహ శిల్పినామిహ మార్గణమ్. ౧౬౫

ఇహ ప్రస్తరసంగ్రాహ ఇహ దారుగ్రహస్తథా
ఇహ దిక్పాదనం చేహ వసుధాసంపరీక్షణమ్. ౧౬౬

ఇతో మజ్జలఘోషశ్చ ఇతః పుణ్యాహవాచనమ్
ఇత ఆద్యేష్టకాన్యాస ఇతో మూర్ధేష్టకావిధిః. ౧౬౭

ఇతశ్శూలగ్రహశ్చేత ఇతో వై రజ్జబధనమ్
ఇతశ్చ మృత్యాన్సంస్కార ఇతో వర్ణవిలేఖనమ్. ౧౬౮

ఇతో మహాచ్ఛిష్టనిధిః తోఽలంకారకల్పరమ్

- ఇతో ధ్వజస్య నిర్మాణమితో భ క్తసమాగమః. ౧౭౯
- ఇతః ప్రతిష్ఠాసంకల్ప ఇతో నయనమోక్షణమ్
ఇతోఽధివాసనం చేతో ప్రభూతబలిదాపనమ్. ౧౮౦
- ఇతోఽగ్నిమస్థనం చేతో హోమ ఆనందవర్ధనః
ఇహ గీతం నృత్తమిహ వాద్యం శ్రుతిమనోహరమ్. ౧౮౧
- ఇహ ప్రతిష్ఠా దేవస్య ఇహ చ ద్విజభోజనమ్
ఇహ కాలోత్సవశ్చేహ ధనుషి ప్రాతరుత్సవః. ౧౮౨
- ముద్గాన్నస్య గుడాన్నస్య ప్రసాదస్య నివేదనమ్
అద్యోత్తిష్ఠతి వైకుంఠః శయితః క్షీరసాగరే ? ౧౮౩
- అద్య ప్రత్యూఽపవర్గో సంశితస్స భువో హరేః
అద్య వైవాహికం దేవ్యా వ్రతాన్తే లోకమగ్గలమ్. ౧౮౪
- అద్య పాషీ పూర్ణిమాఽహో చాద్య చైకాదశీ శుభా
అద్య దేవస్య కుర్వన్తి స్నపనం కలశైశ్చత్రైః, ౧౮౫
- అద్య దాశరథిజాతా ద్వాదశీ చూఢసంభవా
అద్య జాతా జగన్మాతా ఘాల్మనే రేవతీ తిథా. ౧౮౬
- అద్య కుర్వన్తి దేవస్య దమనోత్సవమూర్వరాః
చైత్రమాసస్తు దేవస్య మహాప్రీతికరః కిం. ౧౮౭
- కుర్వన్తి మనుజాధీశా వసన్తే దివ్యముత్సవమ్
జలక్రీడోత్సవో హృద్య చైత్రయాత్రా హరేః క్వచిత్. ౧౮౮
- శేతకీమూలతీజాతీమల్లి కాదోలికోత్సవః
గంధోత్సవోఽద్య క్రియతే పౌర్ణమాసీ కదా దినమ్. ౧౮౯
- కదా చైకాదశీ పుణ్యా కదా వా ద్వాదశీతిథిః

- కదా నృసింహస్సంజాతః స్మృతమద్య త్రియోదశీ. ౧౮౦
 వైశాఖే శుక్లపక్షే తు క్రియతే వార్షికోత్సవః
 కదా భవేత్పౌర్ణమాసీ క్రియతే చంద్రికోత్సవః. ౧౮౧
 కదా జ్యేష్ఠోత్సవో భూయాత్కదా వా పూర్ణిమా శుభా
 ప్రపోత్సవః కదా భూయాదాషాఢీ చ భవిష్యతి. ౧౮౨
 కదా చ శ్రవణం భూయాన్నక్షత్రం యత్ర మారుతిః
 రామసేవాధురం ధృత్వా జాతస్సత్సాహాయుతిః. ౧౮౩
 కదా చ శ్రావణే భూయాద్యత్ర నారాయణో హరిః
 స్వాత్మానం జనయామాన లోకకల్యాణహేతవే. ౧౮౪
 వైఖానసం విఖనం విరించమితి యం విదుః
 కదా భాద్రపదో మాసస్తత్ర చైకాదశీ భవేత్. ౧౮౫
 కదా వా ద్వాదశీ భూయాత్సర్వపాప ప్రణాశినీ
 తిలధేనుం ప్రదాన్యన్తి యత్ర దేవస్య సన్నిధౌ ౧౮౬
 కదా౭శ్వినో భవేన్నాసస్తత్ర౭పి దశమీ శుభా
 అశ్వయా౭త్రా హరేర్భూయాదనుయాస్యామహే హరిమ్. ౧౮౭
 కదా భవేదమావాస్యా యస్యాం స నరకో హతః
 కదా వా కార్తికో మాసో భవిష్యతి హరిప్రియః. ౧౮౮
 దీపారోపో భవేత్తత్ర కదా వా కార్తికీ శుభా
 కదాయుగాదయ స్తద్వత్సృణ్య కాలా విశేషతః ౧౮౯
 కదా భవిష్యతి హరే రథయాత్రా మహాత్మనః
 కదా వా గజయాత్రా స్యాత్కదా వీశాధిరోహణమ్. ౧౯౦
 కదా భ్రమతి దేవేశో గ్రామవిధిషు సుందరమ్

- కదా లభిష్యతి మారే స్తీర్థం పరమపావనమ్. ౧౯౧
- కదా ప్రసాదం దేవస్య కణస్యాఽపి లభిష్యతి
కదా శంఖరథాం గాదిదివ్యలాంఛనతాంఛితా. ౧౯౨
- పాదుకా దేవదేవస్య సంస్కరిష్యతి మే శిరః
కదా వా తులసీం పుణ్యామర్చితాం తస్య పాదయోః. ౧౯౩
- అశ్వామి శిరసా చైవ ధారయిష్యామి వైష్ణవీమ్
కదా వా పుణ్యపుష్పాణామేకం దేవసమర్చితమ్. ౧౯౪
- శిరసా ధారయిష్యామి జిహ్వామి బహుగన్ధవత్
దేవదేవస్య ద్రక్ష్యామి కదా సర్వాంగసుందరమ్. ౧౯౫
- ఆపాదమాశిషర్వంతం లావణ్యమధురం వపుః
ఇత్యాదికాః కథాస్తత్ర భవిష్యంతి వ్రజాసు చ ౧౯౬
- సర్వే ధర్మపరాస్సర్వే నారాయణపరాయణాః
అర్చనే వాసుదేవస్య భవిష్యంతి రతా నరాః. ౧౯౭
- ఇత్యేవ కాలం కాలేయం గురురుజ్జీవయిష్యతి
శ్రీనివాసం శ్రీయోవాసమర్చిష్యతి చిరం భువి. ౧౯౮
- పావంఙోపప్లుతం ధర్మముద్ధరిష్యతి వైష్ణవమ్
ఇదం చ భగవచ్చాత్రుం చిరస్థాయి కరిష్యతి. ౧౯౯
- సర్వతంత్రస్వతంత్రోఽసా బహుా గ్రహాః ప్రణేష్యతి
అసంఖ్యేభ్యశ్చ శిష్యేభ్యస్తత్త్వార్థముపదేష్యతి. ౨౦౦
- ధర్మవ్యవస్థాం కృత్వైవం కలావతిభయంకరే
సమేష్యతి పరం స్థానం తద్విప్రోః పరమం పదమ్. ౨౦౧
- యుగాన్తే చ పునర్నామహారేర్నైకో గృహీష్యతి

తదా హరిర్మహావీరః కల్మీ నామ భవిష్యతి. ౨౦౫

అధర్మనిధనం కృత్వా ధర్మం సంస్థాపయిష్యతి
హరేర్ద్రివ్యావతారాణామవతారకథామిమామ్. ౨౦౬

యః పఠే చుష్కణియాద్వాపి సో ౭పి యాస్యతి సద్గతిమ్
ధన్యాస్తే పురుషశ్రేష్ఠా దురన్తే భవసాగరే. ౨౦౭

యే నామా ౭పి కలా విష్ణోస్సృరిష్యత్ప్రవ్యయాత్మనః
ధ్యాయన్ కృతయుగే విష్ణుం శ్రేతాయాం దాపరే యజన్.

యత్తత్ఫలమవాప్నోతి కలా స్మరణమాత్రతః
హరేర్హరతి పాపాని నామ సంకీర్తితం సకృత్. ౨౦౮

పాపండుబహులే లోకే కలావతిభయంకరే
తన్నామకీర్తయేద్యస్తు తం విద్యాత్కృతినాం పరమ్. ౨౦౯

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన భక్త్యా పరమయా యతః
సమూర్తారాధనం కుర్యాన్న ౭స్యథా ముక్తిమాప్నుయాత్.

ఇథమాద్యైస్తు నవభిరధ్యాయైరీడ్యతే క్రమాత్
భూపరీక్షాదికర్మాణి విమానానాం చ కల్పనమ్. ౨౧౦

వివిధానాం చ బేరాణాం నిర్మాణవిధివిస్తరః
దశమే నాంకురారోహః పశ్చద్వాభ్యాముదీరితః. ౨౧౧

ప్రతిష్ఠావిధిరత్యంత ఫలదో జగతః పఠేః
పశ్చద్దశావతారాణాం చతుర్భిః ప్రోచ్యతే విధిః. ౨౧౨

తథా సప్తదశే చోక్త ఆదిమూర్తి విధిస్తతః
అష్టాదశే ౭ర్చనం సాంగముక్తం మధువిదారిణః. ౨౧౩

ద్వాభ్యాముక్తస్తోత్రోపూజాద్రవ్య సంగ్రహణ క్రమః

ఏకవింశే విశేషార్చావిధిస్సమ్యగదీరితః. ౨౧౩

ద్వావింశే స్నచనం చోక్తం త్రయోవింశే విశేషతః
విధిరుత్సవచక్రస్య ప్రోక్తో ద్వాభ్యామథోత్సవః. ౨౧౪

తతశ్చ షడ్భిరభ్యామైః ప్రాయశ్చిత్తస్య విస్తరః
ప్రోక్తస్తతశ్చ ద్వాత్రింశే సంకీర్ణఽంశా ఉదీరితాః. ౨౧౫

అర్చావతారమహిమా త్రయస్త్రింశే ప్రకీర్తితః
స్వయంవ్యక్తాదిభేదశ్చ చతుస్త్రింశే ప్రకాశితః. ౨౧౬

పంచత్రింశే తు సంప్రోక్తం క్రియాయోగాశ్రితం ఫలమ్
షట్త్రింశే త్వపచారాశ్చ కథితా దేవకోపనాః. ౨౧౭

కలిధర్మాశ్చ సంప్రోక్తాస్స ప్తత్రింశే విశేషతః
సప్తత్రింశద్భిరభ్యామైరేవం గురుకృపాబలాత్. ౨౧౮

షడ్భిః సహస్రైః శ్లోకైస్తు క్రియాంగముపవర్ణితమ్.

ఇత్యాదీ శ్రీవైఖానసే భగవచ్చస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం చతుర్వింశస్సహస్త్రికాయాం
సహితాయాం ప్రకీర్ణఽధికారే సప్తత్రింశోఽభ్యాయః.
ఇతి శ్రీమతి ప్రకీర్ణఽధికారే క్రియాపాదః.

శ్రీ విఖానసమహాగురవే నమః

శ్రౌతస్మార్తాదికం కర్మ నిఖిలం యేన సూత్రితమ్

తస్మై నమస్తవేదార్థవిదే విఖానసే నమః.

జయత్యాత్మేశ్వరోష్ణుద్రభ్యాన సాధప్రియాఽతిధిః

శ్రీ మత్పుత్రపురీవాసః శ్రీరామస్సీతయా గృహీ.

శ్రీరామచంద్రాయ నమః.

గోపాలకృష్ణముద్రాయ స్త్రే ముద్రితః. చాకలపేట, మద్రాసు.

ప్రశ్నార్థ ౨ ధికార తరి శిష్ట మ్.
యావదుపలబ్ధి సమృద్ధితా స్థలితేషు సాధుపాతనూహి.

పుట	పం	పాత్యమ్
1	2 ఆమోహ	
	17 ఉభే	
	18 శ్రేష్ఠతనూ:	
	22 నూర్వ:	
3	2 దుఃస్థితీమ్	
	3 ఆరోగ్యకరా:	
	16 నూనా, విష్టి:	
	19 గ్రహణే	
4	3 రక్తా తు	
	7 వర్తకాధ్యం	
	11 తత్కర్తృభావతే	
	12 బుద్ధుదమ్	
	13 ,,	
6	12 బహి:	
	15 పాతయేత్	
	16 అధికేరను	
7	8 గర్భర్వ:	
	11 కథితా:	
	19 విదిత్వస్తా	
8	5 అపే	
	6 కుటీ:	
	18 తిభిర్నానైః, శృంఖలా	
	19 ఖట్వాహదం	
	20 బాహుసంస్పర్శనాత్	
9	2 చతుర్మాసే	
	8 బ్రహ్మాదీనాం	
	14 ప్రసక్త్యే	
	19 ప్రకీరకమ	
10	3 బహిర్వీధి	

పుట	పం	పాత్యమ్
10	5 వీధిక	
11	5 స్యాచ్ఛేషాణాం	
	12 కుర్వాన్చ్యురీరం	
	19 కాన్త్యే	
	22 జనార్దనం	
12	12 ఉత్సేధార్థం	
13	8 ప్రోక్తా	
	10 విస్తారార్థం	
	13 ఉత్సేధం	
	14 విధివాఽనురం	
14	9 గర్భనాన్విత	
	18 తత్తైవహి	
15	5 అధమం	
16	8 శర్వ మాత్రాంగులం	
	16 ధనుర్మస్తే	
	20 మానోమ	
	22 మానోమ	
17	11 మత్స్యే (24, 21)	
	23 ప్రాసాదస్య	
18	11 కాయమేవం	
	కాయమథోచ్యతే	
	21 ఏకాంశేనైవ	
19	15 అధ్యర్థం (20, 23, 26, 6, 35, 5)	
20	11 వీధికాండం	
21	11 గర్భస్య	
22	7 అధనా	
	12 అథ నా	
23	9 ఉత్సేధ	
24	3 కృష్ణం	

పుట	పం	పాఠ్యము
	13	గమం, యథా
25	10	వ్యాలోర్ధ్వకోణకం
	12	ప్రాకారం
26	23	ప్రథమ (27, 4)
27	6	అర్ధమేవ
	10	హ్యుచ్చయం
31	9	చందనం
32	3	సప్తాక్షు
34	10	'లింబోదయ' అర్ధ
		వైకధా పాతః
	19	ప్రోక్తం
	21	అన్యథా (177, 11, 12-202, 5)
35	5	అథ
	12	అథ కారయేత్
	13	చతుర్థాంశకం
36	9	వాఽపితథా
	21	పూర్వే
37	4	అచ్చాద్య
	5	పాక్షిరః
38	9	కల్పాస్తీ
	14	పక్షిసమామలం
39	6	భేద (39, 15)
	20	వాఙ్మోహం
40	3	మేధాగ్రదయశ్చ
	4	తస్యార్థం
41	15	పాదభాగా
44	7	వక్రతనా
45	2	వేద్యాస్తు
	6	మానుషయోః
47	5	కపిధ్వస్య
49	15	సప్తవింశతిభిః
50	17	ఉరగాః
52	16	తండుల
	18	ప్రాగ్గ్రం
	19	సామంత్యా

పుట	పం	పాఠ్యము
53	7	యథాన్యాయ్యం
64	6	సమిధాదీక్ష
68	1	భగవచ్చాసీ (88, 1)
72	6	శంకరం
74	4	నవధా
75	7	గాయత్రియా
	20	ఉద్ధావ్య
76	6	స్థాపకాదీనాం
	16	వాద్య
	18	అచార్యః
77	7	జప్తైశ్చ
	22	వశ్యాద్గ్రంథ పాఠాంశః
79	3	లిఖేద్విద్వాత్
81	6	నారసింహకం
	13	కర్మ ఇమే
82	13	మథితే
85	20	కరుణానిధిః
87	2	తథా (31, 2-21, 12)
	6	నుదర్శన
	9	పురద్వంద్వం
	17	శంఖచక్రకే
89	11	కాజ్ఞాం
	14	వాహ్మోః
90	9	వీరవర్ణం
91	4	సమాసీనం
92	11	వసుచిం
93	5	కమలాదీ
94	4	పశ్చాతశంసనం
	17	వీర్యాశీ
	18	అంగవాకాశ
95	17	అర్ధాంశం
	18	ద్వారమానమిదం
96	19	ఏవం స్వాత్
97	15	శృంగార
99	13	వాణిధిః

పుటే	సం	పాఠ్యము	పుటే	సం	పాఠ్యము
101	2	ఏవం	154	12	కార్వానజం, భద్రాంగ
108	13	అధాంగలం	155	15	అర్థమాజేన
109	21	అధ చా కాతుం చింబం చతుర్థాజనమన్వితం	157	22	వృత్తం
110	6	అధిప' మిత్య పి	158	15	తదూర్ధ్వే
115	5	శంఖుచక్ర	159	7	పుథకామితే
120	6	ద్విమూర్తి, తద్వత్త్రిమూర్తి	160	12	దేవాతయం
122	7	దేవసాన్నిధ్యకారకః	160	9	కాన్తికరం చాఽపి
123	21	కాచాచార	160	12	తదర్థవిస్తారం
128	12	పూజకే	160	18	చతుర్భాగం
128	7	విన్యస్యేత్	160	22	బౌపసనాగ్నిమండం
128	10	అపశ్చహః"	160	3	తతస్తస్మాముపావ్య
129	9	అధర్వాణం	171	10	ఉత్థాప్య [230,20]
130	4	కాస్తోక్త	178	21	కాన్తికః (175,4,217,16,
	10	ఉద్వర్తయా మితి స్మృతే	180	7	చర్యారం
		చైవ	180	5	శాశ్వంగే
	15	చంద్రోసీత్యుక్తా		8	పూరయిత్యా
	22	విష్ణుస్సవత' ఇతి	183	17	తతశ్చంగాశ్చ
131	8	అదర్శం		6	చంచాంగలం
	11	బౌదుంబరం		11	ఇంద్రకానాస్తక
132	18	ప్లోతవాససా	107	15	ఇత్యుక్తా
	19	విస్మయైవ	188	14	హింగులికం
133	12	నారాయణం		16	దేవస్వాత్
134	13	తక్తవ (231,10)		23	తదనస్తక
	15	సంకల్ప్య	190	2	తద్వృత్తేణ
	19	మంత్రేణ, ష్టమాది	191	5	శృంగేత్యుచ్చార్య
138	2	వివిధైః	192	11	పూర్వవత్
	20	వానావిదైః	195	9	తస్మాద్యే
139	21	వృహ	196	8	దవశేష్టివా
141	4	సుదృఢం	198	8	స్థావనం
	5	ముక్తి	199	16	సంసాధయేత్
142	13	కాల్పకం	200	2	సహలంకృత్య
146	19	మూర్తిమంత్రే	205	19	అధమాస్తం
148	1	భగవచ్చాస్త్రే		22	నవార్థ
154	10	వ్యవచిత్తద్వయ	206	12	శంఖంచ
				15	చామరద్వయ

పుట	పం	పాఠ్యం
207.	7	చరణ్
	11	తంతునా పంపేష్ట్రవ
208	10	ధర్మాత్మ, స్వాత్మ
	17	అలంకృత్య
211	21	యాగ-స్మిత్
212	22	స్వాధ్యాయ
213	19	తాపస్యార్థ
	23	జనుం
225	5	చతుశ్చంగః
230	4	త్రభవాది
231	2	వీశస్మనే
	6	ముఖవాసకం
232	5	కాస్తోక్తమాగ్ణే
	11	పూర్వ
	12	యంత్రే
235	16	సప్తవత్
237	5	త్రతద్విష్టుః
	6	ఇంద్రాదీంశ్చ
240	15	వస్త్రాదీన్
	16	స్వానసంభారాన్
241	16	ధ్వజమంత్రం
244	11	పుష్పయాగోక్త
	16	యథావిధి (254, 3)
248		యామ్యం
	15	తాస్మివేద్య
256		విధిపూర్వం
	11	వివాహం
257	13	మాతృ, పితృ
263	13	మంత్రాంశ్చ
	5	సాధితే
263	19	రాత్రం
269	5	స్తోత్రానేవిషయ
		సమాప్తమాచి కా రేఖా
270	13	గర్వప్రతి
273		గర్వం

పుట	పం	పాఠ్యం
274	6	వర్ణానం
275	3	వర్ణరాస్తం
276	17	సుసంప్రార్థిత
277	3	అథహీనేషు
278	5	వైషమం
279	5	అపుతే
280	14	విశామితాదీనాం
281	2	తచ్ఛక్తిం
	16	విద్యుత్
	18	విష్ణుమాక్తం
282	12	సంప్రార్థిత
283	13	స్పృష్టేషు
	21	చంద్రా
	21	హరి
284	21	అస్పృశ్యస్పృశే
	2	మండలే
285	14	పాదహీనాం
286	6	సంగతాం
287	5	రమేత
288	1	ఇంద్రధనుః
289	7	విమానే
	21	విభజ్య
290	13	గృహాంతర
291	4	పతనే
292	12	పరివేష్ట్య
	2	విధానేన
293	11	ప్రసాద - మే
	7	సంహిత
294	11	ప్రసాద (361, 6)
	12	సహిత్యవిధితం
295	10	సామ్యం
296	12	విష్ణు
297	17	మహాహీనేషు (361, 17)
298	1	గృహ
299	20	గృహాంతర

పుట	పం	పాఠ్యము	పుట	పం	పాఠ్యము
360	21	సనీకృతే	40	10	తదా
361	4	దర్శనే	41	9	సాయంపాత్రః
366	16	ఇంద్రాదీక	42	4	పితృశ్చ
367	16	పంచనూక్తం	43	16	బ్రహ్మలోక
372	16	శిల్పినైవ	44	9	మలస్య
375	7	బువ్వా	45	21	శృంగీ
376	19	తత్తవత్వం	46	13	యస్యను
	20	వశాపగ్నిం	47	15	ఉపభృక్తం
377	17	లిఖ్య	48	21	భూరిశృంగం
379	4	మృత్యుమృత్యుం	49	8	మహాస్థానీ
381	14	దేవం	50	4	దేవతాస్తాః
382	13	నూక్తమచ్యుతే	51	21	క్రాంతం
	18	మంత్రా	52	21	అతిథిః
383	2	నూక్తం	53	10	తులసిం
	22	ధ్రువనూక్తం	54	2	శృంగీ
383	9	హృదయంబుజ	55	8	శృంగీ
384	2	అభ్యాసార్థేన	56	6	పూజ్యమానస్త
392	13	వాంఛితం		9	విమానం
	17	పుష్టిదా, కానికరః	57	11	స్తూయమానః
	18	విష్ణుస్థలాని భూభాగే	58	21	కాలేషు
		కలా తు విరలాని	59	6	స్ఫుటితే
393	9	సంచిత్వ	60	12	హరేర్మరః
396	13	అర్చనీతే	61	19	తస్మాద్
401	2	తత్కర్తా	62	21	దేవార్క
402	11	పుంసా శతం	63	5	క్రద్ధయా
404	3	సాధ్యః	64	15	యతస్సాధ్యత్
	19	ససలేతాని			దేవానీ
405	2	గాహకాన్ధ్య	65	2	నివర్తతేత్రలోభిత
	6	మానవః	66	16	వామూద్భావంకారం
	14	ప్రేత్య	67	8	భూమిదః
407	19	హృదుచ్చతి	68	10	కేశసంశోధనే
	21	అనేకా(462, 21 476, 2)	69	19	పూర్వంభావ్యగణాని
	2	అహోరత్ర	70	8	కాచాచారవిహిత
	22	అత్రైవ	71	2	పుష్పనిహిత
			72	2	అనలమృతిః

పుట	పం	పాత్యమ్	పుట	పం	పాత్యమ్
458	10	ద్విజగోగురు	508	3	న తిష్ఠన్తి
471	19	శ్రోత్రయోరః	504	5	లిప్తకాస్తథా
478	5	కళ్యతే	508	6	జవశ్వరాన్నవ్యత్
475	16	గాం విస్త తిలి	11	విష్టుం	
480	6	సహపుత్రైః	12	ప్రవర్తతే	
	17	తవ్య	509	10	కాశ్యతీం
487	17	దీనః	516	6	పురుషోత్తమః
492	15	మహాత్మానః	553	7	వీధీషు
494	15	ప్రకరణా న్నమాచకచిహ్నం			

సంఖ్యా వినిమయః.

పుట	శ్లోక
1	౨౪
87	౬౪
185	౮౭
318	౧౬౪
320	౧౮౪-౧౮౮
335	౧౩౯-౧౪౩
348	౪౨
354	౧౨౬
377	౮౧౪ ఫలాస్తరే
399	౧౦౩
408	౩౬
	౩౭
418	౧౯౮
444	౪౮౨
	౪౮౦ అస్థానే
446	౪౯౭, ౪౯౮, ౪౯౯
455	౫౯౭

గ్రంథ సంగ్రహ విచారము.

పూర్వమాహతాః శ్లోకాః. ౫౬౦౫౫ తైత్తి.

పత్ర	గ్రంథపరిమితి:	అధికము:	అక్షరములు.
34	౪	*	
1౬0	౪		*
164	౧౪	*	
348	౪	*	
368	౪		*
371	౪		*
373	౪		*
374	౪		*
375	౪		*
377	౧		*
377	౫౪ ౧౨ గ్రంథ	*	
381	౪		*
383	౪		*
387	౪		*
444	౧	*	
504	౪		*

పదాంతానుస్వారాదివ్యసాక ర్యేణా ౭వ్యత్ర మానుషికనా ౭వ్యరీ
యకాసపథానేన చ జనితా దోషాః సహృదయైః క్షుద్రవ్యా ఇత్య
భ్యర్థనమ్.

ఉపసక్తా.

